

Raport o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa świętokrzyskiego 2025

Report on the socio-economic situation of Świętokrzyskie Voivodship 2025

Raport o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa świętokrzyskiego 2025

Report on the socio-economic situation of Świętokrzyskie Voivodship 2025

Opracowanie merytoryczne

Content-related works

Urząd Statystyczny w Kielcach. Świętokrzyski Ośrodek Badań Regionalnych
Statistical Office in Kielce. Świętokrzyskie Centre for Regional Surveys

pod kierunkiem
supervised by

Ewy Tomczyk

Zespół autorski i opracowanie redakcyjne

Editorial team and editorial works

Magdalena Baran-Wojtachnio, Iwona Boksa-Nowak, Roksana Czaja, Łukasz Gibowski, Dominik Górski, Aneta Królik,
Rafał Młynik, Ewa Morąg, Mateusz Orzechowski, Aldona Paliwoda, Ireneusz Rusak, Magdalena Szczepanek,
Olga Szymocha, Sylwia Świtoń

Tłumaczenie

Translation

Mateusz Orzechowski, Olga Szymocha

Skład i opracowanie graficzne

Typesetting and graphics

Dominik Górski, Aneta Łyżwa

ISSN 2084-7092

Publikacja dostępna na stronie internetowej:
Publication available on website:

<http://kielce.stat.gov.pl/>

Przy publikowaniu danych Urzędu Statystycznego prosimy o podanie źródła.
When publishing Statistical Office data please indicate the source.

Przedmowa

Urząd Statystyczny w Kielcach przekazuje Państwu kolejne wydanie „Raportu o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa świętokrzyskiego”. To kompleksowe opracowanie analityczne odnosi się do kluczowych wyzwań rozwojowych na poziomie krajowym i regionalnym, zdefiniowanych w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030.

Publikacja zawiera diagnozę w kluczowych obszarach: monitorowania środowiska naturalnego, demografii, kapitału ludzkiego i społecznego, gospodarki, infrastruktury oraz potencjału administracyjnego samorządów. Przeprowadzone analizy, uwzględniające różne przekroje terytorialne, ukazują zróżnicowanie społeczno-gospodarcze w całym województwie. Wartość merytoryczną opracowania podnoszą tablice oraz prezentacja graficzna w postaci map i wykresów.

W tegorocznym wydaniu po raz pierwszy prezentujemy – w formie Aneksu – wybrane informacje o Obszarach Strategicznej Interwencji (OSI). Zgodnie z definicją zawartą w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030, OSI to gminy zagrożone trwałą marginalizacją oraz miasta tracące swoje funkcje społeczno-gospodarcze, dla których przewidziano specjalne instrumenty wsparcia.

Szeroki zakres danych dla obszarów funkcjonalnych (w tym OSI) jest również dostępny w dedykowanym module pn. „Obszary funkcjonalne” w Banku Danych Lokalnych (pod adresem <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/obszary>) oraz w publikacji Głównego Urzędu Statystycznego pt. „Rozwój regionalny Polski – raport analityczny 2024.”

Dane prezentowane w Raporcie w większości dotyczą roku 2024, a w przypadku ich braku – roku 2023. Dla zapewnienia szerszej perspektywy zachodzących zmian, dokonano porównań z rokiem poprzednim oraz tam gdzie to możliwe - z rokiem 2015. Wybrane wskaźniki odniesiono również do średnich wartości dla kraju.

Mam nadzieję, że publikacja dostarczy Państwu wielu cennych i inspirujących informacji o województwie świętokrzyskim i będzie przydatnym źródłem wiedzy dla wszystkich osób zaangażowanych w realizację długoterminowych strategii rozwoju.

p.o. Dyrektor
Urzędu Statystycznego
w Kielcach

Ewa Tomczyk

Kielce, kwiecień 2025 r.

Preface

Statistical Office in Kielce presents You the next edition of the "Report on the socio-economic situation of Świętokrzyskie Voivodship". This complex analytical elaboration refers to key development challenges at the country and regional level defined in the National Strategy of Regional Development 2030.

The publication includes the diagnosis in the key areas: monitoring of the natural environment, demography, human and social capital, economy, infrastructure as well as administrative potential of local governments. The conducted analyses, taking into account different territorial cross-sections, illustrate socio-economic differentiation of the whole voivodship. The substantive value of the elaboration is enhanced by the tables and graphical presentation in the form of maps and charts.

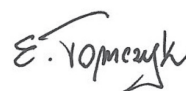
In this year's elaboration we present for the first time (in the Annex form) selected information about the Areas of Strategic Intervention (ASI). According to the definition included in the National Strategy of Regional Development 2030, ASI are gminas threatened by durable marginalisation as well as cities losing their socio-economic functions for which special support instruments were provided.

Wide range of data for the functional areas (including ASI) is also accessible in the dedicated module "Functional areas" (at the address <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/obszary>) as well as in the publication of the Statistics Poland "Regional development of Poland - analytical report 2024".

Data presented in the Report refers to 2024, and in the case of unavailability 2023. To provide a broader perspective of changes taking place, comparisons were made to the previous year and, where possible, to 2015. Selected indices were also referred to the average magnitudes in Poland.

I hope that this publication will provide a lot of valuable and inspiring information of Świętokrzyskie Voivodship and will be the useful source of knowledge for all persons engaged in the realisation of the long term development strategies.

Acting Director
of the Statistical Office
in Kielce

Ewa Tomczyk

Kielce, April 2025

Spis treści

Contents

	Str. Page
Przedmowa	3
Preface	4
Spis treści	5
Contents	5
Spis tablic	7
List of tables	7
Spis wykresów	10
List of charts	10
Spis map	15
List of maps	15
Objaśnienia znaków umownych	20
Symbols	20
Ważniejsze skróty	20
Major abbreviations	20
Skróty i pełne nazwy sekcji PKD 2007 stosowane w publikacji	21
Abbreviations and full names NACE Rev. 2 (PKD 2007) sections used in the publication	21
Synteza	22
Executive summary	31
Rozdział 1. Województwo na tle kraju	40
Chapter 1. Voivodship against the background of the country	40
Rozdział 2. Województwo na tle pozostałych województw	43
Chapter 2. Voivodship against the background of other voivodships	43
Rozdział 3. Powierzchnia i podział terytorialny województwa	51
Chapter 3. Area and territorial division of voivodship	51
Rozdział 4. Środowisko	53
Chapter 4. Environment	53
4.1. Powierzchnia	53
4.1. Area	53
4.2. Zużycie wody. Ścieki przemysłowe i komunalne	55
4.2. Water consumption. Industrial and municipal wastewater	55
4.3. Zanieczyszczenie i ochrona powietrza	60
4.3. Pollution and protection of air	60
4.4. Ochrona przyrody. Lasy	62
4.4. Nature protection. Forests	62
4.5. Odpady przemysłowe i komunalne	67
4.5. Industrial and municipal waste	67
4.6. Ekonomiczne aspekty ochrony środowiska	71
4.6. Economic aspects of environmental protection	71
Rozdział 5. Społeczeństwo	74
Chapter 5. Society	74
5.1. Kapitał ludzki	74
5.1. Human capital	74

	Str. Page
5.1.1. Demografia	74
5.1.1. Demography	74
5.1.2. Edukacja	85
5.1.2. Education	85
5.1.3. Zasoby pracy	96
5.1.3. Labour resources	96
5.2. Jakość życia	107
5.2. Quality of life	107
5.2.1. Zamożność mieszkańców	107
5.2.1. Inhabitant's wealth	107
5.2.2. Pomoc społeczna i wspieranie rodziny	114
5.2.2. Social assistance and family support	114
5.2.3. Warunki mieszkaniowe	124
5.2.3. Housing conditions	124
5.2.4. Ochrona zdrowia	133
5.2.4. Health care	133
5.2.5. Kultura	141
5.2.5. Culture	141
5.2.6. Bezpieczeństwo publiczne	147
5.2.6. Public safety	147
5.2.7. Społeczeństwo informacyjne	151
5.2.7. Information society	151
5.2.8. Aktywność społeczna	154
5.2.8. Social activity	154
Rozdział 6. Gospodarka	157
Chapter 6. Economy	157
6.1. Produkt krajowy brutto	157
6.1. Gross domestic product	157
6.2. Przedsiębiorczość	162
6.2. Entrepreneurship	162
6.2.1. Podmioty gospodarki narodowej	162
6.2.1. Entities of the national economy	162
6.2.2. Działalność badawcza i rozwojowa	166
6.2.2. Research and development activity	166
6.2.3. Wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych w przedsiębiorstwach	172
6.2.3. Using of information and communication technologies in enterprises	172
6.2.4. Wyniki finansowe przedsiębiorstw niefinansowych	175
6.2.4. Financial results of non-financial enterprises	175
6.2.5. Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw	180
6.2.5. Investment outlays of enterprises	180
6.3. Produkcja i usługi	184
6.3. Production and services	184
6.3.1. Rolnictwo	184
6.3.1. Agriculture	184

	Str. Page
6.3.2. Przemysł	190
6.3.2. Industry	190
6.3.3. Budownictwo.	196
6.3.3. Construction	196
6.3.4. Rynek wewnętrzny	203
6.3.4. Internal market	203
6.3.5. Transport.	205
6.3.5. Transport	205
6.3.6. Energia	211
6.3.6. Energy	211
Rozdział 7. Zarządzanie rozwojem	214
Chapter 7. Development management	214
7.1. Dochody jednostek samorządu terytorialnego	214
7.1. Revenue of local government units.	214
7.2. Wydatki jednostek samorządu terytorialnego.	218
7.2. Expenditure of local government units	218
7.3. Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego	220
7.3. Result of budgets of local government units.	220
7.4. Projekty dofinansowane ze środków europejskich.	223
7.4. Projects co-financed by the European funds	223
7.5. Planowanie przestrzenne i rewitalizacja.	227
7.5. Spatial planning and revitalisation	227
Rozdział 8. Wybrane dane o województwie świętokrzyskim	236
Chapter 8. Selected data on Świętokrzyskie Voivodship	236
Rozdział 9. Wybrane dane o Kielcach.	242
Chapter 9. Selected data on Kielce	242
Aneks. Wybrane dane dla Obszarów Strategicznej Interwencji na tle miast i obszarów wiejskich w województwie świętokrzyskim	246
Annex. Selected data for the Areas of Strategic Intervention against the background of cities and rural areas in Świętokrzyskie Voivodship	246

Spis tablic

List of tables

	Str. Page
Tablica 1. Województwo na tle kraju	40
Table 1. Voivodship against the background of the country	40
Tablica 2. Powierzchnia geodezyjna według kierunków wykorzystania	53
Table 2. Geodetic area by land use.	53
Tablica 3. Zużycie wody według potrzeb w ciągu roku	56
Table 3. Water consumption by needs during the year	56

	Str. Page
Tablica 4. Ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczania odprowadzone do wód lub do ziemi	58
Table 4. Industrial and municipal wastewater requiring treatment discharged into waters or into the ground	58
Tablica 5. Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza	61
Table 5. Emission of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality	61
Tablica 6. Odpady przemysłowe	67
Table 6. Industrial waste	67
Tablica 7. Odpady komunalne zebrane selektywnie w ciągu roku	69
Table 7. Municipal waste collected separately during the year	69
Tablica 8. Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej w latach 2015-2023 (ceny bieżące)	72
Table 8. Outlays on fixed assets for environmental protection and water management in 2015-2023 (current prices)	72
Tablica 9. Ludność	75
Table 9. Population	75
Tablica 10. Wychowanie przedszkolne	86
Table 10. Pre-primary education	86
Tablica 11. Osoby, które przystąpiły/zdały egzamin maturalny	94
Table 11. Persons who took or passed matriculation exam	94
Tablica 12. Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15–89 lat w 4 kwartale według BAEL	103
Table 12. Economic activity of the population aged 15–89 in the 4 quarter by LFS	103
Tablica 13. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw	109
Table 13. Average monthly wages and salaries in enterprise sector	109
Tablica 14. Świadczenia społeczne.	110
Table 14. Social benefits	110
Tablica 15. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny	112
Table 15. Average monthly available income	112
Tablica 16. Świadczenia pomocy społecznej	115
Table 16. Social assistance benefits	115
Tablica 17. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej	116
Table 17. Beneficiaries of social assistance at domicile	116
Tablica 18. Świadczenia wychowawcze „RODZINA 500+”	119
Table 18. „FAMILY 500+” child-support benefit	119
Tablica 19. Świadczenia na rzecz rodziny.	120
Table 19. Benefits to the family	120
Tablica 20. Żłobki i kluby dziecięce	122
Table 20. Nurseries and children’s clubs	122
Tablica 21. Zasoby mieszkaniowe	125
Table 21. Dwelling stocks.	125
Tablica 22. Wodociągi.	127
Table 22. Water supply system	127
Tablica 23. Kanalizacja	129
Table 23. Sewage system.	129
Tablica 24. Sieć gazowa oraz odbiorcy i zużycie gazu z sieci w gospodarstwach domowych.	131
Table 24. Gas supply system as well as consumers and consumption of gas from gas supply system in households	131

	Str. Page
Tablica 25. Placówki opieki zdrowotnej	134
Table 25. Health care facilities	134
Tablica 26. Instytucje kultury	142
Table 26. Cultural institutions	142
Tablica 27. Wypadki drogowe oraz ich skutki	150
Table 27. Road accidents and their results	150
Tablica 28. Gospodarstwa domowe posiadające dostęp do Internetu w domu oraz osoby korzystające z Internetu	152
Table 28. Households with access to the Internet at home and Internet users	152
Tablica 29. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne wpisane do rejestru REGON	154
Table 29. Foundations, associations and social organisations entered in the REGON register	154
Tablica 30. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON	162
Table 30. Entities of the national economy in the REGON register	162
Tablica 31. Nakłady wewnętrzne na działalność B+R według źródeł finansowania (ceny bieżące)	167
Table 31. Intramural expenditure on R&D by source of funds (current prices)	167
Tablica 32. Nakłady wewnętrzne na działalność B+R według pochodzenia środków (ceny bieżące)	169
Table 32. Intramural expenditures on R&D by origin of funds (current prices)	169
Tablica 33. Wybrane wskaźniki ekonomiczno-finansowe w badanych przedsiębiorstwach niefinansowych	178
Table 33. Selected economic and financial indicators in the surveyed non-financial enterprises	178
Tablica 34. Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw niefinansowych (ceny bieżące)	182
Table 34. Investment outlays of non-financial enterprises (current prices)	182
Tablica 35. Plony wybranych ziemiopłodów rolnych	185
Table 35. Yields of selected agricultural crops	185
Tablica 36. Przemysł	193
Table 36. Industry	193
Tablica 37. Budownictwo	196
Table 37. Construction	196
Tablica 38. Budownictwo mieszkaniowe	200
Table 38. Residential construction	200
Tablica 39. Dynamika sprzedaży detalicznej towarów (ceny bieżące)	204
Table 39. Indices of retail sales of goods (current prices)	204
Tablica 40. Drogi publiczne według rodzajów nawierzchni	206
Table 40. Public roads by type of surface	206
Tablica 41. Drogi publiczne o twardej nawierzchni	207
Table 41. Hard surface public roads	207
Tablica 42. Komunikacja miejska	210
Table 42. Urban transport	210
Tablica 43. Odbiorcy i zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych	212
Table 43. Consumers and consumption of electricity in households	212
Tablica 44. Dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego	214
Table 44. Revenue of budgets of local government units	214
Tablica 45. Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego	218
Table 45. Expenditure of budgets of local government units	218
Tablica 46. Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego	221
Table 46. Result of budgets of local government units	221

	Str. Page
Tablica 47. Zadłużenie jednostek samorządu terytorialnego w 2023 r.	222
Table 47. Debt of local government units in 2023	222
Tablica 48. Wartość całkowita projektów oraz wartość dofinansowania ze środków UE projektów zrealizowanych w ramach Umowy Partnerstwa 2014–2020 na terenie województwa do końca grudnia 2024 r.	224
Table 48. The total value of projects and the value of European Union co-financing of projects implemented under the Partnership Agreement 2014–2020 in the Voivodship by the end of December 2024	224
Tablica 49. Obszary zdegradowane w gminach	231
Table 49. Degraded area in gminas	231
Tablica 50. Wybrane dane o województwie świętokrzyskim	236
Table 50. Selected data on Świętokrzyskie Voivodship	236
Tablica 51. Wybrane dane o Kielcach	242
Table 51. Selected data on Kielce.	242

Spis wykresów

List of charts

	Str. Page
Wykres 1. Odpady komunalne zebrane selektywnie w ciągu roku w relacji do ogółu odpadów komunalnych zebranych w 2023 r.	43
Chart 1. Municipal waste collected separately during the year in relation to total municipal waste collected in 2023	43
Wykres 2. Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2024 r.	44
Chart 2. Natural increase per 1,000 population in 2024.	44
Wykres 3. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności w 2024 r.	44
Chart 3. Internal and international net migration for permanent residence per 1,000 population in 2024.	44
Wykres 4. Wskaźnik rentowności obrotu netto w przedsiębiorstwach niefinansowych w 2024 r.	49
Chart 4. Net turnover profitability indicator in non-financial enterprises in 2024	49
Wykres 5. Nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową na 1 mieszkańca w 2023 r. (ceny bieżące)	49
Chart 5. Intramural expenditures on research and development per capita in 2023 (current prices)	49
Wykres 6. Grunty zrekultywowane i zagospodarowane w ciągu roku	55
Chart 6. Land reclaimed and managed during the year	55
Wykres 7. Ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczania odprowadzone do wód lub do ziemi	59
Chart 7. Industrial and municipal wastewater requiring treatment discharged into waters or into the ground	59
Wykres 8. Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona w 2023 r.	65
Chart 8. Area of special nature value under legal protection in 2023	65
Wykres 9. Odpady przemysłowe wytworzone w ciągu roku na 1 mieszkańca	68
Chart 9. Industrial waste generated during the year per capita.	68
Wykres 10. Odpady komunalne wytworzone w ciągu roku na 1 mieszkańca	70
Chart 10. Municipal waste generated during the year per capita	70
Wykres 11. Nakłady na środki trwałe według źródeł finansowania w latach 2015-2023 (ceny bieżące)	73
Chart 11. Outlays on fixed assets by source of financing in 2015-2023 (current prices)	73

	Str. Page
Wykres 12. Ludność	75
Chart 12. Population	75
Wykres 13. Indeks starości	79
Chart 13. Ageing index	79
Wykres 14. Mediana wieku ludności	79
Chart 14. Median age of population	79
Wykres 15. Małżeństwa zawarte	80
Chart 15. Marriages contracted	80
Wykres 16. Ruch naturalny ludności	82
Chart 16. Vital statistics of population	82
Wykres 17. Saldo migracji na pobyt stały na 1000 ludności	83
Chart 17. Net migration for permanent residence per 1,000 population	83
Wykres 18. Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego według typów placówek.	87
Chart 18. Children in pre-primary establishments by type of establishments	87
Wykres 19. Ludność według poziomu wykształcenia według BAEL.	89
Chart 19. Structure of population by level of educational attainment by LFS.	89
Wykres 20. Uczniowie i absolwenci szkół podstawowych	90
Chart 20. Pupils and graduates of primary schools	90
Wykres 21. Uczniowie szkół ponadpodstawowych według typów szkół w roku szkolnym 2023/2024	92
Chart 21. Students of post-primary schools by types of schools in the 2023/2024 school year	92
Wykres 22. Absolwenci szkół zawodowych dla młodzieży według podgrup kierunków kształcenia w roku szkolnym 2022/2023	93
Chart 22. Structure of graduates of vocational school for youth by narrow fields of education in the 2022/2023 school year.	93
Wykres 23. Struktura absolwentów uczelni według grup kierunków kształcenia w roku akademickim 2022/2023.	95
Chart 23. Structure of graduates by broad fields of education in the 2022/2023 academic year	95
Wykres 24. Pracujący w gospodarce narodowej według sekcji PKD i płci w 2024 r.	97
Chart 24. Employed persons in the national economy by PKD/NACE sections and sex in 2024.	97
Wykres 25. Stopa bezrobocia rejestrowanego w latach 2021-2024	100
Chart 25. Registered unemployment rate in 2021-2024.	100
Wykres 26. Współczynnik aktywności zawodowej według kwartałów	104
Chart 26. Activity rate by quarters	104
Wykres 27. Dynamika przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw	110
Chart 27. Indices of average monthly gross wages and salaries in enterprise sector	110
Wykres 28. Subiektywna ocena sytuacji materialnej gospodarstw domowych w 2023 r.	113
Chart 28. Subjective evaluation of material situation of households in 2023	113
Wykres 29. Rodziny, którym na podstawie decyzji przyznano pomoc wg przyczyn	118
Chart 29. Number of families with assigning help (based on the decisions) by reasons	118
Wykres 30. Dzieci w wieku do lat 3 na 100 miejsc w żłobkach i klubach dziecięcych	124
Chart 30. Children up to the age of 3 per 100 places in nurseries and children's clubs	124
Wykres 31. Lekarze i pielęgniarki na 10 tys. ludności	137
Chart 31. Doctors and nurses per 10 thousand population	137
Wykres 32. Lekarze specjaliści	138
Chart 32. Medical specialists	138

	Str. Page
Wykres 33. Świadczenia udzielone w trybie ambulatoryjnym w szpitalnych oddziałach ratunkowych i izbach przyjęć	140
Chart 33. Outpatient health services provided in hospital emergency wards and admission rooms	140
Wykres 34. Imprezy i uczestnicy imprez organizowanych przez placówki kultury w 2023 r.	145
Chart 34. Events organised by culture institutions and event participants in 2023	145
Wykres 35. Osoby zamawiające przez Internet towary lub usługi do użytku prywatnego w ciągu ostatnich 12 miesięcy	152
Chart 35. Individuals ordering goods or services via the Internet for private use during the last 12 months	152
Wykres 36. Osoby korzystające z usług administracji publicznej za pomocą Internetu w ciągu ostatnich 12 miesięcy	153
Chart 36. Individuals using e-government services during the last 12 months	153
Wykres 37. Dynamika produktu krajowego brutto (ceny bieżące)	158
Chart 37. Indices of gross domestic product (current prices)	158
Wykres 38. Produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca według podregionów (ceny bieżące) Odchylenia względne od przeciętnej wartości w kraju	159
Chart 38. Gross domestic product per capita by subregions (current prices) Relative deviations from the national average value.	159
Wykres 39. Wartość dodana brutto według rodzajów działalności (ceny bieżące)	160
Chart 39. Gross value added by kind of activity (current prices)	160
Wykres 40. Wartość dodana brutto według rodzajów działalności i podregionów (ceny bieżące)	161
Chart 40. Gross value added by kind of activity and subregions (current prices).	161
Wykres 41. Podmioty gospodarki narodowej	163
Chart 41. Entities of the national economy	163
Wykres 42. Podmioty gospodarki narodowej według wybranych sekcji PKD.	165
Chart 42. Entities of the national economy by selected PKD sections	165
Wykres 43. Spółki handlowe według rodzaju kapitału	166
Chart 43. Commercial companies by type of capital	166
Wykres 44. Udział nakładów wewnętrznych na działalność B+R finansowanych przez sektor przedsiębiorstw w nakładach wewnętrznych na działalność B+R	168
Chart 44. Share of intramural expenditure on R&D financed from business enterprise sector in intramural expenditure on R&D	168
Wykres 45. Nakłady wewnętrzne na działalność B+R na 1 mieszkańca	168
Chart 45. Intramural expenditure on R&D per capita	168
Wykres 46. Personel wewnętrzny B+R na 1000 osób aktywnych zawodowo	170
Chart 46. Internal R&D personnel per 1,000 economically active persons	170
Wykres 47. Zgłoszenia wynalazków dokonane przez podmioty krajowe na 1 mln mieszkańców	171
Chart 47. Patent applications filed by domestic entities per million inhabitants	171
Wykres 48. Przedsiębiorstwa posiadające łącze internetowe o prędkości przynajmniej 100 Mbit/s (w % przedsiębiorstw korzystających ze stałego łącza szerokopasmowego)	173
Chart 48. Enterprises with access to the Internet with a speed of at least 100 Mbit/s (in % of enterprises using fixed broadband connection)	173
Wykres 49. Przedsiębiorstwa otrzymujące zamówienia przez sieci komputerowe	174
Chart 49. Enterprises receiving orders via computer networks	174
Wykres 50. Udział eksportu w przychodach ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów ogółem	176
Chart 50. Share of export in total revenue from sale of products, goods and materials	176

	Str. Page
Wykres 51. Przedsiębiorstwa wykazujące zysk netto w ogólnej liczbie przedsiębiorstw niefinansowych	177
Chart 51. Enterprises showing net profit in the total number of non-financial enterprises	177
Wykres 52. Dynamika nakładów inwestycyjnych przedsiębiorstw niefinansowych (ceny bieżące) . .	182
Chart 52. Indices of investment outlays of non-financial enterprises (current prices)	182
Wykres 53. Udział województwa w krajowej produkcji wybranych ziemiopłodów rolnych i ogrodnictwa w 2024 r.	186
Chart 53. Share of voivodship in the country production of selected agricultural and horticultural crops in 2024.	186
Wykres 54. Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych	187
Chart 54. Cattle density per 100 ha of agricultural land	187
Wykres 55. Obsada trzody chlewnej na 100 ha użytków rolnych.	187
Chart 55. Pigs density per 100 ha of agricultural land	187
Wykres 56. Dynamika skupu żywca rzeźnego ogółem (w wadze żywej).	188
Chart 56. Indices of procurement of total animals for slaughter (in live weight)	188
Wykres 57. Dynamika skupu mleka krowiego.	189
Chart 57. Indices of procurement of cows' milk.	189
Wykres 58. Dynamika produkcji sprzedanej przemysłu (ceny stałe).	193
Chart 58. Indices of sold production of industry (constant prices)	193
Wykres 59. Produkcja sprzedana przemysłu według sekcji PKD (ceny bieżące).	194
Chart 59. Sold production of industry by PKD sections (current prices)	194
Wykres 60. Dynamika przeciętnego zatrudnienia w przemyśle	195
Chart 60. Indices of average paid employment in industry	195
Wykres 61. Przeciętne zatrudnienie w przemyśle według sekcji PKD	195
Chart 61. Average paid employment in industry by PKD sections	195
Wykres 62. Dynamika produkcji sprzedanej budownictwa (ceny bieżące)	197
Chart 62. Indices of sold production of construction (current prices)	197
Wykres 63. Dynamika produkcji budowlano-montażowej (ceny bieżące).	198
Chart 63. Indices of construction and assembly production (current prices)	198
Wykres 64. Struktura produkcji budowlano-montażowej według działów PKD (ceny bieżące)	198
Chart 64. Construction and assembly production by PKD divisions (current prices)	198
Wykres 65. Dynamika przeciętnego zatrudnienia w budownictwie	199
Chart 65. Indices of average employment in construction.	199
Wykres 66. Dynamika liczby mieszkań oddanych do użytkowania	199
Chart 66. Indices of the number of dwellings completed	199
Wykres 67. Mieszkania oddane do użytkowania według form budownictwa.	201
Chart 67. Dwellings completed by forms of construction	201
Wykres 68. Dynamika sprzedaży detalicznej towarów (ceny bieżące)	204
Chart 68. Indices of retail sales of goods (current prices).	204
Wykres 69. Struktura dróg publicznych o twardej nawierzchni	206
Chart 69. Structure of hard surface public roads	206
Wykres 70. Krajowe linie regularnej komunikacji autobusowej w 2023 r.	210
Chart 70. National lines of scheduled bus transport in 2023.	210
Wykres 71. Struktura zużycia energii elektrycznej według sektorów gospodarki	211
Chart 71. Structure of electricity consumption by economy sectors	211
Wykres 72. Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego według działów w 2023 r. . . .	220
Chart 72. Expenditure of local government units budgets by divisions in 2023	220

	Str. Page
Wykres 73. Liczba jednostek samorządu terytorialnego według relacji wyniku budżetowego do dochodów ogółem w 2023 r.	221
Chart 73. Number of local government units by relation of the budget result to total revenue in 2023	221
Wykres 74. Dotacje otrzymane przez jednostki samorządu terytorialnego na realizację projektów europejskich	225
Chart 74. Grants received by local government units for the implementation of European projects	225
Wykres 75. Struktura przedsięwzięć z zakresu rewitalizacji zaplanowanych w programach rewitalizacji GPR/PR według obszaru interwencji w % w 2023 r.	234
Chart 75. Structure of revitalisation undertakings planned of revitalisation in programme GPR/PR by intervention areas in % in 2023	234
Wykres 76. Ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczania odprowadzone do wód lub do ziemi w ciągu roku ogółem na 1 mieszkańca w 2023 r.	246
Chart 76. Industrial and municipal wastewater requiring treatment discharged into waters or into the ground during the year per capita in 2023	246
Wykres 77. Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem 2023 r.	247
Chart 77. Population connected to wastewater treatment plants in % of total population in 2023	247
Wykres 78. Powierzchnia terenów zieleni ogółem na 1 mieszkańca w 2023 r.	249
Chart 78. Total green areas per capita in 2023	249
Wykres 79. Odpady komunalne wytworzone na 1 mieszkańca w 2023 r.	250
Chart 79. Municipal waste generated per capita in 2023	250
Wykres 80. Odpady komunalne zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów komunalnych wytworzonych w 2023 r.	251
Chart 80. Municipal waste collected separately in relation to total municipal waste generated in 2023	251
Wykres 81. Gęstość zaludnienia w 2023 r.	252
Chart 81. Population density in 2023	252
Wykres 82. Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2023 r.	253
Chart 82. Post-working age population per 100 persons of working age in 2023	253
Wykres 83. Udział ludności w wieku 65 lat i więcej w ogólnej liczbie ludności w 2023 r.	254
Chart 83. Share of population at age 65 and more in total population in 2023	254
Wykres 84. Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2023 r.	255
Chart 84. Natural increase per 1,000 population in 2023	255
Wykres 85. Saldo migracji ludności na pobyt stały na 1000 ludności w 2023 r.	255
Chart 85. Net migration of population for permanent residence per 1,000 population in 2023	255
Wykres 86. Pracujący w gospodarce narodowej według miejsca zamieszkania na 1000 ludności w 2023 r.	256
Chart 86. Employed persons in the national economy by place of residence per 1,000 population in 2023	256
Wykres 87. Udział pracujących w podmiotach o liczbie pracujących 5 i mniej osób w ogólnej liczbie pracujących w gospodarce narodowej według miejsca zamieszkania w 2023 r.	257
Chart 87. Share of employed persons in entities with 5 and less employed persons in the total number of employed persons in the national economy by place of residence in 2023	257
Wykres 88. Bezrobotni zarejestrowani na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2023 r.	258
Chart 88. Registered unemployed persons per 100 persons of working age in 2023	258
Wykres 89. Zasoby mieszkaniowe na 1000 ludności w 2023 r.	259
Chart 89. Dwelling stocks per 1,000 population in 2023	259

	Str. Page
Wykres 90. Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności w 2023 r.	260
Chart 90. Dwellings completed per 1,000 population in 2023	260
Wykres 91. Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych na 1 korzystającego w 2023 r.	261
Chart 91. Consumption of water from water supply system in households per 1 user in 2023	261
Wykres 92. Odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej w 2023 r.	262
Chart 92. Percentage of population using sewage system in 2023	262
Wykres 93. Odsetek ludności korzystającej z sieci gazowej w 2023 r.	263
Chart 93. Percentage of population using gas supply system in 2023	263
Wykres 94. Liczba ludności na 1 podmiot ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w 2023 r.	264
Chart 94. Population per out-patient health care unit in 2023	264
Wykres 95. Liczba ludności na 1 aptekę ogólnodostępną w 2023 r.	265
Chart 95. Population per generally available pharmacy in 2023	265
Wykres 96. Liczba ludności na 1 placówkę biblioteczną w 2023 r.	266
Chart 96. Population per library establishment in 2023	266
Wykres 97. Liczba ludności na 1 placówkę kultury w 2023 r.	267
Chart 97. Population per culture center in 2023	267
Wykres 98. Turystyczne obiekty noclegowe na 10 tys. ludności w 2023 r.	267
Chart 98. Tourist accommodation establishments per 10 thousand population in 2023.	267
Wykres 99. Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. ludności w 2023 r.	268
Chart 99. Number of foundations, associations and social organisations entered in the REGON register per 10 thousand population in 2023	268
Wykres 100. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 1000 ludności w 2023 r.	269
Chart 100. Entities of the national economy in the REGON register per 1,000 population in 2023	269
Wykres 101. Liczba spółek handlowych z udziałem kapitału zagranicznego na 10 tys. ludności w 2023 r.	270
Chart 101. Number of commercial companies with foreign capital participation per 10 thousand population in 2023	270
Wykres 102. Liczba podmiotów gospodarki narodowej w usługach wyższego rzędu na 1000 ludności w 2023 r.	270
Chart 102. Number of entities of the national economy in the higher level services per 1,000 population in 2023	270

Spis map

List of maps

	Str. Page
Mapa 1. Stężenie pyłów zawieszonych $PM_{2,5}$, PM_{10} i NO_2 w 2023 r.	43
Map 1. Concentration of suspended particulates matter $PM_{2,5}$, PM_{10} and NO_2 in 2023	43
Mapa 2. Wskaźnik zatrudnienia według BAEL w 2024 r. (przeciętne w roku)	45
Map 2. Employment rate by LFS in 2024 (annual averages)	45
Mapa 3. Stopa bezrobocia według BAEL w 2024 r. (przeciętne w roku).	45
Map 3. Unemployment rate by LFS in 2024 (annual averages)	45
Mapa 4. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych w 2023 r.	46
Map 4. Average monthly available income per capita in households in 2023.	46

	Str. Page
Mapa 5. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem w 2023 r.	46
Map 5. Beneficiaries benefiting from social assistance in number of total population in 2023	46
Mapa 6. Zasoby mieszkaniowe na 1000 ludności w 2023 r. (stan w dniu 31 grudnia)	47
Map 6. Dwellings stocks per 1,000 population in 2023 (as of 31 December).	47
Mapa 7. Placówki ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w 2023 r. (stan w dniu 31 grudnia).	47
Map 7. Out-patient health care units in 2023 (as of 31 December)	47
Mapa 8. Produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca w 2023 r. (ceny bieżące)	48
Map 8. Gross domestic product per capita in 2023 (current prices)	48
Mapa 9. Podmioty gospodarki narodowej na 10 tys. ludności w 2024 r. (stan w dniu 31 grudnia)	48
Map 9. Entities of the national economy per 10 thousand population in 2024 (as of 31 December). . .	48
Mapa 10. Drogi publiczne o twardej nawierzchni w 2023 r.	50
Map 10. Hard surface public road in 2023	50
Mapa 11. Energia ze źródeł odnawialnych w 2023 r.	50
Map 11. Energy from renewable sources in 2023.	50
Mapa 12. Podział administracyjny województwa w 2023 r.	51
Map 12. Administrative division of voivodship in 2023	51
Mapa 13. Podział województwa według Klasyfikacji Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS) w 2023 r.	52
Map 13. Division of voivodship according to the Classification of Territorial Units for Statistics (NUTS) in 2023	52
Mapa 14. Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w 2023 r.	57
Map 14. Water consumption for the needs of the national economy and population in 2023	57
Mapa 15. Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w 2023 r.	60
Map 15. Population connected to wastewater treatment plants in 2023.	60
Mapa 16. Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona w 2023 r.	64
Map 16. Area of special nature value under legal protection in 2023	64
Mapa 17. Lesistość w 2023 r.	66
Map 17. Forest cover in 2023.	66
Mapa 18. Odpady komunalne zebrane w 2023 r.	70
Map 18. Municipal waste collected in 2023	70
Mapa 19. Zmiana liczby ludności w latach 2015-2024.	77
Map 19. Population changes in 2015-2024.	77
Mapa 20. Przyrost naturalny ludności w 2024 r.	81
Map 20. Natural increase in 2024.	81
Mapa 21. Saldo migracji ludności na pobyt stały w 2024 r.	84
Map 21. Net migration of population for permanent residence in 2024	84
Mapa 22. Wychowanie przedszkolne w roku szkolnym 2023/2024	88
Map 22. Pre-primary education in the 2023/2024 school year	88
Mapa 23. Uczniowie w szkołach podstawowych w roku szkolnym 2023/2024	91
Map 23. Pupils in primary schools in the 2023/2024 school year	91
Mapa 24. Udział kobiet w ogólnej liczbie pracujących w gospodarce narodowej według gminy zamieszkania w 2024 r.	98
Map 24. Share of women in the total number of employed persons in the national economy by gmina of residence in 2024.	98
Mapa 25. Średnia wieku pracujących w gospodarce narodowej według gminy zamieszkania w 2024 r.	99
Map 25. Average age of employed persons in the national economy by gmina of residence in 2024.	99

	Str. Page
Mapa 26. Stopa bezrobocia rejestrowanego w 2024 r.	101
Map 26. Registered unemployment rate in 2024.	101
Mapa 27. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w 2023 r.	108
Map 27. Average monthly gross wages and salaries in 2023	108
Mapa 28. Zasięg korzystania ze środowiskowej pomocy społecznej w 2023 r.	117
Map 28. Scope of use of social assistance at domicile in 2023	117
Mapa 29. Żłobki i kluby dziecięce w 2023 r.	123
Map 29. Nurseries and children clubs in 2023	123
Mapa 30. Warunki mieszkaniowe ludności w 2023 r.	126
Map 30. Housing conditions of population in 2023	126
Mapa 31. Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych w 2023 r.	128
Map 31. Consumption of water from water supply systems in households in 2023	128
Mapa 32. Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej w 2023 r.	130
Map 32. Population using sewage system in 2023.	130
Mapa 33. Ludność korzystająca z gazu z sieci w 2023 r.	132
Map 33. Population using gas supply system in 2023	132
Mapa 34. Ambulatoryjna opieka zdrowotna w 2023 r.	135
Map 34. Out-patient health care in 2023	135
Mapa 35. Wydatki gmin i miast na prawach powiatu w dziale „Ochrona zdrowia” w 2023 r.	141
Map 35. Expenditures of gminas and cities with powiat status in “Health care” division in 2023.	141
Mapa 36. Wydatki gmin i miast na prawach powiatu w dziale „Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego” w 2023 r.	146
Map 36. Expenditure of gminas and cities with powiat status in “Culture and national heritage” in 2023.	146
Mapa 37. Zagrożenie przestępczością w 2024 r.	149
Map 37. Crime risk in 2024	149
Mapa 38. Bezpieczeństwo na drogach w 2024 r.	151
Map 38. Road safety in 2024	151
Mapa 39. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne wpisane do rejestru REGON w 2024 r.	155
Map 39. Foundations, associations and social organisations entered in the REGON register in 2024	155
Mapa 40. Podmioty gospodarki narodowej w 2024 r.	164
Map 40. Entities of the national economy in 2024	164
Mapa 41. Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach na 1 mieszkańca w 2023 r. (ceny bieżące).	181
Map 41. Investment outlays in enterprises per capita in 2023 (current prices)	181
Mapa 42. Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące) w 2023 r.	191
Map 42. Sold production of industry (current prices) in 2023	191
Mapa 43. Przeciętne zatrudnienie w przemyśle w 2023 r.	192
Map 43. Average employment in industry in 2023.	192
Mapa 44. Mieszkania oddane do użytkowania w 2024 r.	202
Map 44. Dwellings completed in 2024	202
Mapa 45. Drogi gminne i powiatowe o nawierzchni twardej ulepszonej w 2023 r.	208
Map 45. Improved hard surface communal and district roads in 2023	208
Mapa 46. Ścieżki rowerowe w 2023 r.	209
Map 46. Cycle paths in 2023	209
Mapa 47. Zużycie energii elektrycznej na 1 odbiorcę w gospodarstwach domowych w 2023 r.	213
Map 47. Consumption of electricity in households per consumer in 2023	213

Mapa 48. Dochody własne budżetów gmin na 1 mieszkańca w 2023 r.	216
Map 48. Own revenue of budgets of gminas per capita in 2023	216
Mapa 49. Dotacje dla gmin na 1 mieszkańca w 2023 r.	217
Map 49. Grants for gminas per capita in 2023.	217
Mapa 50. Wydatki inwestycyjne gmin na 1 mieszkańca w 2023 r.	219
Map 50. Investment expenditure of gminas per capita in 2023.	219
Mapa 51. Zadłużenie gmin w dochodach ogółem w 2023 r.	223
Map 51. Debt of gminas in revenue in 2023	223
Mapa 52. Dotacje otrzymane przez gminy na realizację projektów europejskich w 2023 r.	226
Map 52. Grants received by gminas for the implementation of European project in 2023.	226
Mapa 53. Udział europejskich dotacji inwestycyjnych w wydatkach inwestycyjnych ogółem w 2023 r.	227
Map 53. Share of the European investment grants in total investment expenditure in 2023	227
Mapa 54. Udział powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni ogółem w 2023 r.	228
Map 54. Share of the area covered by binding local spatial management plans in total area in 2023.	228
Mapa 55. Aktywność gmin w zakresie rewitalizacji w 2023 r.	230
Map 55. Activity of the gminas in the field of revitalisation in 2023	230
Mapa 56. Udział powierzchni obszaru zdegradowanego w powierzchni ogółem gmin, które prowadziły działania rewitalizacyjne na podstawie GPR lub PR w 2023 r.	232
Map 56. Share of area of degraded area in total areas of gminas which have carried out revitalisation activities on the basis of GPR or PR in 2023	232
Mapa 57. Udział powierzchni obszaru rewitalizacji w powierzchni ogółem gmin, które prowadziły działania rewitalizacyjne na podstawie GPR lub PR w 2023 r.	233
Map 57. Share of area of revitalisation area in total areas of gminas which have carried out revitalisation activities on the basis of GPR or PR in 2023	233
Mapa 58. Ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczania odprowadzone do wód lub do ziemi w ciągu roku ogółem na 1 mieszkańca w 2023 r.	246
Map 58. Industrial and municipal wastewater requiring treatment discharged into waters or into the ground during the year per capita in 2023.	246
Mapa 59. Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem 2023 r.	247
Map 59. Population connected to wastewater treatment plants in % of total population in 2023.	247
Mapa 60. Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności na 1 mieszkańca w 2023 r.	248
Map 60. Water consumption for needs of the national economy and population per capita in 2023.	248
Mapa 61. Udział obszarów prawnie chronionych w powierzchni ogółem w 2023 r.	248
Map 61. Share of areas under legal protection in total area in 2023	248
Mapa 62. Powierzchnia terenów zieleni ogółem na 1 mieszkańca w 2023 r.	249
Map 62. Total green areas per capita in 2023	249
Mapa 63. Odpady komunalne wytworzone na 1 mieszkańca w 2023 r.	250
Map 63. Municipal waste generated per capita in 2023	250
Mapa 64. Odpady komunalne zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów komunalnych wytworzonych w 2023 r.	251
Map 64. Municipal waste collected separately in relation to total municipal waste generated in 2023.	251
Mapa 65. Gęstość zaludnienia w 2023 r.	252
Map 65. Population density in 2023	252

Mapa 66. Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2023 r.	253
Map 66. Post-working age population per 100 persons of working age in 2023	253
Mapa 67. Udział ludności w wieku 65 lat i więcej w ogólnej liczbie ludności w 2023 r.	254
Map 67. Share of population at age 65 and more in total population in 2023	254
Mapa 68. Pracujący w gospodarce narodowej według miejsca zamieszkania na 1000 ludności w 2023 r.	256
Map 68. Employed persons in the national economy by place of residence per 1,000 population in 2023	256
Mapa 69. Udział pracujących w podmiotach o liczbie pracujących 5 i mniej osób w ogólnej liczbie pracujących w gospodarce narodowej według miejsca zamieszkania w 2023 r.	257
Map 69. Share of employed persons in entities with 5 and less employed persons in the total number of employed persons in the national economy by place of residence in 2023	257
Mapa 70. Bezrobotni zarejestrowani na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2023 r.	258
Map 70. Registered unemployed persons per 100 persons of working age in 2023.	258
Mapa 71. Zasoby mieszkaniowe na 1000 ludności w 2023 r.	259
Map 71. Dwelling stocks per 1,000 population in 2023	259
Mapa 72. Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności w 2023 r.	260
Map 72. Dwellings completed per 1,000 population in 2023	260
Mapa 73. Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych na 1 korzystającego w 2023 r.	261
Map 73. Consumption of water from water supply system in households per 1 user in 2023.	261
Mapa 74. Odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej w 2023 r.	262
Map 74. Percentage of population using sewage system in 2023	262
Mapa 75. Odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej w 2023 r.	263
Map 75. Percentage of population using water supply system in 2023	263
Mapa 76. Liczba ludności na 1 podmiot ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w 2023 r.	264
Map 76. Population per out-patient health care unit in 2023	264
Mapa 77. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem w 2023 r.	265
Map 77. Beneficiaries of social assistance at domicile in total population in 2023	265
Mapa 78. Liczba ludności na 1 placówkę biblioteczną w 2023 r.	266
Map 78. Population per library establishment in 2023	266
Mapa 79. Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. ludności w 2023 r.	268
Map 79. Number of foundations, associations and social organisations entered in the REGON register per 10 thousand population in 2023	268
Mapa 80. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 1000 ludności w 2023 r.	269
Map 80. Entities of the national economy in the REGON register per 1,000 population in 2023	269
Mapa 81. Dochody własne budżetów gmin i miasta na prawach powiatu na 1 mieszkańca w 2023 r..	271
Map 81. Own revenue of budgets of gminas and city with powiat status per capita on 2023.	271
Mapa 82. Wydatki inwestycyjne budżetów gmin i miasta na prawach powiatu na 1 mieszkańca w 2023 r.	271
Map 82. Investment expenditure of budgets of gminas and city with powiat status per capita in 2023.	271
Mapa 83. Udział powierzchni obszaru rewitalizacji w powierzchni ogółem gmin, które prowadziły działania rewitalizacyjne na podstawie GPR lub PR w 2023 r.	272
Map 83. Share of area of revitalisation area in total areas of gminas which have carried out revitalisation activities on the basis of GPR or PR in 2023	272

Objaśnienia znaków umownych

Symbols

Symbol Symbol	Opis Description
Kreska (–)	zjawisko nie wystąpiło magnitude zero
Zero: (0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5 magnitude not zero, but less than 0.5 of a unit
(0,0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05 magnitude not zero, but less than 0.05 of a unit
Kropka (.)	brak informacji, konieczność zachowania tajemnicy statystycznej lub że wypełnienie pozycji jest niemożliwe albo niecelowe data not available, classified data (statistical confidentiality) or providing data impossible or purposeless
Znak (Δ)	nazwy zostały skrócone w stosunku do obowiązującej klasyfikacji categories of applied classification presented in an abbreviated form
„W tym” “Of which”	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy indicates that not all elements of the sum are given

Ważniejsze skróty

Major abbreviations

Skrót Abbreviation	Znaczenie Meaning
zł PLN	złoty zloty
tys. thousand	tysiąc thousand
mln	milion million
mld bn	miliard billion
g	gram gram
kg	kilogram kilogram
dt	decytona deciton
l	litr litre
ha	hektar hectare
m ²	metr kwadratowy square metre
m ³	metr sześcienny cubic metre

Skrót Abbreviation	Znaczenie Meaning
hm ³	hektometr sześcienny cubic hectometre
km ²	kilometr kwadratowy square kilometre
dam ³	dekametr sześcienny cubic decametre
kWh	kilowatogodzina kilowatt hour
GWh	gigawatogodzina gigawatt hour
GUGIK	Główny Urząd Geodezji i Kartografii Head Office of Land Surveying and Cartography
wol. vol	wolumin volume
szt. pcs	sztuka piece
p.proc. pp	punkt procentowy percentage point
r/r y/y	rok do roku year on year
dok. cont.	dokończenie continued

Skróty i pełne nazwy sekcji PKD 2007 stosowane w publikacji

Abbreviations and full names NACE Rev. 2 (PKD 2007) sections used in the publication

Skrót Abbreviation	Pełna nazwa Full name
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych Electricity, gas, steam and conditioning supply
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami, rekultywacja	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją Water supply; sewerage, waste management and remediation activities
Handel; naprawa pojazdów samochodowych Trade; repair of motor vehicles	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles
Zakwaterowanie i gastronomia Accommodation and catering	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi Accommodation and food service activities
Obsługa rynku nieruchomości	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości Real estate activities
Administrowanie i działalność wspierająca	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca Administrative and support service activities

Synteza

Powierzchnia w 2023 r.

grunty zrekultywowane	+58,6% r/r	W ciągu 2023 roku zrekultywowano więcej gruntów niż w 2022 r., natomiast zmniejszyła się powierzchnia gruntów zagospodarowanych.
grunty zagospodarowane	-75,0% r/r	

Zużycie wody. Ścieki komunalne i przemysłowe w 2023 r.

zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności	-11,6% r/r	W 2023 r. zmniejszyło się zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności, przy czym do spadku przyczynił się przede wszystkim przemysł, który stanowił 90,7% całkowitego zużycia w województwie.
do wód i do ziemi odprowadzono 1105,4 hm ³ ścieków	-13,0% r/r	
liczba oczyszczalni:		W latach 2015-2023 liczba oczyszczalni przemysłowych zmniejszyła się o 6, natomiast wzrosła – o 3 liczba oczyszczalni komunalnych. Kolejny rok z rzędu zwiększył się udział osób korzystających z oczyszczalni ścieków komunalnych. W 2023 r. było to 69,9% ogółu mieszkańców województwa.
przemysłowych	33	
komunalnych	118	

Zanieczyszczenie i ochrona powietrza w 2023 r.

emisja zanieczyszczeń pyłowych	-26,3% r/r	W 2023 r. wypuszczono do atmosfery 0,9 tys. ton zanieczyszczeń pyłowych, co stanowiło 5,3% krajowej emisji pyłów. Emisja zanieczyszczeń gazowych wyniosła 12463,4 tys. ton.
emisja zanieczyszczeń gazowych	-17,3% r/r	
		Spośród 82 zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza - 60 wyposażonych było w urządzenia do redukcji zanieczyszczeń pyłowych.
		Znaczna część zanieczyszczeń pyłowych pochodziła ze spalania paliw (43,4% ogólnej emisji pyłów w województwie), natomiast głównym rodzajem zanieczyszczeń gazowych był dwutlenek węgla 99,7%.
		Stopień redukcji zanieczyszczeń pyłowych pozostawał nadal na jednym z najwyższych poziomów w kraju – 99,9%. Wskaźnik redukcji zanieczyszczeń gazowych (bez CO ₂) wyniósł 51,4%.

Ochrona przyrody. Lasy w 2023 r.

udział powierzchni prawnie chronionej w powierzchni ogółem	64,9%	Na koniec 2023 r. powierzchnia prawnie chroniona była o 0,2% mniejsza niż w 2015 r. W latach 2015-2023 wzrosła powierzchnia rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych i zespołów przyrodniczo-krajobrazowych.
--	-------	--

Odpady przemysłowe i komunalne w 2023 r.

zbiór odpadów komunalnych	+2,0% r/r	W 2023 r. zebrano więcej odpadów komunalnych ogółem w porównaniu do 2022 r. W przeciągu roku zebrano więcej odpadów zbieranych selektywnie.
---------------------------	-----------	---

Ekonomiczne aspekty ochrony środowiska w 2023 r.

nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska	+44,3% r/r	W 2023 r. wzrosły nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska, w tym nakłady na ochronę powietrza atmosferycznego i klimatu.
--	------------	---

nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej	-7,4% r/r	Mniejsze niż w 2022 r. były nakłady na gospodarkę wodną, w tym większe na ujęcia i doprowadzenia wody.
--	-----------	--

Ludność w 2024 r.

liczba ludności na koniec grudnia	1158,0 tys.	W latach 2015-2024 obserwowano coroczny spadek liczby mieszkańców województwa świętokrzyskiego. Na koniec 2024 r. liczba ludności była o 7,9% mniejsza niż w 2015 r.
przyrost naturalny na 1000 ludności	-6,7	Utrzymujący się ubytek rzeczywisty ludności był wynikiem niekorzystnych tendencji w zakresie ruchu naturalnego i migracyjnego. Pogłębiały się negatywne zmiany w strukturze ludności według wieku, świadczące o postępującym procesie starzenia się mieszkańców województwa.
saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na 1000 ludności	-2,3	

Edukacja w roku szkolnym 2023/2024

liczba uczniów szkół dla dzieci i młodzieży:		W roku szkolnym 2023/2024 (odmiennie niż w roku poprzednim) wystąpił spadek liczby dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym. Wśród nich dominowały dzieci uczęszczające do przedszkoli, ale ich udział obniżył się w ciągu roku do 71,4%.
wychowanie przedszkolne	-1,3% r/r	
szkoły podstawowe	-4,4% r/r	Zmniejszyła się grupa kształcących się w szkołach podstawowych. Wzrost dotyczył natomiast uczniów szkół ponadpodstawowych.
szkoły ponadpodstawowe	+5,3% r/r	Wzrost liczby uczniów odnotowano we wszystkich typach szkół na tym szczeblu kształcenia.
liczba studentów	-8,4% r/r	Kolejny rok z rzędu zmniejszyła się liczba studentów. Spadek odnotowano zarówno na uczelniach publicznych, jak i niepublicznych.

Zasoby pracy

liczba pracujących w gospodarce narodowej (według stanu na 31 października 2024 r.)	426,4 tys.	Liczba pracujących spadła w relacji do grudnia 2023 r. o 0,8%. Pracujący w gospodarce narodowej w województwie świętokrzyskim stanowili 2,8% tej populacji w kraju.
stopa bezrobocia rejestrowanego w 2024 r. (według stanu w dniu 31 grudnia)	7,5%	W końcu 2024 r. stopa bezrobocia rejestrowanego była niższa niż przed rokiem o 0,3 p.proc.
współczynnik aktywności zawodowej według BAEL w 4 kw. 2024 r.	55,5%	Wyniki BAEL wskazują, że w porównaniu z analogicznym okresem 2023 r., zwiększyła się aktywność zawodowa badanej subpopulacji, odnotowano wzrost wskaźnika zatrudnienia oraz wzrost o 0,1 p.proc. stopy bezrobocia.
wskaźnik zatrudnienia według BAEL w 4 kw. 2024 r.	53,5%	Nadal wyższą aktywnością zawodową charakteryzowali się mężczyźni i mieszkańcy wsi. Zmniejszyła się liczebność subpopulacji biernych zawodowo.
stopa bezrobocia według BAEL w 4 kw. 2024 r.	3,8%	

Zamożność mieszkańców

przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w gospodarce narodowej w 2023 r.	+13,9% r/r	W podmiotach gospodarki narodowej o liczbie pracujących powyżej 9 osób oraz jednostek sfery budżetowej niezależnie od liczby pracujących przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 2023 r. wzrosło do 6585,16 zł. Pomimo wzrostu, płace w gospodarce narodowej w województwie świętokrzyskim pozostały jednymi z najniższych w kraju. W 2023 r. przeciętne wynagrodzenie w województwie świętokrzyskim stanowiło 86,7% średniej krajowej, podczas gdy przed rokiem – 86,2%, a w 2015 r. – 86,3%. W 2023 r. mniej zarabiano jedynie w województwach podkarpackim i warmińsko-mazurskim.
przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w 2024 r.	+16,0% r/r	W 2024 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw wzrosło do 7065,89 zł. W skali roku wzrost wynagrodzeń odnotowano zarówno w sferze produkcji, jak i usług. Pomimo wzrostu, płace w sektorze przedsiębiorstw w województwie świętokrzyskim pozostały niskie. W 2024 r. przeciętne wynagrodzenie w województwie świętokrzyskim stanowiło 85,5% średniej krajowej, podczas gdy przed rokiem – 81,8%. W 2024 r. niższe płace niż w województwie świętokrzyskim odnotowano jedynie w województwach podkarpackim i warmińsko-mazurskim.
przeciętna miesięczna liczba emerytów i rencistów w 2024 r.	+0,7% r/r	W 2024 r. odnotowano wzrost w skali roku przeciętnej liczby świadczeniobiorców ZUS (o 1,1% do 259,2 tys. osób), natomiast spadek – przeciętnej liczby emerytów i rencistów pobierających świadczenia z rolniczego systemu ubezpieczeń (o 0,9% do 52,3 tys. osób).
przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacona w 2024 r. przez:		Przeciętne emerytury i renty wypłacane w 2024 r. były wyższe niż w roku poprzednim, przy czym świadczenia wypłacane przez ZUS były nadal wyższe niż świadczenia rolników indywidualnych (3372,43 zł wobec 2085,76 zł).
ZUS	+14,3% r/r	
KRUS	+13,6% r/r	
dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwie domowym w 2023 r.	+18,0% r/r	W 2023 r. dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwie domowym wzrósł do 2418,76 zł, w tym dochód do dyspozycji do 2380,72 zł. Choć poprawiła się sytuacja dochodowa, to przeciętny dochód rozporządzalny na 1 osobę odnotowany w województwie świętokrzyskim był jednym z najniższych w kraju. W 2023 r. niższe wartości odnotowano w województwach podkarpackim i pomorskim.
w tym dochód do dyspozycji	+18,3% r/r	
odsetek gospodarstw oceniających swoją sytuację materialną w 2023 r. jako:		W 2023 r. większy odsetek gospodarstw domowych niż przed rokiem ocenił pozytywnie swoją sytuację. W 2023 r. 49,5% gospodarstw oceniło swoją sytuację materialną jako raczej dobrą lub dobrą, podczas gdy 4,4% postrzegało swoją sytuację jako raczej złą albo złą.
dobrą	+0,6 p.proc. r/r	
raczej dobrą	+5,0 p.proc. r/r	
przeciętną	-5,8 p.proc. r/r	
raczej złą	+0,4 p.proc. r/r	
złą	-0,2 p.proc. r/r	

Pomoc społeczna i wspieranie rodziny w 2023 r.

rzeczywista liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenia pomocy społecznej	+0,4% r/r	W 2023 r. odnotowano wzrost rzeczywistej liczby osób, którym świadczenia społeczne w ramach zadań własnych i zadań zleconych jednostkom samorządu terytorialnego przyznano na podstawie decyzji (bez względu na liczbę pobieranych świadczeń, ich rodzaj, formę oraz źródło finansowania). W 2023 r. skorzystało z tej formy wsparcia 36,1 tys. osób.
osoby, którym decyzją przyznano świadczenia w tym	-1,9% r/r	Mniej osób otrzymało świadczenia pieniężne, podczas gdy wzrosła liczba osób, którym przyznano pomoc niepieniężną. W 2023 r. świadczenia w formie pieniężnej przyznano na podstawie decyzji 30,2 tys. osób, natomiast w formie niepieniężnej otrzymało je 18,3 tys. osób.
pieniężne	-5,5% r/r	
niepieniężne	+4,8% r/r	
udzielone świadczenia pomocy społecznej w tys. zł	+10,3% r/r	W skali roku wypłacono więcej świadczeń w ramach pomocy pieniężnej, natomiast zmniejszyła się pomoc niepieniężna. W efekcie w 2022 r. kwota świadczeń ogółem wyniosła 148931,4 tys. zł, w tym w formie pieniężnej 87301,2 tys. zł, a niepieniężnej 61630,1 tys. zł.
w tym		
pomoc pieniężna	-1,7% r/r	
pomoc niepieniężna	+27,4% r/r	
gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej	-0,7% r/r	Kolejny rok z rzędu środowiskowa pomoc społeczna została skierowana do mniejszej liczby gospodarstw domowych, jak również zmniejszyła się liczba jej beneficjentów. W efekcie w 2023 r. z pomocy korzystało 27,8 tys. gospodarstw, przy czym liczba beneficjentów wyniosła 52,9 tys. osób.
beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej	-2,3% r/r	
zasięg korzystania z pomocy społecznej	-0,1 p.proc. r/r	W 2023 r. zasięg korzystania z pomocy społecznej zmniejszył się do 4,5%. Pomimo tego województwo świętokrzyskie obok: podlaskiego (4,6%), kujawsko-pomorskiego (4,9%) oraz warmińsko-mazurskiego (5,8%) pozostało w grupie województw o największym zasięgu wsparcia z pomocy społecznej.
udzielone świadczenia rodzinne w tys. zł	+11,3% r/r	Kwota wypłaconych świadczeń rodzinnych ogółem wyniosła w 2023 r. 552262 tys. zł.
w tym		
zasiłki rodzinne wraz z dodatkami	-16,8% r/r	Wśród wydatków na świadczenia rodzinne podstawowe znaczenie miały wydatki na pomoc skierowaną do rodzin z dziećmi. W 2023 r. kwota wypłaconych zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami zmniejszyła się do 78536 tys. zł. W 2023 r. po raz kolejny odnotowano spadek liczby rodzin pobierających to świadczenie, jak również liczebności dzieci, na które rodzice otrzymują zasiłek.
udział dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku	-3,4% r/r	Odsetek dzieci w wieku 17 lat i młodszych, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku (17,8%), wyższy był jedynie w województwach: podlaskim (18,1%), warmińsko-mazurskim (18,4%) oraz lubelskim (18,5%).

Warunki mieszkaniowe w 2023 r.

liczba mieszkań w województwie	462,6 tys.
przeciętna powierzchnia mieszkania	77,8 m ²
korzystający z sieci:	
wodociągowej	91,9%
kanalizacyjnej	61,3%
gazowej	43,1%

Według stanu na 31 grudnia 2023 r. mieszkania w województwie stanowiły 2,9% zasobów mieszkaniowych kraju. Warunki mieszkaniowe systematycznie się poprawiają – zwiększa się powierzchnia mieszkań (o 5,0% od 2015 r.) i zmniejsza liczba osób przypadająca na 1 mieszkanie (o 11,5%).

Na przestrzeni lat 2015-2023 na terenie województwa rozwinęła się także infrastruktura komunalna. W 2023 r. sieć wodociągowa była rozwinięta bardziej niż sieć kanalizacyjna, jednak ta druga miała większą dynamikę wzrostu w analizowanym okresie.

Najmniej rozwinięta w województwie była sieć gazowa, której dynamika wzrostu w ostatnim roku znacząco spadła.

Ochrona zdrowia w 2023 r.

przychodnie	+12 placówek r/r
praktyki lekarskie i lekarzy dentyistów	-9 placówek r/r
udzielone porady w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej	+3,1% r/r
szpitale ogólne (stacjonarne)	bez zmiany r/r
szpitale dzienne	-1 placówka r/r
leczeni w trybie stacjonarnym	+3,6% r/r
leczeni w ramach opieki dziennej	+8,1% r/r
łóżka na 10 tys. mieszkańców	+0,5 r/r
wykorzystanie łóżek	+4,9 p.proc. r/r

W 2023 r. w lecznictwie ambulatoryjnym funkcjonowało 670 przychodni oraz 139 praktyk lekarskich i lekarzy dentyistów. Liczba udzielonych w nich porad była większa niż przed rokiem i wyniosła w 2023 r. 10023,2 tys.

Według stanu na koniec 2023 r. działały 24 stacjonarne szpitale ogólne udzielające świadczeń w trybie stacjonarnym i dziennym.

Według stanu na koniec 2023 r. działało 9 szpitali udzielających świadczeń w trybie wyłącznie dziennym (tzw. szpitali jednego dnia).

W stacjonarnej opiece zdrowotnej (bez ruchu międzyoddziałowego) odnotowano wzrost hospitalizacji (w 2023 r. leczono 271,6 tys. osób). Więcej osób leczono w ramach opieki dziennej (z ruchem międzyoddziałowym) realizowanej w szpitalach ogólnych stacjonarnych i dziennych (w 2023 r. 48,8 tys. osób).

W skali roku zwiększyła się dostępność łóżek szpitalnych (do 44,7 w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców) oraz wzrósł stopień ich wykorzystania (do 73,6%).

Kultura w 2023 r.

czytelnicy bibliotek publicznych	+0,4% r/r
zwiedzający muzea i wystawy	+15,5% r/r
widzowie i słuchacze w teatrach i instytucjach muzycznych	+33,6% r/r
widzowie w kinach stałych	+11,4% r/r
liczba osób na 1 placówkę kultury	10,4 tys.

W porównaniu z 2022 r. pomimo spadku liczby bibliotek publicznych i punktów bibliotecznych odnotowano wzrost liczby czytelników oraz liczby wypożyczonego księgozbioru. Wzrosła także liczba zwiedzających muzea i wystawy, widzów i słuchaczy w teatrach i instytucjach muzycznych oraz widzów w kinach stałych. Zwiększyła się również liczba uczestników imprez w centrach, domach i ośrodkach kultury, klubach i świetlicach.

W 2023 r. wydatki budżetów gmin i miasta Kielce na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego w przeliczeniu na 1 mieszkańca ukształtowały się na poziomie wyższym niż rok wcześniej, jak i w 2015 r.

Bezpieczeństwo publiczne w 2024 r.

przestępstwa stwierdzone	-10,6% r/r
wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw	-3,8 p.proc. r/r
wypadki drogowe	-0,6% r/r

Liczba przestępstw stwierdzonych w zakończonych postępowaniach przygotowawczych była niższa niż w 2023 r. Zmalał wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw do 72,0%. Na drogach województwa Policja odnotowała mniej wypadków.

Społeczeństwo informacyjne w 2024 r.

gospodarstwa domowe posiadające dostęp do Internetu	94,6%
osoby w wieku 16-74 lata korzystające z usług administracji publicznej za pomocą Internetu	49,4%

Odsetek gospodarstw domowych posiadających dostęp do Internetu w domu był o 2,5 p.proc. wyższy niż w 2023 r. W porównaniu z rokiem poprzednim zwiększył się o 3,5 p.proc. odsetek osób korzystających z usług administracji publicznej.

Aktywność społeczna w 2024 r.

fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne wpisane do rejestru REGON	+2,7% r/r
--	-----------

W 2024 r. utrzymał się wzrost w skali roku liczby fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych. Na przestrzeni lat 2015-2024 ich liczba zwiększyła się o 32,5%.

Produkt krajowy brutto w 2023 r.

wstępny szacunek	+11,6% r/r
PKB na 1 mieszkańca	67558 zł

Według wstępnego szacunku w 2023 r. kolejny rok z rzędu notowano wzrost produktu krajowego brutto (PKB). Jego dynamika była nieznacznie niższa niż w roku poprzednim.

Wartość PKB na 1 mieszkańca (podobnie jak przed rokiem) lokowała świętokrzyskie na 13. miejscu w Polsce. W relacji do średniej krajowej była większa niż w roku poprzednim.

Odnotowano wzrost PKB według parytetu siły nabywczej na 1 mieszkańca w stosunku do średniego poziomu w Unii Europejskiej. W 2023 r. relacja ta wyniosła 58%.

Podmioty gospodarki narodowej w 2024 r.

podmioty wpisane do rejestru REGON	+2,2% r/r
podmioty nowo zarejestrowane	-0,5% r/r
podmioty wykreślone	-8,0% r/r

W 2024 r. utrzymał się wzrost liczby podmiotów gospodarki narodowej. W ich strukturze w dalszym ciągu dominowały osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, których udział w ogólnej liczbie podmiotów wyniósł 75,9%. W strukturze podmiotów wzrósł udział spółek handlowych. Zmalał natomiast udział spółek cywilnych.

W 2024 r. odnotowano niewielki spadek liczby nowo zarejestrowanych podmiotów, do czego przyczyniły się głównie osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

Mniej niż przed rokiem było wykreśleń z rejestru REGON. Pomimo ogólnego spadku wyrejestrowanych podmiotów, wzrosła liczba wykreślonych spółek handlowych (o 15,2%).

Działalność badawcza i rozwojowa w 2023 r.

nakłady wewnętrzne na działalność B+R +76,7 r/r

W 2023 r. odnotowano spadek nakładów wewnętrznych na B+R do 497,3 mln zł. Nakłady te stanowiły 0,9% ogółu nakładów przeznaczonych na tą działalność w Polsce, co dało 15. lokatę. Równie niski udział odnotowano w województwie w lubuskim.

Struktura poniesionych nakładów nie uległa zasadniczym zmianom. W nakładach według rodzajów kosztów dominowały nakłady bieżące. Z kolei według rodzajów prowadzonych badań podobnie, jak w latach poprzednich w 2023 r. najwięcej środków finansowych zostało przeznaczonych na prace rozwojowe, a w dalszej kolejności na pozostałe rodzaje badań.

Wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych w przedsiębiorstwach w 2024 r.

przedsiębiorstwa z dostępem do Internetu 96,6%

Od 2021 r. zmniejsza się odsetek przedsiębiorstw korzystających ze stałych łączy szerokopasmowych. Kolejny rok widoczny jest trend zmiany prędkości Internetu na wyższą.

przedsiębiorstwa prowadzące sprzedaż elektroniczną 11,5%

Ponad połowa przedsiębiorstw w województwie stosowała praktyki mające na celu podnoszenie świadomości pracowników w kwestiach związanych z bezpieczeństwem ICT, a co siódme przedsiębiorstwo korzystało z otwartych danych publicznych.

przedsiębiorstwa korzystające z otwartych danych publicznych 14,7%

Wyniki finansowe przedsiębiorstw niefinansowych w 2024 r.

wynik finansowy netto -10,4% r/r

Wyniki finansowe uzyskane w 2024 r. przez badane przedsiębiorstwa w województwie świętokrzyskim (o liczbie pracujących powyżej 49 osób, prowadzące księgi rachunkowe, z wyjątkiem przedsiębiorstw rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa, działalności finansowej i ubezpieczeniowej oraz szkół wyższych; samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej; instytucji kultury posiadających osobowość prawną oraz związków zawodowych, organizacji religijnych i politycznych), były gorsze niż uzyskane w roku poprzednim.

Odnotowano spadek wyniku na sprzedaży produktów, towarów i materiałów oraz wzrost wyniku na pozostałej działalności operacyjnej, natomiast wynik na operacjach finansowych pozostał ujemny.

Skala wzrostu wyniku na sprzedaży i na pozostałej działalności operacyjnej pozwoliła na wypracowanie wyższego niż przed rokiem wyniku finansowego netto.

W efekcie wynik finansowy netto zwiększył się do 3362,8 mln zł.

wskaźnik poziomu kosztów +0,3 p.proc. r/r

W 2024 r. zmniejszyła się rentowność badanych przedsiębiorstw (brutto do 6,4% a netto do 5,1%) a zwiększył się poziom kosztów (do 93,6%). Poprawiła się płynność finansowa I stopnia (do 48,8%), a pogorszyła – II stopnia (103,6%).

wskaźnik rentowności obrotu:

brutto -0,3 p.proc. r/r

Nie zmienił się odsetek przedsiębiorstw wykazujących zysk netto (82,7%), przy spadku udziału przychodów tych przedsiębiorstw w ogólnej kwocie przychodów z całokształtu działalności (do 87,0%).

netto -0,4 p.proc. r/r

wskaźnik płynności finansowej:

I stopnia +6,3 p.proc. r/r

II stopnia -4,7 p.proc. r/r

odsetek przedsiębiorstw wykazujących zysk netto bez zmiany r/r

Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw

nakłady inwestycyjne zrealizowane w województwie świętokrzyskim w 2023 r.	+13,0% r/r
nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw niefinansowych w 2024 r.	-2,1% r/r

Kolejny rok z rzędu wzrosły nakłady inwestycyjne zrealizowane w województwie świętokrzyskim, tj. klasyfikowane według lokalizacji inwestycji, przez przedsiębiorstwa z liczbą pracujących powyżej 9 osób, osiągając w 2023 r. wartość 5178,7 mln zł (w cenach bieżących).

W 2024 r. zmniejszyły się nakłady inwestycyjne poniesione przez przedsiębiorstwa mające siedzibę na terenie województwa świętokrzyskiego (o liczbie pracujących powyżej 49 osób, prowadzące księgi rachunkowe, z wyjątkiem przedsiębiorstw rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa, działalności finansowej i ubezpieczeniowej oraz szkół wyższych; samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej; instytucji kultury posiadających osobowość prawną oraz związków zawodowych, organizacji religijnych i politycznych). Nakłady (w cenach bieżących) na nowe obiekty majątkowe oraz ulepszenie istniejących, poniesione w 2024 r. wyniosły 2415,4 mln zł (w cenach bieżących).

w tym na:	
budynki i budowlę	+7,6% r/r
zakupy	-6,7% r/r

Więcej wydatkowano zarówno na budynki i budowlę, a mniej na zakupy. Największym inwestorem pozostały przedsiębiorstwa prowadzące działalność w zakresie przemysłu, a przede wszystkim firmy przetwórstwa przemysłowego, które w 2024 r. poniosły 66,3% ogółu nakładów w województwie.

Rolnictwo w 2024 r.

zbiory zbóż podstawowych z mieszankami	-8,0% r/r
pogłowie bydła	-2,5% r/r
pogłowie trzody chlewnej	+2,6% r/r

W 2024 r. w wyniku zmniejszenia powierzchni upraw i plonowania zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi uzyskano mniejsze zbiory niż przed rokiem. Spadek produkcji odnotowano w przypadku wszystkich omawianych roślin uprawnych.

W 2024 r. w odniesieniu do roku poprzedniego zmniejszyło się pogłowie bydła. Zwiększyła się natomiast liczebność trzody chlewnej i owiec.

Przemysł w 2024 r.

produkcja sprzedana przemysłu	-2,6% r/r
-------------------------------	-----------

W 2024 r. odnotowano spadek produkcji sprzedanej przemysłu (w cenach stałych). Sprzedaż wzrosła w przetwórstwie przemysłowym oraz w dostawie wody, gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacji. Zmniejszyła się wydajność pracy w przemyśle.

Budownictwo w 2024 r.

produkcja sprzedana budownictwa (ceny bieżące)	-12,9% r/r
produkcja budowlano-montażowa (ceny bieżące)	+14,8% r/r
liczba mieszkań oddanych do użytkowania	+8,7% r/r
wydane pozwolenia na budowę lub dokonane zgłoszenia z projektem budowlanym	+19,9% r/r
liczba mieszkań, których budowę rozpoczęto	+40,3% r/r

W skali roku odnotowano spadek produkcji sprzedanej budownictwa. Zmniejszyła się także wydajność pracy w budownictwie mierzona wartością produkcji sprzedanej na 1 zatrudnionego, przy jednoczesnym spadku przeciętnego zatrudnienia.

Większa niż przed rokiem była produkcja budowlano-montażowa. Wzrost produkcji wystąpił we wszystkich działach budownictwa.

Oddano do użytkowania więcej mieszkań niż rok wcześniej, a ponad 1/4 efektów rzeczowych budownictwa mieszkaniowego, uzyskanych w województwie, koncentrowała się w m. Kielce. Zmniejszyła się natomiast przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania oddanego do użytkowania i w 2024 r. wyniosła 93,4 m².

W skali roku o prawie 20% zwiększyła liczba mieszkań, na których budowę wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym.

Znaczny wzrost wystąpił także w obszarze mieszkań, których budowę rozpoczęto.

Rynek wewnętrzny w 2024 r.

sprzedaż detaliczna	-0,6% r/r
sprzedaż hurtowa	+16,5% r/r

W 2024 r. w skali roku zanotowano spadek sprzedaży detalicznej (w cenach bieżących). Spadek odnotowano w większości grup, przy czym największy wśród podmiotów handlujących farmaceutykami, kosmetykami, sprzętem ortopedycznym (o 26,6%).

Wyższa w skali roku była natomiast sprzedaż hurtowa, zarówno w jednostkach handlowych, jak i niehandlowych.

Transport w 2023 r.

długość dróg publiczne o nawierzchni twardej ulepszonej	+1,5% r/r
liczba pasażerów regularnej komunikacji autobusowej	+32,6% r/r
liczba pasażerów komunikacji miejskiej	+12,2 r/r

Rok 2023 był kolejnym, w którym zwiększyła się długość dróg publicznych o nawierzchni twardej ulepszonej. Pod względem gęstości sieci dróg publicznych o twardej nawierzchni województwo świętokrzyskie zajmowało jedną z czołowych lokat w kraju (3. miejsce).

Zwiększyła się w skali roku liczba pasażerów regularnej komunikacji autobusowej. Więcej osób niż przed rokiem skorzystało także z komunikacji miejskiej.

Energia w 2023 r.

produkcja energii elektrycznej	-21,4% r/r
zużycie energii elektrycznej w sektorze gospodarstw domowych	-1,5% r/r

W 2023 r. w województwie świętokrzyskim, w relacji do roku poprzedniego, zmniejszyła się moc zainstalowana i osiągalna elektrowni. Znacznie zmalała również produkcja energii elektrycznej.

Zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych w 2023 r. było niższe niż w roku poprzednim. Zwiększyła się natomiast, w ujęciu rocznym, liczba odbiorców energii elektrycznej. Efektem tych dwóch czynników był wyraźny spadek zużycia energii elektrycznej w przeliczeniu na 1 odbiorcę.

Dochody jednostek samorządu terytorialnego w 2023 r.

dochody ogółem	+5,2% r/r
dochody własne	+2,3% r/r
dochody ogółem na 1 mieszkańca	+6,0% r/r

W latach 2015-2023 notowano wzrost dochodów ogółem jednostek samorządu terytorialnego. W 2023 roku wzrosły zarówno dochody ogółem, jak i dochody własne. Wyższa niż przed rokiem była również subwencja ogólna z budżetu państwa. Mniej środków budżety JST otrzymały natomiast z tytułu dotacji ogółem.

Wydatki jednostek samorządu terytorialnego w 2023 r.

wydatki ogółem	+8,8% r/r
udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem	25,0%

W 2023 r. wydatki ogółem jednostek samorządu terytorialnego były wyższe od zrealizowanych rok wcześniej. Wzrosły wydatki majątkowe (w tym inwestycyjne). Zmniejszyły się natomiast wydatki bieżące. Wydatki inwestycyjne w latach 2015-2023 ulegały znacznym wahaniom i w 2023 r. stanowiły 25,0% wydatków ogółem.

Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego w 2023 r.

deficyt budżetów JST	599,3 mln zł
relacja deficytu budżetowego JST do dochodów ogółem	5,4%

W 2023 r. jednostki samorządu terytorialnego ogółem zamknęły rok budżetowy deficytem (podobnie jak rok wcześniej). Zdecydował o tym ujemny wynik budżetów gmin oraz budżetu miasta Kielce.

Executive summary

Area in 2023

land reclaimed	+58.6% y/y	In 2023, more land was reclaimed than in 2022, while the area managed land decreased in comparison to the previous year.
land managed	-75.0% y/y	

Water consumption. Municipal and industrial wastewater in 2023

water consumption for needs of the national economy and population	-11.6% y/y	In 2023 water consumption for needs of the national economy and population decreased, however drop was caused mainly by industry which accounted for 90.7% of total consumption in voivodship.
into the waters or into the ground 1105.4 hm ³ of wastewater was discharged	-13.0% y/y	Decrease of wastewater discharged into the waters or into the ground was noted which resulted in the drop of wastewater requiring treatment. The biggest part of wastewater was still treated with the use of increased biogene removal (46.5%). Within a year the quantity of untreated wastewater increased.
number of wastewater treatment plants:		In the years 2015-2023 number of industrial wastewater treatment plants decreased by 6., while number of municipal wastewater treatment plants increased by 3. Next year in a row, the share of population connected to municipal wastewater treatment plants increased. In 2023, it was 69.9% of total population of the voivodship.
industrial	33	
municipal	118	

Pollution and protection of air in 2023

emission of particulates	-11.8% y/y	In 2023, 0.9 thousand tonnes of particulates was emitted to the atmosphere, which accounted for 5.3% national emission of particulates. Emission of gaseous pollutants amounted to 12463.4 thousand tonnes.
emission of gaseous pollutants	+2.5% y/y	Among 82 plants of significant nuisance to air quality – 60 possessed systems to reduce emission of particulates. A significant part of particulates was from combustion of fuels (43.4% of total emission of particulates in the voivodship), while the main kind of gaseous pollutants was carbon dioxide – 99.7%. The level of particulates reduction still remained one of the highest in Poland – 99.9%. The index of gas pollutants reduction (excluding CO ₂) amounted to 51.4%.

Environmental protection. Forests in 2023

share of area under legal protection in total area	64.9%	As of end of 2023 area under legal protection was by 0.2% smaller than in 2015. In the years 2015-2023 area of nature reserves, landscape parks and nature and landscape complexes has increased.
--	-------	---

Industrial and municipal waste in 2023

municipal waste collection	+2.0% y/y	In 2023, more municipal waste was collected in comparison to 2022. Within a year, more waste collected separately was collected.
----------------------------	-----------	--

Economic aspects of environmental protection in 2023

outlays on fixed assets for environmental protection	+44.3% y/y	In 2023, outlays on fixed assets for environmental protection, including outlays on protection of air and climate, increased.
outlays on fixed assets of water management	-7.4% y/y	Smaller than in 2022 were outlays on water management, including bigger outlays on water intakes and systems.

Population in 2024

population as of end of December	1158.0 thousand	In the years 2015-2024 the decrease in number of population in świętokrzyskie voivodship was observed every year. As of end of 2024 number of population was by 7.9% fewer than in 2015.
natural increase per 1,000 population	-6.7	The real population loss remains. It was influenced by both low level of vital statistics as well as migrations. The dependency ratios of the production group worsened and ageing ratio increased accelerating the process of society ageing.
net internal and international migration per 1,000 population	-2.3	

Education in 2023/2024 school year

number of pupils and students in schools for children and youth:		In 2023/2024 school year (differently than in the previous year) the decrease in number of children attending pre-primary education occurred. Among them predominated children attending nursery schools but their share decreased to 71.4%.
pre-primary education	-1.3% y/y	
primary	-4.4% y/y	The group of pupils learning in primary schools decreased. However, the increase concerned post-primary students. The bigger number of students was noted in all types of schools at this educational level.
post-primary	+5.3% y/y	
number of students	-8.4% y/y	Number of students decreased next year in a row. The drop was noted both in public and non-public schools.

Labour resources

number of employed persons in the national economy (as of 31 October 2024)	426.4 thousand	Number of employed persons decreased in relation to December of 2023 by 0.8%. Employed persons in the national economy in świętokrzyskie voivodship accounted for 2.8% of this population in Poland.
registered unemployment rate in 2024 (as of 31 December)	7.5%	As of end of 2024 r. registered unemployment rate decreased in relation to 2023 by 0.3 percentage.
activity rate by LFS in quarter 4 in 2024	55.5%	LFS results indicate that in comparison to the corresponding period of 2023, economic activity of the surveyed population increased, increase of employment rate and of unemployment rate by 0.1 pp was noted.
employment rate by LFS in quarter 4 in 2024	53.5%	Higher economic activity still characterized men and residents of rural areas. The subpopulation of economically inactive persons decreased.
unemployment rate by LFS in quarter 4 in 2024	3.8%	

Inhabitant's wealth

average monthly gross wages and salaries in national economy in 2023	+13.9% y/y	In entities of the national economy employing more than 9 persons and entities of the budgetary sphere, regardless of the number of employed persons, average monthly gross wages and salaries in 2023 increased to PLN 6,585.16. Despite the increase, wages and salaries in the national economy in świętokrzyskie voivodship remained among the lowest in the country. In 2023, the average monthly gross wages and salaries in świętokrzyskie voivodeship accounted 86.7% of the national average, while the year before – 86.2%, and in 2015 – 86.3%. In 2023 only in podkarpackie and warmińsko-mazurskie voivodships the average gross monthly wages and salaries were lower.
--	------------	---

average monthly gross wages and salaries in enterprise sector in 2024	+16.0% y/y	In 2024 average monthly gross wages and salaries in enterprise sector increased to PLN 7,065.89 zł. Over the year, an increase in average monthly gross wages and salaries was recorded, both in production and service. Despite the increase, wages and salaries in the enterprise sector in świętokrzyskie voivodship remained low. In 2024, the average monthly wages and salaries in the świętokrzyskie voivodship accounted 85.5% of the national average, while the year before – 81.8%. In 2024 only in podkarpackie and warmińsko-mazurskie voivodships the average gross monthly wages and salaries were lower.
average monthly number of retirees and pensioners in 2024	+0.7% y/y	In 2024, the average number of Social Insurance Institution beneficiaries increased annually (by 1.1% to 259.2 thousand persons), while the average number of retirees and pensioners receiving benefits from the Agricultural Social Insurance system decreased (by 0.9% to 52.3 thousand persons).
average monthly gross retirement and other pension paid in 2023 by:		Average monthly gross retirement and other pension paid in 2024 were higher than the year before. However, benefits paid by Social Insurance Institution were still higher than benefits of farmers (PLN 3,372.43 compared to PLN 2,085.76).
Social Insurance Institution	+14.3% y/y	
Agricultural Social Insurance	+13.6% y/y	
average monthly available income per capita in household in 2023	+18.0% y/y	In 2023 average monthly available income per capita increased to PLN 2,418.76, of which disposable income increased to PLN 2,380.72. Although the income situation has improved, the average disposable income per capita recorded in świętokrzyskie voivodship was one of the lowest in the country. In 2023, lower values were recorded in the podkarpackie and pomorskie.
of which disposable income	+18.3% y/y	
share of households assessing their financial situation in 2023 as:		In 2023, a bigger percentage of households assessed their financial situation positively than a year ago. In 2023, 49.5% of households assessed their financial situation as rather good or good, while 4.4% perceived their situation as rather bad or bad.
good	+0.6 percentage points y/y	
rather good	+5.0 percentage points y/y	
average	-5.8 percentage points y/y	
rather bad	+0.4 percentage points y/y	
bad	-0.2 percentage points y/y	
Social assistance and family support in 2023		
beneficiaries of social assistance benefits (total real number of persons)	+0.4% y/y	In 2023 the real number of persons who received social benefits on the basis of a decision as part of their own tasks and tasks commissioned to local government units (regardless of the number of benefits received, their type, form and source of financing) increased. In 2023, 36.1 thousand persons benefited from this form of support.

beneficiaries granted by the decisions	-1.9% y/y	Fewer persons received financial assistance, while the number of persons who received non-financial assistance increased.
of which financial assistance	-5.5% y/y	In 2023, financial benefits in were granted based on the decision to 30.2 thousand persons, while in non-financial form they were granted to 18.3 thousand persons.
non-financial assistance	+4.8% y/y	
benefits granted in thousand PLN	+10.3% y/y	Over the year, fewer benefits were paid in financial assistance, but non-financial assistance increased. In 2023 the total amount of benefits was PLN 164,312.4 thousand, of which financial amounted to PLN 85,816.2 thousand, and non-financial reached PLN 78,496.3 thousand.
of which financial assistance	-1.7% y/y	
non-financial assistance	+27.4% y/y	
households benefiting from social assistance at domicile	-0.7% y/y	For another year in a row, social assistance at domicile was directed to a smaller number of households, and the number of its beneficiaries decreased as well. As a result, in 2023, 27.9 thousand households benefited from the assistance, and the number of beneficiaries amounted 52.9 thousand persons.
beneficiaries of social assistance at domicile	-2.3% y/y	
scope of use of social assistance at domicile	-0.1 percentage points y/y	In 2023, scope of use of social assistance at domicile decreased to 4.5%. Despite this, świętokrzyskie voivodship, along with: podlaskie (4.6%), kujawsko-pomorskie (4.9%) and warmińsko-mazurskie (5.8%) remained in the group of voivodships with the largest scope of use of social assistance at domicile.
family benefits granted in thousand PLN	+11.3% y/y	The total amount of family benefits paid in 2023 amounted to PLN 552,262 thousand.
of which family allowances including appendices	-16.8% y/y	Among the expenses for family benefits, the most important was expenses for assistance aimed at families with children. In 2023, the amount of disbursed family benefits including appendices decreased to PLN 78,536 thousand. In 2023, there was another decline in the number of families receiving this benefit, as well as the number of children for whom parents receive the benefit.
share of children aged under 17 years, for which the parents shall receive family allowances in the total number of children in this age	-3.4% y/y	The percentage of children aged 17 and younger for whom parents receive family allowance in the total number of children at that age (17.8%) was higher only in the following voivodeships: podlaskie (18.1%), warmińsko-mazurskie (18.4%) and lubelskie (18.5%).
Housing conditions in 2023		
number of dwellings in voivodship	462.6 thousand	As of 31 December 2023 dwellings in the voivodship accounted for 2.9% of dwelling resources in Poland. Housing conditions are systematically improving - the area of apartments is increasing (by 5.0% since 2015) and the number of people per apartment is decreasing (by 11.5%). In the years 2015-2023 in the area of the voivodship municipal infrastructure also developed. In 2023, water supply system was more developed than sewage system but the second one had higher dynamics of growth in the analysed period. The least developed in the voivodship was gas supply system, the growth dynamics of which significantly decreased in the last year.
average dwelling area	77.8 m ²	
population using:		
water supply system	91.9%	
sewage system	61.3%	
gas supply system	43.1%	

Health care in 2023

out-patient departments	+12 units y/y	As at the end of 2023, in out-patient health care there were 670 out-patient departments and 139 medical practices. The number of consultations provided in out-patient health care was higher than in the previous year and amounted to 10,023.2 thousand in 2023.
medical practices	-9 units y/y	
consultations provided in out-patient health care	+3.1% y/y	
general hospitals (in-patient)	unchanged y/y	As at the end of 2023, there were 24 general hospitals (in-patient) providing in-patient and day care services.
day care hospitals	-1 unit y/y	As at the end of 2023, there were 9 hospitals providing day care (the so-called one-day hospitals).
in-patients	+3.6% y/y	In in-patient health care (excluding inter-ward transfer), a increase in hospitalization was recorded (271.6 thousand persons were treated in 2023).
in-patients treated in daily care	+8.1% y/y	There was increase in the number of persons treated in day care mode (with inter-ward transfer) provided in in-patient hospitals and day care hospitals (48.8 thousand persons were treated in 2023).
hospital beds per 10 thousand inhabitants	+0.5 y/y	Over the year, the availability of hospital beds increased (up to 44.7 per 10 thousand inhabitants) also usage of beds increased (up to 73.6%).
usage of beds	+4.9 percentage points y/y	

Culture in 2023

public library users	+0.4% y/y	Compared to 2022, despite the decrease in the number of public libraries and library service points, there was an increase in the number of library users and the number of loans. The number of museum and exhibition visitors, audience in theatres and music institutions and audience in indoor cinemas. The number of participants in events in centres of culture, cultural centres and establishments, clubs and community centers also increased.
museum and exhibition visitors	+15.5% y/y	
audience in theatres and music institutions	+33.6% y/y	
audience in indoor cinemas	+11.4% y/y	
number of persons per cultural establishment	10.4 thousand	In 2023, expenditure of the gminas and city of Kielce on culture and national heritage per capita was higher than in the previous year and in 2015.

Public safety in 2024

ascertained crimes	-10.6 % y/y	Number of ascertained crimes in completed preparatory proceedings was lower than in 2023. The rate of detectability of delinquents decreased to 72.0%. The Police noted decreased accidents on the roads.
rate of detectability of delinquents	-3.8 pp y/y	
road accidents	-0.6% y/y	

Information society in 2024

households with the access to Internet	94.6%	The share of households with access to Internet at home was by 2.5 pp higher than in 2023. In comparison to the previous year the share of persons using services of public administration increased by 3.5 pp.
persons aged 16-74 using services of public administration with the help of Internet	49.4%	

Social activity in 2024

foundations, societies and social organisations entered into REGON register	+2.7% y/y	In 2024, the increase in annual terms in number of foundations, societies and social organisations maintained. During the years 2015-2024 their number grew by 32.5%.
---	-----------	---

Gross domestic product in 2023

preliminary estimate	+11.6% y/y	According to preliminary estimate in 2023 next year in a row there was growth of gross domestic product (GDP). Its dynamics was slightly lower in comparison to the year before.
GDP per capita	67,558 PLN	Value of GDP per capita (similarly to the previous year) situated świętokrzyskie at 13 position in Poland. In relation to national average it was higher than the year before. Growth of GDP at purchasing power parity was noted in comparison to the average level in the European Union. In 2023 this relation amounted to 58%.

Entities of the national economy in 2024

entities entered into REGON register	+2.2% y/y	In 2024, growth of number of entities of the national economy maintained. In their structure still predominated natural persons conducting economic activity which share in total number of entities amounted to 75.9%. The share of commercial companies increased in the structure of entities. However, the share of civil law partnerships decreased.
newly registered entities	-0.5% y/y	In 2024, the slight decrease in number of newly registered entities was noted. It was mainly due to natural persons conducting economic activity.
entities removed	-8.0% y/y	Number of deregistered entities was fewer than the year before. Despite the general decrease in number of deregistered entities, the number of deregistered commercial companies increased (by 15.2%).

Research and development activity in 2023

internal outlays on R&D activity	+76.7% y/y	In 2023, there was a decrease in internal outlays on R&D activity to PLN 497.3 million. These outlays accounted for 0.9% of the total outlays allocated to this activity in Poland, which allowed to take 15th place. Lower share was recorded only in the lubuskie voivodship. The structure of the incurred outlays has not changed significantly. Current outlays dominated in outlays by type of costs. According to the types of research conducted, as in the previous years, in 2023 the most funds were allocated to development works, and then to other types of research.
----------------------------------	------------	---

Using information and communication technologies in enterprises in 2023

enterprises with Internet access	96.6%	Since 2021, the percentage of enterprises using fixed broadband connections is decreasing. For another year has seen a trend of changing the speed of the Internet to higher.
enterprises conducting sales within the frames of e-commerce	11.5%	More than half of the enterprises in the voivodeship used practices aimed at raising employee awareness of issues related to ICT security, and every seventh company used open public data.
enterprises using open public data	14.7%	

Financial results of non-financial enterprises in 2024

net financial result	-10.4% y/y	Financial results obtained in 2024 by the surveyed enterprises in świętokrzyskie voivodship (employing more than 49 people, keeping books of account, excluding enterprises of agriculture, forestry and fishing, financial and insurance activities as well as higher education institutions; independent public health care institutions; cultural institutions with legal personality and trade unions, religious and political organizations) were worse than those obtained in the previous year.
		There was a decrease in the result on sale of products, goods and materials and an increase in the result on other operating activities, while the result on financial operations remained negative. As a result, the net financial result increased to PLN 3,362.8 million.
cost level indicator	+0.3 percentage points y/y	In 2024, profitability of the surveyed enterprises decreased (gross to 6.4% and net to 5.1%) and cost level indicator increased (to 93.6%).
turnover profitability indicator:		The financial liquidity of 1st degree improved (to 48.8%), while liquidity of the second degree deteriorated (to 108.3%).
gross	-0.3 percentage points y/y	The percentage of enterprises reporting net profit did not change (to 82.7%), while the share of these enterprises' revenues in the total amount of revenues from total activity decreased (to 87.0%).
net	-0.4 percentage points y/y	
financial liquidity indicator:		
first degree	+6.3 percentage points y/y	
second degree	-4.7 percentage points y/y	
percentage of enterprises with net profit	unchanged y/y	
Investment outlays of enterprises		
investment outlays in świętokrzyskie voivodship in 2023	+13.0% y/y	Another year in a row, there was an increase in investment outlays in świętokrzyskie voivodship, i.e. classified in accordance with the localization of investments, by enterprises employing more than 9 people, reaching in 2023 the value of PLN 5,178.7 million (in current prices).
investment outlays of non-financial enterprises in 2024	-2.1% y/y	In 2024, investment outlays incurred by enterprises with a seat in świętokrzyskie voivodship (employing more than 49 people, keeping books of account, excluding enterprises of agriculture, forestry and fishing, financial and insurance activities as well as higher education institutions; independent public health care institutions; cultural institutions with legal personality and trade unions, religious and political organizations) decreased. Outlays (in current prices) on new property and improvement of the existing items, incurred in 2024, amounted to PLN 2,415.4 million.
of which buildings and structures purchases	+7.6% y/y -6.7% y/y	More was spent on buildings and structures, and less on purchases. The largest investor remained enterprises operating in the field of industry, and above all enterprises of manufacturing, which in 2024 incurred 66.3% of the total outlays in the voivodship.

Agriculture in 2024

production of basic cereals with mixtures	-8.0% y/y	In 2024 as a result of crop area contraction as well as worse yields of basic cereals with cereals mixed the lower production than the year before was obtained. A decline in production was recorded for all crops discussed.
cattle livestock	-2.5% y/y	In 2024, cattle decreased in comparison to the previous year. However, the herd of pigs as well as sheep increased
pigs livestock	+2.6% y/y	

Industry in 2024

sold production of industry	-2.6% y/y	In 2024, sold production of industry decreased (in constant prices). However, the sale increased in manufacturing as well as water supply; sewerage, waste management and remediation activities. Work efficiency in industry decreased.
-----------------------------	-----------	--

Construction in 2024

sold production of construction (current prices)	-12.9% y/y	In the annual terms, a decrease in sold production of the construction was recorded. Labour productivity in construction, measured by the value of sold production per 1 employee, also decreased, with a simultaneous drop in average employment.
construction and assembly production (current prices)	+14.8% y/y	
number of dwellings completed	+8.7% y/y	Construction and assembly production was higher than the year before. The growth was noted in all divisions of construction.
building permits granted or registrations with a construction project	+19.9% y/y	Number of dwellings completed was higher than the year before and more than 1/4 of the housing construction effects obtained in the voivodship was concentrated in city of Kielce. However, the average useful floor area of dwelling completed decreased and in 2024 amounted to 93.4 m ² .
number of dwellings in which construction has started	+40.3% y/y	
		Number of dwellings on which building permit was granted or registration with a construction project was made increased by almost 20% in annual terms.
		There was also a significant increase in the sphere of dwellings in which construction has started.

Internal market in 2024

retail sales	-0,6% y/y	In 2024, a decrease in retail sales (in current prices) was noted in annual terms. The decrease was noted in the majority of groups, with the highest among entities trading in pharmaceuticals, cosmetics and orthopaedic equipment (by 26.6%).
wholesale	+16.5% y/y	
		Wholesale sales, both in commercial and non-commercial units was higher year-on-year.

Transport in 2023

length of improved hard surface public roads	+1.5% y/y	2023 was the next year in which the length of improved hard surface public roads increased. In terms of density of hard surface public road network świętokrzyskie voivodship occupied one of the top positions in Poland (third place).
number of passengers in regular bus transport	+32.6% y/y	
number of passengers in urban transport	+12.2% y/y	The number of passengers in regular bus transport increased in annual terms. More people than a year ago used also urban transport.

Energy in 2023

electricity production	-21.4% y/y
electricity consumption in household sector	-1.5% y/y

In 2023, in świętokrzyskie voivodship in relation to the previous year the installed capacity as well as maximum capacity of power plants decreased. Electricity production also decreased significantly.

Electricity consumption in household sector in 2023 was lower than in the previous year. However, number of electricity consumers increased in annual terms. The effect of these two factors was significant decrease in electricity consumption per consumer.

Revenue of local government units in 2023

total revenue	+5.2% y/y
own revenue	+2.3% y/y
total revenue per capita	+6.0% y/y

In the years 2015-2023, total revenue of local government units increased. Both total revenue and own revenue increased over the year. The general subvention from the state budget was also higher than in the previous year. However, local government budgets received less funds from total grants.

Expenditure of local government units in 2023

total expenditure	+8.8% y/y
share of investment expenditure in total expenditure	25.0%

In 2023, the total expenditure of local government units was higher than the one realized in the previous year. Capital expenditure (including investment expenditure) increased. However, current expenditure decreased. Investment expenditure in the years 2015-2023 fluctuated significantly and in 2023 accounted for 25,0% of total expenditure.

Result of local government units in 2023

deficit of local government units	599.3 million PLN
relation of budgetary deficit of local government units to total revenue	5.4%

In 2023, local government units closed budgetary year with a deficit (just like a year ago). This was due to the deficit of the gminas budgets and the budget of the city of Kielce.

Rozdział 1. Województwo na tle kraju

Chapter 1. Voivodship against the background of the country

Tablica 1. **Województwo na tle kraju**
Table 1. Voivodship against the background of the country

Wyszczególnienie Specification	Polska Poland	Świętokrzyskie
Udział gruntów zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji i zagospodarowania w powierzchni ogółem w 2023 r. (stan w dniu 31 grudnia) w % Share of devastated and degraded land requiring reclamation and managemet in total area in 2023 (as of 31 December) in %	0,2	0,3
Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w ciągu roku w 2023 r. w hm ³ Consumption of water for needs of the national economy and population during the year in 2023 in hm ³	7921,3	1162,3
Ścieki przemysłowe i komunalne odprowadzane do wód lub do ziemi w 2023 r. w hm ³ Industrial and municipal wastewater discharged into waters or into the ground in 2023 w hm ³	6835,6	1105,4
Ścieki komunalne oczyszczane ogółem w 2023 r. w dam ³ Total municipal wastewater treated in 2023 in dam ³	1390700	35566
Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w 2023 r. w tonach/rok: Emissions of air pollutants from plants of significant nuisance to air purity in 2023 in tonnes/year:		
gazowych gaseous	172771340	12463398
pyłowych particulates	15994	851
Obszary prawnie chronione ogółem w powierzchni ogółem w 2023 r. w % Total area under legal protection in total area in 2023 in %	32,2	64,9
Lesistość w 2023 r. w % Forest cover in 2023 in %	29,6	28,3
Ludność na 1 km ² powierzchni ogólnej w 2024 r. (stan w dniu 31 grudnia) Population per 1 km ² of total area in 2024 (as of 31 December)	119	99
Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2024 r. Natural increase per 1,000 population in 2024	-4,2	-6,7
Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności w 2024 r. Internal and international net migration for permanent residence per 1,000 population in 2024	0,2	-2,3
Przeciętne trwanie życia w 2023 r. w latach: Life expectancy in 2023 in years:		
mężczyźni males	74,7	73,9
kobiety females	82,0	82,4
Dzieci w wieku 3–6 lat w placówkach wychowania przedszkolnego ^a na 1000 dzieci w wieku 3–6 lat w roku szkolnym 2023/24 Children aged 3–6 years in pre-primary education establishments ^a per 1,000 children aged 3–6 in 2023/24 school year	961	930

a łącznie z dziećmi przebywającymi przez cały rok szkolny w placówkach wykonujących działalność leczniczą.
a Including children in units performing health care activities throughout the school year.

Tablica 1.
Table 1.

Województwo na tle kraju (cd.)

Voivodship against the background of the country (cont.)

Wyszczególnienie Specification	Polska Poland	Świętokrzyskie
Wskaźnik zatrudnienia według BAEL ^a w 2024 r. w % (przeciętne w roku) Employment rate by LFS ^a in 2024 in % (annual averages)	56,8	52,8
Współczynnik aktywności zawodowej według BAEL ^a w 2024 r. w % (przeciętne w roku) Activity rate by LFS ^a in 2024 in % (annual averages)	58,5	54,9
Stopa bezrobocia według BAEL ^a w 2024 r. w % (przeciętne w roku) Unemployment rate by LFS ^a in 2024 in % (annual averages)	2,9	3,7
Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy w 2024 r. Registered unemployed persons per 1 job offer in 2024	21	34
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw ^b w 2024 r. (w zł) Average monthly gross wages and salaries in enterprise sector ^b in 2024 (in PLN)	8265,92	7065,89
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w 2024 r. (w zł) Average monthly gross retirement and other pension paid from the non-agricultural social security system in 2024 (in PLN)	3735,81	3372,43
Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych w 2023 r. (w zł) Average monthly available income per capita in households in 2023 (in PLN)	2678,30	2418,76
Wskaźnik zagrożenia ubóstwem po uwzględnieniu w dochodach transferów społecznych w 2023 r. (w %) At-risk-of-poverty rate after social transfers in 2023 (in %)	14,0	19,9
Współczynnik Giniego w 2023 r. (w %) Gini coefficient in 2023 (in %)	27,0	24,6
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem w 2023 r. (w %) Beneficiaries of social assistance at domicile in total population in 2023 (in %)	3,4	4,5
Udzielone świadczenia pomocy społecznej w 2023 r. (w tys. zł) Social assistance benefits granted in 2023 (in thousand PLN)	3708389	164312
Dzieci przebywające w żłobkach i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3 w 2023 r. Children staying in nurseries and children's clubs per 1,000 children up to the age of 3 in 2023	195	153
Liczba ludności na 1 placówkę ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w 2023 r. Population per out-patient health care unit in 2023	1413	1444
Pracownicy medyczni na 10 tys. ludności w 2023 r.: Medical personnel per 10 thousand population in 2023:		
lekarze doctors	37,6	32,2
pielęgniarki nurses	57,4	70,2
Łóżka w szpitalach na 10 tys. ludności w 2023 r. Beds in hospitals per 10 thousand population in 2023	42,8	44,7
Produkt krajowy brutto (ceny bieżące) na 1 mieszkańca ^c w 2023 r. (w zł) Gross domestic product (current prices) per capita ^c in 2023 (in PLN)	90396	67558

a Wyniki badania zostały uogólnione przy wykorzystaniu danych o ludności rezydującej w Polsce zamieszkającej w mieszkaniach, pochodzących z bilansów opracowanych na podstawie NSP 2021. b Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. c Wstępny szacunek.

a The survey results have been generalized using data on resident population of Poland living in households, coming from the balances compiled on the basis of the National Census 2021. b Data concern economic entities employing more than 9 persons. c Preliminary estimate.

Tablica 1.
Table 1.

Województwo na tle kraju (dok.)

Voivodship against the background of the country (cont.)

Wyszczególnienie Specification	Polska Poland	Świętokrzyskie
Podmioty gospodarki narodowej na 10 tys. ludności w 2024 r. (stan w dniu 31 grudnia) Entities of the national economy per 10 thousand population in 2024 (as of 31 December)	1415	1140 ^a
Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego na 10 tys. ludności w 2024 r. (stan w dniu 31 grudnia) Commercial companies with foreign capital participation per 10 thousand population in 2024 (as of 31 December)	24	5 ^a
Pracujący (personel wewnętrzny) w działalności badawczej i rozwojowej na 1000 osób aktywnych zawodowo ^b w 2023 r. Internal R&D personnel per 1,000 economically active persons ^b in 2023	9,4	2,4
Udział przedsiębiorstw rentownych w ogólnej liczbie badanych przedsiębiorstw niefinansowych ^c w 2024 r. (w %) Share of profitable enterprises in the total number of non-financial enterprises surveyed ^c in 2024 (in %)	77,3	82,7
Wskaźnik poziomu kosztów w przedsiębiorstwach niefinansowych ^c w 2024 r. (w %) Cost level indicator in non-financial enterprises ^c in 2024 (in %)	95,7	93,6
Dynamika nakładów inwestycyjnych przedsiębiorstw ^c w 2024 r. (rok poprzedni=100; ceny bieżące) Indices of investment outlays of enterprises ^c in 2024 (previous year=100; current prices)	93,3	97,9
Obsada bydła ^d na 100 ha użytków rolnych w 2024 r. (w szt.) Cattle density ^d per 100 ha of agricultural land in 2024 (in heads)	43,0	28,3
Obsada trzody chlewnej ^d na 100 ha użytków rolnych w 2024 r. (w szt.) Pigs density ^d per 100 ha of agricultural land in 2024 (in heads)	62,0	30,0
Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące) na 1 przeciętnie zatrudnionego w przemyśle ^e w 2023 r. w zł Sold production of industry (current prices) per 1 average employed person in industry ^e in 2023 in PLN	851725	696489
Produkcja sprzedana budownictwa ^e (ceny bieżące) na 1 przeciętnie zatrudnionego w budownictwie w 2023 r. w zł Sold production of construction ^e (current prices) per 1 average employed person in construction in 2023 in PLN	977059	763476
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności w 2024 r. Dwellings completed per 1,000 population in 2024	5,3	4,1
Drogi publiczne o twardej nawierzchni na 100 km ² powierzchni ogólnej w 2023 r. w km (stan w dniu 31 grudnia) Public roads with hard surface per 100 km ² of total area in 2023 in km (as of 31 December)	101,9	128,2
Długość linii kolejowych eksploatowanych na 100 km ² w 2023 r. w km (stan w dniu 31 grudnia) Length of railway lines operated per 100 km ² in 2023 in km (as of 31 December)	6,3	6,1
Udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej w 2023 r. w % Share of renewable energy sources in production of electricity in 2023 in %	27,4	28,6

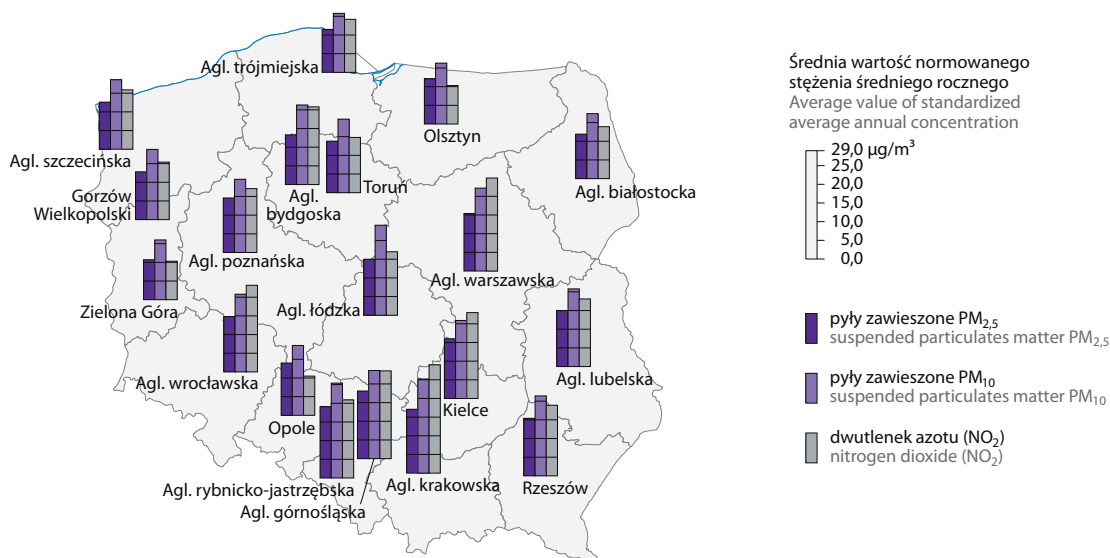
a Bez podmiotów, dla których informacja o adresie siedziby/miejsu zamieszkania nie występuje w rejestrze REGON. b Aktywni zawodowo (wszystkie osoby pracujące oraz uznane za bezrobotne) – na podstawie badania aktywności ekonomicznej ludności – dane średnioroczne. c Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób. d Stan w dniu 1 czerwca. Jako podstawę przeliczeń dla pogłowia zwierząt gospodarskich w dniu 1 czerwca 2024 r. przyjęto dane na temat użytków rolnych według stanu w dniu 1 czerwca 2023 r. e Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a Excluding entities for which the information about business address does not exist in the REGON register. b Active population (all persons employed and considered as unemployed) – based on the Labour Force Survey – average annual data. c Data concern economic entities employing more than 49 persons. d As of 1 June. The data on agricultural land as of June 1, 2023 was used as the basis for the calculations for farm animal stocks on June 1, 2024. e Data concern economic entities employing more than 9 persons.

Rozdział 2. Województwo na tle pozostałych województw

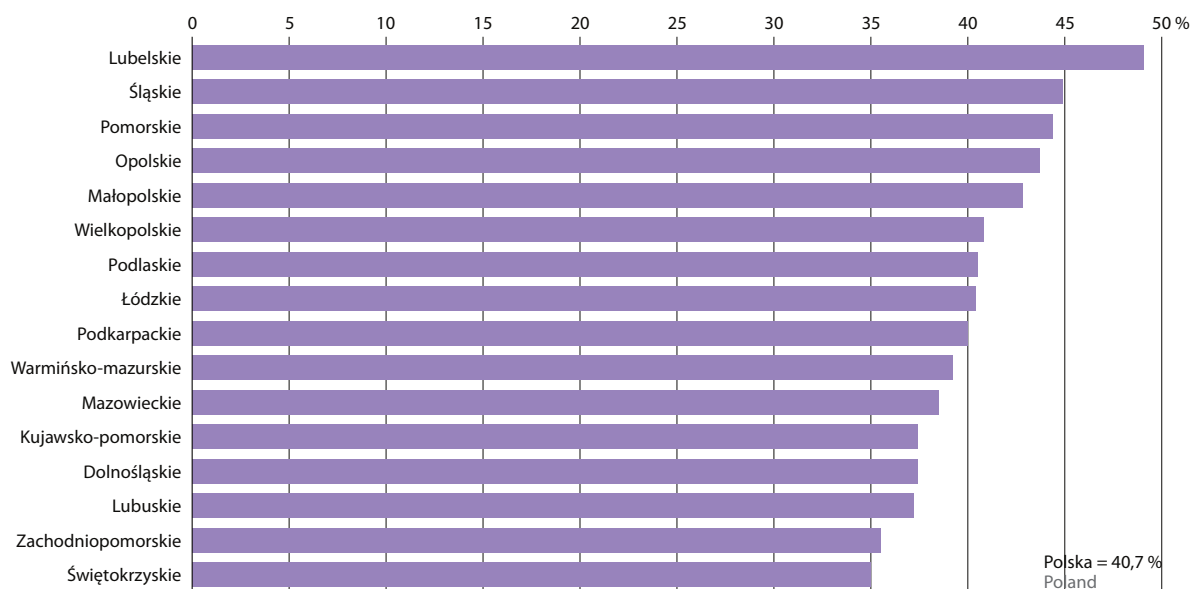
Chapter 2. Voivodship against the background of other voivodships

Mapa 1. Stężenie pyłów zawieszonych $PM_{2,5}$, PM_{10} i NO_2 w 2023 r.
Map 1. Concentration of suspended particulates matter $PM_{2,5}$, PM_{10} and NO_2 in 2023

Wykres 1. Odpady komunalne zebrane selektywnie w ciągu roku w relacji do ogółu odpadów komunalnych zebranych w 2023 r.

Chart 1. Municipal waste collected separately during the year in relation to total municipal waste collected in 2023

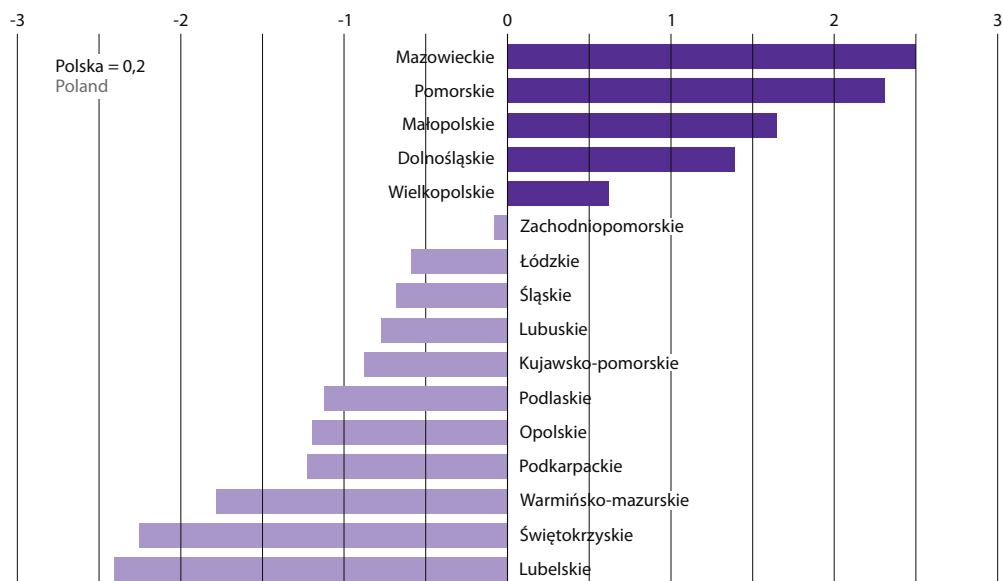
Wykres 2. Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2024 r.

Chart 2. Natural increase per 1,000 population in 2024

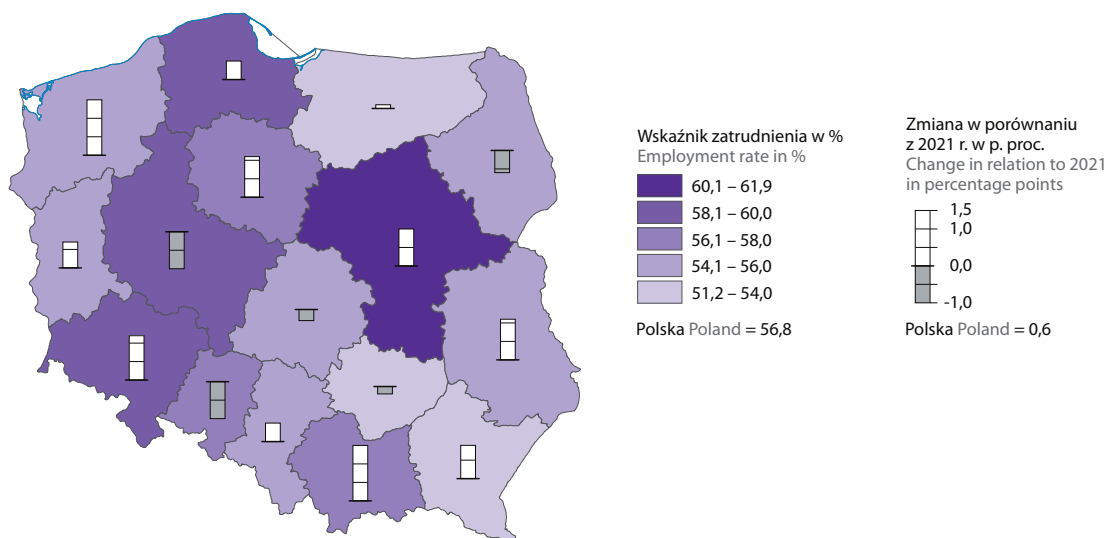

Wykres 3. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności w 2024 r.

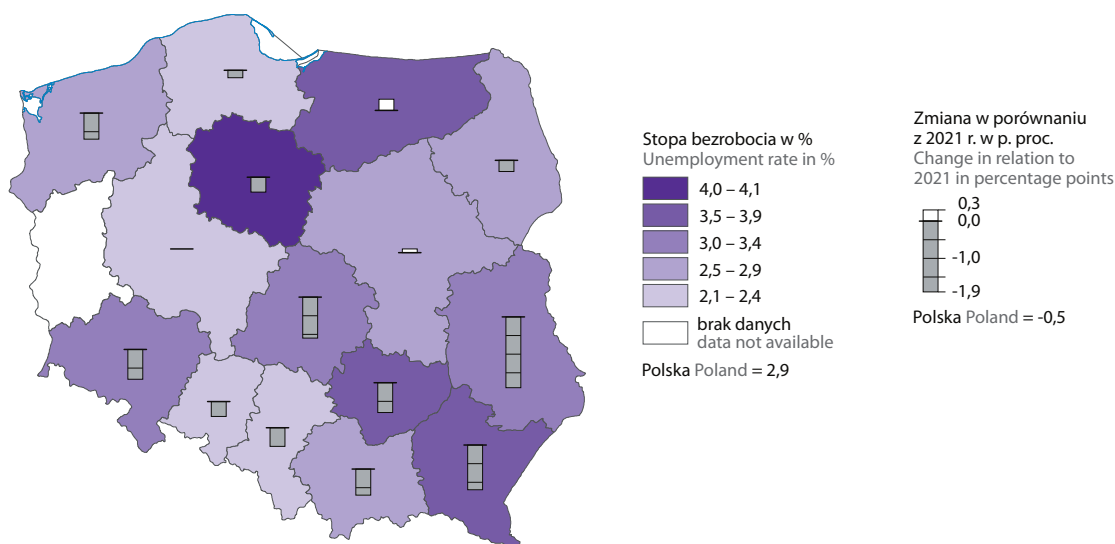
Chart 3. Internal and international net migration for permanent residence per 1,000 population in 2024

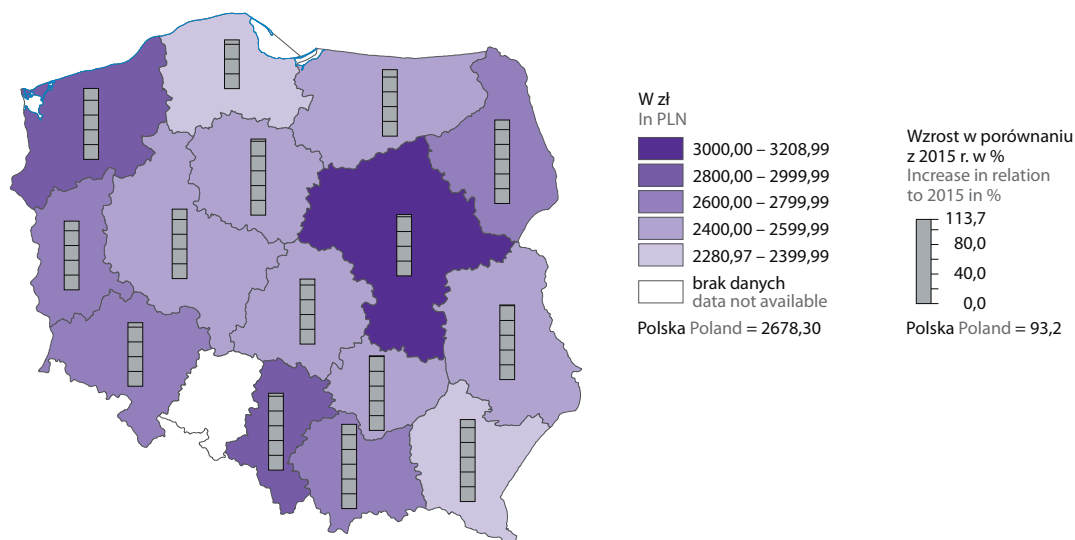
Mapa 2. Wskaźnik zatrudnienia według BAEL w 2024 r. (przeciętne w roku)
 Map 2. Employment rate by LFS in 2024 (annual averages)

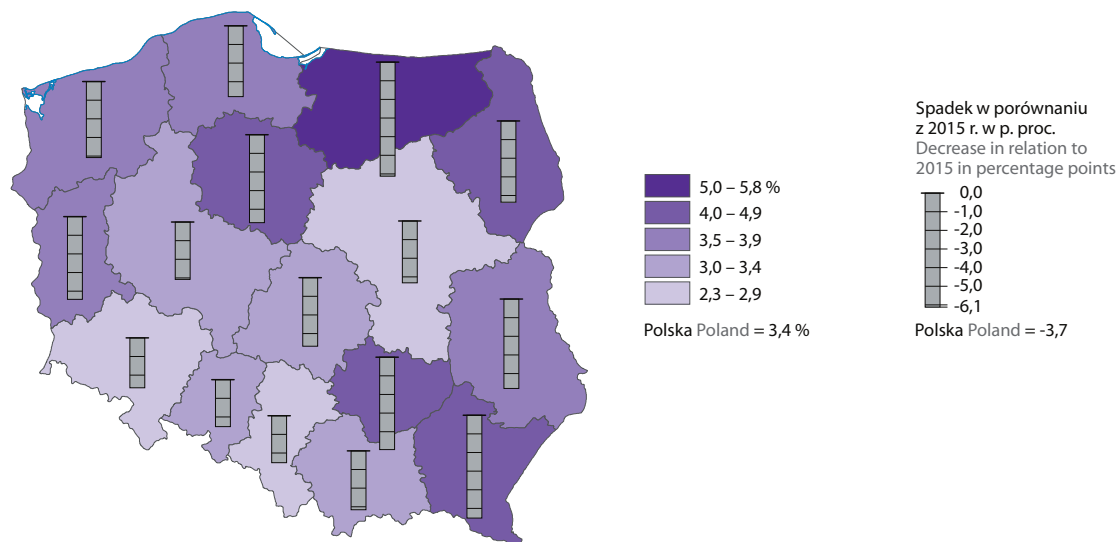
Mapa 3. Stopa bezrobocia według BAEL w 2024 r. (przeciętne w roku)
 Map 3. Unemployment rate by LFS in 2024 (annual averages)

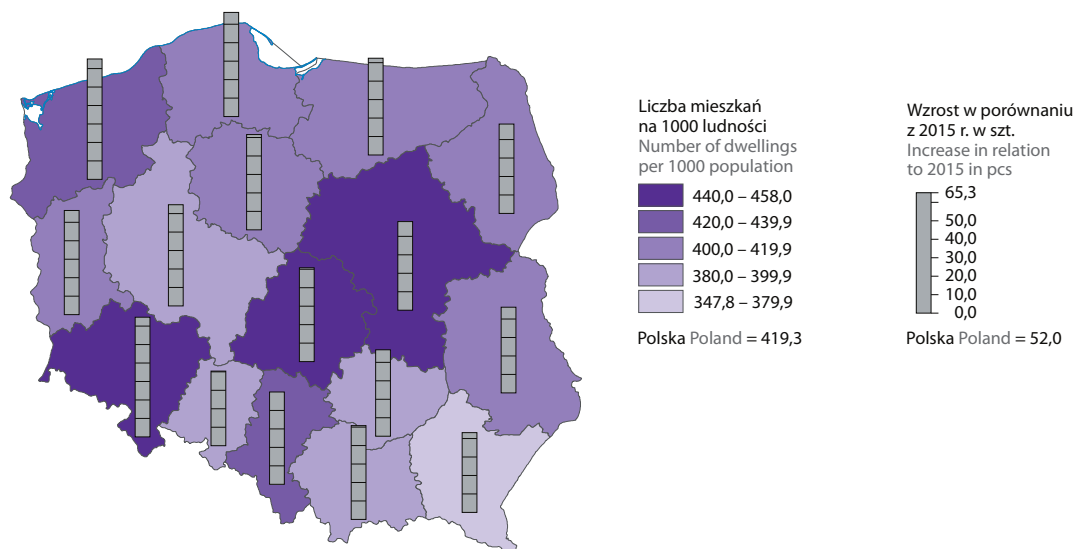
Mapa 4. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych w 2023 r.
Map 4. Average monthly available income per capita in households in 2023

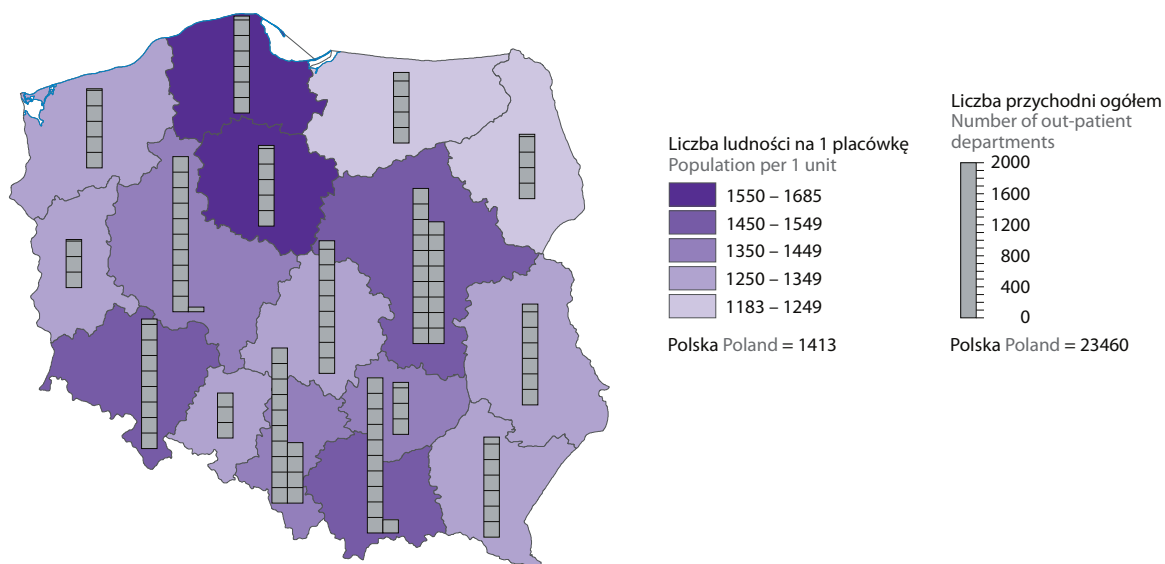
Mapa 5. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem w 2023 r.
Map 5. Beneficiaries benefiting from social assistance in number of total population in 2023

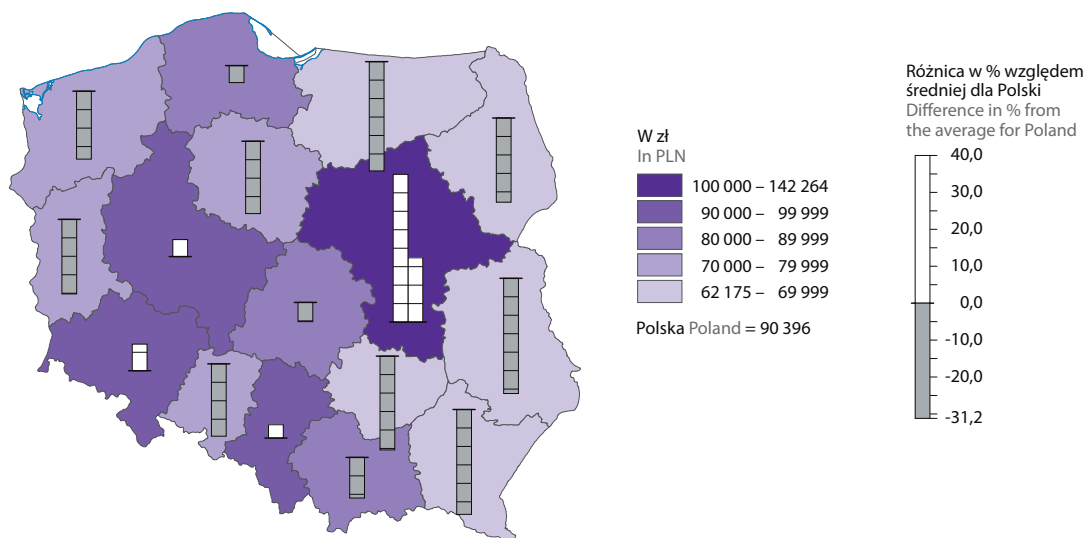
Mapa 6. Zasoby mieszkaniowe na 1000 ludności w 2023 r. (stan w dniu 31 grudnia)
 Map 6. Dwellings stocks per 1,000 population in 2023 (as of 31 December)

Mapa 7. Placówki ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w 2023 r. (stan w dniu 31 grudnia)
 Map 7. Out-patient health care units in 2023 (as of 31 December)

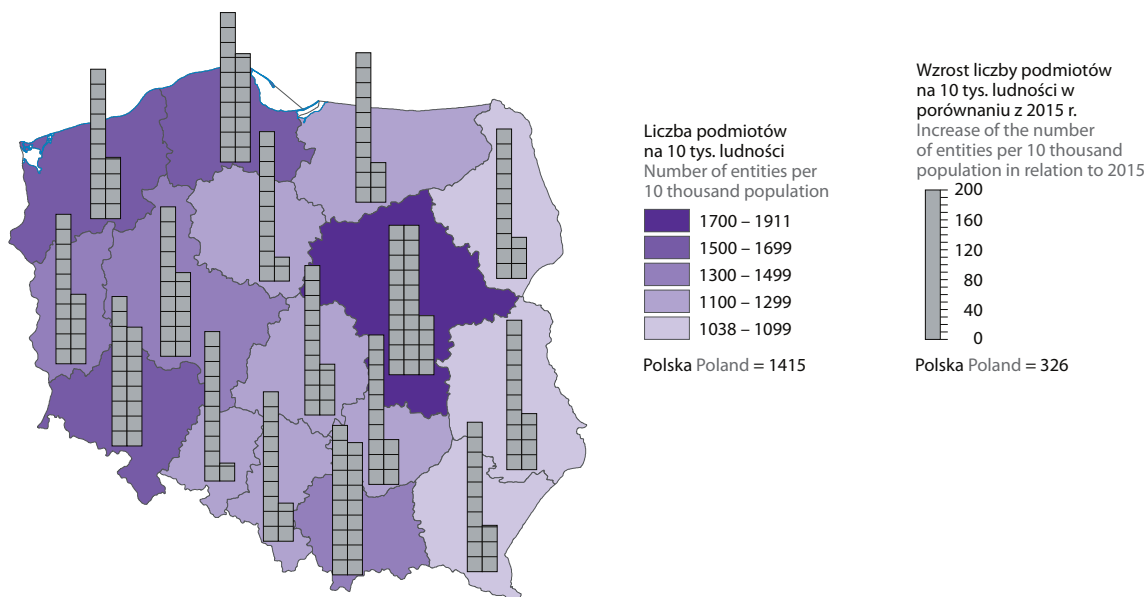

Mapa 8. Produkt krajowy brutto^a na 1 mieszkańca w 2023 r. (ceny bieżące)
Map 8. Gross domestic product^a per capita in 2023 (current prices)

^a Grupowanie metodą jednostek lokalnych rodzaju działalności; wstępne szacunki.
^a Grouping by local kind-of-activity unit method; provisional estimates.

Mapa 9. Podmioty gospodarki narodowej na 10 tys. ludności w 2024 r. (stan w dniu 31 grudnia)
Map 9. Entities of the national economy per 10 thousand population in 2024 (as of 31 December)

Wykres 4. Wskaźnik rentowności obrotu netto w przedsiębiorstwach niefinansowych w 2024 r.

Chart 4. Net turnover profitability indicator in non-financial enterprises in 2024

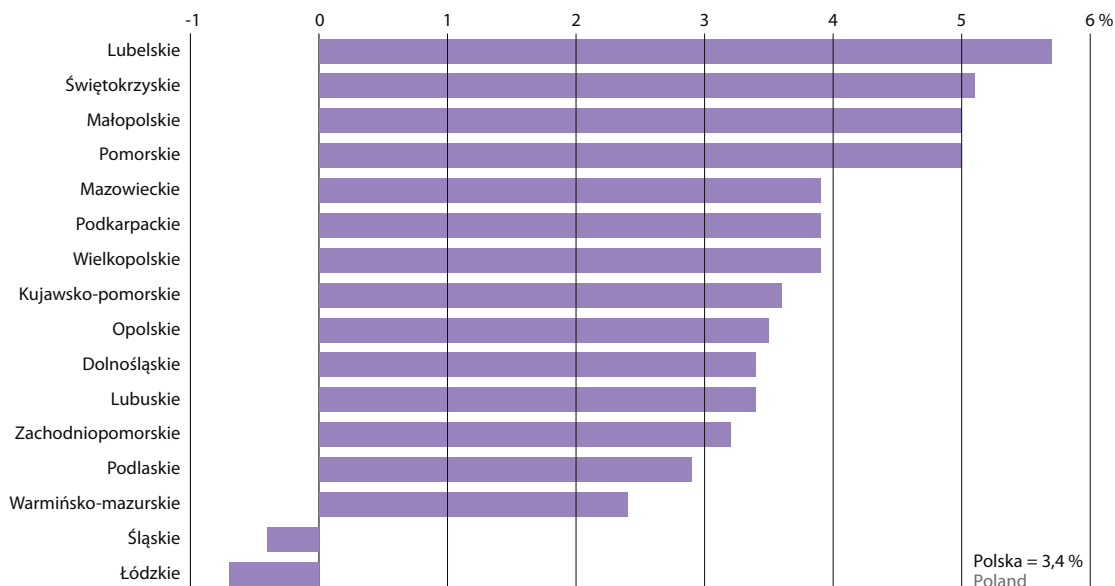
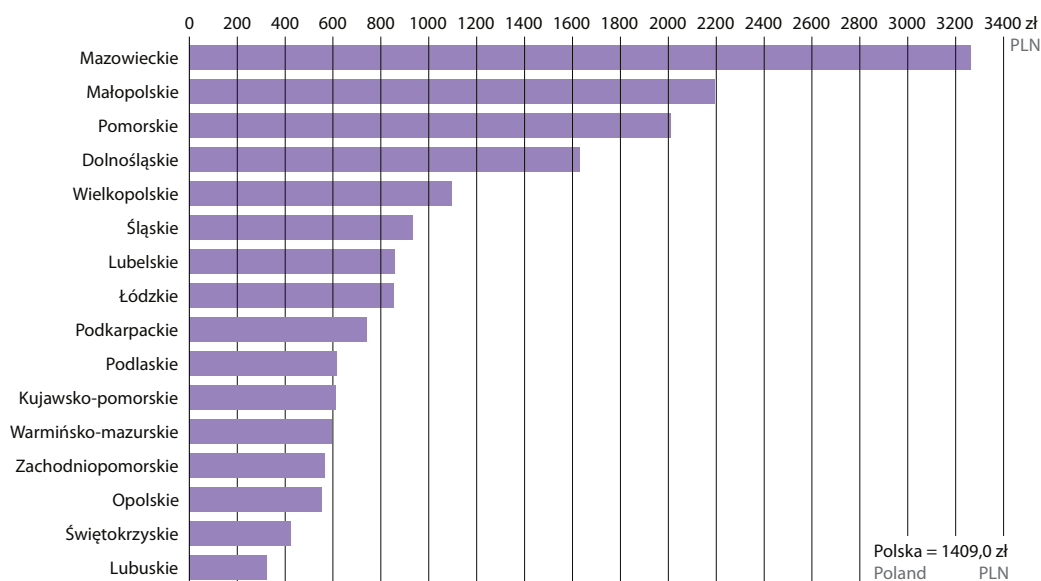
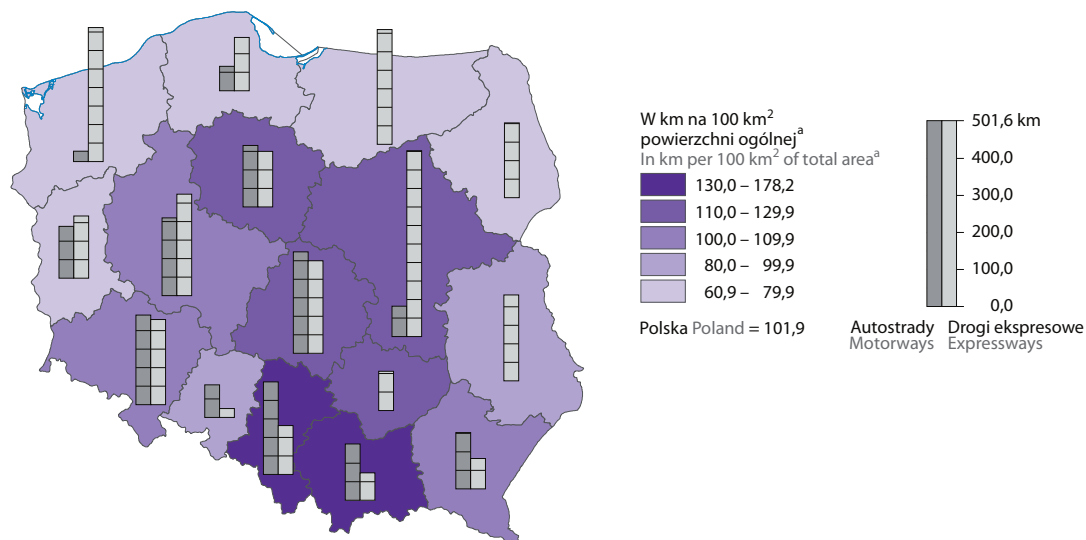
Wykres 5. Nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową na 1 mieszkańca w 2023 r. (ceny bieżące)

Chart 5. Intramural expenditures on research and development per capita in 2023 (current prices)

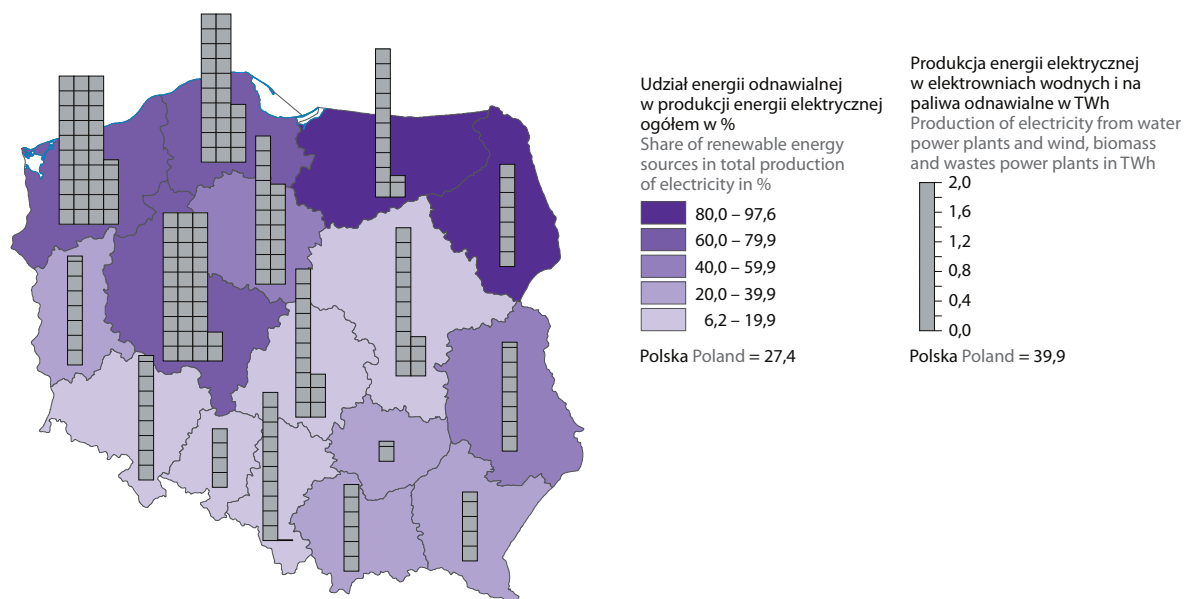

Mapa 10. Drogi publiczne o twardej nawierzchni w 2023 r.
Map 10. Hard surface public road in 2023

a We wskaźniku uwzględniona jest całkowita powierzchnia jednostek, wliczając obszar morskich wód wewnętrznych.
a The indicator takes into account the total area of the territorial units, including the area of internal waters.

Mapa 11. Energia ze źródeł odnawialnych w 2023 r.
Map 11. Energy from renewable sources in 2023

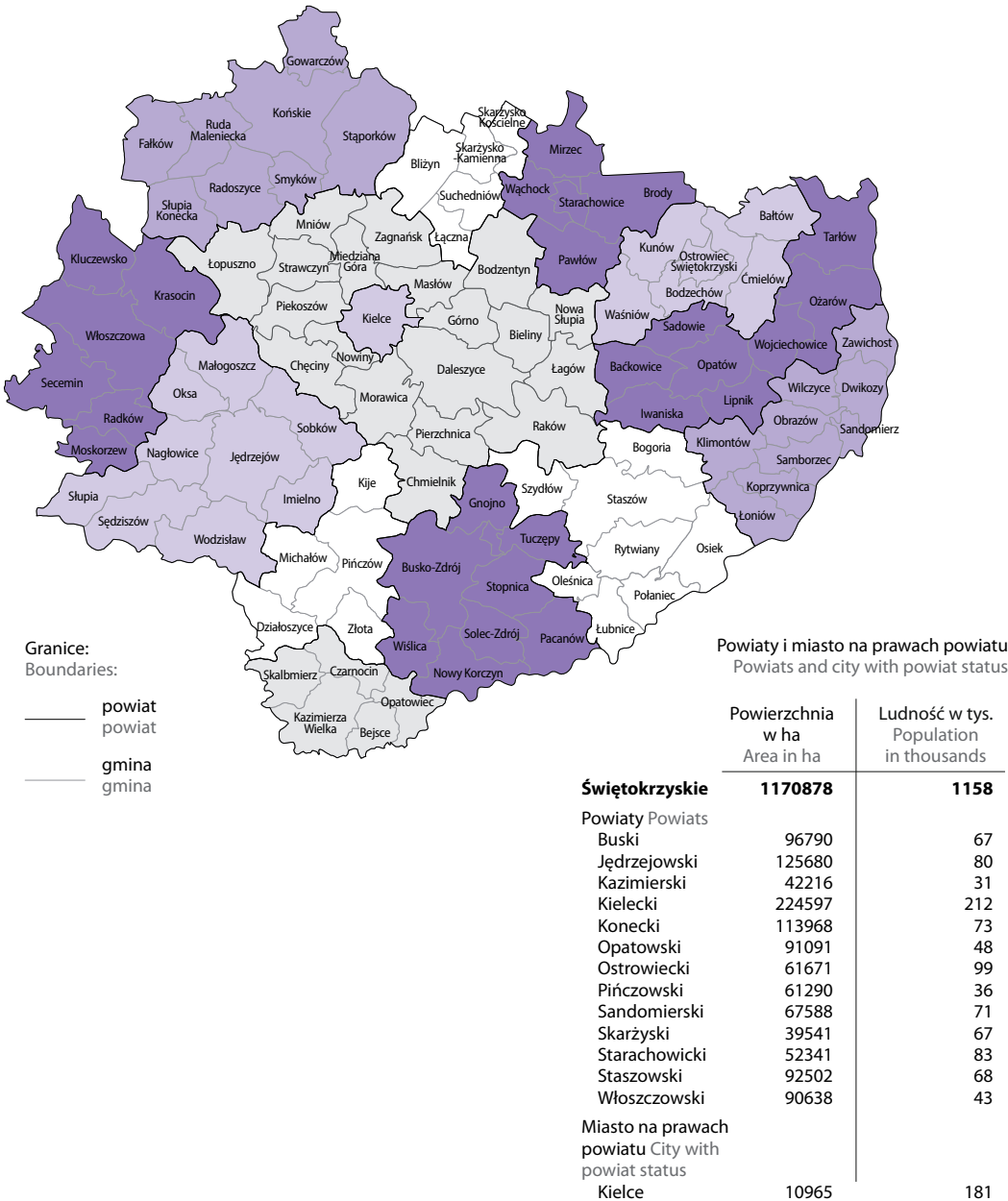
Rozdział 3. Powierzchnia i podział terytorialny województwa

Chapter 3. Area and territorial division of voivodship

Mapa 12. Podział administracyjny województwa w 2023 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 12. Administrative division of voivodship in 2023
As of 31 December

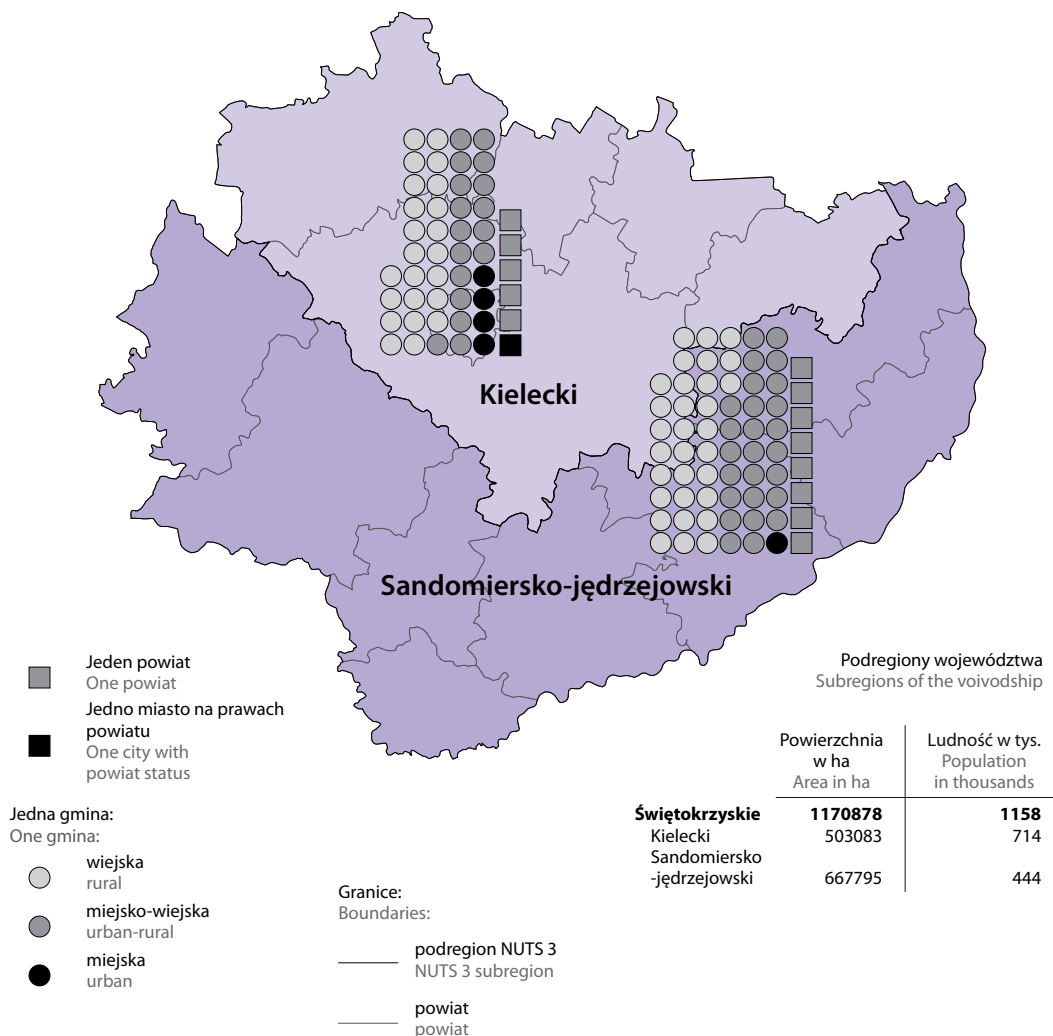

Według stanu w dniu 1 stycznia 2024 r. województwo świętokrzyskie zajmowało powierzchnię 11709 km², co stanowiło 3,7% powierzchni kraju. Na jego obszarze (według stanu w dniu 31 grudnia 2024 r.) mieszkało 1158 tys. ludności, tj. 3,1% ogółu ludności Polski. Gęstość zaludnienia na 1 km² wynosiła 99 osób (dziesiąta lokata w kraju). W miastach mieszkało 45,1% ludności województwa.

Mapa 13. Podział województwa według Klasyfikacji Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS) w 2023 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Mapa 13. Division of voivodship according to the Classification of Territorial Units for Statistics (NUTS) in 2023
As of 31 December

Rozdział 4. Środowisko

Chapter 4. Environment

4.1. Powierzchnia

4.1. Area

Zgodnie z ewidencją geodezyjną 1 stycznia 2024 r. użytki rolne i grunty leśne zajmowały 93,3% powierzchni województwa.

Na przestrzeni dziewięciu lat obserwowane było zwiększanie powierzchni gruntów zabudowanych i zurbanizowanych oraz gruntów pod wodami powierzchniowymi, a zmniejszanie powierzchni nieużytków.

W 2023 r. zrehabilitowano większą, a zagospodarowano mniejszą powierzchnię gruntów niż w poprzednim roku.

Województwo świętokrzyskie położone jest w południowo-wschodniej części Polski. Graniczy z 6 województwami (lubelskim od wschodu, podkarpackim od południowego wschodu, małopolskim od południa, śląskim od zachodu, łódzkim od północnego zachodu oraz mazowieckim od północy). Część granic województwa jest naturalna. Na wschodzie i południowym wschodzie wyznacza je Wisła, a na zachodzie Pilica. Prawie cały region położony jest w lewobrzeżnej części dorzecza Wisły.

Tablica 2. Powierzchnia geodezyjna według kierunków wykorzystania

Stan w dniu 1 stycznia

Table 2. Geodetic area by land use

As of 1 January

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2023	2024	
	w ha in ha				Polska=100 Poland=100
Powierzchnia ogólna Total area	1171050	1171050	1170878	1170878	3,7
w tym: of which:					
Użytki rolne Agricultural land	751624	757315 ^a	753690 ^a	753129 ^a	4,0
Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione Forest land as well as woodland and shrubland	345895	338115	339098	339239	3,6
Grunty pod wodami powierzchniowymi Lands under surface waters	8675	8786	8958	8989	1,1
Grunty zabudowane i zurbanizowane Built-up and urbanised areas	54724	57017 ^b	59385 ^b	59944 ^b	3,2
Nieużytki Wasteland	8573	8356	8173	8228	1,8

a Łącznie z gruntami zadrzewionymi i zakrzewionymi na użytkach rolnych, ujmowanymi do 2016 r. w pozycji „grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione”. b Łącznie z gruntami przeznaczonymi pod budowę dróg publicznych lub linii kolejowych.

Źródło: dane Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

a Including woodland and shrubland on agricultural land, classified in the item „forest land as well as woodland and shrubland” until 2016. b Including areas allocated for the construction of public roads or railways.

Source: data of the Head Office of Geodesy and Cartography.

Zgodnie z ewidencją geodezyjną, na początku 2024 r. województwo świętokrzyskie zajmowało obszar 1170,9 tys. ha, tj. 3,7% powierzchni kraju. Ponad 93% powierzchni przypadało na użytki rolne oraz grunty leśne, zadrzewione i zakrzewione. Użytki rolne zajmowały 64,3% ogólnej powierzchni województwa (753,1 tys. ha), a największą ich część stanowiły grunty orne – 45,2% (529,0 tys. ha). Grunty leśne łącznie z zadrzewionymi i zakrzewionymi obejmowały 29,0% powierzchni (339,2 tys. ha), grunty zabudowane i zurbanizowane – 5,1% (59,9 tys. ha), grunty pod wodami – 0,8% (9,0 tys. ha), nieużytki – 0,7% (8,2 tys. ha), a pozostałe grunty (tereny różne) – 0,1% (1,3 tys. ha).

W 2024 r. powierzchnia ogólna województwa świętokrzyskiego w porównaniu z poprzednim rokiem nie zmieniła się, a w odniesieniu do 2015 r. zmniejszyła się o 0,2 tys. ha. W stosunku do roku ubiegłego powierzchnia użytków rolnych w 2024 r. zmniejszyła się o 0,6 tys. ha (o 0,1%), a w odniesieniu do 2015 r. – wzrosła o 1,5 tys. ha (o 0,2%). W porównaniu z latami 2023 i 2015 zwiększyła się powierzchnia gruntów zabudowanych i zurbanizowanych odpowiednio: o 0,6 tys. ha (o 0,9%) i o 5,2 tys. ha (o 9,5%). Powierzchnia gruntów leśnych oraz gruntów zadrzewionych i zakrzewionych zwiększyła się w stosunku do 2023 r. o 0,1 tys. ha oraz była mniejsza niż dziewięć lat wcześniej o 6,7 tys. ha (o 1,9%).

Grunty zdegradowane - grunty, których wartość użytkowa zmalała w wyniku pogorszenia się warunków przyrodniczych lub wskutek zmian środowiska oraz działalności przemysłowej, a także nieodpowiedniej działalności rolniczej.

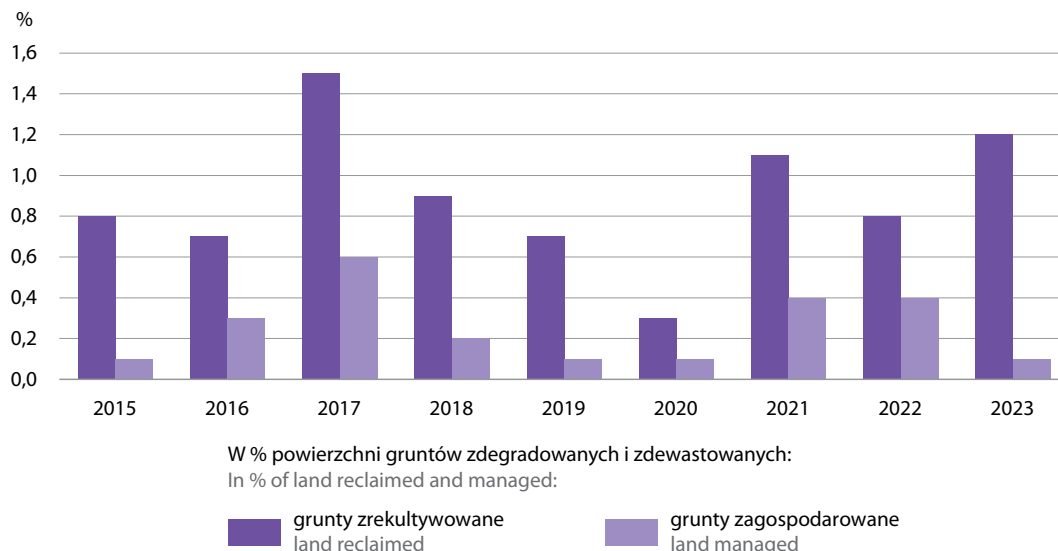
Grunty zdewastowane - grunty, które w wyniku działalności człowieka lub innych czynników utraciły całkowicie wartości użytkowe.

Rekultywacja gruntów - nadanie lub przywrócenie gruntom zdegradowanym lub zdewastowanym wartości użytkowych lub przyrodniczych przez właściwe ukształtowanie rzeźby terenu, poprawienie właściwości fizycznych i chemicznych, uregulowanie stosunków wodnych, odtworzenie gleb, umocnienie skarp oraz odbudowanie lub zbudowanie niezbędnych dróg. Grunty zrehabilitowane podlegają zagospodarowaniu, czyli rolnictwu, leśnemu lub innemu rodzajowi użytkowania.

Na koniec 2023 r. powierzchnia gruntów zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji i zagospodarowania wyniosła 3,8 tys. ha. Tereny te stanowiły 0,3% powierzchni województwa (podobnie jak w 2022 r.) oraz 6,3% tych gruntów w kraju (o 0,1 p.proc więcej niż rok wcześniej). Zdecydowana większość z nich (96,8%) to grunty zdewastowane, które utraciły całkowicie wartości użytkowe. Pozostałe 3,2% powierzchni gruntów wymagających rekultywacji zajmowały grunty, których wartość użytkowa zmalała m.in. w wyniku zmian środowiska oraz działalności przemysłowej (grunty zdegradowane). W odniesieniu do stanu z końca 2022 r. powierzchnia gruntów wymagających rekultywacji zmniejszyła się o 28 ha, przy czym spadek ten dotyczył terenów zdewastowanych (o 35 ha), a wzrost - zdegradowanych (o 7 ha). Porównując do 2015 r. odnotowano wzrost powierzchni wymagającej rekultywacji (o 318 ha), w tym gruntów zdewastowanych było o 230 ha więcej oraz zdegradowanych o 88 ha więcej.

W ciągu 2023 r. zrehabilitowano 46 ha gruntów, tj. o 17 ha więcej niż przed rokiem i o 18 ha więcej niż w 2015 r. W ciągu roku zmniejszyła się jednak powierzchnia gruntów zagospodarowanych (o 12 ha do 4 ha). Stopień rekultywacji i zagospodarowywania gruntów zdewastowanych i zdegradowanych był nadal niezadowolający i stanowił w 2023 r. odpowiednio 1,2% i 0,1% ogólnej powierzchni gruntów zdewastowanych i zdegradowanych (wobec 0,8% i 0,4% w 2022 r.). Udział gruntów zrehabilitowanych i zagospodarowanych województwa w powierzchni kraju wyniósł 1,4%, w 2022 r. – 1,1%, a w 2015 – 1,2%.

Wykres 6. Grunty zrekultywowane i zagospodarowane w ciągu roku
 Chart 6. Land reclaimed and managed during the year

4.2. Zużycie wody. Ścieki przemysłowe i komunalne

4.2. Water consumption. Industrial and municipal wastewater

W 2023 r. na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w województwie świętokrzyskim zużyto mniej wody niż przed rokiem. Zmniejszyło się zużycie w dominującym pod tym względem przemyśle, jak również w obszarze napełniania i uzupełniania stawów rybnych oraz wodociągów w gospodarstwach domowych.

W 2023 r. do wód lub do ziemi odprowadzono mniej ścieków komunalnych i przemysłowych niż w roku poprzednim. Ich głównym źródłem pozostawały w świętokrzyskim zakłady przemysłowe. Odprowadziły one 19,7% ścieków przemysłowych w kraju. Odnotowano spadek ilości ścieków wymagających oczyszczania. Jednocześnie zmalał udział ścieków oczyszczanych. Kolejny rok z rzędu wzrósł odsetek ludności obsługiwanej przez oczyszczalnie ścieków.

W 2023 r. zużycie wody ogółem w województwie świętokrzyskim wyniosło 1162,3 hm³, tj. o 11,6% mniej niż w 2022 r. i o 13,2% mniej w stosunku do 2015 r. Stanowiło to 14,7% zużycia krajowego (2. miejsce po mazowieckim).

W przeliczeniu na 1 km² zużycie wody w województwie świętokrzyskim było zdecydowanie najwyższe w Polsce i w 2023 r. wyniosło 99,3 dam³ przekraczając niemal czterokrotnie średnią krajową.

W 2023 r. zużycie wody w przemyśle wyniosło 1054,2 hm³ (19,5% w skali kraju), tj. 90,7% ogólnej ilości zużytej wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności. W stosunku do 2022 r. zużycie wody na cele przemysłowe zmniejszyło się o 12,6%, zaś porównując do 2015 r. – o 14,4%.

W 2023 r. pobór wody na potrzeby przemysłu wyniósł 1055,6 hm³ i był o 12,6% mniejszy niż przed rokiem oraz o 14,4% niż w 2015 r. Jego głównym źródłem były wody powierzchniowe, które pokrywały 98,5% potrzeb zakładów przemysłowych. Pozostałe 1,5% poboru wody na cele przemysłowe pochodziło z wód podziemnych (15,4 hm³), a także z odwadniania zakładów górniczych oraz obiektów budowlanych – 0,6 hm³.

Do napełniania i uzupełniania stawów rybnych zużyto 65,4 hm³ wody (7,8% zużycia krajowego), co stanowiło 5,5% ogólnego zużycia wody w województwie. Na ten cel wykorzystano o 0,3% mniej wody niż rok wcześniej i o 2,4% więcej niż w 2015 r.

Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych wyniosło 33,5 hm³ i zmniejszyło się w porównaniu z 2022 r. o 1,0%, a w relacji do 2015 r. – o 3,9%. W przeliczeniu na 1 mieszkańca zużycie wody w gospodarstwach domowych (podobnie jak przed rokiem) było mniejsze niż średnio w kraju i wyniosło 28,5 m³ (w Polsce 34,4 m³).

Tablica 3. Zużycie wody według potrzeb w ciągu roku
Table 3. Water consumption by needs during the year

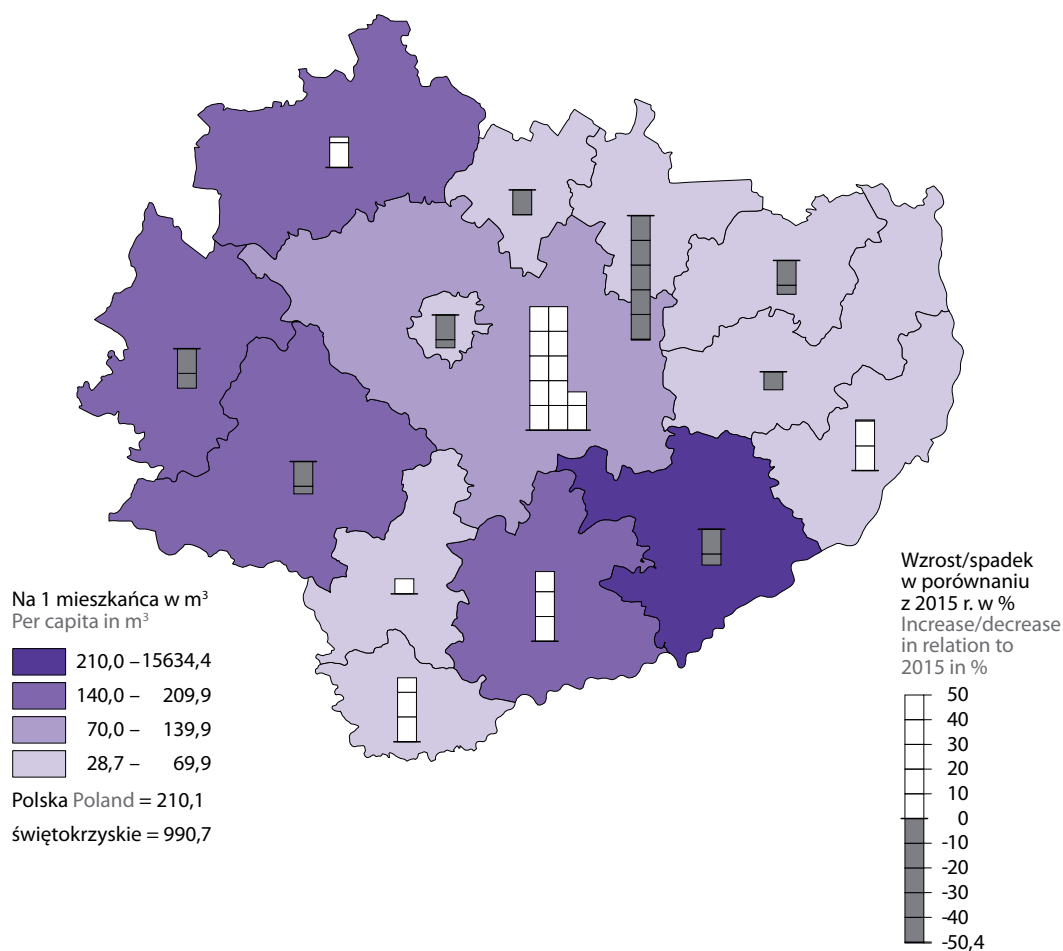
Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023	
	w hm ³ in hm ³				Polska=100 Poland=100
Ogółem ^a Total ^a	1339,3	1034,4	1314,8	1162,3	14,7
w tym: of which:					
Przemysł Industry	1231,3	927,7	1206,0	1054,2	19,5
Rybacktwob Fishing ^b	63,8	63,3	65,5	65,4	7,8
Gospodarstwa domowe Households	34,8	35,0	33,8	33,5	2,6

a Do 2018 r. łącznie z nawodnieniami w rolnictwie i leśnictwie. b Napełnianie i uzupełnianie stawów rybnych.

a Until 2018, includes irrigation in agriculture and forestry. b Filling and completing fish ponds.

W 2023 r. zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności na 1 mieszkańca wyniosło w województwie świętokrzyskim 990,7 m³. Zdecydowanie najwięcej zużywano w powiecie staszowskim (15634,4 m³/osobę). Na kolejnych miejscach znalazły się powiaty: konecki (185,5 m³/osobę), buski 149,0 m³/osobę) i włoszczowski (142,1 m³/osobę). Najmniejsze zużycie na 1 mieszkańca odnotowano natomiast w powiatach kazimierskim i skarżyskim, w których na 1 osobę wykorzystywano odpowiednio 28,7 m³ i 37,2 m³ wody.

Mapa 14. Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w 2023 r.
 Map 14. Water consumption for the needs of the national economy and population in 2023

Na stopień degradacji i zanieczyszczenia zasobów wodnych w znacznym stopniu wpływa ilość wytwarzanych ścieków. W 2023 r. w województwie świętokrzyskim do wód lub do ziemi odprowadzono 1105,4 hm³ ścieków przemysłowych i komunalnych, co stanowiło 16,2% ścieków odprowadzonych w kraju. Wielkość ścieków odprowadzonych zmniejszyła się o 13,0% w stosunku do 2022 r., a w relacji do 2015 r. o 14,9%. W Polsce w skali roku odprowadzono do wód lub do ziemi o 12,8% mniej ścieków, natomiast w relacji do 2015 r. odnotowano spadek o 22,6%.

W 2023 r. do wód powierzchniowych lub do ziemi bezpośrednio z zakładów odprowadzono 1069,8 hm³ ścieków przemysłowych (19,7% w skali kraju). Ilość ścieków przemysłowych odprowadzonych do wód lub do ziemi zmniejszyła się w stosunku do 2022 r. o 13,3%, a do 2015 r. o 15,4%.

W województwie siecią kanalizacyjną odprowadzono 35,6 hm³ ścieków komunalnych (więcej o 0,5% niż w 2022 r. i o 1,0% niż w 2015 r.).

Spośród ogółu odprowadzonych ścieków – 69,6 hm³ to ścieki wymagające oczyszczania (6,3% ogólnej ilości ścieków odprowadzonych do wód lub do ziemi), tj. 3,3% wielkości krajowej. W porównaniu z 2022 r. ilość ścieków wymagających oczyszczania w województwie zmalała o 14,2%, a w stosunku do 2015 r. o 10,3%. Odnotowano wzrost ilości ścieków nieoczyszczanych. Bezpośrednio do wód lub do ziemi, bez procesu oczyszczania, odprowadzono 9,4 hm³ ścieków wymagających oczyszczania (w 2022 r. – 8,8 hm³, w 2015 r. – 14,9 hm³). Pozostałe ścieki wymagające oczyszczania – 60,2 hm³ (w 2022 r. – 70,3 hm³) zostały oczyszczone w oczyszczalniach komunalnych i przemysłowych.

Jako **ścieki wymagające oczyszczania** przyjęto ścieki odprowadzane siecią kanałów lub rowów otwartych bezpośrednio do wód lub do ziemi albo do sieci kanalizacyjnej z jednostek produkcyjnych (łącznie z zanieczyszczonymi wodami z odwadniania zakładów górniczych i chłodniczymi), z innych jednostek oraz z gospodarstw domowych.

Tablica 4.
Table 4.

Ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczania odprowadzone do wód lub do ziemi
Industrial and municipal wastewater requiring treatment discharged into waters or into the ground

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023
Oczyszczalnie ścieków Wastewater treatment plants	154	150	149	151
Ścieki komunalne odprowadzone w ciągu roku w dam ³ Municipal wastewater discharged during the year in dam ³	35222	33812	35404	35566
Ścieki przemysłowe odprowadzone w ciągu roku w dam ³ Industrial wastewater discharged during the year in dam ³	42303	38712	45694	33995
Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem ^a Population connected to wastewater treatment plants in % of total population ^a	61,7	65,8	68,2	69,9

a Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków – na podstawie szacunków, ludność ogółem – na podstawie bilansów.
a Population connected to wastewater treatment plants – estimated data, total population – based on balances.

Największa część ścieków w województwie świętokrzyskim oczyszczana była z podwyższonym usuwaniem biogenów – 28,0 hm³ (46,5% ogólnej ilości ścieków wymagających oczyszczania), w dalszej kolejności biologicznie – 18,7 hm³ (31,0%) oraz mechanicznie – 13,4 hm³ (22,2%), a najmniej chemicznie – 151 dam³ (0,3%). W porównaniu z rokiem 2022 zmniejszyła się ilość ścieków oczyszczanych mechanicznie (o 48,5%), chemicznie (o 22,2%) i z podwyższonym usuwaniem biogenów (o 3,7%), a wzrosła oczyszczanych biologicznie (o 9,1%).

W porównaniu z rokiem poprzednim obniżył się udział ścieków oczyszczanych w ściekach wymagających oczyszczania. W 2023 r. wyniósł on 86,5% (w 2022 r. – 89,2%). Pozostał on jednak wyraźnie większy niż w 2015 r., gdy ukształtował się na poziomie 80,8%. Wskaźnik ten był mniejszy niż średnio w kraju, gdzie wyniósł 93,6%.

Oczyszczalnia ścieków - zespół podstawowych obiektów technologicznych, służących bezpośrednio do oczyszczania ścieków oraz znajdujących się na wspólnym terenie obiektów pomocniczych niezbędnych dla dostawy energii elektrycznej, wody, stworzenia odpowiednich warunków do pracy i obsługi oczyszczalni. Wyróżnia się oczyszczalnie mechaniczne, chemiczne, biologiczne, z podwyższonym usuwaniem biogenów.

W końcu 2023 r. w województwie świętokrzyskim działało 151 oczyszczalni ścieków przemysłowych i komunalnych (w Polsce 4090). Wśród nich było 118 oczyszczalni ścieków komunalnych (w kraju 3249), 83 oczyszczalni typu biologicznego i 35 z podwyższonym usuwaniem biogenów (w kraju odpowiednio 2433 i 810, które uzupełniane były przez 6 oczyszczalni mechanicznych). W porównaniu z 2022 r. i 2015 r. liczba oczyszczalni ścieków komunalnych w województwie wzrosła odpowiednio o 2 i 3 (w kraju zmniejszyła się odpowiednio o 11 oraz 24).

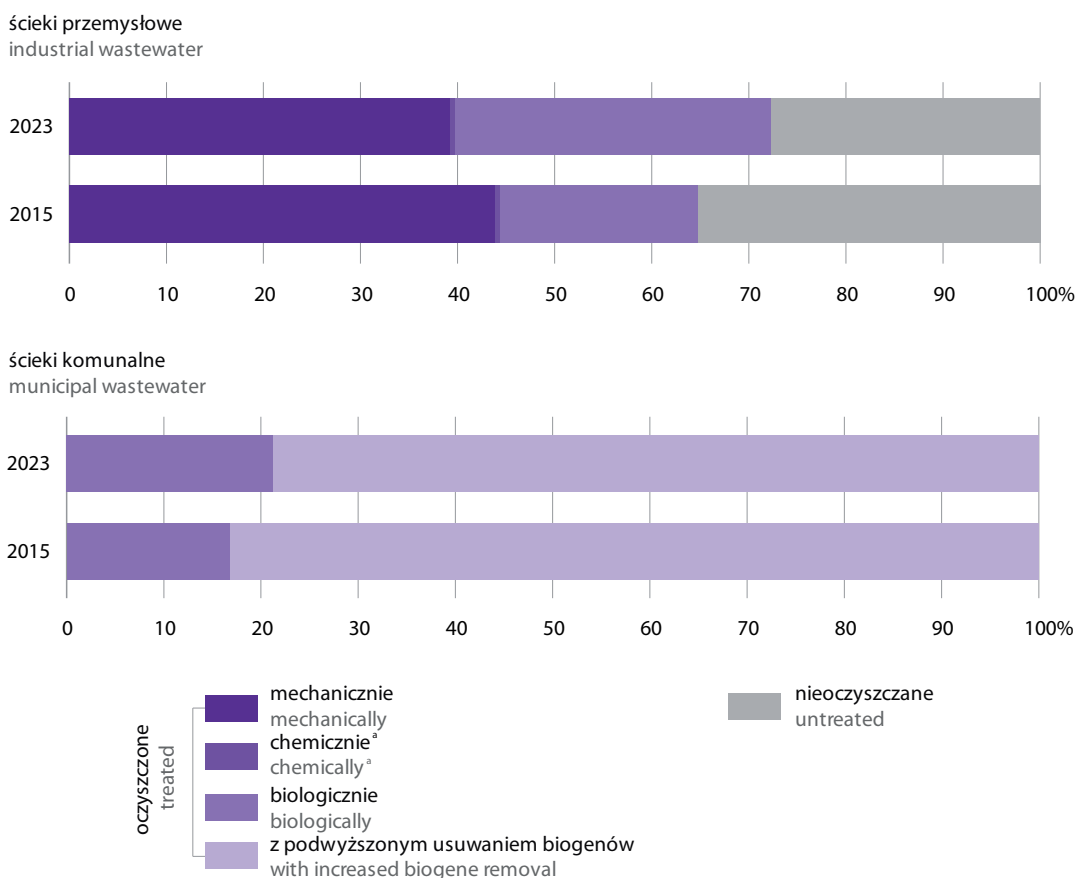
W 2023 r. w województwie świętokrzyskim liczba przemysłowych oczyszczalni ścieków nie uległa zmianie i wyniosła 33. Była natomiast o 6 mniejsza niż osiem lat wcześniej. W kraju odnotowano spadek liczby obiektów tego typu w skali roku o 13 (do 841), a do 2015 r. o 88. Wśród oczyszczalni ścieków przemysłowych

wych znajdowało się 18 typu biologicznego (515 w kraju), 13 – mechanicznego (185), 2 – chemicznego (97). Nie było natomiast oczyszczalni z podwyższonym usuwaniem biogenów (w kraju działały 44 oczyszczalnie tego typu).

Według stanu w dniu 31 grudnia 2023 r. ogólna przepustowość oczyszczalni komunalnych wyniosła 210,2 dam³ na dobę (w 2022 – 208,6 dam³/d, w 2015 – 203,2 dam³/d), co stanowiło 2,4% wielkości krajowej. Największą przepustowość posiadały oczyszczalnie z podwyższonym usuwaniem biogenów, których całkowita przepustowość wyniosła 160,8 dam³/d.

Przepustowość w oczyszczalniach przemysłowych wyniosła 176,5 dam³/d (w 2022 r. – 176,6 dam³/d, w 2015 – 203,1 dam³/d). Wśród wszystkich typów oczyszczalni przemysłowych zdecydowanie największą przepustowość posiadały oczyszczalnie mechaniczne – 168,0 dam³/d.

Wykres 7. Ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczania odprowadzone do wód lub do ziemi
Chart 7. Industrial and municipal wastewater requiring treatment discharged into waters or into the ground

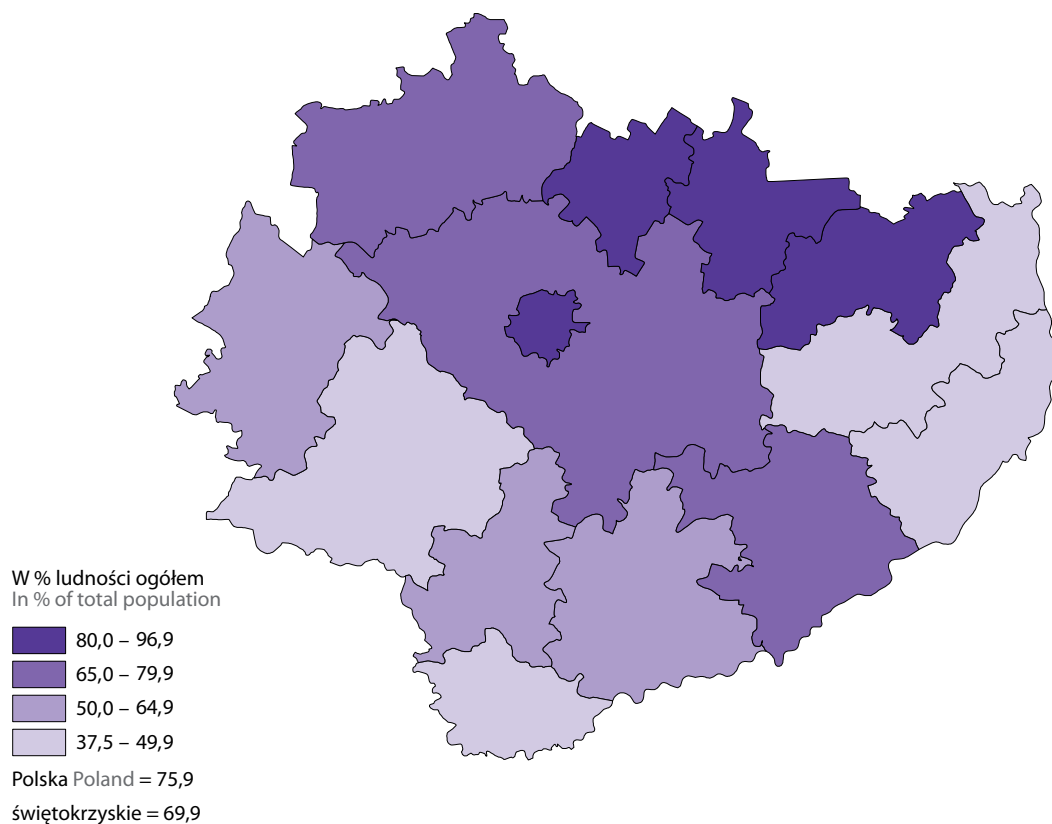

a Dane dotyczą tylko ścieków przemysłowych.
a Data concern only industrial wastewater.

Dane o **ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków** podano w oparciu o szacunek liczby ludności korzystającej z oczyszczalni pracujących na sieci kanalizacyjnej i oczyszczających ścieki z miast i wsi (łącznie z ludnością korzystającą z oczyszczalni przemysłowych oczyszczających ścieki komunalne).

Na koniec 2023 r. z oczyszczalni ścieków korzystało 816,4 tys. ludności województwa świętokrzyskiego, tj. 69,9% ogólnej liczby mieszkańców. Oznacza to wzrost w porównaniu z rokiem poprzednim o 1,7 p.proc., a w odniesieniu do 2015 r. o 8,2 p.proc. W kraju odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków wyniósł 75,9% i był wyższy odpowiednio o 0,2 p.proc. i 3,2 p.proc. W miastach województwa świętokrzyskiego z oczyszczalni ścieków korzystało 96,4% ludności (spadek o 0,3 p.proc. w stosunku do 2022 r.), a na wsi – 48,1% (wzrost o 3,0 p.proc. w odniesieniu do 2022 r.). W kraju wskaźniki te ukształtowały się odpowiednio na poziomie 94,8% i 48,2%.

Mapa 15. Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w 2023 r.
Map 15. Population connected to wastewater treatment plants in 2023

Najwyższy udział korzystających z oczyszczalni ścieków odnotowano w mieście Kielce (96,9%). Ponadto wyższy niż średni w województwie poziom tego wskaźnika wystąpił w stosunkowo silnie zurbanizowanych powiatach: starachowickim (86,1%), skarżyskim (84,6%) i ostrowieckim (80,2%). Najniższy udział korzystających z oczyszczalni ścieków charakteryzował natomiast powiaty: kazimierski (37,5%), jędrzejowski (41,0%) i opatowski (42,4%).

4.3. Zanieczyszczenie i ochrona powietrza

4.3. Pollution and protection of air

W 2023 r. zmniejszyła się emisja zanieczyszczeń pyłowych oraz gazowych z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza. Odnotowano spadek ilości zanieczyszczeń zatrzymanych lub zneutralizowanych w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń. Stopień redukcji zanieczyszczeń pyłowych nie zmienił się na przestrzeni ostatnich lat i był jednym z najwyższych w kraju, natomiast zmniejszył się w przypadku zanieczyszczeń gazowych.

Źródłem emisji zanieczyszczeń powietrza są m.in. tzw. punktowe źródła emisji, czyli zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza. Na koniec 2023 r. na terenie województwa świętokrzyskiego działały 82 takie zakłady (w 2022 r. – 84, a w 2015 r. – 85). Większość z nich (73,2%) wyposażona była w urządzenia do redukcji zanieczyszczeń pyłowych, a 8,5% gazowych (w 2022 r. odpowiednio 77,4% i 7,1%, a w 2015 r. 82,4% i 4,7%). W kraju 57,3% posiadało urządzenia do redukcji zanieczyszczeń pyłowych, a 16,4% gazowych (w 2022 r. odpowiednio 57,3% i 15,8%, natomiast w 2015 r. 66,3% i 13,5%).

Wielkość emisji zanieczyszczeń pyłowych – ilość zanieczyszczeń pyłowych odprowadzonych do atmosfery w ciągu roku. Obejmuje poszczególne rodzaje tych zanieczyszczeń, tj.: pyły ze spalania paliw, cementowo-wapiennicze i materiałów ogniotrwałych, krzemowe, nawozów sztucznych, węglowo-grafitowe, sadzę i inne emitowane w danym zakładzie zanieczyszczenia pyłowe.

Wielkość emisji zanieczyszczeń gazowych - ilość zanieczyszczeń gazowych odprowadzonych przez jednostkę sprawozdawczą do atmosfery w ciągu roku. Obejmuje następujące rodzaje zanieczyszczeń: dwutlenek siarki, tlenki azotu, tlenek węgla, dwutlenek węgla, węglowodory i inne emitowane przez dany zakład zanieczyszczenia gazowe.

Tablica 5.
Table 5.

Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza
Emission of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023	
	tys. ton/rok thousand of tonnes/year			Polska=100 (Poland=100)	
Emisja zanieczyszczeń gazowych Emission of gaseous pollutants					
Ogółem Total	12539,2	11195,7	15072,8	12463,4	7,2
w tym: of which:					
Dwutlenek siarki Sulphur dioxide	21,8	16,3	10,3	8,0	6,2
Metan Methane	0,2	0,2	0,1	0,1	0,0
Tlenki azotu Nitrogen oxides	21,0	11,1	10,8	8,9	6,0
Tlenek węgla Carbon monoxide	43,8	32,4	33,8	23,2	11,8
Dwutlenek węgla Carbon dioxide	12449,2	11132,8	15016,0	12421,8	7,2
Emisja zanieczyszczeń pyłowych Emission of particulate pollutants					
Ogółem Total	1,9	1,4	1,2	0,9	5,3
w tym: of which:					
Ze spalania paliw From fuel combustion	1,2	0,8	0,6	0,4	4,7
Niezorganizowana Unorganised	0,1	0,0	0,0	0,0	1,3

W 2023 r. wypuszczono do atmosfery 0,9 tys. ton zanieczyszczeń pyłowych, co stanowiło 5,3% krajowej emisji pyłów. W porównaniu z poziomem sprzed roku, emisja pyłów zmniejszyła się w województwie oraz w kraju odpowiednio o 26,3% i o 20,7%. Znaczny spadek nastąpił w relacji do 2015 r. (w województwie o 56,3%, a w Polsce o 63,9%). Znaczna część zanieczyszczeń pyłowych pochodziła ze spalania paliw

(0,4 tys. ton). Ich udział stanowił 43,4% ogólnej emisji pyłów w województwie (w kraju wskaźnik wyniósł 48,9%). Stosunkowo dużą część stanowiły w regionie zanieczyszczenia cementowo-wapiennicze i materiałów ogniotrwałych (37,6%), ale ich wielkość w stosunku do 2015 r. została ograniczona o 33,7%.

W analizowanym roku w województwie świętokrzyskim emisja zanieczyszczeń gazowych wyniosła 12463,4 tys. ton i zmniejszyła się w stosunku do 2022 r. o 17,3% i o 0,6% do 2015 r. Spadek ogółem emisji zanieczyszczeń gazowych wynika z mniejszej emisji dwutlenku węgla (CO₂ stanowi niemal 100% emisji wszystkich zanieczyszczeń gazowych). W 2023 r. udział województwa świętokrzyskiego w emisji zanieczyszczeń gazowych wytworzonych przez zakłady szczególnie uciążliwe w kraju stanowił 7,2% (mniej o 0,2 p.proc. w porównaniu z 2022 r. i więcej o 1,3 p.proc. w stosunku do 2015 r.).

W urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń powietrza w 2023 r. zatrzymano w województwie 1070,4 tys. ton pyłów, tj. mniej o 30,2% niż w 2022 r. i o 14,6% w porównaniu z 2015 r. W kraju zatrzymano i zneutralizowano 14,4 mln ton tych zanieczyszczeń (21,2% mniej niż w poprzednim roku). Udział zatrzymanych i zneutralizowanych zanieczyszczeń pyłowych w województwie stanowił 7,4% ogólnej ich ilości w kraju.

W urządzeniach do redukcji zatrzymano i zneutralizowano 44,1 tys. ton gazów (bez dwutlenku węgla), co stanowiło 1,7% wielkości ogólnopolskiej. W relacji do poprzedniego roku nastąpił spadek o 43,4% ilości zanieczyszczeń gazowych poddanych procesowi redukcji.

Stopień redukcji zanieczyszczeń pyłowych pozostawał nadal na jednym z najwyższych poziomów w kraju i wyniósł 99,9%. Odnotowano zmiany we wskaźniku redukcji zanieczyszczeń gazowych (bez CO₂), który w 2023 r. wyniósł 51,4% i spadł w stosunku do roku poprzedniego (o 6,4 p.proc.), a wzrósł w porównaniu z 2015 r. (o 30,8 p.proc.).

W 2023 r. największa emisja zanieczyszczeń do powietrza (podobnie jak przed rokiem) pochodziła z zakładów przetwórstwa przemysłowego (sekcja C Polskiej Klasyfikacji Działalności 2007). W omawianym roku w województwie świętokrzyskim z zakładów sekcji C pochodziło $\frac{2}{3}$ emisji zanieczyszczeń pyłowych i niespełna $\frac{2}{5}$ gazowych (z CO₂).

4.4. Ochrona przyrody. Lasy

4.4. Nature protection. Forests

Województwo świętokrzyskie charakteryzuje się największym w Polsce udziałem terenów prawnie chronionych w łącznej powierzchni województwa.

W latach 2015-2023 obserwowano nieznaczne zwiększenie powierzchni parku narodowego, rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych i zespołów przyrodniczo-krajobrazowych oraz zmniejszenie obszarów chronionego krajobrazu.

Województwo świętokrzyskie wyróżnia się znaczną różnorodnością biologiczną. Żyje tu wiele cennych gatunków fauny i flory, które współtworzą wyjątkowy charakter tego terenu. O wysokiej atrakcyjności przyrodniczej świadczy najwyższy w Polsce udział terenów prawnie chronionych w łącznej powierzchni województwa.

Ustanowienie obszarów prawnie chronionych o szczególnych walorach przyrodniczych stanowi formę zabezpieczenia ekosystemów przed skutkami niekontrolowanej antropopresji. Na koniec 2023 r. w województwie świętokrzyskim obszary te zajmowały 760,5 tys. ha, tj. mniej o 4,0 ha niż przed rokiem oraz o 1,2 tys. ha mniej niż w 2015 r. Podobnie jak w 2022 r., obszary prawnie chronione stanowiły 64,9% powierzchni. Udział ten był dwukrotnie większy od ogólnopolskiego, który ukształtował się na poziomie 32,2%. Najwyższy odsetek obszarów prawnie chronionych odnotowano w powiatach pińczowskim (98,6%) i buskim (96,5%), a najniższy - w sandomierskim (7,4%) i opatowskim (14,5%).

Park narodowy - obszar wyróżniający się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, społecznymi, kulturowymi i edukacyjnymi, o powierzchni nie mniejszej niż 1000 ha, na którym ochronie podlega cała przyroda oraz walory krajobrazowe.

Rezerваты przyrody - obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, siedliska zwierząt i siedliska grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej, wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi.

Park krajobrazowy - obszar chroniony ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe oraz walory krajobrazowe w celu zachowania i popularyzacji tych wartości w warunkach zrównoważonego rozwoju.

Obszar chronionego krajobrazu - tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych.

Obszary Natura 2000 - obszar utworzony w celu ochrony populacji dziko występujących ptaków lub siedlisk przyrodniczych lub gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty.

Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe - fragmenty krajobrazu naturalnego i kulturowego zasługujące na ochronę ze względu na walory widokowe lub estetyczne.

Na terenie województwa świętokrzyskiego znajdował się 1 park narodowy (Świętokrzyski Park Narodowy) o powierzchni 7694,7 ha (2,4% powierzchni parków narodowych w kraju). Położony był on na terenie trzech powiatów, przy czym 92,3% jego powierzchni znajdowała się w powiecie kieleckim, a pozostałe 6,9% w skarżyskim i 0,8% w ostrowieckim.

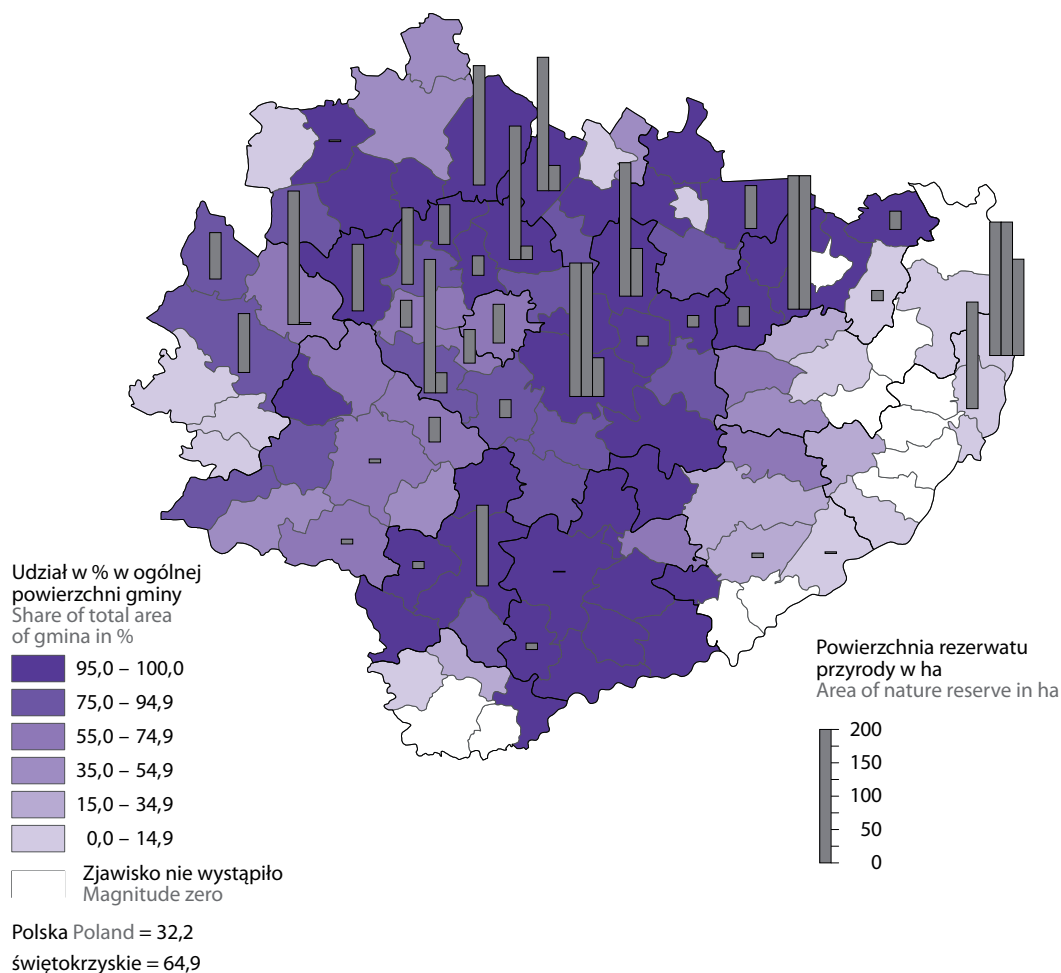
Na koniec 2023 r. w województwie świętokrzyskim zlokalizowane były 73 rezerваты przyrody o łącznej powierzchni 3,9 tys. ha. W porównaniu z 2015 r. przybył 1 rezerwat przyrody i o 93,4 ha została powiększona ich powierzchnia. Największy obszar zajmowały rezerваты leśne, które stanowiły 33,3% ogólnej powierzchni rezerwatów w województwie oraz faunistyczne (19,6%). Ponadto w świętokrzyskim znajdowało się 9 parków krajobrazowych o łącznej powierzchni 126,4 tys. ha (10,8% powierzchni województwa i 4,8% obszaru parków krajobrazowych w Polsce). Ich powierzchnia zwiększyła się o 2,6 ha w stosunku do 2015 r. Największymi parkami w 2023 r. były Nadnidziański Park Krajobrazowy (o powierzchni 22,9 tys. ha) i Cisowsko-Orłowski Park Krajobrazowy (20,7 tys. ha).

Wyznaczonych było 21 obszarów chronionego krajobrazu. W 2023 r. zajmowały one 625,5 tys. ha (53,4% powierzchni województwa i 8,9% powierzchni obszarów chronionego krajobrazu w kraju). Powierzchnia tego obszaru w porównaniu z 2015 r. zmniejszyła się o 0,2%.

Liczba pomników przyrody na koniec 2023 r. wyniosła 779 (o 6 mniej niż rok wcześniej oraz o 65 więcej niż w 2015 r.). Najwięcej z nich znajdowało się w powiecie kieleckim (131), a także w powiatach jędrzejowskim i opatowskim (po 90). Większość pomników przyrody to pojedyncze drzewa – 512. Stosunkowo licznymi obiektami o takim charakterze były również grupy drzew (105) i skałki (66).

Mapa 16. Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona w 2023 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 16. Area of special nature value under legal protection in 2023
As of 31 December

Do indywidualnych form ochrony przyrody należą użytki ekologiczne, stanowiska dokumentacyjne oraz zespoły przyrodniczo-krajobrazowe. W województwie świętokrzyskim zdecydowanie najczęściej spotykana była pierwsza z tych form. Na koniec 2023 r. odnotowano 122 użytki ekologiczne, podczas gdy liczba stanowisk dokumentacyjnych wyniosła 18, a zespołów przyrodniczo-krajobrazowych 13. Powierzchnia użytków ekologicznych w 2023 r. wyniosła 784,0 ha, tj. o 0,5% mniej niż w 2022 oraz o 41,1% więcej niż w 2015 r. Stanowiska dokumentacyjne zajmowały 30,5 ha (o 0,1% mniej niż w 2022 r. i o 0,6% więcej niż w 2015 r.), a zespoły przyrodniczo-krajobrazowe 107,4 ha, tj. tyle samo co w 2022 r. i o 3,1% więcej niż w 2015 r.

Wśród form ochrony przyrody wymienić należy obszary Natura 2000. W 2023 r. specjalne obszary ochrony siedlisk (SOO) zajmowały 13,3% powierzchni województwa (w kraju 11,2% powierzchni Polski), natomiast obszary specjalnej ochrony ptaków (OSO) – 1,9% (w kraju 15,9%). W latach 2015-2023 powierzchnia specjalnych obszarów ochrony siedlisk powiększyła się o 11,9 ha, a obszar specjalnej ochrony ptaków nie zmienił się.

Oprócz obszarów objętych ochroną prawną, ochronie środowiska przyrodniczego służą także tereny zieleni. Wpływają one na kształtowanie zdrowego otoczenia, a tym samym poprawę warunków bytowych

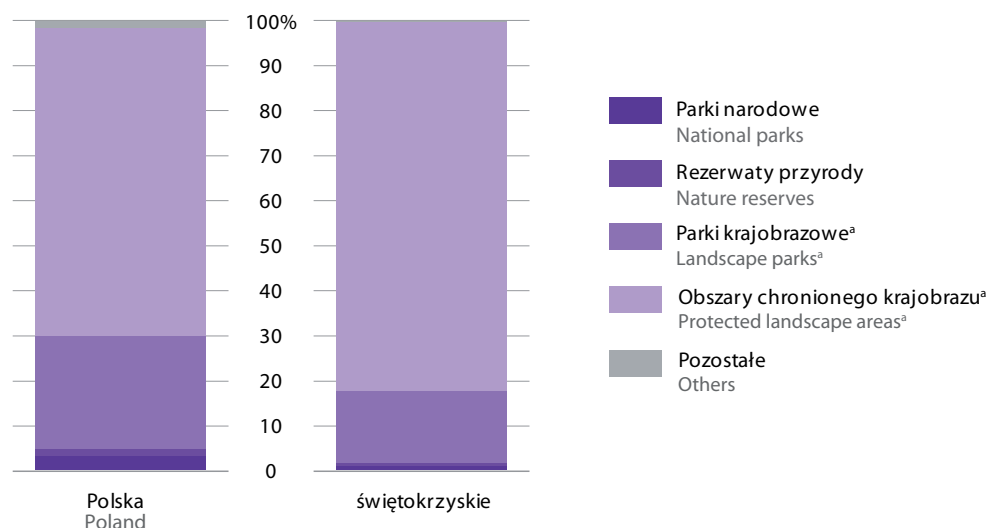
mieszkańców. Na koniec 2023 r. łączna powierzchnia ogólnodostępnych parków i zieleńców oraz terenów zieleni osiedlowej wyniosła 1295,7 ha i w stosunku do 2022 r. zwiększyła się o 3,6%, a w odniesieniu do 2015 r. o 16,4%. Szczególnie istotną funkcję tereny te pełnią w miastach, w których dostęp do terenów zielonych jest ograniczony i w których często zlokalizowane są większe zakłady przemysłowe. Na koniec 2023 r. ludność świętokrzyskich miast mogła korzystać z parków spacerowo-wypoczynkowych, zieleńców oraz terenów zieleni osiedlowej o łącznej powierzchni 1054,6 ha, czyli o 0,9% więcej niż przed rokiem.

Najliczniejszym gatunkiem zwierząt chronionych w województwie w 2023 r. był bóbr europejski. Populacja tych zwierząt w województwie wyniosła 16,0 tys. sztuk, a udział w kraju – 10,4%. Odnotowana liczba bobrów była wyższa zarówno niż w 2022 r., jak i w 2015 r. odpowiednio o 14,3% i o 128,6%.

Wykres 8. Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona w 2023 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 8. Area of special nature value under legal protection in 2023
As of 31 December

a Bez rezerwatów i pozostałych form ochrony przyrody (stanowisk dokumentacyjnych, użytków ekologicznych, zespołów przyrodniczo-krajobrazowych) położonych na terenie parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu.

a Excluding nature reserves and other forms of nature protection (documentation sites, ecological areas, landscape-nature complexes) situated in the area of landscape parks and protected landscape areas.

Na koniec 2023 r. powierzchnia gruntów leśnych w województwie świętokrzyskim wyniosła 338,3 tys. ha, w tym 98,0% stanowiły lasy. Na przestrzeni roku powierzchnia gruntów leśnych zmniejszyła się o 0,3 tys. ha (o 0,1%), a w relacji do 2015 r. odnotowano wzrost o 0,7 tys. ha (o 0,2%). Na koniec 2023 r. na terenie województwa znajdowało się 3,6% ogólnej powierzchni gruntów leśnych w Polsce. Równocześnie malała powierzchnia gruntów związanych z gospodarką leśną, która w ciągu roku zmniejszyła się o 26,4 ha i na koniec 2023 r. wyniosła 6,6 tys. ha.

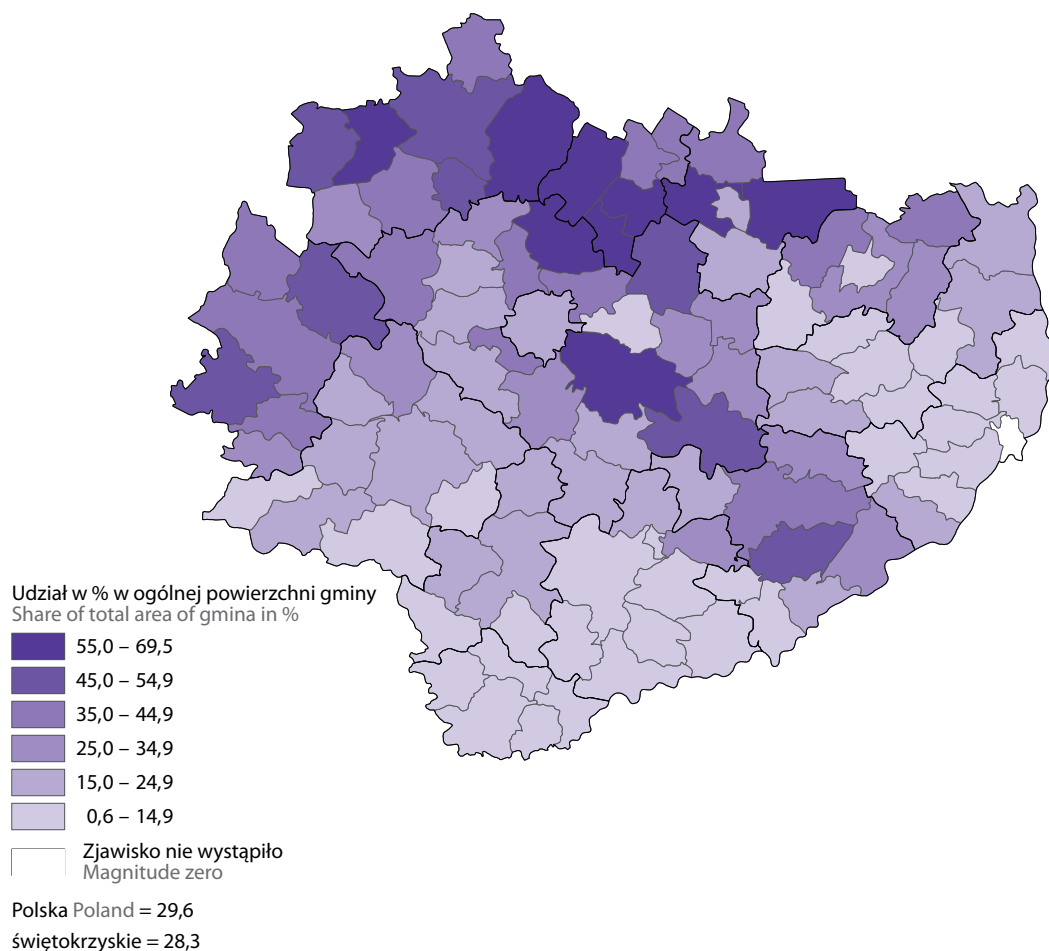
Powierzchnia lasów w 2023 r. wyniosła 331,7 tys. ha i zmniejszyła się o 0,3 tys. ha (o 0,1%) na przestrzeni roku, a w porównaniu z 2015 r. zwiększyła się o 0,7 tys. ha (o 0,2%).

Wskaźnik lesistości w województwie był nieznacznie mniejszy od krajowego (wynoszącego 29,6%) i ukształtował się na poziomie 28,3%. Jego wartość lokowała świętokrzyskie na 10. miejscu wśród województw. W stosunku do 2022 r. wskaźnik lesistości zmniejszył się o 0,1 p.proc, a w odniesieniu do 2015 r. nie uległ zmianie. Jego najwyższy poziom odnotowano na północy województwa w takich powiatach jak: skarżyski (56,7%), konecki (48,8%) i starachowicki (45,1%), zaś najniższy - w kazimierskim (3,1%) i sandomierskim (7,1%).

W strukturze własnościowej lasów w województwie świętokrzyskim, podobnie jak w całym kraju, dominowały lasy publiczne (71,5%). Wśród nich zdecydowaną większość (95,2%) stanowiły lasy znajdujące się w zarządzie Lasów Państwowych. Udział lasów prywatnych wyniósł 28,5%.

Lesistość – stosunek procentowy powierzchni lasów do ogólnej powierzchni danego obszaru (kraju, województwa, powiatu, gminy).

Mapa 17. Lesistość w 2023 r.
Stan w dniu 31 grudnia
Map 17. Forest cover in 2023
As of 31 December

4.5. Odpady przemysłowe i komunalne

4.5. Industrial and municipal waste

W 2023 r. wytworzono więcej odpadów przemysłowych i większa ich ilość została poddana odzyskowi. Zmniejszyła się ilość odpadów unieszkodliwionych oraz zmniejszył się ich udział w odpadach wytworzonych.

Wzrosła ilość zebranych odpadów komunalnych ogółem, w tym zebranych selektywnie, podczas gdy zmieszanych była na podobnym poziomie.

W 2023 r. wytworzono 5146,4 tys. ton odpadów przemysłowych (4,7% w skali kraju). Ich ilość zwiększyła się o 464,2 tys. ton (o 9,9%) w porównaniu z 2022 r. i była mniejsza o 1980,8 tys. ton niż w 2015 r.

Według stanu na koniec 2023 r. ilość odpadów składowanych (nagromadzonych) wyniosła 82862,6 tys. ton, tj. więcej o 5,2% niż w 2022 r. i o 48,7% niż w 2015 r. Odpady te stanowiły 4,5% odpadów składowanych w Polsce.

Większość wytworzonych w ciągu 2023 r. odpadów została unieszkodliwiona we własnym zakresie – 2337,5 tys. ton (45,4%, wobec 52,8% w 2022 r.). Ilość unieszkodliwionych odpadów była o 5,4% mniejsza niż w 2022 r. i stanowiła 10,9% odpadów unieszkodliwionych w Polsce.

Procesowi odzysku w 2023 r. poddano 1508,2 tys. ton odpadów (958,0 tys. ton w 2022 r.), a innym odbiorcom przekazano 1270,0 tys. ton (o 35,5% więcej niż przed rokiem). Najmniej odpadów było magazynowanych czasowo – 30,7 tys. ton. W ciągu roku ich liczba zmniejszyła się o 90,3%, a w stosunku do 2015 r. nastąpił prawie 3-krotny wzrost.

Tablica 6.

Table 6.

Odpady przemysłowe

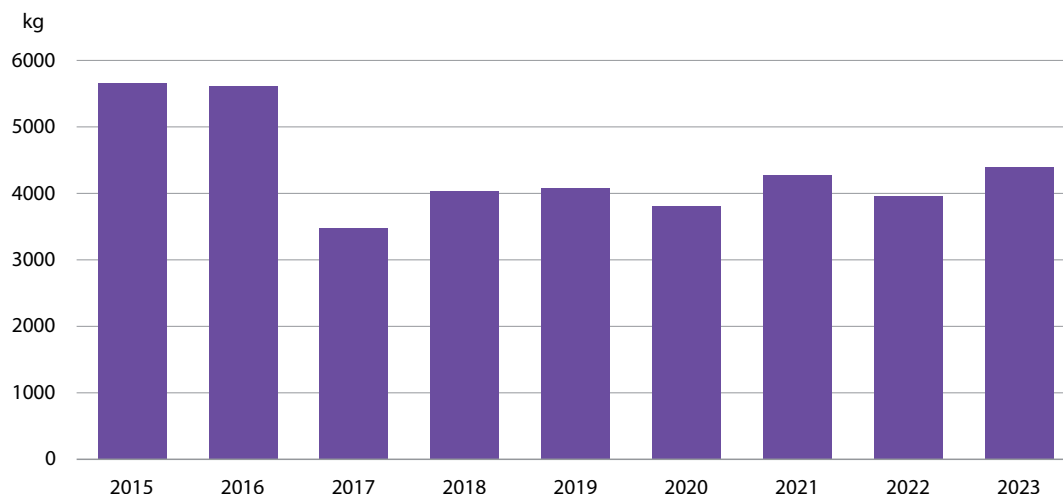
Industrial waste

Wyszczególnienie Specification	2015		2020	2022	2023	
	w tysiącach ton in thousand tonnes	w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)	w tysiącach ton in thousand tonnes		Polska=100 Poland=100	
Odpady wytworzone (w ciągu roku) - ogółem Waste generated (during the year) - total	7127,2	5,4	4593,2	4682,2	5146,4	4,7
w tym: of which:						
unieszkodliwione we własnym zakresie conditioned by waste producer on site	2521,9	9,5	2797,4	2470,2	2337,5	10,9
przekazane innym odbiorcom transferred to other recipients	1419,8	1,9	698,8	937,1	1270,0	2,0
magazynowane czasowo temporarily stored	11,1	0,6	139,8	316,9	30,7	2,8
Odpady dotychczas składowane (nagromadzone) ^a (stan w końcu roku) - ogółem Waste landfilled to date (accumulated) ^a (at the end of the year) - total	55721,2	3,3	73388,7	78755,2	82862,6	4,5

a Na składowiskach (w tym hałdach i stawach osadowych) własnych.

a On own landfills (including heaps and settling ponds).

Wykres 9. Odpady przemysłowe wytworzone w ciągu roku na 1 mieszkańca
 Chart 9. Industrial waste generated during the year per capita

W 2023 r. w województwie świętokrzyskim wytworzono 332,0 tys. ton odpadów komunalnych (2,5% wytworzonych w kraju). W porównaniu z 2022 r. ich ilość zwiększyła się o 2,0%, a w stosunku do 2015 r. wzrosła o 58,7%. Zdecydowana większość (88,5%) tego typu odpadów pochodziła z gospodarstw domowych. W stosunku do 2022 r. zebrano ich o 2,9% więcej, a w odniesieniu do 2015 r. o 77,7% więcej.

W 2023 r. zebrano 215,9 tys. ton zmieszanych odpadów komunalnych, tj. podobnie jak w 2022 r. oraz o 40,1% więcej niż w 2015 r. Ich udział w odpadach zmieszanych w kraju wynosił 2,7%. Na gospodarstwa domowe przypadało 184,5 tys. ton, tj. 85,4% ogólnej ilości zmieszanych odpadów komunalnych.

Frakcjami o dominującym udziale w tej grupie były: zmieszane odpady opakowaniowe – 26,3% ogólnej ilości odpadów zebranych selektywnie – (wzrost o 0,7 p.proc. w stosunku do 2022 r.), odpady biodegradowalne – 23,5% (wzrost o 1,9 p.proc.), szkło – 19,4% (wzrost o 0,7 p.proc.) oraz odpady wielkogabarytowe – 11,6% (spadek o 0,5 p.proc.). W 2023 r. odpady zebrane selektywnie stanowiły 35,0% odpadów komunalnych ogółem (w kraju 40,7%), podczas gdy w 2022 r. – 33,6%, a w 2015 r. – 26,3%. W województwie świętokrzyskim najwięcej odpadów komunalnych zebrano selektywnie w podregionie kieleckim – 78,6 tys. ton, tj. o 0,4% więcej niż w 2022 r. Stanowiło to 67,7% ogółu odpadów zebranych selektywnie w województwie. W podregionie sandomiersko-jędrzejowskim zebrano 37,5 tys. ton (o 20,5% więcej niż rok wcześniej). W przekroju powiatów najwyższy udział selektywnej zbiórki odpadów w 2023 r. odnotowano w buskim (53,1%). Wysokim poziomem tego wskaźnika charakteryzował się także powiat kielecki (40,2%) oraz miasto na prawach powiatu Kielce (37,4%). Najniższy odsetek odpadów zebranych selektywnie odnotowano natomiast w powiatach: koneckim (17,0%), pińczowskim (22,7%) i kazimierskim (23,5%).

Na koniec 2023 r. na obszarze województwa funkcjonowało 11 czynnych składowisk, na których unieszkodliwiane były odpady komunalne. O ile było ich tyle samo co w 2022 r., o tyle o 2 mniej niż w 2015 r. W stosunku do stanu z 2015 r. ich powierzchnia zmniejszyła się o 8,2 ha (13,7%) do 51,7 ha.

W 2023 r. funkcjonowało 140 dzikich wysypisk i było ich o 91 więcej niż w 2022 r. oraz o 103 więcej niż w 2015 r. Powierzchnia dzikich wysypisk w ciągu roku zmniejszyła się o 0,9% do 88,3 tys. m² oraz była 4,3-krotnie większa od notowanej w 2015 r. Obszar dzikich wysypisk w województwie stanowił 4,2% ich powierzchni w kraju.

Odpady komunalne - odpady powstające w gospodarstwach domowych, z wyłączeniem pojazdów wycofanych z eksploatacji, a także odpady niezawierające odpadów niebezpiecznych pochodzące od innych wytwórców odpadów, które ze względu na swój charakter lub skład są podobne do odpadów powstających w gospodarstwach domowych.

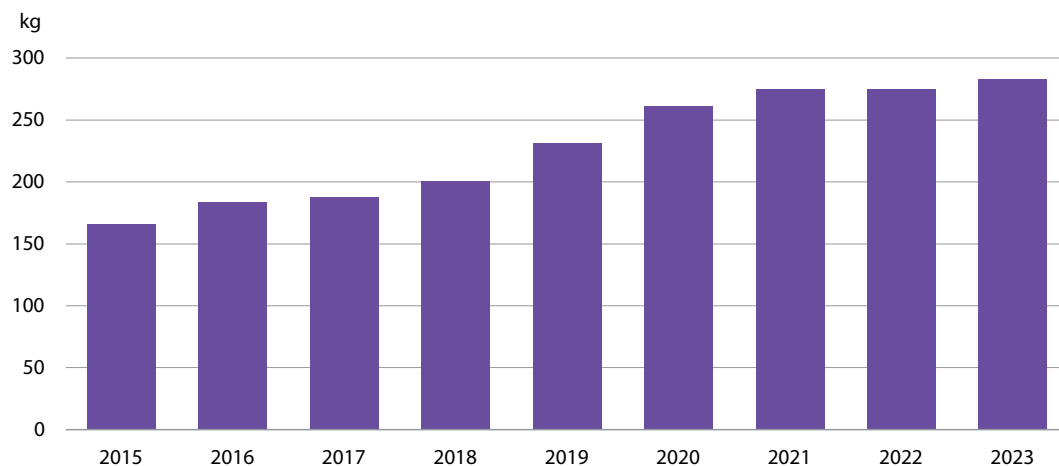
Tablica 7.
Table 7.

Odpady komunalne zebrane selektywnie w ciągu roku
Municipal waste collected separately during the year

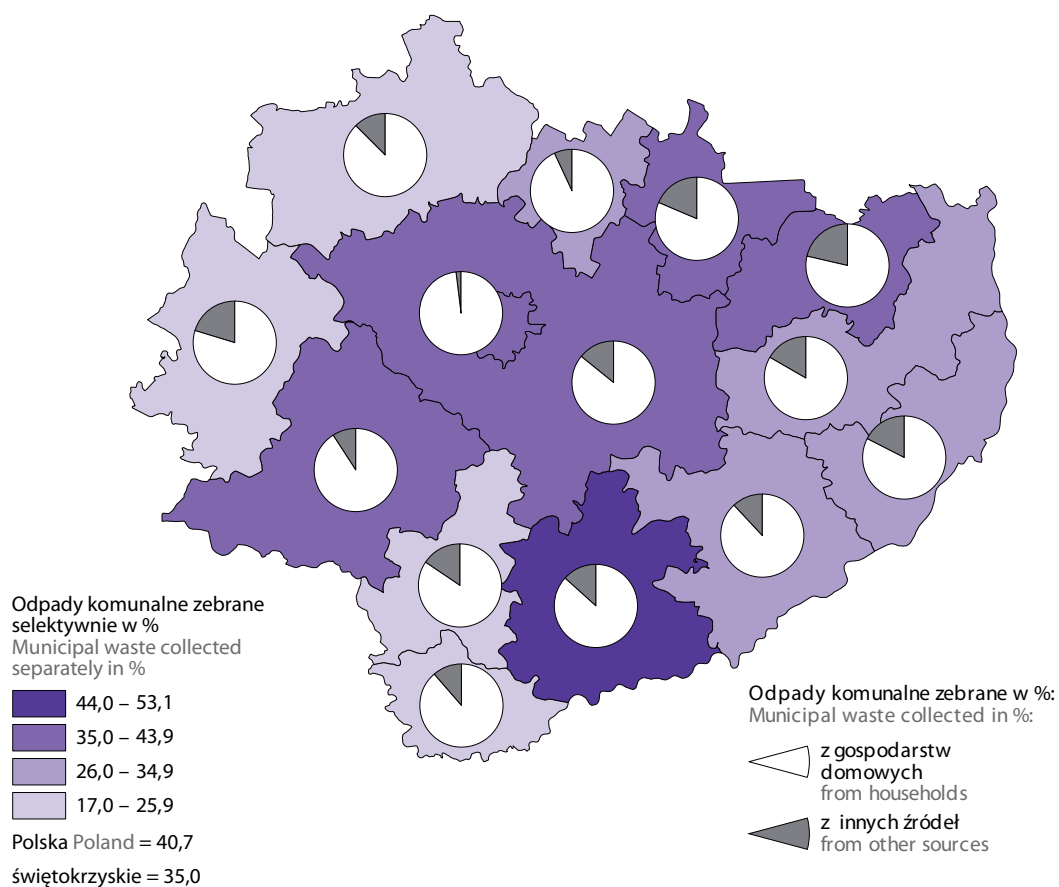
Wyszczególnienie Specification	2015		2020	2022	2023			
	Ogółem Total	w tym z gospodarstw domowych of which from house- holds	Ogółem Total			w tym z gospodarstw domowych of which from house- holds		
	w tonach in tonnes				Pol- ska=100 (Po- land=100)	w tonach in tonnes	Pol- ska=100 (Po- land=100)	
Ogółem Total	54953,7	47738,1	97992,9	109332,2	116041,8	2,1	109195,5	2,2
w tym: of which:								
Papier i tektura Paper and card- board	6970,4	4520,0	6708,0	10429,2	11039,9	1,9	8639,0	1,8
Szkło Glass	8922,4	8554,8	24525,0	20488,9	22516,7	3,0	21379,9	3,1
Tworzywa sztuczne Plastics	14345,8	13041,6	5462,0	5761,5	6407,7	1,1	5632,1	1,1
Metale Metals	125,3	105,3	98,7	124,1	23,4	0,5	14,1	0,4
Tekstylia Textiles	107,0	90,8	26,1	67,5	32,0	0,6	32,0	0,6
Zużyte urządze- nia elektryczne i elektroniczne Waste electrical and electronic equipment	1049,2	1034,0	1605,5	1282,2	1130,1	2,8	1120,8	2,8

Wykres 10. Odpady komunalne wytworzone w ciągu roku na 1 mieszkańca

Chart 10. Municipal waste generated during the year per capita

Mapa 18. Odpady komunalne zebrane w 2023 r.

Map 18. Municipal waste collected in 2023

4.6. Ekonomiczne aspekty ochrony środowiska

4.6. Economic aspects of environmental protection

W 2023 r. w województwie zwiększyły się nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska, a zmniejszyły się nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej.

Najważniejszymi źródłami finansowania inwestycji służących ochronie środowiska były środki własne jednostek, środki z zagranicy i środki budżetowe.

Efektami rzeczowymi inwestycji służącymi ochronie środowiska i gospodarce wodnej były: rozbudowa sieci kanalizacyjnej i wodociągowej, budowa oczyszczalni ścieków oraz ujęć wody i zbiorników wodnych.

Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska poniesione w 2023 r. wyniosły 569,7 mln zł, co stanowiło 3,1% nakładów w Polsce. Nakłady te w porównaniu z 2022 r. wzrosły o 175,0 mln zł (o 44,3%), a w stosunku do 2015 r. zwiększyły się o 103,5 mln zł (o 22,2%). W przeliczeniu na 1 mieszkańca na ochronę środowiska przeznaczono średnio 486 zł. Wartość ta była o 0,5% większa niż w skali kraju. W 2022 r. w województwie na 1 mieszkańca na ochronę środowiska przeznaczono średnio 334 zł, a w 2015 r. 370 zł. Pod względem kierunków inwestowania w ochronie środowiska najwyższe nakłady poniesione zostały na gospodarkę ściekową i ochronę wód – 259,8 mln zł (45,6% ogółu nakładów służących ochronie środowiska w województwie), a rok wcześniej – 172,9 mln (43,8%). Nakłady na ochronę powietrza atmosferycznego i klimatu wyniosły 204,2 mln zł (35,8% ogółu nakładów służących ochronie środowiska), a na gospodarkę odpadami – 17,6 mln zł (3,1%).

Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej w województwie świętokrzyskim w 2023 r. wyniosły 95,9 mln zł i były o 7,7 mln zł (o 7,4%) mniejsze od poniesionych przed rokiem i o 37,8 mln zł (o 64,9%) większe niż w 2015 r. W przeliczeniu na 1 mieszkańca na gospodarkę wodną przeznaczono średnio 82 zł, tj. o 28,5% mniej niż w skali kraju. W 2022 r. w województwie przeznaczono średnio 88 zł na 1 mieszkańca, a w 2015 r. – 46 zł. Nakłady służące gospodarce wodnej przeznaczono głównie na ujęcia i doprowadzenia wody (70,1%).

Najważniejszymi źródłami finansowania inwestycji służących ochronie środowiska w 2023 r. były środki własne jednostek (56,8%), środki z zagranicy (17,4%) i środki budżetowe (17,2%). Inaczej kształtowała się struktura finansowania inwestycji w gospodarkę wodną. W tym przypadku znaczne środki pochodziły ze środków budżetowych (30,6%). Udział środków własnych i funduszy ekologicznych wyniósł odpowiednio 28,4% i 21,4%.

Wśród efektów rzeczowych inwestycji służących ochronie środowiska w województwie świętokrzyskim w 2023 r. należy wymienić budowę 297,3 km sieci kanalizacyjnej odprowadzającej ścieki (212,7 km w 2022 r.) oraz 100,7 km sieci odprowadzającej wody opadowe (12,7 km w 2022 r.). Ponadto do eksploatacji oddano 3 biologiczne oczyszczalnie ścieków komunalnych o przepustowości 857 m³ na dobę oraz 489 indywidualne przydomowe oczyszczalnie ścieków o łącznej przepustowości 555 m³ na dobę (wobec 250 oczyszczalni o przepustowości 162 m³ rok wcześniej). Efektem inwestycji w gospodarkę wodną były ujęcia wody o wydajności 2700 m³ na dobę, 100,5 km sieci wodociągowej (1709 m³ oraz 123,9 km w 2022 r.) oraz budowa 4 zbiorników wodnych o pojemności 621300 m³.

Tablica 8.

**Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej^a
w latach 2015-2023 (ceny bieżące)**

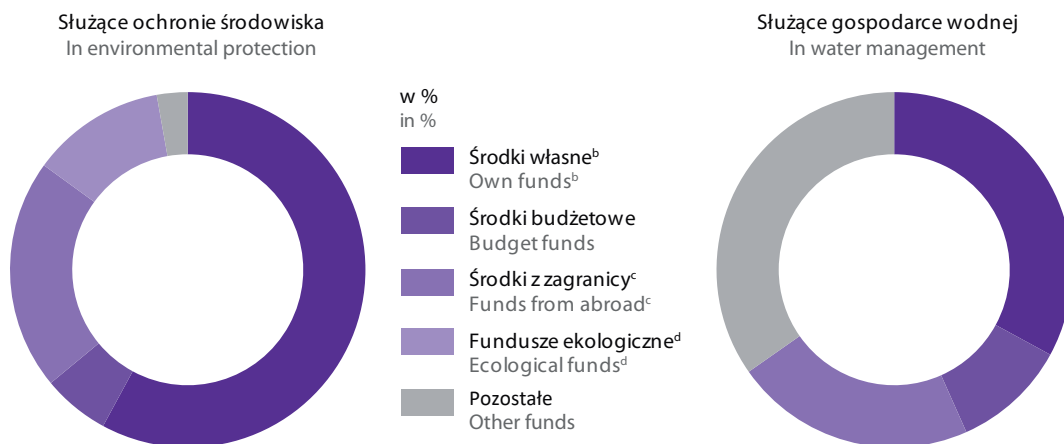
Table 8.

 Outlays on fixed assets for environmental protection and water management^a in 2015-2023
(current prices)

Wyszczególnienie Specification	W tysiącach złotych in thousand PLN	Polska=100 Poland=100	Na 1 mieszkańca ^b w złotych Per capita ^b in PLN
Ochrona środowiska - ogółem Environmental protection - total	3244400,0	3,0	2654,6
w tym: of which:			
ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu protection of air and climate	1031273,4	3,0	843,8
gospodarka ściekowa i ochrona wód wastewater management and protection of waters	1637977,1	3,3	1340,2
gospodarka odpadami waste management	168885,6	1,5	138,2
ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazu ogółem protection of biodiversity and landscape	.	.	.
pozostała działalność związana z ochroną środowiska other activity connected with environment protection	358585,1	4,0	293,4
Gospodarka wodna – ogółem Water management – total	635973,4	2,4	520,4
w tym: of which:			
ujęcia i doprowadzenia wody water intakes and systems	319401,3	2,6	261,3
budowa i modernizacja stacji uzdatniania wody construction and modernisation of water treatment plants	28 835,7	0,7	23,6
zbiorniki i stopnie wodne water reservoirs and falls	.	.	.
obwałowania przeciwpowodziowe flood embankments	.	.	.

a Według lokalizacji inwestycji. b Średnia wartość z danego okresu.
a By site location of investment. b Average value for a given period.

Wykres 11. Nakłady^a na środki trwałe według źródeł finansowania w latach 2015-2023 (ceny bieżące)
Chart 11. Outlays^a on fixed assets by source of financing in 2015-2023 (current prices)

a Według lokalizacji inwestycji. b Łącznie ze środkami z budżetu gmin będących inwestorami. c Środki bezzwrotne i zwrotne uzyskane w ramach międzynarodowych programów funduszy pomocowych (w tym Fundusz Spójności), funduszy strukturalnych, pomocy bilateralnej, ekokonwersji. d Pożyczki, kredyty i dotacje.

a By site location of investment. b Including funds from budgets of gminas which are investors. c Non-refundable and refundable funds received from international programmes of aid funds (including the Cohesion Fund), structural funds, bilateral assistance, ecological conversion. d Loans, credits and grants.

Rozdział 5. Społeczeństwo

Chapter 5. Society

5.1. Kapitał ludzki

5.1. Human capital

5.1.1. Demografia

5.1.1. Demography

Województwo świętokrzyskie zarówno pod względem obszarowym, jak i ludnościowym zalicza się do najmniejszych regionów w Polsce. Jest również jednym z najsłabiej zurbanizowanych obszarów w kraju. Notowany w latach 2015-2024 spadek liczby ludności w województwie był wynikiem niekorzystnych tendencji w zakresie ruchu migracyjnego i naturalnego. Każdego roku rejestrowano więcej wymeldowań na pobyt stały niż zameldowań, a liczba zgonów przewyższała liczbę urodzeń. W rezultacie ujemnego przyrostu naturalnego w 2024 r. na każde 1000 ludności ubyło blisko 7 osób.

W badanym okresie pogłębiały się negatywne zmiany w strukturze ludności według wieku. Od 2015 r. zmniejszyła się populacja osób w wieku przedprodukcyjnym (o 10,1%), a zwiększyła zbiorowość osób w wieku poprodukcyjnym (o 16,5%). Pogorszyły się relacje demograficzne między pokoleniami, a mediana wieku wzrosła z 41,0 lat w 2015 r. do 45,4 roku w 2024 r. Wszystkie te czynniki świadczą o postępującym procesie starzenia demograficznego ludności województwa.

Stan i struktura ludności

Dane dotyczące ludności – jeśli nie zaznaczono inaczej – podaje się według krajowej definicji zamieszkania i dotyczą liczby stałych mieszkańców gminy skorygowanej o saldo osób zameldowanych na pobyt czasowy ponad 3 miesiące; do ludności gminy nie są zaliczani imigranci przebywający w Polsce czasowo, natomiast zaliczani są stali mieszkańcy Polski przebywający czasowo za granicą (bez względu na okres ich czasowego przebywania/nieobecności).

Szacunki stanu i struktury ludności dla lat międzyspisowych sporządza się metodą bilansową, w oparciu o wyniki ostatniego spisu powszechnego przy uwzględnieniu zmian w kolejnych okresach spowodowanych ruchem naturalnym (urodzenia, zgoni), migracjami ludności (migracje wewnętrzne i zagraniczne na pobyt stały oraz wewnętrzne na pobyt czasowy), a także przesunięciami ludności z tytułu zmian administracyjnych mających swoje odzwierciedlenie w Rozporządzeniu Rady Ministrów w sprawie ustalenia granic niektórych gmin i miast oraz nadania niektórym miejscowościom statusu miasta. Dane o migracjach wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały pochodzą z Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji (obejmują wyłącznie migracje zarejestrowane). Dane o zarejestrowanych małżeństwach, urodzeniach i zgonach pochodzą ze sprawozdawczości urzędów stanu cywilnego.

Dane o ludności oraz współczynniki demograficzne, a także przeliczenia na 1 mieszkańca (1000 ludności itp.) opracowano – jeśli nie zaznaczono inaczej – przyjmując jako bazę wyjściową:

- dla lat 2015–2019 – wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011,
- dla lat 2020–2024 – wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021.

Na koniec 2024 r. w województwie świętokrzyskim mieszkało 1158,0 tys. osób. Stanowiło to 3,1% ogółu ludności kraju. Mniejszą liczbą ludności charakteryzowały się województwa: podlaskie, lubuskie i opolskie.

W porównaniu z 2023 r. liczba ludności województwa świętokrzyskiego zmniejszyła się o 10,5 tys. osób (tj. o 0,9%). W odniesieniu do 2015 r. spadek wyniósł 7,9%. Skala obu ubytków była najwyższa w kraju. Straty demograficzne w większym stopniu dotknęły tereny wiejskie niż miejskie – od 2015 r. ubyło 8,7%

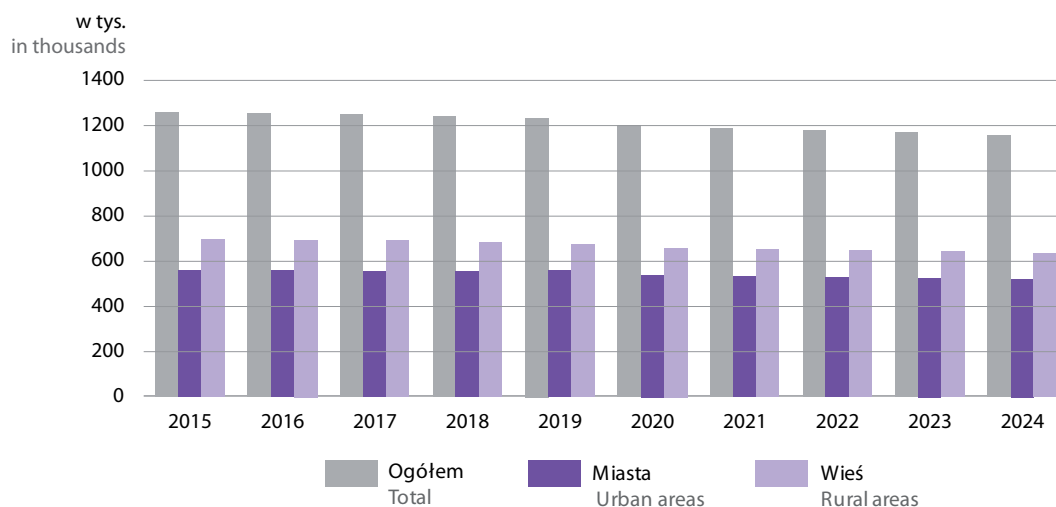
mieszkańców wsi, wobec 6,9% mieszkańców miast. W tym samym okresie populacja mężczyzn zmniejszyła się o 8,2%, a kobiet o 7,6%.

Wykres 12. Ludność

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 12. Population

As of 31 December

Świętokrzyskie należy do słabiej zaludnionych województw w kraju. W końcu 2024 r. średnia gęstość zaludnienia wyniosła 99 osób na km² (w Polsce – 119). Wskaźnik ten wykazywał znaczne zróżnicowanie przestrzenne – od najwyższego w Kielcach (1641 osób/km²), do najniższego w powiecie włoszczowskim (47 osób/km²).

Świętokrzyskie jest jednym z 4 województw w kraju (obok podkarpackiego, lubelskiego i małopolskiego) z przewagą ludności zamieszkującej obszary wiejskie. Poziom urbanizacji w województwie wyraźnie odbiega od przeciętnego w kraju. Na koniec 2024 r. udział mieszkańców miast w ogólnej liczbie ludności województwa wyniósł 45,1%, podobnie jak przed rokiem, podczas gdy w kraju osiągnął 59,4%.

Tablica 9.

Table 9.

Ludność

Population

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2023	2024
Ogółem (stan w dniu 31 grudnia) Total (as of 31 December) w tysiącach in thousands	1257,2	1199,6	1168,5	1158,0
Polska=100 Poland=100	3,3	3,1	3,1	3,1
Kobiety na 100 mężczyzn Females per 100 males	105	105	106	106
Miasta – w % ogółu ludności Urban areas – in % of total population	44,6	45,0	45,1	45,1
Wieś – w % ogółu ludności Rural areas – in % of total population	55,4	55,0	54,9	54,9
Ludność na 1 km ² powierzchni ogólnej Population per km ² of total area	107	102	100	99

Podobnie jak w latach poprzednich kobiety stanowiły nieznaczną większość mieszkańców województwa świętokrzyskiego. Ich liczba na koniec 2024 r. wyniosła 595,1 tys. osób, a udział ukształtował się na poziomie 51,4%. Współczynnik feminizacji (liczba kobiet przypadająca na 100 mężczyzn) pozostał na ubiegłorocznym poziomie i wyniósł 106 (w kraju niezmiennie 107). Przewaga liczby kobiet nad liczbą mężczyzn obserwowana była w miastach, gdzie w 2024 r. wskaźnik osiągnął wartość 113 (w 2015 r. – 111). Na wsi utrzymała się równowaga płci, co oznacza, że na 100 mężczyzn przypada 100 kobiet (w 2015 r. było to 101).

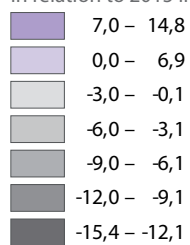
W latach 2015-2024 proces depopulacji w województwie świętokrzyskim objął 13 powiatów (w tym miasto Kielce). Szczególnie wyraźnie zarysował się w powiatach: skarżyskim (o 12,8%), ostrowieckim (o 12,1%), koneckim (o 11,6%) i opatowskim (o 11,0%). Jedynym powiatem, w którym nie odnotowano ubytku ludności był powiat kielecki, gdzie w latach 2015-2024 liczba mieszkańców wzrosła o 1,5%, co było głównie efektem napływu mieszkańców z Kielc. Spośród 102 gmin spadek liczby ludności odnotowano w 94 – od 15,4% w Tarłowie do 1,9% w Chęcinach. W 8 gminach zaobserwowano wzrost liczby ludności – od 3,4% w Piekoszowie do 14,8% w Morawicy. Wszystkie gminy, w których odnotowano wzrost liczby ludności położone były w powiecie kieleckim.

Mapa 19. Zmiana liczby ludności w latach 2015-2024

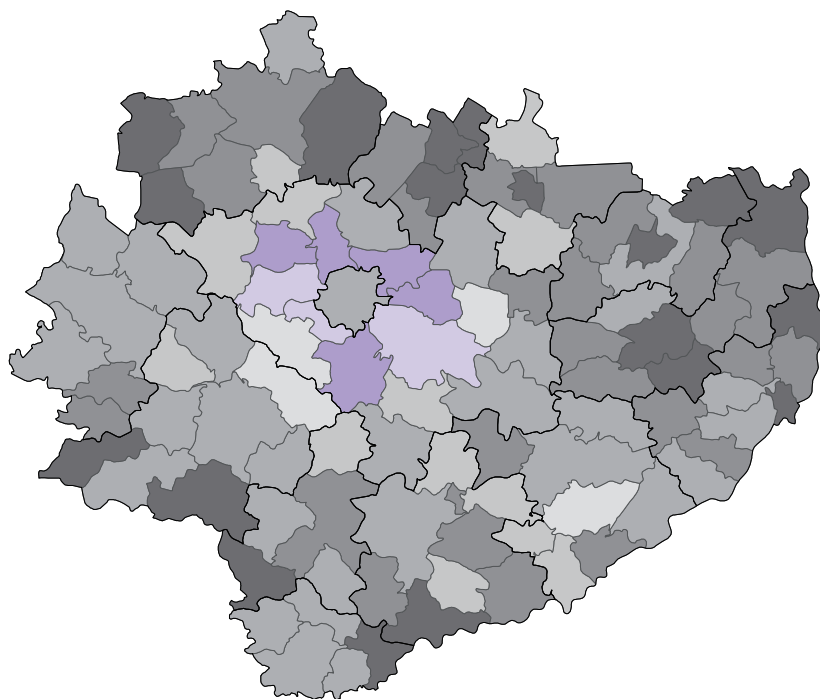
Stan w dniu 31 grudnia

Map 19. Population changes in 2015-2024
As of 31 December

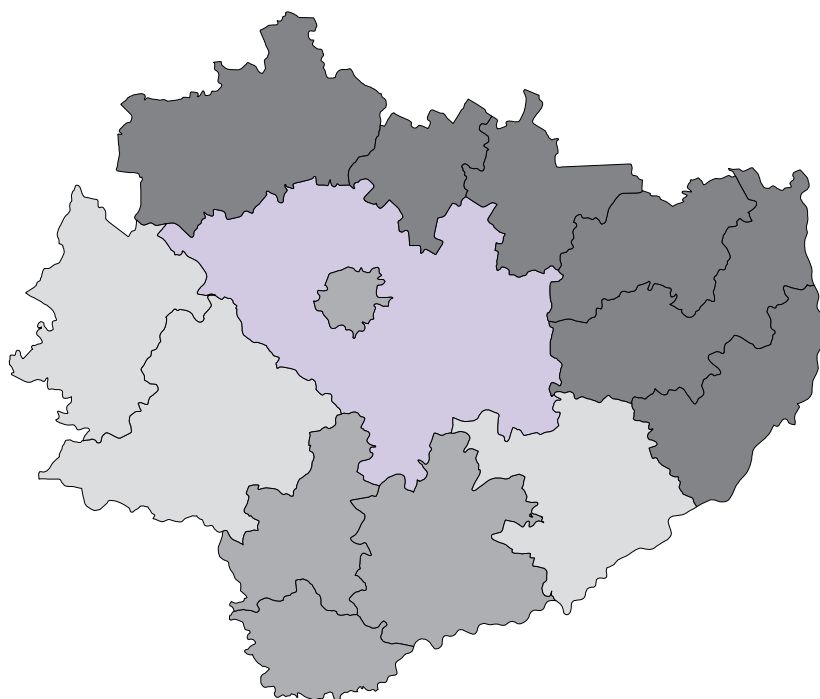
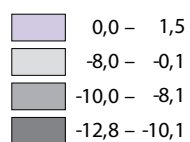
Wzrost/spadek
w porównaniu
z 2015 r. w %
Increase/decrease
in relation to 2015 in %

Polska Poland = -2,5
świętokrzyskie = -7,9

Wzrost/spadek
w porównaniu
z 2015 r. w %
Increase/decrease
in relation to 2015 in %

W województwie świętokrzyskim, tak jak w całym kraju, obserwowano postępujący proces starzenia się ludności. Charakteryzuje się on wzrostem odsetka osób starszych przy jednoczesnym zmniejszaniu odsetka dzieci i młodzieży. W latach 2015-2024 w województwie świętokrzyskim nastąpił dalszy wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym (mężczyźni w wieku 65 lat i więcej oraz kobiety w wieku 60 lat i więcej) – o 16,5% oraz spadek odsetka subpopulacji w wieku przedprodukcyjnym (0-17 lat) – o 10,1%. Udział potencjalnych zasobów pracy (w wieku produkcyjnym – mężczyźni 18-64 lata i kobiety 18-59 lat) zmniejszył się w tym czasie o 15,6%, przy czym w wieku produkcyjnym mobilnym (tj. do 44 lat) spadek ten wyniósł 21,2%. W rezultacie tych zmian na koniec 2024 r. udział osób w wieku poprodukcyjnym stanowił 26,6% populacji ogółem, w wieku przedprodukcyjnym 16,4%, a produkcyjnym 57,0%.

W następstwie zmian struktury wieku ludności zmienia się relacja liczby osób w wieku nieprodukcyjnym do liczby osób w wieku produkcyjnym. Kierunek tych przemian obrazuje współczynnik obciążenia demograficznego (liczba ludności w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym). W latach 2015-2024 w województwie świętokrzyskim wartość tego wskaźnika wzrosła z 61 do 76 (w kraju z 60 do 72). Większe nasilenie tych zmian obserwowano w miastach. W 2024 r. na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadały tam 82 osoby w wieku nieprodukcyjnym, podczas gdy na wsi było to 71 osób. W 2015 r. relacja ta ukształtowała się na poziomie 62 osoby w miastach i 60 na obszarach wiejskich.

Analiza cząstkowego współczynnika obciążenia demograficznego (ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym) umożliwia pełniejszą obserwację obciążenia zasobów pracy osobami, które z racji wieku zakończyły lub potencjalnie mogły zakończyć aktywność zawodową. W województwie na koniec 2024 r. obciążenie to wyniosło 47, przy czym w miastach osiągnęło wartość 55, a na wsi 41. W 2015 r. na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadały 34 osoby w wieku poprodukcyjnym (w miastach 37, na wsi 31).

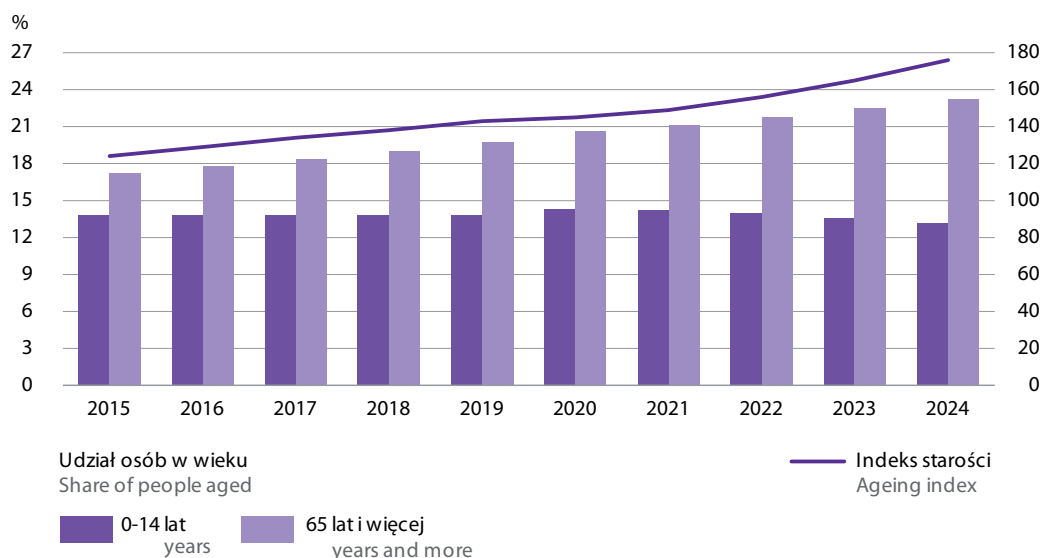
Stopień zaawansowania procesu starzenia się ludności obrazuje wskaźnik starości demograficznej, tzn. udział osób w wieku 65 lat i więcej w populacji ogółem. W latach 2015-2024 wskaźnik starości demograficznej w województwie świętokrzyskim zwiększył się z 17,2% do 23,2%, a liczebność tej grupy ludności wzrosła o 24,5% (do 268,7 tys. osób).

Pogorszyły się również proporcje między najmłodszymi a najstarszymi generacjami. Świadczy o tym wzrost wartości indeksu starości, który ilustruje relację liczbową między pokoleniem dziadków (osoby w wieku 65 lat i więcej) a wnuków (osoby w wieku 0-14 lat). O ile w 2015 r. na 100 wnuków przypadało 124 dziadków, to w 2024 r. było to już 176. Poziom indeksu starości był silnie zróżnicowany zarówno przez płeć, jak i miejsce zamieszkania. Wśród kobiet wartość indeksu w 2024 r. wyniosła 214, a wśród mężczyzn 141. Nadwyżka roczników starszych nad młodszymi była szczególnie wyraźna w miastach, w których indeks starości wyniósł 220, wobec 146 na wsi. Odnosząc te wskaźniki do przeciętnych wartości dla kraju, można wnioskować, że proces starzenia się ludności województwa świętokrzyskiego charakteryzował się większą dynamiką. W Polsce w latach 2015-2024 udział osób starszych w ogólnej liczbie ludności zwiększył się z 15,8% do 20,6%, a indeks starości wzrósł ze 106 do 141.

Istotne znaczenie w analizie sytuacji osób starszych ma wskaźnik wsparcia międzypokoleniowego, określający relację pomiędzy osobami najstarszymi a ich potencjalnymi dziećmi. Wskazuje on, ile osób w wieku 85 lat i więcej przypada na 100 osób w wieku 50-64 lata. Wraz ze wzrostem tego wskaźnika maleją szanse na zapewnienie nieformalnej opieki najstarszym osobom. W latach 2015-2024 w województwie świętokrzyskim (a także w kraju) obserwowano wzrost tego wskaźnika. O ile w 2015 r. na 100 osób w wieku 50-64 lata przypadało 10 osób w wieku 85 lat i więcej, to w 2024 r. było to 13 osób (w kraju odpowiednio 9 i 12). Zarówno poziom, jak i tempo zmian wskaźnika wsparcia międzypokoleniowego różniły się w zależności od miejsca zamieszkania. W miastach miał tendencję wzrostową (z 8 do 15), natomiast na obszarach wiejskich utrzymał się na poziomie z 2015 r., tj. 12.

Wykres 13. Indeks starości

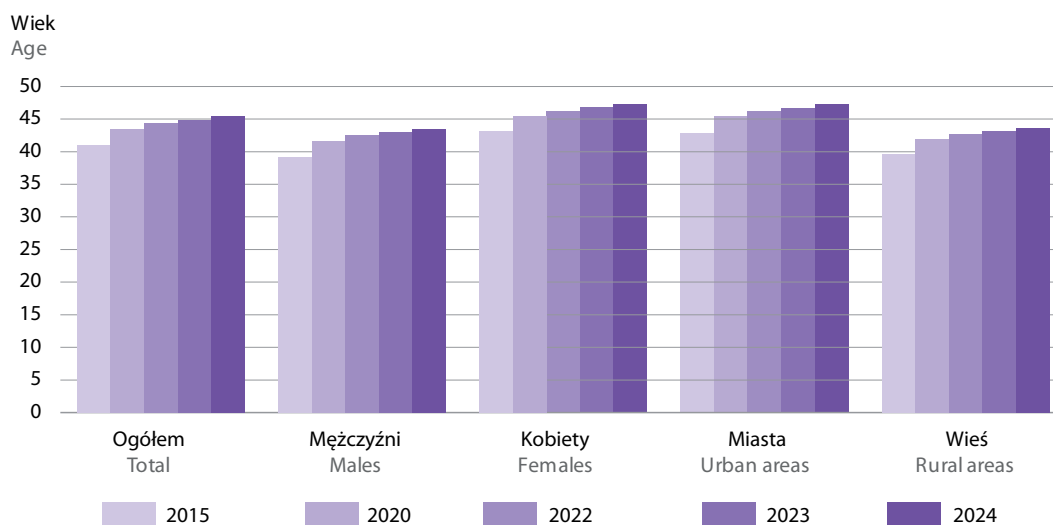
Chart 13. Ageing index

Stan zaawansowania starości demograficznej ludności wyraża tzw. wiek środkowy ludności – mediana wieku. Wartość mediany wyznacza granicę wieku, którą połowa osób w danej zbiorowości już przekroczyła, a druga połowa jeszcze nie osiągnęła. W latach 2015-2024 w województwie wartość mediany wzrosła z 41,0 lat do 45,4 roku. W rezultacie dłuższego przeciętnego trwania życia kobiet ich wiek środkowy był wyższy (47,3 roku) niż w przypadku mężczyzn (43,5 lat). Wartość mediany wieku kobiet w kraju wyniosła 44,9 roku, a mężczyzn 41,7 roku. Ludność zamieszkała w miastach województwa świętokrzyskiego była starsza (47,3 roku) niż na wsi (43,7 roku) – w kraju odpowiednio 44,3 roku i 41,8 roku.

Wykres 14. Mediana wieku ludności

Chart 14. Median age of population

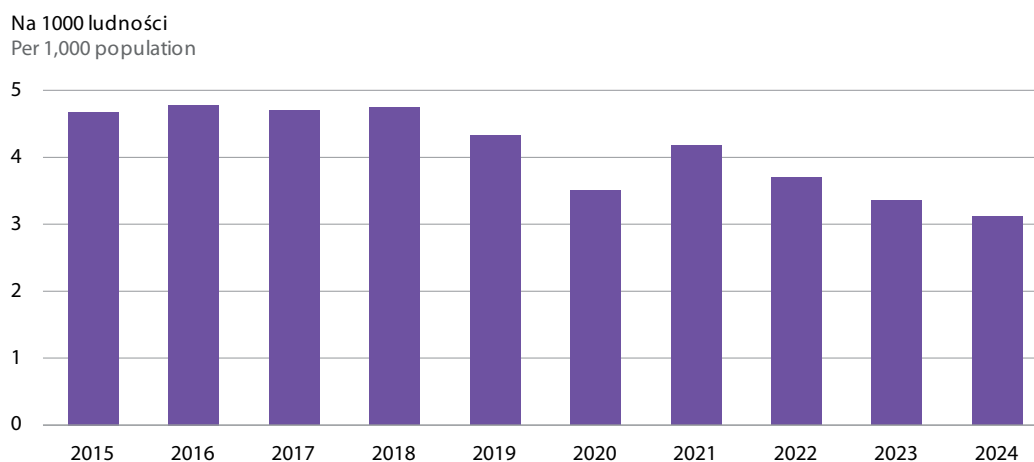

Współczynniki dotyczące ruchu naturalnego i migracji w podziale terytorialnym obliczono jako iloraz liczby faktów określonego rodzaju i liczby ludności (według stanu w dniu 30 czerwca).

W 2024 r. w województwie świętokrzyskim związek małżeński zawarło 3,6 tys. par, tj. o 0,3 tys. mniej niż rok wcześniej. W miastach zarejestrowano 1,6 tys. małżeństw (o 5,8% mniej niż przed rokiem), a na wsi – 2,0 tys. (o 9,3% mniej). Współczynnik małżeństw w latach 2015-2024 zmniejszył się z 4,68‰ do 3,11‰. Częstość zawierania małżeństw na wsi była wyższa niż w miastach; wskaźnik natężenia małżeństw wyniósł odpowiednio 3,19‰ i 3,02‰. Odnosząc dane wojewódzkie do danych ogólnopolskich można wnioskować, że w latach 2015-2024 częstość zawierania małżeństw była niższa niż średnio w kraju, gdzie w 2024 r. współczynnik małżeństw wyniósł 3,60‰.

Wykres 15. Małżeństwa zawarte

Chart 15. Marriages contracted

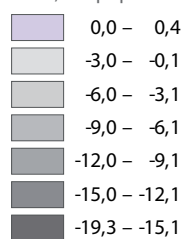
Przyrost naturalny ludności – różnica między liczbą urodzeń żywych i liczbą zgonów.

W województwie świętokrzyskim w latach 2015-2024 obserwowano ujemny przyrost naturalny, który jest efektem przewagi liczby zgonów nad liczbą urodzeń. Przyrost naturalny osiągnął na koniec 2024 r. wartość minus 7777 osób, wobec minus 3830 w 2015 r. W przeliczeniu na 1000 ludności wskaźnik przyrostu naturalnego wyniósł w 2024 r. minus 6,7, podczas gdy w 2015 r. minus 3,0. Oznacza to, że w 2024 r. na każdy 1000 ludności ubyło blisko 7 osób. Niższe wartości przyrostu naturalnego w przeliczeniu na 1000 ludności w 2024 r. odnotowano w miastach (minus 7,8) niż na wsi (minus 5,8). W Polsce także zanotowano wzrost współczynnika z minus 0,7 w 2015 r. do minus 4,2 w 2024 r.

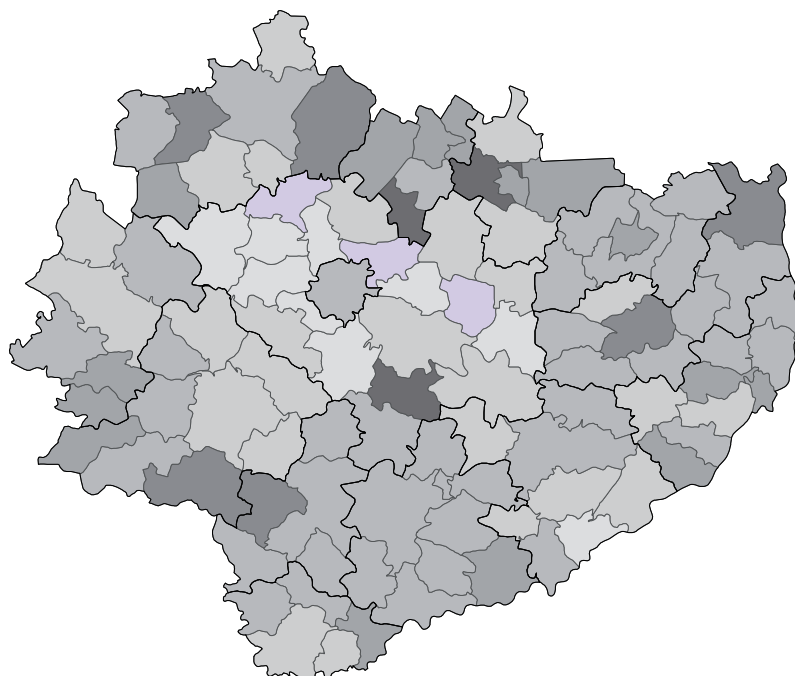
W województwie świętokrzyskim ujemny współczynnik przyrostu naturalnego odnotowano we wszystkich powiatach. Najmniejsze straty zaobserwowano w powiecie kieleckim, gdzie przyrost naturalny w przeliczeniu na 1000 ludności wyniósł w 2024 r. minus 2,7 wobec plus 0,6 w 2015 r. W 2024 r. najniższą wartość tego współczynnika odnotowano w powiecie skarżyskim (minus 10,1). Biorąc pod uwagę niższy podział terytorialny, ujemny współczynnik przyrostu naturalnego wystąpił w 99 gminach województwa, z najniższą wartością w gminie Łączna (minus 19,3). Dodatnią wartość współczynnika odnotowano w 2 gminach: Bieliny (0,4) i Masłów (0,3). W gminie Mniów liczba urodzeń była równa liczbie zgonów.

Mapa 20. Przyrost naturalny ludności w 2024 r.
 Map 20. Natural increase in 2024

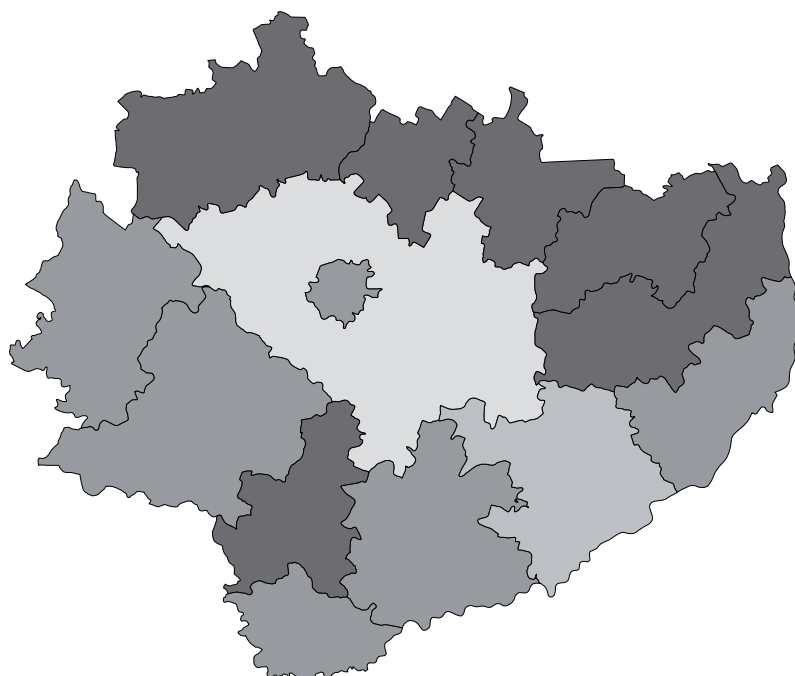
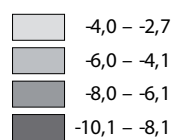
Na 1000 ludności
 Per 1,000 population

Polska Poland = -4,2
 świętokrzyskie = -6,7

Na 1000 ludności
 Per 1,000 population

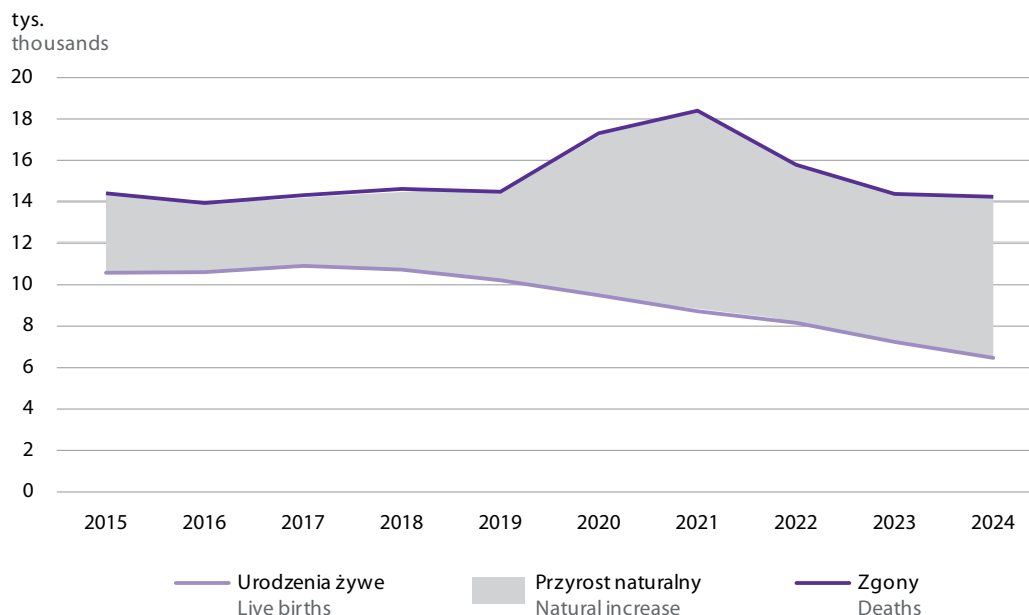
Dane o urodzeniach i zgonach (w tym zgonach niemowląt) zostały obliczone zgodnie z kryteriami definicji urodzenia i zgonu noworodka – rekomendowanej przez Światową Organizację Zdrowia (WHO).

W 2024 r. zarejestrowano 6,5 tys. urodzeń żywych, tj. mniej o 10,6% niż przed rokiem i o 38,8% w porównaniu z 2015 r. Zmniejszenie liczby urodzeń miało miejsce zarówno w miastach, jak i na wsi, przy czym w większej skali dotyczyło obszarów wiejskich. W 2024 r. na wsi zanotowano o 13,2% mniej urodzeń niż przed rokiem i o 40,5% mniej niż w 2015 r., a w miastach odpowiednio o 6,9% i 36,5% mniej. Współczynnik urodzeń, który obrazuje liczbę urodzeń żywych na 1000 ludności, wyniósł w 2024 r. 5,56, wobec 6,17 przed rokiem i 8,40 w 2015 r. Nieprzerwanie od 2015 r. obserwuje się mniejsze natężenie urodzeń w miastach niż na wsi. W 2024 r. w miastach województwa współczynnik urodzeń wyniósł 5,29 wobec 5,79 na wsi. W każdym roku analizowanego okresu notowana w świętokrzyskim liczba urodzeń na 1000 ludności była mniejsza od średniej w kraju, gdzie w 2024 r. wyniosła 6,70, wobec 7,23 rok wcześniej i 9,60 w 2015 r.

W 2024 r. w województwie świętokrzyskim zmarło 14,2 tys. osób, tj. o 0,9% mniej w odniesieniu do roku poprzedniego i o 1,1% mniej w stosunku do 2015 r. Zgony odnotowane na wsi stanowiły 51,9% ogółu. Ponad połowę zmarłych (52,2%) stanowili mężczyźni. Na 1000 ludności przypadało 12,25 zgonów, wobec 12,26 w 2023 r. i 11,44 w 2015 r. Współczynnik zgonów w 2024 r. wyniósł w miastach 13,05, a na wsi 11,60. W kraju liczba zgonów na 1000 ludności była niższa niż w świętokrzyskim i wyniosła 10,88 (wobec 10,85 w 2023 r. i 10,27 w 2015 r.).

Wykres 16. Ruch naturalny ludności

Chart 16. Vital statistics of population

Głównymi przyczynami zgonów niezmiennie pozostają choroby układu krążenia i nowotwory. Pierwsze z nich były przyczyną 41,6% przypadków zgonów w 2023 r. (38,8% w 2022 r.), natomiast drugie – 25,7% (23,4% w 2022 r.). Wyraźnie zmniejszył się odsetek zgonów z powodu COVID-19, który w 2023 r. kształtował się na poziomie 0,9%. Dla porównania, w 2021 r. zgony z tego powodu stanowiły 17,7% ogółu zgonów. Pozostałe powody zgonów to przyczyny związane z objawami, cechami chorobowymi oraz nieprawidłowymi wynikami badań klinicznych i laboratoryjnych (10,9%), choroby układu oddechowego (5,1%), zewnętrzne przyczyny zachorowania i zgonu, które obejmują urazy, zatrucia i inne wypadki (4,6%), a także choroby układu pokarmowego (4,2%).

W 2024 r. odnotowano 32 zgony dzieci poniżej 1 roku życia, tj. o 5 więcej niż przed rokiem. W przeliczeniu na 1000 urodzeń żywych współczynnik natężenia zgonów niemowląt w 2024 r. był wyższy niż rok wcześniej (o 1,21 p.prom.) i kształtował się na poziomie 4,94 (w miastach 4,68, na wsi 5,15). W kraju współczynnik zgonów niemowląt w 2024 r. wyniósł 3,57 i zmniejszył się w skali roku o 0,29 p.prom.

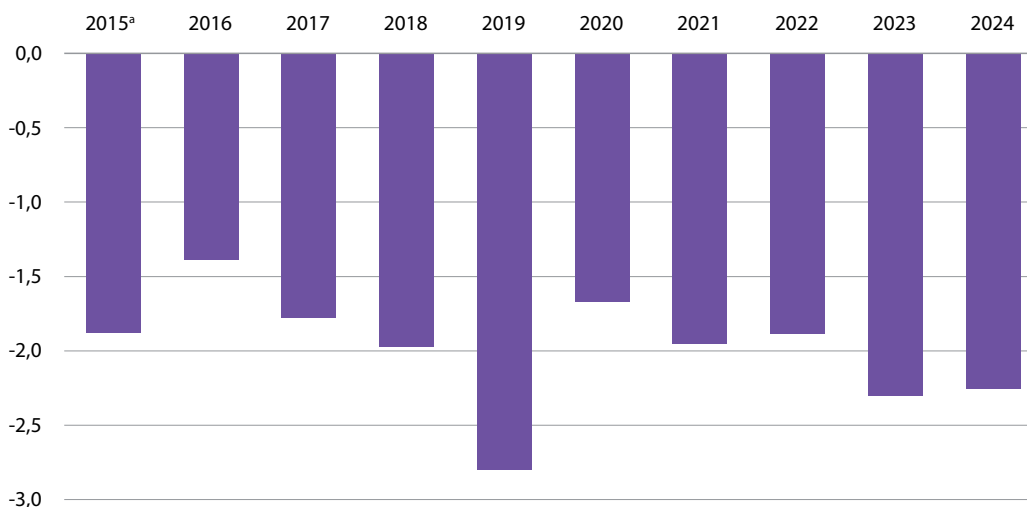
Migracje, obok przyrostu naturalnego, stanowią drugi istotny czynnik kształtujący rozmieszczenie terytorialne, proces starzenia się ludności oraz depopulację regionu. Corocznie z województwa wymeldowuje się więcej osób, niż się w nim osiedla. W ramach migracji wewnętrznych z pobytu stałego w województwie świętokrzyskim w 2024 r. wymeldowało się 13,3 tys. osób, a zameldowało 10,5 tys. osób. Saldo migracji wewnętrznych na pobyt stały w województwie świętokrzyskim w 2024 r. wyniosło minus 2,8 tys. osób. W przeliczeniu na 1000 mieszkańców województwa saldo migracji wewnętrznych w 2024 r. osiągnęło wartość minus 2,37, wobec minus 2,36 przed rokiem oraz minus 1,80 w 2015 r.

Migracje zagraniczne w województwie świętokrzyskim charakteryzują się niewielką skalą. W 2024 r. liczba powracających z zagranicy i meldujących się na pobyt stały w województwie przewyższała liczbę emigrujących o 135, a w 2023 r. o 68 osób. Saldo migracji zagranicznych w przeliczeniu na 1000 ludności ukształtowało się w 2024 r. na poziomie 0,12, wobec 0,06 przed rokiem.

Od 2015 r. utrzymywało się ujemne ogólne saldo migracji stałych (wewnętrznych i zagranicznych) i mimo okresowych wahań, skala ubytku ludności pozostawała wysoka w całym badanym okresie. W przeliczeniu na 1000 ludności ogólne saldo migracji stałej w 2024 r. wyniosło minus 2,3. W przekroju powiatów dodatnie saldo odnotowano tylko w kieleckim (2,4). W pozostałych powiatach ubytki mieściły się w przedziale pomiędzy minus 4,3 w powiecie sandomierskim i pińczowskim a minus 0,7 w buskim. Biorąc pod uwagę niższy podział terytorialny w 30 gminach odnotowano dodatnie saldo w przeliczeniu na 1000 ludności (od 0,2 w Rytwianach do 12,9 w Morawicy), a w 72 ujemne (od minus 0,2 w Pawłowie do minus 9,7 w Bałtowie).

Wykres 17. Saldo migracji na pobyt stały na 1000 ludności

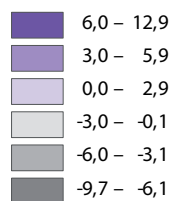
Chart 17. Net migration for permanent residence per 1,000 population

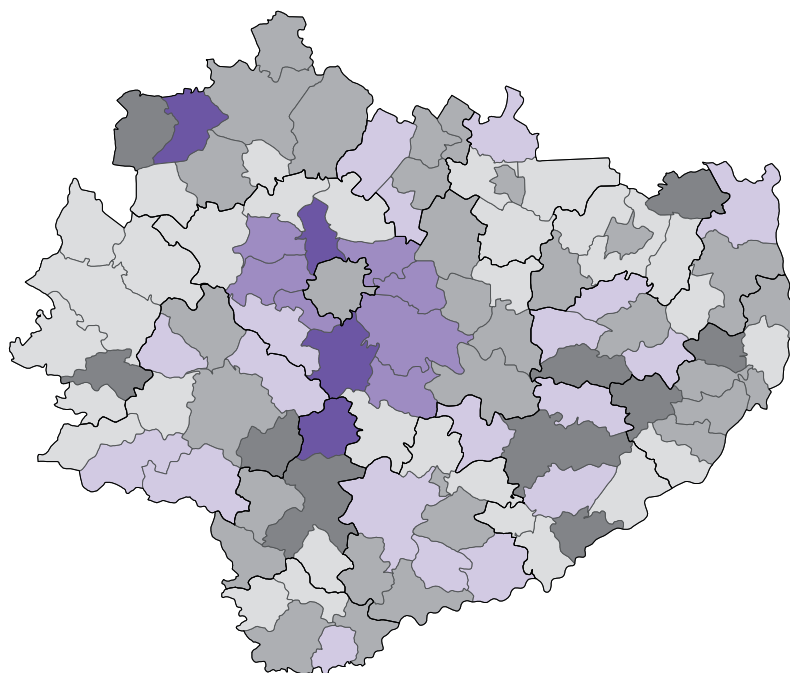
a Do obliczenia salda wykorzystano dane o migracjach wewnętrznych za 2015 r. i migracjach zagranicznych za 2014 r.
a For calculating net migration, data on internal migration for 2015 and data on international migration for 2014 were used.

Mapa 21. Saldo migracji ludności na pobyt stały w 2024 r.
Map 21. Net migration of population for permanent residence in 2024

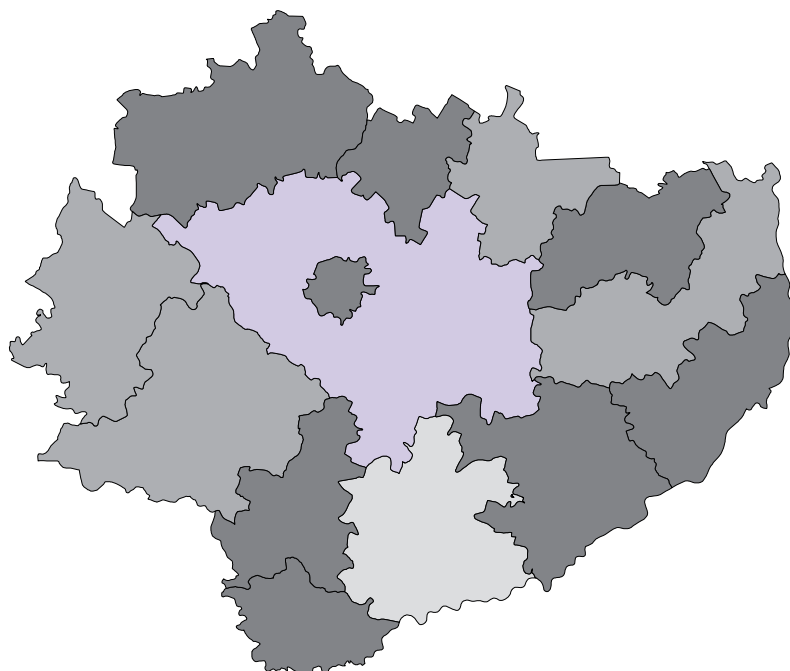
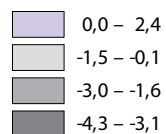
Na 1000 ludności
Per 1,000 population

Polska Poland = 0,2
świętokrzyskie = -2,3

Na 1000 ludności
Per 1,000 population

5.1.2. Edukacja

5.1.2. Education

W roku szkolnym 2023/2024 odnotowano spadek liczby dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym. Z kolei pod względem liczby uczniów sytuacja była zróżnicowana. Zmalała grupa kształcących się w szkołach podstawowych. Zwiększyła się natomiast liczba uczniów szkół ponadpodstawowych. Wzrost liczby uczniów odnotowano we wszystkich typach szkół na tym szczeblu kształcenia. Odnotowano wzrost zdawalności egzaminów maturalnych.

Kolejny rok z rządu zmniejszyła się liczba studentów. Spadek wystąpił zarówno na uczelniach publicznych, jak i na niepublicznych.

Prezentowane informacje, z wyjątkiem danych o uczelniach, zdawalności egzaminów i o wydatkach jednostek samorządu terytorialnego, opracowano na podstawie systemu informacji oświatowej administrowanego przez Ministerstwo Edukacji i Nauki. Od roku akademickiego 2017/2018 dane o uczelniach, z wyjątkiem danych o części uczelni prowadzonych przez kościoły i inne związki wyznaniowe opracowano na podstawie Zintegrowanego Systemu Informacji o Nauce i Szkolnictwie Wyższym POL-on administrowanego przez Ministerstwo Edukacji i Nauki.

Dane dotyczące zdawalności egzaminów pochodzą z Centralnej Komisji Egzaminacyjnej.

Informacje dotyczące wydatków jednostek samorządu terytorialnego zaprezentowano na podstawie sprawozdawczości Ministerstwa Finansów.

W roku szkolnym 2023/2024 w województwie świętokrzyskim funkcjonowały 783 placówki wychowania przedszkolnego: 369 przedszkoli, 331 oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych oraz 83 punkty przedszkolne. W stosunku do poprzedniego roku liczba placówek zmniejszyła się o 7, a w porównaniu z rokiem szkolnym 2020/2021 – o 13. Na przestrzeni trzech lat zwiększyła się populacja przedszkoli (o 10). Mniej było natomiast punktów przedszkolnych (o 13) i oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych (o 9). W tym okresie przestał również funkcjonować jedyny w województwie zespół wychowania przedszkolnego. Liczba placówek wychowania przedszkolnego zmniejszyła się na obszarach wiejskich. W ciągu roku zmniejszyła się o 14, a w relacji do roku szkolnego 2020/2021 – o 26. W miastach odnotowano natomiast ich wzrost odpowiednio o 7 i 13.

Liczba oddziałów w placówkach wychowania przedszkolnego w roku szkolnym 2023/2024 wyniosła 2114, tj. o 19 mniej niż rok wcześniej. Pomimo to pozostała znacznie większa (o 58) niż w roku szkolnym 2020/21.

Liczba dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego w roku szkolnym 2023/2024 w województwie świętokrzyskim wyniosła 40,0 tys. i była mniejsza o 1,3% niż przed rokiem oraz większa o 5,3% niż w roku szkolnym 2020/2021. W skali kraju odnotowano spadek liczby dzieci w skali roku (o 1,4%) oraz wzrost w stosunku do roku 2020/2021 (o 6,1%).

Placówki wychowania przedszkolnego są to placówki przeznaczone dla dzieci w wieku od lat 3 do rozpoczęcia przez nie nauki w szkole podstawowej, zapewniające dzieciom opiekę oraz mające na celu przygotowanie ich do nauki w szkole. Do placówek wychowania przedszkolnego zaliczane są przedszkola, oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych oraz zespoły wychowania przedszkolnego i punkty przedszkolne.

Tablica 10.
Table 10.**Wychowanie przedszkolne^a**
Pre-primary education^a

Wyszczególnienie Specification	2020/2021	2022/2023	2023/2024
Placówki: Establishments:	796	790	783
miasta urban areas	281	287	294
wieś rural areas	515	503	489
w tym przedszkola of which nursery schools	359	373	369
w tym specjalne of which special	13	14	14
Dzieci: Children:	38027	40567	40030
miasta urban areas	21562	22989	23099
wieś rural areas	16465	17578	16931
w tym w wieku: 6 lat of which at the age of: 6	10088	10573	10938
5 lat 5	10020	10832	10508

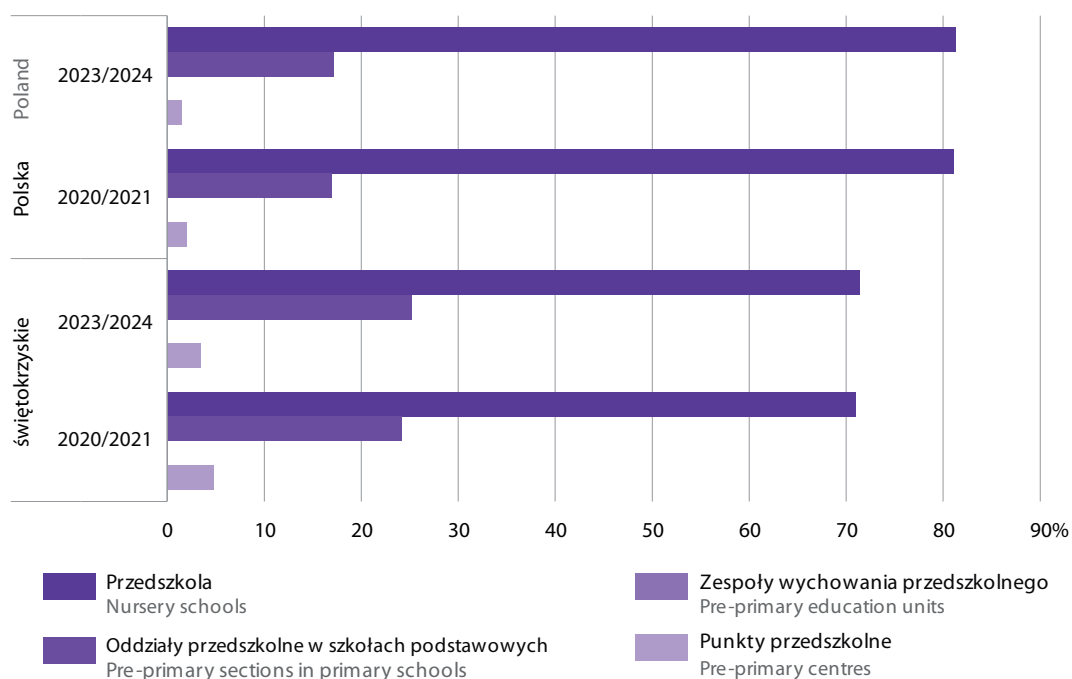
a Łącznie z dziećmi przebywającymi w placówkach wykonujących działalność leczniczą.
a Including children staying in the units performing health care activities.

Największa grupa dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym uczęszczała do przedszkoli. Udział tych placówek zwiększył się z 71,0% w roku szkolnym 2020/2021 do 71,4% w roku szkolnym 2023/2024. Na przestrzeni trzech lat wzrósł także odsetek dzieci uczęszczających do oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych (z 24,1% do 25,2%), natomiast zmalał odsetek dzieci uczęszczających do punktów przedszkolnych (z 4,8% do 3,5%).

W całej Polsce w roku szkolnym 2023/2024 udział dzieci uczęszczających do przedszkoli był wyższy niż w świętokrzyskim (81,3%). Niższy był natomiast odsetek kształcących się w oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych (17,2%) i punktach przedszkolnych (1,5%).

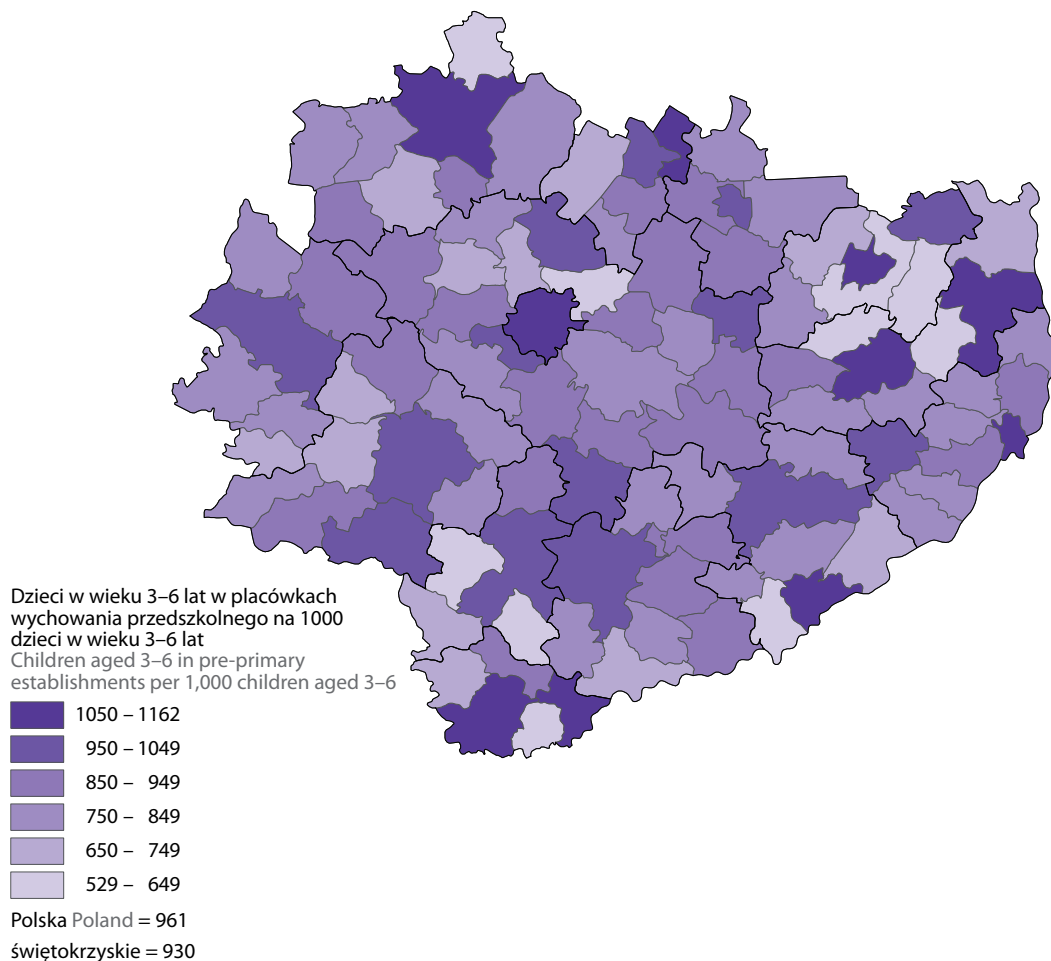
Wykres 18. Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego według typów placówek

Chart 18. Children in pre-primary establishments by type of establishments

Liczba dzieci w wieku 3-6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym w przeliczeniu na 1000 dzieci tej grupy wieku w roku szkolnym 2023/2024 wyniosła w województwie świętokrzyskim 930 osób. Najwyższy poziom tego wskaźnika wystąpił w Skarżysku Kościelnym – 1162 na 1000 dzieci w tym wieku. Wysoki był także m.in. w: Sandomierzu (1133), Opatowcu (1132), Kielcach (1124) i Połańcu (1121), natomiast jego najniższą wartość odnotowano w Łubnicach (529) i Złotej (554).

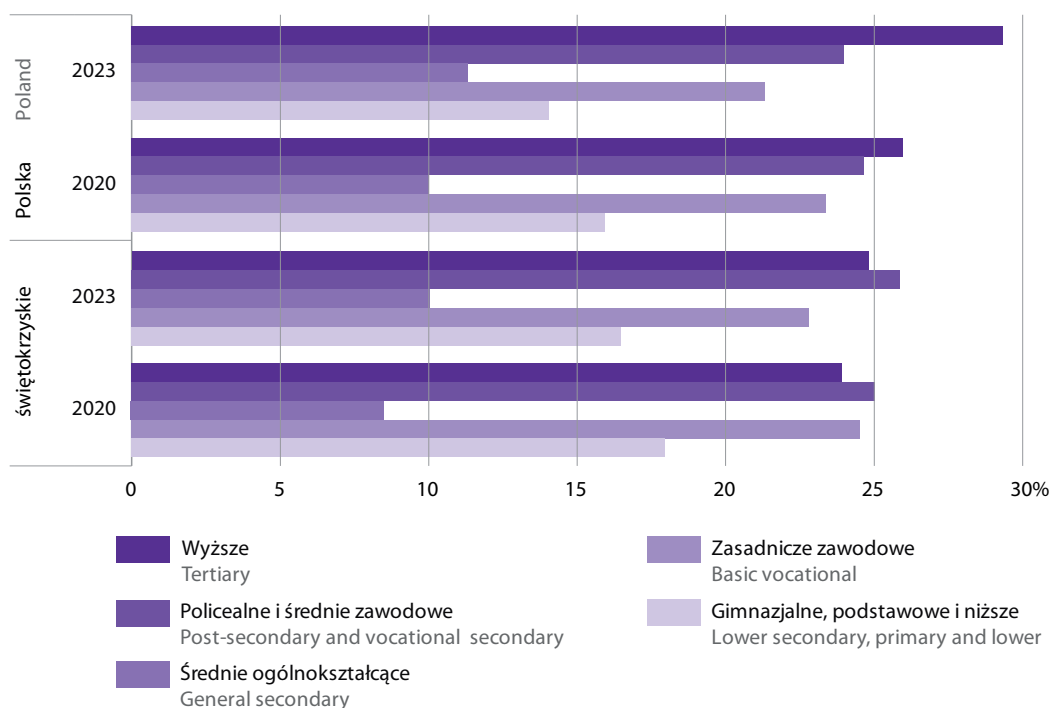
Mapa 22. Wychowanie przedszkolne w roku szkolnym 2023/2024
 Map 22. Pre-primary education in the 2023/2024 school year

Edukacja

Lata 2020-2023 to okres podnoszenia poziomu wykształcenia mieszkańców województwa świętokrzyskiego. Według BAEL udział osób z wykształceniem wyższym zwiększył się z 23,9% do 24,8%. Wzrósł również odsetek posiadających wykształcenie policealne i średnie zawodowe (z 25,1% do 25,9%). Inaczej zmieniała się sytuacja w skali kraju, gdzie udział osób z wykształceniem wyższym zwiększył się z 26,0% do 29,3%, natomiast policealnym i średnim zawodowym zmniejszył z 24,7% do 24,0%. W województwie świętokrzyskim w tym okresie zwiększył się ponadto odsetek posiadających wykształcenie średnie ogólnokształcące (z 8,5% do 10,0%). Mniej było natomiast osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym (spadek z 24,5% do 22,8%) oraz gimnazjalnym, podstawowym i niższym (z 18,0% do 16,5%).

Wykres 19. Ludność^a według poziomu wykształcenia według BAEL
 Chart 19. Structure of population^a by level of educational attainment by LFS

^a W wieku 15–89 lat.

^a Aged 18–89.

Edukacja w szkołach podstawowych

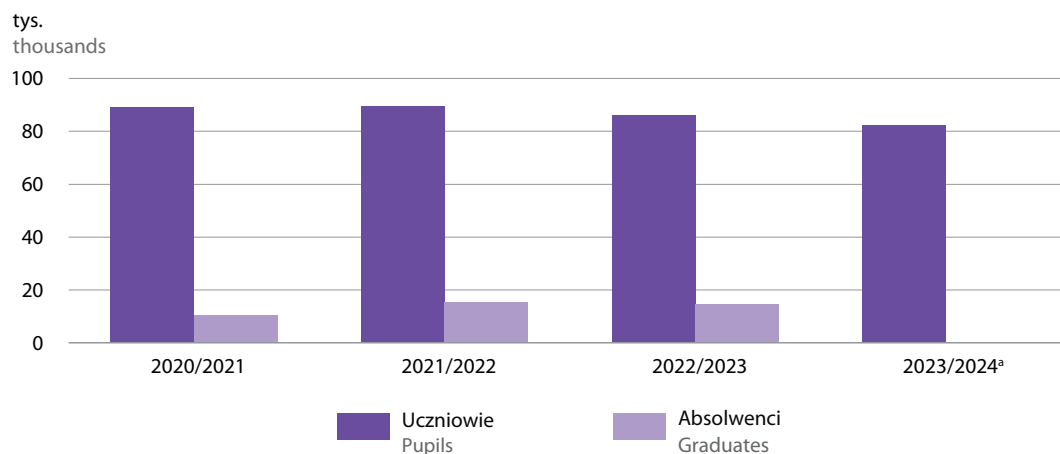
Uczniowie i absolwenci

W roku szkolnym 2023/2024 w województwie świętokrzyskim działało 540 szkół podstawowych dla dzieci i młodzieży (łącznie ze specjalnymi) – o 3 mniej niż rok wcześniej. Uczęszczało do nich 82,3 tys. uczniów. Liczba uczniów zmniejszyła się w ciągu roku o 4,4%. Większość (45,8 tys.) uczyła się w miastach. Na wsi w szkołach podstawowych kształciło się 36,5 tys. osób.

W roku szkolnym 2022/2023 szkoły podstawowe w województwie świętokrzyskim ukończyło 14,4 tys. dzieci i młodzieży, tj. o 6,9% mniej niż w poprzednim roku szkolnym. Absolwentami szkół miejskich było 8,3 tys. osób, podczas gdy na wsi szkoły te ukończyło 6,1 tys. dzieci i młodzieży.

Wykres 20. Uczniowie i absolwenci szkół podstawowych

Chart 20. Pupils and graduates of primary schools

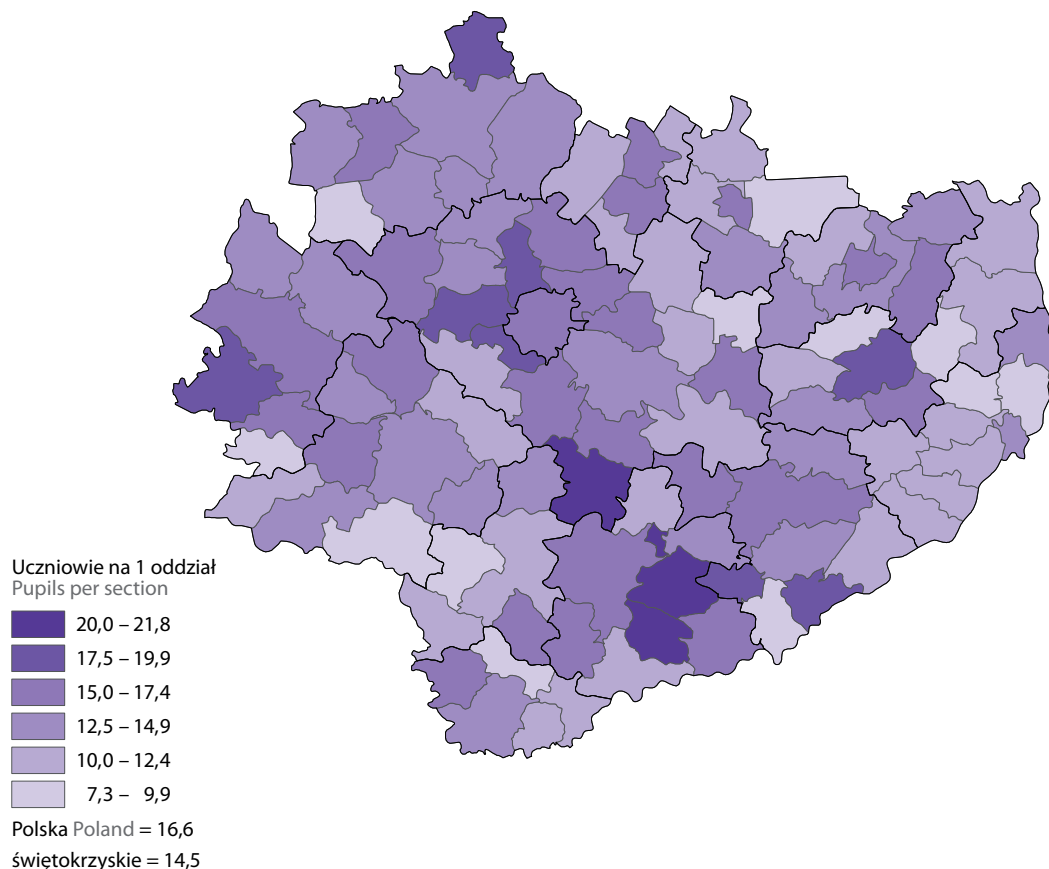

a Brak absolwentów związany jest z reformą systemu edukacji, tj. z przejściem z 6- na 8-letnią szkołę podstawową.

a Lack of graduates is connected with the reform of the educational system i. e. transition from a 6-year to 8-year primary school.

W roku szkolnym 2022/2023 średnia wielkość oddziału w szkole podstawowej (łącznie ze specjalnymi) wyniosła 14,5 uczniów (przed rokiem – 14,8). Najwyższa była w: Stopnicy – 21,8, Solcu-Zdroju – 21,2 i Chmielniku – 20,6. Najmniejszą wielkość oddziału odnotowano natomiast w: Wojciechowicach – 7,3, Słupi Koneckiej – 7,8 i Sadowiu – 8,3.

Mapa 23. Uczniowie w szkołach podstawowych w roku szkolnym 2023/2024
 Map 23. Pupils in primary schools in the 2023/2024 school year

Edukacja w szkołach ponadpodstawowych

Do szkół ponadpodstawowych zalicza się: specjalne szkoły przysposabiające do pracy, branżowe szkoły I stopnia, branżowe szkoły II stopnia, licea ogólnokształcące, technika, ogólnokształcące szkoły artystyczne dające uprawnienia zawodowe oraz szkoły policealne.

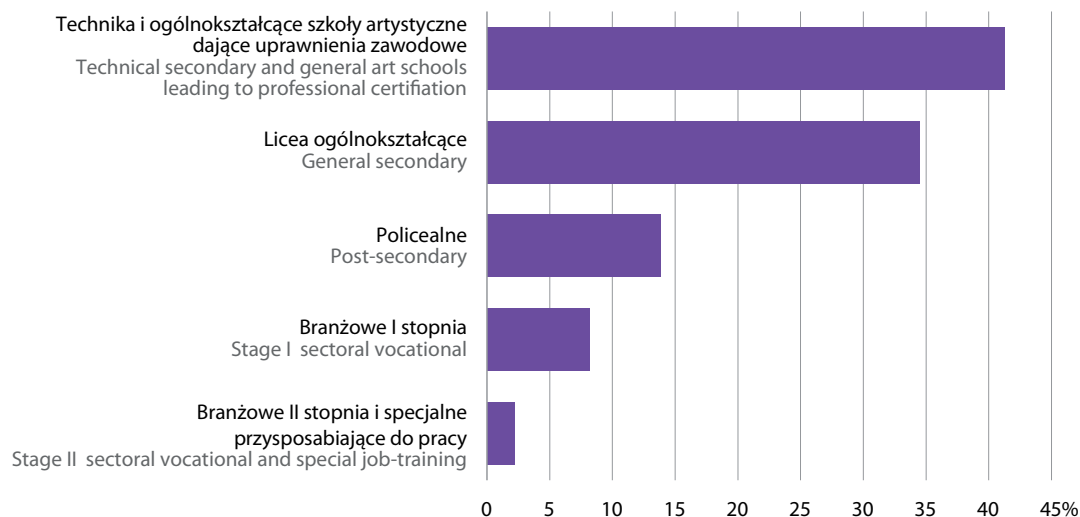
W roku szkolnym 2023/2024 w województwie świętokrzyskim funkcjonowały 302 ponadpodstawowe szkoły dla młodzieży (74 licea ogólnokształcące, 72 technika, 62 branżowe szkoły I stopnia, 22 specjalne przysposabiające do pracy, 16 branżowych szkół II stopnia, 2 ogólnokształcące szkoły artystyczne dające uprawnienia zawodowe oraz 54 szkoły policealne). W stosunku do poprzedniego roku szkolnego przybyły po 3 licea ogólnokształcące i branżowe szkoły II stopnia oraz po 1 technikum i szkole branżowej I stopnia. Mniej było natomiast szkół policealnych (o 2). Liczba specjalnych szkół przysposabiających do pracy oraz szkół artystycznych dających uprawnienia zawodowe nie uległa zmianie.

Wśród szkół ponadpodstawowych dla młodzieży w roku szkolnym 2023/2024 największą liczbę uczniów skupiały technika, do których uczęszczało 26,6 tys. osób (40,8% ogółu uczniów szkół ponadpodstawowych dla młodzieży). Ich liczba na przestrzeni roku zwiększyła się o 2,8%. Wzrost liczby uczniów odnotowano także w zajmujących drugie miejsce pod względem liczebności liceach ogólnokształcących, w których kształciło się o 7,8% więcej osób niż przed rokiem (do 22,5 tys.), szkołach branżowych II stopnia (o 29,9% do 1,0 tys.), branżowych szkołach I stopnia (o 10,0% do 5,4 tys.), policealnych (o 2,3% do 9,1 tys.),

specjalnych szkołach przysposabiających do pracy (o 1,3% do 0,5 tys.) i szkołach artystycznych dających uprawnienia zawodowe (o 0,3% do 0,3 tys.).

Wykres 21. Uczniowie szkół ponadpodstawowych według typów szkół w roku szkolnym 2023/2024

Chart 21. Students of post-primary schools by types of schools in the 2023/2024 school year

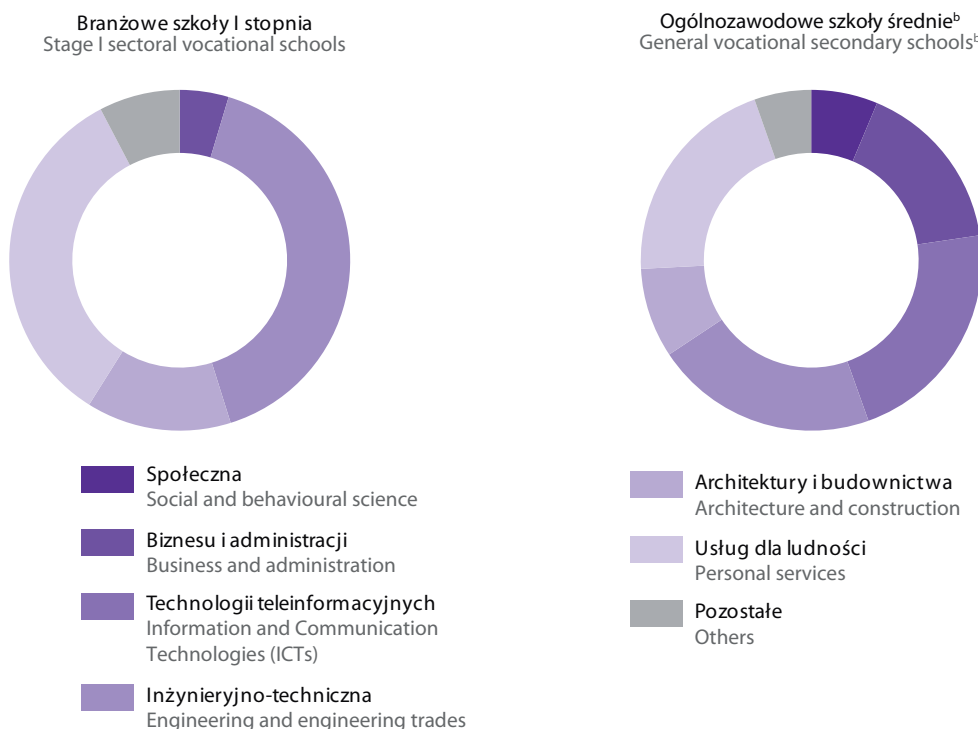
Liczba absolwentów szkół ponadpodstawowych dla młodzieży w roku szkolnym 2022/2023 wyniosła 13,8 tys. i była o 3,4% mniejsza niż rok wcześniej. Spadek ten był przede wszystkim wynikiem mniejszej liczby absolwentów branżowych szkół I stopnia (o 47,5% do 1,3 tys.), branżowych szkół II stopnia (o 40,1% do 0,1 tys.), szkół artystycznych dających uprawnienia zawodowe (o 36,5% do 47 osób) i specjalnych szkół przysposabiających do pracy (o 11,4% do 93 osób). Wzrost liczby absolwentów odnotowano natomiast w: szkołach policealnych (o 25,1% do 2,8 tys.), technikach (o 3,2% do 4,6 tys.) i liceach ogólnokształcących (o 0,7% do 4,9 tys.).

Wśród absolwentów branżowych szkół dla młodzieży I stopnia w roku szkolnym 2022/2023 dominowały zawody z podgrupy inżynieryjno-technicznej (40,5%), usług dla ludności (33,4%) oraz architektury i budownictwa (13,7%).

Wśród absolwentów ogólnozawodowych szkół średnich obejmujących branżowe szkoły II stopnia, technika i szkoły artystyczne ogólnokształcące dające uprawnienia zawodowe największą popularnością cieszyły się trzy kierunki kształcenia: technologie teleinformatyczne (21,9%), inżynieryjno-techniczne (21,1%) i usługi dla ludności (20,4%). Dużą grupę tworzyła także m.in. młodzież kończąca naukę na kierunkach biznesu i administracji (16,4%).

Wykres 22. Absolwenci szkół zawodowych dla młodzieży według podgrup kierunków kształcenia^a w roku szkolnym 2022/2023

Chart 22. Structure of graduates of vocational school for youth by narrow fields of education^a in the 2022/2023 school year

a Zgodne z Międzynarodową Klasyfikacją Kierunków Kształcenia (ISCED-2013). b Branżowe szkoły II stopnia, technika i artystyczne ogólnokształcące dające uprawnienia zawodowe.

a According to the International Classification of Fields of Education and Training (ISCED-2013). b Stage II sectoral vocational schools, technical secondary schools and general art schools leading to professional certification.

Wyniki egzaminu maturalnego

W 2024 r. do egzaminu maturalnego przystąpiło 4,1 tys. kobiet i 3,6 tys. mężczyzn. Populacja kobiet przystępujących do egzaminu zmniejszyła się w ciągu roku o 11,6%, natomiast w relacji do 2020 r. – zmalała o 11,8%. W przypadku mężczyzn spadki wyniosły odpowiednio 5,8% oraz 13,5%.

Zdawalność egzaminów maturalnych w 2024 r. była nadal wyższa wśród kobiet niż mężczyzn i wyniosła odpowiednio 86,3% i 85,2%. Niezależnie od płci odnotowano wzrost zdawalności w stosunku do roku poprzedniego. Udział kobiet, które zdały egzamin maturalny zwiększył się o 2,4 p.proc, a mężczyzn – o 1,6 p.proc. W rezultacie w przypadku obydwu płci zdawalność była większa niż w 2020 r. W grupie kobiet odsetek zdających wzrósł w tym okresie o 11,0 p.proc., a mężczyzn – o 13,9 p.proc.

Tablica 11. Osoby, które przystąpiły/zdały egzamin maturalny^a
Table 11. Persons who took or passed matriculation exam^a

Wyszczególnienie Specification	2020	2023	2024
Kobiety Femals			
przystąpiło took	4690	4676	4135
zdało passed	3531	3921	3567
Mężczyźni Males			
przystąpiło took	4157	3817	3596
zdało passed	2964	3190	3065

a Od 2023 r. egzamin maturalny przeprowadzany jest w dwóch formułach – starej (obowiązującej od 2015 r.) i w nowej (obowiązującej od 2023 r.). W 2023 r. podano łącznie liczbę osób zdających egzamin maturalny według nowej i starej formuły.

a Since 2023, the matriculation examination has been carried out in two formulas – the old one (in force since 2015) and the new one (in force since 2023). In 2023, the total number of persons taking the matriculation examination according to the new and old formula was reported.

Szkolnictwo wyższe

W roku akademickim 2023/2024 w uczelniach wszystkich typów z siedzibą w województwie świętokrzyskim kształciło się 19,8 tys. studentów, tj. o 8,4% mniej niż przed rokiem. Spośród nich większość uczęszczała do uczelni publicznych (69,3% ogółu). Spadek liczby studentów wystąpił zarówno na uczelniach publicznych (o 6,7%), jak i na niepublicznych (o 12,0%).

Większość studentów kształciła się na studiach stacjonarnych (64,1%). Liczba studiujących stacjonarnie zmalała w ciągu roku o 7,9%, podczas gdy niestacjonarnie – o 9,4%.

Najwięcej osób kształciło się na kierunkach związanych ze zdrowiem i opieką społeczną (21,9% ogółu), biznesem, administracją i prawem (19,4%) oraz naukami społecznymi, dziennikarstwem i informacją (13,5%).

W roku akademickim 2022/2023 uczelnie opuściło 5,6 tys. absolwentów (o 2,8% więcej niż w roku akademickim 2021/2022). Spośród nich 3,7 tys. uzyskało dyplomy uczelni publicznych. Stanowiło to 66,8% ogółu absolwentów, wobec 68,7% rok wcześniej.

Najwięcej absolwentów ukończyło naukę na kierunkach związanych z biznesem, administracją i prawem (21,4%), zdrowiem i opieką społeczną (20,9%) oraz techniką, przemysłem i budownictwem (13,0%).

Wykres 23. Struktura absolwentów uczelni według grup kierunków kształcenia^a w roku akademickim 2022/2023

Chart 23. Structure of graduates by broad fields of education^a in the 2022/2023 academic year

^a Absolwenci, którzy uzyskali dyplomy ukończenia studiów w 2023 r. Łącznie z cudzoziemcami. Zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Kierunków Kształcenia (ISCED-F-2013).

^a Graduates who obtained higher education diplomas in 2023. Including foreigners. According to the International Classification of Education and Training (ISCED-F-2013).

Kształcenie dorosłych

W roku szkolnym 2023/2024 w województwie świętokrzyskim funkcjonowały 23 licea ogólnokształcące dla dorosłych (spadek o 3 w stosunku do roku poprzedniego). W 2023 r. szkoły te ukończyło 0,3 tys. uczniów, spośród których 44,6% stanowiły kobiety.

Wyniki Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) wskazują, że w latach 2020-2023 udział osób w wieku 25-64 lata uczestniczących w kształceniu lub szkoleniu w województwie świętokrzyskim był znacznie niższy niż średni udział w Polsce. W 2020 r. wyniósł 2,1% (w Polsce 3,8%), a w 2023 r. – 3,4% (w Polsce – 8,7%). Wskaźnik ten ukazuje zarówno uczestnictwo w edukacji formalnej, jak i pozaformalnej, obejmującej różnego rodzaju kursy, warsztaty i szkolenia w miejscu pracy lub poza nim. W 2023 r. województwo świętokrzyskie uplasowało się na 16. pozycji w kraju pod względem udziału w kształceniu lub szkoleniu osób w wieku 25-64 lata. Najwyższym udziałem uczestniczących w kształceniu lub szkoleniu osób w wieku 25-64 lata charakteryzowały się natomiast: małopolskie (14,6%), kujawsko-pomorskie oraz mazowieckie i podlaskie (po 11,1%).

Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego w dziale „Edukacja”

Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego na edukację, tj. oświatę i wychowanie, edukacyjną opiekę wychowawczą oraz szkolnictwo wyższe i naukę w 2023 r. wyniosły 3426,9 mln zł.

Najwięcej na ten cel przeznaczyły gminy (2038,7 mln zł), a w dalszej kolejności powiaty (696,6 mln zł), miasto na prawach powiatu (657,5 mln zł) oraz województwo (34,1 mln zł).

W porównaniu z rokiem poprzednim wydatki na edukację zwiększyły się o 14,8%, przy czym najszybciej rosły one w przypadku powiatów (o 16,9%). Wydatki gmin zwiększyły się o 15,5%, miasta na prawach powiatu – o 11,0%, a samorządu województwa o 6,2%.

W 2023 r. wydatki na edukację stanowiły 29,5% ogółu wydatków jednostek samorządu terytorialnego. Największą część budżetu na ten cel przeznaczały powiaty (37,7%), a najmniejszą województwo (3,5%).

Wśród wydatków na edukację dominowały środki przeznaczone na oświatę i wychowanie (94,4% ogółu). W porównaniu z rokiem poprzednim wzrosły one o 15,4%. Więcej wydatkowano także na edukacyjną opiekę wychowawczą (o 5,7%) oraz szkolnictwo wyższe i naukę (o 7,5%).

5.1.3. Zasoby pracy

5.1.3. Labour resources

Mieszkańcy województwa świętokrzyskiego pracujący w gospodarce narodowej w końcu października 2024 r. stanowili 2,8% ogółu pracujących w Polsce. Ich liczba w porównaniu z końcem 2023 r. obniżyła się o 0,8%. Przeciętny wiek pracujących w gospodarce narodowej w województwie wyniósł 43,9 roku, przy średniej dla kraju 42,8 roku.

W końcu grudnia 2024 r., w porównaniu z rokiem poprzednim, odnotowano spadek liczby zarejestrowanych bezrobotnych oraz spadek stopy bezrobocia rejestrowanego. Urzędy pracy w województwie świętokrzyskim dysponowały większą liczbą ofert zatrudnienia niż rok wcześniej.

Wyniki Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) przeprowadzonego w 4 kwartale 2024 r. wskazują, że w ujęciu rocznym wzrosła aktywność ekonomiczna mieszkańców województwa oraz zmniejszyło się obciążenie osób pracujących osobami niepracującymi.

Według stanu na koniec października 2024 r., liczba pracujących w gospodarce narodowej w województwie świętokrzyskim wyniosła 426,4 tys. osób. Stanowiło to 2,8% ogółu pracujących w gospodarce narodowej w kraju. Mniejszy udział odnotowano tylko w województwie lubuskim (2,4%) i opolskim (2,3%). W porównaniu z końcem grudnia 2023 r. liczba pracujących w gospodarce narodowej w województwie zmniejszyła się o 3,5 tys. osób, tj. o 0,8%. W kraju spadek był mniejszy i wyniósł 0,2%.

Dane o **pracujących w gospodarce narodowej** dotyczą osób pracujących w podmiotach gospodarki narodowej z siedzibą w Polsce, które mieszkają na terenie Polski (bez pracujących za granicą). Dane o pracujących w gospodarce narodowej (stan na ostatni dzień miesiąca) od grudnia 2022 r. są prezentowane na podstawie administracyjnych źródeł danych. Dane dotyczą pracujących we wszystkich podmiotach gospodarki narodowej.

Dane o pracujących dotyczą osób wykonujących pracę przynoszącą im zarobek lub dochód. Do pracujących zalicza się:

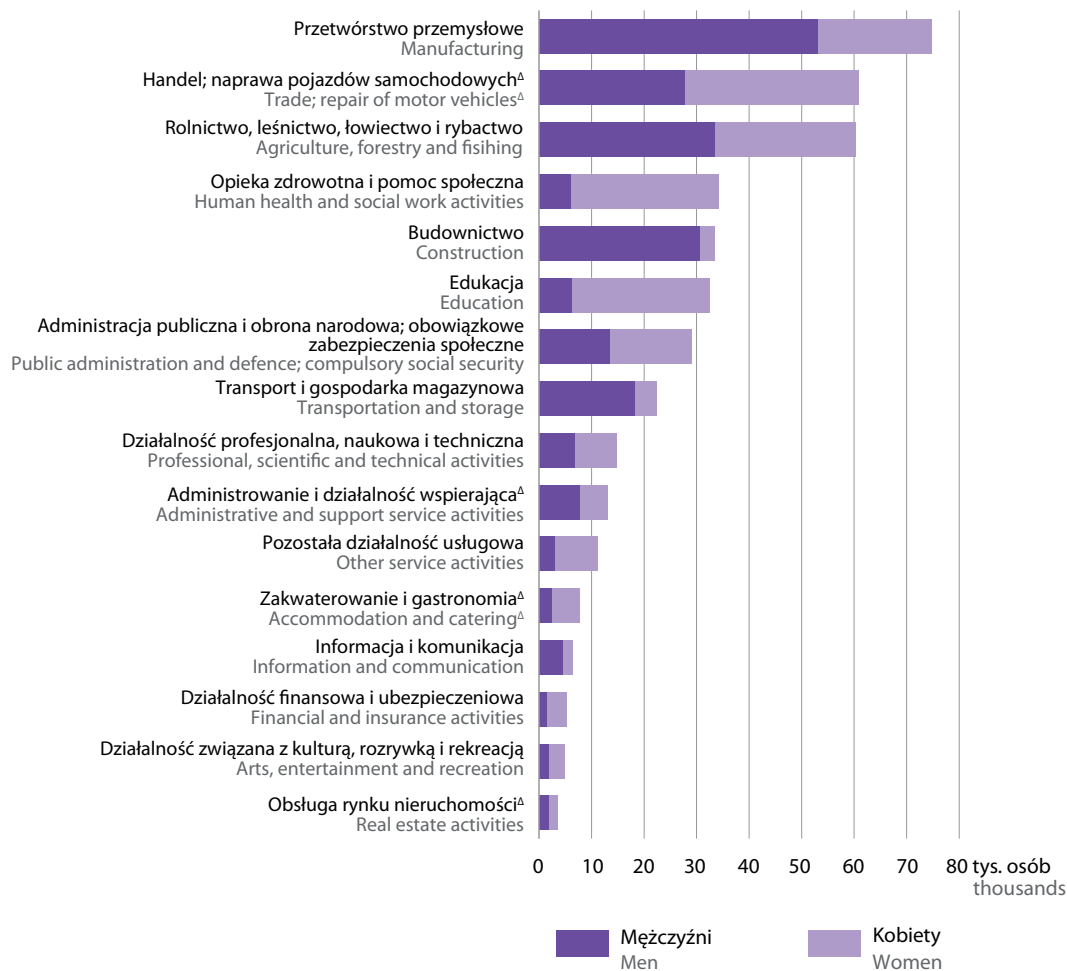
1. pracowników najemnych (od 2022 r. zmiana nazwy, wcześniej zatrudnieni), czyli osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy (umowa o pracę, powołanie, mianowanie, wybór) lub stosunku służbowego na czas określony i nieokreślony, w pełnym i niepełnym wymiarze czasu pracy;
2. pracodawców i pracujących na własny rachunek, łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin;
3. osoby wykonujące pracę nakładczą;
4. członków spółdzielni produkcji rolnej (rolniczych spółdzielni produkcyjnych i innych spółdzielni zajmujących się produkcją rolną oraz spółdzielni kółek rolniczych);
5. duchownych pełniących obowiązki duszpasterskie.

W końcu października 2024 r. w województwie świętokrzyskim najwięcej osób pracowało w podmiotach gospodarki narodowej z sekcji przetwórstwo przemysłowe (74,7 tys., tj. 17,5% ogółu pracujących w gospodarce narodowej). W handlu; naprawie pojazdów samochodowych pracowało 60,9 tys. (14,3% ogółu pracujących w gospodarce narodowej), a w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie 60,2 tys. osób (14,1%). Udział pracujących w pozostałych sekcjach wahał się od 0,8% (obsługa rynku nieruchomości) do 8,0% (opieka zdrowotna i pomoc społeczna).

Największy odsetek pracujących kobiet odnotowano w podmiotach prowadzących działalność w zakresie opieki zdrowotnej i pomocy społecznej (81,9%) oraz edukacji (80,6%). Mężczyźni wyraźnie dominowali w budownictwie (91,7%) oraz transporcie i gospodarce magazynowej (82,2%).

Wykres 24. Pracujący w gospodarce narodowej według sekcji PKD i płci w 2024 r.

Stan w dniu 31 października

Chart 24. Employed persons in the national economy by PKD/NACE sections and sex in 2024
As of 31 October

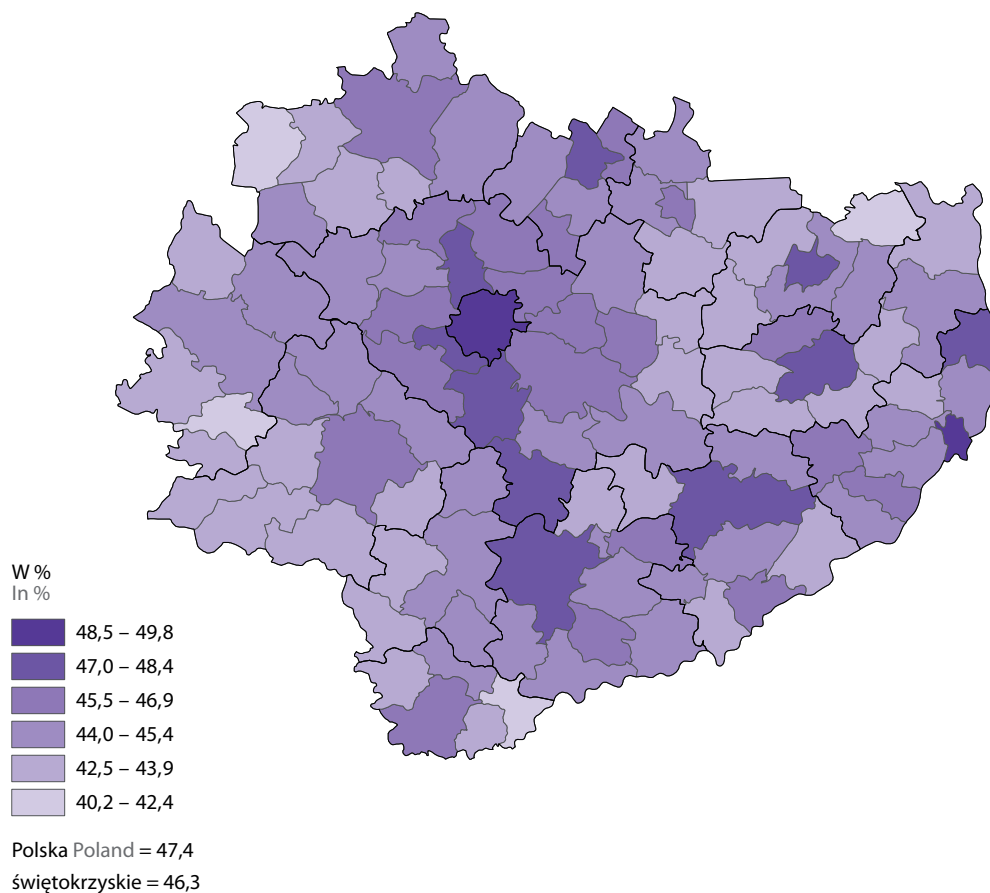
Wśród ogółu pracujących w gospodarce narodowej, zarówno w kraju jak i województwie świętokrzyskim przeważali mężczyźni. W końcu października 2024 r. ich udział w województwie wyniósł 53,7% (w kraju 52,6%). W odniesieniu do grudnia 2023 r. w województwie świętokrzyskim zmniejszyła się liczebność zarówno pracujących kobiet (o 1,2 tys.) jak i mężczyzn (o 2,3 tys.).

Przewaga mężczyzn wśród pracujących występowała we wszystkich gminach województwa. Wyższy niż średnio w województwie udział pracujących kobiet (powyżej 46,3%) wystąpił w 21 gminach – największy w gminach miejskich: Kielce (49,8%) i Sandomierz (49,7%). Najniższe odsetki kobiet wśród pracujących wystąpiły w gminach wiejskich: Fałków (40,2%), Bałtów (40,7%) i Radków (41,1%).

Mapa 24. Udział kobiet w ogólnej liczbie pracujących w gospodarce narodowej według gminy zamieszkania w 2024 r.

Stan w dniu 31 października

Map 24. Share of women in the total number of employed persons in the national economy by gmina of residence in 2024
As of 31 October

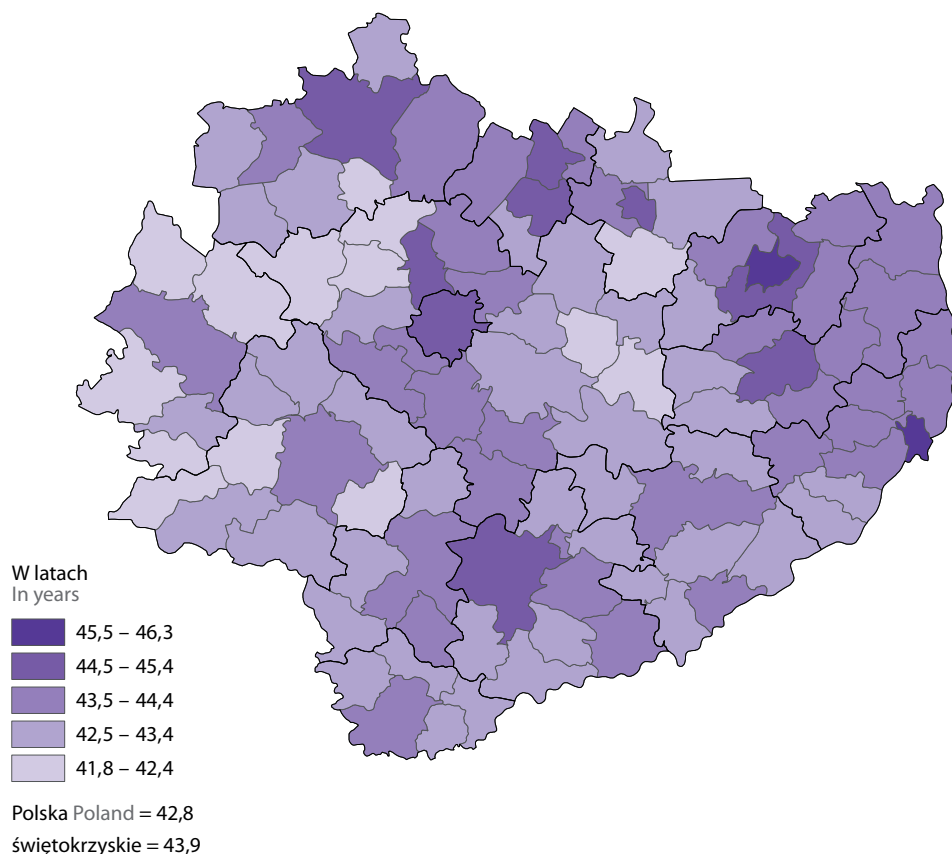

Na koniec października 2024 r. średnia wieku pracujących w gospodarce narodowej w województwie świętokrzyskim wyniosła 43,9 roku (w Polsce 42,8 roku). Średni wiek mężczyzn był wyższy niż kobiet (odpowiednio 44,0 lat wobec 43,8 roku). Najstarsi pracujący zamieszkują gminy miejskie: Sandomierz (46,3 roku) i Ostrowiec Świętokrzyski (45,6 roku). Najniższy w województwie średni wiek pracujących wystąpił w gminach wiejskich: Imielno (41,8 roku) i Smyków (41,9 roku).

Mapa 25. Średnia wieku pracujących w gospodarce narodowej według gminy zamieszkania w 2024 r.

Stan w dniu 31 października

Map 25. Average age of employed persons in the national economy by gmina of residence in 2024
As of 31 October

Bezrobocie rejestrowane

Dane o **bezrobociu rejestrowanym** podano na podstawie badania, które opiera się na rejestracji osób w powiatowych urzędach pracy. Osoby te muszą spełniać kryteria przedstawione w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2023 r. poz. 735, z późn. zm.), w której określono je jako bezrobotne oraz w ustawie o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (Dz. U. z 2022 r. poz. 583 z późn. zm.).

W końcu grudnia 2024 r. liczba bezrobotnych zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy województwa świętokrzyskiego wyniosła 32,3 tys. osób. Było to o 4,3% mniej niż przed rokiem oraz o 15,1% mniej niż w 2021 r. W kraju również odnotowano zmniejszenie skali bezrobocia odpowiednio o 0,3% oraz o 12,2%. Bezrobotni z województwa świętokrzyskiego stanowili 4,1% ogółu bezrobotnych w kraju.

Stopę bezrobocia rejestrowanego obliczono jako stosunek liczby bezrobotnych zarejestrowanych do liczby cywilnej ludności aktywnej zawodowo, tj. bez pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

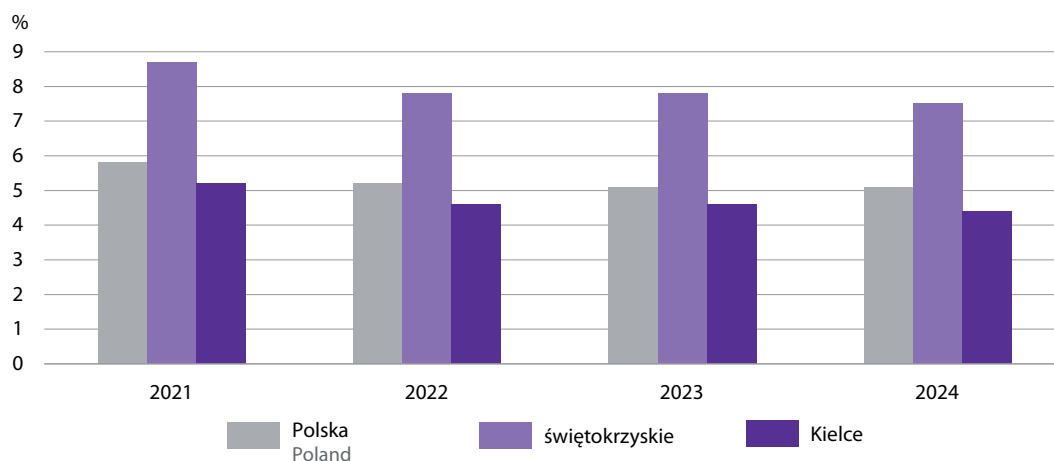
Od 2020 r. wskaźnik ten podaje się z uwzględnieniem pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie (będących składową cywilnej ludności aktywnej zawodowo) wyznaczoną na podstawie wyników Powszechnego Spisu Rolnego 2020. Dane te nie są w pełni porównywalne z okresami wcześniejszymi.

Stopa bezrobocia rejestrowanego w końcu grudnia 2024 r. wyniosła 7,5% i była niższa o 0,3 p.proc. w stosunku do obserwowanej rok wcześniej oraz o 1,2 p.proc. niższa w porównaniu z 2021 r. W kraju pozostała wyraźnie niższa. Na koniec 2024 r. wyniosła podobnie jak rok wcześniej 5,1%. Stopa bezrobocia w świętokrzyskim należała do jednej z wyższych w kraju i ulokowała województwo na 14. miejscu przed warmińsko-mazurskim (8,3%) oraz podkarpackim (8,7%).

Wykres 25. Stopa bezrobocia rejestrowanego w latach 2021-2024

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 25. Registered unemployment rate in 2021-2024
As of 31 December

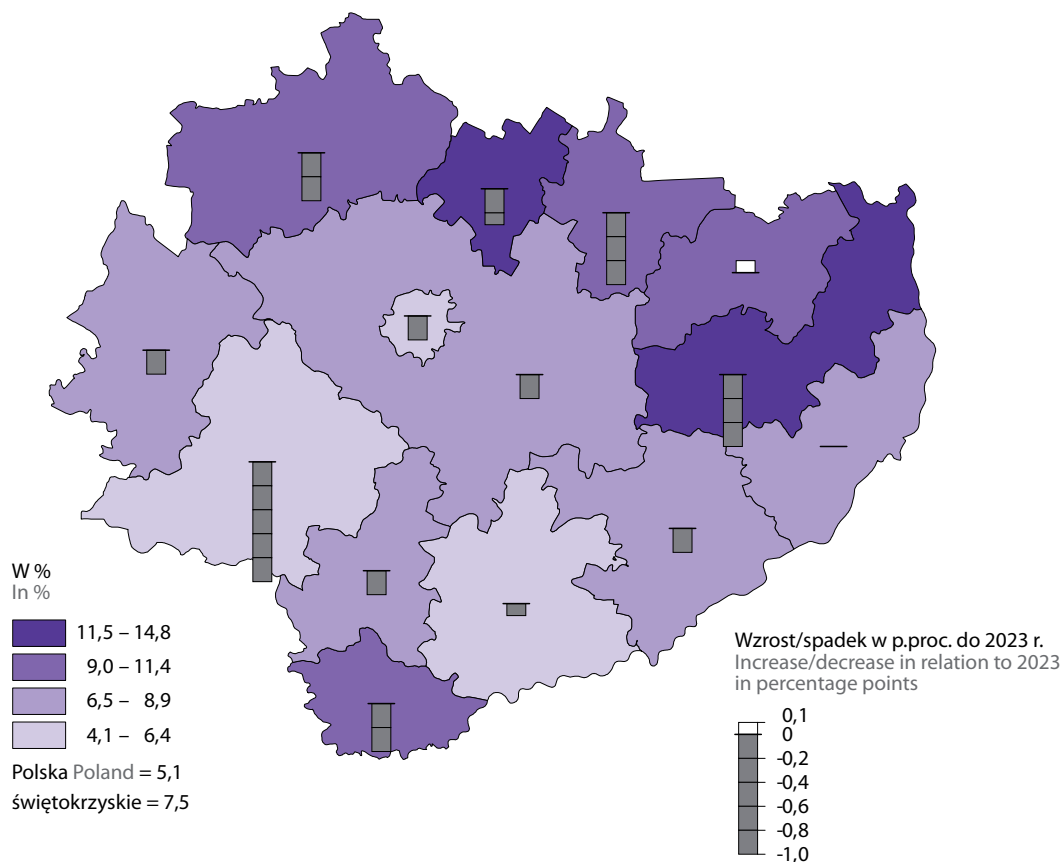
W województwie świętokrzyskim utrzymało się duże zróżnicowanie stopy bezrobocia w przekroju terytorialnym. Różnica pomiędzy najniższą i najwyższą wartością wskaźnika w końcu grudnia 2024 r. wyniosła 10,7 p.proc. (wobec 11,2 p.proc. przed rokiem oraz 12,2 p.proc. w 2021 r.). Rozpiętość ta została wyznaczona przez stopę bezrobocia w powiatach opatowskim (14,8%) oraz buskim (4,1%). W porównaniu z analogicznym okresem 2023 r. stopa bezrobocia zmniejszyła się w większości powiatów województwa świętokrzyskiego, przy czym najbardziej w powiecie jędrzejowskim (o 1,0 p.proc.), a najmniej – w buskim (o 0,1 p.proc.). Wzrost odnotowano tylko w powiecie ostrowieckim (o 0,1 p.proc.), natomiast w powiecie sandomierskim stopa bezrobocia pozostała na ubiegłorocznym poziomie. W stolicy województwa – Kielcach stopa bezrobocia ukształtowała się na poziomie 4,4%, tj. o 0,2 p.proc. niższym niż w 2023 r.

Mapa 26. Stopa bezrobocia rejestrowanego w 2024 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 26. Registered unemployment rate in 2024

As of 31 December

Odwróciła się struktura bezrobotnych ze względu na płeć. O ile w 2021 r. oraz 2023 r. kobiety przeważały wśród ogółu bezrobotnych, o tyle w 2024 r. ich udział zmniejszył się do 49,2%. Mimo, że maleje liczba bezrobotnych mężczyzn, to ich udział wśród ogółu bezrobotnych stopniowo wzrasta. Na koniec 2024 r. mężczyźni stanowili 50,8% ogółu bezrobotnych, tj. o 1,4 p.proc. więcej niż rok wcześniej oraz 2,5 p.proc. więcej niż w 2021 r. W kraju utrzymała się przewaga bezrobotnych kobiet (51,6%).

W województwie świętokrzyskim bezrobocie w większym stopniu dotyka mieszkańców wsi. W końcu grudnia 2024 r. stanowili oni 53,4% ogółu bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy (mniej o 0,6 p.proc. niż przed rokiem oraz o 1,2 p.proc. niż w 2021 r.). Udział bezrobotnych mieszkańców miast zwiększył się do 46,6%. W skali całego kraju wśród bezrobotnych przeważały osoby z miast (54,3% wobec 45,7% na wsi).

Wciąż poważny problem na rynku pracy w województwie świętokrzyskim stanowi zjawisko długotrwałego bezrobocia. Osoby, które w okresie ostatnich dwóch lat pozostawały bez pracy łącznie przez okres 12 miesięcy, w końcu grudnia 2024 r. stanowiły 51,0% ogółu bezrobotnych, tj. o 1,5 p.proc. więcej niż rok wcześniej.

W 2024 r. wśród ogółu zarejestrowanych bezrobotnych najwięcej było osób w grupie wieku 35-44 lata. Ich udział w ogólnej liczbie bezrobotnych wzrósł w skali roku o 0,1 p.proc. i wyniósł 25,3%. Najmniej wśród bezrobotnych było osób najmłodszych, tj. w wieku 24 lata i mniej (13,7%). Udział tej grupy wieku zmniejszył się w skali roku o 0,1 p.proc. Odsetek osób najstarszych (55 lat i więcej) wyniósł 15,7% i wzrósł o 0,2 p.proc. w porównaniu z rokiem poprzednim.

Znaczną część bezrobotnych zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy stanowią osoby o najniższym poziomie wykształcenia. W końcu 2024 r. osoby z wykształceniem co najwyżej gimnazjalnym oraz zasadniczym zawodowym/branżowym stanowiły łącznie 44,0% ogółu bezrobotnych (odpowiednio 18,8% oraz 25,2%). W grupach tych utrzymuje się dominacja mężczyzn (odpowiednio 61,4% oraz 62,3%). Osoby z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym, podobnie jak rok wcześniej, stanowiły 26,8% (udział kobiet w tej grupie wyniósł 52,3%). Najmniej liczną zbiorowość bezrobotnych stanowiły osoby z wykształceniem średnim ogólnokształcącym (12,0%) oraz wyższym (17,2%). W grupach tych zmniejszyła się dominacja kobiet (odpowiednio o 2,5 p.proc. do poziomu 60,1% oraz o 2,1 p.proc. do poziomu 65,5%).

W skali roku zmniejszył się udział bezrobotnych z niepełnosprawnością o 2,1 p.proc (do 6,6%). W ramach tej subpopulacji udział osób posiadających prawo do zasiłku wyniósł 22,6% (o 0,5 p.proc. mniej niż w 2023 r.).

W odniesieniu do 2023 r. odsetek bezrobotnych absolwentów zmniejszył się o 0,3 p.proc. (do 4,3% ogółu bezrobotnych). Wśród bezrobotnych absolwentów przeważały kobiety (50,3%). Zarówno w 2023 r., jak i obecnie pracy po ukończeniu nauki szukał podobny odsetek bezrobotnych kobiet i mężczyzn (odpowiednio 4,7% kobiet wobec 4,6% mężczyzn w 2023 r. oraz 4,3% kobiet wobec 4,2% mężczyzn w 2024 r.).

W ciągu 2024 r. do powiatowych urzędów pracy w województwie świętokrzyskim wpłynęło 22,6 tys. ofert zatrudnienia, tj. o 4,5% więcej niż rok wcześniej. W końcu grudnia 2024 r. na 1 ofertę pracy w województwie przypadało 34 bezrobotnych (przed rokiem 32, a w 2021 r. – 25). W kraju relacja ta kształtowała się korzystniej, tzn. w 2024 r. na 1 ofertę pracy przypadało 21 bezrobotnych, rok wcześniej – 19, a w 2021 r. – 15. Najkorzystniejsza sytuacja w województwie miała miejsce w powiecie jędrzejowskim i m. Kielce (po 14 bezrobotnych na 1 ofertę). Na przeciwnym biegunie znalazł się powiat opatowski, gdzie na 1 ofertę pracy przypadało 159 bezrobotnych. Był to jednocześnie powiat, w którym odnotowano największą poprawę (spadek z 382). Pogorszenie sytuacji wystąpiło przede wszystkim w powiecie starachowickim, w którym nastąpił wzrost liczby bezrobotnych przypadających na 1 ofertę pracy z 37 do 120 osób.

Aktywność ekonomiczna ludności

Źródłem danych kwartalnych o **ludności aktywnej zawodowo** (tj. pracujących i bezrobotnych według definicji Międzynarodowej Organizacji Pracy oraz wytycznych Eurostatu) oraz o **osobach biernych zawodowo**, tj. tych, którzy pozostają poza siłą roboczą jest Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL).

Od 1 kwartału 2021 r. w BAEL wprowadzono zmiany metodologiczne wynikające z wdrożenia rozporządzenia ramowego dla statystyki społecznej, tj. Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1700 z dnia 10 października 2019 r. oraz jego aktów implementacyjnych. Zmiany dotyczyły m.in. zakresu podmiotowego badania (badanie zasadnicze obejmuje osoby w wieku 15–89 lat, do 2020 r. włącznie były to osoby w wieku 15 lat i więcej) oraz definicji i sposobu wyodrębniania poszczególnych populacji osób na rynku pracy, tj. pracujących, bezrobotnych i biernych zawodowo. Na potrzeby analiz porównawczych zaprezentowano przeliczone dane BAEL dla lat wcześniejszych, z uwzględnieniem definicji obowiązujących od 2021 r.

Od 4 kwartału 2023 r. do uogólniania wyników BAEL na populację generalną zastosowano dane o ludności rezydującej Polski pochodzące z bilansów opracowanych na podstawie wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021. Dane za okres od 1 kwartału 2019 r. do 3 kwartału 2023 r. zostały przeliczone zgodnie z nową podstawą uogólniania wyników, w związku z tym nie są w pełni porównywalne z wcześniejszymi okresami.

Tablica 12.
Table 12.

Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15–89 lat w 4 kwartale według BAEL^a
Economic activity of the population aged 15–89 in the 4 quarter by LFS^a

Wyszczególnienie Specification	2021	2023	2024	2024 Polska Poland
Aktywni zawodowo w tys. Economically active persons in thousands	533	514	522	17742
pracujący employed persons	514	495	503	17247
bezrobotni unemployed persons	19	19	20	495
Bierni zawodowo w tys. Economically inactive persons in thousands	425	431	417	12610
Współczynnik aktywności zawodowej w % Activity rate in %	55,6	54,4	55,5	58,5
Wskaźnik zatrudnienia w % Employment rate in %	53,7	52,4	53,5	56,8
Stopa bezrobocia w % Unemployment rate in %	3,6	3,7	3,8	2,8

a Populacja osób bezrobotnych dotyczy osób w wieku 15–74 lata.

a The unemployed population includes people aged 15–74.

W 4 kwartale 2024 r. zbiorowość aktywnych zawodowo w województwie świętokrzyskim liczyła 522 tys. osób, a biernych zawodowo – 417 tys. Ludność aktywna zawodowo obejmowała pracujących w liczbie 503 tys. osób i bezrobotnych – 20 tys. Łącznie stanowili oni 2,9% aktywnych zawodowo w kraju. Większą część aktywnych zawodowo w województwie stanowili mężczyźni (53,4%). Według miejsca zamieszkania przeważali mieszkańcy wsi, których udział w liczbie aktywnych zawodowo wyniósł 56,1%.

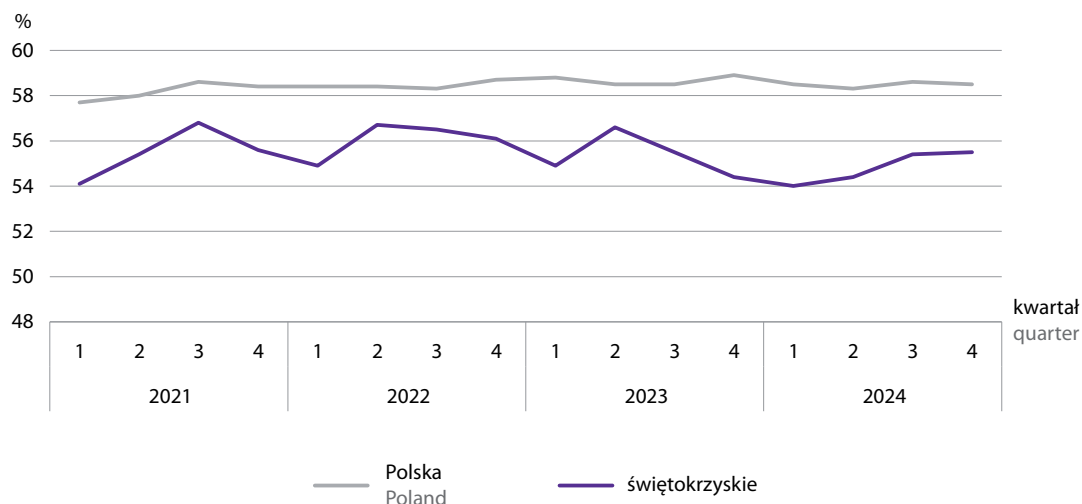
W porównaniu do 4 kwartału poprzedniego roku populacja aktywnych zawodowo zwiększyła się o 8 tys. osób (tj. o 1,6%), a w odniesieniu do 4 kwartału 2021 r. zmniejszyła się o 2,1%. W kraju odnotowano spadki odpowiednio o 0,7% oraz o 0,3%. Wzrost liczby aktywnych zawodowo w województwie to efekt ich większej liczby w grupie kobiet (o 3,8% w porównaniu z rokiem poprzednim oraz o 2,5% w stosunku do 2021 r.), podczas gdy wśród mężczyzn wystąpił spadek (odpowiednio o 0,4% oraz o 5,7%). Wzrost liczby aktywnych zawodowo w stosunku do analogicznego kwartału roku poprzedniego wystąpił niezależnie od miejsca zamieszkania. Nieco wyższy był w miastach (o 1,8%). Na wsi liczba aktywnych zawodowo zwiększyła się o 1,4%. W odniesieniu do 4 kwartału 2021 r. w miastach i na wsi wystąpiły spadki odpowiednio o 3,4% oraz o 1,0%.

Współczynnik aktywności zawodowej według BAEL obliczono jako udział aktywnych zawodowo danej kategorii w ogólnej liczbie ludności danej kategorii.

W 4 kwartale 2024 r. współczynnik aktywności zawodowej dla województwa świętokrzyskiego wyniósł 55,5% (dla kraju – 58,5%). Niższą wartość współczynnika odnotowano w warmińsko-mazurskim (54,3%) oraz podkarpackim (52,7%). W ujęciu rocznym obserwowano wzrost aktywności zawodowej w województwie (o 1,1 p.proc.), a w porównaniu z 4 kwartałem 2021 r. - spadek (o 0,1 p.proc.).

Wykres 26. Współczynnik aktywności zawodowej według kwartałów

Chart 26. Activity rate by quarters

W podziale według płci wyraźnie wyższą wartość współczynnika aktywności zawodowej notowano wśród mężczyzn (61,5%) niż wśród kobiet (50,0%). Bardziej aktywni byli również mieszkańcy wsi, dla których współczynnik wyniósł 57,2%, podczas gdy dla mieszkańców miast 53,5%. W skali roku wzrost wartości współczynnika wystąpił niezależnie od płci (tzn. o 0,2 p.proc. wśród mężczyzn oraz o 2,1 p.proc. wśród kobiet) oraz miejsca zamieszkania (o 1,2 p.proc. w miastach oraz o 1,1 p.proc. na wsi).

Wartość współczynnika aktywności zawodowej różnicuje wiek. Najwyższą aktywnością zawodową charakteryzują się osoby w wieku 35-44 lata (91,3%) oraz 45-54 lata (87,0%) i 25-34 lata (82,9%). W najmłodszej grupie wiekowej (15-24 lata) procentowy udział aktywnych zawodowo w liczbie ludności w tym wieku wyniósł 35,8%, a w najstarszej (55-89 lat) – 25,6%. W skali roku największy wzrost wartości współczynnika wystąpił wśród osób w wieku 15-24 lata (o 6,4 p.proc.). Spadek odnotowano jedynie wśród osób w wieku 25-34 lata (o 1,0 p.proc.).

Utrzymują się różnice aktywności ekonomicznej w zależności od wykształcenia. Niezmiennie, najwyższą wartość współczynnika odnotowuje się wśród osób z wyższym wykształceniem (80,2%), natomiast najniższą wśród osób o najniższym poziomie wykształcenia, tj. gimnazjum, podstawowe, niepełne podstawowe i bez wykształcenia szkolnego (13,4%). W skali roku wzrost wartości współczynnika odnotowano tylko w grupie osób z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym (o 2,5 p.proc.). W pozostałych grupach odnotowano spadek, w tym największy wśród osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym/branżowym (o 2,6 p.proc.) oraz średnim ogólnokształcącym (o 1,9 p.proc.).

Do pracujących według BAEL zaliczono osoby w wieku 15–89 lat, które w okresie badanego tygodnia: wykonywały przez co najmniej 1 godzinę pracę przynoszącą zarobek lub dochód tzn. były zatrudnione w firmie/instytucji publicznej lub u prywatnego pracodawcy, pracowały we własnym (lub dzierżawionym) gospodarstwie rolnym lub prowadziły własną działalność gospodarczą poza rolnictwem, pomagały (bez wynagrodzenia) w prowadzeniu rodzinnego gospodarstwa rolnego lub rodzinnej działalności gospodarczej poza rolnictwem, miały pracę, ale jej nie wykonywały:

- a. z powodu choroby lub urlopu wypoczynkowego, urlopu związanego z rodzicielstwem (macierzyńskiego, rodzicielskiego, ojcowskiego lub wychowawczego), organizacji czasu pracy (systemu pracy lub odbioru nadgodzin), szkolenia związanego z wykonywaną pracą,
- b. z powodu sezonowego charakteru pracy, jeśli w okresie poza sezonem nadal regularnie wypełniały zadania i obowiązki związane z pracą lub prowadzeniem działalności (z wyłączeniem obowiązków prawnych lub administracyjnych),
- c. z innych powodów, jeśli przewidywany okres nieobecności w pracy nie przekracza 3 miesięcy.

W 4 kwartale 2024 r. zbiorowość pracujących w województwie świętokrzyskim liczyła 503 tys. osób. Stanowiło to 2,9% ogółu pracujących w kraju. Poziom zaangażowania zawodowego mężczyzn był wyższy niż kobiet (53,1% wobec 46,9%), a mieszkańców wsi wyższy niż mieszkańców miast (56,1% wobec 43,9%).

W porównaniu z 4 kwartałem poprzedniego roku populacja pracujących w województwie zwiększyła się o 1,6%, a w porównaniu z 2021 r. obniżyła się o 2,1%. W kraju odnotowano spadki odpowiednio o 0,4% oraz o 0,3%. W województwie zwiększyła się liczba pracujących kobiet (o 4,4% w porównaniu z rokiem poprzednim oraz o 4,0% w stosunku do 2021 r.) a zmniejszyła liczba pracujących mężczyzn (odpowiednio o 0,7% oraz o 7,0%). Liczba pracujących zwiększyła się w stosunku do analogicznego kwartału roku poprzedniego niezależnie od miejsca zamieszkania (tzn. o 2,8% w miastach oraz o 1,1% na wsi). W odniesieniu do 4 kwartału 2021 r. w miastach i na wsi wystąpiły spadki odpowiednio o 2,6% oraz o 2,1%.

Wskaźnik zatrudnienia według BAEL obliczono jako udział pracujących danej kategorii w ogólnej liczbie ludności danej kategorii.

W analizowanym kwartale wskaźnik zatrudnienia w województwie świętokrzyskim wyniósł 53,5% (w kraju 56,8%). W gorszej sytuacji było województwo warmińsko-mazurskie (51,9%) oraz podkarpackie (50,8%). W ujęciu rocznym zaobserwowano wzrost udziału pracujących w ogólnej liczbie ludności województwa o 1,1 p.proc., natomiast w porównaniu z 4 kwartałem 2021 r. spadek o 0,2 p.proc.

W podziale według płci wyraźnie wyższą wartość wskaźnika zatrudnienia notowano wśród mężczyzn (58,8%) niż wśród kobiet (48,6%). Udział pracujących w ogólnej liczbie ludności różnicowało również miejsce zamieszkania. W ogólnej liczbie ludności wsi udział pracujących wyniósł 55,1%, podczas gdy w ogólnej liczbie ludności miast 51,6%. W skali roku wzrost wartości wskaźnika wystąpił wśród kobiet (o 2,4 p.proc.) oraz niezależnie od miejsca zamieszkania (o 1,6 p.proc. w miastach oraz o 0,9 p.proc. na wsi). Wśród mężczyzn odnotowano spadek wskaźnika zatrudnienia o 0,1 p.proc.

Najwyższy wskaźnik zatrudnienia wystąpił wśród osób w wieku 35-44 lata (87,9%) oraz 45-54 lata (85,1%), a najniższy wśród najstarszych w wieku 55-89 lat (25,3%) i najmłodszych w wieku 15-24 lata (29,4%). W skali roku wzrost wskaźnika wystąpił wśród osób w wieku 15-24 lata (o 5,5 p.proc.), 35-44 lata (o 2,5 p.proc.) i 55-89 lat (o 2,1 p.proc.). Spadek odnotowano tylko wśród osób w wieku 45-54 lata (o 0,4 p.proc.).

Udział pracujących mieszkańców znacznie różnicował poziom wykształcenia. Zdecydowanie najwyższy wskaźnik zatrudnienia cechował osoby, które ukończyły szkołę wyższą (77,5%). Wskaźnik powyżej średniej w województwie wystąpił także wśród posiadających wykształcenie policealne i średnie zawodowe (60,2%). Najniższy cechował osoby, które ukończyły co najwyżej gimnazjum (11,3%). W skali roku wzrost wartości wskaźnika odnotowano tylko w grupie osób z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym (o 3,8 p.proc.). W pozostałych grupach wykształcenia odnotowano spadek, w tym największy

wśród osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym/branżowym (o 2,5 p.proc.) oraz gimnazjalnym, podstawowym, niepełnym podstawowym lub bez wykształcenia szkolnego (o 1,7 p.proc.).

W 4 kwartale 2024 r. zbiorowość bezrobotnych w województwie świętokrzyskim liczyła 20 tys. osób. Stanowiło to 4,0% ogółu bezrobotnych w kraju. Większość w tej grupie, ze względu na płeć stanowili mężczyźni (60,0%), natomiast pod względem miejsca zamieszkania przeważali mieszkańcy wsi (57,9%).

W stosunku do 4 kwartału poprzedniego roku populacja bezrobotnych w województwie wzrosła o 1 tys. osób, tj. o 5,3% (podobnie w porównaniu z 2021 r.). W kraju odnotowano spadki odpowiednio o 9,5% oraz o 3,1%. W województwie w ujęciu rocznym podobnie liczna była zbiorowość bezrobotnych mężczyzn oraz bezrobotnych kobiet. Zwiększenie liczby bezrobotnych zaobserwowano wśród mieszkańców wsi (o 10,0%), a wśród mieszkańców miast zmniejszenie (o 11,1%).

W 4 kwartale 2024 r. osoby niepracujące i nieposzukujące pracy, czyli zbiorowość biernych zawodowo liczyła 417 tys. osób. Stanowiło to 44,4% ogółu ludności województwa świętokrzyskiego w wieku 15-89 lat. W kraju udział ten kształtował się na poziomie 41,5%. Wśród biernych zawodowo w województwie przeważały kobiety, których udział wyniósł 58,0%. Biorąc pod uwagę miejsce zamieszkania, przeważali mieszkańcy wsi, którzy stanowili 52,4% ogółu biernych w województwie. Liczną grupą osób pozostających poza rynkiem pracy pozostawały osoby o najniższym poziomie wykształcenia (29,4%), osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym (26,3%) oraz policealnym i średnim zawodowym (21,5%). Osoby z wyższym wykształceniem oraz średnim ogólnokształcącym stanowiły odpowiednio 12,0% i 10,8% biernych zawodowo.

W ciągu roku liczba biernych zawodowo zmniejszyła się o 14 tys. osób, tj. o 3,2%. W perspektywie 4 kwartału 2021 r. spadek był mniejszy i wyniósł 1,9%. W skali kraju w tych samych okresach liczebność analizowanej zbiorowości zwiększyła się o 0,9% oraz zmniejszyła się o 0,6%. W województwie w ujęciu rocznym spadki wystąpiły niezależnie od płci (o 0,6% wśród mężczyzn i o 5,1% wśród kobiet) i miejsca zamieszkania (o 3,4% w miastach i o 3,1% na wsi).

Najczęściej wskazywanym powodem braku aktywności zawodowej (przyczyny bierności określane są dla populacji biernych zawodowo w wieku 15-74 lata), podobnie jak przed rokiem było pobieranie świadczeń emerytalnych, na co w 4 kwartale 2024 r. wskazało 54,9% biernych zawodowo. Wśród wskazywanych przyczyn bierności zawodowej były również: nauka i uzupełnianie kwalifikacji (19,5%), choroba lub niepełnosprawność (11,3%) oraz obowiązki rodzinne i związane z prowadzeniem domu (5,8%).

W analizowanym okresie zaobserwowano zmniejszenie obciążenia pracujących osobami niepracującymi. W 4 kwartale 2024 r. na 1000 pracujących przypadało 869 bezrobotnych i biernych zawodowo (rok wcześniej 909). Było to wyższe obciążenie niż średnio w kraju (odpowiednio 760 oraz 753).

Stopę bezrobocia według BAEL obliczono jako udział bezrobotnych danej kategorii w liczbie aktywnych zawodowo danej kategorii.

W 4 kwartale 2024 r. stopa bezrobocia w województwie świętokrzyskim ukształtowała się na poziomie 3,8% i była wyższa od notowanej w kraju o 1,0 p.proc. W trudniejszej sytuacji były województwa lubelskie (4,2%) oraz warmińsko-mazurskie (4,1%). Na podobnym poziomie ukształtowała się w kujawsko-pomorskim (3,8%). Wyższą stopę bezrobocia w województwie odnotowano w populacji mężczyzn (4,3% wobec 3,3% wśród kobiet) oraz mieszkańców wsi (3,8% wobec 3,5% wśród mieszkańców miast).

W odniesieniu do analogicznego kwartału roku poprzedniego oraz 2021 r. stopa bezrobocia w województwie zwiększyła się odpowiednio o 0,1 p.proc. oraz 0,2 p.proc. W kraju w tych samych okresach odnotowano spadki kolejno o 0,3 p.proc. i 0,1 p.proc.

5.2. Jakość życia

5.2. Quality of life

Jakość życia mieszkańców to wzajemna relacja i przenikanie się takich obszarów życia społecznego jak poziom dobrobytu społecznego, gwarantujący poziom zaspokajania potrzeb materialnych, stopień zaspokojenia potrzeb bytowych (mieszkaniowych) i infrastruktura społeczna. Wzajemne relacje między ludzkie i społeczne, jak również poziom zaufania i aktywności obywatelskiej, budują kapitał społeczny i stanowią cenny zasób determinujący rozwój kraju i regionów.

5.2.1. Zamożność mieszkańców

5.2.1. Inhabitant's wealth

Na przestrzeni lat 2015-2023 odnotowano wzrost przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w podmiotach gospodarki narodowej o liczbie pracujących powyżej 9 osób oraz jednostkach sfery budżetowej niezależnie od liczby pracujących. Pomimo wzrostu wynagrodzenia w województwie pozostały jednymi z niższych w kraju (w 2023 r., podobnie jak przed rokiem niższe przeciętne miesięczne wynagrodzenie odnotowano jedynie w województwach podkarpackim i warmińsko-mazurskim). Biorąc pod uwagę zróżnicowanie terytorialne, choć wzrost wynagrodzeń odnotowano we wszystkich powiatach województwa to utrzymał się wyraźny dystans między powiatami o najwyższej i najniższej płacy.

W latach 2015-2024 odnotowano poprawę warunków wynagradzania w sektorze przedsiębiorstw. Pomimo wzrostu, na przestrzeni analizowanego okresu również płace w sektorze przedsiębiorstw w województwie świętokrzyskim pozostały jednymi z najniższych w kraju (w 2024 r. niższe wynagrodzenie wypłacono w województwach podkarpackim i warmińsko-mazurskim).

W 2024 r. odnotowano w skali roku wzrost przeciętnej liczby świadczeniobiorców ZUS. Zmniejszyła się natomiast przeciętna liczba emerytów i rencistów pobierających świadczenia z rolniczego systemu ubezpieczeń. Wzrosły świadczenia wypłacone zarówno przez ZUS, jak i KRUS. Pomimo wzrostu, świadczenia wypłacone w województwie świętokrzyskim w latach 2015-2024 należały do najniższych w kraju. W 2024 r. niższe przeciętne świadczenia emerytalno-rentowe z ZUS otrzymali jedynie mieszkańcy województwa podkarpackiego, natomiast niższe świadczenia z KRUS wypłacono mieszkańcom województw: podkarpackiego, wielkopolskiego i małopolskiego.

Choć poprawiła się sytuacja materialna gospodarstw domowych, to przeciętny dochód rozporządzalny na 1 osobę odnotowany w województwie świętokrzyskim był jednym z najniższych w kraju. W 2023 r. niższe wartości odnotowano w województwach podkarpackim i pomorskim. W 2023 r. większy odsetek gospodarstw domowych niż przed rokiem ocenił pozytywnie swoją sytuację materialną.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto to stosunek sumy wynagrodzeń osobowych brutto, honorariów wypłaconych niektórym grupom pracowników za prace wynikające z umowy o pracę, wypłat z tytułu udziału w zysku lub w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach oraz dodatkowych wynagrodzeń rocznych dla pracowników jednostek sfery budżetowej do przeciętnej liczby zatrudnionych w danym okresie; po wyeliminowaniu osób wykonujących pracę nakładczą oraz zatrudnionych za granicą.

W pierwszej części analizy informacje wynikowe o wysokości przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń brutto zaprezentowano na podstawie rocznego badania statystyki publicznej Z-06 o pracujących, wynagrodzeniach i czasie pracy (dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób oraz jednostek sfery budżetowej niezależnie od liczby pracujących) - na tej podstawie przedstawiono zróżnicowanie terytorialne wynagrodzeń (do poziomu powiatów) w 2023 r. (jako ostatnim dostępnym).

W podmiotach gospodarki narodowej o liczbie pracujących powyżej 9 osób oraz jednostkach sfery budżetowej niezależnie od liczby pracujących przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto wzrosło na przestrzeni 2023 r. o 13,9%, a w porównaniu z 2015 r. o 83,9% osiągając poziom 6585,16 zł. Płaca ta stanowiła 86,7% średniej krajowej, podczas gdy przed rokiem 86,2%, a w 2015 r. 86,3%.

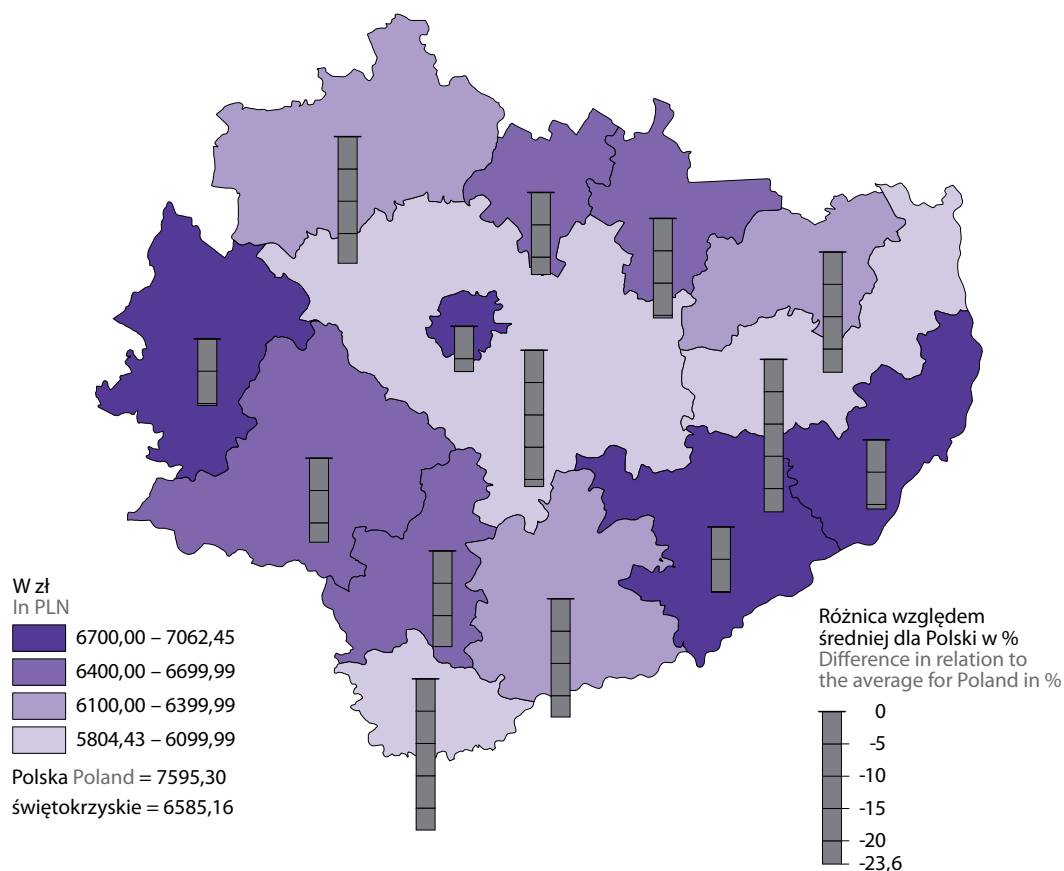
W 2023 r. poprawę warunków płacowych odnotowano we wszystkich powiatach zarówno w porównaniu z 2022 r., jak i w relacji do 2015 r. W porównaniu z 2022 r. skala wzrostu wahała się pomiędzy 11,2% w powiecie koneckim, a 16,6% w powiecie staszowskim. Z kolei w relacji do 2015 r. najniższy wzrost płac odnotowano w powiatach jędrzejowskim (o 69,4%), a najwyższy we włoszczowskim (o 94,1%).

W 2023 r. w ośmiu powiatach odnotowano płace nieprzekraczające przeciętnej uzyskanej w województwie, przy czym najniższe wypłacono w powiatach: opatowskim 5804,43 zł (o 11,9% poniżej średniej), kazimierskim 5821,56 zł (o 11,6% mniej) oraz kieleckim 5989,91 zł (o 9,0% mniej).

Najwyższe pensje wypłacono w mieście na prawach powiatu Kielce 7062,45 zł (o 7,2% powyżej średniej) oraz w powiatach staszowskim 6829,75 zł (o 3,7% powyżej) i włoszczowskim 6814,57 zł (o 3,5% powyżej).

Dystans między maksymalnym i minimalnym wynagrodzeniem odnotowanym w powiatach wahał się od 702,53 zł w 2015 r. przez 1088,12 zł w 2022 r. do 1258,02 zł w 2023 r.

Mapa 27. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto^a w 2023 r.
Map 27. Average monthly gross wages and salaries^a in 2023

^a Dotyczy podmiotów gospodarki narodowej, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.
a Concern economic entities employing more than 9 persons.

W drugiej części analizy informacje wynikowe o wysokości przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń brutto zaprezentowano na podstawie miesięcznego meldunku o działalności gospodarczej DG-1 (dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; w ramach badania podmioty o liczbie pracujących 50 lub więcej osób badane są metodą pełną, a podmioty o liczbie pracujących od 10 do 49 osób - metodą reprezentacyjną) – na tej podstawie przedstawiono przeciętne miesięczne wynagrodzenia w województwie w sektorze przedsiębiorstw w 2024 r. (jako ostatnim dostępnym).

W 2024 r. w województwie świętokrzyskim przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w podmiotach gospodarczych sektora przedsiębiorstw, w których liczba pracujących przekracza 9 osób, ukształtowało się na poziomie 7065,89 zł i było o 16,0% wyższe w porównaniu z rokiem poprzednim (wobec wzrostu o 11,6% w 2023 r.). Płaca ta stanowiła 85,5% średniej krajowej, wobec 81,8% przed rokiem. Biorąc pod uwagę zróżnicowanie terytorialne, w 2024 r. niższe płace niż w województwie świętokrzyskim odnotowano w województwach podkarpackim i warmińsko-mazurskim.

Sektor przedsiębiorstw obejmuje podmioty o liczbie pracujących 10 i więcej osób prowadzące działalność gospodarczą w zakresie: leśnictwa i pozyskiwania drewna; rybołówstwa w wodach morskich; górnictwa i wydobywania; przetwórstwa przemysłowego; wytwarzania i zaopatrywania w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych; dostawy wody; gospodarowania ściekami i odpadami oraz działalności związanej z rekultywacją; budownictwa; handlu hurtowego i detalicznego; naprawy pojazdów samochodowych, włączając motocykle; transportu i gospodarki magazynowej; działalności związanej z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi; informacji i komunikacji; działalności związanej z obsługą rynku nieruchomości; działalności firm centralnych (head offices); doradztwa związanego z zarządzaniem; działalności w zakresie architektury i inżynierii; badań i analiz technicznych; reklamy, badania rynku i opinii publicznej; pozostałej działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej; działalności w zakresie usług administrowania i działalności wspierającej; działalności związanej z kulturą, rozrywką i rekreacją; naprawy i konserwacji komputerów i artykułów użytku osobistego i domowego; pozostałej indywidualnej działalności usługowej.

W województwie świętokrzyskim w 2024 r. wzrost wynagrodzeń odnotowano zarówno w sferze produkcji, jak i usług. W przemyśle płace wzrosły średnio o 14,9%, w tym w dominującym pod względem udziału w zatrudnieniu przetwórstwie przemysłowym wzrost osiągnął 15,8%. W budownictwie wynagrodzenia zwiększyły się o 29,5%. W sektorze usług najczęściej zyskali zatrudnieni w: działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej (22,1%), pozostałej działalności usługowej (19,7%), administrowaniu i działalności wspierającej (19,4%), handlu; naprawie pojazdów samochodowych (16,8%), działalności związanej z kulturą, rozrywką i rekreacją (15,4%), obsłudze rynku nieruchomości (14,7%), transporcie i gospodarce magazynowej (13,4%). W mniejszym stopniu wzrost wynagrodzeń odnotowano w zakwaterowaniu i gastronomii (o 8,9%) oraz informacji i komunikacji (o 8,4%).

Tablica 13.
Table 13.

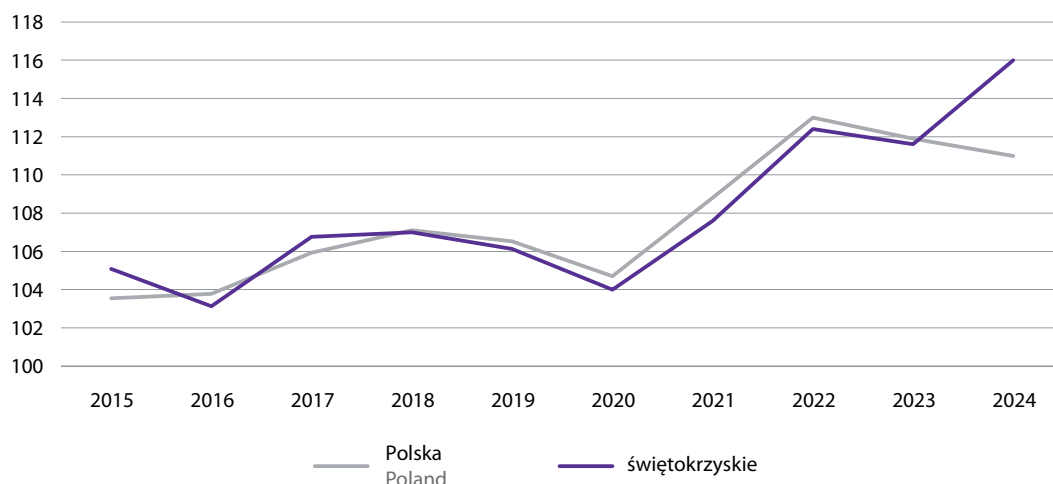
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw
Average monthly wages and salaries in enterprise sector

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2023	2024
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w zł Average monthly gross wages and salaries in PLN	3470,67	4513,57	6090,03	7065,89
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w relacji do średniej krajowej (Polska=100) Average monthly gross wages and salaries in relation to the national average (Poland=100)	84,2	83,4	81,8	85,5

Biorąc pod uwagę rozpiętość płac według sekcji PKD w 2024 r., stosunkowo wysoki poziom wynagrodzeń odnotowano w: przemyśle – 7501,80 zł, obsłudze rynku nieruchomości – 7396,02 zł oraz informacji i komunikacji – 7168,43 zł. Wynagrodzenia te były wyższe od przeciętnego wynagrodzenia w województwie odpowiednio o: 6,2%, 4,7%, 1,5%. Z kolei płace znacznie poniżej średniej w województwie otrzymali zatrudnieni w: zakwaterowaniu i gastronomii (5146,20 zł), administrowaniu i działalności wspierającej (5561,58 zł), handlu; naprawie pojazdów samochodowych (6221,16 zł). Wynagrodzenia te były niższe od przeciętnego wynagrodzenia w województwie odpowiednio o: 27,2%, 21,3%, 12,0%.

Wykres 27. Dynamika przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw
Rok poprzedni=100

Chart 27. Indices of average monthly gross wages and salaries in enterprise sector
Previous year=100

W 2024 r. w województwie świętokrzyskim przeciętna liczba emerytów i rencistów otrzymujących świadczenia wypłacane wyłącznie przez ZUS (bez rent wypadkowych finansowanych z FUS) oraz przez KRUS (bez świadczeń finansowanych z FER, a wypłacanych przez MON, MSWiA i MS) wyniosła 311,6 tys. osób. Ogólna liczba emerytów i rencistów była wyższa od notowanej przed rokiem o 0,7%, natomiast w stosunku do stanu z 2015 r. zwiększyła się o 3,7%. Z roku na rok obserwowano wzrost udziału świadczeniobiorców ZUS – z 78,0% w 2015 r. przez 82,9% w 2023 r. do 83,2% w 2024 r.

Tablica 14. Świadczenia społeczne
Table 14. Social benefits

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2023	2024
Przeciętna miesięczna liczba emerytów i rencistów w tys. Average monthly number of retirees and pensioners in thousands	300,4	312,7	309,3	311,6
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w zł Average monthly gross retirement and other pension paid from non-agricultural social security system in PLN	1786,10	2152,28	2949,48	3372,43
w tym emerytura of which retirement pension	1898,67	2232,37	3059,42	3491,85
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto rolników indywidualnych w zł Average monthly gross retirement and other pension of farmers in PLN	1154,09	1366,71	1835,26	2085,76
w tym emerytura of which retirement pension	1178,10	1367,81	1843,11	2089,55

W 2024 r. emerytury i renty z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w województwie świętokrzyskim otrzymało 259,2 tys. osób (więcej o 1,1% w porównaniu z 2023 r. i o 10,6% w relacji do 2015 r.). Biorąc pod uwagę rodzaj pobieranych świadczeń, przeciętna liczba emerytów zwiększyła się zarówno w porównaniu z 2023 r. (o 2,1%), jak i 2015 r. (o 26,6%). Zmniejszyła się natomiast zarówno przeciętna liczba rencistów otrzymujących świadczenia z tytułu niezdolności do pracy (o 7,5% w relacji do 2023 r. i o 50,6% w stosunku do 2015 r.), jak i liczba osób pobierających renty rodzinne (odpowiednio o 0,7% i 8,6%).

W okresie 2015-2024 wśród świadczeniobiorców z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych dominowali emeryci, a ich udział wzrósł z 69,3% do 79,3%. Na 2. miejscu uplasowali się pobierający renty rodzinne, przy czym ich udział zmniejszył się z 18,4% do 15,2%. Najmniejszy odsetek stanowili pobierający renty z tytułu niezdolności do pracy (spadek udziału z 12,3% do 5,5%).

W 2024 r. świadczenia emerytalno-rentowe w ramach rolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w województwie świętokrzyskim pobierało 52,3 tys. osób (mniej o 0,9% niż w 2023 r. i o 20,7% w stosunku do 2015 r.). Przeciętna liczba emerytów była mniejsza o 0,5% niż w 2023 r. i o 20,9% w relacji do 2015 r. Przeciętna liczba rencistów otrzymujących świadczenia z tytułu niezdolności do pracy zmniejszyła się odpowiednio o 2,5% i 22,1%, natomiast liczba pobierających renty rodzinne była niższa o 3,2% niż w 2023 r. i o 9,7% niż w 2015 r.

Podobnie jak w przypadku świadczeń wypłacanych z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych, wśród rolników indywidualnych korzystających ze świadczeń społecznych dominowali emeryci, przy czym ich udział w latach 2015-2024 zmniejszył się z 80,4% do 80,2%. Udział pobierających renty z tytułu niezdolności do pracy zmniejszył się z 15,9% do 15,6% w latach brzegowych. Najmniejszy odsetek stanowiły natomiast osoby pobierające renty rodzinne – 3,7% w 2015 r. wobec 4,2% w 2024 r.

W województwie świętokrzyskim w 2024 r. przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacona przez ZUS wyniosła 3372,43 zł i była wyższa o 14,3% niż przed rokiem oraz o 88,8% niż w 2015 r. W kraju przeciętne świadczenie z ZUS osiągnęło 3735,81 zł, co oznacza że wzrosło odpowiednio o 14,2% i 88,6%. To samo świadczenie pobierane przez rolników indywidualnych z KRUS ukształtowało się w województwie na poziomie 2085,76 zł i zwiększyło się o 13,6% w ciągu roku i o 80,7% w relacji do 2015 r. W kraju przeciętne świadczenie z KRUS wyniosło 2103,34 zł. Oznacza to, że wzrosło w analogicznych czasookresach o 14,2% i 88,6%.

Biorąc pod uwagę kategorie świadczeń, w 2024 r. przeciętne miesięczne świadczenie emerytalne w województwie świętokrzyskim z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych wyniosło 3491,85 zł i było wyższe o 14,1% niż w 2023 r. i o 83,9% niż w 2015 r. Emerytury rolników indywidualnych były niższe niż świadczenia z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych. Przeciętne miesięczne świadczenie emerytalne rolników indywidualnych w 2024 r. wyniosło 2089,55 zł, tj. wzrosło o 13,4% w porównaniu z 2023 r. oraz o 77,4% w relacji z 2015 r.

Pomimo nominalnego wzrostu świadczeń, nie tylko emerytury, ale i pozostałe świadczenia społeczne wypłacone z KRUS były wyraźnie niższe niż pochodzące z ZUS. W 2024 r. przeciętna renta z tytułu niezdolności do pracy rolników indywidualnych wyniosła 1936,73 zł, tj. zwiększyła się o 14,8% w relacji do 2023 r. i o 90,7% w porównaniu z 2015 r., podczas gdy wypłacona przez ZUS osiągnęła 2713,95 zł, tj. wzrosła odpowiednio o 14,9% i o 92,0%. Z kolei renta rodzinna z KRUS wyniosła 2561,67 zł, tj. wzrosła o 14,7% w relacji do 2023 r. i o 109,0% w porównaniu z 2015 r., natomiast renta rodzinna wypłacona z ZUS osiągnęła 2987,76 zł i zwiększyła się odpowiednio o 14,0% i o 85,4%.

Pomimo wzrostu przeciętnych świadczeń z systemu ubezpieczeń społecznych, kwoty jakie otrzymali mieszkańcy województwa świętokrzyskiego należały do najniższych w kraju. W 2024 r., podobnie jak przed rokiem, wysokość świadczeń wypłaconych przez ZUS pozwoliła na zajęcie 15. lokaty, natomiast z KRUS – 13. pozycji, wobec 12. przed rokiem.

Dochód rozporządzalny to suma bieżących dochodów gospodarstwa domowego z poszczególnych źródeł, pomniejszona o zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych płacone przez płatnika w imieniu podatnika, o podatki od dochodów z własności, podatki płacone przez osoby pracujące na własny rachunek, w tym przedstawicieli wolnych zawodów i osób użytkujących gospodarstwo indywidualne w rolnictwie oraz o składki na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne – wyniki **Badania Budżetów Gospodarstw Domowych**.

Tablica 15. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny^a
Table 15. Average monthly available income^a

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023	2023 Polska Poland
	w zł in PLN				
Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwie domowym Average monthly available income per capita in a household	1202,80	1726,92	2050,21	2418,76	2678,30
w tym dochód do dyspozycji of which disposable income	1171,10	1695,50	2013,05	2380,72	2622,11

a Dane od 2021 r. pochodzące z badania budżetów gospodarstw domowych zostały uogólnione w oparciu o wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021, uwzględniając dodatkowo strukturę ludności według wieku i płci, w związku z czym nie są one wprost porównywalne z analogicznymi danymi za lata wcześniejsze. W związku z uaktualnionym uogólnieniem wyniki za 2022 r. różnią się od wcześniej publikowanych.

a Data since 2021 obtained from the Household Budget Survey were generalized on the basis of the results of the National Population and Housing Census 2021, taking additionally into account the structure of the population by age and gender, and are not directly comparable with the data for previous years. Due to the updated generalization, the results for 2022 differ from those published previously.

W 2023 r. przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwie domowym w województwie świętokrzyskim wyniósł 2418,76 zł. W ujęciu nominalnym był on wyższy o 18,0% (o 368,55 zł) niż przed rokiem. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w województwie świętokrzyskim był w 2023 r. niższy od notowanego w kraju o 259,54 zł, tj. o 9,7%. Choć poprawiła się sytuacja dochodowa, to przeciętny dochód rozporządzalny na 1 osobę odnotowany w województwie świętokrzyskim stanowiący 90,3% średniej krajowej był jednym z najniższych w Polsce (po województwach – podkarpackim i pomorskim).

W 2023 r. połowa gospodarstw domowych w województwie świętokrzyskim rozporządzała dochodem w kwocie przynajmniej 2247,33 zł, podczas gdy w 2022 r. mediana dochodu rozporządzalnego wyniosła 1906,67 zł.

Na przestrzeni lat 2022-2023 struktura dochodu rozporządzalnego gospodarstw domowych z poszczególnych źródeł nie uległa zasadniczej zmianie.

Dochód rozporządzalny w największym stopniu tworzyły:

- dochody z pracy najemnej – w 2023 r. ich udział w dochodzie rozporządzalnym wyniósł w województwie świętokrzyskim 52,4% (o 2,0 p.proc. mniej niż w 2022 r.),
- dochody ze świadczeń z ubezpieczeń społecznych (łącznie z pozostałymi świadczeniami społecznymi) – w 2023 r. ich udział stanowił 34,2% dochodu rozporządzalnego w województwie (o 1,2 p.proc. więcej niż w 2022 r.),
- dochody z pracy na własny rachunek – w 2023 r. ich udział w dochodzie rozporządzalnym wyniósł w województwie świętokrzyskim 8,2% (o 0,2 p.proc. mniej niż w 2022 r.).

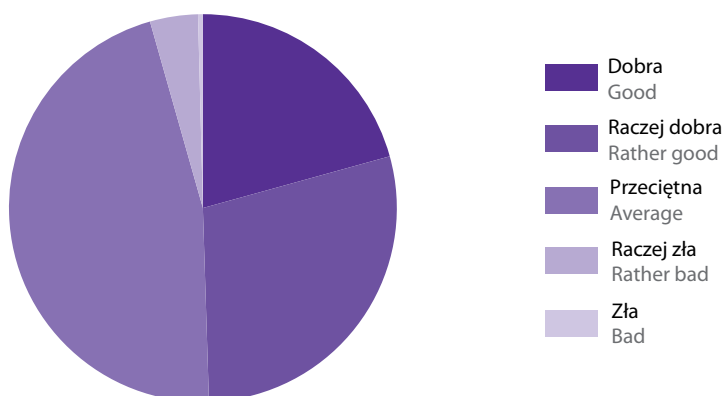
Dochód rozporządzalny pomniejszony o pozostałe wydatki (m.in. kwoty przekazane innym gospodarstwom domowym i instytucjom niekomercyjnym, w tym dary; niektóre podatki, składki na ubezpieczenia społeczne płacone samodzielnie przez podatnika, odszkodowania za wyrządzone szkody) jest dochodem do dyspozycji.

Dochód do dyspozycji przypadający na 1 mieszkańca województwa świętokrzyskiego wyniósł w 2023 r. średnio 2380,72 zł, co oznacza wzrost w stosunku do 2022 r. o 18,3% (o 367,67 zł). Dochód do dyspozycji przypadający na 1 mieszkańca województwa świętokrzyskiego w 2023 r. był niższy niż w kraju o 241,39 zł (o 9,2%). Przeciętny dochód do dyspozycji w województwie świętokrzyskim był najniższym po notowanym w województwach: pomorskim, podkarpackim i lubelskim.

W 2023 r. większy odsetek gospodarstw domowych niż przed rokiem ocenił pozytywnie swoją sytuację materialną. Odsetek gospodarstw domowych oceniających swoją sytuację materialną jako raczej dobrą albo dobrą wyniósł 49,5% w 2023 r. wobec 43,9% w 2022 r. Z kolei odsetek gospodarstw domowych, które oceniły swoją sytuację materialną jako raczej złą albo złą osiągnął 4,4% w 2023 r. wobec 4,2% w 2022 r. W kraju odsetek zadowolonych ze swej sytuacji materialnej wyniósł 54,0% w 2023 r. wobec 50,0% w 2022 r., natomiast niezadowolonych odpowiednio 4,9% wobec 6,0%.

Wykres 28. Subiektywna ocena sytuacji materialnej gospodarstw domowych w 2023 r.

Chart 28. Subjective evaluation of material situation of households in 2023

Ubóstwo jest zjawiskiem złożonym, a wszelkie oceny dotyczące jego rozmiarów zależą od przyjętych rozwiązań metodologicznych oraz źródeł danych. Wraz z przystąpieniem Polski do Unii Europejskiej oraz wprowadzeniem w 2005 r. do programu badań statystyki publicznej realizowanego co roku Europejskiego badania dochodów i warunków życia ludności (EU-SILC), GUS rozpoczął także pomiar i analizy ubóstwa dochodowego w Polsce według ustalonej i zharmonizowanej na poziomie Unii Europejskiej metodologii.

Wybrane wskaźniki spójności społecznej w oparciu o wyniki Europejskiego Badania Warunków Życia Ludności (EU-SILC):

Wskaźnik zagrożenia ubóstwem po uwzględnieniu w dochodach transferów społecznych to odsetek osób z rocznym ekwiwalentnym dochodem do dyspozycji poniżej progu zagrożenia ubóstwem, który wynosi 60% krajowej mediany rocznych ekwiwalentnych dochodów do dyspozycji uwzględniający transfery społeczne.

Współczynnik Giniego to miara nierówności rozkładu dochodów; przybiera wartość między 0 a 1 (lub jeśli przemnożymy przez 100, między 0 a 100). Wskaźnik ten osiągnąłby wartość 0 (rozkład jednorodny), gdyby wszystkie osoby miały ten sam dochód, natomiast wartość 1, gdyby wszystkie osoby poza jedną miały dochód zerowy. Zatem, im wyższa jest wartość wskaźnika, tym większy jest stopień koncentracji dochodów i większe jest ich zróżnicowanie. W badaniu EU-SILC wskaźnik ten wyliczono dla rocznego ekwiwalentnego dochodu do dyspozycji gospodarstwa domowego.

Wyniki badania EU-SILC z 2023 r. wskazują, że – biorąc pod uwagę sytuację dochodową gospodarstw domowych z 2022 r. – wskaźnik zagrożenia ubóstwem po uwzględnieniu w dochodach transferów społecznych osiągnął w województwie świętokrzyskim 19,9% (w kraju 14,0%), co oznacza pogorszenie w po-

równaniu z wynikami badania przeprowadzonego w 2022 r. dla sytuacji dochodowej w 2021 r., kiedy to odsetek osób w gospodarstwach domowych dysponujących dochodem ekwiwalentnym poniżej progu zagrożenia ubóstwem wyniósł w województwie 14,8% (w kraju 13,7%).

W 2023 r. najwyższy wskaźnik zagrożenia ubóstwem w Polsce odnotowano w województwach podlaskim (26,2%), warmińsko-mazurskim (22,4%) i lubelskim (20,4%). Województwo świętokrzyskie pod względem zagrożenia ubóstwem uplasowało się na 4. pozycji w kraju, podczas gdy w 2022 r. zajęło 6. lokatę. W 2023 r. najmniejszy odsetek osób żyjących w gospodarstwach zagrożonych ubóstwem odnotowano w województwach śląskim (7,6%) i opolskim (10,7%).

Do zbadania poziomu nierówności dochodowych najczęściej wykorzystywaną miarą jest współczynnik Giniego. Im niższa wartość wskaźnika, tym bardziej równomierny jest rozkład dochodów. Współczynnik Giniego dla przeciętnego ekwiwalentnego rocznego dochodu do dyspozycji w województwie świętokrzyskim wyniósł w badaniu z 2023 r. 24,6% (w 2022 r. współczynnik osiągnął 24,5%), co oznacza wzrost rozwarstwienia dochodowego. W kraju współczynnik Giniego dla przeciętnego ekwiwalentnego rocznego dochodu do dyspozycji ukształtował się w badaniu z 2023 r. na poziomie 27,0%, wobec 26,3% w badaniu z 2022 r.

5.2.2. Pomoc społeczna i wspieranie rodziny

5.2.2. Social assistance and family support

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej z 12 marca 2004 r. (Dz. U. z 2021 r. poz. 2268, z późniejszymi zmianami) pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Pomoc społeczną organizują organy administracji rządowej i samorządowej, współpracując na zasadzie partnerstwa, z podmiotami niepublicznymi, w tym z organizacjami pozarządowymi, kościołami i związkami wyznaniowymi.

O ile na przestrzeni lat 2015-2022 odnotowano spadek liczebności beneficjentów pomocy społecznej, o tyle w 2023 r. liczba ta wzrosła. W 2023 r. odnotowano wyraźny wzrost wydatkowanych środków, na czym zaważył wzrost udzielonej pomocy niepieniężnej.

W obszarze świadczeń na rzecz rodziny w 2023 r. zachowane zostały prawidłowości obserwowane w poprzednich latach, tj. przy wzroście świadczeń rodzinnych ogółem odnotowano spadek wypłaconych zasiłków rodzinnych.

W 2023 r. zasięg korzystania zarówno ze świadczeń środowiskowej pomocy, jak i świadczeń rodzinnych pozostał na jednym z wyższych poziomów w kraju.

Pomimo znaczącej poprawy dostępności placówek świadczących opiekę nad dziećmi do 3. roku życia, w 2023 r. pozostała ona na jednym z najniższych poziomów w kraju.

W 2023 r. świadczenia społeczne w ramach zadań własnych i zadań zleconych jednostkom samorządu terytorialnego przyznano na podstawie decyzji 36,1 tys. osób bez względu na liczbę pobieranych świadczeń, ich rodzaj, formę oraz źródło finansowania, wobec 35,9 tys. osób w 2022 r. i 76,2 tys. osób w 2015 r. O ile na przestrzeni lat 2015-2022 odnotowano spadek rzeczywistej liczby osób, której przyznano świadczenia, o tyle w 2023 r. liczba ta wzrosła. W 2023 r. osoby z województwa świętokrzyskiego stanowiły 4,1% krajowej populacji, której wydano decyzje wobec 3,9% w 2022 r. i 4,3% w 2015 r. W 2023 r. liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenia w przeliczeniu na 10 tys. ludności wyniosła 307 osób w województwie, wobec 236 osób w kraju (w 2022 r. 304 wobec 241, podczas gdy w 2015 r. 605 wobec 460).

Tablica 16. Świadczenia pomocy społecznej
Table 16. Social assistance benefits

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023
Osoby, którym decyzją przyznano świadczenia pomocy społecznej (rzeczywista liczb osób) Beneficiaries of social assistance benefits (total real number of person)	76228	46030	35916	36060
Udzielone świadczenie w tys. zł Benefits granted in thousand PLN	150545	152534	148931	164312
pomoc pieniężna financial assistance	94078	87795	87301	85816
pomoc niepieniężna non-financial assistance	56467	64740	61630	78496
Osoby, którym decyzją przyznano świadczenia pomocy społecznej na 10 tys. ludności Beneficiaries per 10 thousand population	605	382	304	307

Osoby korzystające ze świadczeń ogółem, to suma osób, którym przyznano decyzją poszczególne rodzaje świadczeń. Osoby potrzebujące mogły bowiem otrzymać pomoc zarówno w formie pieniężnej, jak i niepieniężnej. W efekcie zsumowana liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenia pieniężne i/lub niepieniężne wyniosła 48,5 tys. osób w 2023 r., wobec 49,4 tys. osób w 2022 r. i 101,2 tys. osób w 2015 r. W 2023 r. świadczenia w formie pieniężnej otrzymało na podstawie decyzji 30,2 tys. osób, wobec 32,0 tys. osób przed rokiem i 58,6 tys. osób w 2015 r. Większość przyznanych świadczeń pieniężnych stanowiły zasiłki celowe. W 2023 r. otrzymało je 15,9 tys. osób, wobec 17,3 tys. osób w 2022 r. i 34,0 tys. osób w 2015 r. Świadczenia w formie niepieniężnej przyznano na podstawie decyzji 18,3 tys. osób, podczas gdy w 2022 r. 17,4 tys. osób, a w 2015 r. 42,6 tys. osób. Było to przede wszystkim świadczenie w postaci codziennego gorącego posiłku – w 2023 r. skorzystało z tej formy 11,2 tys. osób, podczas gdy w 2022 r. 11,4 tys. osób, a w 2015 r. 36,8 tys. osób.

W ramach pomocy społecznej organizowanej i świadczonej przez jednostki samorządu terytorialnego (zadania własne i zlecone), a także realizowanej przez powiatowe centra pomocy rodzinie (zadania własne oraz z zakresu administracji rządowej), w 2023 r. wydatkowano łącznie 164,3 mln zł. Kwota ta była większa o 10,3% niż przed rokiem i o 9,1% niż w 2015 r. Świadczenia udzielone w województwie stanowiły 4,4% kwoty wypłaconej w kraju (przed rokiem, podobnie jak w 2015 r. – 4,2%). W 2023 r. na pomoc pieniężną przeznaczono 85,8 mln zł (mniej o 1,7% niż w 2022 r. i o 8,8% niż w 2015 r.), co stanowiło 52,2% wydatkowanej kwoty ogółem, wobec 58,6% w 2022 r. i 62,5% w 2015 r. Na zasiłki stałe przeznaczono 47,5 mln zł, na zasiłki celowe – 23,6 mln zł, a na zasiłki okresowe – 13,2 mln zł. W ramach pomocy niepieniężnej w 2023 r. na świadczenia wydano 78,5 mln zł (więcej o 27,4% niż w 2022 r. i o 39,0% niż w 2015 r.), co stanowiło 47,8% sumy wydatkowanych środków wobec 41,4% w 2022 r. i 37,5% w 2015 r. Na usługi opiekuńcze wydano 41,2 mln zł, na posiłek – 16,0 mln zł, a na schronienie – 4,7 mln zł.

Środowiskowa pomoc społeczna to pomoc udzielana ludności w miejscu zamieszkania za pośrednictwem ośrodka pomocy społecznej. Dane oszacowano na podstawie Zbioru Centralnego Krajowego Systemu Monitoringu Pomocy Społecznej Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, zawierającego informację o zrealizowanych świadczeniach środowiskowej pomocy społecznej i odbiorcach tej pomocy – gospodarstwach domowych i ich członkach oraz osobach bezdomnych.

Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej to wszyscy członkowie gospodarstw domowych oraz osoby bezdomne, które w roku badania otrzymały przynajmniej raz jakąkolwiek pomoc świadczoną przez ośrodki pomocy społecznej w miejscu zamieszkania zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2021 r. poz 2268).

Środowiskowa pomoc społeczna jest kierowana zarówno do beneficjentów w wieloosobowych gospodarstwach domowych (z dużym udziałem gospodarstw z dziećmi), jak i osób samotnie gospodarujących oraz do osób bezdomnych.

Tablica 17. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej
Table 17. Beneficiaries of social assistance at domicile

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023
Gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej Households benefiting from social assistance at domicile	47069	33386	27957	27750
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej Beneficiaries of social assistance at domicile	119247	69026	54146	52897
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności Beneficiaries of social assistance at domicile per 10 thousand population	946	573	458	451

Środowiskowa pomoc społeczna zrealizowana w województwie świętokrzyskim w 2023 r. na podstawie ustawy o pomocy społecznej została skierowana do 27,8 tys. gospodarstw domowych, wobec 28,0 tys. w 2022 r. i 47,1 tys. w 2015 r.

W 2023 r. ogólna liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w województwie świętokrzyskim wyniosła 52,9 tys. osób i była mniejsza o 2,3% niż przed rokiem i o 55,6% niż w 2015 r. Podobną tendencję spadkową odnotowano w kraju, gdzie liczebność beneficjentów zmniejszyła się z 2729,8 tys. osób w 2015 r. do 1274,9 tys. osób w 2023 r., tj. o 53,3%. Na przestrzeni lat 2015-2023 osoby z województwa świętokrzyskiego stanowiły od 4,4% do 4,1% krajowej populacji beneficjentów. W 2023 r. liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w przeliczeniu na 10 tys. ludności wyniosła 451 osób w województwie, wobec 338 osób w kraju (w 2022 r. 458 wobec 344, podczas gdy w 2015 r. 946 wobec 710).

Tendencja wzrostowa udziału ubogich beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej, tj. beneficjentów w gospodarstwach domowych oraz osób bezdomnych o dochodach na osobę poniżej progu dochodowego¹, która zarysowała się w latach 2020-2022 została zahamowana w 2023 r.

Odsetek ubogich beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej zmniejszył się w latach 2015-2019 z 68,9% do 55,0%, a następnie w latach 2020-2022 wzrósł z 55,8% do 63,5%. W 2023 r. ubodzy beneficjenci stanowili 59,0%.

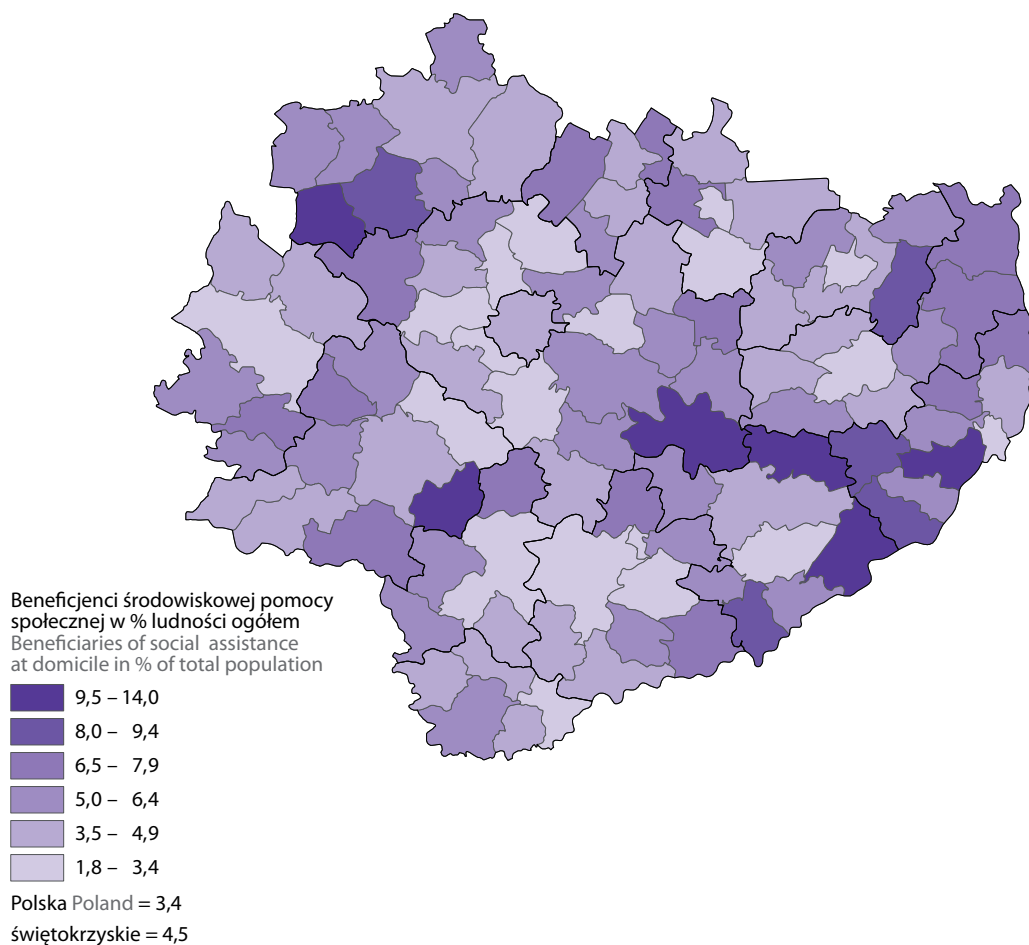
Ubodzy beneficjenci z województwa świętokrzyskiego stanowili od 4,3% w 2015 r. do 4,1% w 2023 r. zbiorowości ubogich beneficjentów w kraju.

W okresie 2015-2023 wyraźnie zmniejszył się odsetek beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej wśród ludności ogółem województwa, czyli zasięg korzystania z pomocy społecznej – z 9,5% do 4,5% (w kraju z 7,1% do 3,4%). Pomimo tego w 2023 r. województwo świętokrzyskie obok podlaskiego (4,6%), kujawsko-pomorskiego (4,9%) i warmińsko-mazurskiego (5,8%), nadal plasowało się w grupie województw o największym zasięgu wsparcia z pomocy społecznej.

Biorąc pod uwagę podział terytorialny województwa, zasięg korzystania ze świadczeń środowiskowej pomocy społecznej był zróżnicowany. W 2023 r. w ośmiu powiatach zasięg nie przekroczył średniej w województwie, przy czym najniższy odnotowano w powiecie ostrowieckim (3,4%) i buskim (3,5%). Najwięcej osób korzystało z pomocy społecznej natomiast w powiatach staszowskim (6,2%) oraz koneckim i sandomierskim (po 5,7%). Biorąc pod uwagę niższy poziom podziału terytorialnego, w 2023 r. w 37 gminach spośród 102 zasięg nie przekroczył wartości średniej – najniższy był w: Busku-Zdroju (1,8%), Ostrowcu Świętokrzyskim (2,0%) oraz Morawicy, Sandomierzu i Włoszczowie (po 2,4%). Szczególnie wysokie odsetki odnotowano natomiast w gminach: Słupia Konecka (14,0%), Bogoria (12,2%), Imielno (11,2%), Raków (10,2%) i Osiek (10,0%).

¹ W latach 2022-2023 kwota tego kryterium dla osoby w rodzinie wynosiła 600 zł, a dla osoby samotnie gospodarującej 776 zł (w latach 2018-2021 odpowiednio 527 zł i 701 zł).

Mapa 28. Zasięg korzystania ze środowiskowej pomocy społecznej w 2023 r.
 Map 28. Scope of use of social assistance at domicile in 2023

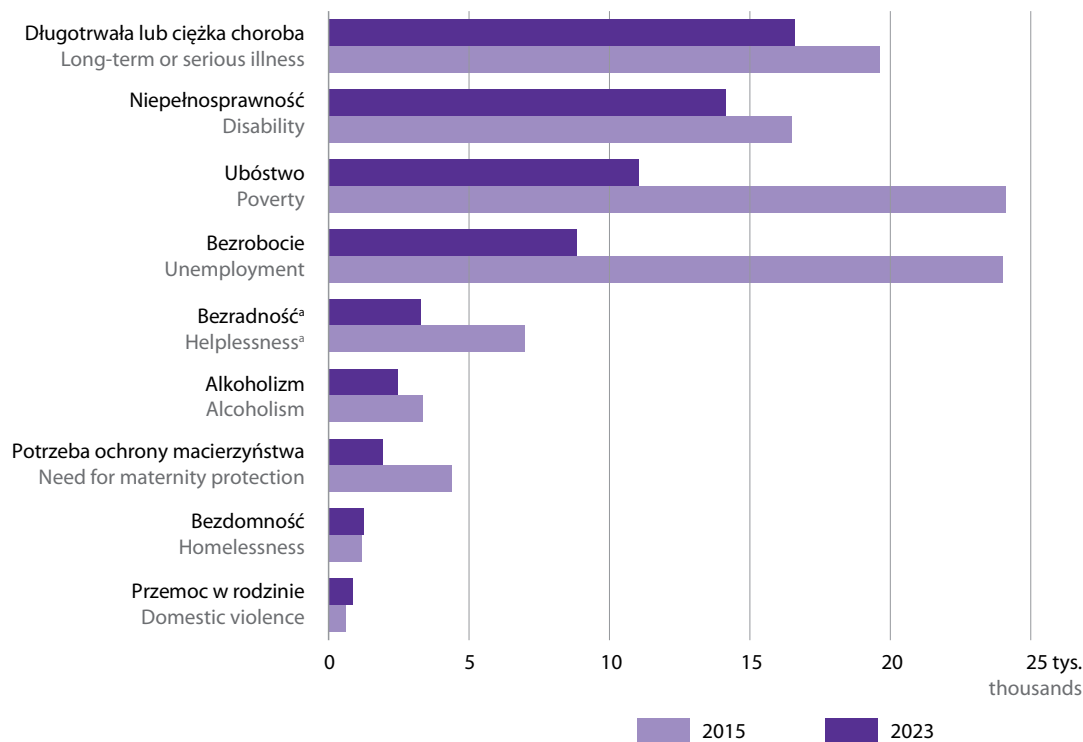

Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. W jednej rodzinie mogło wystąpić kilka przyczyn udzielenia pomocy środowiskowej a więc dana rodzina może być wykazana w raportach kilka razy. W 2023 r., tak jak w latach poprzednich, najczęściej pomocy udzielano z powodu:

- długotrwałej lub ciężkiej choroby – 16,6 tys. rodzin wobec 15,1 tys. w 2022 r. i 19,6 tys. w 2015 r.,
- niepełnosprawności – 14,1 tys. rodzin wobec 12,4 tys. i 16,5 tys.,
- ubóstwa – 11,0 tys. rodzin wobec 11,5 tys. i 24,1 tys.,
- bezrobocia – 8,8 tys. rodzin wobec 9,5 tys. i 24,0 tys.,
- bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – 3,3 tys. rodzin wobec 3,2 tys. i 7,0 tys.,
- alkoholizmu – 2,5 tys. rodzin wobec 2,2 tys. i 3,4 tys.

Wykres 29. Rodziny, którym na podstawie decyzji przyznano pomoc wg przyczyn

Chart 29. Number of families with assigning help (based on the decisions) by reasons

a W sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego.
 a Care and education as well as household management problems.

Omawiając temat wsparcia należy wspomnieć o pomocy finansowej, na jaką mogą liczyć rodziny.

W 2023 r. kontynuowano realizowanie zapoczątkowanego w kwietniu 2016 r. rządowego programu „Rodzina 500 plus”, będącego długofalowym wsparciem kierowanym przede wszystkim do rodzin naturalnych, ale również do rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej.

W 2023 r. wartość wypłaconych świadczeń wychowawczych (łącznie ze świadczeniami wypłaconymi dla dzieci w pieczy zastępczej i dzieci przybyłych z Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym) wyniosła 1147,0 mln zł, co stanowiło 2,8% środków wydatkowanych w skali kraju. Miesięcznie świadczenie wypłacano średnio na 189,3 tys. dzieci.

Natężenie wypłat świadczenia wychowawczego w ciągu 2023 r. na 1 mieszkańca (średnia na mieszkańca w ciągu roku), w województwie świętokrzyskim, podobnie jak w opolskim, nie przekroczyło 1 tys. zł. Największe natężenie (powyżej 1,1 tys. zł na 1 mieszkańca) odnotowano w województwach: mazowieckim, małopolskim, pomorskim i wielkopolskim.

Tablica 18. Świadczenia wychowawcze „RODZINA 500+”
Table 18. „FAMILY 500+” child-support benefit

Wyszczególnienie Specification	2016	2020	2022	2023
Wydatki na świadczenia wychowawcze w tys. zł Child-raising benefit payments in thousand PLN	572239	1149102	1162692	1147040
Przeciętna miesięczna liczba dzieci, na które rodziny otrzymują świadczenie wychowawcze w tys. Monthly average number of children for whom families received a child-raising benefit in thousands	127,6	182,0	187,3	189,3

Uwaga: Od 1 kwietnia 2016 do 30 czerwca 2019 r. przysługiwało rodzicom lub opiekunom dzieci do 18 roku życia, niezależnie od dochodu na drugie i kolejne dziecko, a w przypadku dochodu w wysokości nie przekraczającej 800 zł na osobę, także na pierwsze lub jedyne dziecko. Od 1 lipca 2019 roku przysługuje na każde dziecko do ukończenia 18. roku życia, bez względu na dochód osiągniany przez rodzinę.

Note: From 1 April 2016 to 30 June 2019, it was available to parents or guardians for each child up to the age of 18, regardless of the income for the second and next child, and in the case of income not exceeding 800 PLN per person, also for the first or only child. Since 1 July 2019, child-raising benefit has been granted to every child until 18 years old, regardless of family income.

W 2023 r. kontynuowano program Karta Dużej Rodziny (KDR) oferujący rodzinom wielodzietnym, mającym obecnie lub w przeszłości na utrzymaniu łącznie co najmniej troje dzieci, system zniżek oraz dodatkowych uprawnień przy korzystaniu z oferty kulturalnej, rekreacyjnej, transportowej na terenie całego kraju. Prawo do KDR przysługuje także dzieciom: do 18. roku życia, w wieku do 25. roku życia – w przypadku dzieci uczących się w szkole lub szkole wyższej, bez ograniczeń wiekowych w przypadku dzieci legitymujących się orzeczeniem o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności.

Karta wydawana jest bezpłatnie każdemu członkowi rodziny (również rodziny zastępczej i rodzinnego domu dziecka) spełniającej wymienione warunki. W 2023 r. Kartę Dużej Rodziny w województwie świętokrzyskim posiadało 54,4 tys. rodzin, wobec 43,8 tys. przed rokiem. Rozkład powiatów nie zmienił się. Nadal najwięcej rodzin posiadających kartę grupowały powiat kielecki oraz m. Kielce (w 2023 r. odpowiednio 22,8% i 11,3%), a najmniej – kazimierski (1,9%).

Z dniem 1 czerwca 2018 r. wszedł w życie rządowy program „Dobry start” będący elementem długofalowej polityki rodzinnej. Program ma na celu wyrównywanie szans wśród uczniów i oferuje wsparcie dla rodzin z dziećmi w wieku szkolnym na utrzymaniu, bez względu na dochód. Pomoc realizowana jest w formie jednorazowego świadczenia pieniężnego w wysokości 300 zł na uczące się dziecko i ma wspomóc rodziny w ponoszeniu wydatków związanych z rozpoczęciem roku szkolnego. Świadczenie przysługuje do ukończenia przez dziecko 20. roku życia, a na dziecko z niepełnosprawnością do ukończenia przez nie 24. roku życia. W 2023 r. w województwie świętokrzyskim przekazano na ten cel 40,0 mln zł wobec 40,2 mln zł w 2022 r. i 39,9 mln zł w 2020 r., co stanowiło podobnie jak w 2022 r. 2,9% środków wydatkowanych w skali kraju, wobec 3,0% w latach poprzednich.

Świadczenia rodzinne mają na celu finansowe wsparcie rodziny, jeśli na jej utrzymaniu pozostaje dziecko (dzieci) lub osoba z niepełnosprawnością wymagająca opieki i pomocy. System świadczeń rodzinnych oparty jest o zasadę pomocniczości. W 2023 r. zachowane zostały prawidłowości obserwowane w poprzednich latach, tj. przy wzroście świadczeń rodzinnych ogółem odnotowano spadek wypłaconych zasiłków rodzinnych.

Kwota świadczeń rodzinnych ogółem wypłaconych w województwie świętokrzyskim w 2023 r. wyniosła 552,3 mln zł, co oznacza wzrost o 11,3% w relacji do stanu odnotowanego przed rokiem. Wypłacone środki stanowiły w 2023 r. 4,5% wydatkowanych w skali kraju, wobec 4,4% przed rokiem.

Tablica 19. Świadczenia na rzecz rodziny
Table 19. Benefits to the family

Wyszczególnienie Specification	2018	2020	2022	2023
Dobry Start^a Good Start ^a				
kwota świadczeń wypłaconych (w ciągu roku) w tys. zł amount of benefits paid (during a year) in thousand PLN	.	39859	40194	39965
liczba dzieci (i osób uczących się), na które wypłacono świadczenie (w ciągu roku) number of children (and learners) for whom benefits have been paid (during a year)	.	132923	134026	133304
Zasiłek rodzinny Family allowance				
kwota świadczeń ^b wypłaconych (w ciągu roku) w tys. zł amount of family allowances ^b (during a year) in thousand PLN	169653	132033	94450	78536
dzieci, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny children, for which the parents shall receive family allowances	85109	64924	45882	37589
udział dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku Share of children aged under 17 years, for which the parents shall receive family allowances in the total number of children in this age	37,7	29,1	21,2	17,8
Fundusz alimentacyjny Alimony fund				
kwota świadczeń wypłaconych (w ciągu roku) w tys. zł amount of benefits paid (during a year) in thousand PLN	39761	33740	30218	27288
liczba wypłaconych świadczeń number of paid benefits	96192	78453	69239	61476
Ulga prorodzinna w zeznaniach podatkowych PIT Family tax relief in PIT tax returns				
kwota odliczeń od podatku z tytułu ulgi prorodzinnej w tys. zł amount of tax deductions for family tax relief in thousand PLN	157453	153947	96201	.
liczba dzieci ^c number of children ^c	196276	191236	192759	.

a W ramach programu „Dobry Start” dla każdego uczącego się dziecka, rozpoczynającego rok szkolny wypłacane jest jeden raz w roku świadczenie na wyprawkę szkolną. b Wraz z dodatkami. c Liczba dzieci podana została łącznie, tj. dzieci, na które dokonano odliczenia od podatku jak również dzieci, na które przysługiwał zwrot nieodliczonej kwoty ulgi na dzieci.

a As part of the „Good Start” program, for each learning child, at the beginning of the school year, a benefit for a school layette is paid once a year. b Including appendices. c The number of children was given in total, i.e. children for whom the child relief was deducted from tax as well as children who were entitled to the reimbursement of not deducted child relief.

Wśród wydatków na świadczenia rodzinne podstawowe znaczenie miały wydatki na pomoc skierowaną do rodzin z dziećmi, czyli zasiłki rodzinne wraz z dodatkami, tj. środki na częściowe pokrycie wydatków na utrzymanie dziecka. W 2023 r. kwota wypłaconych zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami wypłaconą w województwie świętokrzyskim osiągnęła 78,5 mln zł, tj. o 16,8% mniej niż przed rokiem. Środki te stanowiły 3,6% wydatkowanych na ten cel w kraju. Udział zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami w świadczeniach rodzinnych w województwie zmniejszył się z 19,0% w 2022 r. do 14,2% w 2023 r. (w kraju – z 22,7% do 17,6%).

W latach 2022-2023 odnotowano spadek liczby rodzin pobierających to świadczenie w województwie świętokrzyskim – z 22,3 tys. do 18,1 tys., jak również zmalała liczebność dzieci, na które rodzice otrzymali zasiłek (z 45,9 tys. osób do 37,6 tys.). Zauważalnie zmniejszył się również udział dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymali zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku z 21,2% do 17,8% (w kraju – z 16,5% do 13,9%).

W ramach świadczeń rodzinnych obok zasiłków rodzinnych znaczące środki uruchomione zostały na świadczenia pielęgnacyjne, czyli przyznane w celu częściowego pokrycia wydatków wynikających z ko-

nieczności zapewnienia opieki i pomocy innej osoby w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji.

Kwota wypłaconych świadczeń pielęgnacyjnych w województwie świętokrzyskim wyniosła w 2023 r. 113,2 mln zł, tj. o 3,1% więcej niż przed rokiem. W 2023 r., podobnie jak przed rokiem, środki te stanowiły 4,6% wydatkowanych na ten cel w kraju. Udział zasiłków pielęgnacyjnych w świadczeniach rodzinnych ogółem zmniejszył się z 22,1% w 2022 r. do 20,5% w 2023 r. (w kraju – z 21,0% do 19,9%).

W 2023 r. wypłacono w województwie świętokrzyskim 61,5 tys. świadczeń z funduszu alimentacyjnego wobec 69,2 tys. w 2022 r. Świadczenia te wypłacono na łączną kwotę 27,3 mln zł, tj. mniejszą o 9,7% niż w roku poprzednim. Kwota wydatkowana w województwie świętokrzyskim stanowiła 3,1% środków wypłaconych w kraju (przed rokiem 3,2%). W 2023 r. w województwie świętokrzyskim średnio miesięcznie wypłacono 5,1 tys. świadczeń, wobec 5,8 tys. przed rokiem. Kwota przeciętnego świadczenia wyniosła 444 zł wobec 436 zł w 2022 r. Tendencje w województwie świętokrzyskim nie odbiegały od obserwowanych w kraju.

Spełniając określone wymogi, wychowujący dziecko dzięki uldze podatkowej na dziecko mogli płacić mniejszy podatek. Kwota odliczeń od podatku z tytułu ulgi prorodzinnej w 2022 r. wyniosła 96,2 mln zł wobec 159,0 mln zł w 2021 r., co stanowiło średnio 2,5% odliczeń w skali kraju.

Wprowadzony od 1 stycznia 2022 r. rodzinny kapitał opiekuńczy przysługuje na każde drugie i kolejne dziecko w rodzinie w wieku od 12 do 35 miesiąca życia. Świadczenie to nie zależy od dochodu rodziny i wynosi w sumie do 12 tys. zł na drugie i każde kolejne dziecko. Świadczenie to dostępne jest w dwóch wariantach, tj.: pierwszy – 1000 zł miesięcznie wypłacane przez 12 miesięcy, albo drugi – 500 zł miesięcznie wypłacane przez 24 miesiące, a decyzja o wyborze wariantu należy do rodzica. W 2023 r. wypłacono mniej rodzinnych kapitałów opiekuńczych niż w 2022 r. (62,9 tys. na kwotę 57,8 mln zł wobec 84,3 tys. na kwotę 91,0 mln zł). W 2023 r. według pierwszego wariantu wypłacono 80,0% kapitałów (przed rokiem 84,6%), a wypłacone według tego wariantu środki stanowiły 89,0% (przed rokiem 91,7%).

Żłobek to jednostka organizacyjna sprawująca opiekę nad dziećmi do lat 3, realizująca funkcje opiekuńcze, wychowawcze i edukacyjne. Opieka w żłobku jest sprawowana od ukończenia 20 tygodnia życia dziecka, żłobek zapewnia opiekę do 10 godz. dziennie. Żłobki, obok klubów dziecięcych, opiekuna dziennego i niani, zostały wprowadzone ustawą z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi do lat 3 (Dz. U. z 2022 r. poz. 1324, z późn. zm.). Obecnie pieczę nad działalnością regulowaną ustawą sprawuje Minister Rodziny i Polityki Społecznej.

Klub dziecięcy to jednostka organizacyjna sprawująca opiekę nad dziećmi do lat 3, realizująca funkcje opiekuńcze, wychowawcze i edukacyjne. Opieka w klubie dziecięcym jest sprawowana od ukończenia 1 roku życia dziecka, klub dziecięcy zapewnia opiekę do 5 godz. dziennie.

Oddział żłobkowy przy przedszkolu to jednostka działająca przy przedszkolu (lub innej instytucji) sprawująca opiekę nad dziećmi do lat 3 nie wpisana do rejestru żłobków i klubów dziecięcych. Od 2022 r. dane o oddziałach żłobkowych nie są dostępne, ponieważ podstawą kartoteki do badania był Rejestr Żłobków, który nie zawiera kategorii „oddziały żłobkowe”.

Dane o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 za 2023 r. zostały przygotowane na podstawie administracyjnych źródeł danych Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, tj. sprawozdania RKZ-4G z działalności żłobków, klubów dziecięcych i dziennych opiekunów.

Na przestrzeni lat 2015-2023 odnotowano korzystne zmiany w zakresie opieki instytucjonalnej nad dziećmi do lat 3, tj. wzrosła zarówno liczba oferowanych miejsc, jak i przebywających w placówkach dzieci.

W końcu 2023 r. działalność prowadziło 85 żłobków oraz 17 klubów dziecięcych, podczas gdy przed rokiem – 89 żłobków i 15 klubów, a w 2015 r. – 31 żłobków i 8 klubów. Liczba miejsc, jakimi dysponowały wymienione placówki wzrosła z 1,4 tys. w 2015 r. do 4,0 tys. w 2022 r. i 4,1 tys. w 2023 r. Według stanu na 31 grudnia, liczba przebywających we wskazanych placówkach dzieci wzrosła z 1,3 tys. w 2015 r. do 3,6 tys. w 2022 r. i 3,7 tys. w 2023 r.

Tablica 20. Żłobki i kluby dziecięce
Stan w dniu 31 grudnia
Table 20. Nurseries and children's clubs
As of 31 December

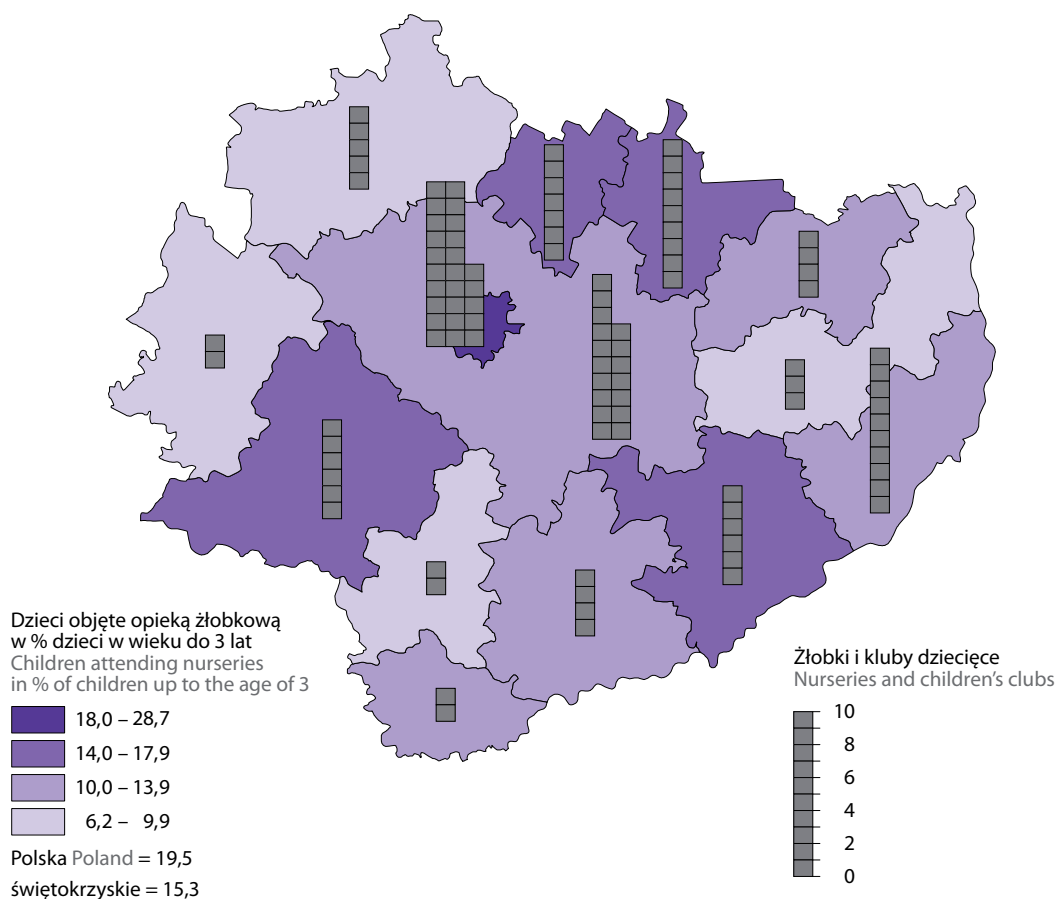
Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023
Żłobki Nurseries	31	68	89	85
w tym publiczne of which public	13	31	42	43
Oddziały żłobkowe Nursery sections	2	1	.	.
Kluby dziecięce Children's clubs	8	14	15	17
w tym publiczne of which public	4	5	8	10
Miejsca: Places:				
w żłobkach in nurseries	1221	2824	3698	3802
w oddziałach żłobkowych in nursery sections	42	17	.	.
w klubach dziecięcych in children's clubs	144	256	265	330
Dzieci przebywające: Children staying:				
w żłobkach in nurseries	1217	2471	3373	3392
w oddziałach żłobkowych in nursery sections	40	17	.	.
w klubach dziecięcych in children's clubs	95	215	241	262

Sukcesywnie z roku na rok rósł udział dzieci objętych opieką żłobkową w liczbie ogółem dzieci w wieku do 3 lat. Według stanu na koniec 2023 r. w województwie świętokrzyskim odsetek ten wyniósł 15,3%, wobec w 2022 r. 13,7%, a w 2015 r. 4,1%. W kraju tego typu opieką zostało objętych w 2023 r. 19,5%, podczas gdy w 2022 r. 18,0%, a w 2015 r. 6,6%.

Na tle kraju, pomimo znaczącego wzrostu w ostatnich latach, w 2023 r. dostępność w województwie świętokrzyskim do tego typu opieki była niska. W 2023 r. niższy odsetek odnotowano jedynie w województwie warmińsko-mazurskim (14,0%). Z kolei najwyższe wskaźniki odnotowano w województwach: dolnośląskim (28,4%), opolskim (25,9%), lubuskim (24,6%), zachodniopomorskim (23,1%) i mazowieckim (20,9%).

Na niższym poziomie podziału terytorialnego, dostępność do opieki nad dziećmi do 3. roku życia była zróżnicowana. Według stanu na koniec 2023 r. najwięcej żłobków i klubów dziecięcych w województwie świętokrzyskim działało na terenie miasta Kielce (25 placówek) oraz powiatów: kieleckiego (17), sandomierskiego (10) i starachowickiego (9). Najmniej, bo po 2 placówki działały w powiatach: kazimierskim, pińczowskim i włoszczowskim. Największy odsetek dzieci w wieku do lat 3. objętych opieką w żłobkach i klubach dziecięcych odnotowano w mieście Kielce (28,7%) oraz w powiatach: starachowickim (16,6%), jędrzejowskim (15,6%), skarżyskim (15,2%), a najmniej dzieci objęto opieką w powiatach: pińczowskim (6,2%), włoszczowskim (7,3%) i opatowskim (7,4%).

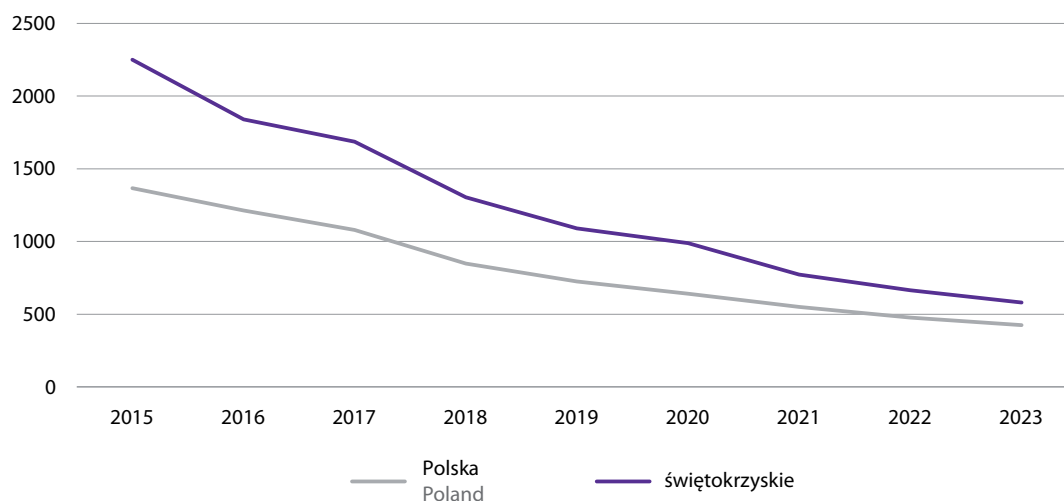
Mapa 29. Żłobki i kluby dziecięce w 2023 r.
Stan w dniu 31 grudnia
Map 29. Nurseries and children clubs in 2023
As of 31 December

O poprawie dostępności do placówek świadczących opiekę nad dziećmi poniżej 3. roku życia świadczy również malejąca liczba dzieci w wieku do 3 lat przypadająca na 100 miejsc w placówkach świadczących opiekę żłobkową. W województwie wskaźnik ten na przestrzeni lat 2015-2023 zmniejszył się z 2251 do 580, podczas gdy w kraju obniżył się z 1367 do 424. Pomimo znaczącego spadku, wskaźnik odnotowany w województwie świętokrzyskim był 2. co do wielkości w kraju, po warmińsko-mazurskim (594). Z kolei najniższe wskaźniki odnotowano w województwach dolnośląskim (299) oraz opolskim (325).

**Wykres 30. Dzieci w wieku do lat 3 na 100 miejsc w żłobkach^a i klubach dziecięcych
Stan w dniu 31 grudnia**

Chart 30. Children up to the age of 3 per 100 places in nurseries^a and children's clubs
As of 31 December

a Do 2021 r. łącznie z oddziałami żłobkowymi.
a Until 2021 including nursery wards.

5.2.3. Warunki mieszkaniowe

5.2.3. Housing conditions

Warunki mieszkaniowe w województwie systematycznie poprawiają się – zwiększa się przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania (o 5,0% od 2015 r.) i zmniejsza liczba osób przypadająca na 1 mieszkanie (o 11,5%). Więcej nowych mieszkań powstaje w miastach niż na obszarach wiejskich.

Na przestrzeni lat 2015-2023 znacząco rozwinęła się infrastruktura komunalna. Długość sieci wodociągowej wzrosła o 6,4%, a udział ludności korzystającej o 0,8 p.proc., kanalizacyjnej odpowiednio o 21,8% i 3,4 p.proc., oraz gazowej o 22,4% i 6,4 p.proc.

Według stanu na koniec 2023 r. zasoby mieszkaniowe województwa świętokrzyskiego liczyły 462,6 tys. mieszkań i stanowiły 2,9% zasobów mieszkaniowych kraju. Ponad połowa (52,8%) zasobów mieszkaniowych województwa znajdowała się w miastach (w kraju 67,8%). W porównaniu z 2022 r. odnotowano wzrost liczby mieszkań o 0,8% (o 1,5% w miastach oraz o 0,1% na obszarach wiejskich), natomiast w porównaniu z 2015 r. nastąpił wzrost o 5,4% (odpowiednio o 9,8% oraz o 0,8%).

Wśród powiatów województwa świętokrzyskiego w 2023 r. najwięcej mieszkań zlokalizowanych było w mieście Kielce (19,9%) oraz powiecie kieleckim (14,1%), a najmniej w powiatach: kazimierskim (2,4%), pińczowskim (3,2%) oraz włoszczowskim (3,7%). W porównaniu z 2015 r. największy wzrost liczby zasobów mieszkaniowych odnotowano w mieście Kielce (11,2%) oraz powiecie kieleckim (10,3%), a najmniej w powiecie opatowskim (0,1%).

Tablica 21.

Zasoby mieszkaniowe^a

Stan w dniu 31 grudnia

Table 21.

Dwelling stocks^a

As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023
Mieszkania Dwellings	439069	452290	458832	462588
Zasoby mieszkaniowe na 1000 ludności Dwelling stocks per 1000 population	349,2	377,0	389,4	395,9
Przeciętna w zasobach: Dwelling stocks, average:				
liczba izb w mieszkaniu number of rooms in a dwelling	3,77	3,90	3,91	3,92
powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m ² useful floor area of a dwelling in m ²	74,1	77,1	77,6	77,8
liczba osób na 1 mieszkanie number of persons per dwelling	2,86	2,65	2,57	2,53

a Na podstawie bilansów.

a Based on balances.

Badanie zakresu gospodarki mieszkaniowej w części dotyczącej stanu zasobów mieszkaniowych, jak i wybranych informacji charakteryzujących warunki mieszkaniowe, zostało przygotowane na podstawie opracowania statystycznego **Bilans Zasobów Mieszkaniowych** za dany rok (według stanu na 31 grudnia).

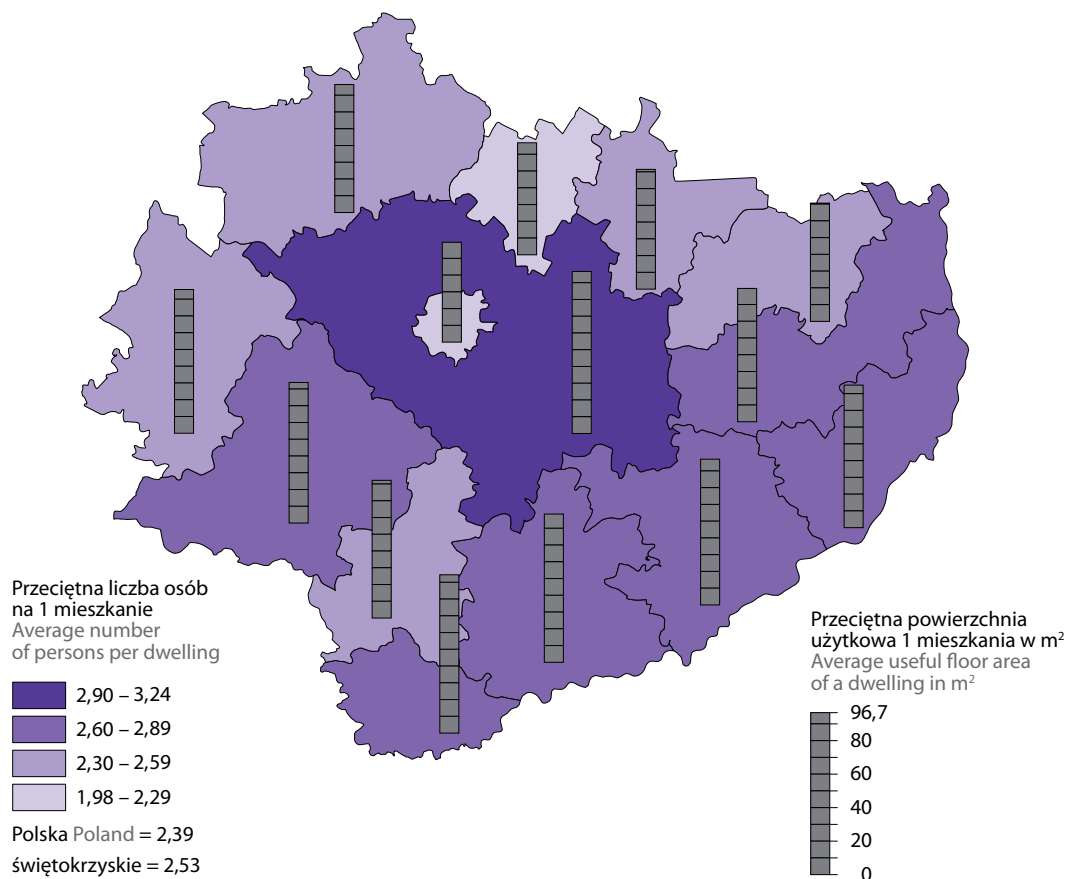
Zasoby mieszkaniowe – ogół mieszkań zamieszkałych i niezamieszkałych znajdujących się w budynkach mieszkalnych i niemieszkalnych. Do zasobów mieszkaniowych nie zalicza się lokali w obiektach zbiorowego zakwaterowania (tj. hoteli pracowniczych, domów studenckich, burs i internatów, domów pomocy społecznej) z wyjątkiem znajdujących się tam mieszkań; pomieszczeń prowizorycznych oraz obiektów ruchomych (tzn. barakowozów, wagonów kolejowych, barek i statków).

Warunki mieszkaniowe w województwie świętokrzyskim systematycznie się poprawiają. Według stanu na koniec 2023 r. przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania wynosiła 77,8 m² i wzrosła o 3,7 m² w stosunku do 2015 r. (w kraju odpowiednio 75,5 m² i 1,9 m²), a przeciętna liczba izb przypadająca na 1 mieszkanie wyniosła 3,92 wobec 3,77 w 2015 r. (w kraju 3,83 wobec 3,82). Warunki mieszkaniowe na obszarach wiejskich były korzystniejsze (przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania – 91,7 m² oraz liczba izb w mieszkaniu – 4,30) niż w miastach (odpowiednio 65,3 m² oraz 3,58).

Warunki mieszkaniowe określane są także przez średnią liczbę osób na 1 mieszkanie oraz przez powierzchnię użytkową mieszkania przypadającą na 1 osobę. Od 2015 roku obserwujemy systematyczną poprawę warunków mieszkaniowych – zarówno w województwie świętokrzyskim, jak i w całym kraju. Przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie zmniejszyła się z 2,86 w 2015 r. do 2,53 w 2023 r. (w kraju odpowiednio z 2,72 do 2,39), jednocześnie wzrosła powierzchnia do dyspozycji jednej osoby z 25,9 m² do 30,8 m² (w kraju odpowiednio z 27,0 m² do 31,6 m²). W 2023 r. na obszarach miejskich w województwie na 1 mieszkanie przypadało mniej osób (2,15) lecz każda z nich dysponowała mniejszą powierzchnią (30,3 m²) niż na obszarach wiejskich (odpowiednio 2,94 oraz 31,2 m²).

Mapa 30. Warunki mieszkaniowe ludności w 2023 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 30. Housing conditions of population in 2023
As of 31 December

Wodociągi to kompleks urządzeń wodociągowych służących do ujęcia wód powierzchniowych i podziemnych, studni publicznych, urządzeń służących do magazynowania i uzdatniania wód, sieci wodociągowe, urządzenia regulujące ciśnienie wody.

Na koniec 2023 r. długość sieci wodociągowej (rozdzielczej i przesyłowej) w województwie świętokrzyskim osiągnęła 14,7 tys. km, a liczba przyłączy do budynków mieszkalnych – 268,6 tys. sztuk (w kraju odpowiednio 341,1 tys. km i 6281,0 tys. sztuk). W porównaniu z 2022 r. długość wybudowanej lub przebudowanej sieci wodociągowej w województwie zwiększyła się o 69,6 km, przy jednoczesnym wzroście liczby przyłączy do budynków o 3,9 tys. sztuk, a w porównaniu z 2015 r. wzrost wyniósł odpowiednio 880,0 km sieci i 25,1 tys. przyłączy. W 2023 r. 16,9% długości sieci oraz 27,1% przyłączy do budynków mieszkalnych znajdowało się na obszarach miejskich województwa.

Tablica 22.

Wodociągi

Stan w dniu 31 grudnia

Table 22.

Water supply system

As of 31 December

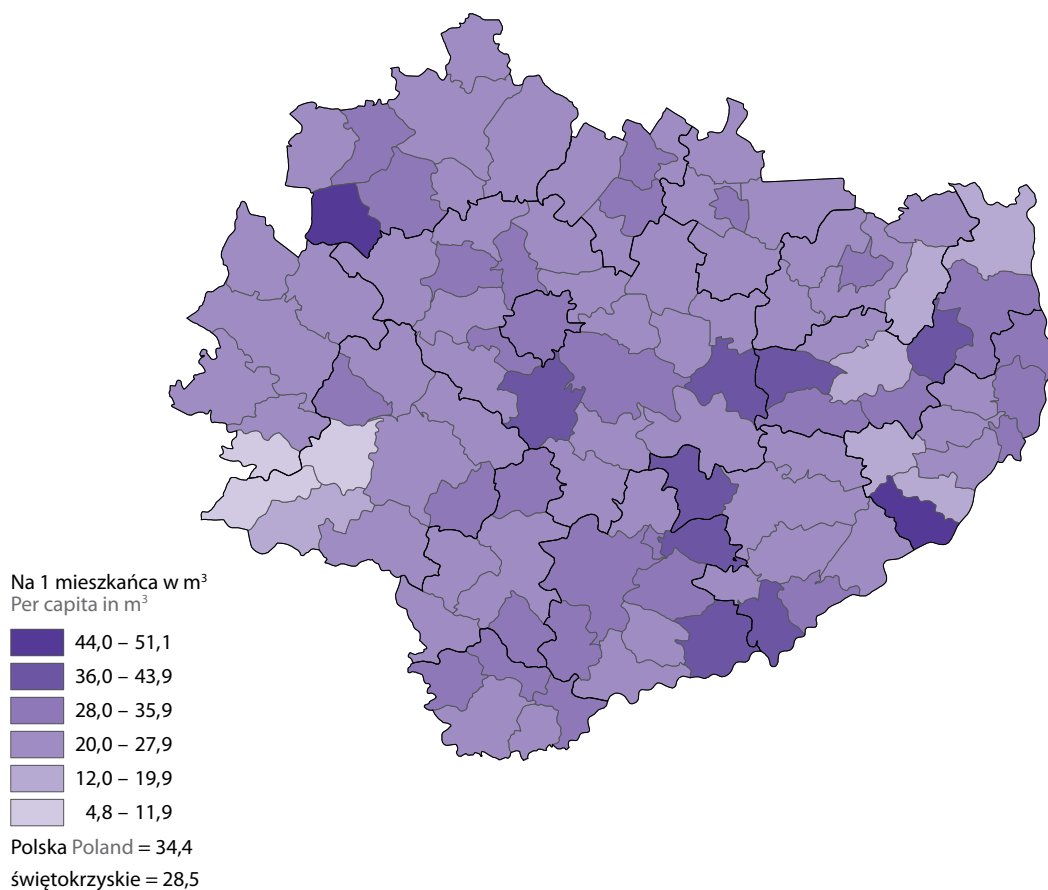
Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023
Sieć wodociągowa (rozdzielcza i przesyłowa) w km Water supply network (distribution and transmission) in km	13844,7	14496,7	14655,1	14724,7
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych w szt. Connections leading to residential buildings in units	243420	257187	264637	268562
Zużycie wody z sieci wodociągowej w gospodarstwach domowych (w ciągu roku) w hm ³ Consumption of water from water supply system in households (during the year) in hm ³	34,8	35,0	33,8	33,5

W województwie świętokrzyskim wskaźnik gęstości sieci wodociągowej w 2023 r. wyniósł 125,8 km na 100 km² i był o 15,7% wyższy niż w kraju. W porównaniu z 2015 r. gęstość sieci wodociągowej w województwie wzrosła o 9,7% (w kraju 14,1%). W 2023 r. na obszarach wiejskich zagęszczenie sieci wodociągowej było niższe niż na obszarach miejskich województwa (112,3 km na 100 km² wobec 306,9 km na 100 km²).

W 2023 r. w województwie świętokrzyskim z sieci wodociągowej korzystało 1,1 mln osób, co stanowiło 91,9% liczby ludności całego województwa – w kraju 92,6%. Większy odsetek mieszkańców korzystał z wodociągów na obszarach miejskich (96,2%), niż na obszarach wiejskich (88,4%). W kraju odsetek korzystających z sieci wodociągowej wyniósł odpowiednio 96,8% i 86,4%.

Rozwój infrastruktury wodociągowej oraz wzrost liczby ludności korzystającej z sieci wodociągowej w województwie przyczyniły się do wzrostu zużycia wody na 1 mieszkańca z 27,6 m³ w 2015 r. do 28,5 m³ w 2023 r. Nadal jednak gospodarstwa domowe w województwie zużywały o 5,9 m³ mniej wody w przeliczeniu na 1 mieszkańca, niż w kraju. Przeciętne zużycie wody na 1 mieszkańca w 2023 r. było wyższe w miastach (31,6 m³ wobec 35,9 m³ w kraju), niż na obszarach wiejskich (26,0 m³ wobec 32,2 m³).

Mapa 31. Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych w 2023 r.
 Map 31. Consumption of water from water supply systems in households in 2023

Kanalizacja to kompleks urządzeń kanalizacyjnych służący do odprowadzania ścieków: sieć kanalizacyjna, wyloty urządzeń służących do wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi, urządzenia podczyszczające i oczyszczające ścieki oraz przepompownie ścieków.

Długość sieci kanalizacyjnej w województwie świętokrzyskim w 2023 r. wynosiła 7,4 tys. km i wzrosła o 242,0 km w porównaniu z 2022 r., a wobec 2015 r. – o 1328,6 km. Sieć kanalizacyjna w województwie stanowiła 4,1% długości sieci krajowej. W 2023 r. w województwie było 144,1 tys. przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych, co stanowiło 3,7% przyłączy w kraju. Liczba przyłączy stale wzrasta – od 2022 r. przybyło 4,8 tys., a od 2015 r. – 29,5 tys. sztuk. Na obszarach wiejskich znajdowało się 72,1% sieci kanalizacyjnej oraz 57,8% przyłączy. Siecią kanalizacyjną w województwie odprowadzono 26,9 hm³ ścieków.

Wskaźnik gęstości sieci kanalizacyjnej w 2023 r. wyniósł 63,3 km na 100 km² i był wyższy o 9,5% niż w kraju. W porównaniu z 2015 r. wskaźnik wzrósł o 22,0%, a w stosunku do 2022 r. – o 3,4%. Wskaźnik gęstości sieci był wyższy na obszarach miejskich (255,7 km na 100 km²), niż na obszarach wiejskich (49,0 km na 100 km²). Jednak w porównaniu do 2015 r. gęstość sieci kanalizacyjnej na obszarach wiejskich wzrosła (o 26,0%), a w miastach spadła (o 3,8%).

Tablica 23.

Kanalizacja

Stan w dniu 31 grudnia

Table 23.

Sewage system

As of 31 December

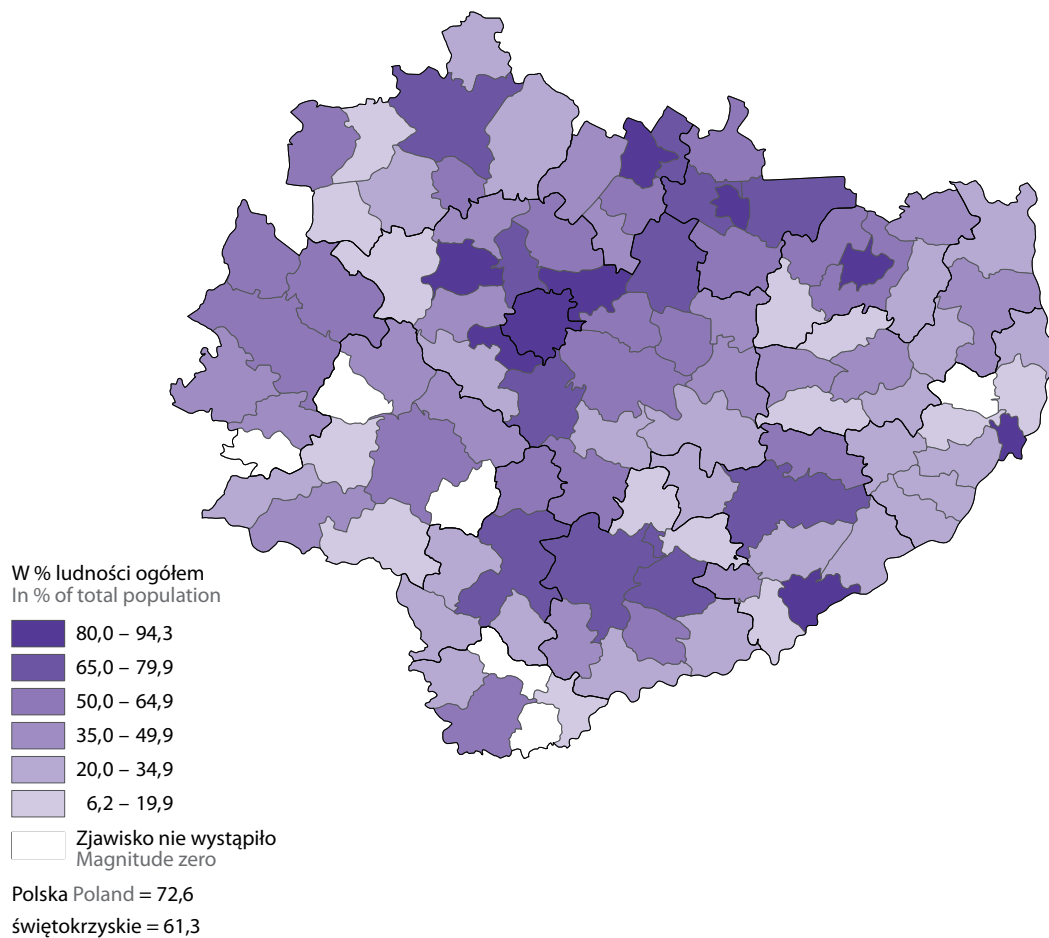
Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023
Sieć kanalizacyjna ^a w km Sewage system ^a in km	6081,5	6594,2	7168,1	7410,1
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych w szt. Connections leading to residential buildings in units	114604	129018	139261	144064
Ścieki odprowadzone siecią kanalizacyjną (w ciągu roku) w hm ³ Wastewater discharged by sewage system (during the year) in hm ³	35,2	33,8	35,4	35,6
w tym oczyszczane of which treated	35,2	33,8	35,4	35,6

a Łącznie z kolektorami.

a Including collectors.

W 2023 r. w województwie świętokrzyskim z sieci kanalizacyjnej korzystało 716,3 tys. osób, co stanowiło 61,3% wszystkich mieszkańców województwa (w kraju 72,6%). Odsetek korzystających z sieci kanalizacyjnej zwiększył się o 3,4 p.proc. w porównaniu z 2015 r. oraz o 0,5 p.proc. w stosunku do 2022 r. W miastach z sieci korzystało 87,5% ludności (wzrost o 0,5 p.proc. wobec 2015 r.), a na obszarach wiejskich 39,8% (wzrost o 5,3 p.proc. wobec 2015 r.).

Mapa 32. Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej w 2023 r.
 Map 32. Population using sewage system in 2023

Sieć gazowa to system przewodów doprowadzających do odbiorców paliwa gazowe przez przedsiębiorstwa prowadzące działalność w zakresie przesyłu i dystrybucji gazu. W systemie przewodów rozróżnia się:

- sieć przesyłową i rozdzielczą (na gaz wysokometanowy i zaazotowany) – przewody uliczne przeznaczone do doprowadzenia gazu do budynków lub innych obiektów za pośrednictwem przyłączy;
- przyłącza – system przewodów łączących sieć rozdzielczą z budynkami i innymi obiektami.

Tablica 24.

Sieć gazowa oraz odbiorcy i zużycie gazu z sieci w gospodarstwach domowych

Stan w dniu 31 grudnia

Table 24.

Gas supply system as well as consumers and consumption of gas from gas supply system in households
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023
Sieć gazowa w km Gas supply system in km	4293,4	4695,5	5157,1	5255,3
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i niemieszkalnych w szt. Connections leading to residential and non-residential buildings in units	71137	80175	89666	91899
Odbiorcy gazu z sieci ^a w tys. Consumers of gas from gas supply system ^a in thousands	175,0	191,7	204,4	204,9
Zużycie gazu z sieci (w ciągu roku): Consumption of gas from gas supply system (during the year):				
w GWh in GWh	830,4	1043,5	1166,0	1113,4
na 1 mieszkańca w kWh per capita in kWh	659,1	866,0	986,3	948,9

a Łącznie z odbiorcami korzystającymi z gazomierzy zbiorczych.

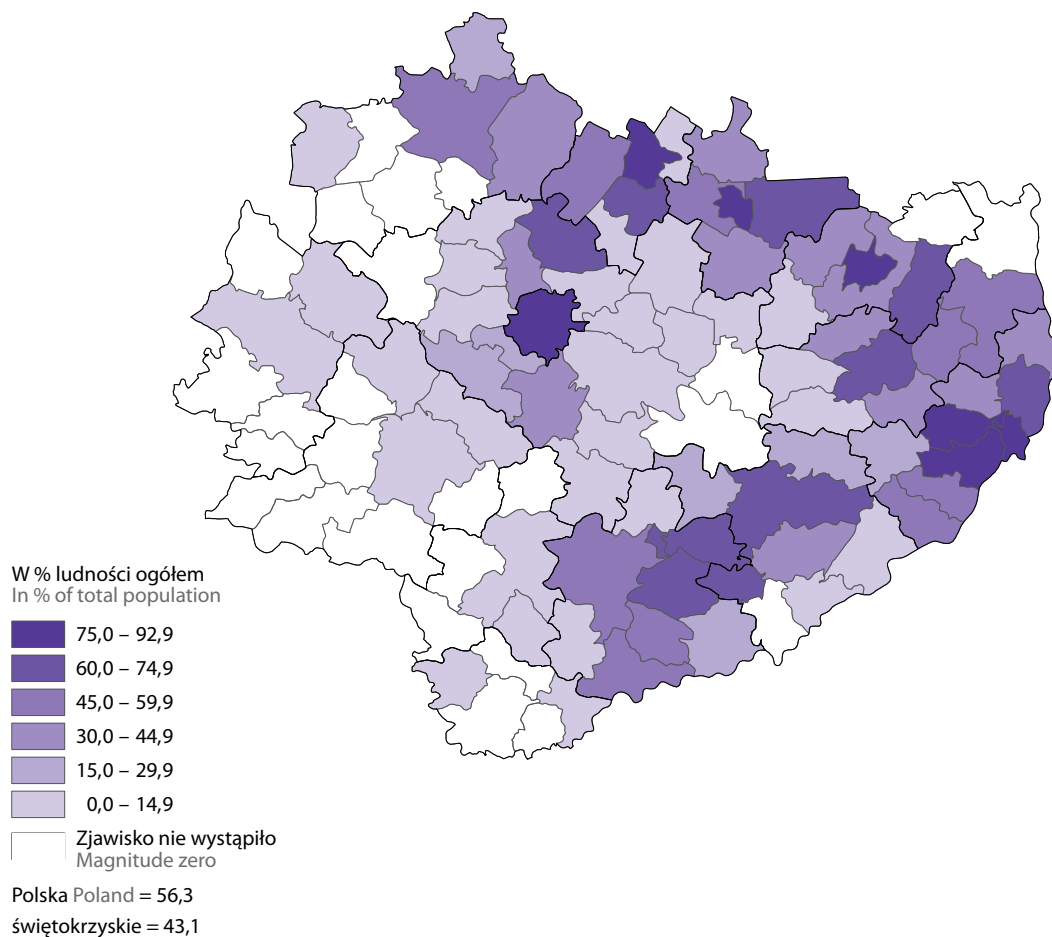
a Including gas customers using collective gas-meters.

W 2023 r. w województwie świętokrzyskim długość sieci gazowej wyniosła 5,3 tys. km, a liczba przyłączy 91,9 tys. sztuk (w kraju odpowiednio 174,3 tys. km i 3,5 mln przyłączy). W porównaniu z 2015 r. długość wybudowanej lub przebudowanej sieci gazowej w województwie zwiększyła się o 961,9 km, przy jednoczesnym wzroście liczby przyłączy do budynków mieszkalnych i niemieszkalnych o 20,7 tys. sztuk, a w porównaniu z 2022 r. wzrost wyniósł odpowiednio 98,2 km oraz 2,2 tys. sztuk. W 2023 r. większa część sieci gazowej znajdowała się na obszarach wiejskich województwa (63,5%), natomiast przyłączy było więcej w miastach (53,5%).

W 2023 r. wskaźnik gęstości sieci gazowej ogółem w województwie wynosił 44,9 km na 100 km² (o 2,0% więcej niż w 2022 r. oraz 22,3% więcej niż w 2015 r.), podczas gdy w kraju – 55,5 km na 100 km². Zagęszczenie sieci gazowej było zdecydowanie wyższe w miastach (237,4 km na 100 km² wobec 206,0 km w 2015 r.), niż na obszarach wiejskich (30,6 km na 100 km² wobec 26,3 km).

W 2023 r. 43,1% mieszkańców województwa świętokrzyskiego korzystało z sieci gazowej (w kraju 56,3%). W porównaniu z 2015 r. w województwie odnotowano wzrost wskaźnika o 6,4 p.proc. W 2023 r. więcej korzystających z gazu z sieci było w miastach – 73,3% (wzrost o 4,5 p.proc. wobec 2015 r.), niż na obszarach wiejskich – 18,4% (wzrost o 7,6 p.proc.).

Mapa 33. Ludność korzystająca z gazu z sieci w 2023 r.
 Map 33. Population using gas supply system in 2023

W ciągu 2023 r. w województwie świętokrzyskim gospodarstwa domowe zużyły 1113,4 GWh gazu z sieci, co stanowiło 2,1% zużycia gazu w kraju. W województwie zużyto 948,9 kWh gazu na jednego mieszkańca, co w porównaniu z 2022 r. stanowi spadek o 3,8%, a do 2015 r. wzrost o 44,0%. W przeliczeniu na 1 mieszkańca trzykrotnie więcej gazu zużyli mieszkańcy miast (1474,8 kWh), niż obszarów wiejskich (516,5 kWh).

5.2.4. Ochrona zdrowia

5.2.4. Health care

Od 20 marca 2020 r. do 15 maja 2022 r. obowiązywał w Polsce stan epidemii spowodowany zakażeniami wirusem SARS-CoV-2 wywołującym COVID-19. W dniu 16 maja 2022 r. złagodzone obostrzenia wprowadzając stan zagrożenia epidemicznego, który obowiązywał do końca czerwca 2023 r.

W lecznictwie ambulatoryjnym na przestrzeni lat 2015-2023 obserwowano w województwie świętokrzyskim coroczny spadek liczby praktyk lekarskich. Z wyłączeniem okresu 2020-2021 liczba przychodni sukcesywnie wzrastała. W 2023 r. liczba udzielonych porad w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej była wyższa zarówno w porównaniu z 2022 r., jak i 2015 r.

W 2023 r. liczba hospitalizowanych pacjentów na 10 tys. mieszkańców województwa była wyższa, zarówno przed rokiem, jak i w 2015 r. Podobnie jak w 2022 r., odnotowany w 2023 r. w województwie świętokrzyskim wskaźnik był najwyższy w kraju.

Rok 2023 był kolejnym, w którym wzrósł stopień wykorzystania łóżek szpitalnych.

W latach 2019-2023 wzrosła liczebność pracowników medycznych opiekujących się bezpośrednio pacjentami. Dostępność pracowników służby zdrowia, choć na tle kraju była w większości przypadków zadowalająca, pozostała niska.

Zarówno w porównaniu z 2022 r., jak i 2015 r. odnotowano spadek liczby wyjazdów zespołów ratownictwa medycznego (ZRM) na miejsce zdarzenia, a także liczby osób, którym udzielono pomocy medycznej.

W szpitalnych oddziałach ratunkowych w 2023 r. doraźną pomoc medyczną w trybie ambulatoryjnym otrzymało więcej osób niż w 2022 r., ale mniej niż w 2019 r. Zwiększyła się natomiast liczba osób leczonych w trybie stacjonarnym i przekazanych do leczenia szpitalnego.

Ambulatoryjna opieka zdrowotna realizowana jest przez poradnie, przychodnie i praktyki lekarskie (tj. przychodnie, ośrodki zdrowia, poradnie, ambulatoria i izby chorych oraz zakłady badań diagnostycznych i medyczne laboratoria diagnostyczne).

Stacjonarna opieka zdrowotna to całodobowa opieka lekarska i pielęgniarska świadczona w stacjonarnych zakładach opieki zdrowotnej (tj. szpitale – ogólne, psychiatryczne i uzdrowiskowe, ośrodki leczenia odwykowego, ośrodki rehabilitacyjne dla narkomanów, regionalne ośrodki psychiatrii sądowej, zakłady opiekuńczo-lecznicze i pielęgnacyjno-opiekuńcze, hospicja, oddziały opieki paliatywnej, sanatoria).

Ratownictwo medyczne to system, który tworzy się w ramach realizacji zadań państwa polegających na zapewnieniu pomocy każdej osobie znajdującej się w stanie nagłego zagrożenia zdrowotnego.

W 2023 r. w lecznictwie ambulatoryjnym funkcjonowało 670 przychodni, wobec 658 w 2022 r. i 576 w 2015 r. W 2023 r. 74,2% przychodni, tj. 497 prowadziło działalność w miastach. Liczba praktyk lekarskich zmniejszyła się z 236 w 2015 r. do 139 w 2023 r., w tym liczba praktyk stomatologicznych zmalała ze 177 do 111. Podobnie jak w przypadku przychodni, większość praktyk lekarskich prowadziła działalność w miastach (w 2023 r. 80,6%, tj. 112).

Dostępność placówek ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w województwie była mniejsza niż przeciętnie w kraju (w 2023 r. 1444 osób/ 1 podmiot, wobec 1413 osób). W przekroju terytorialnym zróżnicowanie było znacznie większe. W 2023 r. w 19 gminach dostępność była lepsza niż przeciętnie w województwie. W najlepszej sytuacji znajdowali się mieszkańcy miasta Kielce, gdzie na 1 placówkę przypadało 707 mieszkańców, a także gmin: Michałów (882 osoby/ 1 placówkę) Sandomierz (886 osób/ 1 placówkę), Opatów (896 osób/ 1 placówkę) i Fałków (986 osób/ 1 placówkę). W 2023 r. w 83 gminach dostępność

nie przekroczyła przeciętnej w województwie. Najmniejszą dostępność placówek ambulatoryjnej opieki zdrowotnej odnotowano w gminach: Kunów (9143 osoby/ 1 placówkę), Bliżyn (7445 osób/ 1 placówkę), Pacanów (6874 osób/ 1 placówkę) i Rytwiany (6231 osób/ 1 placówkę).

Tablica 25. Placówki opieki zdrowotnej

Stan w dniu 31 grudnia

Table 25. Health care facilities

As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023
Przychodnie Out-patient departments	576	634	658	670
Praktyki lekarskie i lekarzy denty- stów ^a Medical and dental practices ^a	236	174	148	139
Porady udzielone ^{bc} w tys: Consultations provided ^{bc} in thou- sands:	9699,7	8367,4	9721,2	10023,2
lekarskie ^d doctors ^d	8675,5	7748,0	8833,2	9112,8
stomatologiczne dental	1024,3	619,5	887,9	910,4
Szpitala ogólne General hospitals	25	24	24	24
Łóżka w szpitalach ogólnych Beds in general hospitals	6313	5404	5202	5218
na 10 tys. ludności per 10 thousand population	50,2	45,0	44,2	44,7
wykorzystanie łóżek w % usage of beds in %	68,4	56,3	68,7	73,6
Przeciętny pobyt chorego w dniach Average patient stay in days	5,3	5,4	4,8	4,8

a Dane obejmują praktyki, które podpisały kontrakty z NFZ lub z przychodniami. b Łącznie z poradami finansowanymi przez pacjentów. c W ciągu roku. d Łącznie z poradami z izb przyjęć udzielanymi pacjentom niehospitalizowanym.

a Data concern practices that have signed a contract with the National Health Fund or out-patient departments. b Including consultations paid by patients. c During the year. d Including consultations provided to non-hospitalised patients in admission rooms.

Uwzględniając porady finansowane przez pacjentów oraz porady z izb przyjęć szpitali ogólnych udzielone pacjentom niehospitalizowanym, w ciągu 2023 r. udzielono 10023,2 tys. porad (9112,8 tys. lekarskich i 910,4 tys. stomatologicznych).

Liczba udzielonych porad w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej była większa o 3,1% niż przed rokiem i o 3,3% niż w 2015 r., przy czym liczba porad lekarskich wzrosła o 3,2% w relacji do 2022 r. i o 5,0% w porównaniu z 2015 r., natomiast liczba porad stomatologicznych była o 2,5% większa niż w 2022 r., natomiast o 11,1% mniejsza niż w 2015 r.

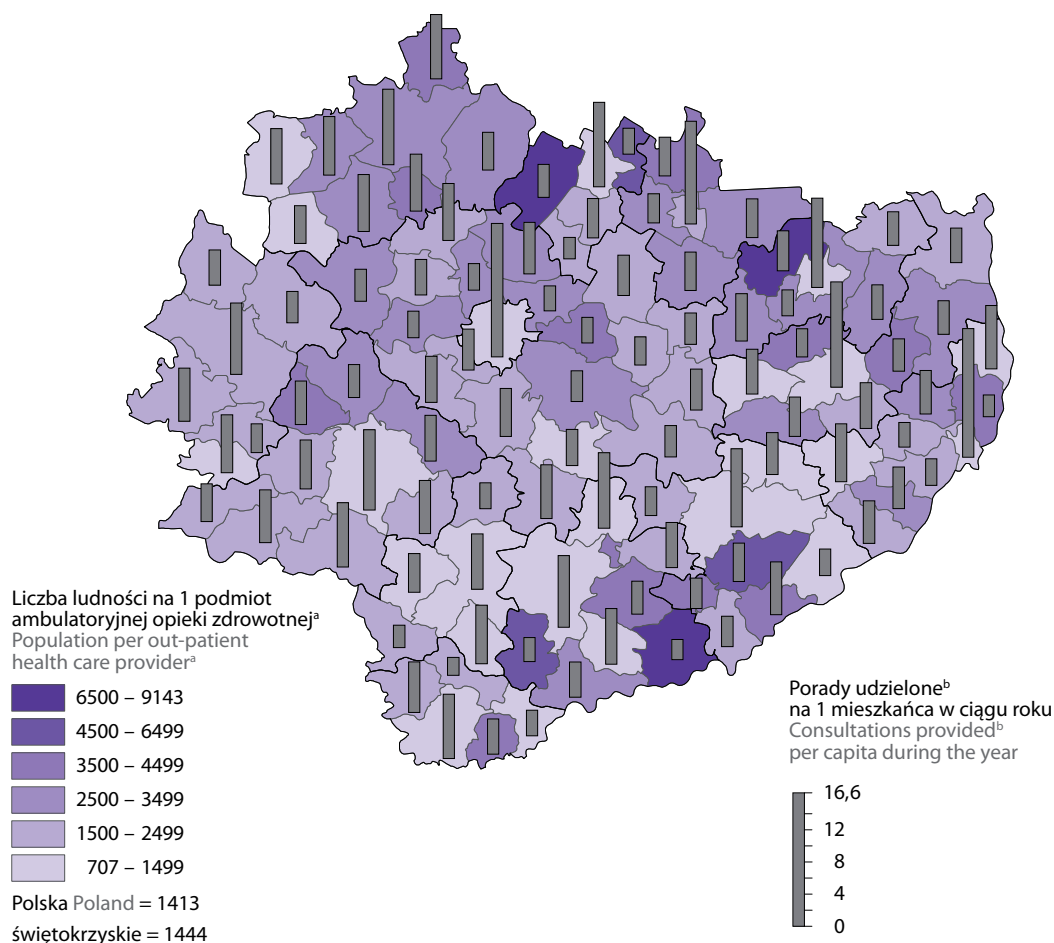
Na przestrzeni okresu 2015-2023 zmniejszył się udział porad stomatologicznych w poradach ogółem – z 10,6% do 9,1%.

Liczba udzielonych porad ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca województwa zwiększyła się z 7,7 w 2015 r. do 8,5 w 2023 r., w tym liczba porad lekarskich wzrosła z 6,9 do 7,8, a stomatologicznych pozostała na poziomie 0,8. W analogicznym okresie w kraju liczba porad ogółem wzrosła z 8,3 do 9,3, w tym porad lekarskich zwiększyła się z 7,4 do 8,4, a stomatologicznych pozostała na poziomie 0,9.

W 2023 r. po wyłączeniu porad udzielonych w izbach przyjęć szpitali ogólnych (215,4 tys. porad), liczba udzielonych porad ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca wynosiła w województwie 8,4 podczas gdy w kraju 9,2. Na 102 gminy województwa ponadprzeciętną liczbę udzielonych porad odnotowano w 12

gminach, przy czym największą w: mieście Kielce (16,6), Sandomierzu (16,0), Opatowie (13,1), Starachowicach (12,8) oraz Ostrowcu Świętokrzyskim (11,1). Z kolei najmniej porad na 1 osobę przypadło w gminach: Czarnocin (2,2), Pacanów (2,5), Łączna i Dwikozy (po 2,7) oraz Działoszycie (2,8).

Mapa 34. Ambulatoryjna opieka zdrowotna w 2023 r.
Map 34. Out-patient health care in 2023

a Stan na 31 grudnia. b Łącznie z poradami finansowanymi przez pacjentów; bez porad udzielonych w izbach przyjęć szpitali ogólnych pacjentom niehospitalizowanym. Łącznie z poradami udzielonymi w przychodniach resortów obrony narodowej i spraw wewnętrznych.
a As of 31 December. b Including consultations paid by patients; excluding consultations provided in admission rooms of general hospitals for non-hospitalized patients. Including consultations provided in out-patients departments of the Ministry of Interior and the Ministry of National Defence.

Stacjonarną opiekę zdrowotną w województwie świętokrzyskim na koniec 2023 r. można było uzyskać m.in. w udzielających świadczeń w trybie stacjonarnym i dziennym 24 stacjonarnych szpitalach ogólnych oraz udzielających świadczeń w trybie wyłącznie dziennym 9 szpitalach dziennych (tzw. szpitalach jednego dnia). Od 2019 r. klasyfikacji szpitali naienne i stacjonarne dokonuje się na podstawie deklaracji podmiotów leczniczych na Sprawozdaniu o działalności szpitala ogólnego MZ-29.

W 2023 r. w dyspozycji szpitali pozostawało w sumie 5218 łóżek (łącznie z łózkami i inkubatorami dla noworodków) oraz 188 miejsc dziennych, podczas gdy w 2022 r. – 5202 łóżka i 194 miejsca, a w 2015 r. – 6313 łóżek i 151 miejsc. Od 2016 r. większością miejsc dziennych dysponowały stacjonarne szpitale ogólne (w 2023 r. – 81,9%, w 2022 r. – 82,0%, w 2016 r. – 74,9% wobec w 2015 r. – 23,2%).

W 2023 r., podobnie jak przed rokiem, chory przebywał w szpitalu w województwie świętokrzyskim przeciętnie 4,8 dnia, podczas gdy w 2015 r. 5,3 dnia (w kraju w 2023 r. 5,1 dnia, wobec w 2022 r. – 5,3 dnia, a w 2015 r. – 5,4 dnia).

Liczba łóżek w przeliczeniu na 10 tys. ludności ogółem w województwie wyniosła 44,7 w 2023 r. wobec 44,2 w 2022 r. i 50,2 w 2015 r. W kraju na 10 tys. ludności przypadało 42,8 łóżka w 2023 r. wobec 43,5 w 2022 r., a 48,6 w 2015 r.

W 2023 r. wskaźnik wykorzystania łóżek w stacjonarnych szpitalach ogólnych w województwie świętokrzyskim wyniósł 73,6% lub inaczej 269 dni i było to więcej o 18 dni niż w 2022 r. i o 20 dni niż w 2015 r. W kraju wykorzystanie łóżek w 2023 r. osiągnęło 67,4%, tj. 246 dni, co oznacza wzrost o 10 dni w relacji do stanu z 2022 r. i o 3 dni w porównaniu z 2015 r. Odnotowany w 2023 r. w województwie świętokrzyskim wskaźnik był najwyższy w kraju. Najmniejsze wykorzystanie łóżek odnotowano w województwie warmińsko-mazurskim (63,9%).

W 2023 r. w szpitalach ogólnych leczono w trybie stacjonarnym (bez ruchu międzyoddziałowego) 271,6 tys. osób wobec 262,3 tys. przed rokiem i 286,8 tys. w 2015 r. W 2023 r. liczba hospitalizowanych pacjentów na 10 tys. mieszkańców województwa wyniosła 2315 wobec 2219 przed rokiem i 2276 w 2015 r. (w kraju 1899 wobec 1823 w 2022 r. i 2027 w 2015 r.). Podobnie jak w 2022 r., odnotowany w 2023 r. w województwie świętokrzyskim wskaźnik był najwyższym w kraju.

W 2023 r. w ramach opieki dziennej realizowanej w szpitalach ogólnych (stacjonarnych i dziennych), leczonych było łącznie 48,8 tys. osób wobec 45,1 tys. osób przed rokiem i 29,7 tys. osób w 2015 r., w tym w szpitalach dziennych odpowiednio: w 2023 r. 7,7 tys., w 2022 r. 8,1 tys., a w 2015 r. 4,2 tys. W latach 2015-2021 zauważalnie zmalał udział pacjentów leczonych dziennie w szpitalach stacjonarnych, na rzecz leczonych w szpitalach dziennych – z 85,7% w 2015 r. do 67,4% w 2021 r., natomiast w 2022 r. odnotowano wzrost do 82,0%, a w 2023 r. – do 84,3%. Oznacza to, że o ile w latach 2015-2021 udział leczonych w ramach opieki dziennej w szpitalach jednego dnia wzrósł z 14,3% do 32,6%, to w 2022 r. obniżył się do 18,0%, a w 2023 r. – do 15,7%.

W ramach stacjonarnej opieki zdrowotnej oprócz szpitali ogólnych w województwie na koniec 2023 r. funkcjonował 1 szpital psychiatryczny, 21 zakładów opiekuńczo–lecniczych (w tym 1 typu psychiatrycznego), 3 zakłady pielęgnacyjno–opiekuńcze, 11 hospicjów oraz 3 ośrodki rehabilitacyjne dla uzależnionych od substancji psychoaktywnych. W placówkach tych leczyło się w 2023 r. w sumie 12,3 tys. osób (w roku poprzednim 12,5 tys. osób).

Integralną część systemu ochrony zdrowia stanowi lecznictwo uzdrowiskowe. Znanym i cenionym centrum lecznictwa uzdrowiskowego w województwie świętokrzyskim od lat pozostaje powiat buski. Na przestrzeni lat 2015-2023 liczba działających tam placówek podlegała niewielkim wahaniom. Czynnych na koniec 2023 r. było 14 sanatoriów, 2 szpitale uzdrowiskowe, 1 przychodnia uzdrowiskowa. Ponadto w województwie działały 4 stacjonarne zakłady rehabilitacji leczniczej (3 w powiecie buskim i 1 – w kieleckim). W porównaniu ze stanem z 2015 r. wzrosła liczba sanatoriów (o 2), stacjonarnych zakładów rehabilitacji leczniczej (o 3), a zmniejszyła się liczba szpitali uzdrowiskowych (o 2).

Na koniec 2023 r., w dyspozycji placówek lecznictwa uzdrowiskowego znajdowało się 3,4 tys. łóżek, wobec 3,2 tys. w 2022 r. i 3,1 tys. w 2015 r. Ponadto stacjonarne zakłady rehabilitacji leczniczej dysponowały na koniec 2023 r. 0,4 tys. miejsc wobec 0,3 tys. w 2022 r. i 0,1 tys. w 2015 r.

W 2023 r. liczba pacjentów/ kuracjuszy w placówkach lecznictwa uzdrowiskowego wyniosła 64,4 tys. w opiece stacjonarnej i 6,1 tys. w trybie ambulatoryjnym, wobec w 2022 r. odpowiednio 62,6 tys. i 6,1 tys. osób, a w 2015 r. 59,3 tys. i 10,3 tys. osób. Ponadto w stacjonarnych zakładach rehabilitacji leczniczej liczba pacjentów/ kuracjuszy w 2023 r. osiągnęła 8,4 tys. osób wobec 15,3 tys. w 2022 r. i 2,7 tys. w 2015 r.

Od 2019 r. dane dotyczące **lekarzy, lekarzy dentystów, pielęgniarek i położnych** opracowywane są w oparciu o źródła administracyjne, w tym rejestry:

posiadających prawo wykonywania zawodu (lekarzy i lekarzy dentystów, pielęgniarek i położnych), płatników składek ZUS,

podmiotów wykonujących działalność leczniczą,

praktyk lekarskich,

praktyk pielęgniarek i położnych.

Dane dotyczą pracujących bezpośrednio z pacjentem, bez względu na główne miejsce pracy. W związku z przejściem na nowe źródło dane nie są porównywalne z danymi opublikowanymi w poprzednich edycjach Raportu, opartymi o metodę sprawozdawczości.

Od 2023 r. dane dotyczące **fizjoterapeutów** opracowano na podstawie źródeł administracyjnych; dane te są nieporównywalne z publikowanymi za lata wcześniejsze.

W województwie świętokrzyskim wśród pracujących w ochronie zdrowia bezpośrednio z pacjentem odnotowano w 2023 r.: 3768 lekarzy, 1022 lekarzy dentystów, 8203 pielęgniarek, 958 położnych, 802 farmaceutów, 2600 fizjoterapeutów i 529 diagnostów laboratoryjnych.

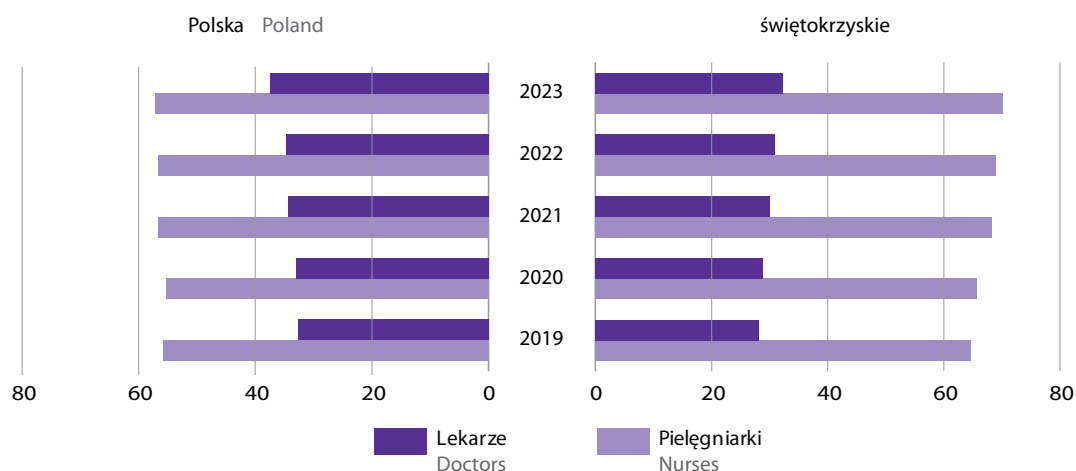
Jednym z najważniejszych zagadnień jest efektywne wykorzystanie kadr medycznych. Zapewnienie odpowiedniej dostępności do personelu medycznego, opartej na potrzebach mieszkańców, stanowi jedno z najważniejszych wyzwań współczesnej polityki zdrowotnej.

Wykres 31. Lekarze i pielęgniarki na 10 tys. ludności

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 31. Doctors and nurses per 10 thousand population

As of 31 December

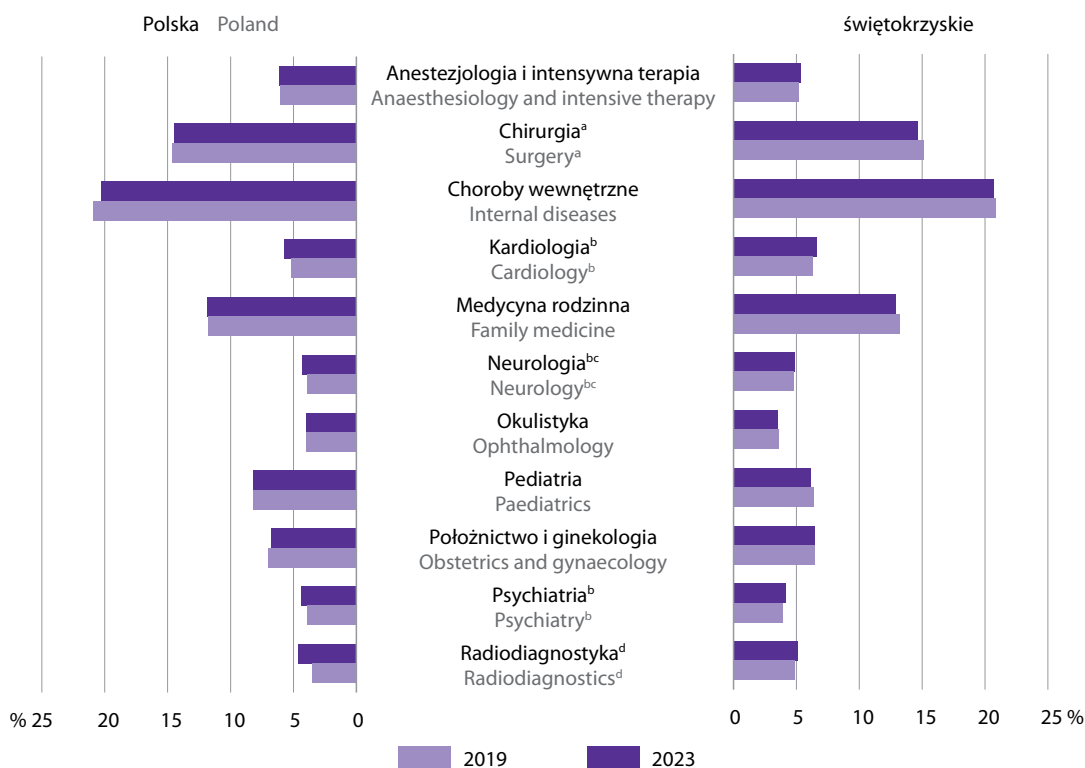
Na przestrzeni lat 2019-2023 liczba lekarzy w przeliczeniu na 10 tys. ludności województwa wzrosła z 28,2 do 32,2, lekarzy dentystów – z 7,8 do 8,7, pielęgniarek z 64,6 do 70,2, farmaceutów z 6,2 do 6,9, diagnostów laboratoryjnych – z 4,2 do 4,5, a położnych w przeliczeniu na 10 tys. kobiet z 14,8 osób do 16,0.

Z wyjątkiem pielęgniarek, położnych i diagnostów laboratoryjnych wskaźniki dostępności ukształtowały się poniżej średniej krajowej, gdzie liczba lekarzy w przeliczeniu na 10 tys. ludności wzrosła z 32,7 do 37,6, lekarzy dentystów – z 8,8 do 9,8, pielęgniarek – z 55,8 do 57,4, farmaceutów z 7,3 do 7,6, diagnostów laboratoryjnych – z 3,2 do 3,5, a położnych w przeliczeniu na 10 tys. kobiet – z 14,0 osób do 14,7.

Poza dostępnością pracowników medycznych, wyrażoną przez odniesienie liczby pracujących z pacjentem do liczby potencjalnych pacjentów, ważnym czynnikiem wpływającym na jakość opieki zdrowotnej są kwalifikacje kadry medycznej.

**Wykres 32. Lekarze specjaliści^a
Stan w dniu 31 grudnia**

Chart 32. Medical specialists^a
As of 31 December

a Chirurgii ogólnej, dziecięcej, klatki piersiowej, ortopedii i traumatologii, ortopedii i traumatologii narządu ruchu, neurochirurgii, chirurgii onkologicznej, plastycznej, szczękowej, kardiochirurgii oraz urologii i chirurgii naczyniowej. b Łącznie ze specjalistami dziecięcymi. c d Także: c – neuropatologii, d – radiologii i diagnostyki obrazowej, radioterapii onkologicznej, radiodiagnostyki i radiologii dziecięcej. a General, paediatric and thoracic surgery, orthopaedics and traumatology, orthopaedics and traumatology of the locomotor system, neurosurgery, oncological, plastic, maxillo-facial surgery, cardiosurgery as well as urology and vascular surgery. b Including children's specialists. cd Also: c – neuropathology, d – radiology and imaging diagnostics, oncological radiotherapy, radiodiagnostics and children's radiology.

W 2023 r. liczba lekarzy ze specjalizacją (II stopnia i specjalistów) w województwie świętokrzyskim wynosiła 2501, tj. 66,4% lekarzy ogółem. W 2022 r. lekarzy ze specjalizacją stanowili 68,7%, a w 2019 r. 70,5% lekarzy ogółem. Najczęściej posiadaną przez lekarzy specjalizacją były specjalizacje z zakresu chorób wewnętrznych, chirurgii, medycyny rodzinnej. W kraju odsetek lekarzy ze specjalizacją ukształtował się w 2023 r. na poziomie 64,5% wobec w 2022 r. 66,8%, a w 2019 r. 67,5%, przy czym podobnie jak w województwie, najwięcej lekarzy posiadało specjalizację w dziedzinie chorób wewnętrznych, chirurgii, medycyny rodzinnej.

W przeliczeniu na 10 tys. ludności dostępność lekarzy ze specjalizacją wzrosła z 19,9 w 2019 r. do 21,4 w 2023 r. (w kraju z 22,1 do 24,2).

W 2023 r. wśród lekarzy dentystów w województwie świętokrzyskim specjalizację posiadało 102, co stanowiło 10,1% lekarzy dentystów ogółem (w 2022 r. 11,1%). W kraju udział dentystów ze specjalizacją osiągnął, podobnie jak przed rokiem 18,2%. W przeliczeniu na 10 tys. ludności dostępność lekarzy dentystów

ze specjalizacją pozostała na poziomie 0,9 (w kraju wzrosła z 1,7 do 1,8).

W 2023 r. w ramach Systemu Państwowe Ratownictwo Medyczne funkcjonowało 50 zespołów ratownictwa medycznego (więcej o 1 niż przed rokiem i o 4 niż w 2015 r.), z czego 41 podstawowych i 9 specjalistycznych. Na przestrzeni lat 2015-2023 odnotowano spadek liczby zespołów specjalistycznych (o 9) przy jednoczesnym wzroście liczby zespołów podstawowych (o 13). Oprócz naziemnych zespołów ratownictwa medycznego działał 1 lotniczy zespół ratownictwa medycznego. Doraźnej pomocy medycznej udzielało również 11 szpitalnych oddziałów ratunkowych (SOR), tj. o 1 więcej niż w 2022 r. Z systemem nadal współpracowało 1 centrum urazowe.

Zespoły ratownictwa medycznego (ZRM) udzielają pomocy medycznej poza szpitalem osobom w stanie nagłego zagrożenia zdrowotnego. W ramach medycznych czynności ratunkowych wykonano 107,4 tys. wyjazdów/ wylotów, wobec 109,3 tys. w 2022 r. i 120,2 tys. w 2015 r. W przeliczeniu na 1000 ludności liczba wyjazdów/ wylotów w 2023 r. wyniosła 91,6, podczas gdy w 2022 r. 92,5, a w 2015 r. 95,4. W kraju odpowiednio w 2023 r. 73,8, wobec 81,2 i 81,9 w latach 2022 i 2015.

Struktura wyjazdów zespołów/wylotów ZRM ze względu na miejsce zdarzenia nie zmieniła się. Zdecydowaną większość stanowiły wyjazdy do domu pacjenta (77,9% w 2023 r. wobec 78,6% w 2022 r. i 73,0% w 2015 r.). Drugie co do liczebności miejsce zdarzenia zajęła kategoria „inne”, która obejmowała m.in. ulicę (wyłączając ruch uliczno-drogowy), sklep, kościół (16,1% w 2023 r. wobec 15,7% w 2022 r. i 21,9% w 2015 r.). W dalszej kolejności uplasowały się wyjazdy do zdarzeń zaistniałych w ruchu uliczno-drogowym (3,1% w 2023 r. wobec 2,9% w 2022 r. i 2,4% w 2015 r.) oraz do zdarzeń w pracy lub w szkole (3,0% w 2023 r. wobec 2,8% w 2022 r. i 2,7% w 2015 r.)

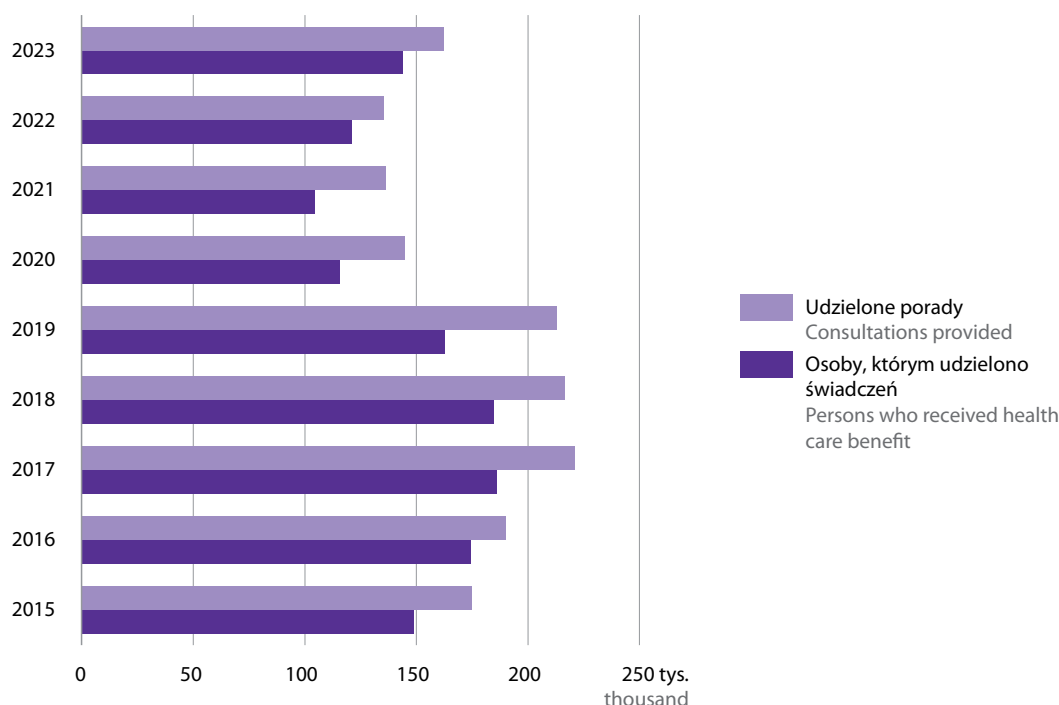
W trakcie jednego wyjazdu pomoc mogła zostać udzielona więcej niż jednej osobie, dlatego liczba osób, którym udzielono świadczeń w trakcie wyjazdów/wylotów ZRM była nieco większa niż liczba wyjazdów/ wylotów i wyniosła w 2023 r. 107,7 tys., podczas gdy w 2022 r. 109,5 tys. i w 2015 r. 120,8 tys. W przeliczeniu na 1000 ludności w 2023 r. w województwie przypadły 91,8 osoby, którym ZRM udzieliły pomocy, podczas gdy w 2022 r. 92,6, a w 2015 r. 95,9. W kraju odpowiednio w 2023 r. 74,0, wobec 81,5 i 82,4 w latach 2022 i 2015. W województwie wśród osób, którym pomocy udzieliły ZRM udział osób w wieku 65 lat i więcej wahał się od 45,4% w 2015 r. do 51,4% w 2023 r., natomiast dzieci i młodzieży do 18 roku życia – od 6,2% do 5,1%. W kraju udział seniorów oscylował między 41,7% a 50,1%, a dzieci i młodzieży – między 6,4% a 6,1%.

Od 2019 r. szpitalne oddziały ratunkowe (SOR) zapewniały świadczenia zdrowotne w dwóch trybach: ambulatoryjnym (niezakończonym hospitalizacją) oraz stacjonarnym, podczas gdy w latach wcześniejszych – w trzech trybach tj.: ambulatoryjnym (niezakończonym hospitalizacją), leczenia jednego dnia (z zamiarem zakończenia udzielania świadczeń w okresie nieprzekraczającym 24 godzin) oraz stacjonarnym (powyżej 24 godzin). Skutkuje to brakiem pełnej porównywalności danych z latami wcześniejszymi. Niezależnie od analizowanego okresu, najwięcej świadczeń udzielono w trybie ambulatoryjnym.

Na 11 SOR-ach w 2023 r. w trybie ambulatoryjnym udzielono 162,3 tys. porad, podczas gdy na 10 SOR-ach i 1 izbie przyjęć w 2022 r. udzielono 135,3 tys. porad, a w 2019 r. – 212,9 tys. Doraźną pomoc medyczną w trybie ambulatoryjnym otrzymało 144,0 tys. osób, podczas gdy w 2022 r. 121,0 tys. osób, a w 2019 r. 162,6 tys. osób. W 2023 r. spośród osób, którym udzielono pomocy medycznej w trybie ambulatoryjnym, dzieci i młodzież do 18 r. życia stanowiły 24,6% (w 2022 r. 19,8%, wobec w 2019 r. 21,7%), a osoby w wieku 65 lat i więcej – 25,8% (przed rokiem 26,6%, a w 2019 r. 23,2%).

Wykres 33. Świadczenia udzielone w trybie ambulatoryjnym w szpitalnych oddziałach ratunkowych i izbach przyjęć

Chart 33. Outpatient health services provided in hospital emergency wards and admission rooms

Liczba leczonych w trybie stacjonarnym w 2023 r. wyniosła 74,6 tys. osób, podczas gdy w 2022 r. 58,0 tys. osób a w 2019 r. 29,7 tys. osób. Z tego do leczenia szpitalnego przekazano w 2023 r. 25,3 tys. osób, podczas gdy w 2022 r. 20,4 tys. osób, natomiast w 2019 r. 6,9 tys. osób. W 2023 r. wśród osób leczonych stacjonarnie dzieci i młodzież do 18 r. życia stanowiły 10,8% (w 2022 r. 13,2%, a w 2019 r. 13,7%), a osoby w wieku 65 lat i więcej – 29,5% (w 2022 r. 33,6% wobec w 2019 r. 39,8%).

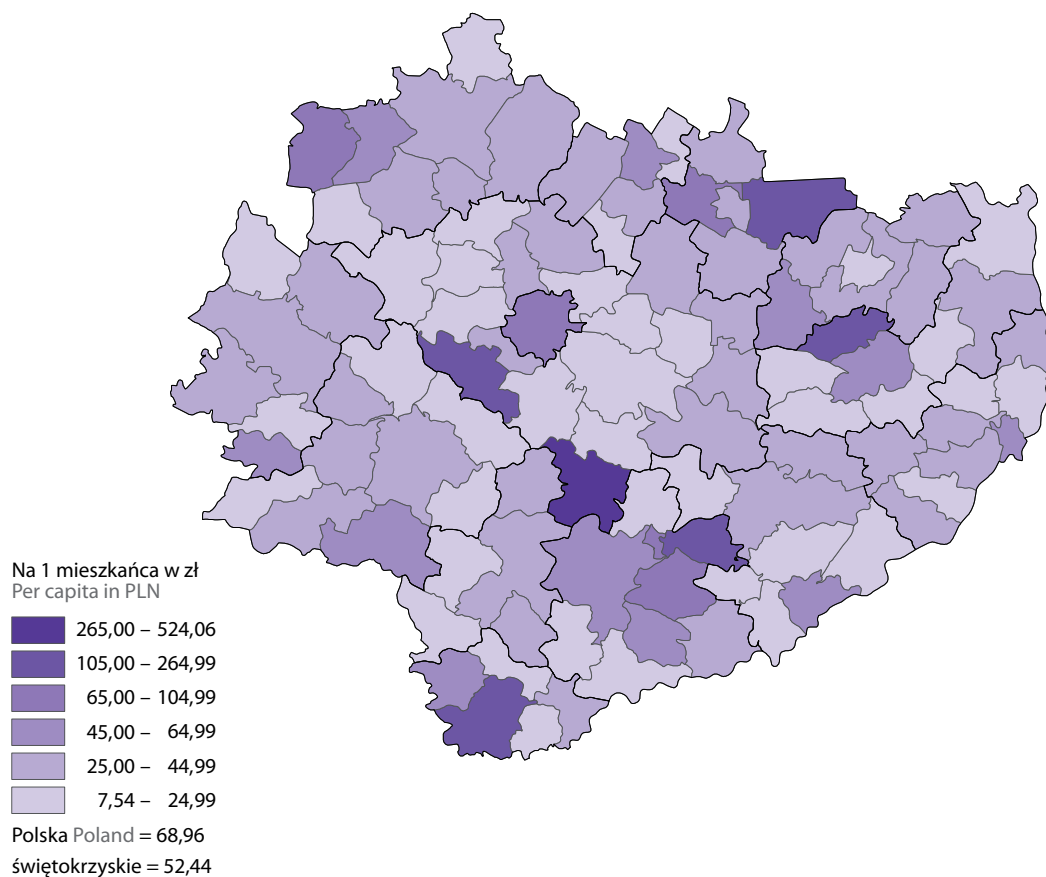
W 2023 r. w województwie świętokrzyskim liczba osób, którym udzielono świadczeń zdrowotnych w szpitalnych oddziałach ratunkowych lub izbach przyjęć w przeliczeniu na 1000 ludności wyniosła 186,3 (w 2022 r. 151,4 wobec w 2019 r. 155,4). W kraju odpowiednio w 2023 r. 160,3, wobec 147,3 i 159,6 w latach 2022 i 2019.

W województwie świętokrzyskim w 2023 r. gminy i miasto na prawach powiatu Kielce na opiekę zdrowotną wydały ogółem 61,5 mln zł, tj. o 7,8% mniej niż w 2022 r., a o 80,7% więcej niż w 2015 r. W 2023 r. udział wydatków na ochronę zdrowia w wydatkach ogółem wskazanych samorządów wyniósł 0,7%, podczas gdy zarówno w 2022 r., jak i w 2015 r. – 0,8%.

W 2023 r. podobnie jak w latach poprzednich najwięcej wydatków w dziale „Ochrona zdrowia”, gminy i miasto na prawach powiatu przeznaczyły na przeciwdziałanie alkoholizmowi (55,4% w 2023 r., wobec 41,0% w 2022 r. i 54,4% w 2015 r.). Na zakłady opiekuńczo-lecznicze i pielęgnacyjno-opiekuńcze wydatkowano w 2023 r. 9,8% środków, a na leczenie ambulatoryjne 6,3% (przed rokiem odpowiednio 7,7% i 18,2%, a w 2015 r. 0,3% i 7,0%).

W 2023 r. na ochronę zdrowia na jednego mieszkańca omawiane jednostki wydały przeciętnie 52,44 zł (w kraju 68,96 zł); w 2022 r. było to 56,42 zł, a w 2015 r. – 27,03 zł. W 2023 r. średniej tej nie osiągnęło 87 gmin (w 2022 r. – 89 gmin). W 2023 r. stosunkowo najwięcej środków na opiekę zdrowotną każdego swojego mieszkańca przeznaczyły gminy: Chmielnik (524,06 zł), Brody (256,16 zł), Tuczepy (191,27 zł), Sadowie (187,97 zł), Chęciny (148,04 zł) i Kazimierza Wielka (124,17 zł), natomiast najmniej – Bejsce (7,54 zł) i Kluczewsko (9,58 zł).

Mapa 35. Wydatki gmin i miast na prawach powiatu w dziale „Ochrona zdrowia” w 2023 r.
 Map 35. Expenditures of gminas and cities with powiat status in “Health care” division in 2023

5.2.5. Kultura

5.2.5. Culture

W 2023 r. w województwie świętokrzyskim w porównaniu z rokiem poprzednim zmniejszyła się liczba placówek bibliotecznych oraz muzeów i oddziałów muzealnych. Nie zmieniła się liczba galerii i salonów sztuki, teatrów i instytucji muzycznych, klubów i świetlic oraz kin stałych. Zwiększyła się natomiast liczba centrów kultury, domów i ośrodków kultury.

Wydatki budżetów gmin i miasta Kielce w dziale „Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego” w przeliczeniu na 1 mieszkańca były wyższe zarówno w odniesieniu do 2022 r., jak również do 2015 r.

Tablica 26. Instytucje kultury
Stan w dniu 31 grudnia
Table 26. Cultural institutions
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023
Biblioteki publiczne i punkty biblioteczne Public libraries and library service points	283	269	256	254
Muzea i oddziały muzealne ^a Museums with branches ^a	34	30	35	33
Galerie i salony sztuki Art galleries	9	9	9	9
Teatry i instytucje muzyczne Theatres and music institutions	4	4	4	4
Centra, domy i ośrodki kultury Centres of culture, cultural centres and establishments	77	80	81	82
Kluby i świetlice Clubs and community centres	58	37	30	30
Kina stałe Indoor cinemas	14	18	18	18
Ludność na 1 placówkę biblioteczną Population per 1 library establishment	4442	4459	4602	4600
Zwiedzający muzea i oddziały muzealne ^{ab} na 1000 ludności Museums and exhibition visitors ^{ab} per 1,000 population	600	170	459	534
Liczba ludności na 1 instytucję kultury ^c Number of population per 1 culture institution ^c	9312	10253	10614	10433

a Od 2020 r. do muzeów zaliczane są wyłącznie muzea działające w oparciu o uzgodniony z ministrem właściwym do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego statut bądź regulamin, zgodnie z art. 6 ustawy z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach. b W ciągu roku.

c Starting from 2020, museums include only museums operating on the basis of a statute or regulations agreed with the minister responsible for culture and protection of national heritage, pursuant to Art. 6 of the Act of 21 November 1996 on museums. b During the year.

c Centre of culture, cultural centres and establishments, clubs and community centres.

Najliczniejszą grupę instytucji kultury w województwie świętokrzyskim stanowiły placówki biblioteczne, tj. biblioteki publiczne wraz z filiami oraz punkty biblioteczne. Według stanu w końcu 2023 r. działalność prowadziły 254 tego typu placówki, które stanowiły 3,1% wszystkich placówek bibliotecznych w kraju (o 2 mniej niż w 2022 r. i o 29 mniej niż w 2015 r.). Większość placówek bibliotecznych prowadziła działalność na terenach wiejskich (66,5% ogólnej ich liczby). Podobnie jak w 2022 r. na 1 placówkę biblioteczną (łącznie z punktami bibliotecznymi) przypadało średnio 4,6 tys. osób (w 2015 r. 4,4 tys. osób), przy czym w miastach – 6,2 tys. osób, a na wsi 3,8 tys. W kraju wskaźnik ten w latach 2022 i 2023 pozostał bez zmian i wynosił 4,5 tys. osób (wobec 4,1 tys. w 2015 r.).

Na koniec 2023 r. biblioteki publiczne w województwie dysponowały księgozbiorem składającym się z 4204,7 tys. woluminów (o 0,3% więcej niż w 2022 r. i o 1,7% mniej niż w 2015 r.), który stanowił 3,4% ogółu woluminów w kraju. W 2023 r. z oferty bibliotek publicznych korzystało 124,3 tys. czytelników (o 0,4% więcej niż rok wcześniej i o 24,6% mniej niż w 2015 r.). Wśród użytkowników aktywnie wypożyczających księgozbiór najliczniejszą grupę stanowiły osoby w wieku do 15 lat (32,4%), a najmniej liczną – w wieku 20–24 lata (4,7%). Pod względem wykonywanego zajęcia, najliczniejszą grupę czytelników bibliotek publicznych stanowiły osoby uczące się (35,5% ogółu czytelników) oraz osoby pracujące (34,7%). W ciągu 2023 r. jeden czytelnik wypożyczył przeciętnie 23 pozycje księgozbioru (o 1 więcej niż w 2022 r.); w kraju 18 (o 1 mniej niż w 2022 r.). W 2023 r. w przeliczeniu na 1000 mieszkańców województwa przypadało 106 czytelników, wobec 105 rok wcześniej i 131 w 2015 r.

Rozwój nowoczesnych technologii znalazł odzwierciedlenie w usługach elektronicznych oferowanych przez biblioteki publiczne i filie. W 2023 r. 165 świętokrzyskich bibliotek i filii oferowało użytkownikom możliwość skorzystania z katalogu on-line (o 11 więcej w porównaniu z 2022 r.), natomiast możliwość zdalnego składania zamówień na materiały biblioteczne oferowało 113 bibliotek publicznych (o 2 więcej niż w 2022 r.). W 2023 r. do potrzeb osób z niepełnosprawnościami przystosowanych było 135 bibliotek publicznych (132 obiekty posiadały adaptację wejścia do budynku, a 82 udogodnienia wewnątrz budynku).

Na koniec 2023 r. na terenie województwa działalność wystawienniczą prowadziły 33 muzea i oddziały muzealne (o 2 instytucje mniej niż w 2022 r.). Świętokrzyskie placówki stanowiły 3,4% wszystkich tego typu placówek w Polsce. Najwięcej placówek zlokalizowanych było na terenie miasta Kielce oraz w powiecie kieleckim (39,4% wszystkich muzeów). Wśród muzeów (łącznie z oddziałami) najliczniejszą grupę stanowiły muzea historyczne (16). Według stanu na koniec 2023 r. świętokrzyskie muzea posiadały 302,8 tys. sztuk zbiorów muzealnych (o 3,5% mniej w porównaniu z 2022 r.), co stanowiło 1,4% zbiorów krajowych. W 2023 r. muzea zaprezentowały 60 wystaw stałych (o 1,6% mniej niż w 2022 r.) oraz 134 wystawy czasowe (o 11,7% więcej).

W ciągu 2023 r. muzea zwiedziło 627,0 tys. osób (o 15,5% więcej niż w 2022 r.), co stanowiło 1,5% wszystkich zwiedzających muzea i wystawy w kraju. 188,6 tys. zwiedzających skorzystało z oferty muzeów bezpłatnie, a 207,7 tys. z biletów ulgowych. Zorganizowane grupy młodzieży szkolnej stanowiły 18,7% wszystkich zwiedzających (w 2022 r. – 21,3%). W przeliczeniu na 1000 ludności przypadło 534 zwiedzających (w kraju 1123), natomiast na jedną placówkę muzealną przypadło przeciętnie 19,0 tys. zwiedzających (w 2022 r. – 15,5 tys.). Największą popularnością wśród zwiedzających cieszyły się muzea interdyscyplinarne i historyczne, które odwiedziło odpowiednio 190,4 tys. i 185,7 tys. osób (60,0% ogólnej liczby zwiedzających). W „Nocy Muzeów” wzięło udział 16,9 tys. zwiedzających (w 2022 r. – 11,8 tys.).

Oprócz wystaw muzea i oddziały muzealne zajmowały się również organizacją wydarzeń edukacyjnych i kulturalnych. W ciągu 2023 r. odbyło się 3,3 tys. tego typu imprez (o 42,7% więcej niż w roku poprzednim), w których wzięło udział 183,4 tys. osób. Najwięcej zorganizowanych było lekcji muzealnych i warsztatów – 1960 oraz seansów filmowych – 677, a najwięcej osób uczestniczyło w imprezach plenerowych (57,0 tys.) oraz lekcjach muzealnych i warsztatach (43,2 tys.). W 2023 r. do potrzeb osób z niepełnosprawnościami przystosowanych było 17 muzeów i oddziałów muzealnych (16 obiektów posiadało adaptację wejścia do budynku oraz udogodnienia wewnątrz budynku).

Działalność wystawienniczą muzeów uzupełniały galerie i salony sztuki. W 2023 r. podobnie jak w 2022 r. i w 2015 r. na terenie województwa świętokrzyskiego działalność prowadziło 9 instytucji, z których 5 zlokalizowanych było w mieście Kielce. Świętokrzyskie galerie i salony sztuki stanowiły 2,8% wszystkich tego typu podmiotów w kraju. Instytucje te zorganizowały łącznie 94 wystawy w Polsce (o 3 mniej w porównaniu z 2022 r.), na które składało się 90 wystaw krajowych i 4 międzynarodowe oraz zaprezentowały 105 ekspozycji (o 5 mniej niż w 2022 r.). W porównaniu z rokiem poprzednim zmniejszyła się liczba wystaw w kraju z wykorzystaniem tzw. „nowych mediów” z 18 zorganizowanych w 2022 r. do 9 w 2023 r. Z ich oferty skorzystało 35,0 tys. zwiedzających, z czego ponad $\frac{3}{4}$ z nich odwiedziło galerie sztuki w mieście Kielce i powiecie ostrowieckim (odpowiednio 17,0 tys. i 9,4 tys. osób). Na 1 galerię i salon sztuki przypadło przeciętnie 3,9 tys. zwiedzających (w 2022 r. 4,0 tys. i 4,3 tys. w 2015 r.), a na 1 wystawę w kraju – 0,4 tys. zwiedzających (tak samo jak rok wcześniej i w 2015 r.). Państwowe i samorządowe galerie sztuki posiadały 5,7 tys. zbiorów własnych (więcej o 2,3% niż w 2022 r. i o 8,7% niż 2015 r.), wśród których największą część stanowiła fotografia (41,9%). Obiekty z kategorii malarstwo, grafika i rysunek tworzyły łącznie ponad połowę zbiorów własnych galerii publicznych (52,1%). W 2023 r. do potrzeb osób z niepełnosprawnościami przystosowanych było 8 galerii i salonów sztuki (8 obiektów posiadało adaptację wejścia do budynku, a 6 udogodnienia wewnątrz budynku).

W 2023 r. działalność sceniczną prowadziły, podobnie jak rok wcześniej, 4 teatry i instytucje muzyczne posiadające własny zespół artystyczny (2,2% tego typu instytucji w kraju). Wszystkie instytucje zlokalizowane były na terenie miasta Kielce. Strukturę teatrów i instytucji muzycznych tworzyły teatry: dramatyczny, lalkowy, muzyczny (teatr tańca) i filharmonia. Na 6 scenach dysponujących 1,8 tys. miejscami na widowni w stałych salach widowiskowych wystawiono 1,7 tys. przedstawień (o 40,1% więcej niż w 2022 r.),

w których uczestniczyło 203,5 tys. widzów i słuchaczy (o $\frac{1}{3}$ więcej niż przed rokiem). W 2023 r. jedno przedstawienie/koncert obejrzały średnio 123 osoby, w kraju – 207 (w 2022 r. odpowiednio 129 i 176 osób), zaś na 1000 ludności przypadało 173 widzów i słuchaczy (w kraju – 325). W 2023 r. do potrzeb osób z niepełnosprawnościami przystosowane były wszystkie teatry i instytucje muzyczne zarówno pod względem adaptacji wejścia do budynku, jak i udogodnień wewnątrz budynku.

Na terenie województwa działalność prowadziły także instytucje kultury, które angażowały uczestników w każdym wieku do bardziej aktywnego niż w roli widza uczestnictwa w życiu kulturalnym. Należały do nich centra kultury, domy i ośrodki kultury, kluby oraz świetlice. W końcu 2023 r. funkcjonowało 112 tego rodzaju instytucji (o 1 więcej niż w 2022 r. i o 23 mniej niż w 2015 r.). Omawiane placówki stanowiły 2,8% ogólnej ich liczby w kraju. Wśród nich dominowały: ośrodki kultury (35 podmiotów) i centra kultury (33), natomiast najmniejszą grupę stanowiły kluby (8). Przeważająca większość, tj. 90,2% centrów kultury, domów kultury, ośrodków kultury, klubów i świetlic należała do sektora publicznego. Ponad połowa placówek zlokalizowana była w miastach (51,8%), gdzie dominowały centra i ośrodki kultury oraz domy kultury (łącznie 86,2% ogólnej liczby instytucji kultury działających w miastach). Charakter placówek wiejskich posiadały świetlice oraz ośrodki kultury (blisko $\frac{3}{4}$ ogółu instytucji mających siedzibę na terenach wiejskich). W 2023 r. na 1 instytucję kultury przypadało przeciętnie 10,4 tys. mieszkańców województwa (w 2022 r. – 10,6 tys., a w 2015 r. – 9,3 tys.). W Polsce, podobnie jak rok wcześniej na 1 instytucję przypadało średnio 9,5 tys. osób wobec 9,4 tys. w 2015 r.

Według stanu na koniec 2023 r. w centrach, domach i ośrodkach kultury, klubach oraz świetlicach prowadziły działalność 494 grupy artystyczne, gdzie swoje zainteresowania rozwijało 8,6 tys. członków (więcej odpowiednio o 1,6% i 7,8% niż w 2022 r.). Najczęściej prowadzone były grupy folklorystyczne (147 grup) oraz muzyczno-instrumentalne (97). Zrzeszały one łącznie 46,6% ogólnej liczby członków. Wśród członków grup artystycznych przeważały dzieci i młodzież szkolna (57,8%), które najczęściej wybierały zajęcia w grupach tanecznych (37,2%) oraz muzyczno-instrumentalnych (21,6%).

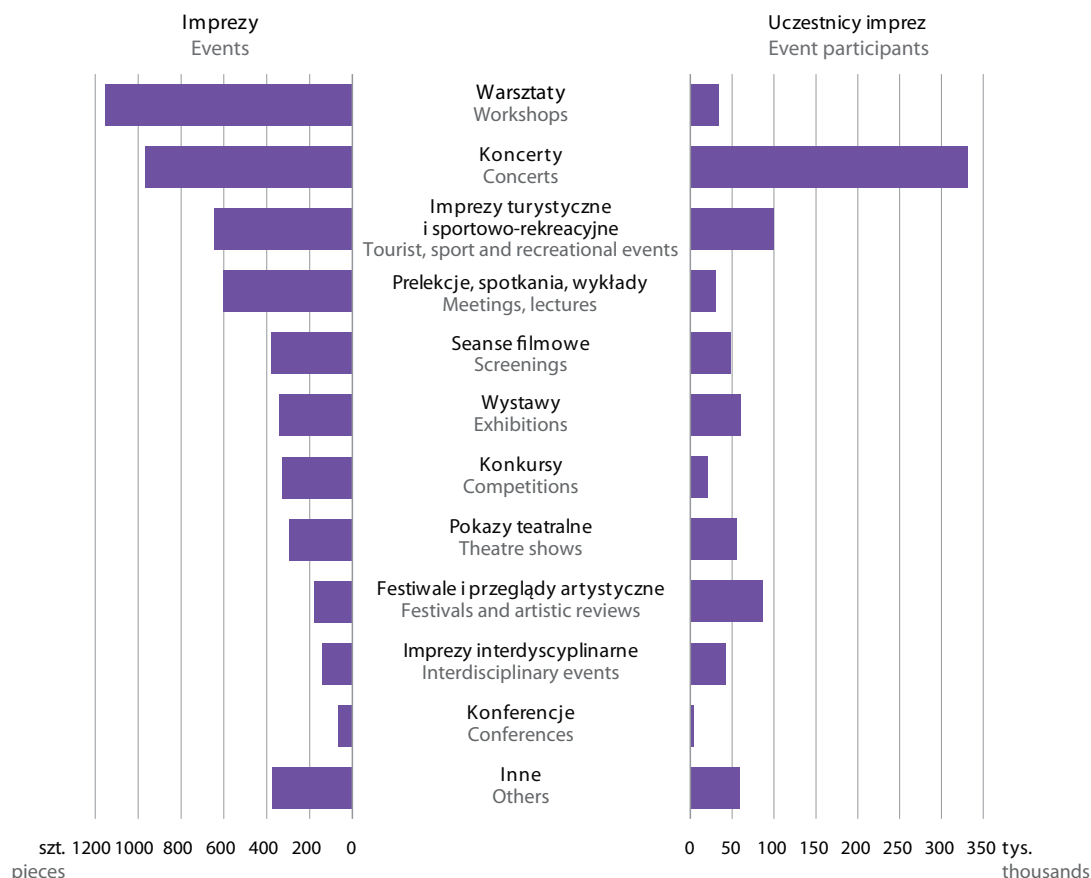
W centrach kultury, domach i ośrodkach kultury, klubach i świetlicach działało 590 różnego rodzaju kół, klubów, sekcji (o 22 więcej niż w 2022 r.), do których należało 11,6 tys. osób (o 17,0% więcej niż w 2022 r.). Najczęściej prowadzone były koła plastyczne i techniczne (157), które były również najliczniejsze pod względem liczby uczestników (3,0 tys., tj. 26,0% wszystkich członków kół, klubów, sekcji). Dzieci i młodzież szkolna stanowiły 61,2% uczestników kół, klubów i sekcji, a ich największym zainteresowaniem cieszyły się koła plastyczne i techniczne oraz taneczne. Kluby seniora i Uniwersytety Trzeciego Wieku (45 jednostek) zgromadziły 2,5 tys. osób (21,3% ogółu członków).

Oferta centrów, domów i ośrodków kultury, klubów oraz świetlic obejmowała również organizację różnego rodzaju kursów. W 2023 r. zorganizowanych było ich łącznie 81 (o 4 więcej w porównaniu z 2022 r.), a status absolwenta otrzymało 1,3 tys. osób (o 28,4% więcej niż w 2022 r.). Najwięcej prowadzonych było kursów nauki języków obcych (30,9% ogólnej liczby kursów) oraz nauki gry na instrumentach (28,4%).

W 2023 r. w centrach, domach i ośrodkach kultury, klubach i świetlicach zorganizowano łącznie 5,5 tys. imprez, w których wzięło udział 872,2 tys. osób. W porównaniu z 2022 r. zwiększyła się zarówno liczba zorganizowanych imprez, jak i liczba ich uczestników (odpowiednio o 7,8% i 24,9%). Najwięcej zorganizowanych było warsztatów (21,1% ogółu imprez) i koncertów (17,7%). Uczestnicy imprez najczęściej wybierali udział w koncertach (38,0% wszystkich uczestników). Przeciętnie w jednej imprezie uczestniczyło 159 osób (w 2022 r. – 137). Najliczniejsze pod względem średniej liczby osób uczestniczących w 1 imprezie były festiwale i przeglądy artystyczne, w których uczestniczyło przeciętnie 479 osób, koncerty (342) oraz imprezy interdyscyplinarne (294).

Wykres 34. Imprezy i uczestnicy imprez organizowanych przez placówki kultury w 2023 r.

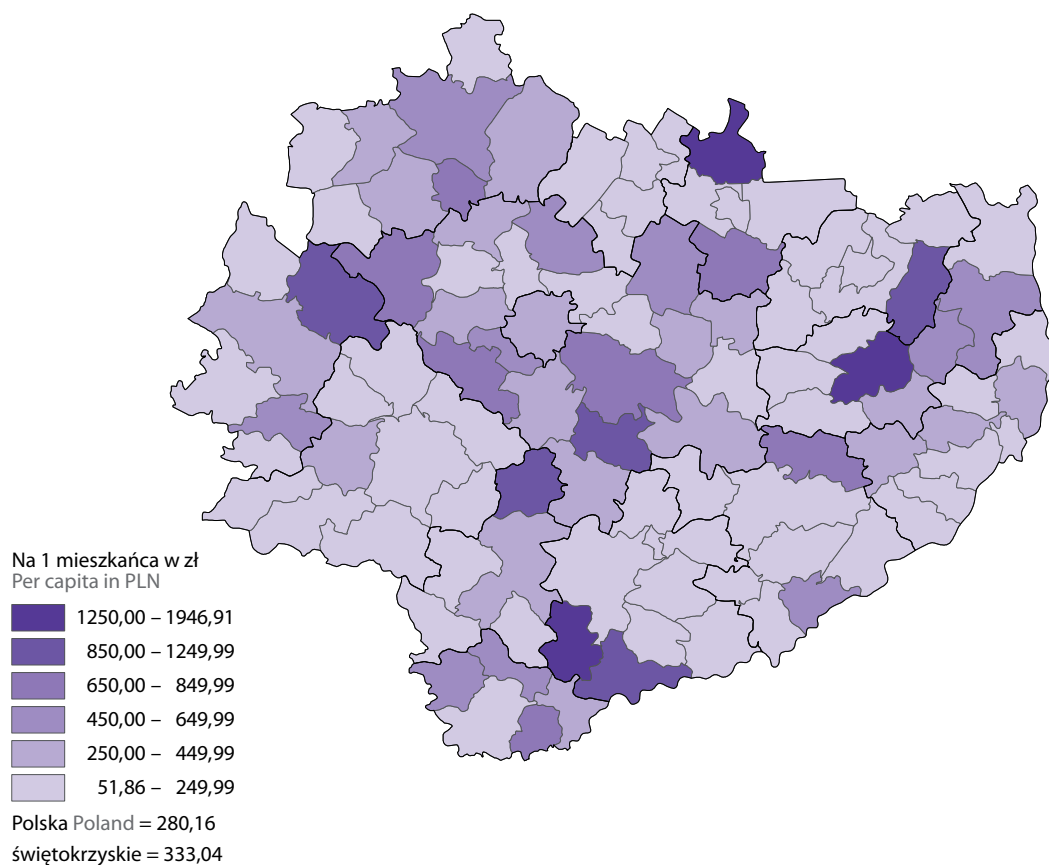
Chart 34. Events organised by culture institutions and event participants in 2023

W końcu 2023 r. działało również 18 kin stałych (tyle samo co w 2022 r. i o 4 więcej niż w 2015 r.), które stanowiły 3,4% ogólnej liczby kin stałych w kraju. Najwięcej kin działało w mieście Kielce (4). Świętokrzyskie kina stałe posiadały 39 sal projekcyjnych dysponujących 7,1 tys. miejsc na widowni (w 2022 r. odpowiednio 37 i 6,7 tys.). W ciągu roku w kinach województwa wyświetlono 43,5 tys. seansów (o 6,8% mniej w porównaniu z 2022 r.), które obejrzało 976,5 tys. widzów (o 11,4% więcej niż w 2022 r.). W 2023 r. jeden seans obejrzały średnio 22 osoby, wobec 19 w 2022 r. i 21 w 2015 r. Na jedno kino stałe przypadało średnio 54,3 tys. widzów, wobec 93,0 tys. w kraju (w 2022 r. odpowiednio 48,7 tys. i 77,9 tys.), natomiast w przeliczeniu na 1000 ludności województwa – 832 widzów (1319 w kraju), wobec 742 w województwie i 1095 w kraju w 2022 r. Do potrzeb osób z niepełnosprawnościami przystosowanych było 16 kin (wszystkie obiekty posiadały adaptację wejścia do budynku, a 14 udogodnienia wewnątrz budynku).

Mapa 36. Wydatki gmin i miast na prawach powiatu w dziale „Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego” w 2023 r.

Map 36. Expenditure of gminas and cities with powiat status in “Culture and national heritage” in 2023

W 2023 r. wydatki ponoszone przez samorządy świętokrzyskich gmin i miasta Kielce na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego wyniosły 390,7 mln zł i były o 57,7% wyższe w porównaniu z 2022 r. i ponad 3-krotnie wyższe w porównaniu z 2015 r., tym samym stanowiły 3,7% nakładów ogółem w skali kraju, wobec 2,9% w 2022 r. i 2,3% w 2015 r. W 2023 r. gminy łącznie z miastem Kielce przeznaczyły na ten cel 4,4% swoich wydatków (o 1,5 p.proc. więcej niż w 2022 r.). W przeliczeniu na 1 mieszkańca przypadało przeciętnie 333,04 zł wydatków na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego (o 58,8% więcej w porównaniu z 2022 r.); w kraju było to 280,16 zł (o 22,8% więcej). Największe wydatki na 1 mieszkańca poniosła gmina Opatów (1946,91 zł), zaś najmniej na ten cel przeznaczyły gminy Słupia Konecka (51,86 zł) oraz Miedziana Góra (59,42 zł).

5.2.6. Bezpieczeństwo publiczne

5.2.6. Public safety

W 2024 r., zarówno w Polsce, jak i w świętokrzyskiem stwierdzono mniejszą liczbę przestępstw niż w roku poprzednim. W skali województwa doszło do 18055 przestępstw, w tym do 9851 o charakterze kryminalnym, 5182 o charakterze gospodarczym oraz do 1873 drogowych.

Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw zmalał w stosunku do roku poprzedniego o 3,8 p.proc. osiągając wartość powyżej średniej krajowej, tj. 72,0%.

Od 2016 r. systematycznie spada liczba wypadków na drogach, przy czym w porównaniu z 2015 r. było ich mniej o 50,8%, w tym śmiertelnych o 38,9%. Mniej o 53,5% było osób rannych w wypadkach. W 2024 r. doszło do 665 wypadków, co stanowiło 3,1% wszystkich wypadków drogowych w kraju. Z tym wynikiem świętokrzyskie znalazło się wśród województw o najniższej liczbie wypadków w Polsce.

Przestępstwo stwierdzone jest to zdarzenie, co do którego w zakończonym postępowaniu przygotowawczym potwierdzono, że jest przestępstwem. Przestępstwo – zgodnie z Kodeksem karnym z 1997 r. – jest to zbrodnia lub występki ścigany z oskarżenia publicznego lub z oskarżenia prywatnego, zgodnie z Kodeksem karnym skarbowym jest to przestępstwo skarbowe.

Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw jest to stosunek liczby przestępstw wykrytych w danym roku (łącznie z wykrytymi po podjęciu z umorzenia) do liczby przestępstw stwierdzonych w danym roku, powiększonej o liczbę przestępstw stwierdzonych w podjętych postępowaniach, a umorzonych w latach poprzednich z powodu niewykrycia sprawców.

Według danych Komendy Głównej Policji, w 2024 r. na terenie województwa świętokrzyskiego w zakończonych postępowaniach przygotowawczych stwierdzono najmniej od 2015 r. przestępstw, i było ich 18055. Stanowiło to 2,3% ogólnej liczby przestępstw w Polsce. W porównaniu z rokiem poprzednim liczba przestępstw zmalała o 2137 (o 10,6%), a w porównaniu z 2015 r. o 6694 (o 27,0%). W Polsce ich liczba była niższa w porównaniu z 2023 r. o 2,4%, a w porównaniu z 2015 r. o 3,4%.

Przestępstwa o charakterze kryminalnym stanowiły 54,6% wszystkich przestępstw stwierdzonych na terenie województwa. W 2023 r. odsetek ten wynosił 57,5%, a w 2015 r. 49,7%. Są to wartości plasujące świętokrzyskie poniżej średniej krajowej, która w tych latach wyniosła odpowiednio: 54,7%, 58,9% oraz 65,3%.

Drugą największą grupą wśród stwierdzonych przestępstw były przestępstwa o charakterze gospodarczym. W 2024 r. było ich 5182, co stanowiło 28,7% wszystkich przestępstw w województwie (w Polsce udział ten wyniósł 31,0%) i 2,2% przestępstw gospodarczych w kraju.

Przestępstw drogowych w 2024 r. stwierdzono 1873 (3,2% wartości krajowej i 10,4% ogółu przestępstw stwierdzonych w województwie).

Najwięcej przestępstw stwierdzono w stolicy regionu, czyli w mieście Kielce (4828 przestępstw). Złożyły się na to głównie liczby przestępstw o charakterze kryminalnym (2290) oraz gospodarczym (2112). Kolejnymi powiatami z wysoką ilością przestępstw były powiaty: ostrowiecki (zdecydowała o tym wysoka liczba przestępstw o charakterze kryminalnym), kielecki (z najwyższą z pośród powiatów liczbą przestępstw drogowych) oraz starachowicki. Najniższymi liczbami stwierdzonych przestępstw charakteryzowały się powiaty: kazimierski, opatowski i pińczowski.

Dla dokładniejszego przedstawienia obrazu przestrzennego zjawiska, statystyka posługuje się wskaźnikiem, który otrzymywany jest po podzieleniu przestępstw stwierdzonych przez 1000 mieszkańców. Wskaźnik ten dla województwa świętokrzyskiego wyniósł w 2024 r. 15,5, rok wcześniej 17,2, a w 2015 r. 19,6. Dla Polski w tych latach było to odpowiednio: 20,6, 21,0 i 20,8. Powiatem o najwyższym wskaźniku w

latach 2024 i 2023 było miasto Kielce (26,6 i 27,5), w 2015 r. powiat włoszczowski (70,8), natomiast najniższym wskaźnikiem w 2024 r. cechował się powiat kielecki (8,5), w 2023 r. kazimierski (9,3), a w roku 2015 powiat opatowski (10,2).

W grupie przestępstw o charakterze kryminalnym wskaźnik w województwie świętokrzyskim w 2024 r. miał wartość 8,5, w 2023 r. 9,9, a w 2015 r. 9,8 (w Polsce było to odpowiednio 11,2, 12,4 i 13,6 przestępstw stwierdzonych na 1000 mieszkańców). Wśród powiatów z najwyższym wskaźnikiem w 2024 r. na czele znalazł się powiat ostrowiecki (14,2), w 2023 r. powiat starachowicki (18,9), a w 2015 r. powiat skarżyski (19,3). Najniższy wskaźnik w tych latach notowano w powiecie kazimierskim (3,6, 3,8 i 4,4).

Wśród przestępstw o charakterze gospodarczym stwierdzonych przez Policję wskaźnik dla województwa w 2024 r. wyniósł 4,5, wobec 4,8 przed rokiem i 7,4 w 2015 r. W skali kraju był wyższy w latach 2024 i 2023 i wyniósł odpowiednio: 6,4 i 6,0, natomiast w 2015 r. miał wartość 4,4. Wpływ na tak wysoką, znacznie przewyższającą średnią krajową wartość wskaźnika w 2015 r. miała duża liczba stwierdzonych przestępstw o charakterze gospodarczym w powiecie włoszczowskim (2876) oraz w powiecie kazimierskim (1658), przy średniej rocznej dla województwa w tej grupie przestępstw wynoszącej 665. Powiatami o najwyższym wskaźniku w analogicznych latach były: miasto Kielce (11,7), skarżyski (11,3) i włoszczowski (62,5), natomiast najniższy wskaźnik notowany był w latach 2024 i 2015 w powiecie opatowskim (1,5 i 1,1), a w 2023 r. w powiecie ostrowieckim (0,9).

W grupie przestępstw drogowych wskaźnik przestępstw stwierdzonych przez Policję na 1000 mieszkańców w województwie świętokrzyskim w 2024 r. miał wartość 1,6, w 2023 r. 1,7, a w 2015 r. 1,9 (w Polsce było to odpowiednio 1,5, 1,6 i 2,0). Wśród powiatów z najwyższym wskaźnikiem w 2024 r. na czele znalazł się powiat starachowicki (2,2), w 2023 r. powiat włoszczowski (2,6), a w 2015 r. powiat opatowski (2,4). Najniższy wskaźnik w latach 2024 i 2023 notowano w mieście Kielce (1,1 i 1,4), natomiast w 2015 r. w powiecie skarżyskim (1,4).

Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw dla województwa wyniósł w 2024 r. 72,0%. W 2023 r. był on na poziomie 75,8%, a w 2015 r. 76,4%. Średnia dla Polski w tych latach wynosiła: 69,8%, 71,5% i 64,7%.

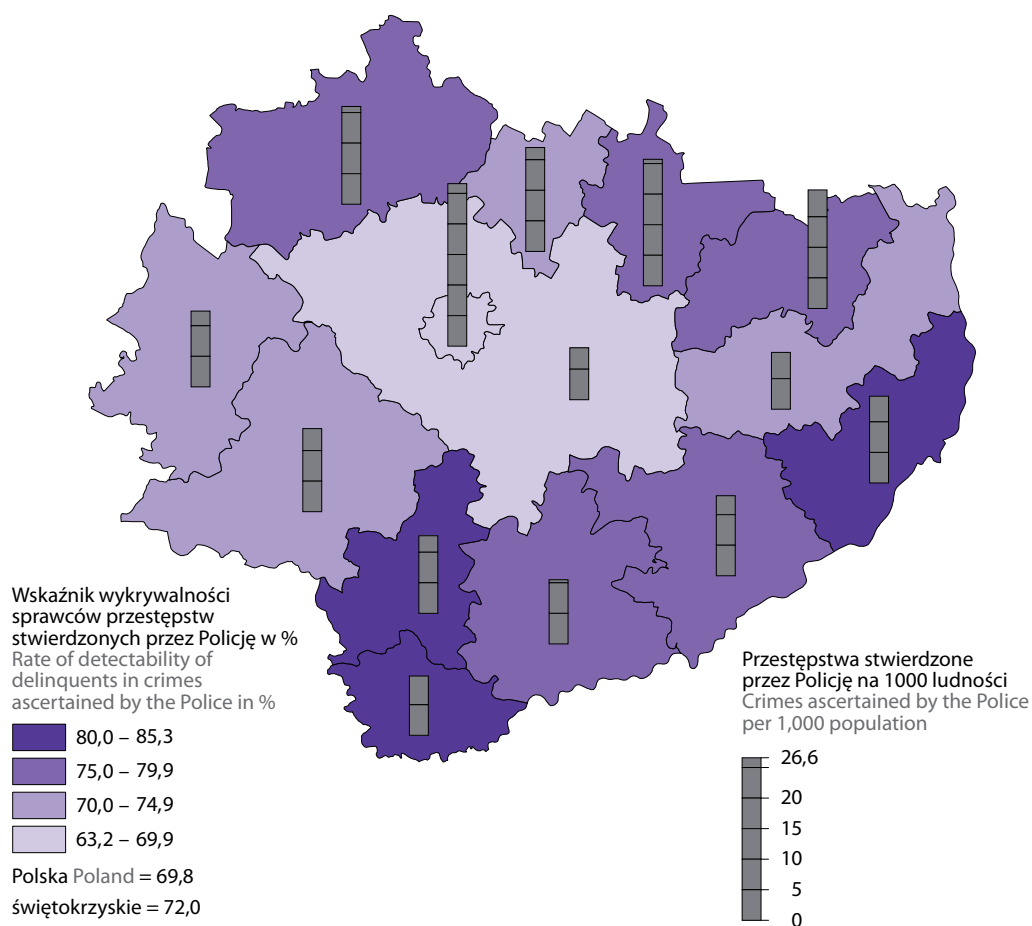
Najlepsze efekty w zwalczaniu przestępczości w województwie w latach 2024 i 2015 miały służby policji z powiatu kazimierskiego (85,3% i 96,8%). Z kolei w 2023 r. najlepszą wykrywalnością sprawców przestępstw mógł pochwalić się powiat staszowski (86,8%). W każdym z tych trzech analizowanych lat funkcjonariuszom z Kielc najtrudniej było wykryć sprawców popełnionych przestępstw (63,7%, 66,8%, 59,3%).

Średnia wykrywalność sprawców przestępstw o charakterze kryminalnym dla województwa świętokrzyskiego w 2024 r. była na poziomie 69,3%, rok wcześniej 71,8%, a w 2015 r. 58,4%. Wartości dla Polski prezentowały się odpowiednio: 66,1%, 65,4%, 51,7%. W 2024 r. wskaźnik ten był najwyższy w powiecie pińczowskim i wynosił 89,9%, w 2023 r. w powiecie starachowickim (86,4%), a w 2015 r. w powiecie skarżyskim (74,3%). Najniższa wykrywalność sprawców przestępstw była w Kielcach i wynosiła w 2024 r. 53,4%, w 2023 r. 61,2%, a w 2015 r. 44,1%.

Wyraźny spadek wykrywalności nastąpił w grupie przestępstw o charakterze gospodarczym. W województwie w 2024 r. wyniosła 52,0, w 2023 r. 73,2%, a w 2015 r. 93,4%. Należy zwrócić uwagę i podkreślić fakt, że od wartości z 2015 r. nie było w ostatnim okresie wyższej. W Polsce w 2024 r. wskaźnik miał wartość 70,2%, w 2023 r. 73,5%, a w 2015 r. 84,4%. Powiatem w którym wykrywalność sprawców przestępstw była najwyższa w 2024 r. był powiat sandomierski (80,3%), w 2023 r. powiat buski (91,5%), a w 2015 r. powiat włoszczowski (99,4%). Najniższą skuteczność odnotowano w latach 2024 i 2023 w powiecie kieleckim (odpowiednio 30,3% i 25,0%), a w 2015 r. w powiecie buskim (78,1%).

Ze względu na swój charakter przestępstwa drogowe zawsze mają wysoki wskaźnik wykrywalności. W 2024 r. dla województwa miał on wartość 99,0%, w 2023 r. 98,9%, a w 2015 r. 98,5%. Dla porównania w Polsce było to odpowiednio: 98,3%, 98,6% i 98,7%. Ze względu na gęste rozmieszczenie wartości blisko średniej (mały rozrzut), trudno jest w tej grupie przestępstw wskazać pojedyncze powiaty wyróżniające się najwyższym oraz najniższym wskaźnikami wykrywalności sprawców. W połowie z nich wyniósł on 100%.

Mapa 37. Zagrożenie przestępczością w 2024 r.
Map 37. Crime risk in 2024

Źródło: dane Komendy Głównej Policji.
Source: data of the National Police Headquarters.

Dane o wypadkach drogowych pochodzą z Systemu Ewidencji Wypadków i Kolizji (SEWiK) prowadzonego przez Komendę Główną Policji i obejmują zdarzenia mające związek z ruchem pojazdów na drogach publicznych, w wyniku których nastąpiła śmierć lub uszkodzenie ciała osób.

Za **śmiertelną ofiarę wypadku drogowego** uznano osobę zmarłą (w wyniku doznanych obrażeń) na miejscu wypadku lub w ciągu 30 dni.

Za **ranną ofiarę wypadku drogowego** uznano osobę, która doznała obrażeń ciała i otrzymała pomoc lekarską.

W 2024 r. na drogach województwa świętokrzyskiego doszło do 665 wypadków, w których śmierć poniosło 66 osób, a 780 odniosło obrażenia ciała. W porównaniu z 2023 r. zmalała liczba: wypadków (o 4), ofiar śmiertelnych (o 19) i osób rannych (o 9). Zestawiając dane z 2015 r. otrzymujemy spadki wartości w: liczbie wypadków (o 688), liczbie ofiar śmiertelnych (o 42), osób rannych w wypadkach (o 896). Wypadki które miały miejsce w województwie stanowiły 3,1% wszystkich wypadków w kraju (3,2% w 2023 r. i 4,1% w 2015 r.). Najwięcej (78) spośród nich miało miejsce w maju. Największą ilość ofiar śmiertelnych (10) odnotowano w kwietniu. Wysokimi – na tle pozostałych powiatów – liczbami wypadków oraz osób rannych w wypadkach (podobnie jak w pozostałych analizowanych latach), wyróżniało się miasto na prawach powiatu Kielce oraz powiat kielecki. Wynosiły one w 2024 r. w Kielcach odpowiednio 159 i 181, natomiast w powiecie kieleckim 144 i 197. Najmniej wypadków i osób rannych było w powiecie pińczowskim – odpowiednio 15 i 14.

W skali województwa w przeliczeniu na 100 tys. ludności odnotowano 57,2 wypadków (57,0 w 2023 r. i 107,4 w 2015 r.). Dla Polski wartości te wynosiły odpowiednio: 57,3, 55,5 i 85,7. Najwyższy wskaźnik charakteryzował powiat miasto Kielce (87,7), a najniższy powiat ostrowiecki (29,2).

W 2024 r. w przeliczeniu na 100 wypadków zostało rannych 117,3 osób, w 2023 r. 117,9 osób, a w 2015 r. rany odniosły 123,9 osoby. W Polsce było to odpowiednio 115,2, 115,2 i 120,7 osób. Najwięcej rannych na każde 100 wypadków odnotowano w powiecie kazimierskim – 158,8 osób, natomiast najmniej w powiecie starachowickim – 85,4 osób. Rok wcześniej najwięcej rannych było w powiecie buskim – 166,7 osób, a najmniej w powiecie skarżyskim – 95,5, natomiast w 2015 r. najwięcej – 141,7 rannych w powiecie kazimierskim, a najmniej – 101,8 w powiecie staszowskim.

Liczba ofiar śmiertelnych w przeliczeniu na 100 wypadków w województwie wyniosła 9,9 i była niższa o 2,8 w porównaniu z 2023 r., natomiast w odniesieniu do 2015 r. o 1,9 wyższa. Wskaźnik osób śmiertelnych w kraju był niższy i w 2024 r. wyniósł 8,8 (o 0,2 mniej niż w 2023 r. i o 0,1 mniej niż w 2015 r.). W przekroju terytorialnym województwa świętokrzyskiego w 2024 r. największą liczbę ofiar śmiertelnych na 100 wypadków zarejestrowano w powiecie opatowskim (32,1), natomiast w powiatach kazimierskim i ostrowieckim oraz w mieście Kielce nie stwierdzono ofiar śmiertelnych.

Tablica 27.
Table 27.

Wypadki drogowe^a oraz ich skutki
Road accidents^a and their results

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2023	2024
Wypadki Accidents	1353	831	669	665
Ofiary śmiertelne Fatalities	108	96	85	66
na 100 wypadków per 100 road accidents	8,0	11,6	12,7	9,9
Ranni Injured	1676	953	789	780
na 100 wypadków per 100 road accidents	123,9	114,7	117,9	117,3

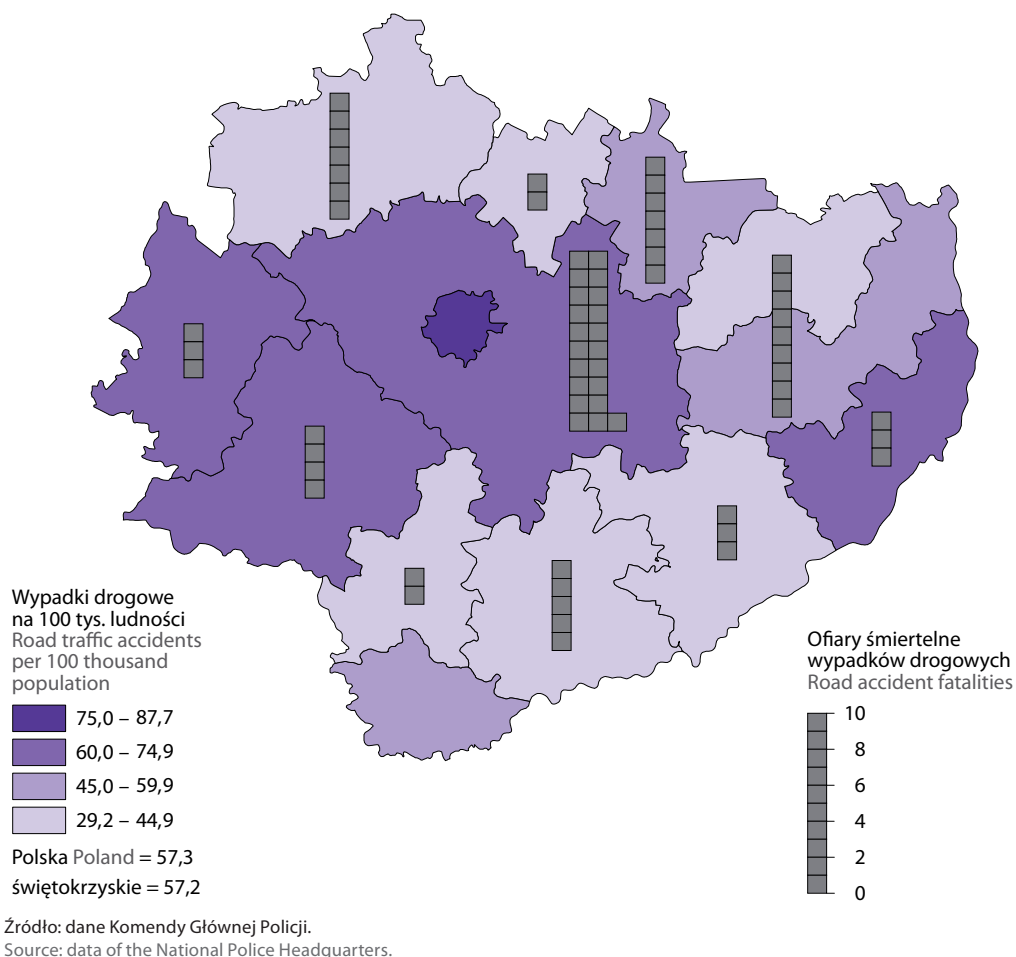
^a Zarejestrowane przez Policję.

Źródło: dane Komendy Głównej Policji.

^a Registered by the Police.

Source: data of the National Police Headquarters.

Mapa 38. Bezpieczeństwo na drogach w 2024 r.
Map 38. Road safety in 2024

5.2.7. Społeczeństwo informacyjne

5.2.7. Information society

W 2024 r. w województwie obserwowano wzrost liczby gospodarstw domowych posiadających dostęp do Internetu w domu. W skali roku wzrósł odsetek osób korzystających z Internetu, w tym osób korzystających z niego regularnie. Odnotowano systematyczny wzrost zainteresowania usługami administracji publicznej przez Internet.

Dostęp do Internetu w 2024 r. w województwie świętokrzyskim miało 94,6% gospodarstw domowych (w Polsce 95,9%). Udział gospodarstw domowych w województwie posiadających łącze internetowe w domu wzrósł zarówno w porównaniu z 2023 r., jak i 2015 r. odpowiednio o 2,5 p.proc. i o 17,3 p.proc. (w kraju wzrost odpowiednio o 2,6 p.proc. i o 20,1 p.proc.).

Świętokrzyskie gospodarstwa domowe w 2024 r. korzystały z Internetu poprzez połączenia szerokopasmowe (94,6% gospodarstw domowych, tj. o 2,5 p.proc. więcej w skali roku). Rozpatrując rodzaje łączy internetowych w gospodarstwach domowych w 2024 r. częściej wykorzystywane były łącza mobilne. Posiadanie dostępu do Internetu przez szerokopasmowe łącza mobilne zadeklarowało 67,1% gospodarstw, wobec 67,0% w 2023 r. Na przestrzeni roku wzrósł udział gospodarstw mających dostęp do Internetu przez

szerokopasmowe łącze stacjonarne, z 64,2% w 2023 r. do 67,7% w 2024 r. W Polsce odsetek gospodarstw domowych posiadających dostęp do Internetu przez szerokopasmowe łącze mobilne wyniósł 75,9% (więcej o 2,2 p.proc. w stosunku do 2023 r.), a przez szerokopasmowe łącze stacjonarne – 72,1% (więcej o 2,6 p.proc. w skali roku).

Tablica 28. Gospodarstwa domowe posiadające dostęp do Internetu w domu oraz osoby korzystające z Internetu

Table 28. Households with access to the Internet at home and Internet users

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2023	2024
Odsetek gospodarstw domowych ^a posiadających dostęp do Internetu w domu Percentage of households ^a with access to the Internet at home	77,3	90,9	92,1	94,6
Odsetek osób ^b korzystających z Internetu Percentage of individuals ^b using the Internet	67,1	85,5	84,5	85,9
Odsetek osób ^b regularnie (co najmniej raz w tygodniu) korzystających z Internetu Percentage of individuals ^b using the Internet regularly (at least once a week)	55,2	77,5	76,5	80,5

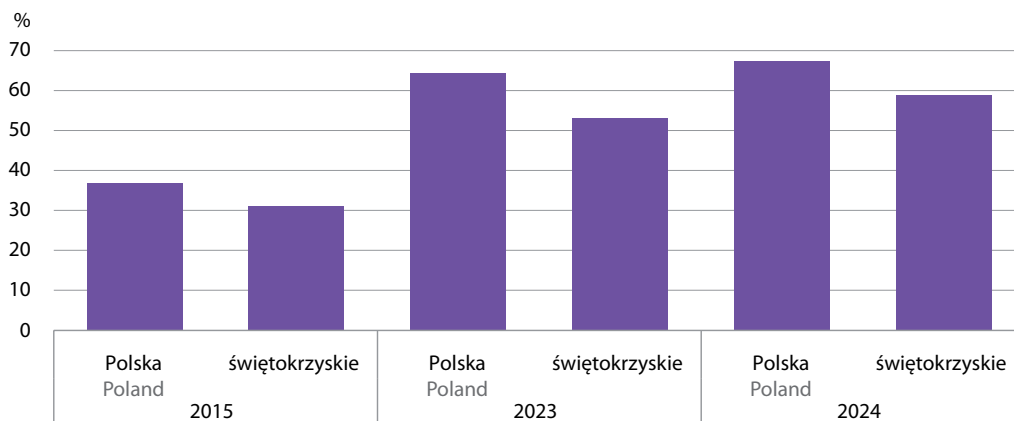
a Dane dotyczą gospodarstw domowych z osobami w wieku 16-74 lata. b Osoby w wieku 16-74 lata.
a Data concern households with persons aged 16-74. b Persons aged 16-74.

W 2024 r. z Internetu korzystało 85,9% ogółu osób w wieku 16-74 lata (w Polsce 91,5). Analizując dane za rok wcześniejszy i 2015 r. odnotowano wzrost wskaźnika o 1,4 p.proc. i o 18,8 p.proc. (wzrost w kraju o 1,3 p.proc. i o 18,6 p.proc.)

Odsetek osób regularnie korzystających z Internetu w 2024 r. wyniósł 80,5 % (w Polsce 87,6%). Wzrósł zarówno w odniesieniu do roku poprzedniego, jak i 2015 r. o 4,0 p.proc. i o 25,3 p.proc. (w kraju odnotowano wzrost odpowiednio o 2,3 p.proc. i o 22,8 p.proc.).

Wykres 35. Osoby^a zamawiające przez Internet towary lub usługi do użytku prywatnego w ciągu ostatnich 12 miesięcy

Chart 35. Individuals^a ordering goods or services via the Internet for private use during the last 12 months

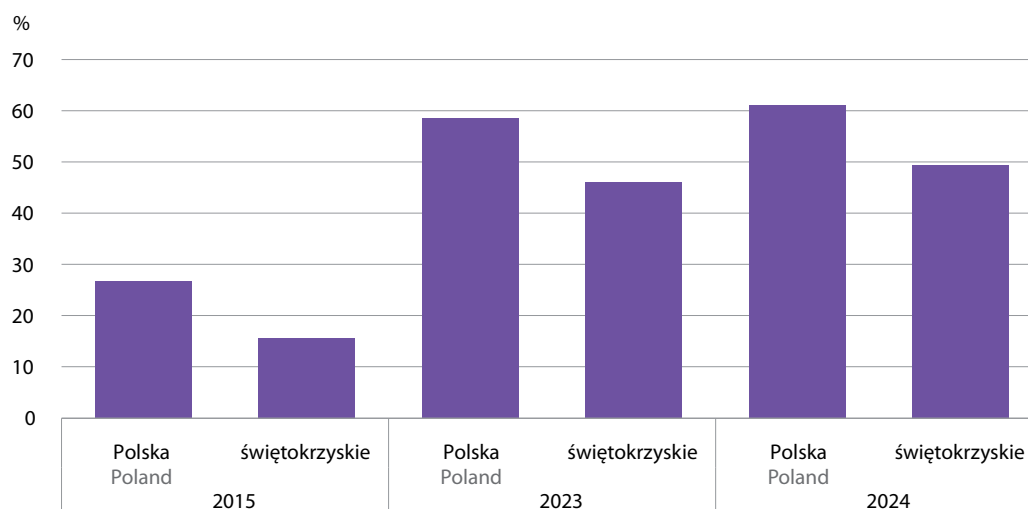
a Osoby w wieku 16-74 lata.
a Persons aged 16-74.

W skali roku, zarówno w województwie, jak i w kraju wzrosło zainteresowanie zakupami przez Internet. W 2024 r. z e-zakupów w ciągu 12 miesięcy skorzystało 58,8% osób w wieku 16-74 lata (w kraju 67,4%). Było to więcej o 5,6 p.proc. niż w 2023 r. i o 27,6 p.proc. w porównaniu z 2015 r. (w kraju wzrost wyniósł

odpowiednio o 3,1 p.proc. i o 30,5 p.proc). Najczęściej zamawiane były: odzież, obuwie i dodatki oraz kosmetyki, produkty do pielęgnacji zdrowia i urody.

Wykres 36. Osoby^a korzystające z usług administracji publicznej za pomocą Internetu w ciągu ostatnich 12 miesięcy

Chart 36. Individuals^a using e-government services during the last 12 months

a Osoby w wieku 16-74 lata.
a Persons aged 16-74.

Internet jest narzędziem, za pośrednictwem którego osoby coraz chętniej korzystają z usług e-administracji. W 2024 r. odsetek korzystających z usług administracji publicznej przez Internet w ciągu ostatnich 12 miesięcy wyniósł 49,4% populacji osób w wieku 16-74 lata (w Polsce 61,0%) i był wyższy w porównaniu z 2023 r. oraz 2015 r. odpowiednio o 3,5 p.proc. i o 33,8 p.proc. Spośród usług elektronicznych administracji największym zainteresowaniem cieszyło się wyszukiwanie informacji na stronach administracji publicznej oraz wysyłanie wypełnionych deklaracji podatkowych.

W skali roku odsetek osób wyszukujących informacji wzrósł o 5,3 p.proc. i wyniósł w 2024 r. 27,2% populacji osób w wieku 16-74 lata (w Polsce wzrost o 1,2 p.proc. do 34,0%). Z możliwości wysyłania wypełnionych deklaracji podatkowych w 2024 r. skorzystało 26,3% osób w wieku 16-74 lata, tj. więcej o 0,9 p.proc. niż w 2023 r. (w kraju wskaźnik wyniósł 39,4% i był wyższy o 6,8 p.proc. w stosunku do 2023 r.).

5.2.8. Aktywność społeczna

5.2.8. Social activity

Rosnącą aktywność społeczną mieszkańców województwa świętokrzyskiego potwierdza utrzymująca się tendencja wzrostowa w liczbie działających fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych. Podmioty te odgrywają istotną rolę w animowaniu życia społecznego. W województwie świętokrzyskim w porównaniu z rokiem poprzednim odnotowano wzrost (o 2,7%) łącznej liczby zarejestrowanych w bazie REGON fundacji oraz stowarzyszeń i organizacji społecznych. Udział w stosunku do ogółu tego typu podmiotów w kraju pozostał na takim samym poziomie jak w roku poprzednim i wyniósł 3,1%.

W 2022 r. na terenie województwa świętokrzyskiego aktywną działalność prowadziło łącznie 3,6 tys. zarejestrowanych organizacji pozarządowych non-profit. W porównaniu z 2020 r. ich liczba zwiększyła się o 12,5%. Podmioty te stanowiły 3,5% ogólnej liczby organizacji non-profit w Polsce.

Według stanu na koniec grudnia 2024 r. w rejestrze REGON w województwie świętokrzyskim wpisanych było 5,4 tys. fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych, tj. o 2,7% więcej niż na koniec 2023 r. oraz 32,5% więcej niż na koniec 2015 r. W skali kraju w 2024 r. ich liczba wyniosła 177,8 tys. i była wyższa niż rok wcześniej o 3,6%, a w stosunku do 2015 r. wzrost osiągnął 31,8%.

Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne w województwie świętokrzyskim w 2024 r. stanowiły 3,1% wszystkich tego typu podmiotów w kraju (co plasowało nasze województwo podobnie jak w roku poprzednim na 13. lokacie wśród województw). Co piąta instytucja tego typu znajdowała się w stolicy województwa. Wysokim udziałem charakteryzował się także powiat kielecki (14,5%). Najmniej było ich w powiatach kazimierskim (2,9%), pińczowskim (3,2%) oraz włoszczowskim (4,2%).

Wzrost liczby fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w stosunku do roku poprzedniego odnotowano w 13 powiatach, przy czym najwięcej przybyło ich w powiecie kazimierskim (o 5,4%), mieście Kielce (o 3,9%) i powiecie skarżyskim (o 3,6%), a najmniej w powiatach jędrzejowskim (1,0%) oraz buskim (1,3%). W powiecie pińczowskim natomiast liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w stosunku do roku poprzedniego nie zmieniła się. W porównaniu z 2015 r. najwięcej podmiotów tego typu przybyło w powiatach: skarżyskim (o 57,8%), jędrzejowskim (o 45,3%) i buskim (o 38,5%), a najmniej w powiatach kazimierskim (o 19,1%), sandomierskim (o 24,1%) i pińczowskim (o 25,4%).

Tablica 29. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne wpisane do rejestru REGON

Stan w dniu 31 grudnia

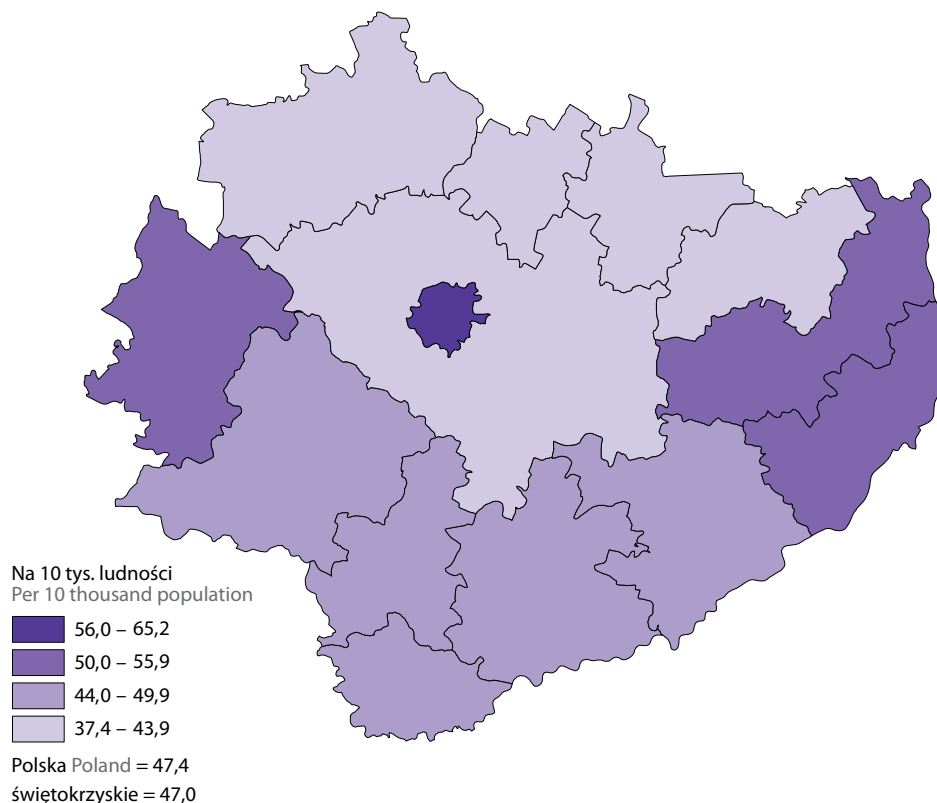
Table 29. Foundations, associations and social organisations entered in the REGON register

As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2023	2024
Ogółem Total	4105	4634	5297	5438
na 10 tysięcy ludności per 10 thousand population	33	39	45	47

Na koniec 2024 r. w województwie świętokrzyskim liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w przeliczeniu na 10 tys. ludności wyniosła 47 i była wyższa zarówno od zanotowanej przed rokiem, jak i w stosunku do 2015 r. (wzrost odpowiednio o 2 jednostki i o 14 jednostek). W skali kraju w omawianym roku ich liczba w przeliczeniu na 10 tys. ludności wyniosła także 47 i również była wyższa od zanotowanej przed rokiem, jak i w stosunku do 2015 r. (wzrost odpowiednio o 1 jednostkę i o 12 jednostek). Spośród powiatów najwięcej fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w przeliczeniu na 10 tys. ludności działało w mieście Kielce (65 organizacji na 10 tys. ludności) oraz w powiatach sandomierskim i włoszczowskim (po 54). Najmniej korzystnie przedstawiała się sytuacja w powiatach: kieleckim (37), koneckim (39), starachowickim i ostrowieckim (po 40).

Mapa 39. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne wpisane do rejestru REGON w 2024 r.
Stan w dniu 31 grudnia
Map 39. Foundations, associations and social organisations entered in the REGON register in 2024
As of 31 December

Dane o **organizacjach non-profit** opracowano na podstawie dwóch badań statystyki publicznej:

- SOF-1 – Sprawozdania z działalności fundacji, stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych,
- SOF-4s – Sprawozdania z działalności samorządu gospodarczego i zawodowego.

W 2022 r. na terenie województwa świętokrzyskiego aktywną działalność prowadziło łącznie 3,6 tys. zarejestrowanych organizacji pozarządowych non-profit. W stosunku do 2018 r. liczba tych podmiotów wzrosła o 28,6%, natomiast względem 2020 r. nastąpił wzrost o 12,5%. Podmioty te stanowiły 3,5% ogólnej liczby organizacji non-profit w Polsce, co plasowało nasze województwo podobnie jak w 2020 r. na 13. lokacie wśród województw.

W strukturze organizacji non-profit dominowały stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne - 2,4 tys. (3,5% jednostek tego typu w kraju), a następnie koła gospodyń wiejskich 0,7 tys. (6,6% w skali kraju). Ponadto działało 0,3 tys. fundacji (1,6% w skali kraju) oraz 0,1 tys. organizacji samorządu gospodarczego i zawodowego (3,2%). Najmniej liczną grupą były społeczne podmioty wyznaniowe, które stanowiły 2,6% takich jednostek w kraju. W badanej zbiorowości status organizacji pożytku publicznego posiadało 0,2 tys. aktywnych organizacji non-profit w województwie (w kraju 9,5 tys.).

W 2022 r. w świętokrzyskim liczba aktywnych stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych ogółem w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców wyniosła 31 i była wyższa zarówno w stosunku do 2020 r. jak i 2018 r., kiedy wyniosła odpowiednio 27 i 23 (w Polsce 27, 25 i 23).

W 2022 r. co czwarty podmiot w województwie jako główną dziedzinę działalności wskazał sport, turystykę, rekreację, hobby (0,9 tys. organizacji). Drugą, co do wielkości grupę tworzyły jednostki prowadzące działalność związaną z ratownictwem (0,8 tys. podmiotów; 22,5% ogółu). Stosunkowo często jako główny obszar prowadzonej działalności organizacje non-profit wskazywały kulturę i sztukę (12,7%), a także takie dziedziny jak: rozwój lokalny w wymiarze społecznym i ekonomicznym (10,6%), pomoc społeczną i humanitarną (8,6%), edukację i wychowanie, badania naukowe (7,9%). Wyraźnie mniej organizacji zajmowało się łowiectwem (2,8%), ochroną zdrowia (2,7%) oraz ochroną środowiska (1,8%). Najmniej organizacji non-profit koncentrowało swoje działania w obszarze pozostałej działalności, w tym międzynarodowej i religijnej (0,6%) oraz prawie i jego ochronie, prawie człowieka (0,5%).

Aktywne rejestrowe organizacje non-profit wykazały, że na koniec 2022 r. w regionie zrzeszały łącznie 0,2 mln członków, spośród których 98,6% stanowiły osoby fizyczne (w kraju odpowiednio 8,4 mln, w tym 98,1% osób fizycznych). Liczba organizacji zrzeszających osoby fizyczne wyniosła 3,2 tys. (w kraju 80,1 tys.), natomiast organizacji zrzeszających osoby prawne – 0,1 tys. (w kraju 4,5 tys.).

W 2022 r. w województwie zdecydowana większość organizacji non-profit prowadziła wyłącznie nieodpłatną działalność statutową (77,5%), natomiast w latach 2018 i 2020 było ich odpowiednio – 79,5% oraz 79,6%. Pozostałe podmioty oferowały usługi odpłatnie, w tym 15,9% wyłącznie w ramach odpłatnej działalności statutowej, a 4,2% wyłącznie w ramach działalności gospodarczej. Równocześnie odpłatną działalność statutową oraz działalność gospodarczą prowadziło 2,4% organizacji non-profit.

W 2022 r. w województwie podmioty uzyskujące przychody w przedziale do 10 tys. zł stanowiły ogółem 53,2% aktywnych organizacji non-profit, udział podmiotów o przychodach powyżej 10 tys. zł, ale nieprzekraczających 100 tys. zł wyniósł 27,3%, a organizacje których przychody przekraczały 100 tys. zł stanowiły 19,4%.

W strukturze przychodów organizacji non-profit w 2022 r. w województwie dominowały przychody publiczne o charakterze nierynkowym, takie jak środki przekazywane przez administrację rządową lub samorządową, ich udział stanowił 47,6%. Udział przychodów rynkowych (przeważnie pochodzących z działalności gospodarczej lub odpłatnej statutowej) kształtował się na poziomie 35,6%. Pozostałe przychody (m.in. niepubliczne, o charakterze nierynkowym, tj.: darowizny i inne przekazane środki, zbiórki publiczne; oraz składki członkowskie) stanowiły 16,9% wszystkich przychodów organizacji non-profit w województwie.

Rozdział 6. Gospodarka

Chapter 6. Economy

6.1. Produkt krajowy brutto

6.1. Gross domestic product

Według wstępnego szacunku w 2023 r. kolejny rok z rzędu notowano wzrost produktu krajowego brutto (PKB). Odmienne niż przed rokiem jego dynamika była przy tym wyższa niż w skali kraju.

W rezultacie stosunkowo wysokiej dynamiki PKB na 1 mieszkańca w latach 2015–2022 w podregionie sandomiersko-jędrzejowskim odnotowano wzrost tego wskaźnika w stosunku do średniego poziomu w Polsce, podczas gdy w kieleckim wystąpił spadek. Na przestrzeni siedmiu lat znacznie zwiększyła się wydajność pracy mierzona wartością dodaną brutto na 1 pracującego. Jej wzrost wystąpił zarówno w wartościach bezwzględnych, jak i w relacji do średniej krajowej.

Produkt krajowy brutto (PKB) przedstawia końcowy rezultat działalności wszystkich podmiotów gospodarki narodowej. Produkt krajowy brutto równa się sumie wartości dodanej brutto wytworzonej przez wszystkie krajowe jednostki instytucjonalne powiększonej o podatki od produktów i pomniejszonej o dotacje do produktów. Produkt krajowy brutto jest liczony w cenach rynkowych.

Według wstępnego szacunku wartość produktu krajowego brutto w cenach bieżących w województwie świętokrzyskim w 2023 r. wyniosła 77201 mln zł i była o 11,6% większa niż w roku poprzednim. Wzrost ten był wyższy niż średnio w kraju, gdzie osiągnął 9,7%. Pomimo to w relacji do 2020 r. nadal kształtował się poniżej średniego poziomu w Polsce. W świętokrzyskim produkt krajowy brutto przekroczył poziom sprzed trzech lat o 39,2%, a w kraju o 44,0%. Udział województwa świętokrzyskiego w tworzeniu PKB wyniósł 2,3% i kształtował się na poziomie 0,1 p.proc. wyższym niż w roku poprzednim.

Wartość PKB w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2023 roku wyniosła 67558 zł i w stosunku do roku poprzedniego wzrosła o 12,5%. Wzrost tego wskaźnika odnotowano również w odniesieniu do 2020 r. (o 41,3%).

Do przeliczeń danych **na 1 mieszkańca** przyjęto ludność spełniającą kryterium rezydencji według definicji Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 549/2013 z dnia 21 maja 2013 r. w sprawie europejskiego systemu rachunków narodowych i regionalnych w Unii Europejskiej (ESA 2010), zakładającej okres przebywania osoby na terytorium ekonomicznym danego państwa przez jeden rok lub dłużej. Liczba ludności została przeliczona według stanu w dniu 30 czerwca. Dane o liczbie ludności rezydującej od 2022 r. uwzględniają dane dotyczące ludności ukraińskiej.

Wartość PKB na 1 mieszkańca w 2023 r. stanowiła w świętokrzyskim 74,7% średniej krajowej (wobec 73,2% przed rokiem oraz 72,9% w 2015 r.) i lokowała województwo na 13. miejscu w Polsce. Była o 52,5% mniejsza niż w województwie mazowieckim (charakteryzującym się najwyższym poziomem tego wskaźnika) oraz o 8,7% wyższa niż w zajmującym pod tym względem ostatnie miejsce województwie lubelskim.

W 2023 r. PKB według parytetu siły nabywczej na 1 mieszkańca w województwie świętokrzyskim stanowił 58% średniego poziomu w Unii Europejskiej¹. Na przestrzeni ośmiu lat odnotowano wzrost tego wskaźnika. W 2015 r. kształtował się on na poziomie 51%.

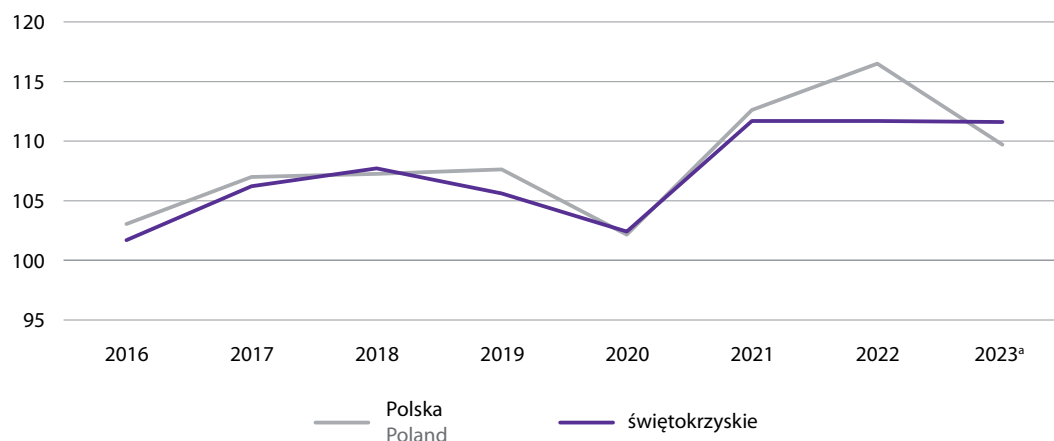
¹ Dane będą przedmiotem dalszej rewizji, zgodnie z rekomendacjami Zharmonizowanej Europejskiej Polityki Rewizji (HERP).

Wykres 37. Dynamika produktu krajowego brutto (ceny bieżące)

Rok poprzedni=100

Chart 37. Indices of gross domestic product (current prices)

Previous year=100

a Wstępny szacunek.
a Preliminary estimate.

Na podstawie danych zrewidowanych za 2022 rok w podregionie kieleckim wygenerowano 65,5% PKB wytworzonego w województwie świętokrzyskim. Odsetek ten w stosunku do 2015 r. uległ zmniejszeniu (z 66,6%). W tym samym czasie udział podregionu sandomiersko-jędrzejowskiego zwiększył się z 33,4% do 34,5%. Stosunkowo niski wzrost PKB w podregionie kieleckim przełożył się na spadek jego udziału w tworzeniu wartości krajowej z 1,6% do 1,5%.

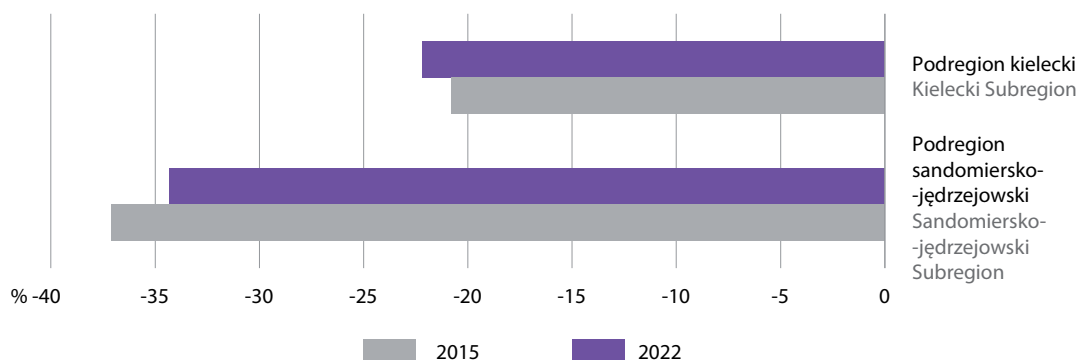
Pomimo niższego wzrostu PKB w podregionie kieleckim w ostatnich latach jego wartość w przeliczeniu na 1 mieszkańca była nadal wyższa niż średnio w województwie. W 2022 r. osiągnęła 63893 zł wobec 53962 zł w sandomiersko-jędrzejowskim.

W latach 2015–2022 wartość PKB na 1 mieszkańca w relacji do średniej w województwie zmniejszyła się w podregionie kieleckim z 108,7% do 106,4%. W tym samym okresie w podregionie sandomiersko-jędrzejowskim wystąpił wzrost z 86,2% do 89,8%.

W latach 2015–2022 w podregionie kieleckim odnotowano spadek PKB na 1 mieszkańca w stosunku do średniego poziomu PKB na 1 mieszkańca w Polsce (z 79,2% do 77,8%). W sandomiersko-jędrzejowskim relacja ta zmieniła się w przeciwnym kierunku i wzrosła z 62,9% do 65,7%.

Wykres 38. Produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca według podregionów (ceny bieżące)
Odchylenia względne od przeciętnej wartości w kraju

Chart 38. Gross domestic product per capita by subregions (current prices)
 Relative deviations from the national average value

Wskaźnik dyspersji (miara zróżnicowania) regionalnego PKB na 1 mieszkańca na poziomie podregionów (NUTS 3) został obliczony jako suma wartości bezwzględnych różnic między wartościami dla podregionów danego województwa a wartością PKB na 1 mieszkańca dla tego województwa, ważonych udziałem liczby ludności rezydującej poszczególnych podregionów w województwie, wyrażona w procentach PKB na 1 mieszkańca dla danego województwa.

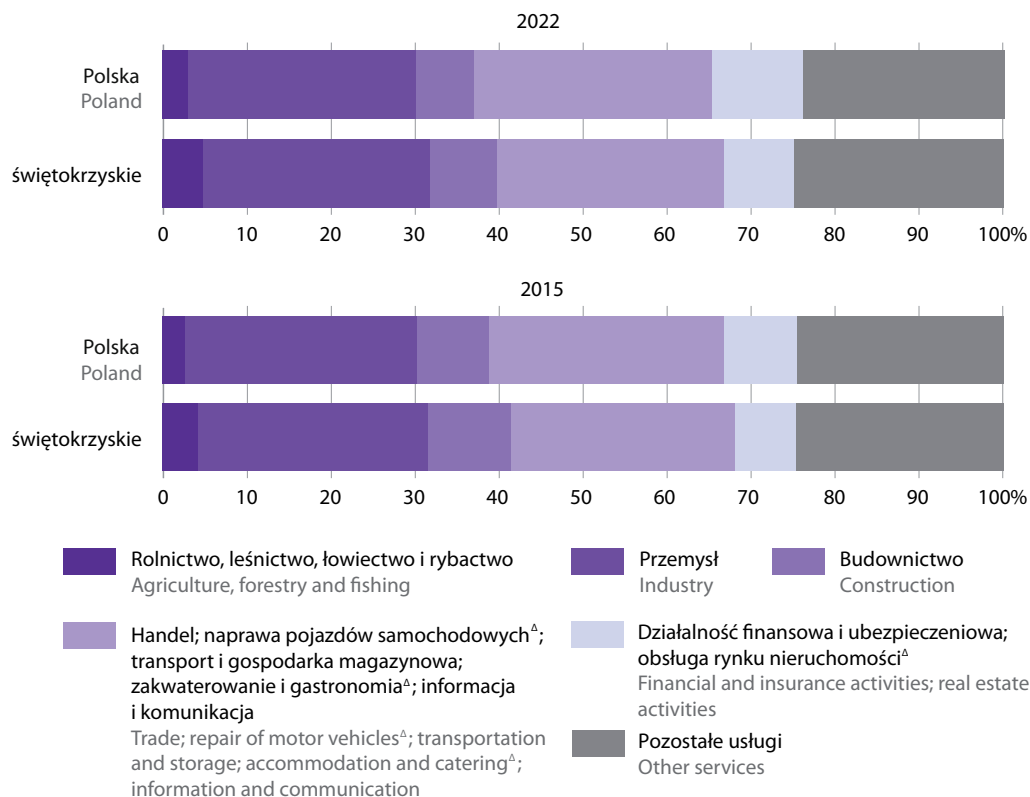
Wskaźnik dyspersji (miara zróżnicowania) regionalnego PKB na 1 mieszkańca w 2022 r. wyniósł 7,8% (wobec 8,9% przed rokiem i 7,9% dwa lata wcześniej).

Wartość dodana brutto (WDB) mierzy wartość nowo wytworzoną w wyniku działalności produkcyjnej krajowych jednostek instytucjonalnych. Wartość dodana brutto stanowi różnicę między produkcją globalną a zużyciem pośrednim, jest wyrażona w cenach bazowych.

Wartość dodana brutto (WDB) w województwie świętokrzyskim w 2022 r. wyniosła 61696 mln zł. Największy udział w jej tworzeniu przypadła na przemysł. W 2022 r. na podmioty prowadzące ten rodzaj działalności przypadało 26,9% wartości dodanej brutto, podczas gdy siedem lat wcześniej było to 27,4%. Spadek wystąpił również w budownictwie. W 2022 r. podmioty budowlane wytworzyły 8,0% wartości dodanej brutto (wobec 9,8% w 2015 r.). Równocześnie odnotowano wzrost udziału sektora usług. Największy wystąpił w sekcjach działalność finansowa i ubezpieczeniowa; obsługa rynku nieruchomości, które w 2022 r. wypracowały 8,4% wartości dodanej brutto (wobec 7,2% w 2015 r.). Udział wartości dodanej brutto handlu; naprawy pojazdów samochodowych; transportu i gospodarki magazynowej; zakwaterowania i gastronomii; informacji i komunikacji zwiększył się z 26,7% do 26,9%, a pozostałych usług z 24,7% do 24,9% wartości dodanej brutto.

Wykres 39. Wartość dodana brutto według rodzajów działalności (ceny bieżące)

Chart 39. Gross value added by kind of activity (current prices)

Wydajność pracy mierzoną WDB na 1 pracującego w województwie świętokrzyskim w 2022 r. wyniosła 148819 zł i była o 73,9% wyższa niż siedem lat wcześniej. W stosunku do roku poprzedniego obniżyła się jej relacja do średniej krajowej z 83,5% do 80,6%. Nadal była jednak wyższa niż w 2015 r., gdy wyniosła 75,4%.

Wyższą wydajnością pracy mierzoną WDB na 1 pracującego charakteryzował się podregion kielecki (158597 zł). W stosunku do roku poprzedniego wskaźnik ten zwiększył się o 12,7%. Wyższy wzrost wystąpił w podregionie sandomiersko-jędrzejowskim, w którym wartość dodana brutto na 1 pracującego zwiększyła się w skali roku o 14,6% i osiągnęła 133244 zł.

Relacja WDB na 1 pracującego do średniej krajowej zmalała w skali roku w obydwu podregionach: kieleckim – z 89,5% do 85,9%, a w sandomiersko-jędrzejowskim z 73,9% do 72,1%. W porównaniu z 2015 r. wzrost WDB na 1 pracującego w relacji do średniej krajowej wystąpił jedynie w podregionie sandomiersko-jędrzejowskim (o 11,6 p.proc.), podczas gdy w podregionie kieleckim była ona o 0,1 p.proc. niższa niż przed siedmioma laty.

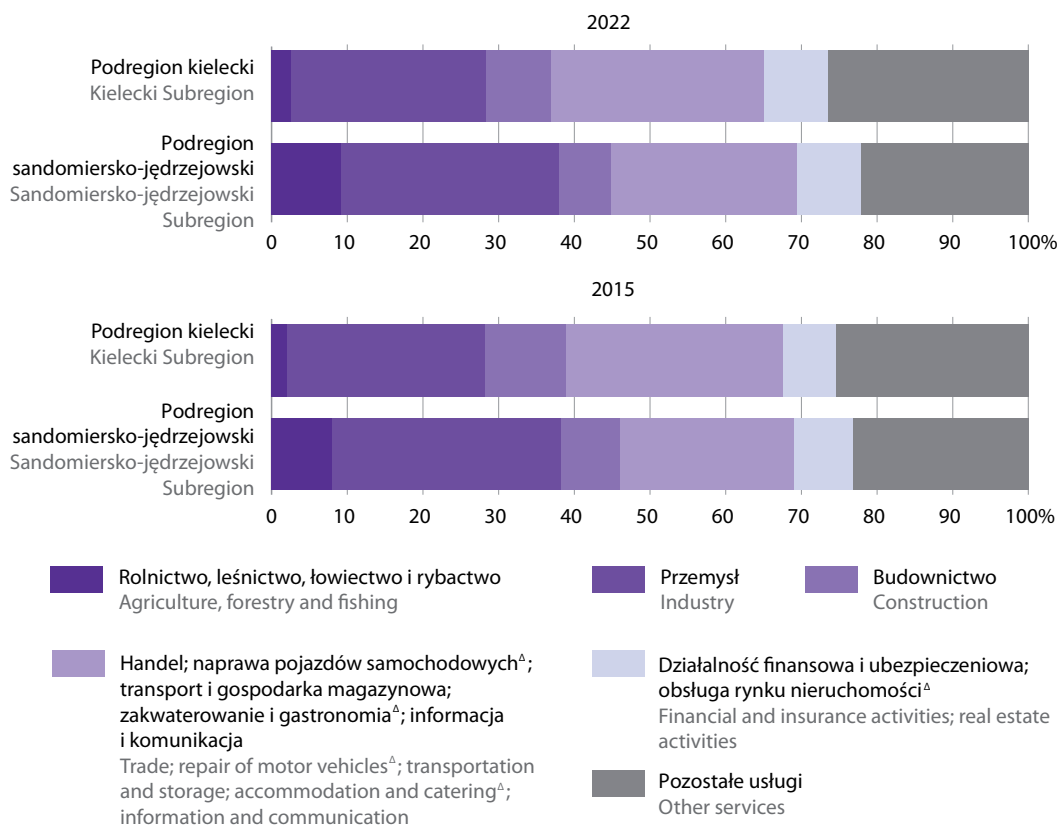
Struktura wartości dodanej brutto różni się w zależności od podregionu. W podregionie sandomiersko-jędrzejowskim dominował przemysł, który w 2022 r. stanowił 28,8% jej wartości. W podregionie kieleckim udział przemysłu był mniejszy (25,9%), natomiast największy udział przypadł na podmioty zajmujące się handlem; naprawą pojazdów samochodowych; transportem i gospodarką magazynową; zakwaterowaniem i gastronomią; informacją i komunikacją (28,1% wobec 24,6% w sandomiersko-jędrzejowskim). Duże znaczenie (niezależnie od podregionu) miały pozostałe usługi, przy czym ich udział był większy w podregionie kieleckim (26,5% wobec 22,1% w sandomiersko-jędrzejowskim). Większe znaczenie miało w nim również budownictwo (odpowiednio 8,6% i 6,8%). Podregion sandomiersko-jędrzejowski charakteryzował się natomiast zdecydowanie wyższym udziałem rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa

(9,3% wobec 2,6% w kieleckim). Najmniej zróżnicowany był udział działalności finansowej i ubezpieczeniowej; obsługi rynku nieruchomości.

W podregionie kieleckim w latach 2015–2022 największy wzrost w strukturze wartości dodanej brutto odnotowano w działalności finansowej i ubezpieczeniowej; obsłudze rynku nieruchomości. Udział podmiotów prowadzących taką działalność zwiększył się o 1,4 p.proc. Największy spadek wystąpił natomiast w budownictwie, którego udział był w 2022 r. o 2,2 p.proc. mniejszy niż siedem lat wcześniej. W podregionie sandomiersko-jędrzejewskim największy wzrost dotyczył handlu; naprawy pojazdów samochodowych; transportu i gospodarki magazynowej; zakwaterowania i gastronomii; informacji i komunikacji (o 1,7 p.proc.), natomiast spadek – przemysłu (o 1,5 p.proc.).

Wykres 40. Wartość dodana brutto według rodzajów działalności i podregionów (ceny bieżące)

Chart 40. Gross value added by kind of activity and subregions (current prices)

6.2. Przedsiębiorczość

6.2. Entrepreneurship

6.2.1. Podmioty gospodarki narodowej

6.2.1. Entities of the national economy

Kolejny rok z rzędu wzrosła liczba podmiotów gospodarki narodowej. Wzrost ten był udziałem wszystkich powiatów województwa świętokrzyskiego. W stosunku do 2023 r. nastąpił spadek zarówno liczby nowo zarejestrowanych podmiotów, jak również wykreśleń z rejestru REGON.

Podmiot gospodarki narodowej to osoba prawna, jednostka organizacyjna niemająca osobowości prawnej oraz osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarczą.

W systemie REGON pojęcie podmiotu gospodarki narodowej jest tożsame z pojęciem jednostki prawnej. Posiadanie osobowości prawnej nie jest kryterium określenia podmiotu jako jednostki prawnej. Dane nie obejmują osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

Na koniec 2024 r. liczba podmiotów gospodarki narodowej w województwie świętokrzyskim wyniosła 132008 i stanowiła 2,5% ich ogółu w Polsce. Była wyższa niż w roku poprzednim o 2,2% oraz o 19,4% niż w 2015 r. Wzrost ten był niższy niż w skali kraju, gdzie liczba podmiotów gospodarki narodowej zwiększyła się odpowiednio o 3,0% i 26,8%.

Tablica 30. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON

Stan w dniu 31 grudnia

Table 30. Entities of the national economy in the REGON register

As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2023	2024	2024 Polska = 100 Poland = 100
Ogółem Total	110574 ^a	120062 ^a	129214 ^a	132008 ^a	2,5
sektor publiczny public sector	3185	2858	2892	2920	2,6
sektor prywatny private sector	106915	116443	125319	128029	2,5
W tym: Of which:					
spółki partnerships and companies	14116	15128	16841	17332	1,7
fundacje foundations	359	496	638	704	1,8
stowarzyszenia i organizacje społeczne associations and social organisations	3746	4138	4659	4734	3,4
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą natural persons conducting economic activity	84406	92130	98543	100180	2,7

^a W podziale na sektory własności dane nie obejmują podmiotów, dla których informacja o formie własności nie występuje w rejestrze REGON.

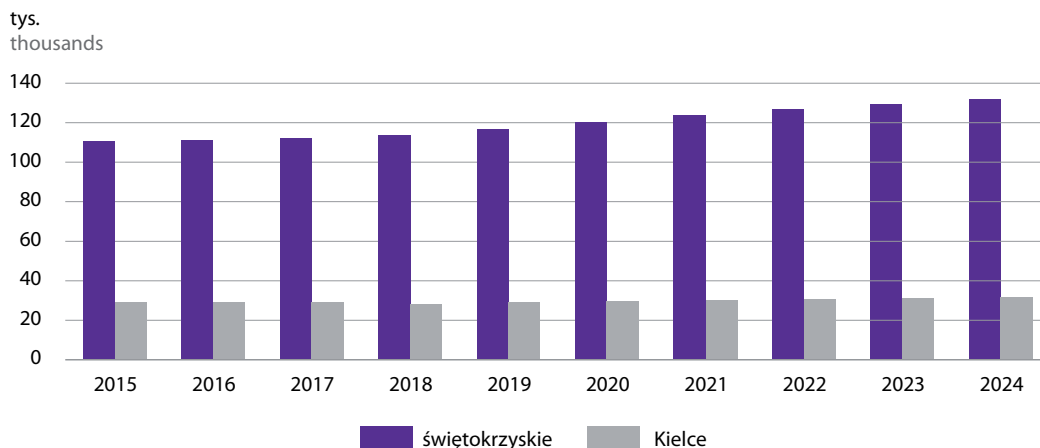
^a In division by ownership sectors, data do not include entities for which information on the ownership form does not exist in the REGON register.

Wykres 41. Podmioty gospodarki narodowej

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 41. Entities of the national economy

As of 31 December

Spośród ogólnej liczby podmiotów w regionie świętokrzyskim 68,0% zlokalizowanych było na terenie podregionu kieleckiego. W skład tego podregionu wchodziły powiaty z największą liczbą podmiotów: miasto Kielce (24,1%), kielecki (17,1%) oraz ostrowiecki (8,3%). Podregion sandomiersko-jędrzejowski skupiał 32,0% podmiotów.

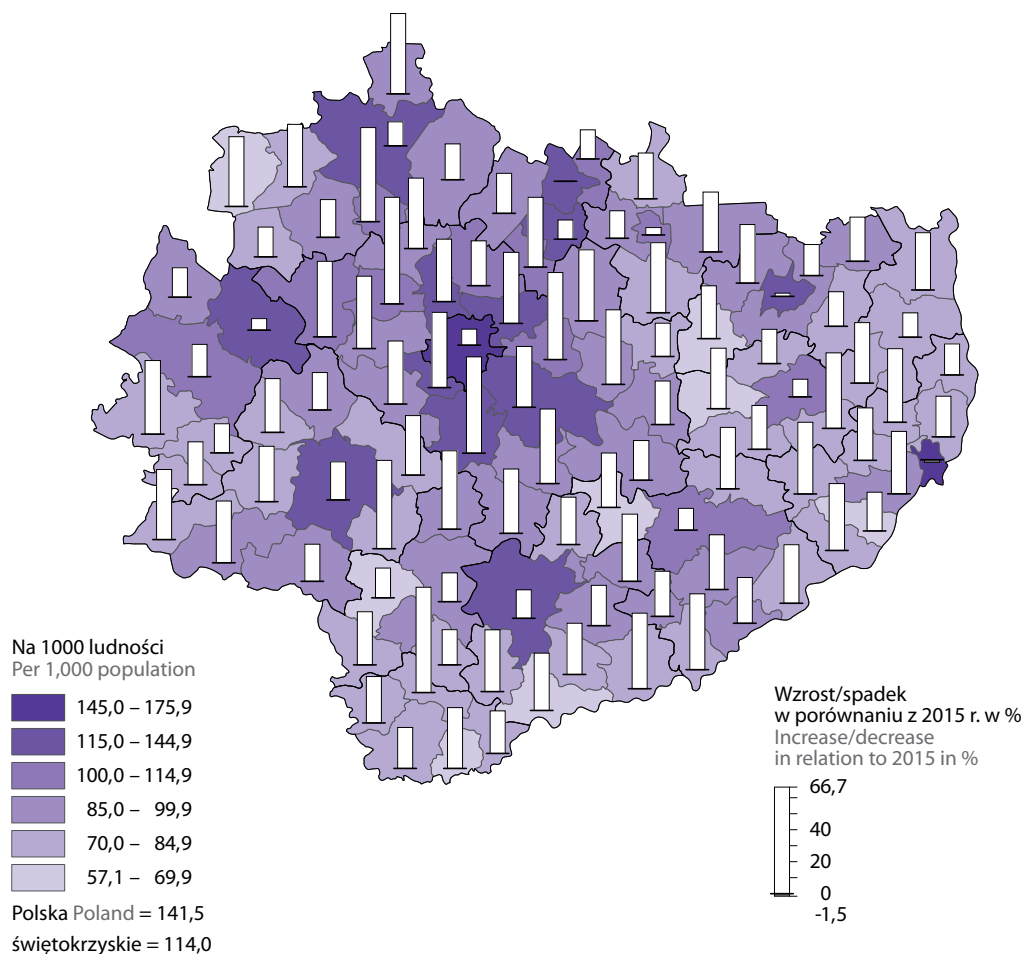
Wzrost liczby podmiotów w stosunku do roku poprzedniego odnotowano we wszystkich powiatach, przy czym największy w kazimierskim (o 3,9%). Znaczny wzrost odnotowano również w powiatach: kieleckim (o 3,4%), jędrzejowskim (o 2,9%) i buskim (o 2,7%). Najmniejszy wzrost wystąpił natomiast w powiatach koneckim (o 1,1%) i ostrowieckim (o 1,2%).

W ujęciu terytorialnym wśród gmin największy przyrost podmiotów w ciągu roku odnotowano w gminach: Secemin (o 10,1%), Łubnice (o 7,6%), Sędziszów (o 6,5%) oraz Strawczyn (o 6,3%). Spadek liczby podmiotów dotyczył 4 gmin, a największy zanotowano w Gnojnie (o 1,8%)

O poziomie przedsiębiorczości na danym obszarze świadczy wskaźnik, który może być wyrażony liczbą podmiotów gospodarki narodowej na 1000 ludności zamieszkujących dany obszar. W 2024 r. na 1000 mieszkańców województwa świętokrzyskiego przypadało 114,0 podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w rejestrze REGON, wobec 110,6 rok wcześniej. W podziale na powiaty największym poziomem tego wskaźnika charakteryzowały się powiaty: miasto Kielce (175,9), skarżyski (124,3) i ostrowiecki (110,8). Najmniej podmiotów na 1000 mieszkańców odnotowano w powiatach: kazimierskim (75,5), opatowskim (83,9) i pińczowskim (87,7). W przekroju gmin największą liczbą podmiotów gospodarki narodowej na 1000 mieszkańców (poza Kielcami pełniącymi funkcję miasta na prawach powiatu) charakteryzowały się: Sandomierz (155,3), Skarżysko-Kamienna (135,2) i Busko-Zdrój (131,0). Podobnie jak przed rokiem, najniższe wskaźniki osiągnęły gminy: Waśniów (57,1), Bejsce (59,9) oraz Szydłów (60,1).

Mapa 40. Podmioty gospodarki narodowej w 2024 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 40. Entities of the national economy in 2024
As of 31 December

W 2024 r. do rejestru REGON wpisanych zostało 8823 nowych podmiotów, tj. o 0,5% mniej niż na przestrzeni 2023 r. Wśród nowo zarejestrowanych podmiotów dominowały osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, których do rejestru wpisano 7094 (o 2,5% mniej niż rok wcześniej). Więcej nowych wpisów odnotowano w przypadku spółek cywilnych (o 14,4%), mniej natomiast zarejestrowano spółek handlowych (o 2,9%). Ponadto do rejestru REGON wpisano 113 stowarzyszeń i organizacji społecznych (411 w 2023 r.) oraz 77 fundacji (wobec 59 w 2023 r.).

W 2024 r. wykreślono z rejestru REGON 5622 podmioty, tj. o 8,0% mniej niż w roku poprzednim. Najwięcej wykreśleń dotyczyło osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą (5081), których wykreślono o 8,8% mniej niż w 2023 r. Zdecydowanie mniej niż przed rokiem wykreślono: spółdzielni (o 45,5%), stowarzyszeń i organizacji społecznych (o 27,6%), fundacji (o 18,8%) oraz spółek cywilnych (o 7,2%). Więcej wykreśleń natomiast dotyczyło spółek handlowych (o 15,2% niż w 2023 r.).

W porównaniu z 2023 r. w województwie świętokrzyskim spadła liczba podmiotów wykreślonych z rejestru w relacji do jednostek nowo zarejestrowanych. W 2024 r. na 100 nowo zarejestrowanych podmiotów przypadły 64 zlikwidowane wobec 69 rok wcześniej.

Na koniec 2024 r. najczęściej podmiotów deklarowało prowadzenie działalności w sekcji handel; naprawa

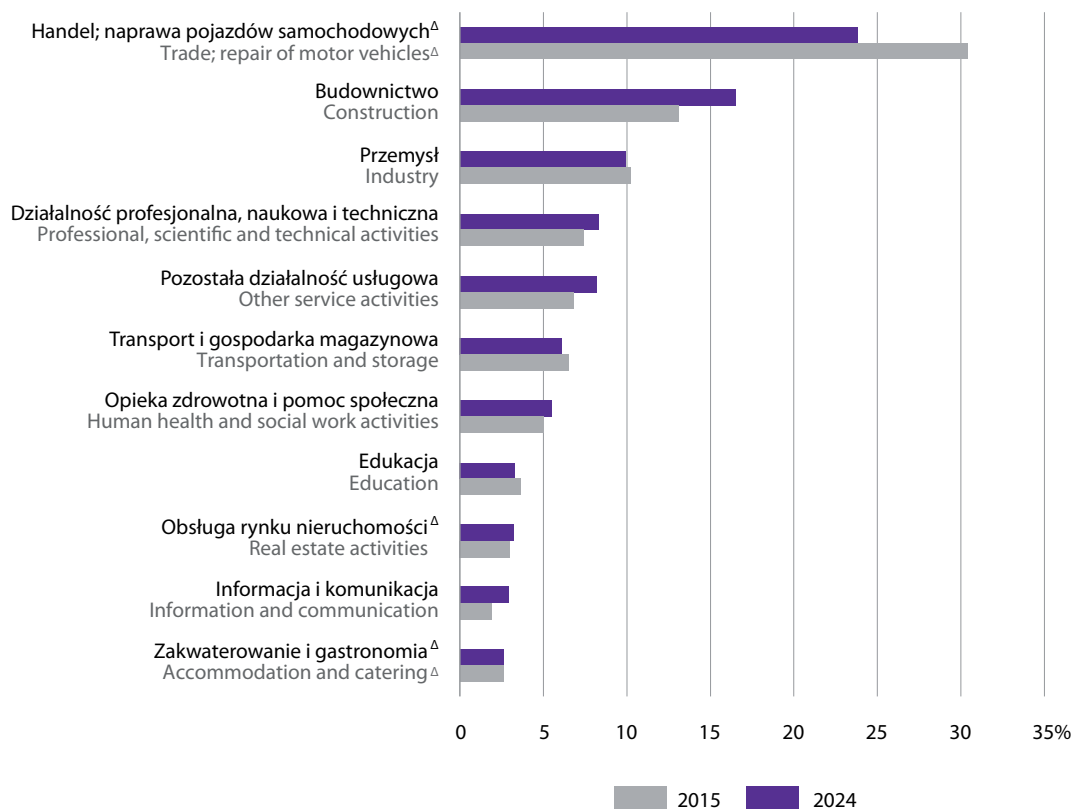
pojazdów samochodowych (23,8% ogółu). Ich udział w stosunku do 2023 r. i 2015 r. zmniejszył się odpowiednio o 0,6 p.proc i 6,6 p.proc.). Wzrost odnotowano w budownictwie (zajmującym 2. miejsce pod względem liczebności). Podmioty prowadzące głównie taką działalność stanowiły 16,5% ogółu (w 2015 r. – 13,1%). W relacji do 2015 r. zwiększył się także m.in. udział działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej (z 7,4% do 8,3%) oraz pozostałej działalności usługowej (z 6,8% do 8,2%).

Wykres 42. Podmioty gospodarki narodowej według wybranych sekcji PKD

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 42. Entities of the national economy by selected PKD sections

As of 31 December

W strukturze podmiotów według form prawnych dominowały osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Na koniec 2024 r. było ich 100180, co stanowiło 75,9% ogółu zarejestrowanych podmiotów (w 2023 r. 76,3%). W stosunku do 2015 r. ich udział zmniejszył się o 0,4 p.proc. Kolejną grupą były spółki handlowe (9518), których udział w ogólnej liczbie podmiotów wyniósł 7,2% i był wyższy niż w 2023 r. i 2015 r. odpowiednio o 0,2 p.proc. i 1,3 p.proc. W rejestrze REGON województwa świętokrzyskiego na koniec 2024 r. figurowało 7731 spółek cywilnych, których udział w ogólnej liczbie podmiotów wyniósł 5,9% i był mniejszy zarówno w porównaniu do 2023 r., jak i 2015 r. (odpowiednio o 0,1 p.proc. oraz 0,9 p.proc.).

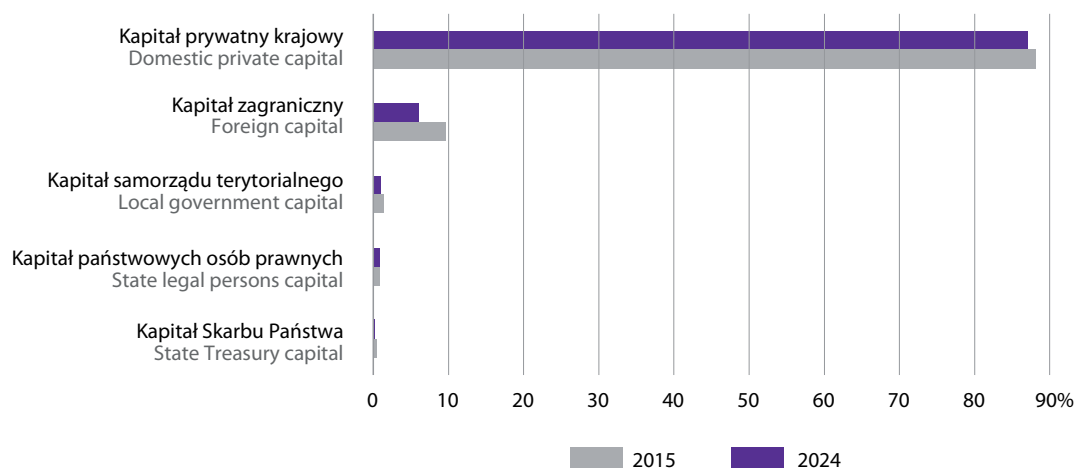
Wśród spółek handlowych według rodzaju kapitału w 2023 r. największy udział miały spółki, w których dominował kapitał prywatny krajowy (91,6% sumy kapitałów). Udział takich firm na przestrzeni kilku lat wyraźnie się zwiększył (na koniec 2015 r. było to 87,5%). Kolejne miejsca pod względem wielkości kapitału zajmowały spółki handlowe o kapitale: zagranicznym 6,4% (o 3,2 p.proc. mniej niż w 2015 r.), samorządu terytorialnego 1,0% (o 0,4 p.proc. mniej niż w 2015 r.), państwowych osób prawnych 0,8% (o 0,1 p.proc. mniej niż w 2015 r.) oraz Skarbu Państwa 0,2% (o 0,3 p.proc. mniej niż w 2015 r.).

Wykres 43. Spółki handlowe według rodzaju kapitału^a

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 43. Commercial companies by type of capital^a

As of 31 December

a Danych dotyczących liczby spółek według rodzaju kapitału nie należy sumować na „ogółem”, ponieważ ujmują one spółki według występowania w nich każdego rodzaju kapitału, a nie kapitału przeważającego.

Data concerning number of companies by type of capital should not be summed up to “total” as they list companies by share of capital type rather than their predominant capital.

Działalność spółek handlowych koncentrowała się głównie w: handlu, naprawie pojazdów samochodowych – 20,0% (o 9,2 p.proc. mniej niż w 2015 r.), budownictwie 15,2% (więcej o 1,1 p.proc.), przetwórstwie przemysłowym 13,5% (o 3,4 p.proc. mniej) oraz działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej 11,7% (więcej o 3,2 p.proc. niż w 2015 r.).

6.2.2. Działalność badawcza i rozwojowa**6.2.2. Research and development activity**

Na przestrzeni lat 2015–2023 zaangażowanie przedsiębiorstw z województwa świętokrzyskiego w działalność badawczą i rozwojową pozostawało na jednym z najniższych poziomów w kraju. W 2023 r. niższą intensywność prac B+R niż województwo świętokrzyskie wykazało jedynie lubuskie.

W okresie 2015–2023 wartość nakładów na działalność badawczą i rozwojową podlegała wahaniom. W 2023 r. odnotowano wzrost zaangażowania w B+R. Struktura nakładów nie uległa zasadniczym zmianom. W nakładach według rodzajów kosztów dominowały nakłady bieżące. Z kolei według rodzajów prowadzonych badań, podobnie jak w latach poprzednich, w 2023 r. najwięcej środków finansowych zostało przeznaczonych na prace rozwojowe, a w dalszej kolejności na pozostałe rodzaje badań tzn. badania podstawowe i badania stosowane. Głównymi sektorami finansującymi działalność B+R pozostawał sektor rządowy oraz sektor przedsiębiorstw.

Działalność B+R była realizowana przede wszystkim przez personel wewnętrzny (pracujących). W strukturze personelu według realizowanej funkcji dominowali badacze.

Działalność badawcza i rozwojowa (B+R) jest to ogół działań polegających na prowadzeniu i wspieraniu badań naukowych i prac rozwojowych. Jest to praca twórcza, prowadzona w sposób metodyczny, podejmowana w celu zwiększenia zasobów wiedzy, w tym wiedzy o człowieku, kulturze i społeczeństwie oraz w celu tworzenia nowych zastosowań dla wiedzy już istniejącej.

Nakłady wewnętrzne na działalność B+R to wszystkie nakłady bieżące i nakłady inwestycyjne brutto na środki trwałe związane z działalnością B+R prowadzoną w jednostce statystycznej w danym okresie sprawozdawczym, bez względu na źródło finansowania.

W 2023 r. wartość nakładów wewnętrznych poniesionych na działalność badawczą i rozwojową (B+R) w województwie świętokrzyskim wyniosła 497,3 mln zł i była wyższa o 76,7% w porównaniu z poprzednim rokiem oraz o 90,5% w relacji do stanu z 2015 r. Nakłady te stanowiły 0,9% ogółu nakładów przeznaczonych na tę działalność w Polsce (0,6% w 2022 r. i 1,4% w 2015 r.), co pozwoliło na zajęcie 15. lokaty w kraju. Niższy udział odnotowano w województwie lubuskim, natomiast 1. lokatę zajęło województwo mazowieckie z udziałem 33,8%, a 2. – małopolskie z odsetkiem 14,2%.

W 2023 r. w województwie świętokrzyskim w działalność B+R było zaangażowanych 126 podmiotów wobec 127 przed rokiem i 107 w 2015 r.

Podobnie jak w latach wcześniejszych, w strukturze nakładów wewnętrznych poniesionych na działalność B+R wg rodzajów kosztów dominowały nakłady bieżące, które w województwie świętokrzyskim w 2023 r. wyniosły 266,0 mln zł stanowiąc 53,5% (w kraju 82,2%), pozostałe środki w wysokości 231,3 mln zł zostały przeznaczone na nakłady inwestycyjne.

Analizując strukturę nakładów poniesionych na działalność B+R według rodzajów prowadzonych badań można stwierdzić, że podobnie jak w latach poprzednich, w 2023 r. najwięcej środków finansowych w województwie zostało przeznaczonych na prace rozwojowe – 350,7 mln zł, tj. 70,5% ogółu nakładów wewnętrznych na B+R. Na pozostałe rodzaje badań tzn. badania podstawowe i badania stosowane przeznaczono odpowiednio 97,8 mln zł i 48,7 mln zł, tj. 19,7% i 9,8% ogółu nakładów wewnętrznych na B+R. W kraju w 2023 r. prace rozwojowe stanowiły 60,9% nakładów, podczas gdy badania podstawowe – 26,7%, a stosowane – 12,4%.

Tablica 31.
Table 31.

Nakłady wewnętrzne^a na działalność B+R według źródeł finansowania (ceny bieżące)
Intramural expenditure^a on R&D by source of funds (current prices)

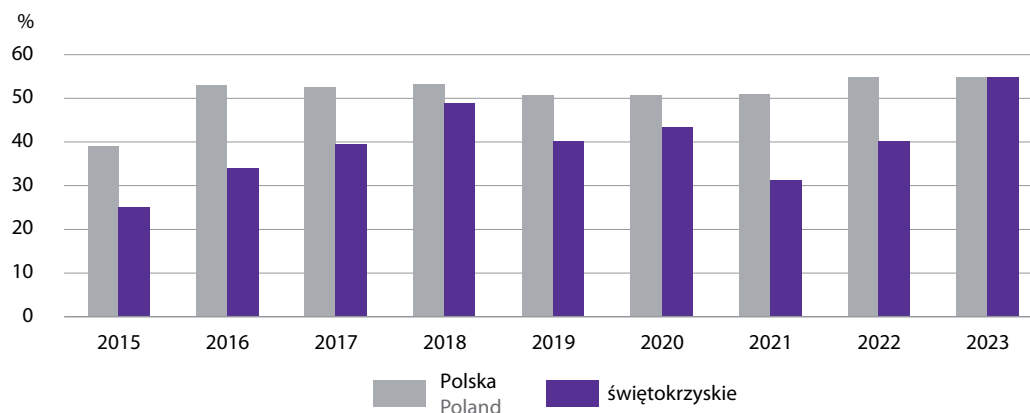
Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023
	w mln zł in million PLN			
Ogółem Total	261,0	273,4	281,4	497,3
sektor finansujący: funding sector:				
Rządowy Government	125,8	104,9	132,9	160,6
Przedsiębiorstw Business enterprise	65,5	118,8	113,1	272,0
Szkolnictwa wyższego Higher education	.	.	.	21,1
Prywatnych instytucji niekomercyjnych Private non-profit	.	.	.	1,7
Reszta świata Rest of the world	.	42,0	28,8	41,9

a Bez amortyzacji środków trwałych.
a Excluding depreciation of fixed assets.

Nakłady wewnętrzne na prace badawcze i rozwojowe w województwie świętokrzyskim finansowane były głównie ze środków sektorów przedsiębiorstw oraz rządowego. W 2023 r. środki tych sektorów stanowiły odpowiednio 54,7% i 32,3% nakładów brutto ogółem na działalność B+R (przed rokiem odpowiednio 40,2% i 47,2%, a w 2015 r. 25,1% i 48,2%). W mniejszym zakresie działalność B+R finansowała „reszta świata” (w 2023 r. 8,4%, wobec 10,3% w 2022 r.). W kraju w 2023 r. środki sektora przedsiębiorstw stanowiły 54,7%, a sektora rządowego – 31,9%, wobec w 2022 r. odpowiednio 54,8% i 33,5%, a w 2015 r. – 39,0% i 41,8%, natomiast środki z zagranicy wyniosły 9,5% w 2023 r., wobec 8,1% w 2022 r. i 16,7% w 2015 r.

Wykres 44. Udział nakładów wewnętrznych^a na działalność B+R finansowanych przez sektor przedsiębiorstw w nakładach wewnętrznych na działalność B+R

Chart 44. Share of intramural expenditure^a on R&D financed from business enterprise sector in intramural expenditure on R&D

a Bez amortyzacji środków trwałych.
a Excluding depreciation of fixed assets.

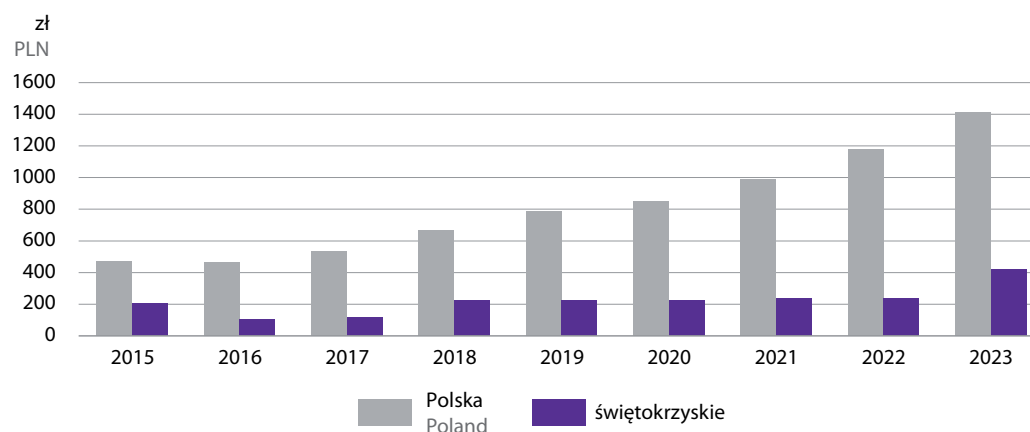
Wartość nakładów wewnętrznych na działalność badawczą i rozwojową w przeliczeniu na 1 mieszkańca w województwie świętokrzyskim w 2023 r. wyniosła 424 zł, przy czym w podregionie kieleckim – 618 zł, a w sandomiersko-jędrzejowskim – 113 zł. W kraju wskaźnik ten osiągnął 1409 zł. W porównaniu z 2022 r. w województwie wartość nakładów wewnętrznych na B+R w przeliczeniu na 1 mieszkańca zwiększyła się o 78,1%, natomiast w relacji do 2015 r. – wzrosła o 104,7%.

Nakłady na działalność badawczą i rozwojową per capita w województwie świętokrzyskim były w 2023 r. o 69,9% niższe niż poniesione średnio na 1 mieszkańca w Polsce (w 2022 r. niższe o 79,9%, a w 2015 r. niższe o 55,9%).

Nakłady na działalność B+R per capita w województwie świętokrzyskim od lat pozostają jednymi z najniższych w kraju (w 2023 r. 15. lokata, wobec 16. przed rokiem i 11. w 2015 r.). Z kolei w grupie województw z najwyższymi nakładami na działalność B+R od lat przewodzą mazowieckie i małopolskie, gdzie w 2023 r. nakłady per capita wyniosły odpowiednio 3263 zł oraz 2193 zł.

Wykres 45. Nakłady wewnętrzne^a na działalność B+R na 1 mieszkańca

Chart 45. Intramural expenditure^a on R&D per capita

a Bez amortyzacji środków trwałych.
a Excluding depreciation of fixed assets.

Analiza nakładów wewnętrznych na działalność B+R według źródeł pochodzenia środków wskazuje, że o ile w latach 2015–2022 w województwie świętokrzyskim w większości zostały one sfinansowane ze środków zewnętrznych, tj. pozostających poza kontrolą jednostki prowadzącej takie prace, o tyle w 2023 r. głównym źródłem finansowania były środki wewnętrzne czyli środki kontrolowane i przeznaczone na projekty B+R według uznania jednostki prowadzącej tego rodzaju prace.

W 2023 r. środki ze źródeł wewnętrznych wyniosły 279,9 mln zł, co oznacza wzrost o 140,6% w skali roku oraz wzrost o 102,1% w porównaniu z 2018 r. W efekcie środki ze źródeł wewnętrznych pozwoliły sfinansować w 2023 r. 56,3% nakładów wewnętrznych na działalność B+R, podczas gdy w 2022 r. – 41,3%, a w 2018 r. – 49,3%. Podobnie w kraju w 2023 r. ponad połowa nakładów wewnętrznych na działalność B+R w Polsce była finansowana ze środków wewnętrznych (56,7%).

W 2023 r. środki ze źródeł zewnętrznych wyniosły 217,4 mln zł, tj. więcej o 31,7% w skali roku i o 52,9% w porównaniu z 2018 r. W skali roku udział środków ze źródeł zewnętrznych zmniejszył się w podregionie kieleckim (o 16,8 p.proc. do 45,4%), a zwiększył się w podregionie sandomiersko-jędrzejowskim (o 3,9 p.proc. do 29,3%).

Zasadnicza część środków ze źródeł zewnętrznych pochodziła od instytucji rządowych i samorządowych (72,5% w 2023 r. wobec 79,2% w 2022 r. i 81,2% w 2018 r.).

W 2023 r. środki instytucji rządowych i samorządowych wyniosły 157,7 mln zł, tj. więcej o 20,6% niż przed rokiem i o 36,6% niż w 2018 r. W efekcie w 2023 r. środkami z tego źródła zewnętrznego sfinansowano 31,7% nakładów wewnętrznych na działalność B+R, wobec 46,5% w 2022 r. i 41,1% w 2018 r.

Tablica 32. **Nakłady wewnętrzne^a na działalność B+R według pochodzenia środków (ceny bieżące)**
Table 32. **Intramural expenditures^a on R&D by origin of funds (current prices)**

Wyszczególnienie Specification	2018	2020	2022	2023	2023 Polska=100 Poland=100
	w mln zł in million PLN				
Ogółem Total	280,7	273,4	281,4	497,3	0,9
nakłady finansowane ze środków: expenditures financed by:					
Wewnętrznych Internal funds	138,5	122,3	116,3	279,9	0,9
Zewnętrznych External funds	142,2	151,1	165,1	217,4	0,9
w tym od instytucji rządowych i samorządowych of which funds from general government	115,4	102,6	130,8	157,7	0,9

a Bez amortyzacji środków trwałych.
a Excluding depreciation of fixed assets.

W 2023 r. rzeczywiste zaangażowanie personelu B+R w prowadzone badania naukowe i prace rozwojowe w województwie świętokrzyskim wyniosło 1513,6 ekwiwalentów pełnego czasu pracy (EPC) i wzrosło w skali roku o 2,2%. Rzeczywiste zaangażowanie personelu w prace B+R w województwie świętokrzyskim należy od lat do najniższych w kraju. W 2023 r. niższe odnotowano jedynie w lubuskim (1209,3 EPC). Największe zaangażowanie ponownie wykazało województwo mazowieckie (65572,7 EPC).

Personel wewnętrzny B+R są to osoby pracujące (właściciele, aktywni współwłaściciele i bezpłatnie pomagający członkowie ich rodzin oraz osoby pozostające w stosunku pracy) w jednostce statystycznej, które wnoszą wkład w wewnętrzną działalność badawczą i rozwojową tej jednostki.

Ekwiwalent pełnego czasu pracy (EPC) jest to stosunek godzin rzeczywiście przepracowanych w związku z działalnością B+R w danym okresie sprawozdawczym do całkowitej liczby godzin formalnie przepracowanych w tym samym okresie przez osobę lub grupę.

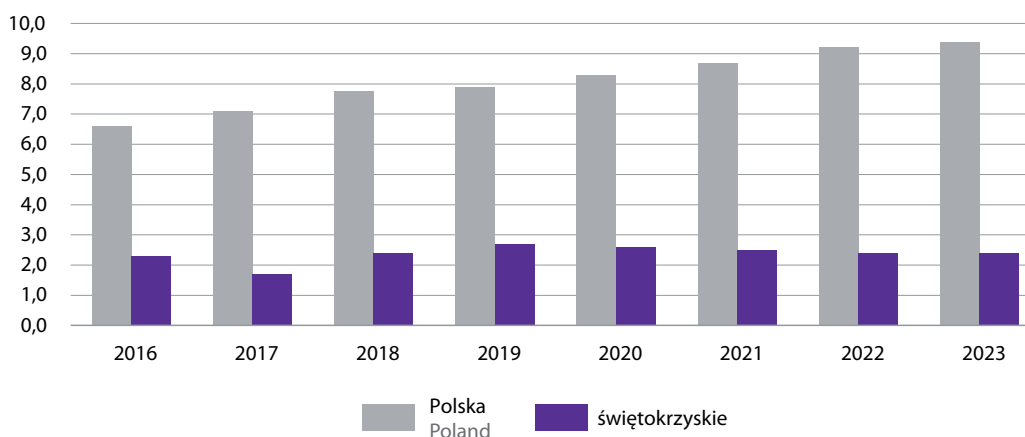
W dalszym ciągu w województwie świętokrzyskim, podobnie jak w kraju, działalność B+R była realizowana przede wszystkim przez personel wewnętrzny (pracujących).

Rzeczywiste zaangażowanie personelu wewnętrznego B+R w prowadzone badania naukowe i prace rozwojowe w województwie świętokrzyskim w 2023 r. wyniosło 1276,4 ekwiwalentów pełnego czasu pracy (EPC) wobec 1276,3 przed rokiem. W 2023 r. personel wewnętrzny mierzony w EPC stanowił 84,3% ogółu personelu B+R, a w 2022 r. 86,2%. Wskaźniki te nie odbiegały znacząco od średnich w kraju, gdzie udziały te wyniosły odpowiednio w 2023 r. 83,7%, a w 2022 r. 84,1%.

W 2023 r., podobnie jak przed rokiem, w województwie świętokrzyskim na 1000 osób aktywnych zawodowo przypadało 2,4 pracujących z personelu wewnętrznego w B+R mierzonego w EPC. Wskaźnik ten średnio w kraju w 2023 r. wyniósł 9,4 (rok wcześniej 9,2). W 2023 r. wskaźnik odnotowany w województwie świętokrzyskim, podobnie jak w lubuskim, był najniższy w kraju.

Wykres 46. Personel wewnętrzny B+R^a na 1000 osób aktywnych zawodowo^b

Chart 46. Internal R&D personnel^a per 1,000 economically active persons^b

a W ekwiwalentach pełnego czasu pracy (EPC). b Do obliczenia relacji przyjęto za podstawę (mianownik) liczbę aktywnych zawodowo w wieku 15–89 na podstawie Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) – przeciętne w roku.

a In full time equivalent (FTE). b For calculating the ratios, as the base (denominator) numbers of economically active aged 15–89 were adopted on the basis of the Labour Force Survey (LFS) – annual averages.

W województwie świętokrzyskim w strukturze personelu wewnętrznego B+R według sektorów wykonawczych dominowały dwa sektory, tj. sektor szkolnictwa wyższego oraz sektor przedsiębiorstw. W 2023 r. rzeczywiste zaangażowanie personelu wewnętrznego B+R w prowadzone badania naukowe i prace rozwojowe w przypadku sektora szkolnictwa wyższego zwiększyło się w skali roku o 5,0% do 679,1 EPC, podczas gdy w sektorze przedsiębiorstw zmalało o 6,2% do 564,9 EPC. Z personelu wewnętrznego mierzonego w EPC 53,2% przypadło na sektor szkolnictwa wyższego a 44,3% na sektor przedsiębiorstw (w 2022 r. odpowiednio 50,7% i 47,2%). Z kolei w kraju 35,1% przypadło na sektor szkolnictwa wyższego a 62,5% na sektor przedsiębiorstw (w 2022 r. odpowiednio 35,5% i 61,9%).

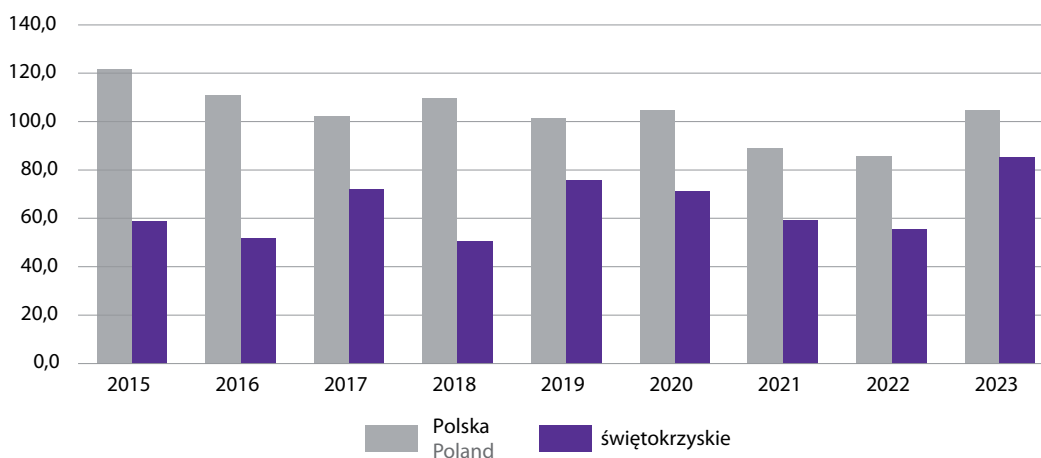
Badacze (pracownicy naukowo-badawczy) są to osoby prowadzące badania naukowe oraz ulepszające lub rozwijające koncepcje, teorie, modele, techniki, oprzyrządowanie, oprogramowanie lub metody operacyjne.

Podobnie, jak w latach poprzednich w 2023 r. w strukturze personelu wewnętrznego B+R według realizowanej funkcji dominowali pracownicy naukowo-badawczy. Zaangażowanie badaczy z personelu wewnętrznego wyrażone w ekwiwalentach pełnego czasu pracy (EPC) na przestrzeni roku zmniejszyło się o 2,2% do 916,0 EPC. W 2023 r. badacze stanowili 71,8% personelu wewnętrznego B+R wyrażonego w EPC wobec 73,4% przed rokiem. Wskaźniki te nie odbiegały znacząco od średnich w kraju, gdzie udziały te wyniosły 71,9% w 2023 r. wobec 72,5% w 2022 r.

Na przestrzeni lat 2015–2023 zarówno liczba zgłoszonych wynalazków i wzorów użytkowych, jak i udzielonych praw ochronnych podlegała wahaniom.

Wykres 47. Zgłoszenia wynalazków dokonane przez podmioty krajowe^a na 1 mln mieszkańców

Chart 47. Patent applications filed by domestic entities^a per million inhabitants

^a Zgłoszone w Urzędzie Patentowym Rzeczypospolitej Polskiej.

Źródło: dane urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej

^a Filed at the Patent Office of the Republic of Poland.

Source: data of the Patent Office of the Republic of Poland.

W 2023 r. podmioty krajowe z województwa świętokrzyskiego zgłosiły do Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej 100 wynalazków, co stanowiło 2,5% zgłoszeń wynalazków ogółem w kraju (w 2015 r. – 74, tj. 1,6% zgłoszeń ogółem). Mniej wynalazków zgłosiły podmioty z województw: podlaskiego (95), warmińsko-mazurskiego (72), opolskiego (55) oraz lubuskiego (51). Najwięcej wynalazków zgłosiły podmioty z województw mazowieckiego (694) i śląskiego (456). W województwie świętokrzyskim liczba zgłoszeń wynalazków w przeliczeniu na 1 mln mieszkańców w 2023 r. wyniosła 85,2 wobec 58,7 w 2015 r. (w kraju 104,7 wobec 121,6). W 2023 r. był to 10. wynik w kraju.

Biorąc pod uwagę podmiot zgłaszający wynalazek, w województwie świętokrzyskim udział podmiotów naukowych (jednostki naukowe Polskiej Akademii Nauk, instytuty badawcze, szkoły wyższe) w 2023 r. wyniósł 47,0%, wobec 35,1% w 2015 r., podmiotów gospodarczych – 36,0% wobec 37,8% przed ośmioma laty, a osób fizycznych – 17,0% wobec 27,0% w 2015 r.

W 2023 r. Urząd Patentowy Rzeczypospolitej Polskiej udzielił na zgłoszone wynalazki 31 patentów (w 2015 r. – 32), przy czym podmiotom naukowym przypadło 15, podmiotom gospodarczym – 12, a osobom fizycznym – 4. Niska liczba zgłoszonych wynalazków, przełożyła się na niski udział patentów udzielonych jednostkom z województwa świętokrzyskiego w liczbie udzielonych patentów na wynalazki ogółem (w 2015 r. 1,3% i w 2023 r. 1,4%). W województwie świętokrzyskim liczba udzielonych patentów w przeliczeniu na 1 mln mieszkańców w 2023 r. wyniosła 26,4 wobec 25,4 w 2015 r. (w kraju – 58,6 wobec 62,5). W 2023 r. był to 14. wynik w kraju.

W 2023 r. podmioty krajowe z województwa świętokrzyskiego zgłosiły do Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej 20 wzorów użytkowych (w 2015 r. – 24), przy czym 90,0% Urząd przyznał prawa

ochronne (w 2015 r. – 95,8%). Liczba udzielonych praw ochronnych w przeliczeniu na 100 tys. ludności w województwie świętokrzyskim w 2023 r. wyniosła 1,5 wobec 1,8 w 2015 r. (w kraju – 1,0 wobec 1,5). W 2023 r. był to 2. wynik w kraju.

6.2.3. Wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych w przedsiębiorstwach

6.2.3. Using of information and communication technologies in enterprises

W 2023 r. szerokopasmowy dostęp do Internetu posiadało 96,6% przedsiębiorstw w województwie świętokrzyskim. Ponad połowa przedsiębiorstw w województwie stosowała praktyki mające na celu podnoszenie świadomości pracowników w kwestiach związanych z bezpieczeństwem ICT, a co siódme przedsiębiorstwo korzystało z otwartych danych publicznych. Zwiększył się odsetek podmiotów płacących za reklamę w Internecie.

Pod pojęciem **technologii informacyjnych i komunikacyjnych** zwanych zamiennie technologiami informacyjno-telekomunikacyjnymi, teleinformatycznymi lub technikami informacyjnymi kryje się rodzina technologii przetwarzających, gromadzących i przesyłających informacje w formie elektronicznej.

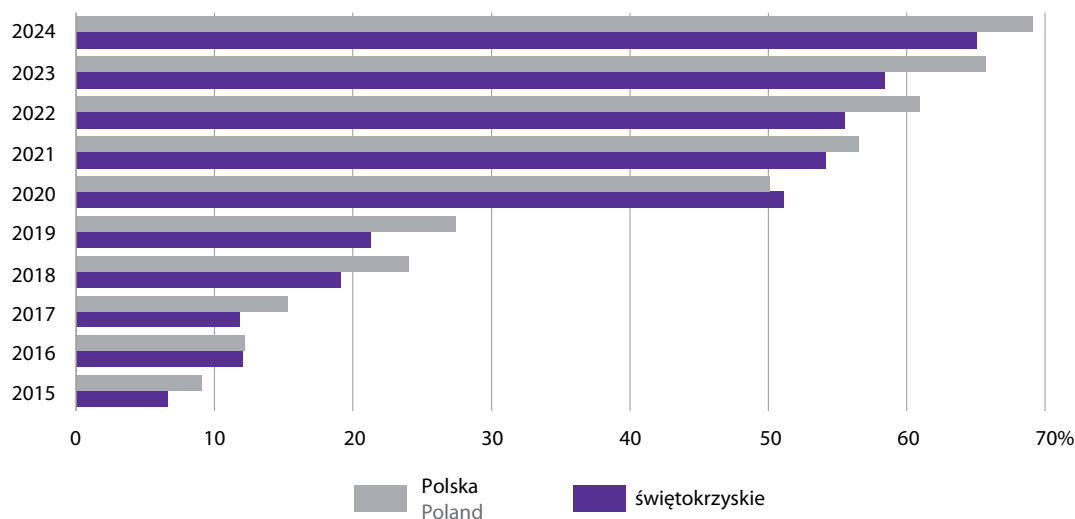
Badanie dotyczące wykorzystania technologii informacyjno-komunikacyjnych w przedsiębiorstwach (SSI–01) obejmuje podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

W 2024 r. ze stałego łącza internetowego korzystało 96,6% przedsiębiorstw w województwie świętokrzyskim i 98,7% w kraju. Dla porównania w 2015 r. było to odpowiednio 87,4% i 91,9%.

Stałe łącze szerokopasmowe w 2024 r. wykorzystywało 90,3% ogółu przedsiębiorstw w województwie (o 1,4 p.proc. mniej niż w kraju), podczas gdy rok wcześniej było to 80,8%, a w 2015 r. 80,9%. Najczęściej deklarowaną przez te przedsiębiorstwa prędkością stałego łącza był przedział obejmujący zakres przynajmniej 100 Mbit/s, ale mniej niż 500 Mbit/s (w województwie 36,3%, w kraju 35,0%). Kolejny rok z rzędu obserwuje się zmniejszenie odsetka przedsiębiorstw korzystających z łączy internetowych o niższej szybkości na rzecz połączeń charakteryzujących się wyższą prędkością przepływu informacji. W 2024 r. przedsiębiorstwa korzystające z łączy o prędkości mniejszej niż 30 Mbit/s stanowiły w województwie 10,6% ogółu przedsiębiorstw posiadających stałe łącze, podczas gdy przed rokiem było ich 11,6%, a w 2015 r. 81,3%. Z łączy o prędkości przynajmniej 100 Mbit/s w 2024 r. korzystało natomiast 65,0% przedsiębiorstw ze stałym łączem, tj. o 6,6 p.proc. więcej niż przed rokiem i 58,4 p.proc. więcej niż w 2015 r.

Wykres 48. Przedsiębiorstwa posiadające łącze internetowe o prędkości przynajmniej 100 Mbit/s (w % przedsiębiorstw korzystających ze stałego łącza szerokopasmowego)

Chart 48. Enterprises with access to the Internet with a speed of at least 100 Mbit/s (in % of enterprises using fixed broadband connection)

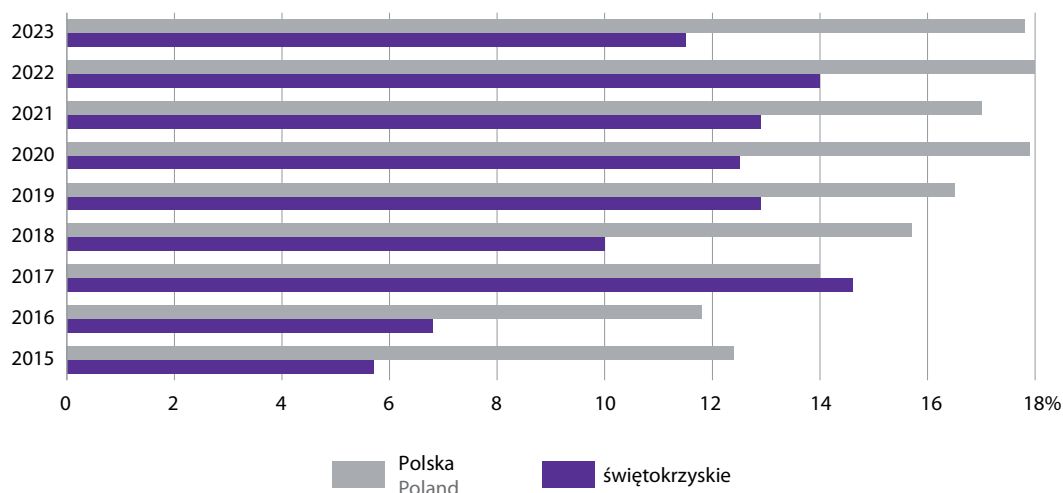
Do sprzedaży elektronicznej zaliczyć należy zamówienia i rezerwacje składane na stronie internetowej przedsiębiorstwa (w sklepie internetowym, aplikacji, poprzez extranet), na internetowych platformach handlowych, w serwisach aukcyjnych oraz za pośrednictwem systemu EDI. Z transakcji elektronicznych wykluczone są zamówienia składane pocztą elektroniczną (e-mail), faxem lub przez telefon. Do podstawowych cech odróżniających sprzedaż elektroniczną od sprzedaży tradycyjnej zaliczyć można dostępność ofert handlowych z wielu źródeł w krótkim czasie i o każdej porze.

W 2023 r. w województwie świętokrzyskim odsetek przedsiębiorstw prowadzących sprzedaż elektroniczną wyniósł 11,5% i był niższy o 2,5 p.proc. niż przed rokiem oraz wyższy o 5,8 p.proc. w odniesieniu do 2015 r. W kraju sprzedaż przez sieci komputerowe prowadziło w 2023 r. 17,8% przedsiębiorstw, tj. mniej o 0,2 p.proc. niż w 2022 r. oraz o 5,4 p.proc. więcej niż w 2015 r. W województwie świętokrzyskim przedsiębiorstwa prowadzące sprzedaż elektroniczną najczęściej wykorzystywały do tego celu własną stronę internetową lub aplikację mobilną (72,4%). Nieco rzadziej korzystały z internetowych platform handlowych lub serwisów aukcyjnych (71,4%).

W 2024 r. 17,4% przedsiębiorstw w województwie (23,2% w kraju) płaciło za reklamę w Internecie. Najczęściej wykorzystywaną reklamą była forma bazująca na zawartości strony internetowej lub słowach kluczowych wyszukiwanych przez użytkowników. Z takiego rodzaju usługi skorzystało 77,6% świętokrzyskich przedsiębiorstw płacących za reklamę w Internecie (w kraju 78,4%). Blisko co drugie przedsiębiorstwo decydowało się na reklamę bazującą na śledzeniu użytkownika Internetu lub jego profilu, a częściej niż co trzecie - na geolokalizacji użytkowników Internetu.

Wykres 49. Przedsiębiorstwa otrzymujące zamówienia przez sieci komputerowe

Chart 49. Enterprises receiving orders via computer networks

Otwarte dane publiczne wytworzone przez urząd administracji publicznej (lub na jego zlecenie), które są dostępne dla każdego zainteresowanego do wykorzystania, przetwarzania i udostępniania w dowolnych celach.

Działalność administracji publicznej generuje duże ilości danych, które w większości mają charakter publiczny i stanowią użyteczne źródło informacji. Obywatele, w tym przedsiębiorcy mogą korzystać z zasobów realizując własne cele, rozwijając działalność gospodarczą lub badania. Dlatego ważne jest, aby dane te były dostępne bez względu na lokalizację, zaplecze technologiczne i status prawny zainteresowanego podmiotu. W 2023 r. 14,7% przedsiębiorstw z województwa świętokrzyskiego korzystało z otwartych danych publicznych, tj. o 0,1 p.proc. mniej niż w 2022 r. (w kraju 19,5%, o 4,9 p.proc. więcej). Przedsiębiorstwa te najczęściej wykorzystywały dane z kategorii gospodarka i finanse (86,9%), transport (52,0%), dane przestrzenne (47,5%) oraz środowisko (41,1%).

Ze względu na wszechobecną cyfryzację coraz większego znaczenia nabiera kwestia bezpieczeństwa systemów informacyjno-komunikacyjnych. W 2024 r. 90,9% przedsiębiorstw w województwie stosowało środki bezpieczeństwa ICT (w kraju 94,1%). Podobnie jak w 2022 r. najczęściej stosowane środki bezpieczeństwa ICT to identyfikacja i uwierzytelnianie silnym hasłem (87,2% przedsiębiorstw stosujących jakiekolwiek środki bezpieczeństwa ICT, wobec 85,8% w 2022 r.) oraz wykonywanie zapasowych kopii danych i przekazywanie ich do innych lokalizacji (73,2% wobec 69,3%).

W 2024 r. połowa przedsiębiorstw w województwie (50,3%) stosowała praktyki mające na celu podnoszenie świadomości pracowników w kwestiach związanych z bezpieczeństwem ICT (w kraju 57,0%). Wśród tych przedsiębiorstw najczęściej spotykaną praktyką było podpisywanie klauzul lub zobowiązań (83,7%, wobec 80,2% w kraju). Zarówno w województwie jak i w kraju zadania związane z ICT częściej były wykonywane przez podmioty zewnętrzne (odpowiednio 73,9% oraz 78,5%), niż przez własnych pracowników (32,8% oraz 32,9%).

6.2.4. Wyniki finansowe przedsiębiorstw niefinansowych

6.2.4. Financial results of non-financial enterprises

W okresie styczeń-grudzień 2024 r. w badanych przedsiębiorstwach mających siedzibę w województwie świętokrzyskim w skali roku odnotowano spadek wyniku na sprzedaży produktów, towarów i materiałów oraz wzrost wyniku na pozostałej działalności operacyjnej, natomiast wynik na operacjach finansowych pozostał ujemny.

Odnotowano niższy niż przed rokiem wynik finansowy netto. W 2024 r. przychody miały szybciej niż koszty działalności. W efekcie zmalała rentowność badanych przedsiębiorstw, a wzrósł poziom kosztów. Pogorszyła się również płynność finansowa II stopnia.

Nie zmienił się odsetek przedsiębiorstw wykazujących zysk netto, przy spadku udziału przychodów tych przedsiębiorstw w ogólnej kwocie przychodów z całokształtu działalności.

Odnotowane na przestrzeni roku zmiany w sprawności działania przedsiębiorstw spowodowały wydłużenie cyklu konwersji gotówki.

Dane dotyczą **przedsiębiorstw niefinansowych** (jednostek prawnych) prowadzących księgi rachunkowe, w których liczba pracujących wynosi 50 i więcej osób. Dane nie obejmują rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa (sekcja A według PKD 2007), działalności finansowej i ubezpieczeniowej (sekcja K według PKD 2007), szkół wyższych, samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej; instytucji kultury posiadających osobowość prawną oraz związków zawodowych, organizacji religijnych i politycznych.

Przychody z całokształtu działalności w 2024 r. osiągnęły 66460,1 mln zł, co oznacza spadek o 2,3% w relacji do 2023 r. oraz wzrost o 67,7% w porównaniu z 2015 r. Koszty uzyskania tych przychodów wyniosły 62232,4 mln zł, tj. były o 2,0% niższe niż w 2023 r., natomiast o 75,8% wyższe niż w 2015 r. W efekcie wskaźnik poziomu kosztów wyniósł 93,6% w 2024 r. wobec 93,3% w 2023 r. i 89,3% w 2015 r.

W 2024 r. podobnie jak w 2023 r. oraz w 2015 r. największe udziały w przychodach z całokształtu działalności, a co za tym idzie i w kosztach uzyskania tych przychodów, miały sekcje przetwórstwo przemysłowe oraz handel; naprawa pojazdów samochodowych. Firmy działające w przetwórstwie przemysłowym osiągnęły 51,1% ogółu przychodów z całokształtu działalności w województwie (w 2023 r. 51,4%, a w 2015 r. 41,1%), a w handlu; naprawie pojazdów samochodowych 22,9% (w 2023 r. 21,4% oraz w 2015 r. 27,2%). Koszty uzyskania przychodów z całokształtu działalności w przetwórstwie przemysłowym stanowiły w 2024 r. 51,0% ogółu w województwie (w 2023 r. 50,9%, wobec w 2015 r. 44,1%), natomiast w handlu; naprawie pojazdów samochodowych 24,1% (w 2023 r. 22,1%, wobec w 2015 r. 30,9%).

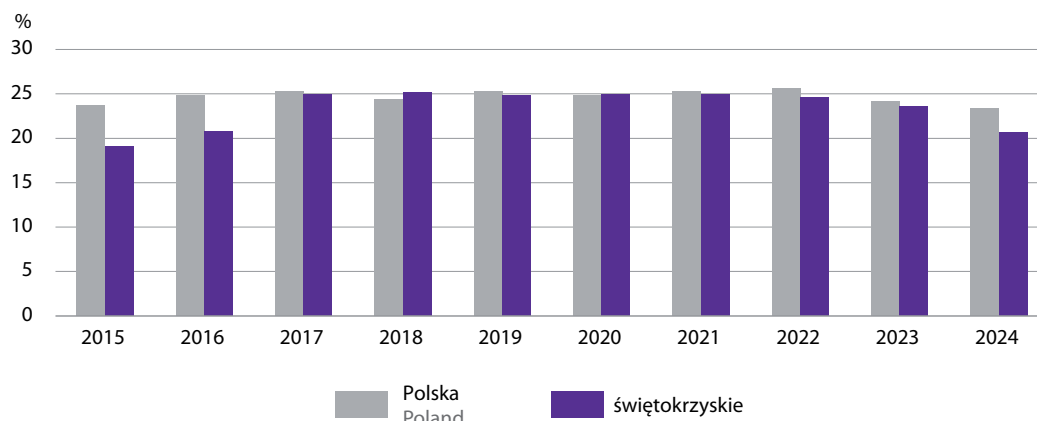
Przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów w 2024 r. wyniosły 63690,6 mln zł, tj. były niższe o 3,3% niż 2023 r. oraz wyższe o 80,4% niż w 2015 r. Koszty tej działalności osiągnęły 59718,9 mln zł, co oznacza spadek o 2,7% w relacji do 2023 r. oraz wzrost o 75,7% w porównaniu z 2015 r. Udział w przychodach netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów firm działających w przetwórstwie przemysłowym wyniósł w 2024 r. 51,3% (w 2023 r. 51,1%, w 2015 r. 45,3%), a w handlu; naprawie pojazdów samochodowych 23,6% (w 2023 r. 21,9%, wobec w 2015 r. 30,0%). Z kolei w kosztach tej działalności udział przetwórstwa przemysłowego stanowił w 2024 r. 50,7% (w 2023 r. 50,3% i w 2015 r. 44,3%), natomiast handlu; naprawy pojazdów samochodowych 24,8% (w 2023 r. 22,6%, a w 2015 r. 30,9%).

Przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów na eksport (eksport) obejmują wewnątrzwspólnotową dostawę do krajów członkowskich UE oraz eksport do krajów pozajunijnych.

Przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów na eksport wyniosły w 2024 r. 13126,1 mln zł, co oznacza spadek o 15,6% w relacji do 2023 r. oraz wzrost o 95,2% w porównaniu z 2015 r. Udział przychodów ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów na eksport w przychodach ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów ogółem wyniósł 20,6% w 2024 r., wobec 23,6% przed rokiem i 19,0% w 2015 r. W strukturze przychodów netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów na eksport większość stanowiły przychody z eksportu produktów (w 2024 r. 83,4%, wobec przed rokiem 84,9%, a w 2015 r. 77,0%). Pozostałą część stanowił eksport towarów i materiałów (w 2024 r. 16,6%, wobec w 2023 r. 15,1% i w 2015 r. 23,0%).

Wykres 50. Udział eksportu w przychodach ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów ogółem

Chart 50. Share of export in total revenue from sale of products, goods and materials

Wyniki finansowe:

- wynik finansowy brutto oblicza się jako różnicę przychodów ogółem i kosztów ogółem;
- wynik finansowy netto (zysk lub strata) to wynik finansowy brutto pomniejszony o obowiązkowe obciążenia.

Wynik finansowy ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów wyniósł 3971,7 mln zł i był niższy o 493,4 mln zł (o 11,1%) niż w 2023 r. Wynik na pozostałej działalności operacyjnej zwiększył się o 107,5 mln do 640,6 mln zł (o 20,2%). Wynik na operacjach finansowych wyniósł minus 384,6 mln zł, podczas gdy w 2023 r. ukształtował się na poziomie minus 460,4 mln zł.

Wynik finansowy brutto osiągnął wartość 4227,7 mln zł i był niższy o 310,1 mln zł (o 6,8%) od uzyskanego w 2023 r. Zwiększyła się relacja podatku dochodowego od osób prawnych i fizycznych do zysku brutto — z 16,0% do 17,9%.

Wynik finansowy netto ukształtował się na poziomie 3362,8 mln zł i był niższy o 390,1 mln zł (o 10,4%) w porównaniu z uzyskanym w 2023 r.; zysk netto zmniejszył się o 3,6% do 3982,0 mln zł, a strata netto wzrosła o 63,6% osiągając 619,2 mln zł.

W 2024 r. największy udział w wypracowanym wyniku finansowym netto miały firmy przetwórstwa przemysłowego 53,0% (w 2023 r. 58,0%), a następnie firmy handlowe 5,5% (w 2023 r. 11,5%) i budowlane 4,6% (w 2023 r. 5,5%). W sumie przetwórstwo przemysłowe, budownictwo oraz handel; naprawa pojazdów samochodowych wypracowały w 2024 r. 63,1% wyniku finansowego netto wobec 75,0% w 2023 r.

W 2024 r., podobnie jak w 2023 r. zysk netto wykazało 82,7% badanych przedsiębiorstw wobec 81,1% w 2015 r. W kraju wskaźnik ten wyniósł 77,2%, wobec 80,8% w 2023 r. i 82,8% w 2015 r. Udział przychodów przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w ogólnej kwocie przychodów z całokształtu działalności w województwie zmniejszył się z 91,1% w 2023 r. do 87,0% w 2024 r., podczas gdy w 2015 r. wynosił 82,0%. Z kolei w kraju udział ten w 2024 r. osiągnął 82,9%, wobec 83,3% w 2023 r. i 85,6% w 2015 r.

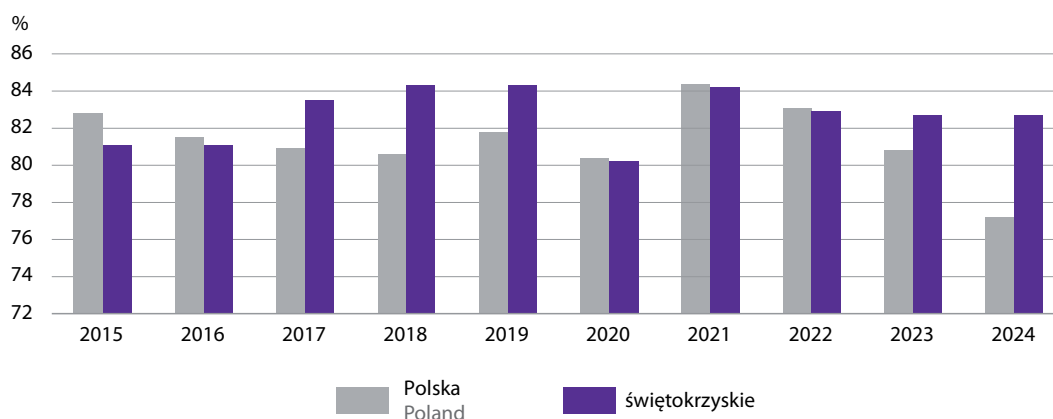
W przetwórstwie przemysłowym zysk netto odnotowało 79,4% przedsiębiorstw w województwie (w 2023 r. 80,0% i w 2015 r. — 83,3%), a udział uzyskanych przez nie przychodów w przychodach wszystkich podmiotów tej sekcji wyniósł 81,5% (rok wcześniej 90,1% i w 2015 r. 70,0%).

W handlu; naprawie pojazdów samochodowych zysk netto odnotowało 86,8% przedsiębiorstw w województwie (w 2023 r. — 87,0% i w 2015 r. — 80,0%), a udział uzyskanych przez nie przychodów w przychodach wszystkich podmiotów tej sekcji wyniósł 92,8% (w 2023 r. 94,0% i w 2015 r. 86,2%).

W budownictwie zysk netto odnotowało 93,3% przedsiębiorstw w województwie (w 2023 r. — 93,5%, a w 2015 r. — 76,7%), a udział uzyskanych przez nie przychodów w przychodach wszystkich podmiotów tej sekcji wyniósł 98,6% (rok wcześniej 97,1% i w 2015 r. 95,4%).

Wykres 51. Przedsiębiorstwa wykazujące zysk netto w ogólnej liczbie przedsiębiorstw niefinansowych

Chart 51. Enterprises showing net profit in the total number of non-financial enterprises

Wskaźniki:

- wskaźnik poziomu kosztów to relacja kosztów ogółem do przychodów ogółem;
- wskaźnik rentowności sprzedaży brutto to relacja wyniku finansowego ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów do przychodów netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów;
- wskaźnik rentowności obrotu brutto to relacja wyniku finansowego brutto do przychodów ogółem;
- wskaźnik rentowności obrotu netto to relacja wyniku finansowego netto do przychodów ogółem;
- wskaźnik płynności finansowej I stopnia to relacja inwestycji krótkoterminowych do zobowiązań krótkoterminowych (bez funduszy specjalnych);
- wskaźnik płynności finansowej II stopnia to relacja inwestycji krótkoterminowych i należności krótkoterminowych do zobowiązań krótkoterminowych (bez funduszy specjalnych).

W województwie świętokrzyskim wskaźnik poziomu kosztów z całokształtu działalności osiągnął w 2024 r. 93,6%, co oznacza jego wzrost o 0,3 p.proc. w relacji do stanu z 2023 r. oraz o 4,3 p.proc. w porównaniu z 2015 r. Biorąc pod uwagę lata 2015-2024 to w dwóch latach wskaźnik poziomu kosztów w województwie kształtował się powyżej wartości średniej w kraju, w siedmiu latach – poniżej średniej, a w jednym roku był równy przeciętnej krajowej.

W 2024 r. wskaźnik rentowności sprzedaży brutto w województwie osiągnął 6,2%, tj. o 0,6 p.proc. mniej w relacji do stanu z 2023 r. oraz o 2,5 p.proc. więcej w stosunku do 2015 r. W porównaniu ze średnią krajową, rentowność sprzedaży brutto w województwie na przestrzeni lat 2015-2024 była wyższa niż w kraju w siedmiu latach, a niższa – w trzech.

Wskaźnik rentowności obrotu brutto w województwie osiągnął 6,4% w 2024 r., co oznacza spadek w relacji do roku poprzedniego o 0,3 p.proc. oraz o 4,2 p.proc. w relacji do 2015 r. W latach 2015-2024 w porównaniu z rentownością obrotu brutto w kraju, wskaźnik osiągnięty w województwie był wyższy w siedmiu okresach, podczas gdy niższy – w dwóch, a w jednym podobny.

Wskaźnik rentowności obrotu netto w województwie wyniósł 5,1% w 2024 r., tj. mniej o 0,4 p.proc. niż w 2023 r. i o 5,0 p.proc. niż w 2015 r. W latach 2015-2024 w relacji do rentowności obrotu netto w kraju, wskaźnik osiągnięty w województwie był wyższy w sześciu okresach, podczas gdy niższy – w trzech, a w jednym podobny.

W 2024 r. wskaźnik płynności finansowej I stopnia (48,8%) ukształtował się w województwie na wyższym poziomie zarówno niż w 2023 r., jak i w relacji do stanu z 2015 r. Płynność II stopnia (103,6%) była natomiast niższa zarówno niż w 2023 r., jak i w 2015 r.

Firmy w województwie świętokrzyskim posiadały przeważnie większą zdolność do regulowania zobowiązań niż przeciętnie w kraju. Na przestrzeni lat 2015-2024 płynność finansowa I stopnia w województwie była większa niż w kraju w okresie ośmiu lat, natomiast płynność finansowa II stopnia przewyższyła średni poziom w kraju w pięciu okresach.

Tablica 33.
Table 33.

Wybrane wskaźniki ekonomiczno-finansowe w badanych przedsiębiorstwach niefinansowych
Selected economic and financial indicators in the surveyed non-financial enterprises

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2023	2024	2024 Polska Poland
	w % in %				
Wskaźnik poziomu kosztów Cost level indicator	89,3	94,3	93,3	93,6	95,7
Wskaźnik rentowności sprzedaży brutto Gross sales profitability indicator	3,7	6,1	6,8	6,2	4,4
Wskaźnik rentowności obrotu brutto Gross turnover profitability indicator	10,6	5,7	6,7	6,4	4,3
Wskaźnik rentowności obrotu netto Net turnover profitability indicator	10,1	4,7	5,5	5,1	3,4
Wskaźnik płynności finansowej I stopnia First degree financial liquidity indicator	46,8	54,6	42,5	48,8	44,6
Wskaźnik płynności finansowej II stopnia Second degree financial liquidity indicator	104,6	110,5	108,3	103,6	107,5

W 2024 r. najbardziej rentowny rodzaj działalności stanowiły sekcje: działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (wskaźnik rentowności obrotu netto 37,5%), administrowanie i działalność wspierająca (10,4%), budownictwo (7,5%), zakwaterowanie i gastronomia (5,6%), a najmniej – informacja i komunikacja (0,4%) oraz handel; naprawa pojazdów samochodowych (1,2%).

Aktywa obrotowe są częścią kontrolowanych przez jednostkę zasobów majątkowych wykorzystywanych w działalności operacyjnej o wiarygodnie określonej wartości, powstałych w wyniku przeszłych zdarzeń, które spowodują w przyszłości wpływ do jednostki korzyści ekonomicznych. Obejmują zapasy (rzeczowe aktywa obrotowe) oraz krótkoterminowe: należności, inwestycje oraz rozliczenia międzyokresowe.

Wartość aktywów obrotowych badanych przedsiębiorstw wyniosła na koniec grudnia 2024 r. 27649,7 mln zł i była wyższa o 13,1% od stanu odnotowanego w końcu grudnia 2023 r., przy czym odnotowano wzrost: krótkoterminowych rozliczeń międzyokresowych (o 33,0%), inwestycji krótkoterminowych (o 29,3%) oraz zapasów (o 20,1%), natomiast spadek – należności krótkoterminowych (o 6,0%). W rzeczowej strukturze aktywów obrotowych zwiększyły się udziały zapasów (z 38,7% do 41,1%), inwestycji krótkoterminowych

(z 23,3% do 26,7%) oraz krótkoterminowych rozliczeń międzyokresowych (z 1,9% do 2,2%), natomiast obniżył się – należności krótkoterminowych (z 36,1% do 30,0%). W strukturze zapasów zwiększyły się udziały towarów – o 3,5 p.proc. do 29,7% oraz półproduktów i produktów w toku – o 2,9 p.proc. do 20,0%, a zmniejszyły się odsetki produktów gotowych – o 5,3 p.proc. do 16,8% oraz materiałów – o 3,3 p.proc. do 27,9%.

Cykl rotacji należności krótkoterminowych z tytułu dostaw i usług w 2024 r. wyniósł 39 dni, wobec 37 dni przed rokiem. Oznacza to, że przedsiębiorstwa mniej efektywniej zarządzały należnościami, a także wydłużyły termin udzielania kredytu kupieckiego. Jednostki średnio o 2 dni dłużej oczekiwały na przepływy pieniężne od kontrahentów. Dłuższy cykl rotacji należności oznacza pogorszenie kondycji finansowej przedsiębiorstwa, w zakresie sprawności działania. Jednocześnie obserwowano wydłużenie cyklu rotacji zapasów – z 52 dni w 2023 r. do 64 dni w 2024 r. Oznacza to, że spadła częstotliwość odtwarzania zapasów przez przedsiębiorstwa. Jako, że warunkiem funkcjonowania przedsiębiorstw produkcyjnych jest sprawne przekształcanie zapasów w produkty, których sprzedaż wygeneruje odpowiednie przychody, sytuacja w której pogarsza się efektywność zarządzania zapasami jest niekorzystna.

Aktywa obrotowe nadal finansowane były głównie zobowiązaniami krótkoterminowymi — relacja zobowiązań krótkoterminowych do aktywów obrotowych wyniosła w 2024 r. 54,7% wobec 54,8% rok wcześniej.

Zobowiązania długo- i krótkoterminowe (bez funduszy specjalnych) w końcu grudnia 2024 r. wyniosły 23963,7 mln zł i były o 14,6% wyższe niż przed rokiem. Zobowiązania długoterminowe stanowiły 36,9% ogółu zobowiązań (wobec 35,8% na koniec czwartego kwartału 2023 r.). Wartość zobowiązań długoterminowych wyniosła 8851,8 mln zł i była o 18,1% wyższa niż rok wcześniej. Zobowiązania krótkoterminowe badanych przedsiębiorstw wyniosły 15112,0 mln zł i w skali roku wzrosły o 12,7%, w tym z tytułu podatków, ceł, ubezpieczeń i innych świadczeń zwiększyły się o 46,7%, a z tytułu dostaw i usług wzrosły o 16,7%, natomiast z tytułu kredytów i pożyczek zmalały o 3,2%.

W okresie 2015-2024 relacja zobowiązań krótkoterminowych z tytułu dostaw i usług do należności z tego tytułu podlegała wahaniom. W 2024 r. wyniosła 111,8%, wobec 98,8% przed rokiem i 106,6% w 2015 r.

Cykl spłaty zobowiązań krótkoterminowych z tytułu dostaw i usług w 2024 r. był dłuższy o 8 dni niż przed rokiem i wyniósł – 44 dni. Oznacza to, że firmy o 8 dni dłużej korzystały ze środków obcych, by kredytuwać swoją działalność. Wydłużenie cyklu sugeruje, że jednostki stały się bardziej efektywne w zakresie negocjowania warunków kredytu kupieckiego. Niemniej jednak wydłużenie cyklu rotacji zobowiązań ma również negatywną wymowę, gdyż może wpłynąć na pogorszenie relacji z dostawcami.

Odnotowane na przestrzeni roku zmiany w sprawności działania, wpłynęły na wydłużenie cyklu konwersji gotówki. W 2024 r. środki zainwestowane przez przedsiębiorstwa zwracały się średnio po 59 dniach podczas gdy przed rokiem – po 53 dniach. Wydłużenie cyklu konwersji gotówki ma negatywną wymowę, gdyż oznacza, że zainwestowane w aktywa bieżące środki wracały wolniej do przedsiębiorstw, a co za tym idzie rzadziej mogły być ponownie wykorzystane.

6.2.5. Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw

6.2.5. Investment outlays of enterprises

W 2023 r. nakłady inwestycyjne realizowane w województwie świętokrzyskim, tj. klasyfikowane według lokalizacji inwestycji, przez przedsiębiorstwa z liczbą pracujących powyżej 9 osób były większe o 19,8% niż w 2022 r. W nowe obiekty majątkowe oraz ulepszenie istniejących stosunkowo najwięcej w 2023 r. zainwestowano w m. Kielce i powiecie jędrzejowskim, natomiast relatywnie najniższy poziom nakładów odnotowano w powiecie kazimierskim.

Nakłady inwestycyjne (w cenach bieżących) na nowe obiekty majątkowe oraz ulepszenie istniejących, poniesione w 2024 r. przez przedsiębiorstwa z liczbą pracujących powyżej 49 osób (z wyłączeniem sekcji A i K), mające siedzibę w województwie świętokrzyskim były mniejsze niż rok wcześniej o 2,1%. Nakłady inwestycyjne poniesione w województwie świętokrzyskim stanowiły niewielki odsetek nakładów poniesionych ogółem w kraju (1,2% w 2024 r., wobec 1,1% w 2023 r. i w 2015 r.). W porównaniu z 2023 r. na budynki i budowle wydatkowano o 7,6% więcej, a wartość zakupów inwestycyjnych była niższa o 6,7%. Największym inwestorem pozostały przedsiębiorstwa prowadzące działalność w zakresie przemysłu, a przede wszystkim firmy przetwórstwa przemysłowego, które w 2024 r. poniosły 66,3% nakładów ogółem, wobec 69,0% w 2023 r.

W 2024 r. odnotowano 877 inwestycji nowo rozpoczętych (o 1 więcej niż w 2023 r.). Ich wartość kosztorysowa była niższa niż przed rokiem (o 12,3%). Na przestrzeni roku, w wartości kosztorysowej inwestycji nowo rozpoczętych zwiększył się udział nakładów na ulepszenie istniejących środków trwałych (o 10,2 p.proc. do 28,3%).

Nakłady inwestycyjne to nakłady finansowe lub rzeczowe, których celem jest stworzenie nowych środków trwałych lub ulepszenie (przebudowa, rozbudowa, rekonstrukcja lub modernizacja) istniejących obiektów majątku trwałego, a także nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji. Nakłady inwestycyjne dzielą się na nakłady na środki trwałe oraz pozostałe nakłady.

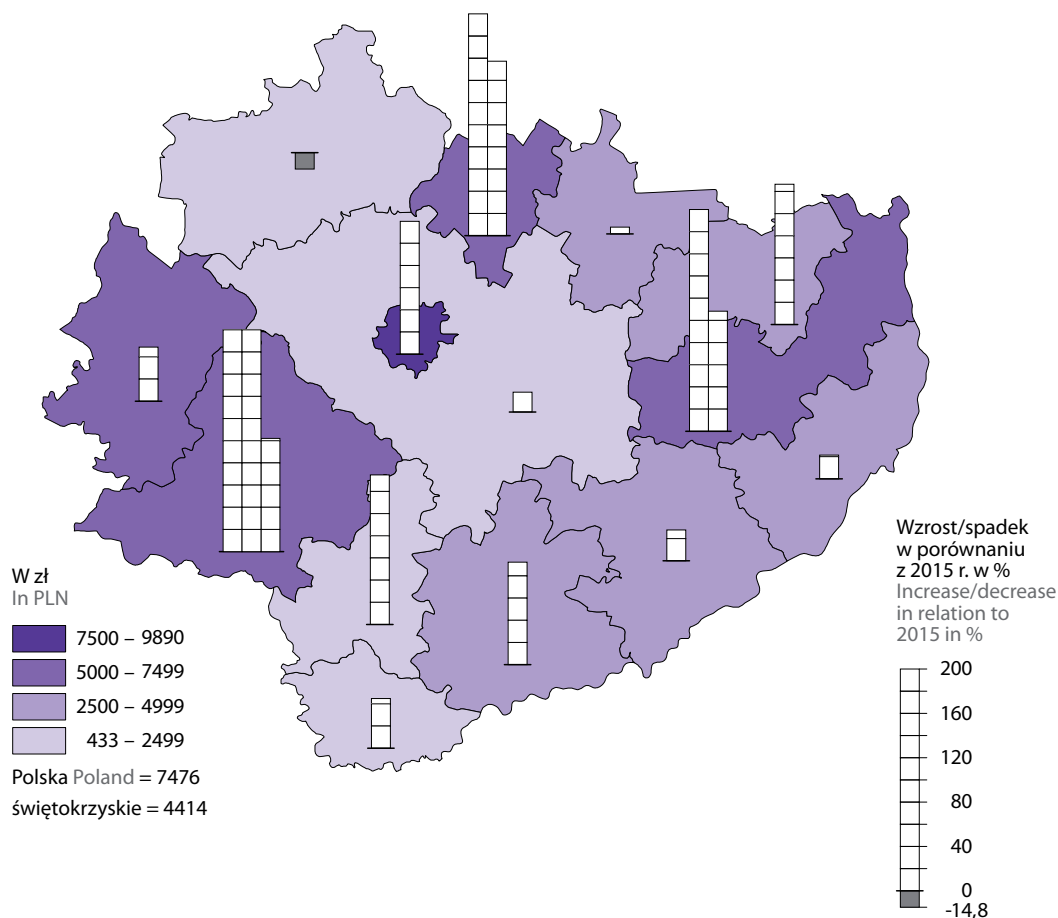
W pierwszej części analizy dane o **nakładach inwestycyjnych** dotyczą przedsiębiorstw, w których liczba pracujących przekracza 9 osób (na podstawie rocznych sprawozdań: SP, F-03, F-02/dk, SP-3); dane prezentowane są zgodnie z lokalizacją inwestycji.

W 2023 r. nakłady inwestycyjne realizowane w województwie świętokrzyskim, tj. klasyfikowane według lokalizacji inwestycji, przez przedsiębiorstwa z liczbą pracujących powyżej 9 osób, osiągnęły wartość 5178,7 mln zł (w cenach bieżących) i były większe o 19,8% niż w 2022 r. oraz o 83,7% niż w 2015 r. Wartość nakładów poniesionych w kraju osiągnęła w tym samym czasie 281818,4 mln zł, co oznacza wzrost o 13,0% w relacji do stanu z 2022 r. oraz o 68,6% w porównaniu z 2015 r.

W 2023 r. nakłady zrealizowane w województwie świętokrzyskim stanowiły 1,8% nakładów inwestycyjnych poniesionych przez jednostki z całego kraju (w 2015 r. 1,7%). Na jednego mieszkańca województwa świętokrzyskiego przypadało w 2023 r. 4414 zł poniesionych nakładów, wobec 7476 zł w kraju, podczas gdy w 2022 r. – 3658 zł, wobec 6592 zł, a w 2015 r. – 2238 zł, wobec 4347 zł.

W nowe obiekty majątkowe oraz ulepszenie istniejących stosunkowo najwięcej w 2023 r. zainwestowano w m. Kielce i powiecie jędrzejowskim, gdzie nakłady inwestycyjne per capita wyniosły odpowiednio 9890 zł i 7382 zł. Najniższy poziom nakładów odnotowano w powiecie kazimierskim (433 zł per capita).

Mapa 41. Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach^a na 1 mieszkańca w 2023 r. (ceny bieżące)
 Map 41. Investment outlays in enterprises^a per capita in 2023 (current prices)

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; według lokalizacji inwestycji.
^a Data concern economic entities employing more than 9 persons; by investment location.

W drugiej części analizy dane o **nakładach inwestycyjnych** dotyczą przedsiębiorstw niefinansowych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób (na podstawie kwartalnego sprawozdania F-01/I-01); dane prezentowane są zgodnie z siedzibą inwestora.

Nakłady na środki trwałe to nakłady na: budynki i budowle (obejmują budynki i lokale oraz obiekty inżynierii lądowej i wodnej), w tym m.in. roboty budowlano-montażowe, dokumentację projektowo-kosztorysową; maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia (łącznie z przyrządami, ruchomościami i wyposażeniem); środki transportu; inne, tj. melioracje wodne, poprawę walorów (ulepszenie) gruntów, inwentarz żywy (stado podstawowe) i zasadzenia wieloletnie oraz odsetki od kredytów i pożyczek inwestycyjnych za okres realizacji inwestycji.

Pozostałe nakłady to nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji oraz inne koszty związane z realizacją inwestycji. Nakłady te nie zwiększają wartości środków trwałych.

Nakłady inwestycyjne (w cenach bieżących) na nowe obiekty majątkowe oraz ulepszenie istniejących, poniesione w 2024 r. przez przedsiębiorstwa z liczbą pracujących powyżej 49 osób mające siedzibę w województwie świętokrzyskim wyniosły 2415,4 mln zł i były niższe niż rok wcześniej o 2,1%, podczas

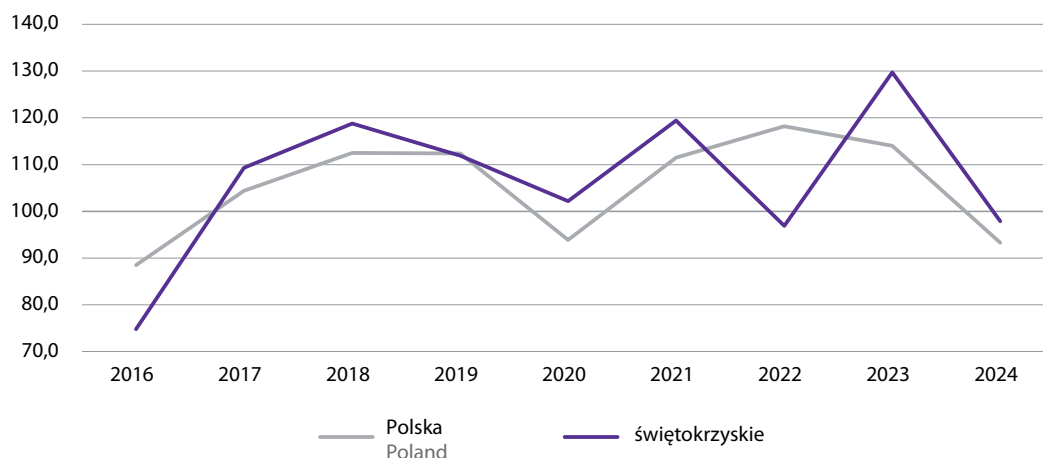
gdy w relacji do 2015 r. wzrosły o 63,4%. W Polsce nakłady inwestycyjne w 2024 r. osiągnęły 209996,3 mln zł, co oznacza spadek w odniesieniu do 2023 r. o 6,7%, natomiast w porównaniu z 2015 r. – wzrost o 53,9%.

Wykres 52. Dynamika nakładów inwestycyjnych przedsiębiorstw niefinansowych (ceny bieżące)

Rok poprzedni=100

Chart 52. Indices of investment outlays of non-financial enterprises (current prices)

Previous year=100

Nakłady inwestycyjne poniesione w województwie świętokrzyskim stanowiły niewielki odsetek nakładów poniesionych ogółem w kraju (1,2% w 2024 r., wobec 1,1% w 2023 r. i 1,1% w 2015 r.).

W 2024 r. w skali roku więcej wydatkowano na budynki i budowle, a mniej – na zakupy.

Tablica 34.

Table 34.

Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw niefinansowych (ceny bieżące)

Investment outlays of non-financial enterprises (current prices)

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2023	2024
Ogółem: w milionach złotych Total: in million PLN	1478,5	1645,5	2467,7	2415,4
Polska=100 Poland=100	1,1	1,1	1,1	1,2
W tym – w % – nakłady na: Of which – in % – outlays on:				
budynki i budowle buildings and structures	36,1	36,4	30,9	34,0
zakupy purchases	62,9	63,5	69,1	65,9
maszyn, urządzeń technicznych i narzędzi machinery, technical equipment and tools	54,3	57,0	57,9	52,1
środków transportu transport equipment	8,6	6,5	11,2	13,8

Wartość kosztorysowa inwestycji dotyczy nakładów na budowę środków trwałych zarówno rozpoczętą i zakończoną, jak również rozpoczętą i niezakończoną w roku sprawozdawczym, przyjmując wartość w cenach bieżących wynikającą z dokumentacji projektowo-kosztorysowej, z uwzględnieniem ewentualnych zmian w wartości kosztorysowej dokonanych do końca roku sprawozdawczego.

Przez **inwestycje nowo rozpoczęte** rozumie się te budowy środków trwałych, których realizację faktycznie rozpoczęto w roku sprawozdawczym.

W 2024 r. z ogólnej kwoty nakładów inwestycyjnych zrealizowanych przez świętokrzyskie przedsiębiorstwa na budynki i budowie wydatkowano 821,0 mln zł (o 7,6% więcej niż w 2023 r.). Wartość zakupów inwestycyjnych osiągnęła 1590,9 mln zł i w porównaniu z rokiem poprzednim była niższa o 6,7%, przy czym na maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia przeznaczono 1257,4 mln zł (o 12,0% mniej), a na środki transportu – 333,4 mln zł (o 20,9% więcej). Na przestrzeni roku udział zakupów w nakładach ogółem zmniejszył się o 3,2 p.proc. do 65,9%.

W 2024 r. firmy związane z przemysłem zainwestowały 1920,7 mln zł, tj. o 4,4% mniej niż w 2023 r., przy czym nakłady inwestycyjne w przetwórstwie przemysłowym wyniosły 1602,2 mln zł, co oznacza spadek o 5,9% w skali roku. Firmy specjalizujące się w budownictwie zainwestowały 33,2 mln zł, tj. o 32,5% mniej niż przed rokiem. Nakłady inwestycyjne firm usługowych wyniosły w sumie 461,6 mln zł, co oznacza wzrost o 12,6% w relacji do 2023 r.

W 2024 r. ponownie najwięcej zainwestowały przedsiębiorstwa przemysłowe, tj. 79,5% poniesionych nakładów ogółem (w 2023 r. 81,4%). Spośród sekcji PKD związanych z przemysłem, zarówno w 2024 r., jak i przed rokiem najwięcej nakładów w relacji do nakładów ogółem poniosło przetwórstwo przemysłowe (66,3%, wobec 69,0%).

W strukturze według sekcji, w porównaniu z okresem styczeń-grudzień 2023 r., najbardziej zwiększyły się udziały nakładów poniesionych przez przedsiębiorstwa prowadzące działalność głównie w zakresie obsługi rynku nieruchomości (o 4,7 p.proc. do 6,5%) oraz górnictwa i wydobywania (o 1,4 p.proc. do 7,3%). Z kolei najbardziej zmniejszyły się udziały nakładów poniesionych przez przedsiębiorstwa specjalizujące się w przetwórstwie przemysłowym (o 2,7 p.proc. do 66,3%) oraz opiece zdrowotnej i pomocy społecznej (o 1,9 p.proc. do 1,9%).

W 2024 r. inwestorzy z województwa świętokrzyskiego rozpoczęli 877 inwestycji wobec 876 przed rokiem, natomiast wartość kosztorysowa rozpoczętych przedsięwzięć zmniejszyła się z 1017,2 mln zł do 891,7 mln zł, tj. o 12,3%. W wartości kosztorysowej inwestycji rozpoczętych zwiększył się udział nakładów na ulepszenie istniejących środków trwałych z 18,1% w 2023 r. do 28,3% w 2024 r., przy czym ich wartość zwiększyła się o 36,6% do 252,2 mln zł.

Podobnie jak przed rokiem większość nowo rozpoczętych inwestycji podjęły przedsiębiorstwa związane z przemysłem, tj. 800 wobec 776 (91,2% w 2024 r. wobec 88,6% w 2023 r.). Najczęściej nowe inwestycje podejmowały przedsiębiorstwa z sekcji przetwórstwo przemysłowe (67,7% w 2024 r., wobec 61,1% w 2023 r.).

Wartość kosztorysowa inwestycji nowo rozpoczętych w przemyśle wyniosła 838,5 mln zł, wobec 964,0 mln zł w 2023 r. (spadek o 13,0%), a ich udział w wartości ogółem inwestycji nowo rozpoczętych wyniósł 94,0%, wobec 94,8% przed rokiem. Wartość kosztorysowa inwestycji nowo rozpoczętych w przetwórstwie przemysłowym zmniejszyła się o 13,5%, z 887,7 mln zł w 2023 r. do 768,0 mln zł w 2024 r., a ich udział w wartości ogółem inwestycji nowo rozpoczętych w województwie zmniejszył się z 87,3% do 86,1%.

Nakłady na ulepszenie istniejących środków trwałych poniesione w przemyśle zwiększyły się w skali roku o 27,0% do 214,6 mln zł, przy czym poniesione tylko w przetwórstwie przemysłowym zwiększyły się o 15,2% do 171,9 mln zł. Nakłady na ulepszenie istniejących środków trwałych poniesione w przemyśle stanowiły w 2024 r. 85,1% nakładów na ulepszenie ogółem w województwie, wobec 91,5% w 2023 r., a poniesione tylko w przetwórstwie przemysłowym – 68,2%, wobec 80,9% przed rokiem.

6.3. Produkcja i usługi

6.3. Production and services

6.3.1. Rolnictwo

6.3.1. Agriculture

W 2024 r. w województwie świętokrzyskim, w wyniku zmniejszenia powierzchni uprawy oraz gorszego plonowania zbóż ogółem, pszenicy, żyta oraz rzepaku i rzepiku uzyskano produkcję mniejszą niż przed rokiem. Ziemniaków i buraków cukrowych zebrano mniej z powodu gorszego plonowania, pomimo zwiększenia areału uprawy w porównaniu z rokiem poprzednim.

W województwie świętokrzyskim w 2024 r., w odniesieniu do roku poprzedniego, zmniejszyło się pogłowie bydła. W analizowanym okresie odnotowano natomiast zwiększenie stada trzody chlewnej i owiec.

W województwie świętokrzyskim w 2024 r., w porównaniu z rokiem poprzednim, obserwowano spadek skupu zbóż podstawowych konsumpcyjnych i paszowych (łącznie z mieszankami zbożowymi, bez ziarna siewnego) oraz żywca wołowego, a więcej skupiono ziemniaków, żywca rzeźnego, w tym wieprzowego i drobiowego oraz mleka.

Na rynku rolnym w 2024 r. średnie ceny ziemniaków jadalnych oraz żywca drobiowego i mleka były wyższe niż przed rokiem, natomiast ceny pszenicy oraz żywca wołowego i wieprzowego niższe.

W relacji do 2022 r. nastąpił spadek globalnej produkcji rolniczej (w cenach stałych), o czym zadecydowała niższa wartość produkcji roślinnej i zwierzęcej. Podobne kierunki zmian w skali roku notowano w produkcji końcowej i towarowej, tj. nastąpiło zmniejszenie produkcji ogółem, przy spadku produkcji roślinnej oraz zwierzęcej.

Według danych wynikowego szacunku powierzchnia zbóż ogółem w czerwcu 2024 r. wyniosła 225,4 tys. ha i była mniejsza o 3,4% niż w roku poprzednim i o 2,8% niż notowana w 2015 r. Plony zbóż ogółem w 2024 r. osiągnęły poziom 37,6 dt z ha i zmniejszyły się w stosunku do uzyskanych w roku poprzednim o 13,8%, zaś w stosunku do 2015 r. – wzrosły o 21,7%. W odniesieniu do średnich plonów w kraju były one o 23,9% niższe. W 2024 r. zbiory zbóż ogółem w regionie oszacowano na 847,3 tys. ton, czyli o 16,6% mniej niż przed rokiem i stanowiły one 2,4% zbiorów w kraju.

Areał zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi w 2024 r. wyniósł 193,7 tys. t i był mniejszy o 4,8% niż w 2023 r. i o 11,4% niż w 2015 r. Plony zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi w 2024 r. wyniosły 36,1 dt z ha i zmniejszyły się w stosunku do uzyskanych w roku poprzednim o 13,8%, zaś w stosunku do 2015 r. – wzrosły o 17,2%. W odniesieniu do średnich plonów w Polsce były one o 19,2% niższe. W 2024 r. zbiory zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi wyniosły 698,9 tys. ton, czyli o 18,0% mniej niż przed rokiem i stanowiły one 2,8% zbiorów krajowych.

Powierzchnia uprawy pszenicy w czerwcu 2024 r. wyniosła 91,8 tys. ha i była o 4,3% mniejsza niż rok wcześniej i o 19,4% większa niż dziewięć lat temu. W omawianym roku z 1 ha zebrano 39,5 dt pszenicy, czyli o 13,8% mniej niż w roku poprzednim. Plony uzyskane w województwie świętokrzyskim były o 24,0% mniejsze niż średnio w kraju. Produkcja pszenicy w regionie w 2024 r. wyniosła 362,2 tys. ton i z powodu spadku wydajności z 1 ha oraz zmniejszenia powierzchni zmniejszyła się o 17,5%. Zbiory pszenicy w analizowanym roku stanowiły średnio 2,9% zbiorów w Polsce.

Według szacunków powierzchnia żyta w 2024 r. wyniosła 8,0 tys. ha i była mniejsza o 18,7% niż w roku poprzednim i o 25,5% mniejsza niż notowana w 2015 r. Plony żyta w 2024 r. osiągnęły poziom 27,9 dt z ha i zmniejszyły się w stosunku do uzyskanych w 2023 r. o 16,5% oraz wzrosły o 17,7% w stosunku do 2015 r. W odniesieniu do średnich plonów w kraju były one o 21,8% niższe. W analizowanym roku zbiory żyta w regionie oszacowano na 22,4 tys. ton, czyli o 31,9% mniej niż przed rokiem i stanowiły one 0,9% zbiorów kraju.

Powierzchnia uprawy rzepaku i rzepiku w 2024 r. wynosiła 27,0 tys. ha i w porównaniu z rokiem poprzed-

nim zmniejszyła się o 6,9%, a w stosunku do 2015 r. wzrosła o 177,1%. W omawianym roku plony wyniosły 28,2 dt z ha i były o 13,0% niższe niż średni poziom w kraju. W porównaniu z plonami uzyskanymi rok wcześniej zmniejszyły się one o 14,0%, a w odniesieniu do 2015 r. były wyższe o 10,6%. Zbiory rzepaku i rzepiku w województwie w omawianym roku oszacowano na 76,1 tys. ton i były one o 20,1% niższe od uzyskanych w 2023 r., a ich udział w zbiorach krajowych wyniósł 2,3%.

W 2024 r. powierzchnia uprawy ziemniaków wynosiła 9,0 tys. ha i była o 1,2% większa niż w roku poprzednim. Wojewódzki areal stanowił średnio 4,6% krajowej powierzchni uprawy. W omawianym roku z 1 ha zebrano 272 dt ziemniaków, czyli o 6,2% mniej niż w poprzednim roku. Plony uzyskane w województwie świętokrzyskim były o 9,9% mniejsze niż średnio w kraju. Produkcja ziemniaków w regionie w 2024 r. wyniosła 244,3 tys. ton i z powodu spadku wydajności z 1 ha, pomimo nieznacznego wzrostu powierzchni uprawy, zmniejszyła się o 5,0% w stosunku do zbiorów w poprzednim roku. Zbiory ziemniaków w analizowanym roku stanowiły średnio 4,1% zbiorów w Polsce.

Powierzchnia uprawy buraków cukrowych w czerwcu 2024 r. wyniosła 3,2 tys. ha i była większa o 3,3% niż rok wcześniej i o 5,1% mniejsza niż dziewięć lat temu. W omawianym roku z 1 ha zebrano 656 dt buraków cukrowych, czyli o 10,1% mniej niż w roku poprzednim. Plony uzyskane w województwie świętokrzyskim były o 1,1% mniejsze niż średnio w kraju. Produkcja buraków cukrowych w regionie w 2024 r. wyniosła 209,1 tys. ton i pomimo zwiększenia powierzchni uprawy, przy spadku wydajności z 1 ha, spadła o 7,2%. Zbiory buraków cukrowych w analizowanym roku stanowiły średnio 1,1% zbiorów w Polsce.

Województwo świętokrzyskie specjalizuje się w ogrodnictwie, a w szczególności w uprawie drzew owocowych. Zbiory owoców z drzew w 2024 r. osiągnęły poziom 423,3 tys. ton i zmniejszyły się w stosunku do roku poprzedniego o 35,9%, a ich udział w zbiorach krajowych wyniósł 11,3%.

Duże znaczenie w produkcji krajowej w województwie mają też warzywa gruntowe, których udział w 2024 r. wyniósł 5,5%. Zbiory w analizowanym roku wyniosły 210,6 tys. ton, tj. o 2,0% mniej niż w 2023 r.

Mniejsze niż w roku poprzednim były zbiory owoców jagodowych. W 2024 r. zebrano 21,1 tys. ton owoców jagodowych, tj. o 24,0% mniej niż rok wcześniej, a ich udział w zbiorach krajowych wyniósł 4,4%.

Tablica 35.
Table 35.

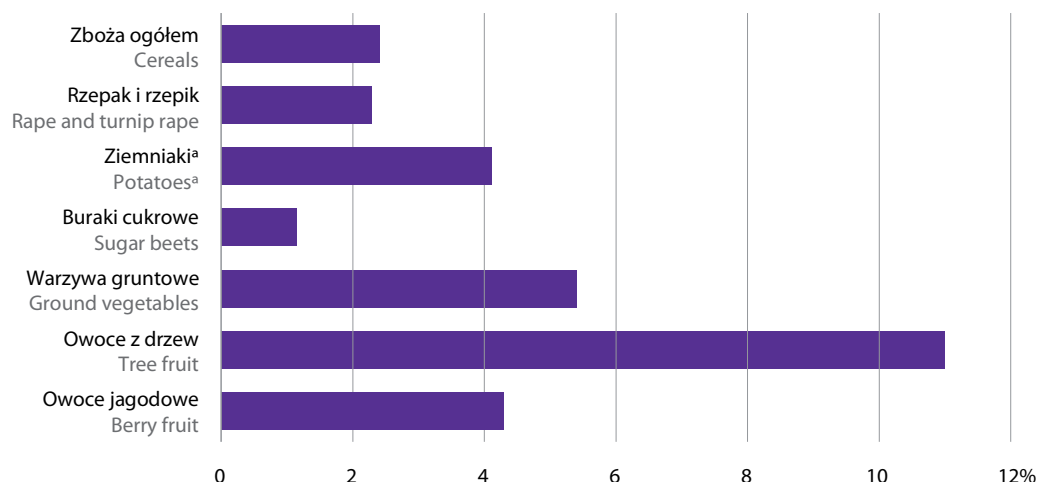
Plony wybranych ziemiopłodów rolnych
Yields of selected agricultural crops

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2023	2024	2024 Polska Poland
	z 1 ha w dt per 1 ha in dt				
Zboża ogółem Total cereals	30,9	34,0	43,6	37,6	49,4
w tym zboża podstawowe z mieszkankami zbożowymi of which basic cereals with cereal mixtures	30,8	33,3	41,9	36,1	44,7
w tym: of which:					
pszenica wheat	34,5	37,4	45,8	39,5	52,0
żyto rye	23,7	26,5	33,4	27,9	35,7
Rzepak i rzepik Rape and turnip rape	25,5	27,4	32,8	28,2	32,4
Ziemniaki ^a Potatoes ^a	220	348	290	272	302
Buraki cukrowe Sugar beets	554	605	730	656	663

a Bez uprawy w ogrodach przydomowych.
a Excluding kitchen gardens.

Wykres 53. Udział województwa w krajowej produkcji wybranych ziemiopłodów rolnych i ogrodnich w 2024 r.

Chart 53. Share of voivodship in the country production of selected agricultural and horticultural crops in 2024

a Bez uprawy w ogrodach przydomowych.
a Excluding kitchen gardens.

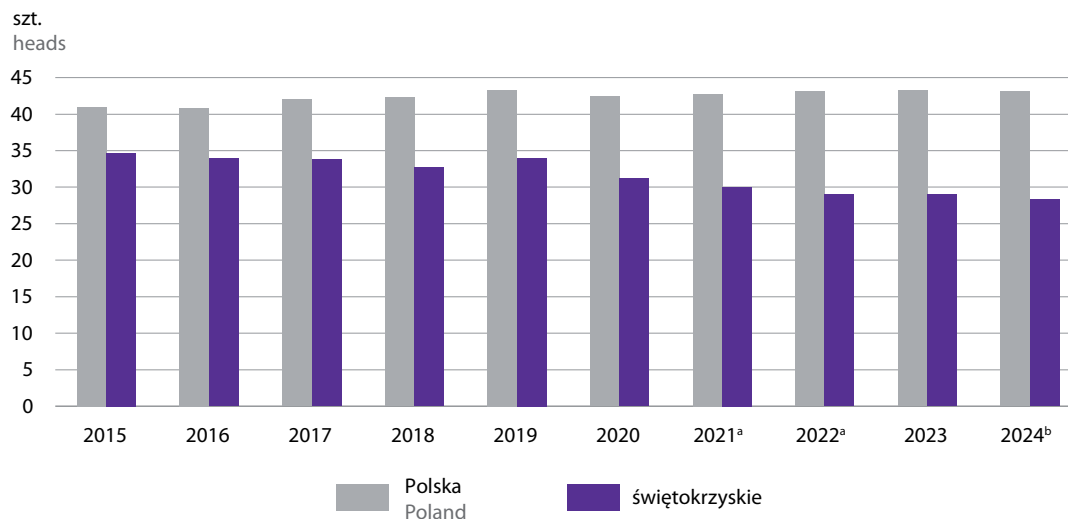
Pogłowie bydła w województwie świętokrzyskim według stanu w czerwcu 2024 r. liczyło 134,9 tys. sztuk, co stanowiło 2,1% ogólnego pogłowia bydła w kraju. W stosunku do 2023 r. liczebność stada bydła zmniejszyła się o 2,5% (w Polsce spadła o 0,4%), natomiast w odniesieniu do 2015 r. odnotowano spadek o 19,1% (w kraju wzrost o 6,3%). W 2024 r. w ogólnym pogłowie bydła 33,5% stanowiły krowy, w tym 95,9% krowy mleczne (dla Polski odsetki te wyniosły odpowiednio 36,9% i 93,8%). Duży udział krów mlecznych w stadzie bydła w regionie świadczy o ukierunkowaniu hodowli tego gatunku zwierząt na produkcję mleka. Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych wynosiła w czerwcu 2024 r. 28,3 sztuk wobec 29,0 sztuk w czerwcu 2023 r.

Według danych z czerwca 2024 r. pogłowie trzody chlewnej w województwie ukształtowało się na poziomie 143,0 tys. sztuk (w tym 13,7 tys. sztuk, tj. 9,6% stanowiły lochy). Udział regionu w ogólnokrajowym pogłowie świń wyniósł 1,6%. W odniesieniu do stanu w 2023 r. wielkość stada trzody chlewnej zwiększyła się o 2,6% (w Polsce zanotowano spadek o 3,2%). W porównaniu z 2015 r. odnotowano znaczny spadek pogłowia, który wyniósł 38,1% (w kraju – 21,5%). W czerwcu 2024 r. obsada świń ogółem na 100 ha użytków rolnych wynosiła 30,0 sztuk wobec 29,2 sztuk w czerwcu 2023 r.

W 2024 r. stado owiec liczyło 6,7 tys. szt., co stanowiło 2,3% pogłowia krajowego. W porównaniu z 2023 r. jego stan zwiększył się o 4,0% (w Polsce odnotowano wzrost o 7,5%). W odniesieniu do 2015 r. pogłowie owiec w regionie zwiększyło się o 28,1% (w kraju wzrosło o 31,2%).

Wykres 54. Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych

Stan w dniu 1 czerwca

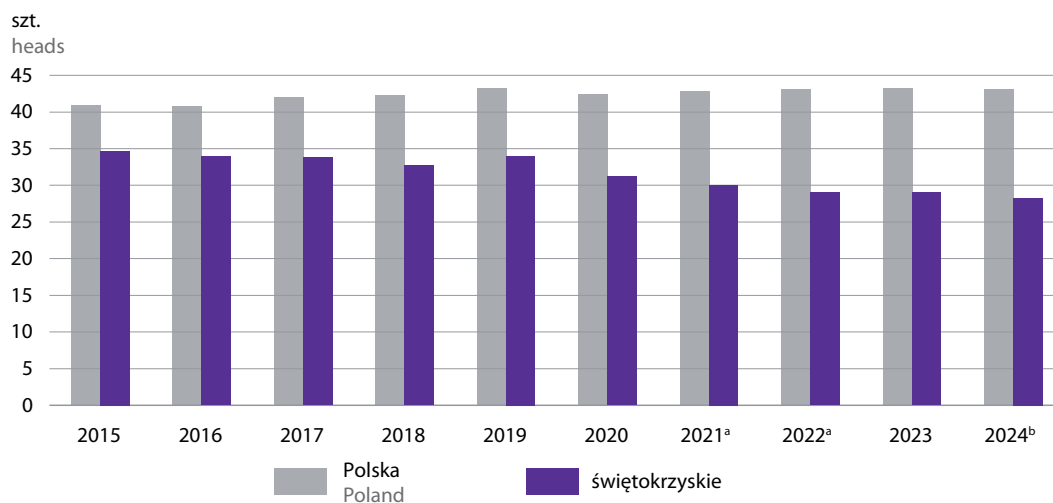
Chart 54. Cattle density per 100 ha of agricultural land
As of 1 June

a Jako podstawę przeliczeń przyjęto powierzchnię użytków rolnych według stanu w dniu 1 czerwca 2020 r. b Jako podstawę przeliczeń przyjęto powierzchnię użytków rolnych według stanu w dniu 1 czerwca 2023 r.

a The area of agricultural land as at June 1, 2020 was adopted as the basis for the calculations. b The area of agricultural land as at June 1, 2023 was adopted as the basis for the calculations.

Wykres 55. Obsada trzody chlewnej na 100 ha użytków rolnych

Stan w dniu 1 czerwca

Chart 55. Pigs density per 100 ha of agricultural land
As of 1 June

a Jako podstawę przeliczeń przyjęto powierzchnię użytków rolnych według stanu w dniu 1 czerwca 2020 r. b Jako podstawę przeliczeń przyjęto powierzchnię użytków rolnych według stanu w dniu 1 czerwca 2023 r.

a The area of agricultural land as at June 1, 2020 was adopted as the basis for the calculations. b The area of agricultural land as at June 1, 2023 was adopted as the basis for the calculations.

W 2024 r. skupiono 111,0 tys. ton ziarna zbóż podstawowych konsumpcyjnych i paszowych (łącznie z mieszankami zbożowymi, bez ziarna siewnego), co stanowiło 1,2% skupu ogólnokrajowego. W odniesieniu do roku poprzedniego skup był niższy o 31,3%, a w porównaniu z 2015 r. – większy o 24,7% (w kraju - odpowiednio spadek o 14,0% i wzrost o 24,7%).

Skup ziemniaków w 2024 r. ukształtował się na poziomie 18,5 tys. ton, co stanowiło 0,9% ogólnego skupu w kraju. W porównaniu z rokiem poprzednim nastąpił wzrost ilości skupionych ziemniaków o 10,5%, natomiast w odniesieniu do 2015 r. – wzrost o 179,9% (w kraju odnotowano wzrost o 12,0% w odniesieniu do poprzedniego roku oraz o 30,0% w stosunku do 2015 r.).

W omawianym roku skupiono 104,1 tys. ton żywca rzeźnego w wadze żywej, co stanowiło 1,5% skupu ogólnokrajowego. Tym samym skup był większy niż przed rokiem o 8,8%, a w skali kraju zaobserwowano wzrost o 4,0%. W odniesieniu do 2015 r. nastąpił spadek skupu żywca rzeźnego w województwie o 29,9%, a w kraju wzrost o 18,5%.

W ciągu ostatniego roku skupiono 44,0 tys. ton żywca wieprzowego, tj. o 21,7% więcej niż w roku poprzednim i o 17,5% mniej niż dziewięć lat wcześniej. Skup żywca wieprzowego w województwie stanowił 1,9% skupu krajowego.

Skup żywca wołowego ukształtował się na poziomie 18,9 tys. ton i był mniejszy o 10,9% niż przed rokiem oraz o 45,3% niż w 2015 r., a udział w skupie ogólnokrajowym wynosił 2,5%.

Żywca drobiowego skupiono 40,9 tys. ton, czyli o 7,5% więcej niż w 2023 r. i o 31,0% mniej w porównaniu z 2015 r. Skup żywca drobiowego w województwie stanowił 1,1% skupu krajowego.

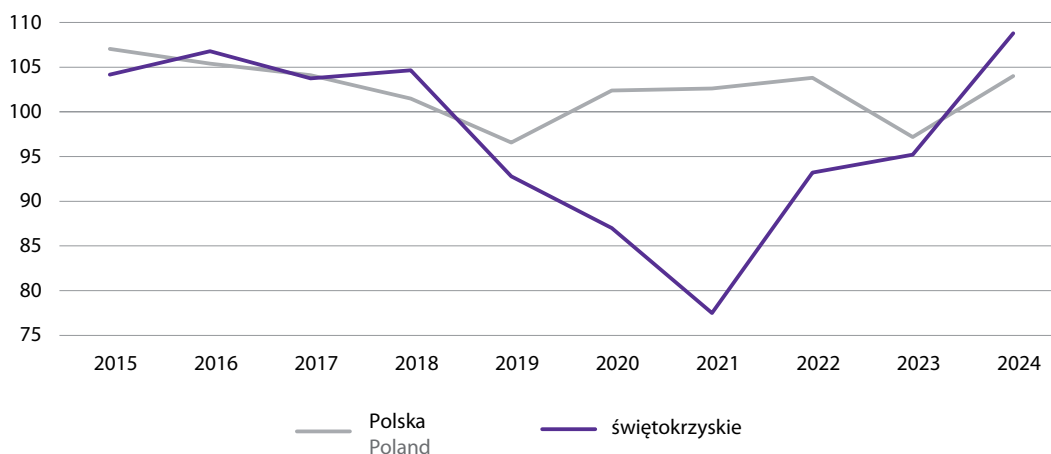
W 2024 r. skup mleka krowiego wyniósł 176,5 mln litrów (1,3% ogółu mleka skupionego w kraju), tj. o 0,8% więcej niż przed rokiem i o 3,9% więcej niż dziewięć lat wcześniej (w skali kraju odnotowano wzrost zarówno do poprzedniego roku jak i do 2015 r. odpowiednio o 3,8% i o 24,3%).

Wykres 56. Dynamika skupu żywca rzeźnego ogółem (w wadze żywej)

Rok poprzedni=100

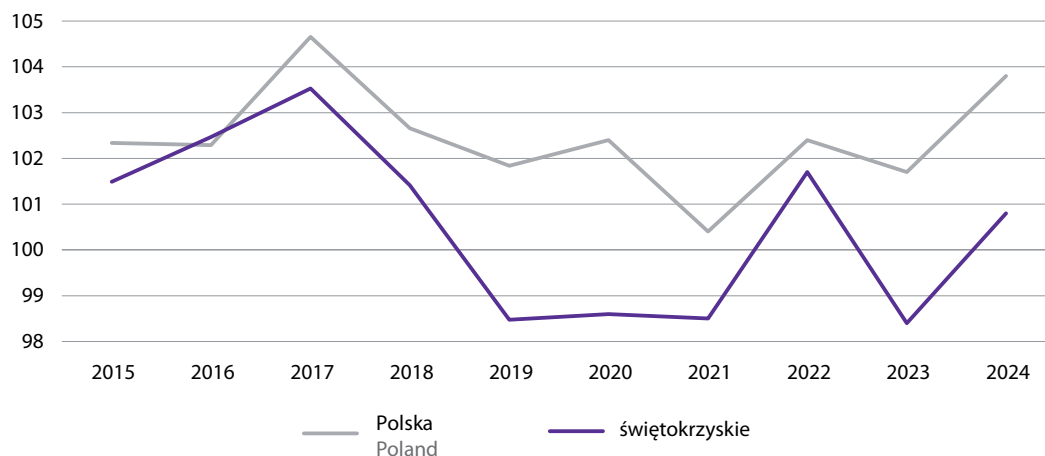
Chart 56. Indices of procurement of total animals for slaughter (in live weight)

Previous year=100

Wykres 57. Dynamika skupu mleka krowiego

Rok poprzedni=100

Chart 57. Indices of procurement of cows' milk
Previous year=100

Średnia cena skupu pszenicy w województwie w 2024 r. wyniosła 80,07 zł za 1 dt (w kraju – 82,62 zł) i była o 14,0% niższa niż przed rokiem i o 32,3% wyższa – w porównaniu z 2015 r.

W analizowanym roku cena żyta w skupie ukształtowała się na poziomie 71,84 zł za dt (w kraju – 59,35 zł), tj. o 5,4% wyższym w porównaniu z zanotowanym w 2023 r. i o 36,8% wyższym niż w 2015 r.

W 2024 r. za ziemniaki jadalne (bez wczesnych) w skupie płacono 95,75 zł za dt (w kraju – 118,95 zł), tj. o 3,6% więcej niż przed rokiem i o 126,5% więcej niż w 2015 r.

W omawianym roku cena skupu żywca wołowego wyniosła 8,97 zł za kg (w kraju – 10,62 zł), tj. zmniejszyła się o 0,6% w stosunku do uzyskanej w poprzednim roku, a w odniesieniu do 2015 r. była wyższa o 40,4%.

Cena żywca wieprzowego w skupie osiągnęła wartość 7,03 zł za kg (w kraju – 7,10 zł), tj. o 13,3% niższą niż w 2023 r. i o 74,2% wyższą w porównaniu z zanotowaną dziewięć lat wcześniej.

W 2024 r. cena skupu drobiu rzeźnego osiągnęła poziom 5,27 zł za kg (w kraju – 5,34 zł) i była o 0,6% wyższa w porównaniu z zanotowaną w poprzednim roku oraz o 42,6% wyższa w porównaniu z 2015 r.

Za 1 l mleka w omawianym roku płacono 2,06 zł (w kraju – średnio 2,11 zł), tj. o 2,0% więcej niż w 2023 r. i o 96,5% więcej niż dziewięć lat wcześniej.

Na targowiskach za 1 dt pszenicy płacono 94,83 zł (w kraju – 108,56 zł), tj. o 23,4% mniej niż w roku poprzednim i o 39,8% więcej niż dziewięć lat wcześniej.

W obrocie targowiskowym cena żyta spadła w stosunku do poprzedniego roku o 28,9%, a w odniesieniu do uzyskanej przed dziewięcioma laty – zwiększyła się o 31,6% osiągając poziom 72,42 zł (w Polsce – 82,77 zł).

Na targowiskach cena ziemniaków jadalnych (bez wczesnych) ukształtowała się na poziomie 188,55 zł za dt (w Polsce – 224,04 zł), tj. o 6,3% więcej niż w 2023 r. i o 215,9% więcej niż w 2015 r.

Przeciętne roczne ceny skupu obliczono jako iloraz wartości (w cenach bieżących bez VAT) i ilości poszczególnych produktów rolnych.

Przeciętne roczne ceny uzyskiwane przez rolników na targowiskach obliczono jako średnie arytmetyczne z przeciętnych cen w poszczególnych miesiącach.

W ogólnej wartości globalnej produkcji rolniczej w 2023 r. w województwie świętokrzyskim 79,4% przypadało na dominującą produkcję roślinną, natomiast pozostałe 20,6% stanowiła produkcja zwierzęca. W porównaniu z 2022 r. zanotowano spadek produkcji globalnej o 8,0%, o czym zadecydowała niższa niż rok wcześniej produkcja roślinna o 8,7%, przy spadku produkcji zwierzęcej o 5,3%. W 2023 r. udział województwa świętokrzyskiego w ogólnokrajowej globalnej produkcji rolniczej wyniósł 3,8% i w przypadku produkcji roślinnej ukształtował się na poziomie 5,1%, a zwierzęcej – 1,9%. W analizowanym roku produkcja globalna w Polsce była wyższa od produkcji z 2022 r. o 4,7%, przy wzroście w produkcji zwierzęcej o 12,5% i podobnym poziomie w produkcji roślinnej.

Z wartości końcowej produkcji rolniczej w województwie świętokrzyskim w 2023 r. 76,6% stanowiła dominująca produkcja roślinna, natomiast na produkcję zwierzęcą przypadało 23,4%. Wartość produkcji końcowej w omawianym roku, w porównaniu z 2022 r. była o 10,5% niższa, co było uwarunkowane spadkiem zarówno produkcji roślinnej (o 11,8%), jak i zwierzęcej (o 5,8%).

W analizowanym roku w towarowej produkcji rolniczej nastąpił spadek produkcji ogółem o 8,3%, przy spadku wartości produkcji roślinnej o 9,2% i produkcji zwierzęcej o 5,3%.

W 2023 r. udział regionu w ogólnokrajowej produkcji końcowej i towarowej ukształtował się na poziomie 3,9%.

6.3.2. Przemysł

6.3.2. Industry

W 2023 r. produkcja sprzedanej przemysłu w świętokrzyskim nie uległa zmianie w odniesieniu do zanotowanej w roku poprzednim. Jej wartość w przeliczeniu na 1 mieszkańca sytuowała województwo na 12. miejscu w Polsce.

Według wstępnych danych w 2024 r., produkcja sprzedana przemysłu była mniejsza niż przed rokiem. Przy równoczesnym spadku przeciętnego zatrudnienia w porównaniu z rokiem poprzednim zmniejszyła się wydajność pracy.

Dane o **produkcji sprzedanej przemysłu** dotyczą działalności przemysłowej i nieprzemysłowej podmiotów gospodarczych zaliczanych do sekcji: B – „Górnictwo i wydobywanie”, C – „Przetwórstwo przemysłowe”, D – „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych” oraz E – „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”.

Dane o **wartości produkcji sprzedanej przemysłu** prezentuje się bez VAT i podatku akcyzowego, natomiast łącznie z wartością dotacji przedmiotowych do wyrobów i usług – w tzw. cenach bazowych.

W pierwszej części analizy dane o **produkcji sprzedanej przemysłu** oraz **przeciętnym zatrudnieniu w przemyśle** dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

W województwie świętokrzyskim w 887 podmiotach o liczbie pracujących powyżej 9 osób produkcja sprzedana przemysłu w 2023 r. osiągnęła wartość 46689,2 mln zł (w cenach bieżących) i (w cenach stałych) nie uległa zmianie w odniesieniu do zanotowanej w roku poprzednim, natomiast w relacji do 2021 r. zwiększyła się o 11,3%. Udział województwa w produkcji sprzedanej przemysłu w Polsce wyniósł 2,0% (wobec 1,9% rok wcześniej). Lokowało to świętokrzyskie na 13. miejscu w kraju.

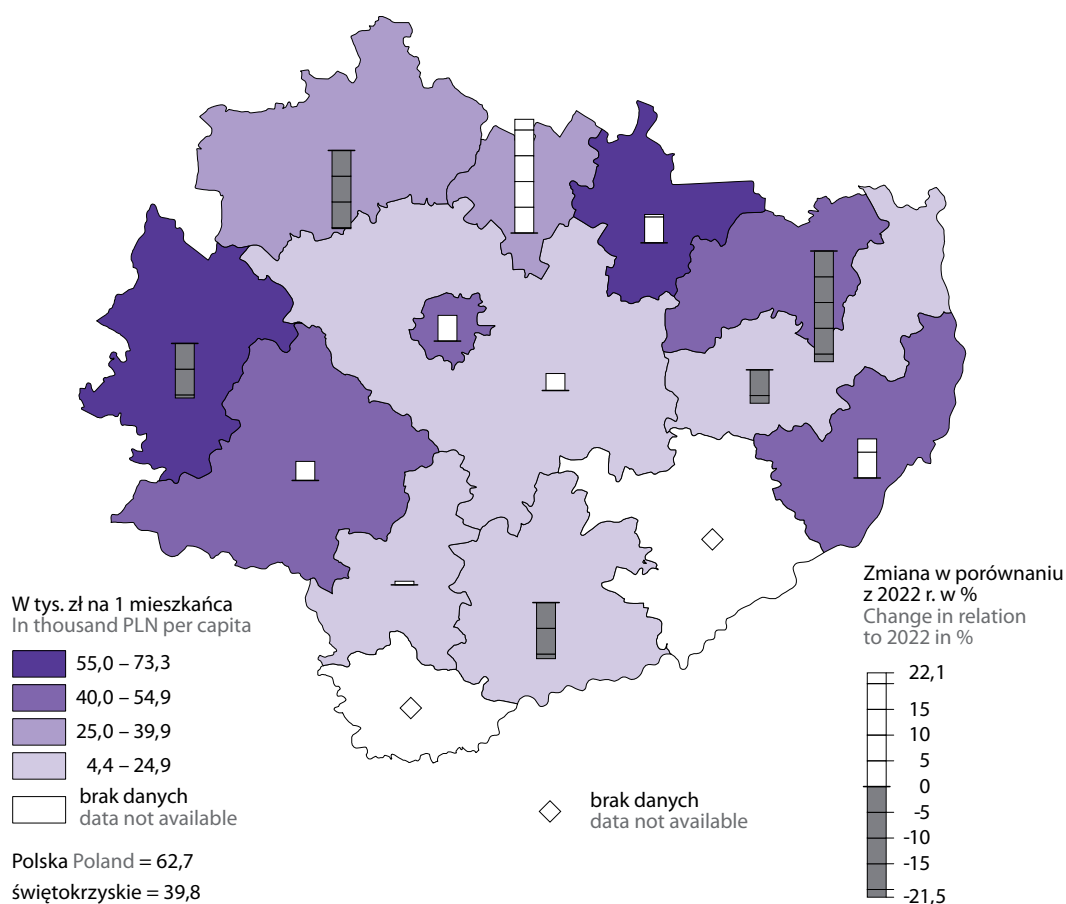
W przekroju powiatów w 2023 r. największą produkcją sprzedaną przemysłu, podobnie jak przed rokiem, charakteryzowało się miasto Kielce, na które przypadało 16,1% sprzedaży w województwie. Kolejne miej-

sca pod względem wartości sprzedaży zajęły powiaty starachowicki (13,2%) i ostrowiecki (10,7%). Niską produkcję odnotowano w m.in. powiatach opatowskim i buskim (odpowiednio 0,5% i 1,1% wielkości ogółem).

Największy wzrost produkcji przemysłowej w skali roku (w cenach bieżących) odnotowano w skarżyskim, w którym sprzedaż zwiększyła się o 22,1% i sandomierskim (o 7,6%), a największy spadek w ostrowieckim (o 21,5%) i koneckim (15,2%).

Produkcja sprzedana przemysłu w 2023 r. w przeliczeniu na 1 mieszkańca w województwie świętokrzyskim wyniosła 39794 zł i w porównaniu z rokiem poprzednim zwiększyła się (w cenach bieżących) o 4,1%, natomiast w relacji do 2021 r. wzrosła o 32,6%. Podobne tendencje widoczne były również w skali kraju. Produkcja sprzedana przemysłu w 2023 r. wyniosła w Polsce 62680 zł i była o 0,6% większa niż rok wcześniej oraz o 32,6% niż przed dwoma laty. Wartość produkcji w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2023 r. lokowała świętokrzyskie na 12. miejscu w kraju. Na przestrzeni dwóch lat pozycja województwa poprawiła się o 1 miejsce.

Mapa 42. Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące) w 2023 r.
Map 42. Sold production of industry (current prices) in 2023

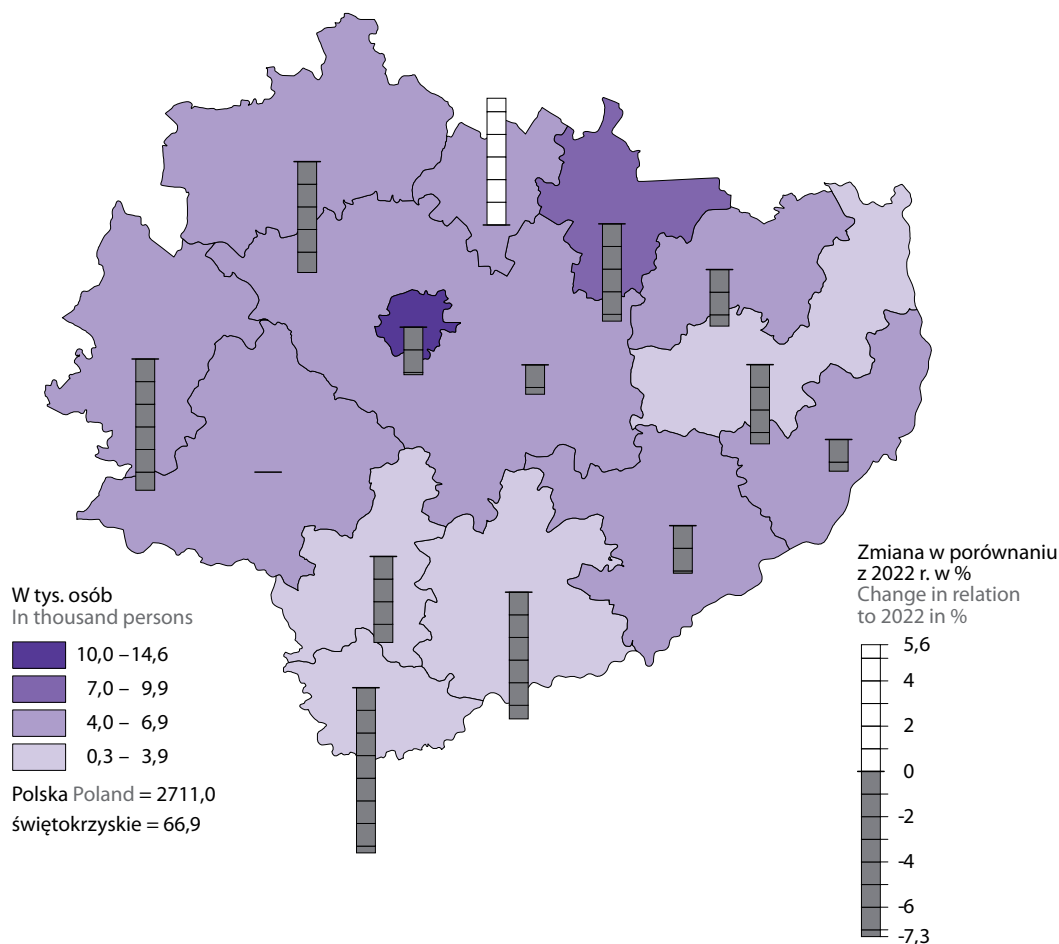
Przeciętne zatrudnienie w przemyśle w 2023 r. wyniosło 66,9 tys. osób i było o 2,2% mniejsze niż przed rokiem oraz o 2,4% niż w 2021 r. Największy udział w zatrudnieniu ogółem miało miasto Kielce, na które przypadało 21,9% przeciętnego zatrudnienia w województwie, a następnie – powiaty starachowicki (14,3%) i kielecki (9,1%). Na przeciwnym biegunie znalazły się kazimierski (0,5%) i opatowski (1,1%).

W 2023 r. przeciętne zatrudnienie w przemyśle zmalało w 12 powiatach, przy czym najbardziej w kazi-

mierskim, w którym było o 7,3% niższe niż przed rokiem oraz w włoszczowskim (o 5,8%) i buskim (o 5,6%). Przeciętne zatrudnienie zwiększyło się jedynie w powiecie skarżyskim (o 5,6%), natomiast w jędrzejowskim pozostało na poziomie z roku poprzedniego.

Mapa 43. Przeciętne zatrudnienie w przemyśle w 2023 r.

Map 43. Average employment in industry in 2023

Wydajność pracy w przemyśle w 2023 r. wyniosła 698,1 tys. zł i była o 5,7% większa niż przed rokiem oraz o 33,6% niż w 2021 r. W stosunku do roku poprzedniego wzrost wydajności wystąpił w 9 powiatach, a wysoki był on m.in. w skarżyskim (o 15,6%). Największy spadek odnotowano natomiast w powiecie ostrowieckim (o 19,4%).

W drugiej części analizy dane o **produkcji sprzedanej przemysłu** oraz **przeciętnym zatrudnieniu w przemyśle** dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; opracowane zostały na podstawie danych krótkookresowych pozyskiwanych z miesięcznych meldunków o działalności gospodarczej DG-1.

Według wstępnych danych produkcja sprzedana przemysłu w 2024 r. w województwie osiągnęła wartość 46136,1 mln zł (w cenach bieżących) i (w cenach stałych) była o 2,6% mniejsza niż przed rokiem oraz była wyższa o 10,2% niż w 2021 r. W kolejnych kwartalnych okresach narastających w 2024 r. odnotowano spadek produkcji sprzedanej przemysłu (w cenach stałych) w skali roku odpowiednio: w pierwszym kwartale

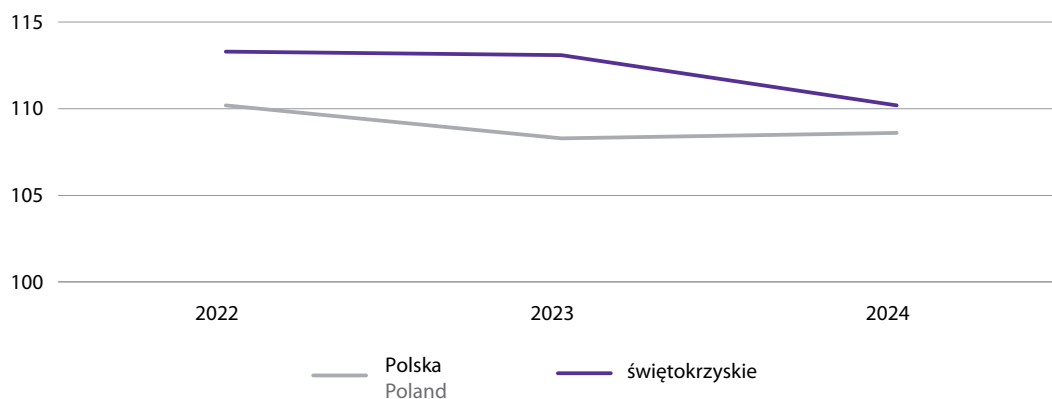
– o 6,5%, w pierwszym półroczu – o 6,5%, a w okresie trzech kwartałów – o 5,2%. Dynamika sprzedaży w województwie była mniejsza niż w Polsce. W skali kraju w porównaniu z rokiem poprzednim sprzedaż w 2024 r. wzrosła o 0,3%. Pomimo to w relacji do 2021 r. wzrost w całej Polsce pozostał mniejszy niż w świętokrzyskim i wyniósł 8,5%.

Tablica 36. Przemysł
Table 36. Industry

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2023	2024
Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące): Sold production of industry (current prices):				
w milionach złotych in million PLN	23350,6	30889,5	48899,2	46136,1
Polska=100 Poland=100	2,0	2,0	2,0	2,0
Udział produkcji sprzedanej przetwórstwa przemysłowego w produkcji sprzedanej przemysłu (ceny bieżące) w % Share of sold production of manufacturing in sold production of industry (current prices) in %	82,9	85,7	77,1	79,9
Przeciętne zatrudnienie w przemyśle w tys. Average paid employment in industry in thousands	57,9	68,7	67,6	66,2

Wykres 58. Dynamika produkcji sprzedanej przemysłu (ceny stałe)
2021=100

Chart 58. Indices of sold production of industry (constant prices)
2021=100

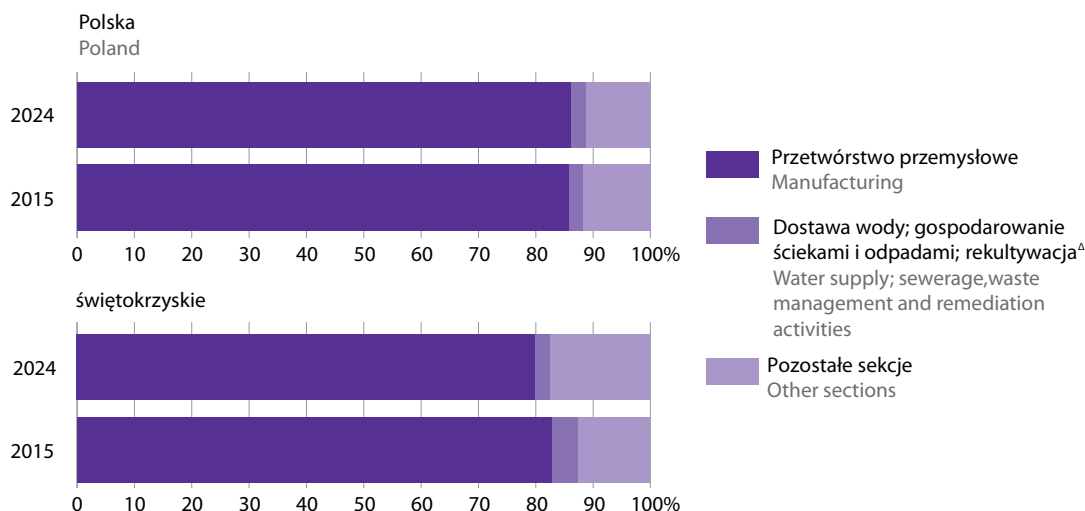
Spośród sekcji przemysłu największa wartość produkcji sprzedanej (w bieżących cenach bazowych) przypadała na przetwórstwo przemysłowe. W 2024 r. osiągnęła 36884,9 mln zł, co stanowiło 79,9% łącznej produkcji sprzedanej przemysłu (wobec 77,1% rok wcześniej). W dostawie wody, gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacji sprzedaż osiągnęła natomiast 1231,3 mln zł, tj. 2,7% ogółu (w 2023 r. – 2,3%). Spośród działów przetwórstwa przemysłowego w dalszym ciągu zdecydowanie największym udziałem w sprzedaży charakteryzowała się produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych, na którą przypadało 21,7% produkcji sprzedanej przemysłu (w 2023 r. – 21,3%). Wzrost wystąpił także m.in. w produkcji wyrobów z metali (z 9,1% do 11,1%), produkcji artykułów spożywczych (z 9,7% do 10,1%) i produkcji wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych (z 2,3% do 3,1%). Obniżył się natomiast m.in. udział produkcji pojazdów samochodowych, przyczep i naczep (z 11,1% do 10,2%) oraz produkcji maszyn i urządzeń (z 4,4% do 3,8%).

Po spadku w roku poprzednim, w 2024 r. odnotowano niewielki wzrost produkcji sprzedanej w przetwórstwie przemysłowym. W skali roku zwiększyła się ona (w cenach stałych) o 0,1%. Wzrosła ona również w dostawie wody, gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacji, w której po spadku przed rokiem zwiększyła się o 2,9%.

Udział województwa świętokrzyskiego w produkcji sprzedanej przemysłu w Polsce wyniósł podobnie jak przed rokiem 2,0%.

Wykres 59. Produkcja sprzedana przemysłu według sekcji PKD (ceny bieżące)

Chart 59. Sold production of industry by PKD sections (current prices)

Wśród działów przetwórstwa przemysłowego o znaczącym udziale w sprzedaży podobnie jak przed rokiem znacznie zmalała produkcja maszyn i urządzeń (o 15,2%). Po wysokim wzroście w roku poprzednim wyraźnie obniżyła się produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep. Spadek w tym dziale wyniósł 13,4%. Znacznie ograniczony został spadek w produkcji metali (do 2,3%) i produkcji wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych (do 0,5%). Po dużym spadku przed rokiem wzrosła produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych (o 31,7%) oraz produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny (o 12,0%). Znacznie szybciej niż w 2023 r. rosła produkcja wyrobów z metali (o 15,5%). W dalszym ciągu niewielki wzrost notowano w produkcji artykułów spożywczych (o 0,8%).

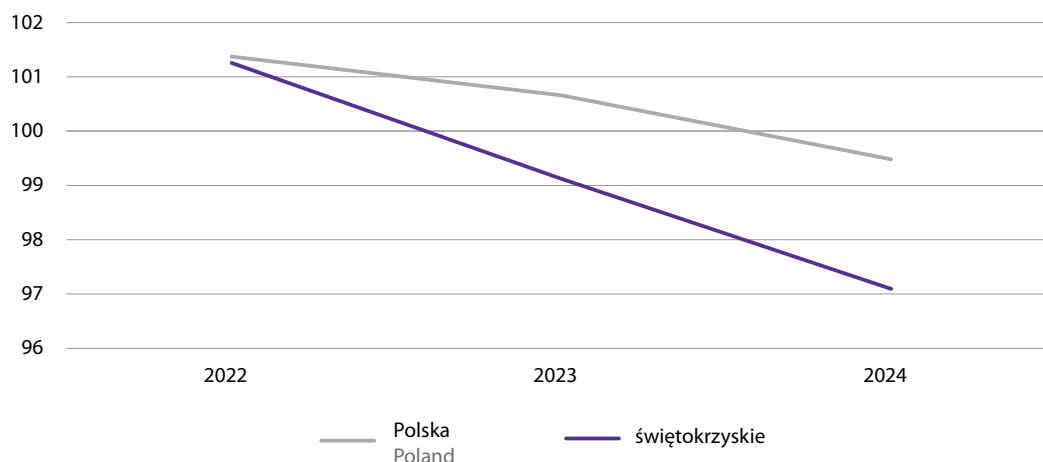
Spadkowi produkcji sprzedanej przemysłu w województwie świętokrzyskim w skali roku towarzyszył spadek przeciętnego zatrudnienia. W 2024 zmniejszyło się o 2,0% i ukształtowało na poziomie 66,2 tys. osób. Spadek ten był większy do notowanego w skali kraju, gdzie przeciętne zatrudnienie w odniesieniu do roku poprzedniego obniżyło się o 1,2%.

Wykres 60. Dynamika przeciętnego zatrudnienia w przemyśle

2021=100

Chart 60. Indices of average paid employment in industry

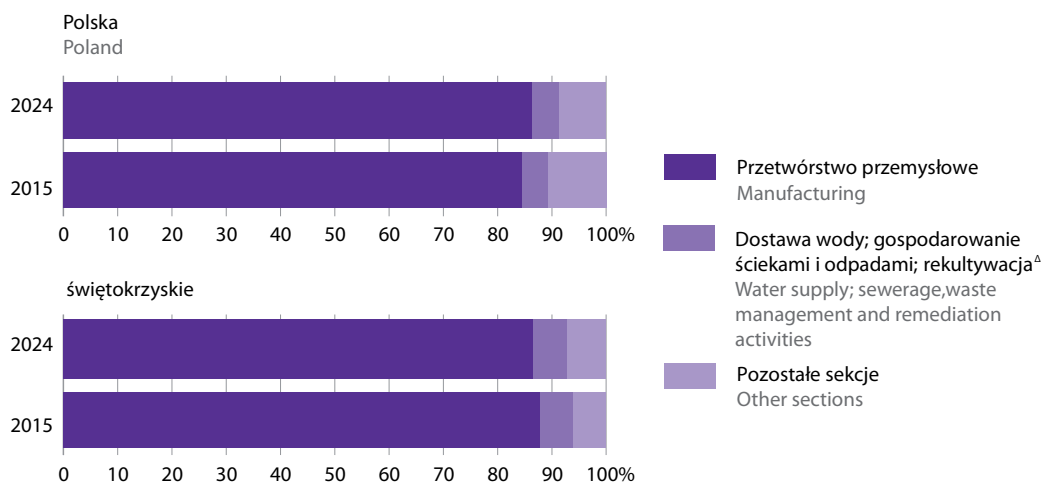
2021=100

W 2024 r. w województwie świętokrzyskim przeciętne zatrudnienie w przetwórstwie przemysłowym zmniejszyło się o 2,2% osiągając 57,6 tys., tj. 86,9% ogółu. W dostawie wody, gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacji wystąpił natomiast wzrost (o 1,0% – do 4,1 tys.). W konsekwencji udział tej sekcji w strukturze przeciętnego zatrudnienia w przemyśle wzrósł do 6,1%.

Wykres 61. Przeciętne zatrudnienie w przemyśle według sekcji PKD

Chart 61. Average paid employment in industry by PKD sections

Wydajność pracy w przemyśle w 2024 r. mierzona wartością produkcji sprzedanej na 1 zatrudnionego w województwie świętokrzyskim (w bieżących cenach bazowych) wyniosła 696,5 tys. zł i była o 0,6% niższa (w cenach stałych) niż przed rokiem. W skali kraju natomiast wystąpił wzrost wydajności pracy w przemyśle (o 1,5%).

Wzrost wydajności pracy w 2024 r. odnotowano w przetwórstwie przemysłowym (o 2,4% do 640,5 tys. zł) oraz w dostawie wody, gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacji (o 1,9% – do 302,7 tys. zł).

6.3.3. Budownictwo

6.3.3. Construction

W 2024 r. w województwie świętokrzyskim zmniejszyła się w skali roku produkcja sprzedana budownictwa, natomiast wzrosła produkcja budowlano-montażowa. Wydajność pracy w budownictwie była niższa niż przed rokiem, przy jednoczesnym spadku przeciętnego zatrudnienia.

W porównaniu z rokiem poprzednim zwiększyła się liczba mieszkań oddanych do użytkowania, mieszkań, na których budowę wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym oraz liczba rozpoczętych budów.

Dane zarówno o **produkcji sprzedanej budownictwa, jak i sprzedaży produkcji budowlano-montażowej** dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; opracowane zostały na podstawie danych pozyskiwanych z miesięcznych meldunków o działalności gospodarczej DG-1.

W 2024 r. w województwie świętokrzyskim produkcja sprzedana budownictwa (w cenach bieżących) ukształtowała się na poziomie 6877,4 mln zł i zmniejszyła się w porównaniu z rokiem poprzednim o 12,9% (wobec wzrostu o 1,4% w 2023 r.). Z kolei w odniesieniu do 2021 r. zanotowano wzrost o 35,9%. W kraju produkcja sprzedana budownictwa była o 1,6% niższa od zanotowanej w roku poprzednim (wobec wzrostu o 6,4% w 2023 r.), a w relacji do 2021 r. wzrost wyniósł 53,0%. W 2024 r. w województwie świętokrzyskim udział produkcji sprzedanej budownictwa w produkcji krajowej wyniósł 1,7%, co (podobnie jak przed rokiem) uplasowało województwo na 14. lokacie w kraju.

Dane o **produkcji sprzedanej budownictwa** dotyczą działalności budowlanej i niebudowlanej podmiotów gospodarczych zaliczanych do sekcji „Budownictwo”.

Tablica 37.
Table 37.

Budownictwo Construction

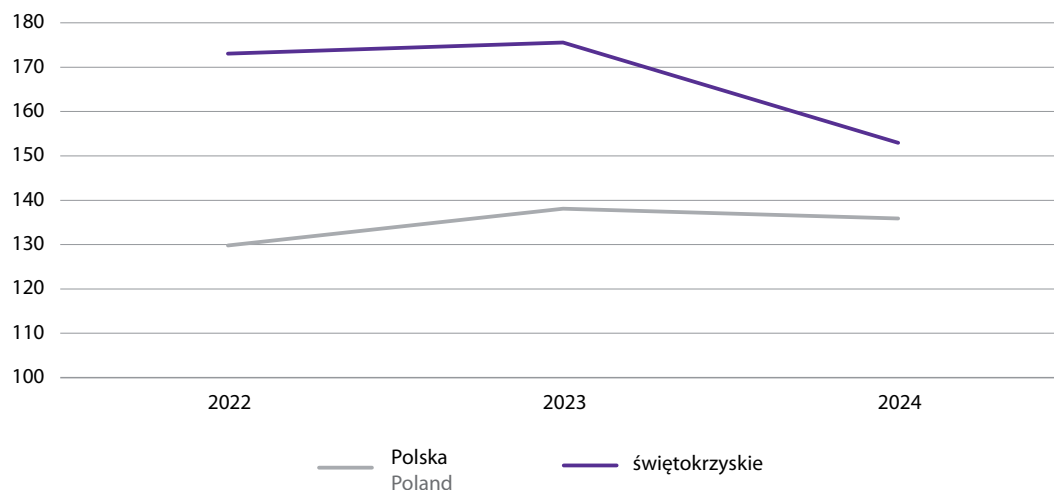
Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2023	2024
Produkcja sprzedana budownictwa (ceny bieżące): Sold production of construction (current prices):				
w milionach złotych in million PLN	4493,8	4700,6	7893,8	6877,4
Polska=100 Poland=100	2,5	1,8	1,9	1,7
Udział produkcji budowlano-montażowej w produkcji sprzedanej budownictwa (ceny bieżące) w % Share of construction and assembly production in sold production of construction (current prices) in %	43,2	45,0	34,5	45,5
Przeciętne zatrudnienie w budownictwie w tys. Average paid employment in construction in thousands	9,8	10,3	9,3	9,0

Wykres 62. Dynamika produkcji sprzedanej budownictwa (ceny bieżące)

2021=100

Chart 62. Indices of sold production of construction (current prices)

2021=100

Dane o **sprzedaży produkcji budowlano-montażowej** dotyczą robót zrealizowanych na terenie kraju, wykonanych siłami własnymi (tj. bez podwykonawców) na rzecz zleceniodawców przez podmioty budowlane zaliczane zgodnie z PKD 2007 do sekcji „Budownictwo”. Obejmują roboty budowlane o charakterze inwestycyjnym, remontowym i konserwacyjnym oraz budownictwo tymczasowe na placach budów.

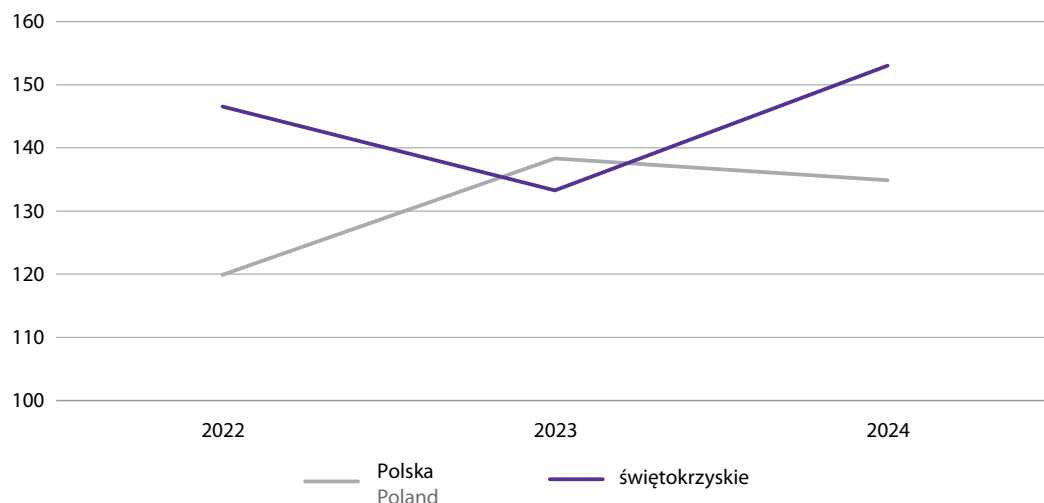
W województwie produkcja budowlano-montażowa w 2024 r. wyniosła 3128,4 mln zł (45,5% ogólnej wartości produkcji sprzedanej budownictwa) i zwiększyła się w skali roku o 14,8% (wobec spadku o 9,1% w 2023 r.). W relacji do 2021 r. wystąpił znaczny wzrost wynoszący 53,0%. W kraju produkcja budowlano-montażowa zmniejszyła się w skali roku o 2,5% (wobec wzrostu o 15,4% w 2023 r.), a w porównaniu do 2021 r. – wzrosła o 34,9%. W analizowanym roku pod względem wartości produkcji budowlano-montażowej województwo świętokrzyskie zajęło jedną z ostatnich lokat w kraju (14. lokatę), przed województwami opolskim i lubuskim. Z kolei poziom wskaźnika dynamiki w odniesieniu do roku poprzedniego, który w skali kraju kształtował się w przedziale od 72,3 (województwo warmińsko-mazurskie) do 133,7 (województwo lubuskie), uplasował województwo świętokrzyskie na 2. miejscu.

Wykres 63. Dynamika produkcji budowlano-montażowej (ceny bieżące)

2021=100

Chart 63. Indices of construction and assembly production (current prices)

2021=100

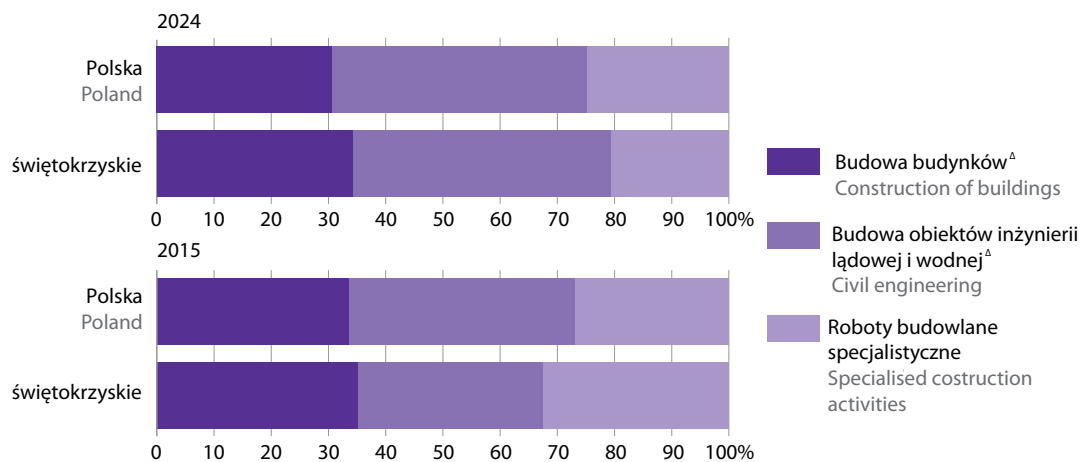

Wzrost w skali roku produkcji budowlano-montażowej odnotowano we wszystkich działach budownictwa. W podmiotach zajmujących się głównie budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej zwiększyła się o 24,6%, w jednostkach specjalizujących się w budowie budynków o 11,7%, a w podmiotach prowadzących działalność przede wszystkim w zakresie robót budowlanych specjalistycznych o 1,9%.

W 2024 r. wśród przedsiębiorstw budowlanych największy udział w produkcji budowlano-montażowej posiadały podmioty zajmujące się budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej (45,0%). W relacji do 2023 r. udział tych jednostek zwiększył się o 3,6 p.proc. (w porównaniu z 2015 r. wzrost o 12,6 p.proc.). W porównaniu z rokiem poprzednim zmniejszył się natomiast udział jednostek specjalizujących się w budowie budynków (o 1,0 p.proc. do 34,4%). W konsekwencji był on o 0,7 p.proc. mniejszy niż w 2015 r. Znaczny spadek dotyczył podmiotów wykonujących roboty budowlane specjalistyczne. Ich udział zmniejszył się o 2,6 p.proc. w porównaniu z 2023 r., a w relacji do 2015 r. - o 11,9 p.proc. (do 20,6%).

Wykres 64. Struktura produkcji budowlano-montażowej według działów PKD (ceny bieżące)

Chart 64. Construction and assembly production by PKD divisions (current prices)

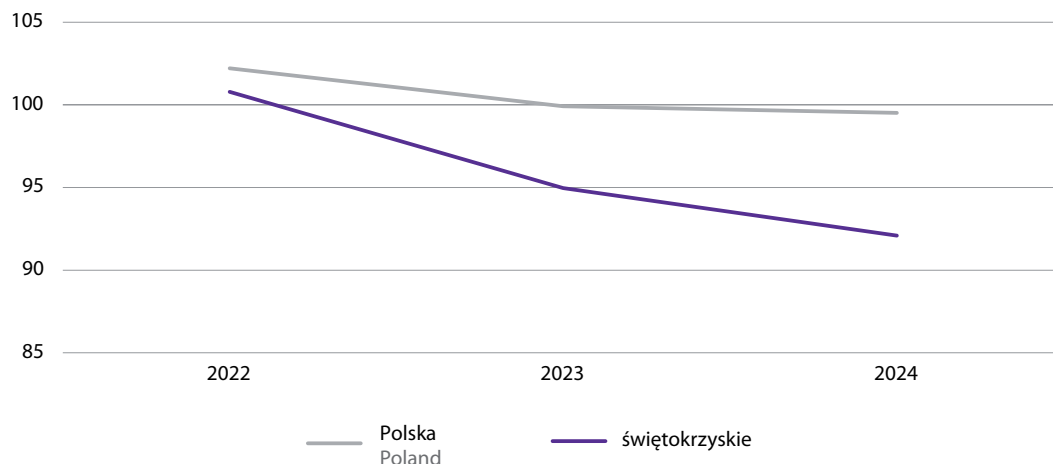
Znacznemu spadkowi produkcji sprzedanej budownictwa towarzyszył spadek przeciętnego zatrudnienia, które w 2024 r. wyniosło 9,0 tys. osób i w relacji do 2023 r. zmniejszyło się o 3,0% (w kraju spadek o 0,4% do poziomu 420,7 tys.).

Wykres 65. Dynamika przeciętnego zatrudnienia w budownictwie

2021=100

Chart 65. Indices of average employment in construction

2021=100

W 2024 r. w województwie świętokrzyskim wydajność pracy w budownictwie, mierzona produkcją sprzedaną na 1 zatrudnionego, wyniosła 763,5 tys. zł (w cenach bieżących), co oznacza spadek o 10,1% w stosunku do roku poprzedniego.

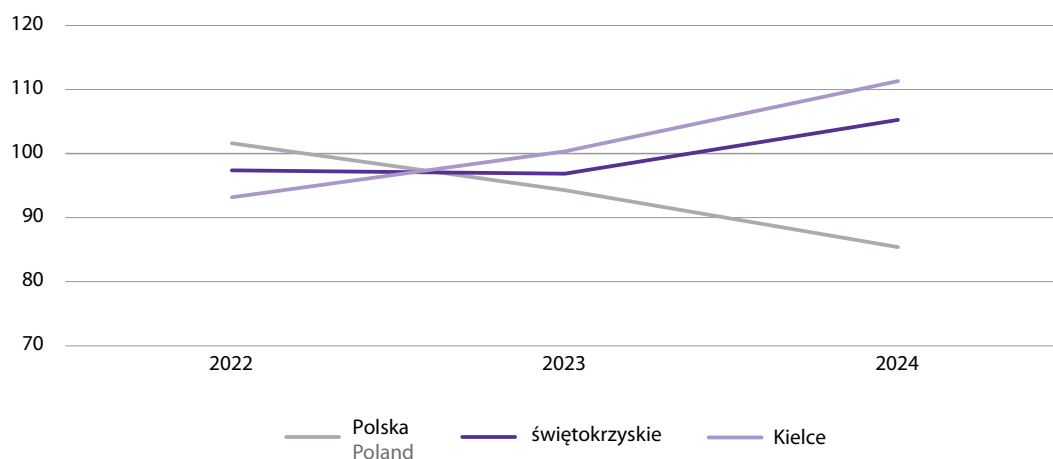
W 2024 r. według wstępnych danych w województwie świętokrzyskim oddano do użytkowania 4764 mieszkania (2,4% ogółu mieszkań oddanych do użytkowania w kraju) o łącznej powierzchni 444,8 tys. m² (2,5% powierzchni użytkowej mieszkań oddanych do eksploatacji w kraju). Odnotowane wartości oznaczały, w relacji do roku poprzedniego, wzrost o 8,7% dla liczby mieszkań oraz spadek o 2,0% w stosunku do ich powierzchni użytkowej (w kraju spadek odpowiednio o 9,4% i 10,3%). Z kolei w porównaniu z 2021 r. liczba mieszkań wzrosła o 5,3%, a powierzchnia zmalała o 10,6%. W kraju zanotowano spadek zarówno w przypadku liczby mieszkań (o 14,6%), jak i ich łącznej powierzchni użytkowej (o 18,1%).

Wykres 66. Dynamika liczby mieszkań oddanych do użytkowania

2021=100

Chart 66. Indices of the number of dwellings completed

2021=100

Tablica 38. **Budownictwo mieszkaniowe**
 Table 38. **Residential construction**

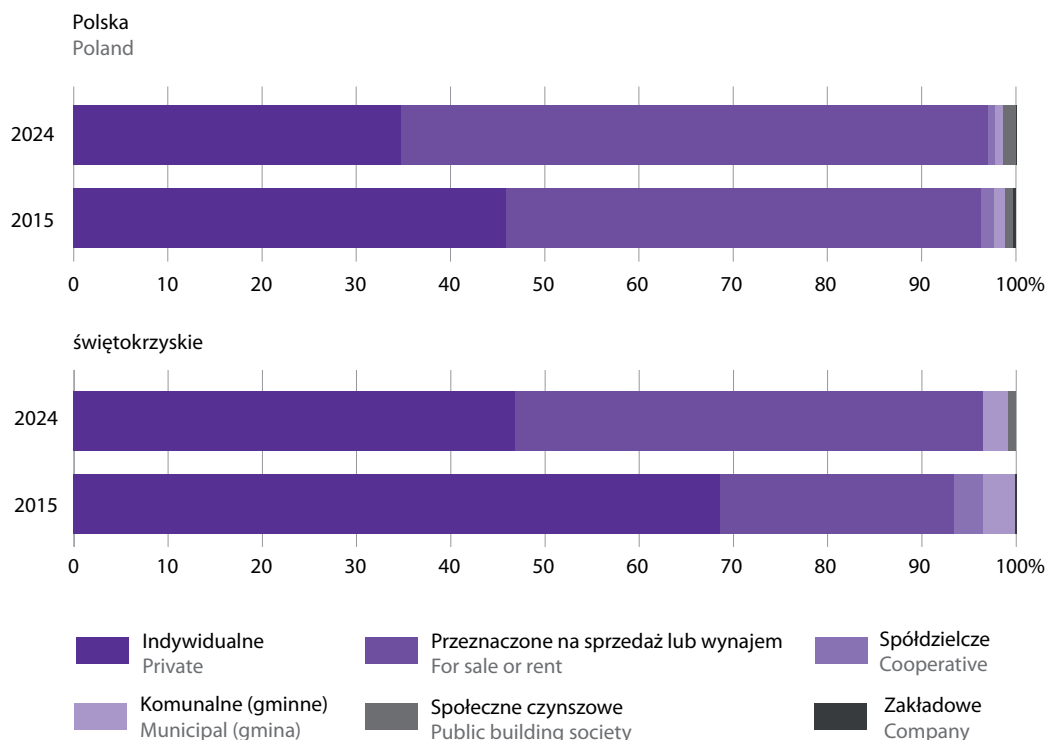
Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2023	2024	2024 Polska Poland
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności Dwellings completed per 1,000 population	2,7	3,3	3,7	4,1	5,3
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w m ² Average useful floor area of a dwelling completed in m ²	109,1	101,1	103,5	93,4	89,1
Mieszkania, na których budowę wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym na 1000 ludności Dwellings for which permits were granted or which were registered with a construction project per 1,000 population	2,4	4,0	4,2	5,1	7,8
Mieszkania, których budowę rozpoczęto na 1000 ludności Dwellings started per 1,000 population	2,5	3,4	3,1	4,3	6,2

W 2024 r. przeważały mieszkania oddane do użytkowania w miastach (57,3% ogółu). Na terenach miejskich odnotowano również wyższą niż na wsi ich dynamikę w stosunku do roku poprzedniego. W 2024 r. liczba mieszkań oddanych do użytkowania była w miastach o 20,2% większa niż rok wcześniej, podczas gdy na wsi zmniejszyła się o 3,7%.

Pod względem powierzchni użytkowej mieszkań dominowały mieszkania na terenach wiejskich stanowiące 59,4% powierzchni użytkowej w województwie. Większy niż w przypadku liczby mieszkań udział wsi w powierzchni użytkowej wynikał z większego metrażu lokali mieszkalnych zlokalizowanych na obszarach wiejskich. W 2024 r. przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania wybudowanego na wsi wyniosła 129,9 m² i była o 63,7 m² większa niż w miastach.

Dominujący udział w efektach budownictwa mieszkaniowego w województwie świętokrzyskim miało budownictwo przeznaczone na sprzedaż lub wynajem, w ramach którego w 2024 r. oddano do użytkowania 2364 mieszkania (o 41,3% więcej niż w 2023 r.). Mieszkania na sprzedaż lub wynajem stanowiły 49,6% wszystkich mieszkań oddanych do użytkowania w województwie. Drugą istotną formą budownictwa w województwie było budownictwo indywidualne. W 2024 r. przekazano do użytkowania 2232 mieszkania tego typu, tj. o 14,9% mniej niż w roku poprzednim. Zmniejszył się również udział tej formy budownictwa w ogółem mieszkań oddanych do użytkowania z poziomu 59,8% w 2023 r. do 46,9% w 2024 r. W analizowanym roku w województwie oddano ponadto do użytkowania 129 mieszkań komunalnych (o 111 więcej niż w 2023 r.) oraz 39 mieszkań społecznych czynszowych (przed rokiem nie oddano do użytkowania mieszkań w ramach tej formy budownictwa). W 2024 r. nie oddano do użytkowania żadnego mieszkania spółdzielczego i zakładowego.

Wykres 67. Mieszkania oddane do użytkowania według form budownictwa
Chart 67. Dwellings completed by forms of construction

Powierzchnia użytkowa mieszkania jest to łączna powierzchnia pokoi, kuchni, przedpokoi, łazienek i wszystkich innych pomieszczeń wchodzących w skład mieszkania.

Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w województwie świętokrzyskim w 2024 r. wyniosła 93,4 m² (w kraju – 89,1 m²) i w stosunku do roku poprzedniego zmniejszyła się o 10,1 m² (w kraju spadek o 0,9 m²), a w relacji do 2015 r. – zmalała o 15,7 m² (w kraju spadek o 10,7 m²). Największe mieszkania, podobnie jak w latach ubiegłych, wybudowali inwestorzy indywidualni. Średnia powierzchnia użytkowa mieszkania w budownictwie indywidualnym wyniosła 138,1 m² (o 2,6 m² więcej niż w roku poprzednim). Najmniejszą powierzchnią charakteryzowały się natomiast mieszkania komunalne – 34,8 m² (o 0,7 m² mniej niż w 2023 r.).

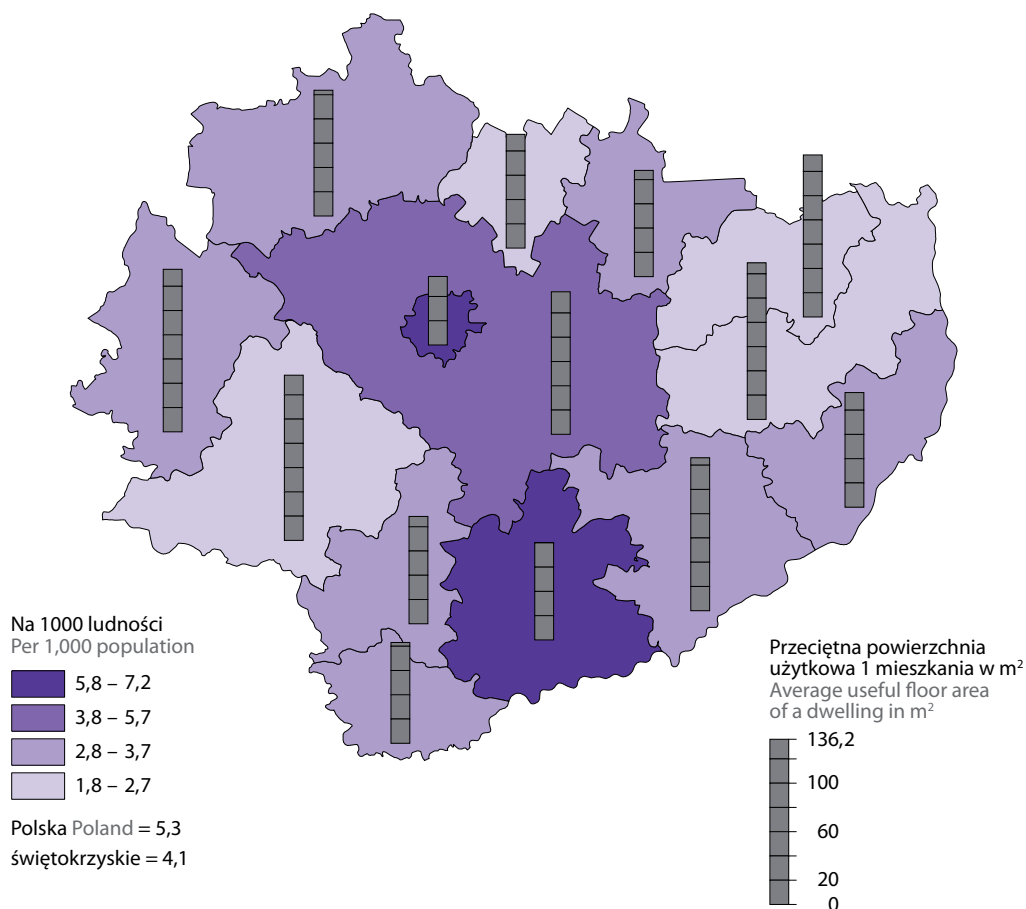
Mieszkania oddane do użytkowania w województwie są większe niż w kraju także pod względem przeciętnej liczby izb. W 2024 r. wskaźnik ten wyniósł odpowiednio 4,1 wobec 3,7 w Polsce. W województwie mieszkania w miastach mają 3,1 izby, a na wsi – 5,4 (w kraju odpowiednio 3,1 i 4,9).

Wszystkie mieszkania oddane do użytkowania w województwie świętokrzyskim w 2024 r. wyposażone były w podstawowe instalacje techniczno-sanitarne (wodociąg, kanalizację). Wodociąg z sieci posiadało 96,3% mieszkań, a kanalizację z odprowadzeniem do sieci 78,7%. W gaz z sieci wyposażonych było 37,9% mieszkań, natomiast w ciepłą wodę dostarczaną z elektrociepłowni, ciepłowni lub kotłowni osiedlowej – 22,5%. Do centralnej sieci grzewczej podłączonych było 22,0% mieszkań, a pozostałe posiadały indywidualne centralne ogrzewanie (14,0% wyposażonych było w kotły/piece na paliwo stałe, 40,4% w kotły/piece na paliwo gazowe, 5,7% w kotły/piece na biopaliwa, 9,8% w kotły/piece na energię elektryczną, a 8,0% w pozostałe rodzaje ogrzewania).

Jednym z mierników natężenia budownictwa mieszkaniowego jest liczba mieszkań oddanych do użytkowania w przeliczeniu na 1000 ludności. W 2024 r. wskaźnik ten w województwie świętokrzyskim osiągnął wartość 4,1 (wobec 3,7 przed rokiem). Wśród powiatów województwa najwięcej mieszkań w przeliczeniu na 1000 ludności oddano do użytkowania w m. Kielce i w powiecie buskim (po 7,2). Wskaźnik na poziomie przekraczającym średnią wielkość dla województwa uzyskano również w powiecie kieleckim (5,0). Najmniej mieszkań w przeliczeniu na 1000 ludności przekazano natomiast w powiatach ostrowieckim i opatowskim (po 1,8). Największe powierzchniowo mieszkania oddano do użytkowania w powiatach jędrzejowskim i włoszczowskim, gdzie przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania wyniosła odpowiednio 136,2 m² i 134,0 m², a najmniej w m. Kielce (56,5 m²).

Mapa 44. Mieszkania oddane do użytkowania w 2024 r.

Map 44. Dwellings completed in 2024

W 2024 r. w województwie świętokrzyskim wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym na realizację 5933 mieszkań, tj. o 19,9% więcej niż rok wcześniej i o 93,7% więcej niż w 2015 r. Liczba wydanych pozwoleń lub dokonanych zgłoszeń w województwie podobnie jak przed rokiem stanowiła 2,0% ogółu wydanych pozwoleń i dokonanych zgłoszeń w kraju.

Biorąc pod uwagę strukturę liczby mieszkań, na budowę których wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym według form budownictwa, największy udział miało budownictwo przeznaczone na sprzedaż lub wynajem (58,6%), następnie budownictwo indywidualne (40,6%) i komunalne (0,8%). W 2024 r. w województwie nie wydano pozwoleń lub nie dokonano zgłoszeń z projektem budowlanym na budowę mieszkań w ramach budownictwa spółdzielczego, społecznego czynszowego i zakładowego.

W 2024 r. wśród powiatów województwa świętokrzyskiego najwięcej pozwoleń lub dokonanych zgłoszeń odnotowano w mieście Kielce (2265) i powiecie kieleckim (1145), najmniej zaś w powiecie kazimierskim (63). Wzrost liczby mieszkań, na realizację których wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym (w relacji do 2023 r.) odnotowano w ośmiu powiatach, przy czym największy w powiecie starachowickim (o 187,8%). Mniejszą niż przed rokiem liczbę analizowanych pozwoleń lub zgłoszeń zanotowano natomiast w sześciu powiatach, a największy spadek wystąpił w powiecie jędrzejowskim (o 55,6%).

W 2024 r. rozpoczęto również budowę 5024 mieszkań, tj. o 40,3% więcej niż w poprzednim roku (w skali kraju odnotowano wzrost na poziomie 23,7%). W porównaniu z 2015 r. liczba rozpoczętych budów mieszkań wzrosła w województwie o 58,6% (w kraju wzrost o 38,9%). Rozpoczęte budowy w województwie stanowiły 2,1% ogółu rozpoczętych budów w kraju (wobec 1,9% w 2023 r.).

W 2024 r. wśród mieszkań, których budowę rozpoczęto w województwie 48,3% stanowiły inwestycje indywidualne. Znaczny udział przypadła również na mieszkania przeznaczone na sprzedaż lub wynajem (46,3% ogółu rozpoczętych budów w województwie).

W przekroju terytorialnym największą liczbę mieszkań, których budowę rozpoczęto w 2024 r. zanotowano w mieście Kielce (1432). Z kolei najmniej budów mieszkań rozpoczęto w powiecie kazimierskim (54). W odniesieniu do roku poprzedniego, wzrost liczby mieszkań, których budowę rozpoczęto, odnotowano w dziesięciu powiatach; najwyższy – w buskim (o 160,5%), natomiast spadek wystąpił w trzech powiatach, w tym największy – w powiecie ostrowieckim (o 12,8%).

6.3.4. Rynek wewnętrzny

6.3.4. Internal market

W 2024 r. kolejny rok z rzędu w województwie świętokrzyskim odnotowano spadek sprzedaży detalicznej w ujęciu rocznym, natomiast sprzedaż hurtowa, po ubiegłorocznym spadku, zanotowała 17% wzrost.

Dane zarówno o **sprzedaży detalicznej**, jak i **hurtowej** dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób, opracowane zostały na podstawie danych pozyskiwanych z miesięcznych meldunków o działalności gospodarczej DG-1.

W województwie świętokrzyskim w 2024 r. sprzedaż detaliczna towarów (w cenach bieżących), zrealizowana przez jednostki handlowe i niehandlowe o liczbie pracujących powyżej 9 osób, zmniejszyła się w relacji do poprzedniego roku o 0,6% (wobec spadku o 7,0% w 2023 r.). W relacji do 2021 r. sprzedaż detaliczna wzrosła o 14,1%. W kraju sprzedaż detaliczna ukształtowała się na poziomie o 3,3% wyższym niż w roku poprzednim (wobec wzrostu o 5,0% w 2023 r.).

Dane o **sprzedaży detalicznej towarów** (łącznie z podatkiem VAT) obejmują sprzedaż towarów własnych i komisowych (nowych i używanych), dokonywaną w punktach sprzedaży detalicznej, placówkach gastronomicznych oraz innych punktach sprzedaży (np. składy, magazyny) w ilościach wskazujących na zakup dla potrzeb indywidualnych nabywców.

Wykres 68. Dynamika sprzedaży detalicznej towarów (ceny bieżące)

2021=100

Chart 68. Indices of retail sales of goods (current prices)

2021=100

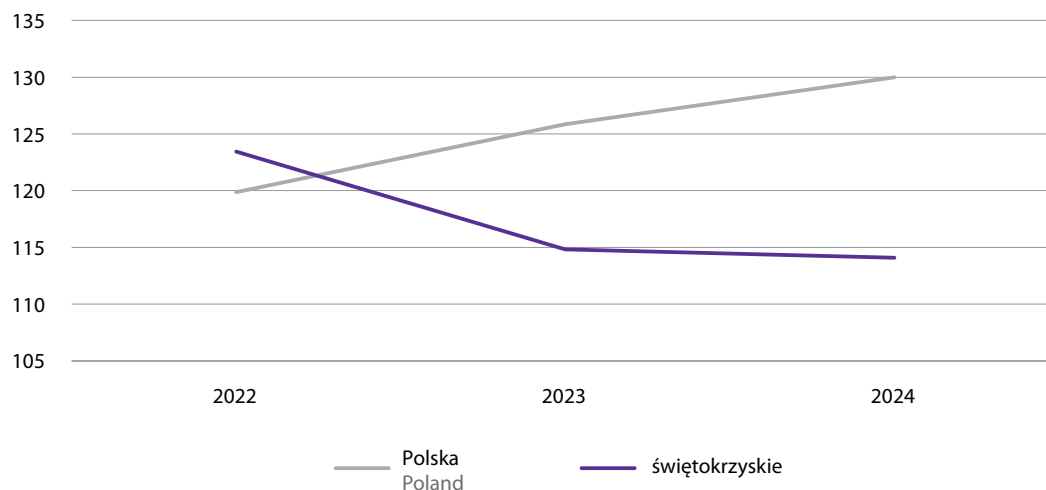
Tablica 39.

Table 39.

Dynamika sprzedaży detalicznej towarów^a (ceny bieżące)Indices of retail sales of goods^a (current prices)

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2023	2024	2024 Polska Poland
	rok poprzedni=100 previous year=100				
Ogółem Total	91,6	94,8	93,0	99,4	103,3
w tym: of which:					
Pojazdy samochodowe, motocykle, części Motor vehicles, motorcycles, parts	122,7	57,7	136,9	139,6	115,1
Paliwa stałe, ciekłe i gazowe Solid, liquid and gaseous fuels	78,2	77,4	36,2	242,2	101,7
Żywność, napoje i wyroby tytoniowe Food, beverages and tobacco products	111,3	103,4	92,4	98,0	102,9
Farmaceutyki, kosmetyki, sprzęt ortopedyczny Pharmaceuticals, cosmetics, orthopedic equipment	121,0	100,6	104,2	73,4	108,9
Tekstylia, odzież, obuwie Textiles, clothing, footwear	119,2	78,7	49,8	104,0	87,2
Meble, rtv, agd Furniture, radio, TV and household appliances	32,1	99,2	106,1	98,3	96,0
Prasa, książki, pozostała sprzedaż w wyspecjalizowanych sklepach Newspapers, books, other sale in specialised stores	66,7	190,4	124,6	79,8	104,0
Pozostałe Others	89,5	96,1	99,7	86,0	115,1

a Grupowania przedsiębiorstw dokonano na podstawie Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007), zaliczając przedsiębiorstwo do określonej kategorii według przeważającego rodzaju działalności, zgodnie z aktualnym stanem organizacyjnym. Kształtowanie się dynamiki sprzedaży detalicznej wynika m.in. ze zmiany zarówno przeważającego rodzaju działalności przedsiębiorstwa, jak i zmian organizacyjnych.

a Enterprises were grouped on the basis of the Polish Classification of Activities (PKD 2007), and a given enterprise is included in a specific category by predominating kind of activity and according to its present organisational status. The retail sales index results, inter alia, from a change in both the predominating kind of activity of the enterprise and in its organisation.

W 2024 r. wśród grup o znaczącym udziale w sprzedaży detalicznej ogółem największy spadek w ujęciu rocznym zanotowały jednostki zaklasyfikowane do grupy farmaceutyki, kosmetyki, sprzęt ortopedyczny (o 26,6%). Zmniejszyła się również sprzedaż w przedsiębiorstwach zgrupowanych w kategoriach: prasa, książki, pozostała sprzedaż w wyspecjalizowanych sklepach (o 20,2%), pozostałe (o 14,0%), żywność, napoje i wyroby tytoniowe (o 2,0%) oraz meble, rtv, agd (o 1,7%). Ponad dwukrotny wzrost sprzedaży detalicznej wykazały natomiast podmioty handlujące paliwami stałymi, ciekłymi i gazowymi.

Największy udział w wartości sprzedaży detalicznej ogółem miały przedsiębiorstwa prowadzące sprzedaż żywności, napojów i wyrobów tytoniowych (30,2% wobec 30,6% w 2023 r.), przedsiębiorstwa zgrupowane w kategorii pozostałe (21,1% wobec 24,4%) oraz jednostki handlujące meblami, artykułami rtv i agd (13,1%, wobec 13,3% w 2023 r.).

Dane o **sprzedaży hurtowej towarów** (łącznie z podatkiem VAT) obejmują sprzedaż z magazynów handlowych własnych lub użytkowanych, w których składowane towary stanowią własność przedsiębiorstw handlowych zaliczanych do sekcji „Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle”.

W 2024 r. w województwie świętokrzyskim wartość sprzedaży hurtowej towarów (w cenach bieżących) w przedsiębiorstwach handlowych ukształtowała się na poziomie o 14,0% wyższym niż w roku poprzednim, w tym w przedsiębiorstwach hurtowych zwiększyła się o 22,8% (wobec spadku odpowiednio o 9,0% i 7,1% w 2023 r.). Z kolei w porównaniu z 2021 r. sprzedaż hurtowa w jednostkach handlowych wzrosła o 5,8%, a w jednostkach hurtowych wzrost osiągnął poziom 19,3%. Dla porównania w kraju sprzedaż hurtowa w przedsiębiorstwach handlowych w omawianym roku była o 0,2% niższa niż w 2023 r. (kiedy notowano jej spadek o 18,1%), w tym w przedsiębiorstwach hurtowych zmniejszyła się o 1,4% (wobec spadku przed rokiem o 24,7%).

W 2024 r. w województwie świętokrzyskim wśród grup o znaczącym udziale w sprzedaży hurtowej (w jednostkach hurtowych) największy wzrost w relacji do poprzedniego roku obserwowano w grupie półproduktów i odpadów pochodzenia nierolniczego oraz złomu (o 35,6%), a w dalszej kolejności w grupach sprzedaż hurtowa niewyspecjalizowana (o 22,3%) oraz sprzedaż hurtowa żywności (o 10,4%). Z kolei spadek odnotowano m.in. w grupie sprzedaż hurtowa napojów alkoholowych i bezalkoholowych (o 22,2%).

6.3.5. Transport

6.3.5. Transport

W 2023 r., w relacji do roku ubiegłego, zanotowano w województwie poprawę sytuacji w obszarze sieci dróg publicznych. Zwiększyła się długość dróg o nawierzchni twardej ulepszonej. Kolejny rok z rzędu obserwowano rozbudowę infrastruktury rowerowej. Podobnie jak przed rokiem zwiększyły się przewozy pasażerskie regularną komunikacją autobusową. Wzrost liczby pasażerów odnotowano także w ramach komunikacji miejskiej.

Rozwój sieci transportowej wpływa na rozwój przemysłu i miast, jak również warunkuje przemieszczanie towarów oraz ludności na każdym poziomie podziału terytorialnego. Jednym z istotnych elementów sieci transportowej jest sieć dróg publicznych.

Drogi publiczne to drogi zaliczone na podstawie przepisów ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (tekst jednolity Dz. U. z 2024 r. poz. 320) do jednej z kategorii dróg, z których może korzystać każdy, zgodnie z ich przeznaczeniem. Ze względu na funkcje w sieci drogowej, dzielą się na następujące kategorie: drogi krajowe, drogi wojewódzkie, drogi powiatowe oraz drogi gminne.

W województwie świętokrzyskim na koniec 2023 r. długość dróg publicznych wyniosła 17,4 tys. km, z czego 86,2% stanowiły drogi o nawierzchni twardej, a 13,8% – drogi o nawierzchni gruntowej. Dla porównania w kraju udziały te wyniosły odpowiednio 74,7% oraz 25,3%.

Od 2015 r. sieć dróg publicznych o twardej nawierzchni w województwie systematycznie się powiększa. W relacji do 2022 r. ich długość wzrosła o 1,3%, tj. o 194,7 km, a w odniesieniu do 2015 r. zanotowano wzrost na poziomie 6,3% (o 883,9 km). W 2023 r. wśród dróg o nawierzchni twardej 92,1% stanowiły drogi o nawierzchni twardej ulepszonej. Ich długość zwiększyła się o 1,5% w porównaniu z rokiem poprzednim. Z kolei długość dróg o nawierzchni gruntowej z roku na rok ulega zmniejszeniu. W skali roku zanotowano ich spadek o 1,7% (o 41,9 km), a w relacji do 2015 r. – o 28,5% (o 959,5 km). W 2023 r. w granicach województwa leżało 4,7% ogólnej długości dróg o nawierzchni twardej w kraju i 2,2% dróg gruntowych.

Tablica 40. Drogi publiczne według rodzajów nawierzchni

Stan w dniu 31 grudnia

Table 40. Public roads by type of surface

As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023
Ogółem w km Total in km	17489,6	17499,6	17261,2	17414,0
O nawierzchni twardej Hard surface	14126,0	14774,5	14815,2	15009,9
ulepszonej improved	12290,0	13410,1	13615,6	13820,0
O nawierzchni gruntowej Unsurfaced	3363,6	2725,1	2446,0	2404,1

Źródło: dane Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad.

Source: data of the General Directorate for National Roads and Motorways.

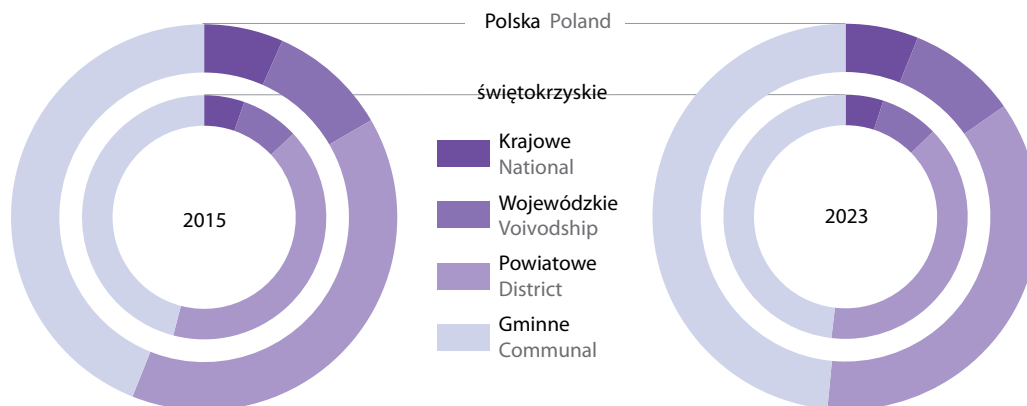
W strukturze dróg województwa o nawierzchni twardej przeważały drogi o znaczeniu lokalnym, tj. powiatowe i gminne. W 2023 r. ich długość wyniosła odpowiednio 5868,0 km i 7225,2 km, stanowiąc łącznie 87,2% długości dróg publicznych o twardej nawierzchni w województwie. Z kolei długość dróg krajowych przebiegających przez teren województwa świętokrzyskiego w 2023 r. wyniosła 756,5 km, a wojewódzkich 1160,2 km. Wśród wyżej omawianych kategorii dróg o nawierzchni twardej, zarówno w porównaniu z 2022 r., jak i z 2015 r. najbardziej rozwinęła się sieć dróg gminnych, których długość zwiększyła się odpowiednio o 2,7% i 11,4%.

Wykres 69. Struktura dróg publicznych o twardej nawierzchni

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 69. Structure of hard surface public roads

As of 31 December

Na terenie województwa świętokrzyskiego drogami o najwyższych parametrach technicznych były drogi ekspresowe. W 2023 r. tworzyły one sieć o długości 105,5 km, co stanowiło 0,7% dróg o twardej nawierzchni w województwie. W porównaniu z 2022 r. ich długość nie uległa zmianie, natomiast w relacji do 2015 r. zanotowano wzrost o 48,4 km. W przeliczeniu na 1000 km² powierzchni województwa w 2022 r. długość tej kategorii dróg wyniosła 9,0 km (w 2015 – 4,9 km).

Tablica 41. Drogi publiczne o twardej nawierzchni

Table 41.

Stan w dniu 31 grudnia
Hard surface public roads
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023
Ogółem w km Total in km	14126,0	14774,5	14815,2	15009,9
na 100 km ² per 100 km ²	120,6	126,2	126,5	128,2
W tym o nawierzchni ulepszonej Of which with improved surface	12290,0	13410,0	13615,6	13820,0
ekspresowe expressways	57,1	105,5	105,5	105,5

Źródło: dane Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad.

Source: data of the General Directorate for National Roads and Motorways.

W 2023 r. w przeliczeniu na 100 km² powierzchni długość dróg o twardej nawierzchni (krajowych, wojewódzkich, powiatowych i gminnych) w województwie wyniosła 128,2 km (w kraju – 101,9 km), podczas gdy w 2022 r. – 126,5 km. Pod względem gęstości sieci dróg publicznych o twardej nawierzchni województwo świętokrzyskie znajdowało się na trzecim miejscu w kraju (najwyższy wskaźnik odnotowano w województwie śląskim – 178,2 km na 100 km², a najniższy w województwie warmińsko-mazurskim – 60,9 km na 100 km²).

W analizowanym roku na 100 km² powierzchni województwa przypadało: 6,5 km dróg krajowych, 9,9 km dróg wojewódzkich oraz 111,8 km dróg gminnych i powiatowych o twardej nawierzchni.

W przekroju terytorialnym województwa w 2023 r. najwyższy wskaźnik gęstości dróg gminnych i powiatowych o twardej nawierzchni zanotowano w m. Kielce (255,9 km na 100 km²) i w powiecie kazimierskim (183,4 km), a najniższy w powiecie włoszczowskim (75,2 km) i koneckim (78,7 km). Z kolei największy wzrost analizowanej relacji, w odniesieniu do 2015 r., wystąpił w powiecie kazimierskim, gdzie gęstość dróg gminnych i powiatowych o twardej nawierzchni wzrosła o 15,7 km na 100 km², a spadek w staszowskim (o 22,1 km na 100 km²).

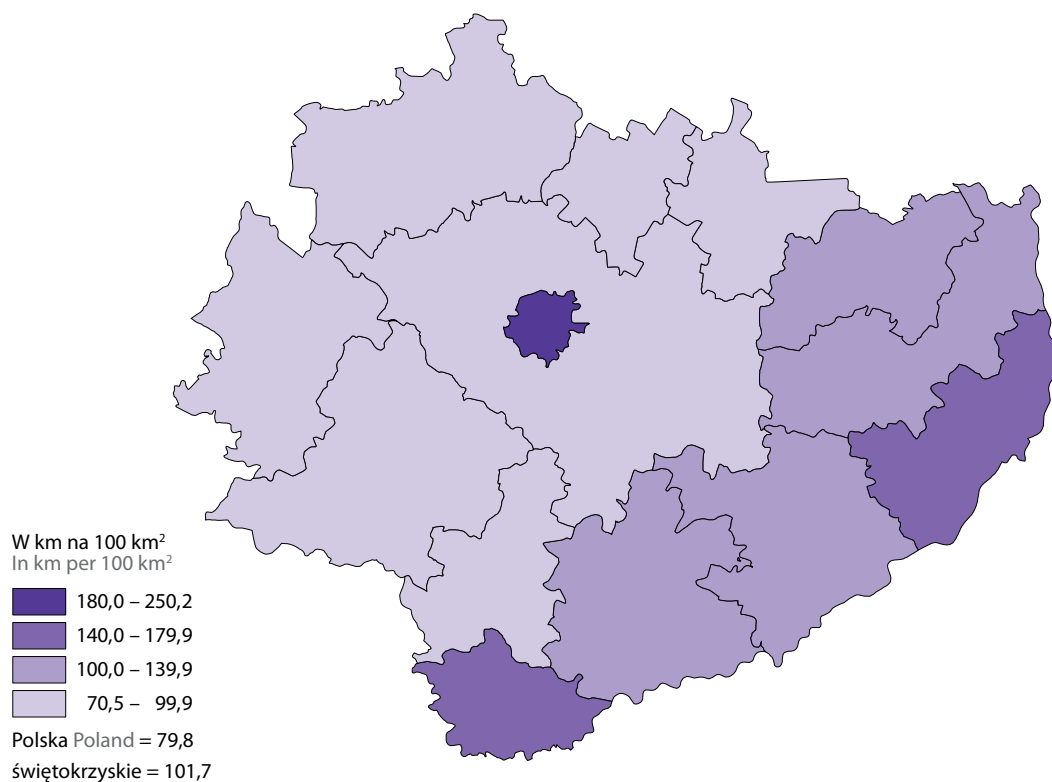
Obniżył się udział dróg gminnych i powiatowych o nawierzchni gruntowej w ogólnej długości tych dróg. W porównaniu z 2022 r. uległ on zmniejszeniu o 0,4 p.proc. (o 6,0 p.proc w relacji do 2015 r.) i w 2023 r. osiągnął poziom 15,5%. W przekroju terytorialnym analizowany udział wahał się między 7,2% w powiecie jędrzejowskim a 24,5% w powiecie staszowskim.

Mapa 45. Drogi gminne i powiatowe o nawierzchni twardej ulepszonej w 2023 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 45. Improved hard surface communal and district roads in 2023

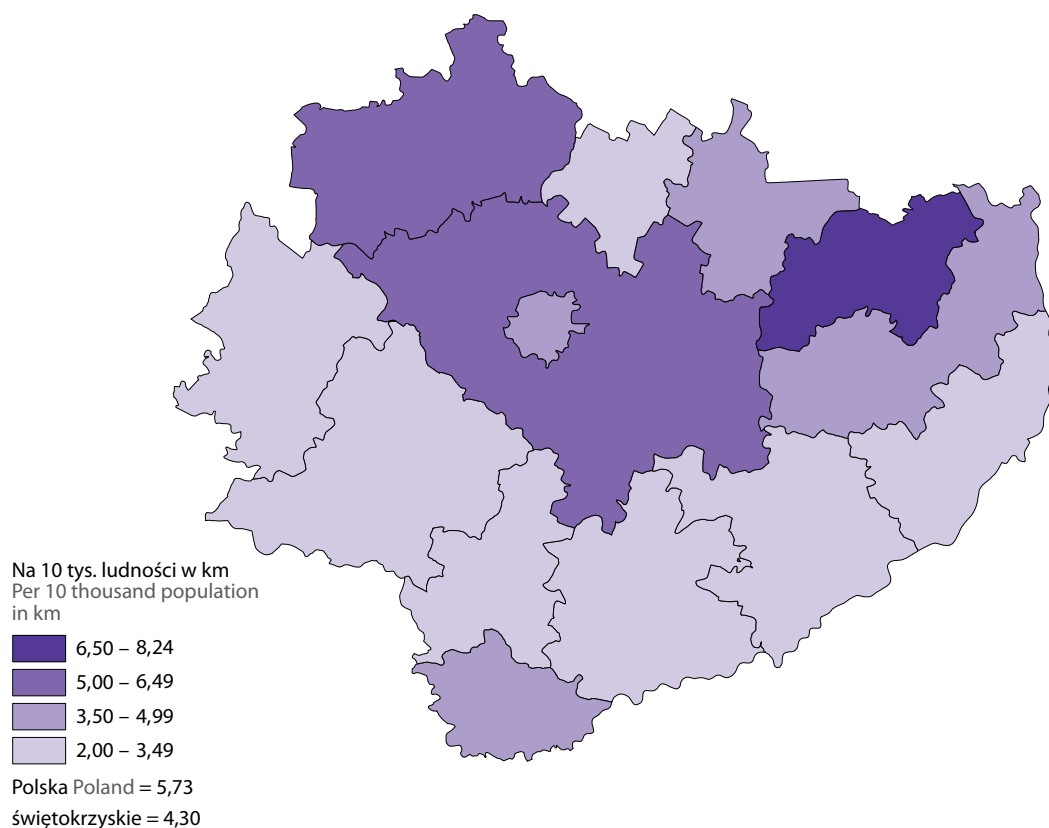
As of 31 December

Istotnym elementem infrastruktury drogowej, w szczególności w kontekście gospodarki niskoemisyjnej i ochrony środowiska, jest sieć dróg dla rowerów (ścieżek rowerowych). W województwie świętokrzyskim, podobnie jak w skali całego kraju, obserwuje się roczny wzrost ich długości. W 2023 r. w województwie świętokrzyskim łączna długość ścieżek rowerowych wyniosła 502,8 km, co w porównaniu 2022 r. oznacza wzrost o 55,2 km, a w relacji do 2015 r. – o 286,6 km.

W 2023 r. na 100 km² powierzchni województwa przypadało 4,29 km ścieżek rowerowych (przeciętnie w kraju – 6,87 km). Znacznie poniżej średniej krajowej ukształtował się również wskaźnik przedstawiający długość ścieżek rowerowych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców. W 2023 r. dla województwa świętokrzyskiego wyniósł 4,30 km i był o 1,43 km niższy niż przeciętnie w kraju. W porównaniu z 2022 r. długość ścieżek rowerowych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców wzrosła o 13,2%, a w relacji do 2015 r. wzrost był dwuipółkrotny.

Mapa 46. Ścieżki rowerowe w 2023 r.
Map 46. Cycle paths in 2023

W 2023 r. w odniesieniu do 2015 r. we wszystkich powiatach odnotowano wzrost długości ścieżek rowerowych. Najwięcej powstało ich w powiecie kieleckim (82,4 km), a najmniej w powiecie sandomierskim (0,9 km). Największą gęstość dróg rowerowych – 79,25 km na 100 km² posiadało m. Kielce, a najmniejszą powiat pińczowski – 1,42 km na 100 km². Z kolei największą długością ścieżek rowerowych w przeliczeniu na 10 tys. ludności w województwie charakteryzował się powiat ostrowiecki (8,24 km), a najkrótszą – powiat staszowski (2,00 km).

W 2023 r. w województwie regularna komunikacja autobusowa, realizowana przez przedsiębiorstwa o liczbie pracujących powyżej 9 osób (bez przedsiębiorstw komunikacji miejskiej), prowadzona była wyłącznie na 351 liniach krajowych (brak linii międzynarodowych) o długości 15,1 tys. km. W relacji do 2022 r. liczba połączeń krajowych zwiększyła się o 97 linii, a ich długość wzrosła o 6,3 tys. km. Spadek odnotowano natomiast w odniesieniu do 2015 r., gdzie liczba krajowych linii regularnej komunikacji autobusowej zmniejszyła się o 26 połączeń, a ich długość o 6,0 tys. km. W ogólnej liczbie linii krajowych 79,5% stanowiły linie podmiejskie (linie w granicach do 50–60 km, łączące osiedla wiejskie z ośrodkami gminnymi, powiatowymi i wojewódzkimi).

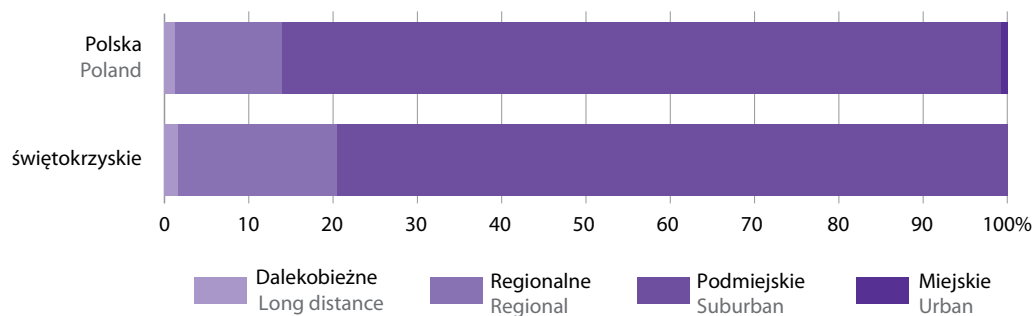
W 2023 r. transportem autobusowym przewieziono 3,9 mln pasażerów, tj. o 32,6% więcej niż w 2022 r., a o 46,2% mniej niż w 2015 r. Zmniejszyła się, zarówno w porównaniu z 2022 r. (o 1,5 km), jak i z 2015 r. (o 0,5 km), średnia odległość przewozu 1 pasażera w komunikacji krajowej i w 2023 r. wyniosła 29,8 km.

Wykres 70. Krajowe linie regularnej komunikacji autobusowej w 2023 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 70. National lines of scheduled bus transport in 2023

As of 31 December

W 2023 r. przedsiębiorstwa komunikacji miejskiej (o liczbie pracujących powyżej 9 osób) w województwie świętokrzyskim prowadziły przewozy na 117 liniach autobusowych o łącznej długości 1,6 tys. km. W skali roku długość linii komunikacyjnych zmniejszyła się o 91,8 km, natomiast w relacji do 2015 r. zanotowano spadek na poziomie o 668,2 km.

Komunikacja miejska dysponowała 302 autobusami o łącznej liczbie miejsc wynoszącej 30,6 tys. W skali roku tabor komunikacji miejskiej uległ nieznacznemu zmniejszeniu (o 5 pojazdów). Z kolei liczba miejsc zmniejszyła się o 320. Zwiększył się natomiast w ogólnej liczbie autobusów udział tych, które były przystosowane do przewozu osób niepełnosprawnych – z poziomu 97,4% w 2022 r. do 99,7% w 2023 r. W 2023 r. taborom komunikacji miejskiej przewieziono 47,1 mln pasażerów, co oznacza wzrost o 12,2% w porównaniu z 2022 r. i spadek o 2,9% w relacji do 2015 r.

Tablica 42. Komunikacja miejska^a

Stan w dniu 31 grudnia

Table 42.

Urban transport^a

As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023
Długość linii komunikacji miejskiej ogółem w km Total length of urban transport lines in km	2247,7	1760,0	1671,3	1579,5
linii autobusowych bus lines	2247,7	1760,0	1671,3	1579,5
Tabor komunikacji miejskiej Urban transport stock				
autobusy buses	484	319	307	302
w tym przystosowane do przewozu osób niepełnosprawnych of which adapted to carry people with disabilities	325	259	299	301
Liczba miejsc w autobusach Number of seats in buses	43060	31633	30877	30557
w tym przystosowane do przewozu osób niepełnosprawnych of which adapted to carry people with disabilities	32357	26072	30528	30532
Przewozy pasażerów w mln (w ciągu roku) Transport of passengers in millions (during the year)	48,5	32,9	42,0	47,1
Przewozy pasażerskie na 1 mieszkańca (w ciągu roku) Passenger transport per capita (during the year)	38,5	27,3	35,5	40,1

^a Dane dotyczą przedsiębiorstw i zakładów komunikacji miejskiej o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

^a Data concern entities and urban transport enterprises in which the number of employed persons exceeds 9 persons.

Sieć kolejowa w 2023 r. w województwie świętokrzyskim wyniosła 720 km (3,7% długości sieci kolejowej w kraju) i w relacji do 2022 r. zmniejszyła się o 7 km. Zmniejszył się wskaźnik obrazujący gęstość sieci kolejowej, czyli długość linii kolejowych na 100 km² powierzchni. W 2023 r. wyniósł on 6,1 km wobec 6,2 km przed rokiem (w kraju odnotowano wzrost z 6,2 km do 6,3 km). Ponad 77% linii kolejowych eksploatowanych w województwie było zelektryfikowanych (w kraju – 62,5%). W 2023 r. transportem kolejowym w województwie przewieziono ponad cztery miliony pasażerów (1,2% ogółu w kraju).

6.3.6. Energia

6.3.6. Energy

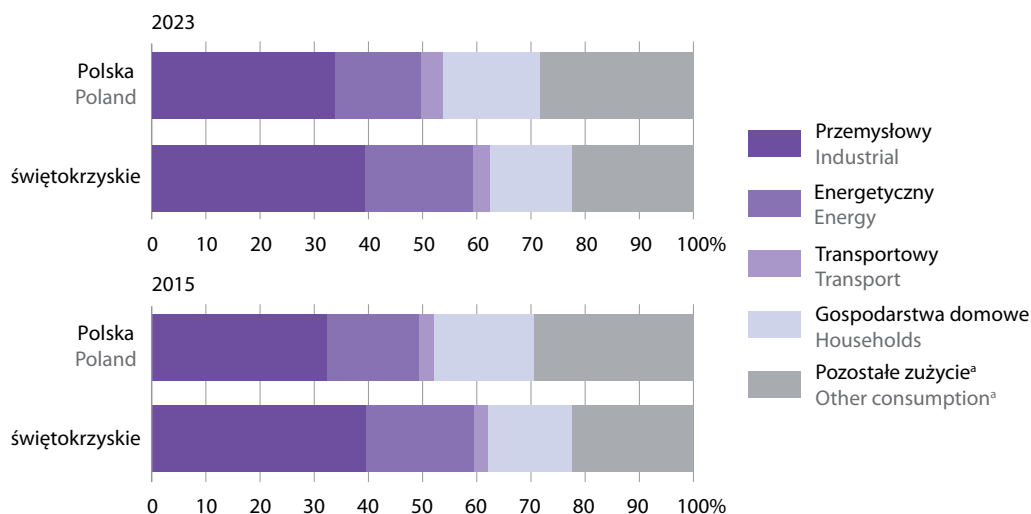
W 2023 r. w województwie świętokrzyskim, w relacji do roku ubiegłego, zmniejszyła się moc zainstalowana i osiągalna elektrowni, a udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej ogółem był nieznacznie większy niż przeciętny poziom w kraju. W sektorze gospodarstw domowych zanotowano spadek zużycia energii elektrycznej. Niższy poziom osiągnął również wskaźnik obrazujący zużycie energii elektrycznej w przeliczeniu na 1 odbiorcę.

W 2023 r. łączna moc zainstalowana elektrowni wyniosła w Polsce 66091,4 MW, a moc osiągalna 64184,8 MW. Z wartości ogółem odpowiednio 3,3% (2211,0 MW) oraz 3,5% (2227,7 MW) posiadały zakłady zlokalizowane na terenie województwa świętokrzyskiego. W relacji do 2015 r. w województwie świętokrzyskim w przedsiębiorstwach produkujących energię elektryczną zwiększyła się zarówno moc zainstalowana, jak i moc osiągalna (analogiczna tendencja w kraju). Wzrost w przypadku mocy zainstalowanej wyniósł 17,8%, a mocy osiągalnej – 16,2% (w kraju wzrost odpowiednio o 63,8% i 60,7%). Spadek zanotowano natomiast w relacji do 2022 r., gdzie moc zainstalowana zmniejszyła się o 6,8%, a moc osiągalna – o 6,9% (w kraju wzrost odpowiednio o 9,4% i 9,2%).

Energia produkowana była przede wszystkim w elektrowniach zawodowych, tj. elektrowniach dostarczających energię elektryczną do ogólnej sieci elektroenergetycznej i na potrzeby wszystkich odbiorców. W 2023 r. w porównaniu z rokiem poprzednim w województwie zwiększyła się wielkość mocy zainstalowanej i osiągalnej tego typu elektrowni. Moc zainstalowana elektrowni zawodowych w 2023 r. wzrosła o 0,5% i wyniosła 1909,7 MW, a moc osiągalna tych elektrowni o 0,5% do 1929,5 MW. Moc osiągalna elektrowni zawodowych stanowiła 86,6% ogółu mocy osiągalnej w elektrowniach (w 2022 r. – 80,2%).

Wykres 71. Struktura zużycia energii elektrycznej według sektorów gospodarki

Chart 71. Structure of electricity consumption by economy sectors

a Łącznie z rolnictwem.
a Including agriculture.

W 2023 r. w województwie świętokrzyskim wyprodukowano 7782,0 GWh energii elektrycznej, co stanowiło 4,7% ogółu energii elektrycznej wyprodukowanej w kraju. W relacji do 2015 r. zanotowano spadek produkcji energii na poziomie 21,4% (w kraju wzrost o 1,4%). Z kolei w porównaniu z 2022 r. produkcja energii elektrycznej w województwie zmalała o 20,5% (w Polsce spadek o 7,0%).

W 2023 r. w województwie świętokrzyskim produkcja energii elektrycznej z odnawialnych nośników energii wyniosła 2226,8 GWh, tj. o 18,0% mniej niż w 2015 r. i o 9,4% więcej niż w roku poprzednim (w skali kraju zanotowano wzrost odpowiednio o 101,9% oraz 21,6%). Udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej ogółem w województwie ukształtował się na poziomie 28,6% (więcej o 1,1 p.proc. niż w 2015 r. i o 7,8 p.proc. niż w 2022 r.) i był nieznacznie większy niż przeciętny poziom w kraju, który w 2023 r. wyniósł 27,4% (wzrost o 13,6 p.proc. w relacji do 2015 r. i o 6,4 p.proc. w porównaniu z 2022 r.).

Informacje o **liczbie odbiorców i zużyciu energii** elektrycznej dotyczą gospodarstw domowych oraz gospodarstw zbiorowego zamieszkania, które opłacają rachunki za zużycie energii elektrycznej według stawek grupy taryfowej „gospodarstwa domowe”. Dane o zużyciu energii elektrycznej ustala się na podstawie wpłat zaliczkowych dokonanych przez odbiorców.

Tablica 43. Odbiorcy i zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych
Table 43. Consumers and consumption of electricity in households

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023
Odbiorcy (stan w dniu 31 grudnia) w tys. Consumers (as of 31 December) in thousands	458,5	484,7	491,3	494,5
miasta urban areas	234,3	257,8	263,1	266,4
wieś rural areas	224,2	226,9	228,2	228,1
Zużycie (w ciągu roku): Consumption (during the year):				
w GWh in GWh	759,9	811,3	752,9	748,4
miasta urban areas	343,3	375,7	358,0	356,6
wieś rural areas	416,6	435,6	394,9	391,7
w kWh na odbiorcę ^a in kWh per consumer ^a	1657,3	1673,6	1532,5	1513,4
miasta urban areas	1464,9	1457,2	1360,8	1338,7
wieś rural areas	1858,3	1919,4	1730,3	1717,5

a Do przeliczeń przyjęto liczbę odbiorców według stanu w dniu 31 grudnia.

Źródło: dane Ministerstwa Klimatu i Środowiska.

a The number of consumers as of 31 December was used in calculations.

Source: data of Ministry of Climate and Environment.

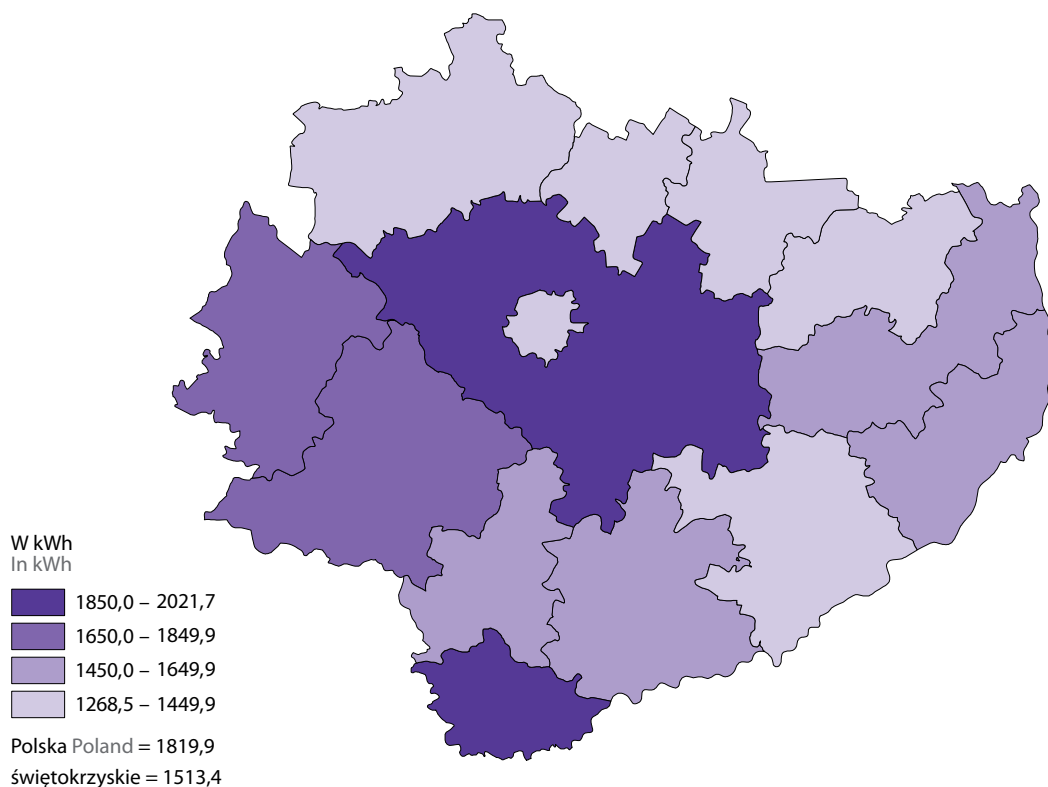
Odbiorcami energii są przede wszystkim sektor przemysłowy i gospodarstwa domowe. W 2023 r. w województwie świętokrzyskim w sektorze gospodarstw domowych prawie pół miliona odbiorców zużyło 748,4 GWh energii elektrycznej. W porównaniu z 2015 r. liczba odbiorców zwiększyła się o 7,8% (w kraju o 13,1%). W porównaniu z 2022 r. również obserwuje się wzrost liczby gospodarstw domowych korzystających z energii elektrycznej – w Polsce i w województwie po 0,6%. Pomimo większej liczby odbiorców w świętokrzyskim zmniejszyło się zużycie energii elektrycznej ogółem przez gospodarstwa domowe. W relacji do 2015 r. zmalało ono o 1,5%, a w porównaniu z 2022 r. – o 0,6% (w kraju odpowiednio wzrost o 5,2% i spadek o 1,0%).

Wśród odbiorców energii elektrycznej w województwie świętokrzyskim nieznacznie przeważali mieszkańcy miast, stanowiąc 53,9% ogółu odbiorców. Ich liczba w skali roku zwiększyła się o 1,3%. Liczba odbiorców z terenów wiejskich zmalała w tym okresie o 0,1%. Większe zużycie energii obserwowano na wsi. W 2023 r. odbiorcy z terenów wiejskich województwa zużyli 52,3% ogółu energii elektrycznej zużytej w województwie. W relacji do 2022 r. zużycie energii w mieście zmalało o 0,4%, a na wsi o 0,8%.

Zmniejszyło się zużycie energii elektrycznej w przeliczeniu na 1 odbiorcę. W 2023 r. wskaźnik ten w gospodarstwach domowych w województwie świętokrzyskim wyniósł 1513,4 kWh i w porównaniu z 2022 r. zmniejszył się o 1,2%. Nieznacznie obniżył się także analizowany wskaźnik obliczony odrębnie dla miast i terenów wiejskich województwa. W skali roku zużycie energii elektrycznej na 1 odbiorcę w miastach zmniejszyło się o 1,6%, a na wsi o 0,7%.

W układzie przestrzennym województwa zużycie energii elektrycznej na 1 odbiorcę było zróżnicowane i wahało się między 1268,5 kWh (powiat ostrowiecki) a 2021,7 kWh (powiat kazimierski). W skali roku największy spadek zużycia energii elektrycznej w przeliczeniu na 1 odbiorcę wystąpił w opatowskim (o 5,5%), a wzrost w kieleckim (o 2,4%).

Mapa 47. Zużycie energii elektrycznej na 1 odbiorcę w gospodarstwach domowych w 2023 r.
Map 47. Consumption of electricity in households per consumer in 2023

Po spadku przed rokiem ponownie odnotowano wzrost w zakresie zużycia energii elektrycznej przypadającej na 1 mieszkańca. W 2023 r. relacja ta kształtowała się na poziomie 637,8 kWh (w kraju – 789,8 kWh) i w porównaniu z 2022 r. zwiększyła się o 0,1% (w kraju spadek o 0,6%).

Rozdział 7. Zarządzanie rozwojem

Chapter 7. Development management

7.1. Dochody jednostek samorządu terytorialnego

7.1. Revenue of local government units

W 2023 r. dochody ogółem jednostek samorządu terytorialnego (JST) województwa świętokrzyskiego były wyższe niż rok wcześniej. W strukturze dochodów zwiększył się udział subwencji ogólnej, zmniejszył się natomiast udział dochodów własnych i dotacji ogółem.

W 2023 r. jednostki samorządu terytorialnego województwa świętokrzyskiego osiągnęły dochód w wysokości 11031,8 mln zł. W strukturze dochodów ogółem największy udział miały dochody gmin (58,5%). W mniejszym stopniu na osiągnięty dochód złożyły się dochody powiatów (17,0%), miasta Kielce (15,2%) oraz województwa (9,3%).

W porównaniu z 2022 r. dochody ogółem JST były wyższe o 549,8 mln zł, tj. o 5,2%. Wzrost dochodów odnotowano w budżetach: województwa (o 38,5%), powiatów (o 16,4%) i miasta Kielce (o 6,3%). Dochody budżetów gmin zmniejszyły się natomiast o 1,5%.

Lata 2015-2023 to w województwie okres systematycznego wzrostu dochodów ogółem JST. W odniesieniu do 2015 r. zwiększyły się one o 78,4%. Stosunkowo największy wzrost odnotowano w budżetach gmin (o 90,0%), następnie powiatów (o 81,9%), a znacznie mniejszy w budżetach miasta Kielce oraz województwa (po 53,9%).

Dochody ogółem JST w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2023 r. wyniosły łącznie 9403 zł i były wyższe o 536 zł (tj. o 6,0%) niż przed rokiem oraz o 4495 zł (91,6%) niż w 2015 r. Jednostki poszczególnych szczebli samorządu terytorialnego dość wyraźnie różniły się między sobą pod względem wielkości omawianego wskaźnika. W mieście Kielce i gminach był on znacznie wyższy niż w powiatach i województwie.

Wśród gmin najwyższy przeciętny dochód na 1 mieszkańca w 2023 r. odnotowano w: Wilczycach (10956 zł), Bałtowie (10930 zł) i Nowinach (10715 zł), a najniższy w: Wąchocku (5252 zł), Skarżysku-Kamiennej (5110 zł) i Włoszczowie (4973 zł). Wśród powiatów omawiany wskaźnik wyniósł od 1064 zł w kieleckim do 3307 zł w opatowskim.

Tablica 44. **Dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego**
Table 44. Revenue of budgets of local government units

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023	
	na 1 mieszkańca w zł per capita in PLN			udział dochodów własnych w % ogółem dochodów share of own revenue in % of total revenue	
Ogółem Total	4908	7745	8867	9403	39,0
Gminy ^a Gminas ^a	3199	5555	6565	6516	39,2
Miasto na prawach powiatu City with powiat status	5497	8055	8559	9170	48,3
Powiaty Powiats	973	1454	1619	1897	29,8
Województwo Voivodship	527	572	624	871	39,0

a Bez gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

a Excluding of gminas which are also cities with powiat status.

Jedną z podstawowych miar samodzielności JST jest ich samodzielność finansowa, mierzona udziałem dochodów własnych w dochodach ogółem. Wysoki udział dochodów własnych gwarantuje możliwość prowadzenia autonomicznej polityki rozwoju, w tym polityki inwestycyjnej.

Źródłami **dochodów własnych** jednostek samorządu terytorialnego są m.in.: wpływy z podatków, opłat, dochody z majątku JST, spadki, zapisy i darowizny na rzecz JST, dochody z kar pieniężnych i grzywien określonych w odrębnych przepisach, odsetki od pożyczek udzielanych przez jednostki samorządu terytorialnego (o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej), odsetki od nieterminowo przekazywanych należności stanowiących dochody JST, odsetki od środków finansowych gromadzonych na rachunkach bankowych (o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej) i inne. W rozumieniu ustawy dochodami własnymi jednostek samorządu terytorialnego są również udziały we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych (PIT) oraz z podatku dochodowego od osób prawnych (CIT).

Głównym źródłem dochodów JST były dochody własne, które w 2023 r. wyniosły 4297,3 mln zł i stanowiły 39,0% dochodów ogółem. Wzrosły one zarówno w porównaniu z 2022 r. (o 2,3%), jak i 2015 r. (o 76,8%). Najwyższy udział dochodów własnych w dochodach ogółem odnotowano w budżecie miasta Kielce (48,3%), a następnie w budżetach gmin (39,2%), województwa (39,0%) oraz powiatów (29,8%).

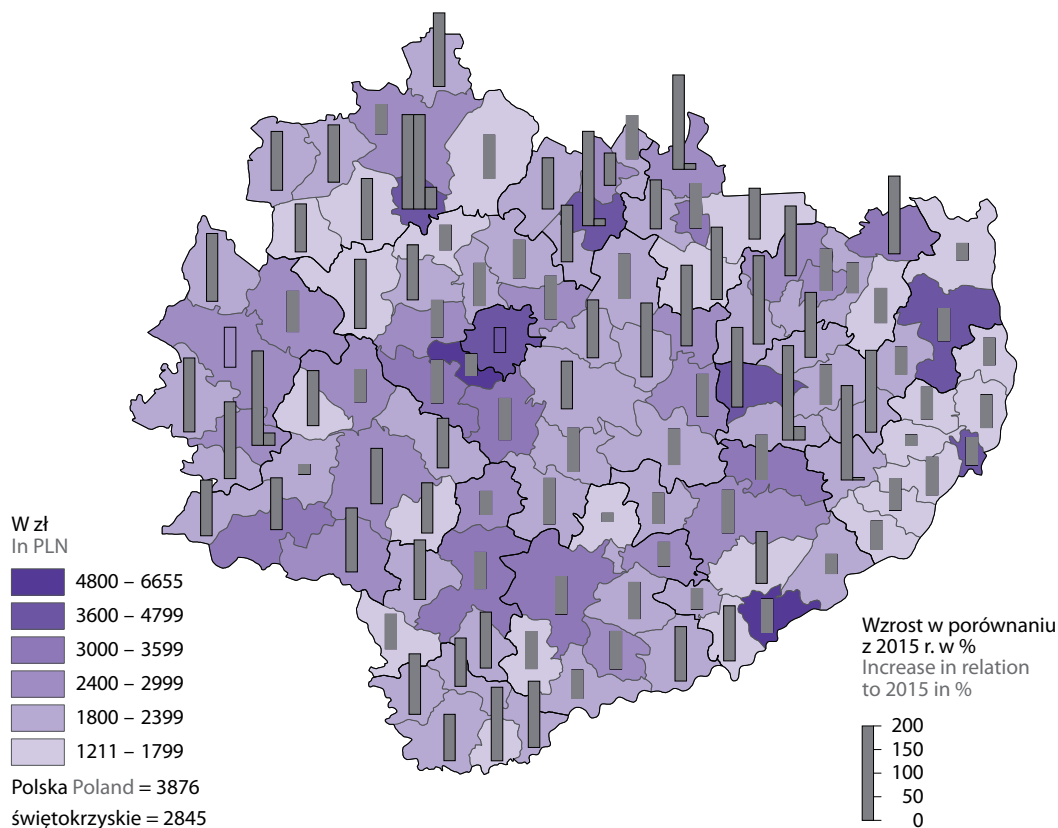
Udział dochodów własnych w dochodach ogółem w poszczególnych gminach województwa świętokrzyskiego był zróżnicowany i kształtował się w zakresie od 14,6% w Zawichoście do 72,1% w Połaniecu. Wśród powiatów najwyższy udział dochodów własnych odnotowano w kieleckim (47,4%), a najmniejszy w kazimierskim (23,4%).

W strukturze dochodów własnych JST największy udział miały wpływy z podatku dochodowego od osób fizycznych (27,3%). Wpływy z podatku od nieruchomości stanowiły 16,8% dochodów własnych, z podatku dochodowego od osób prawnych – 8,2%, a dochody z majątku – 4,6%.

Dochody własne budżetów JST w przeliczeniu na 1 mieszkańca kształtowały się w 2023 r. na poziomie 3663 zł i były wyższe niż w 2022 r. o 3,1 % oraz o 89,9% w odniesieniu do 2015 r. Najwyższe dochody własne na 1 mieszkańca zanotowano w mieście Kielce – 4433 zł (o 191 zł więcej niż w 2022 r.). W gminach na 1 mieszkańca przypadało przeciętnie 2551 zł (o 7 zł mniej), w powiatach – 566 zł (o 2 zł mniej), a w województwie – 340 zł (o 88 zł więcej). Znaczne dysproporcje między jednostkami poszczególnych szczebli samorządu terytorialnego wynikają przede wszystkim z ustawowo różnych udziałów we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych oraz z podatku dochodowego od osób prawnych.

W 2023 r. w grupie najzamożniejszych gmin województwa znalazły się Połaniec i Nowiny, gdzie na 1 mieszkańca przypadało średnio odpowiednio 6655 zł oraz 6317 zł dochodów własnych. Najniższe dochody własne na 1 mieszkańca odnotowano w gminach Mniów (1211 zł) i Tarłów (1351 zł).

Mapa 48. Dochody własne budżetów gmin^a na 1 mieszkańca w 2023 r.
Map 48. Own revenue of budgets of gminas^a per capita in 2023

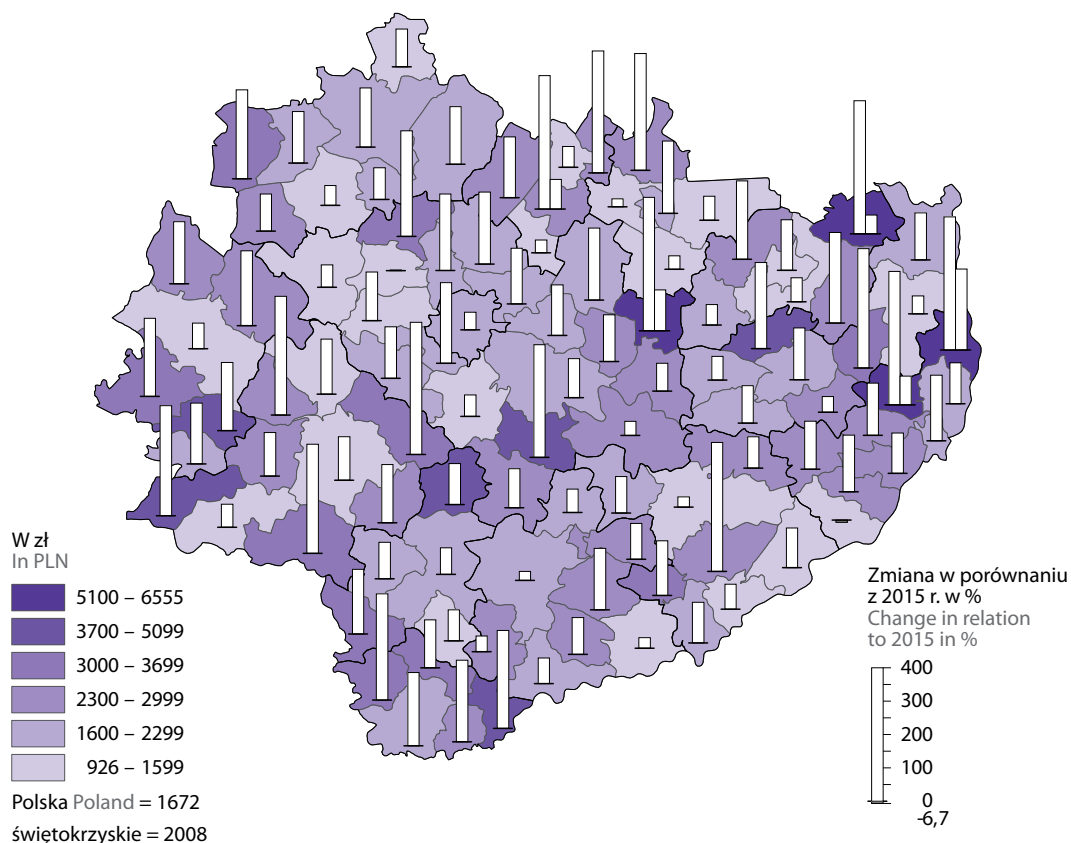

^a Dochody miast na prawach powiatu obejmują środki otrzymywane w ramach części gminnej i powiatowej.
^a Revenues of cities with powiat status include funds received under the gmina and powiat parts.

Oprócz dochodów własnych na rachunki jednostek samorządu terytorialnego wpływają dotacje, które w 2023 r. wyniosły 3086,5 mln zł, z czego 1414,0 mln zł (45,8%) to dotacje na zadania inwestycyjne. Łącznie dotacje stanowiły 28,0% ogółu dochodów JST (o 5,2 p.proc. mniej niż w 2022 r.), przy czym w budżetach gmin 30,9%, powiatów 25,9%, województwa 24,0%, a najmniej w budżecie miasta Kielce - 21,7%. W porównaniu z 2022 r. dotacje ogółem były niższe o 390,1 mln zł (tj. o 11,2%), przy czym dotacje na zadania inwestycyjne wzrosły o 709,9 mln zł (tj. dwukrotnie).

W 2023 r. dotacje ogółem otrzymane przez JST w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły średnio 2631 zł. W gminach było to przeciętnie 1011 zł, w mieście Kielce - 1989 zł, w powiatach - 491 zł, a w województwie 209 zł. W ujęciu gminnym dotacje ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca kształtowały się od 926 zł we Włoszczowie do 6555 zł w Zawichoście.

Mapa 49. Dotacje^a dla gmin^b na 1 mieszkańca w 2023 r.
 Map 49. Grants^a for gminas^b per capita in 2023

a Dane dotyczą dotacji celowych oraz dotacji z §§ 200, 620, 205 i 625 klasyfikacji budżetowej; w 2022 r. wraz z dotacjami z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 (w tym z Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych) i dotacjami z Funduszu Pomocy lub z innych środków na finansowanie lub dofinansowanie realizacji zadań w zakresie pomocy obywatelom Ukrainy. b Dotacje dla miast na prawach powiatu obejmują środki otrzymywane w ramach części gminnej i powiatowej.

a Data concerning targeted grants and grants from §§ 200, 620, 205 and 625 of the budget classification; in 2022 with grants from the COVID-19 Prevention Fund (including Local Government Investment Fund) and grants from the Assistance Fund or other funds for financing or subsidising the implementation of tasks in the field of helping Ukrainian citizens. b Grants for cities with powiat status include funds received under the gmina and powiat parts.

W 2023 r. jednostki samorządu terytorialnego otrzymały subwencję ogólną z budżetu państwa w wysokości 3648,0 mln zł, tj. o 30,0% więcej niż w 2022 r., przez co jej udział w strukturze dochodów ogółem zwiększył się z 26,8% w 2022 r. do 33,1% w 2023 r. Największą składową subwencji ogólnej (55,6%) stanowiła część oświatowa w kwocie 2030,1 mln zł. Najbardziej zależne od subwencji były budżety powiatów i województwa, gdzie jej udział w dochodach ogółem wyniósł odpowiednio 44,3% i 37,0%. W mniejszym stopniu zależne od subwencji były budżety gmin i miasta Kielce (po 30,0%).

7.2. Wydatki jednostek samorządu terytorialnego

7.2. Expenditure of local government units

Wydatki ogółem jednostek samorządu terytorialnego w 2023 r. były wyższe niż przed rokiem, przy czym najbardziej wzrosły wydatki budżetu województwa. W strukturze wydatków JST zmniejszył się udział wydatków bieżących na rzecz wydatków majątkowych. W skali roku zwiększyła się wartość wydatków inwestycyjnych oraz ich udział w wydatkach ogółem.

Jednostki samorządu terytorialnego województwa świętokrzyskiego w 2023 r. zrealizowały wydatki ogółem w wysokości 11631,1 mln zł. W tej kwocie największy udział miały wydatki gmin (6959,5 mln zł, tj. 59,8% wydatków ogółem JST), a wyraźnie mniejszy – miasta Kielce (1858,5 mln zł; 16,0%), powiatów (1849,5 mln zł; 15,9%) i województwa (963,7 mln zł; 8,3%).

W porównaniu z 2022 r. i 2015 r. wydatki ogółem JST były wyższe odpowiednio o 8,8% (tj. o 942,6 mln zł) i 86,5% (tj. o 5392,9 mln zł). Wzrost wydatków w relacji do roku 2022 odnotowano w jednostkach wszystkich szczebli samorządu terytorialnego, przy czym najwyższy w budżecie województwa (o 61,5%). W budżetach powiatów wydatki w skali roku wzrosły o 13,0%, w budżecie miasta Kielce o 11,0%, a gmin o 2,6%.

Główne obciążenie budżetów JST stanowiły wydatki bieżące. W 2023 r. osiągnęły one wartość 8659,1 mln zł, co stanowiło 74,4% wydatków ogółem (o 7,6 p.proc. mniej niż przed rokiem). W skali roku wydatki bieżące JST zmniejszyły się o 1,2%.

Wydatki majątkowe jednostek samorządu terytorialnego wyniosły w 2023 r. 2972,0 mln zł, co stanowiło 25,6% ich wydatków ogółem. Kwota ta była o 54,1% wyższa niż w roku 2022 oraz ponad dwukrotnie wyższa w porównaniu z rokiem 2015. Prawie całość (97,9%) wydatków majątkowych przeznaczona była na inwestycje – 2910,5 mln zł, tj. o 53,1% więcej niż w 2022 r. Wydatki inwestycyjne w gminach kształtowały się na poziomie 1837,1 mln zł (o 45,5% więcej), w województwie – 451,4 mln zł (ponad dwukrotnie więcej), w powiatach – 359,5 mln zł (o 26,7% więcej), a w mieście Kielce – 262,5 mln zł (o 47,0% więcej).

Tablica 45.

Table 45.

Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego

Expenditure of budgets of local government units

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023	
	na 1 mieszkańca w zł per capita in PLN				udział wydatków inwestycyjnych w % ogółem wydatków share of invest- ment expendi- tures in % of total expenditure
Ogółem Total	4951	7390	9041	9913	25,0
Gminy ^a Gminas ^a	3133	5285	6796	7029	26,4
Miasto na prawach powiatu City with powiat status	6067	8266	9075	10147	14,1
Powiaty Powiats	960	1359	1641	1868	19,4
Województwo Voivodship	547	493	505	821	46,8

a Bez gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

a Excluding gminas which are also cities with powiat status.

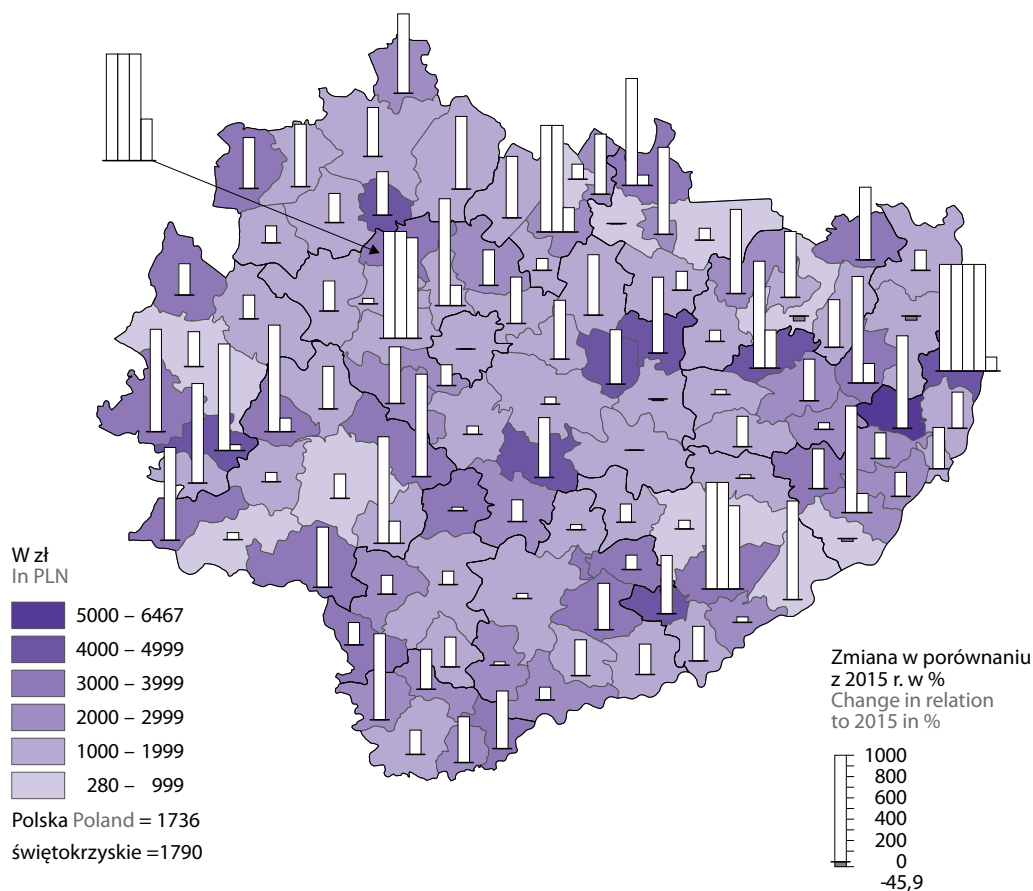
Wydatki ogółem JST na 1 mieszkańca wyniosły 9913 zł co stanowiło wzrost o 9,6% w porównaniu z rokiem 2022 oraz dwukrotny wzrost w stosunku do roku 2015. Jednostki poszczególnych szczebli samorządu terytorialnego charakteryzowały się znacznymi różnicami w wielkości wydatków w przeliczeniu na 1 mieszkańca. W mieście na prawach powiatu (Kielce) oraz w gminach wydatki te były znacząco wyższe niż w powiatach i województwie.

Wśród gmin najwyższe wydatki na 1 mieszkańca odnotowano w gminie Wilczyce (11515 zł), a najniższe w gminie Skarżysko-Kamienna (5292 zł). W przypadku powiatów omawiany wskaźnik wahał się od 974 zł w kieleckim do 3481 zł w opatowskim.

Wydatki inwestycyjne budżetów JST w przeliczeniu na 1 mieszkańca kształtowały się na poziomie 2481 zł. W gminach było to przeciętnie 1855 zł, w mieście Kielce – 1433 zł, a w powiatach – 363 zł. Z budżetu samorządu województwa na każdego mieszkańca przypadało natomiast 385 zł wydatków inwestycyjnych.

Wśród gmin najwyższe wydatki inwestycyjne w przeliczeniu na 1 mieszkańca odnotowano w Wilczycach (6467 zł) i Zawichoście (4846 zł), natomiast najniższe w Skarżysku-Kamiennej (280 zł) i Łoniowie (352 zł). W przypadku powiatów omawiany wskaźnik wyniósł od 167 zł w pińczowskim do 989 zł we włoszczowskim.

Mapa 50. Wydatki inwestycyjne gmin^a na 1 mieszkańca w 2023 r.
Map 50. Investment expenditure of gminas^a per capita in 2023

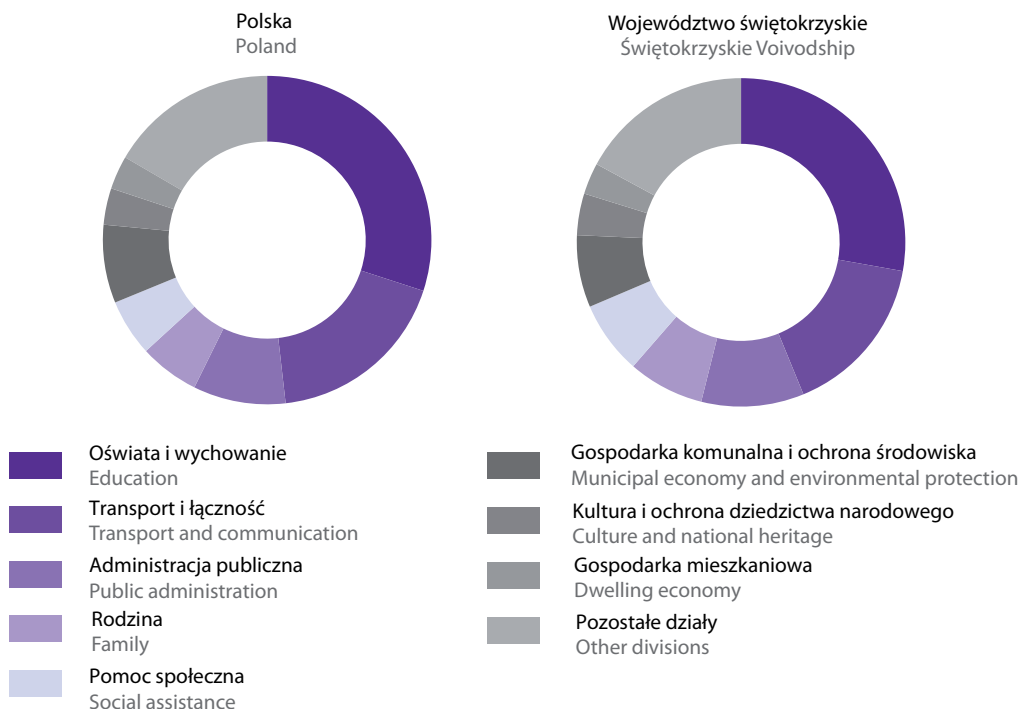
^a Wydatki miast na prawach powiatu dotyczą zadań statutowych gmin i powiatów.
a Expenditure of cities with powiat status concerns the statutory tasks of gminas and powiats.

W strukturze wydatków budżetów JST według działów w 2023 r. 8 działów klasyfikacji budżetowej odpowiadało za ponad 80% wszystkich wydatków. Największa część środków trafiła na oświatę i wychowanie

(27,8% wydatków ogółem). Znaczące kwoty przekazano również na: „Transport i łączność” (16,0%), „Administracja publiczna” (10,1%), „Rodzina” (7,5%), „Pomoc społeczna” (7,2%) oraz „Gospodarka komunalna i ochrona środowiska” (7,1%). Podobny rozkład procentowy wydatków między tymi działami wystąpił w skali całej Polski.

Wykres 72. Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego według działów w 2023 r.

Chart 72. Expenditure of local government units budgets by divisions in 2023

Największy udział w wydatkach budżetów gmin, miasta na prawach powiatu i powiatów miały wydatki na „Oświatę i wychowanie”. W budżetach gmin wydatki te stanowiły 29,1% ogółu, w budżecie Kielc – 32,7%, a w budżetach powiatów – 30,8%. Z kolei w budżecie województwa najwięcej środków poczyniono na „Transport i łączność” (52,0%).

7.3. Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego

7.3. Result of budgets of local government units

W 2023 r. budżety jednostek samorządu terytorialnego wykazały deficyt, podobnie jak w roku poprzednim. Na ujemny wynik ogółu złożył się deficyt budżetów gmin oraz budżetu miasta Kielce.

Jednostki samorządu terytorialnego województwa świętokrzyskiego zamknęły rok budżetowy 2023 deficytem w wysokości 599,3 mln zł (wobec deficytu w wysokości 206,4 mln zł w 2022 r.). Na ten stan złożyły się deficyty w budżetach gmin (508,1 mln zł) i miasta Kielce (178,9 mln zł) oraz nadwyżki budżetowe województwa (58,4 mln zł) i powiatów (29,3 mln zł).

Relacja deficytu budżetowego JST do dochodów ogółem w 2023 r. wyniosła 5,4%. W mieście Kielce relacja ta wyniosła 10,7%, natomiast w gminach 7,9%. W województwie stosunek nadwyżki budżetowej do dochodów ogółem osiągnął poziom 5,7%, a w powiatach 1,6%.

W 2023 r. deficyt budżetów JST w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniósł przeciętnie 511 zł, przy czym w mieście Kielce było to 977 zł, natomiast w gminach 513 zł. Nadwyżka budżetowa w województwie wyniosła 50 zł na osobę, a w powiatach 30 zł.

Tablica 46.
Table 46.

Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego
Result of budgets of local government units

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023	
	w mln zł in million PLN				relacja do dochodów ogółem w % relation to total revenue in %
Ogółem Total	-54,5	427,5	-206,4	-599,3	-5,4
Gminy ^a Gminas ^a	69,9	275,1	-230,3	-508,1	-7,9
Miasto na prawach powiatu City with powiat status	-113,2	-39,7	-95,2	-178,9	-10,7
Powiaty Powiats	14,1	96,5	-22,5	29,3	1,6
Województwo Voivodship	-25,4	95,6	141,5	58,4	5,7

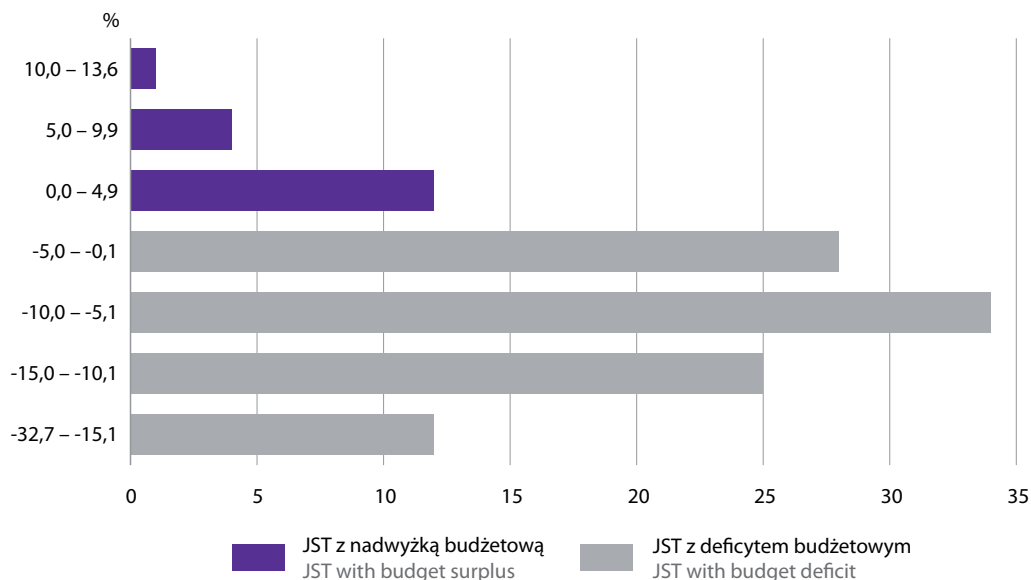
a Bez gmin mających również status miasta na prawach powiatu.
a Excluding of gminas which are also cities with powiat status.

Pośród 101 gmin województwa świętokrzyskiego (bez miasta na prawach powiatu) 9 gmin uzyskało nadwyżkę budżetową o łącznej wartości 9,9 mln zł. Pozostałe 92 gminy zamknęły rok budżetowy deficytem na łączną kwotę 518,0 mln zł. Wśród gmin z ujemnym wynikiem finansowym ponad 10-procentowy deficyt osiągnęło 36 jednostek.

Wśród powiatów, 7 uzyskało nadwyżkę budżetową o łącznej wysokości 54,0 mln zł. Pozostałe 6 powiatów odnotowało deficyt budżetowy w wysokości 24,7 mln zł.

Wykres 73. Liczba jednostek samorządu terytorialnego według relacji wyniku budżetowego do dochodów ogółem w 2023 r.

Chart 73. Number of local government units by relation of the budget result to total revenue in 2023

Gminami z relatywnie największą nadwyżką budżetową były: Solec-Zdrój (nadwyżka stanowiła 5,1% ogółu dochodów), Czarnocin (4,9%) i Łubnice (4,6%). Z kolei gminami, które w stosunku do swoich dochodów osiągnęły największy deficyt były Bieliny (32,7%), Pawłów (28,6%) i Oleśnica (27,0%). W przypadku powiatów stosunkowo największa nadwyżka budżetowa wystąpiła w staszowskim (13,6%), a najwyższy deficyt w starachowickim (7,1%).

Tablica 47. Zadłużenie jednostek samorządu terytorialnego w 2023 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Table 47. Debt of local government units in 2023

As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	Ogółem w mln zł Total in mil- lion PLN	Na 1 miesz- kańca w zł Per capita in PLN	W % docho- dów ogółem In % of total revenue	2022=100
Ogółem Total	3167,4	2711	28,7	110,2
Gminy ^a Gminas ^a	1730,8	1755	26,8	115,8
Miasto na prawach powiatu City with powiat status	1192,2	6540	71,0	113,4
Powiaty Powiats	224,4	228	11,9	92,8
Województwo Voivodship	20,0	17	2,0	23,0

a Bez gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

a Excluding of gminas which are also cities with powiat status.

W 2023 r. zobowiązania ogółem JST województwa (papiery wartościowe, kredyty i pożyczki, przyjęte depozyty i wymagalne zobowiązania) wyniosły 3167,4 mln zł i w relacji do 2022 r. wzrosły o 10,2%. Wzrost zadłużenia odnotowano w gminach (o 15,8%) oraz mieście Kielce (o 13,4%). Z kolei zadłużenie w budżetach powiatów i województwa zmalało odpowiednio o 7,2% i 77%.

Największe zadłużenie wystąpiło w budżetach gmin – 1730,8 mln zł, następnie w mieście Kielce (1192,2 mln zł) i powiatach (224,4 mln zł), a najmniejsze w budżecie województwa (20,0 mln zł). Najwyższe zadłużenie w przeliczeniu na 1 mieszkańca wystąpiło w budżecie miasta Kielce – 6540 zł, następnie w gminach – 1755 zł, powiatach – 228 zł oraz województwie – 17 zł.

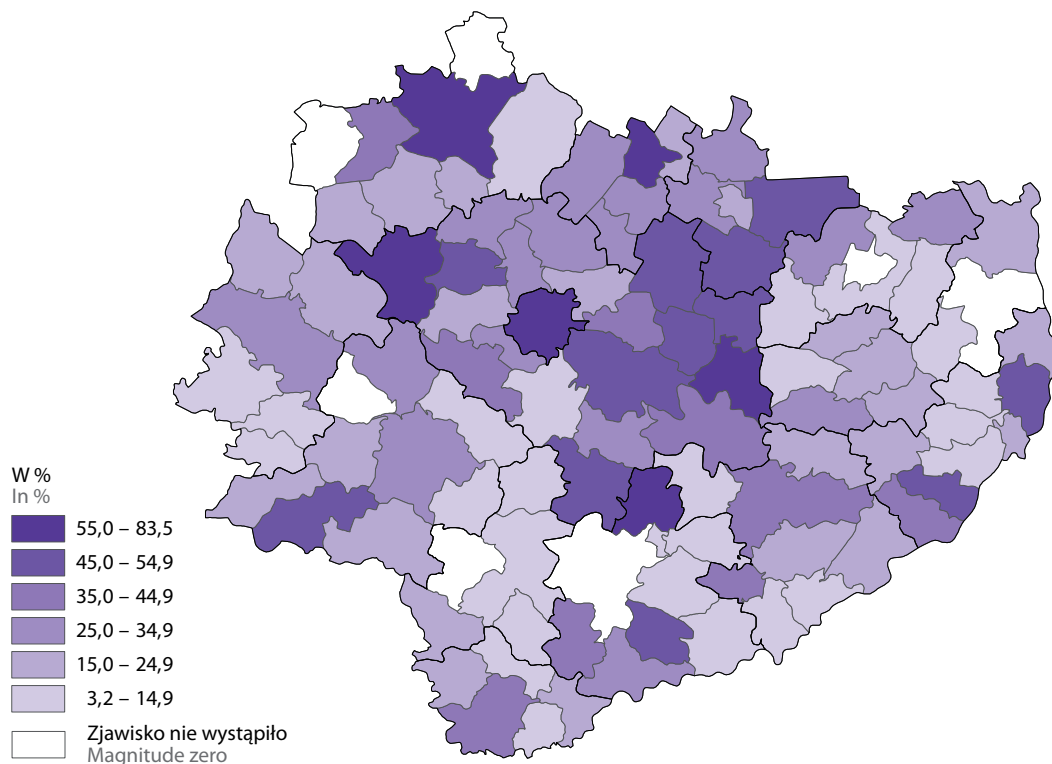
Wskaźnik zadłużenia (liczony jako relacja zobowiązań do dochodów ogółem) w 2023 r. dla wszystkich JST województwa świętokrzyskiego wyniósł 28,7%, tj. o 1,3 p.proc. więcej w porównaniu z 2022 r. Najniższa relacja zadłużenia do dochodów wystąpiła w budżecie województwa (2,0%), a najwyższa w mieście Kielce (71,0%). Dla gmin i powiatów wskaźnik ten wyniósł kolejno 26,8% i 11,9%.

Mapa 51. Zadłużenie gmin w dochodach ogółem w 2023 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 51. Debt of gminas in revenue in 2023

As of 31 December

W 2023 r. zadłużonych było 94 ze 101 gmin województwa świętokrzyskiego. Zadłużeniem powyżej 10% dochodów charakteryzowało się 88,3% wszystkich zadłużonych gmin. Do tych najbardziej zadłużonych należały: Łagów (83,5% dochodów ogółem), Skarżysko-Kamienna (69,5%) i Łopuszno (66,0%). Gminami bez zadłużenia były: Busko-Zdrój, Oksa, Fałków, Gowarczów, Ożarów, Ostrowiec Świętokrzyski i Michałów.

7.4. Projekty dofinansowane ze środków europejskich**7.4. Projects co-financed by the European funds**

Do końca grudnia 2024 r. w województwie świętokrzyskim w ramach Umowy Partnerstwa 2014-2020 zawarto umowy o dofinansowanie projektów o wartości 17,9 mld zł, co stanowiło 3,0% całkowitej wartości w kraju. Największe środki przeznaczono na realizację Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego oraz Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko.

Umowa Partnerstwa 2014-2020 jest dokumentem określającym strategię interwencji funduszy europejskich w ramach trzech polityk unijnych: polityki spójności, wspólnej polityki rolnej (WPR) i wspólnej polityki rybołówstwa (WPRyb) w Polsce w latach 2014–2020. Instrumentami realizacji Umowy Partnerstwa są krajowe programy operacyjne (KPO) i regionalne programy operacyjne (RPO).

Do końca grudnia 2024 r. w województwie świętokrzyskim wartość całkowita umów/decyzji o dofinansowanie w ramach Umowy Partnerstwa 2014-2020 osiągnęła 17914,4 mln zł. Ze środków UE pochodziło 10922,1 mln zł, co stanowiło 61,0% ogółu dofinansowania. Całkowita wartość projektów zrealizowanych do grudnia 2024 r. na terenie województwa świętokrzyskiego stanowiła 3,0% wielkości krajowej i w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosła 15470 zł.

Tablica 48. Wartość całkowita projektów oraz wartość dofinansowania ze środków UE projektów zrealizowanych w ramach Umowy Partnerstwa 2014–2020 na terenie województwa do końca grudnia 2024 r.^a

Table 48. The total value of projects and the value of European Union co-financing of projects implemented under the Partnership Agreement 2014–2020 in the Voivodship by the end of December 2024^a

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	W tym dofinansowane ze środków UE Of which co-financing from the EU resources	Polska=100 (Poland=100)	Na 1 miesz- kańca w zł (Per capita in PLN)
	w mln zł in million PLN			
Ogółem Total	17914,4	10922,1	3,0	15470
programy operacyjne: operational programmes:				
Infrastruktura i Środowisko Infrastructure and Environment	4176,5	2057,4	1,7	3607
Inteligentny Rozwój Smart Growth	1537,4	689,4	2,0	1328
Polska Cyfrowa Digital Poland	492,9	240,0	3,1	426
Polska Wschodnia Eastern Poland	1895,7	1080,6	13,3	1637
Wiedza Edukacja Rozwój Knowledge Education Develop- ment	626,4	544,2	2,4	541
Regionalne Programy Operacyjne Regional Operational Pro- grammes	9185,5	6310,4	4,3	7932

a Dane szacunkowe; miejsce realizacji projektu zgodnie z umową o dofinansowanie; dane dotyczą podpisanych umów o dofinansowanie; bez środków Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna.

Źródło: dane Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej.

a Estimated data; place of project implementation in accordance with the financing agreement; data relate to signed co-financing agreements; without the funds of the Technical Assistance Operational Programme.

Source: data of the Ministry of Funds and Regional Policy.

Ponad połowa całkowitej wartości umów (9185,5 mln zł) wykorzystywana była w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego, przy czym 69% tej kwoty stanowiło dofinansowanie ze środków UE. Znaczne fundusze (4176,5 mln zł) przeznaczone zostały także na realizację Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko (w tym 49% pochodziło ze środków UE). Trzecie miejsce pod względem wielkości wydatkowanych środków przypadło na przedsięwzięcia realizowane w ramach programu Inteligentny Rozwój. Ich łączna wartość osiągnęła 1537,4 mln zł. Udział funduszy UE był dla tych przedsięwzięć relatywnie niski i wyniósł 45%. Najwyższy udział dofinansowania ze środków UE występował w projektach z Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój (87%). Projekty realizowane w ramach tego programu miały wartość 626,4 mln zł. Ponadto 492,9 mln zł przeznaczono na program Polska Cyfrowa. Udział dofinansowania ze środków UE w tej grupie wyniósł 49%.

Należy zauważyć, że samorządy wykorzystują jedynie część środków publicznych przekazanych na realizację wymienionych programów operacyjnych. Pozostałe trafiają bezpośrednio do sektora małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP), fundacji, stowarzyszeń, uczelni, szkół itp. Z kolei opisane wartości projektów to nie wszystkie środki europejskie wykorzystywane w województwie. Nie obejmują one:

- funduszy z formalnie już zakończonych poprzednich ram finansowych 2007–2013, lecz jeszcze później w niewielkim stopniu wykorzystywanych,
- środków pozaunijnych z Norweskiego Mechanizmu Finansowego (NMF; tzw. Funduszu Norweskiego), Szwajcarsko-Polskiego Programu Współpracy (SPPW) i Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego (MF EOG),
- projektów unijnych na lata 2014–2020 realizowanych poza funduszami strukturalnymi i Funduszem Spójności, czyli poza Umową Partnerstwa i pieczęcią Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej (np. realizowanych z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich – EFRROW).

W województwie świętokrzyskim w 2023 r. jednostki samorządu terytorialnego otrzymały dotacje na projekty europejskie w kwocie 603,7 mln zł. Najwięcej uzyskały gminy – 55,1% ogółu. Na województwo przypadało 21,6% dotacji na projekty europejskie, na powiaty – 9,6%, a na miasto na prawach powiatu – 13,7%.

W stosunku do roku poprzedniego dotacje na projekty europejskie zmniejszyły się o 10,8%. Znaczny spadek odnotowano w powiatach (o 32,5%) i gminach (o 15,2%). W województwie i mieście na prawach powiatu wystąpił natomiast wzrost kwoty dotacji na projekty europejskie odpowiednio o 11,4% i 1,0%.

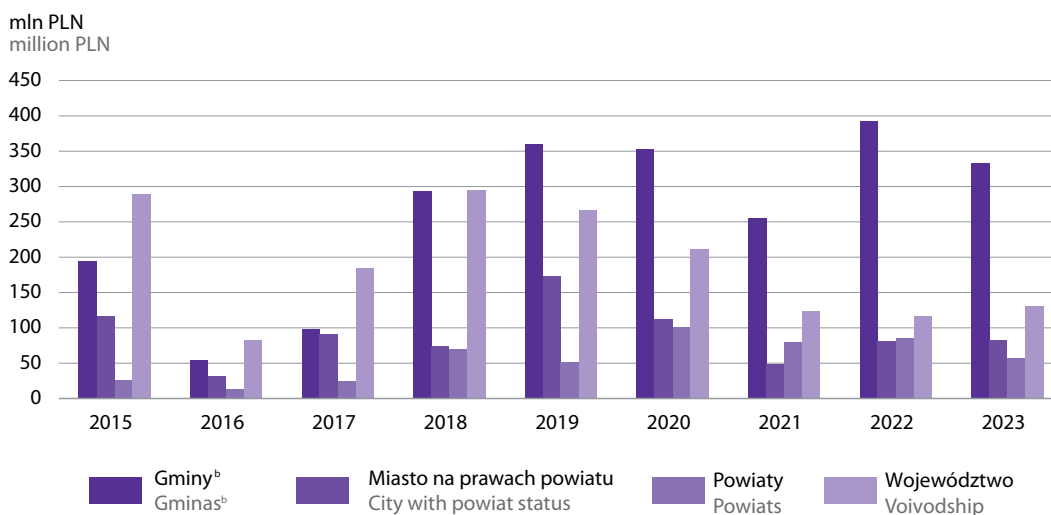
Dotacje z funduszy europejskich (nie tylko z budżetu Unii Europejskiej, ale także ze środków pochodzących z Norweskiego Mechanizmu Finansowego, Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz Szwajcarsko-Polskiego Programu Współpracy) oznaczone są w klasyfikacji dochodów budżetowych czterema paragrafami:

- §§ 200 i 620 dotyczą ram finansowych okresu 2007–2013 oraz źródeł pozaunijnych,
- §§ 205 i 625 dotyczą ram finansowych okresu 2014–2020.

Dotacje z tytułu §§ 200 i 205 odnoszą się do projektów i zadań o charakterze nieinwestycyjnym, a dotacje z §§ 620 i 625 – do zadań inwestycyjnych. Dotacje te wchodziły do budżetów jednostek samorządu terytorialnego, gdy jednostki te skutecznie aplikują o ich przyznanie.

Wykres 74. Dotacje otrzymane przez jednostki samorządu terytorialnego na realizację projektów europejskich^a

Chart 74. Grants received by local government units for the implementation of European projects^a

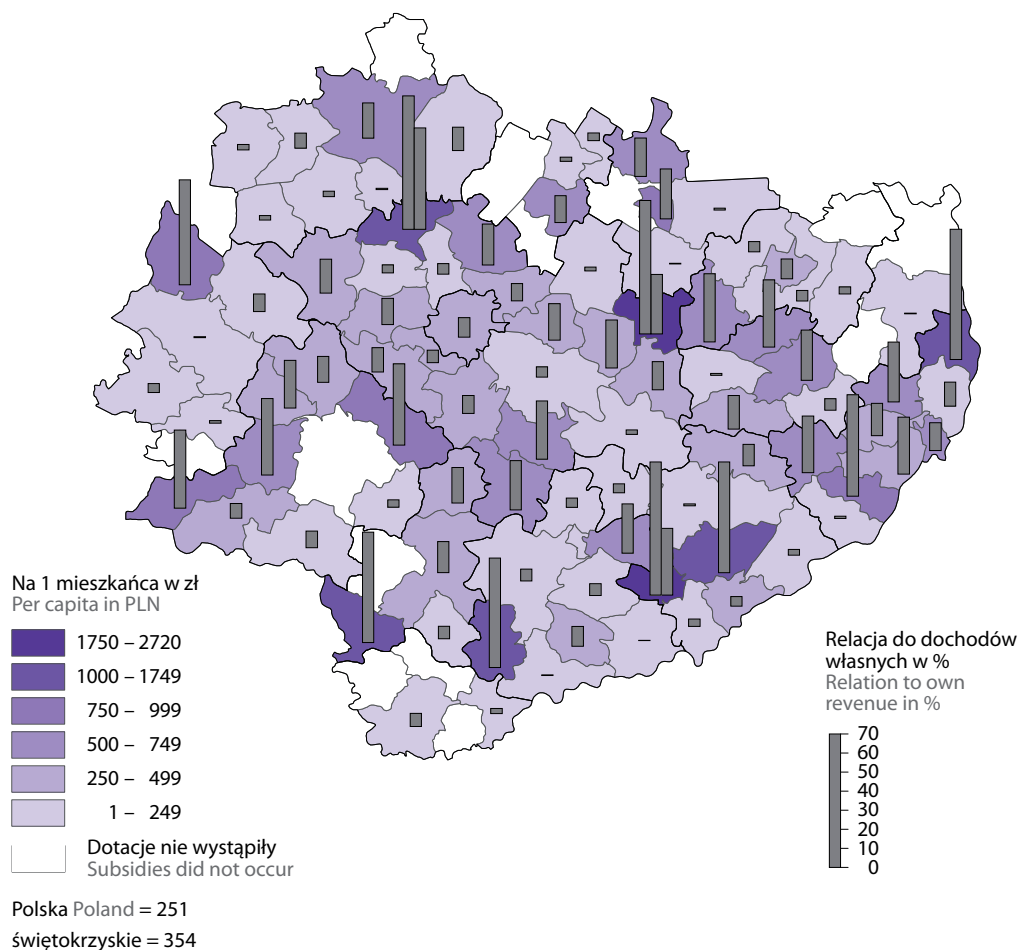
a Dane dotyczą dotacji z §§ 200, 620, 205 i 625 klasyfikacji budżetowej. b Bez gmin mających również status miasta na prawach powiatu.
a Data relate to grants from §§ 200, 620, 205 and 625 of the budget classification. b Excluding gminas which are also cities with powiat status.

W przeliczeniu na 1 mieszkańca wartość dotacji na projekty europejskie wyniosła w województwie świętokrzyskim 515 zł. Największą wartością tego wskaźnika charakteryzowało się miasto na prawach powiatu (452 zł), a następnie gminy (336 zł), województwo (111 zł) i powiaty (49 zł).

Dotacje na projekty europejskie wystąpiły w 89 gminach (łącznie z miastem na prawach powiatu). Spośród nich największą wartość na 1 mieszkańca odnotowano w Nowej Słupi (2720 zł), Oleśnicy (2009 zł) i Mniowie (1492 zł).

Relacja dotacji otrzymanych przez JST na realizację projektów europejskich do dochodów własnych wyniosła 14,0%. Zdecydowanie najwyższa była w województwie i wyniosła 32,7%. W powiatach dotacje na realizację projektów europejskich stanowiły średnio 10,3% dochodów własnych. W gminach było to natomiast 13,2%, przy czym największy poziom wskaźnika wystąpił w Mniowie (123,2%), Oleśnicy (105,0%) i Nowej Słupi (101,2%). W mieście na prawach powiatu relacja wartości dotacji na projekty europejskie do dochodów własnych osiągnęła 10,2%.

Mapa 52. Dotacje otrzymane przez gminy^a na realizację projektów europejskich^b w 2023 r.
Map 52. Grants received by gminas^a for the implementation of European project^b in 2023

a Dotacje dla miast na prawach powiatu obejmują środki otrzymywane w ramach części gminnej i powiatowej. b Dane dotyczą dotacji z §§ 200, 620, 205 i 625 klasyfikacji budżetowej.

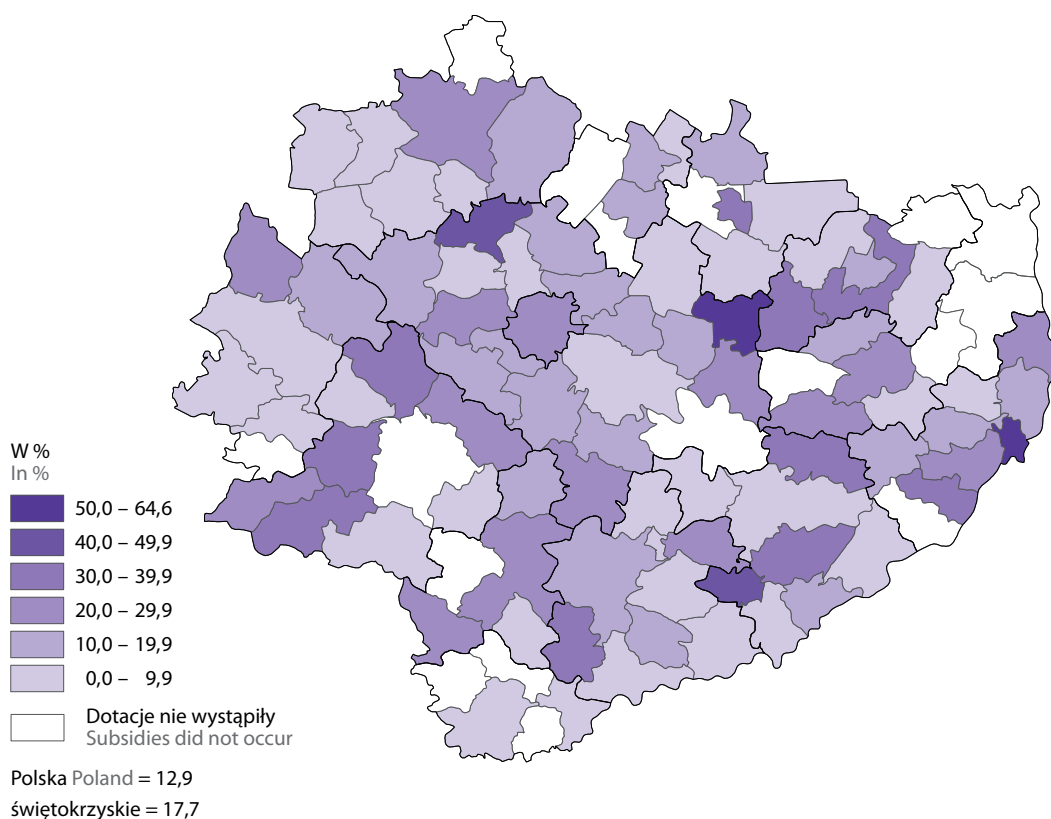
a Grants for cities with powiat status include funds received under the gmina and powiat parts. b Data relate to grants from §§ 200, 620, 205 and 625 of the budget classification.

Z ogółu dotacji europejskich 75,2% (453,8 mln zł) stanowiły dotacje na zadania inwestycyjne (§§ 620 i 625). W tej kwocie największy udział miały gminy (310,4 mln zł), a w dalszej kolejności – miasto na prawach powiatu (61,7 mln zł), województwo (47,2 mln zł) i powiaty (34,5 mln zł). W porównaniu z 2022 r. dotacje z funduszy europejskich na cele inwestycyjne zmniejszyły się o 14,1%.

W 2023 r. fundusze europejskie były źródłem finansowania 15,6% wydatków inwestycyjnych zrealizowanych przez JST. Wyższy niż średnio poziom tego wskaźnika odnotowano w mieście na prawach powiatu, gdzie wyniósł 23,5% oraz a w gminach (16,9%). Na poziomie samorządu województwa fundusze europejskie stanowiły 10,5% wydatków inwestycyjnych, a w powiatach 9,6%.

Spośród gmin udział europejskich dotacji inwestycyjnych przekraczał 50% wydatków inwestycyjnych w Nowej Słupi (64,6%) i Sandomierzu (54,0%).

Mapa 53. Udział europejskich dotacji inwestycyjnych w wydatkach inwestycyjnych ogółem w 2023 r.
Map 53. Share of the European investment grants in total investment expenditure in 2023

7.5. Planowanie przestrzenne i rewitalizacja

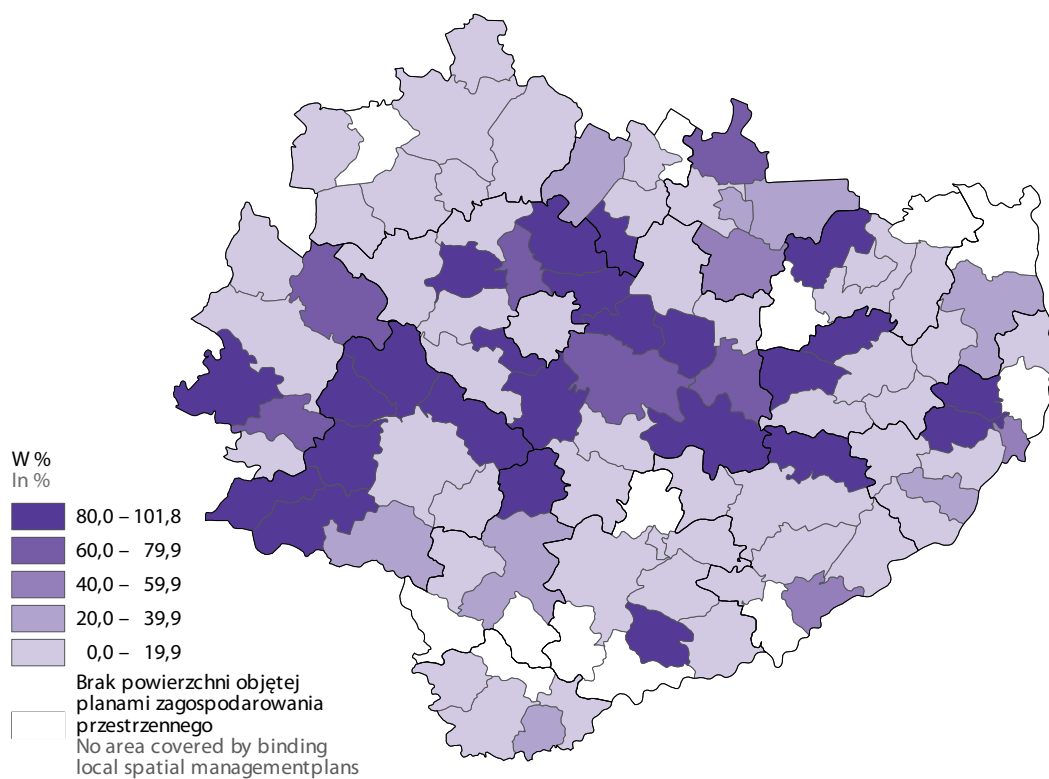
7.5. Spatial planning and revitalisation

W 2023 r. w województwie świętokrzyskim obowiązywało 960 planów zagospodarowania przestrzennego (o 44 więcej niż rok wcześniej), co stanowiło 1,5% wszystkich planów obowiązujących w Polsce. Wraz ze wzrostem ich liczby, zwiększyła się powierzchnia obszaru objętego planami zagospodarowania przestrzennego (z 370,9 tys. ha w 2022 r. do 372,6 tys. ha w 2023 r.). Wskaźnik powierzchni objętej miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni ogółem województwa wyniósł 31,8% (o 0,1 p.proc więcej niż rok wcześniej).

W ujęciu gminnym udział powierzchni objętej obowiązującymi planami w województwie świętokrzyskim był mocno zróżnicowany. W 15 gminach tereny zagospodarowane planami obejmowały całą powierzchnię gminy, w kolejnych 7 gminach pokrycie planami było większe niż 90%, natomiast w 40 gminach wskaźnik ten nie przekroczył 10%. Na terenie 13 gmin nie odnotowano powierzchni pokrytej miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego.

Mapa 54. Udział powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni ogółem^a w 2023 r.

Map 54. Share of the area covered by binding local spatial management plans in total area^a in 2023

Polska Poland = 32,3

świętokrzyskie = 31,8

a Wartość wskaźnika większa od 100% wynika z rozbieżności zapisów w dokumentacji planistycznej gmin w stosunku do powierzchni geodezyjnej publikowanej przez GUGIK z uwzględnieniem prowadzonej od 2006 rewizji granic jednostek terytorialnych.

a The index value greater than 100% results from the discrepancy in the planning documentation of the municipalities in relation to the geodetic area published by GUGIK, taking into account the revision of territorial units' borders since 2006.

Obok istniejących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na koniec 2023 r., w województwie w trakcie sporządzania na podstawie ustawy z 27 marca 2003 r. znajdowały się 192 projekty (o 9,1% więcej niż w 2022 r.) o łącznej powierzchni 109,1 tys. ha. Udział powierzchni objętej miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego będącymi w trakcie opracowania w powierzchni ogółem województwa wyniósł 9,3% (wzrost o 1,9 p.proc r/r). Odsetek projektów planów, których sporządzanie trwało dłużej niż 3 lata wyniósł 25,0% (36,9% w 2022 r.).

Powierzchnia terenów wskazanych w studium do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w województwie świętokrzyskim w 2023 r. wyniosła 272,0 tys. ha i na przestrzeni roku wzrosła o 6,5%.

Rewitalizacja stanowi jeden z obszarów działań władz lokalnych skierowanych na poprawę stanu zagospodarowania i jakości życia na obszarach będących w stanie kryzysowym. Potrzeba rewitalizacji wynika z narastających problemów o charakterze przestrzennym i infrastrukturalnym, jak i społecznym oraz gospodarczym. Jej efektem powinno być przywrócenie funkcji danego obszaru z uwzględnieniem nowych uwarunkowań i potrzeb poprzez np. likwidację zagrożeń środowiska naturalnego, przywrócenie wartości użytkowych terenu, stwarzanie nowych miejsc pracy, spadek zagrożenia przestępczością, zachowanie dziedzictwa kulturowego, poprawę dostępu do usług kulturalnych lub edukacyjnych, przeciwdziałanie trudnościom gospodarczym tych terenów oraz złemu stanowi technicznemu budynków.

Na koniec 2023 r. w działania rewitalizacyjne zaangażowanych było 85,3% gmin województwa świętokrzyskiego (rok wcześniej: 88,2%). Wysokie, ponad 75% zaangażowanie gmin w procesy rewitalizacji odnotowano jeszcze w dwóch województwach kujawsko-pomorskim (85,4%) oraz zachodniopomorskim (78,8%). GPR (Gminny program rewitalizacji uchwalony na podstawie ustawy o rewitalizacji) i PR (Program rewitalizacji uchwalony na podstawie ustawy o samorządzie gminnym) posiadało 87 gmin (o 2 gminy mniej niż w 2022 r.).

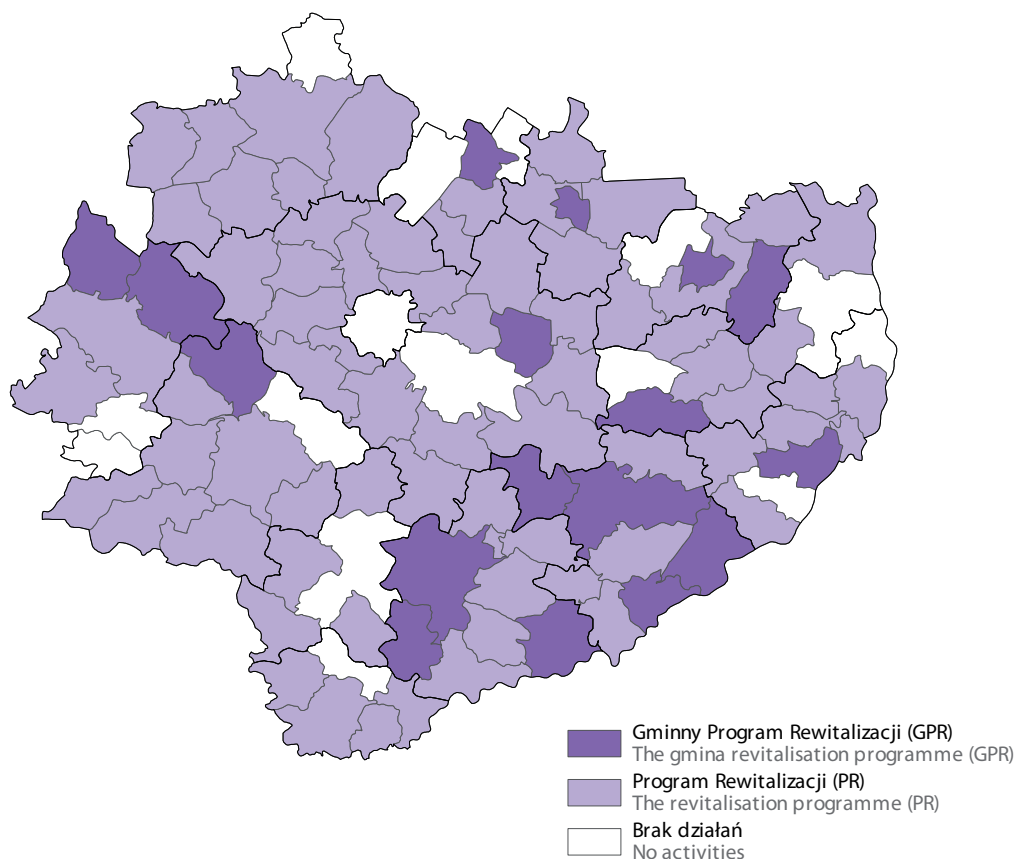
Rewitalizacja to proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji, na podstawie działań przygotowanych przez gminy i prowadzonych na podstawie dokumentu strategicznego (gminnego programu rewitalizacji, programu rewitalizacji lub innego dokumentu strategicznego).

W województwie świętokrzyskim Gminny program rewitalizacji (GPR) posiadało 17 gmin (o 2 gminy mniej niż w 2022 r.), w tym: 3 gminy miejskie, 10 gmin miejsko-wiejskich oraz 4 gminy wiejskie. Na podstawie programu rewitalizacji (PR) działania prowadziło 70 gmin (podobnie jak rok wcześniej). Spośród nich największy odsetek stanowiły gminy wiejskie (60,0%). Kolejne w strukturze to gminy miejsko-wiejskie (38,6%) oraz gminy miejskie (1,4%). Działania rewitalizacyjne mogą być również prowadzone na podstawie innego dokumentu strategicznego (IDS), np. strategii rozwoju gminy. W województwie świętokrzyskim w 2023 r. takiego dokumentu nie posiadała żadna gmina (w 2022 r. gmina Daleszyce).

W 2023 roku program rewitalizacji (GPR/PR) posiadało 85,3% wszystkich gmin w województwie świętokrzyskim, z tego: 4 gminy miejskie, 46 gmin wiejskich i 37 gmin miejsko-wiejskich. Miasto na prawach powiatu (Kielce), podobnie jak rok wcześniej nie prowadziło działań rewitalizacyjnych.

W odniesieniu do wszystkich gmin w województwie mających programy rewitalizacji widoczna była dominacja programów rewitalizacji (PR). W 2023 r. taki program posiadało 80,5% (rok wcześniej – 77,8%). Co piąta gmina prowadząca działania rewitalizacyjne posiadała GPR (w 2022 r. – 21,1%).

Mapa 55. Aktywność gmin w zakresie rewitalizacji w 2023 r.
 Map 55. Activity of the gminas in the field of revitalisation in 2023

Obszar zdegradowany to obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, można wyznaczyć jako obszar zdegradowany w przypadku występowania na nim ponadto co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk:

- gospodarczych (m.in.: niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw),
- środowiskowych (m.in.: przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska),
- przestrzenno-funkcjonalnych (m.in.: niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej zły stan techniczny, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych),
- technicznych (m.in.: degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, niefunkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska).

Wyznaczenie obszaru zdegradowanego stanowi pierwszy etap działań prowadzących do wskazania terytorium gminy, na którym będzie prowadzona rewitalizacja.

W 2023 r. w województwie świętokrzyskim informacje o wyznaczeniu obszaru zdegradowanego przekazały 92 gminy, z tego 17 gmin posiadało GPR, 70 gmin PR, natomiast 5 gmin nie posiadało żadnego dokumentu z zakresu rewitalizacji. Powierzchnia obszaru zdegradowanego w gminach, które ustaliły obszar zdegradowany w 2023 r. wyniosła 351,5 tys. ha i w porównaniu z 2022 r. była mniejsza o 3,2%. Udział obszaru zdegradowanego w powierzchni ogółem tych gmin wyniósł 32,7% i był największy spośród wszystkich województw. Obszar zdegradowany stanowił 30,0% ogólnej powierzchni województwa (o 1,0 p.proc mniej niż w 2022 r.).

Tablica 49. **Obszary zdegradowane w gminach**
Table 49. Degraded area in gminas

Wyszczególnienie Specification	2022	2023		2022	2023	
	liczba gmin, które wyznaczyły obszar zdegradowany number of gminas which have designated degraded area			powierzchnia obszaru zdegradowanego area of degraded area		
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers		w % in %	w ha in ha		w % in %
Ogółem Total	92	92	90,2	363148	351477	30,0
gminy miejskie ^a urban gminas ^a	4	4	100,0	4130	4569	26,7
miasta na prawach powiatu cities with powiat status	–	1	100,0	–	1933	17,6
gminy wiejskie rural gminas	50	47	87,0	184682	172886	31,3
gminy miejsko-wiejskie urban-rural gminas	38	40	93,0	174336	172089	29,2

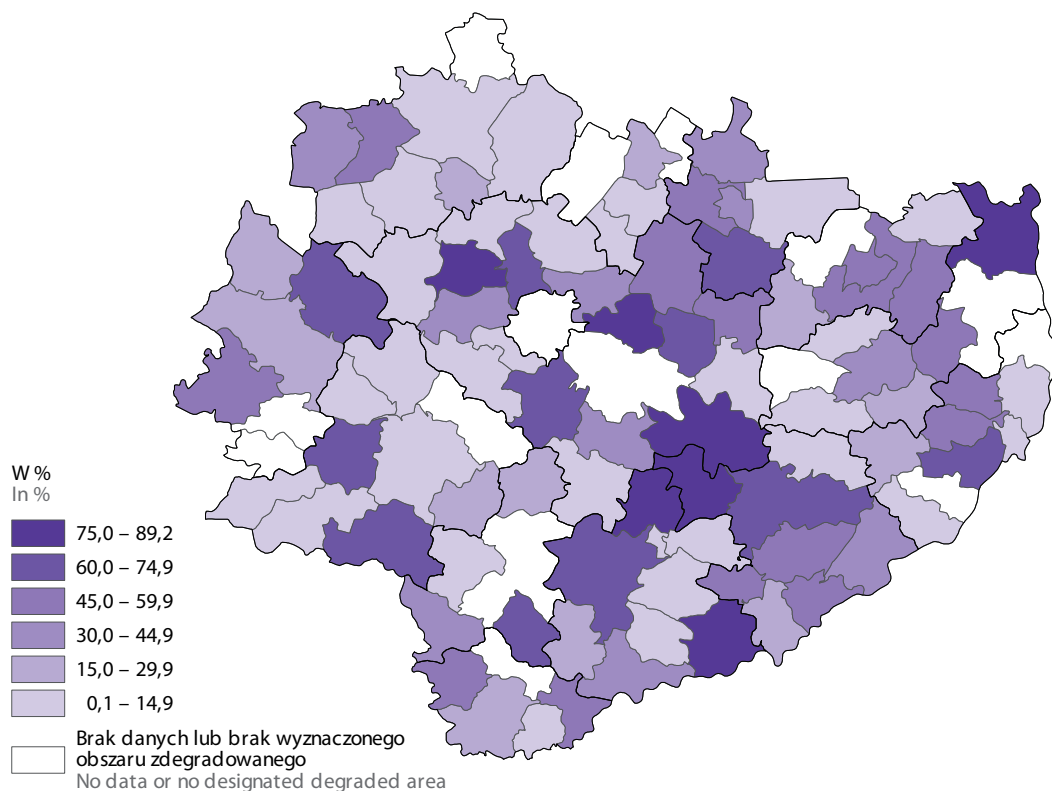
a Bez miasta na prawach powiatu.

a Excluding city with powiat status.

Obszar zdegradowany w gminach województwa, które prowadziły działania rewitalizacyjne na podstawie GPR lub PR wyniósł 333,1 tys. ha i zmniejszył się o 7,2% w stosunku do 2022 r. Na przestrzeni roku zmalał udział obszaru zdegradowanego w powierzchni ogółem tych gmin z 35,4% do 35,3%, przy czym różnił się znacząco pomiędzy poszczególnymi jednostkami. Najmniejszy zanotowano w gminie Małogoszcz (0,1%), a największy w Rakowie i Gnojnie, gdzie stanowił odpowiednio 89,2% i 84,1% powierzchni gminy.

Mapa 56. Udział powierzchni obszaru zdegradowanego w powierzchni ogółem gmin, które prowadziły działania rewitalizacyjne na podstawie GPR lub PR w 2023 r.

Map 56. Share of area of degraded area in total areas of gminas which have carried out revitalisation activities on the basis of GPR or PR in 2023

świętokrzyskie = 35,3

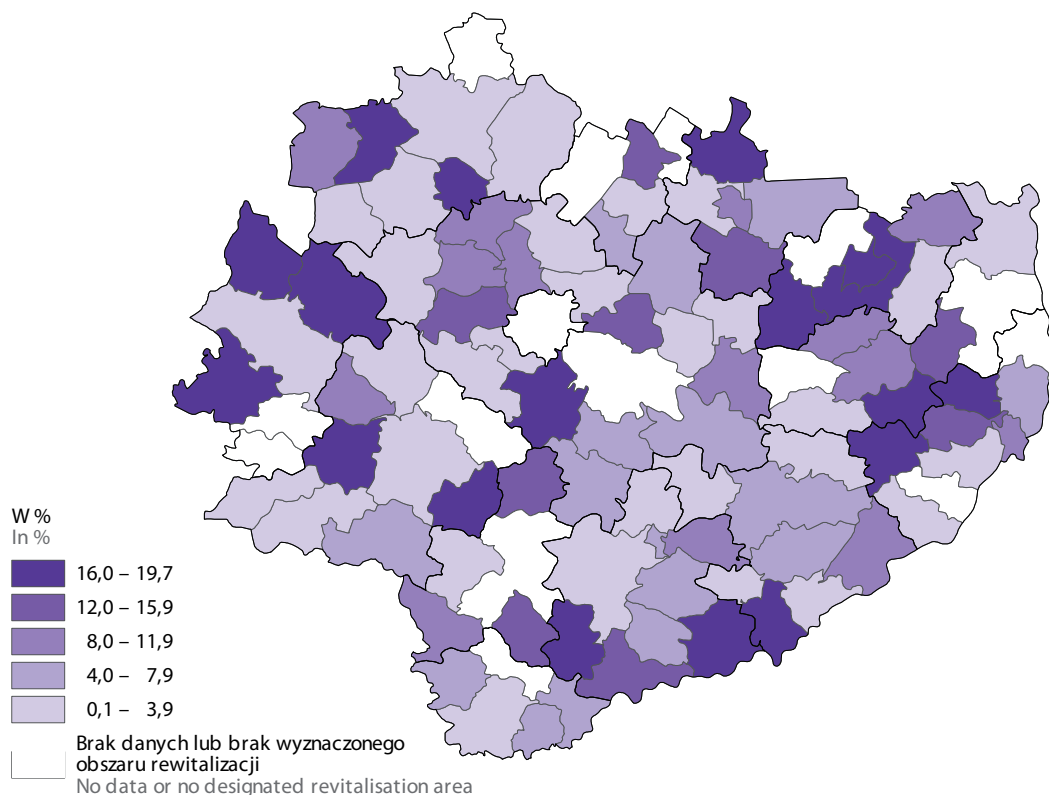
Obszar zdegradowany w 2023 r. w województwie zamieszkiwało 466,7 tys. osób, tj. o 9,1% więcej niż rok wcześniej. W gminach, w których prowadzone były działania rewitalizacyjne na podstawie GPR lub PR na obszarze zdegradowanym w momencie jego wyznaczenia zamieszkiwało 381,1 tys. osób (o 8,8% mniej niż rok wcześniej). Natomiast w gminach, które nie prowadziły działań rewitalizacyjnych, ale miały wyznaczony obszar zdegradowany mieszkało 85,7 tys. osób (wobec 10,3 tys. osób w 2022 r.).

Obszar rewitalizacji to obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk społecznych oraz co najmniej jednego o charakterze gospodarczym lub środowiskowym lub technicznym lub przestrzenno-funkcjonalnym, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację. Obszar rewitalizacji powinien być wyznaczony na podstawie zapisów uchwały rady gminy lub przynajmniej wskazany w dokumentach strategicznych uchwalonych przez radę gminy.

W 2023 roku w województwie świętokrzyskim obszar rewitalizacji w gminach, które prowadziły działania rewitalizacyjne na podstawie GPR lub PR obejmował 77,1 tys. ha (6,6% powierzchni ogółem województwa). W skali roku zmniejszył się o blisko 1,0 tys. ha, tj. o 1,3%. Udział obszaru rewitalizacji w ogólnej powierzchni gmin, które posiadały program GPR lub PR wyniósł 7,7% (podobnie jak przed rokiem) i w poszczególnych gminach był wyraźnie zróżnicowany (od 0,1% w Małogoszczu i Włoszczowie, do 19,7% w Mircu).

Mapa 57. Udział powierzchni obszaru rewitalizacji w powierzchni ogółem gmin, które prowadziły działania rewitalizacyjne na podstawie GPR lub PR w 2023 r.

Map 57. Share of area of revitalisation area in total areas of gminas which have carried out revitalisation activities on the basis of GPR or PR in 2023

świętokrzyskie = 7,7

W 2023 r. obszar rewitalizacji zamieszkiwało 218,7 tys. osób, tj. 25,1% ogółu ludności gmin prowadzących działania rewitalizacyjne na podstawie GPR lub PR. Odsetek ten był najwyższy spośród wszystkich województw. W porównaniu z 2022 r. liczba mieszkańców na obszarach rewitalizowanych była większa o 1,2%. Największy udział liczby osób zamieszkujących tereny rewitalizacji w relacji do ludności ogółem gminy wystąpił w: Wąchocku (81,7%), Włoszczowie (70,1%) i Seceminie (65,1%), najmniejszy zaś w Małowie (4,7%), Samborcu (4,8%) i Zagnańsku (6,2%).

Wśród typu funkcjonalnego terenów, na których prowadzone były działania rewitalizacyjne na podstawie GPR lub PR dominowały tereny mieszkaniowe wraz z towarzyszącymi terenami usługowymi i komunikacyjnymi. W skali województwa obejmowały one 81,1% obszarów rewitalizacji (więcej o 1,9 p.proc. r/r), przy czym 13,0% znajdowało się w miastach, a 68,1% na wsi. Tereny niezamieszkane stanowiły 14,6% obszaru rewitalizacji, w tym zabudowane 1,8%. Pozostałe 4,3% stanowiły tereny zielone, do których zaliczamy m.in. powierzchnię parków, zieleńców oraz cmentarzy.

Przedsięwzięcia z zakresu rewitalizacji to sformalizowana i zdefiniowana w programach rewitalizacji forma aktywności podmiotów zaangażowanych w procesy rewitalizacji służąca realizacji celów rewitalizacji. Przedsięwzięcia realizowane mogą być przez gminę (jej jednostki organizacyjne) lub inny podmiot publiczny lub prywatny. Przedsięwzięcia podstawowe to takie, dla których zawarto: nazwy przedsięwzięć i podmioty je realizujące, zakres realizowanych zadań, lokalizację, szacowaną wartość środków finansowych, prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji. Przedsięwzięcia, dla których nie ma możliwości wskazania powyższych informacji – zgodnie z ustawą o rewitalizacji – stanowią przedsięwzięcia dopuszczalne.

W gminach, które prowadziły działania rewitalizacyjne na podstawie samodzielnych programów rewitalizacji (GPR lub PR) obowiązujących w 2023 r. na cały okres obowiązywania zaplanowanych było 3021 przedsięwzięć (o 2,8% mniej niż w 2022 r.). Spośród nich zdecydowaną większość zaplanowano do realizacji w PR (86,4% przedsięwzięć).

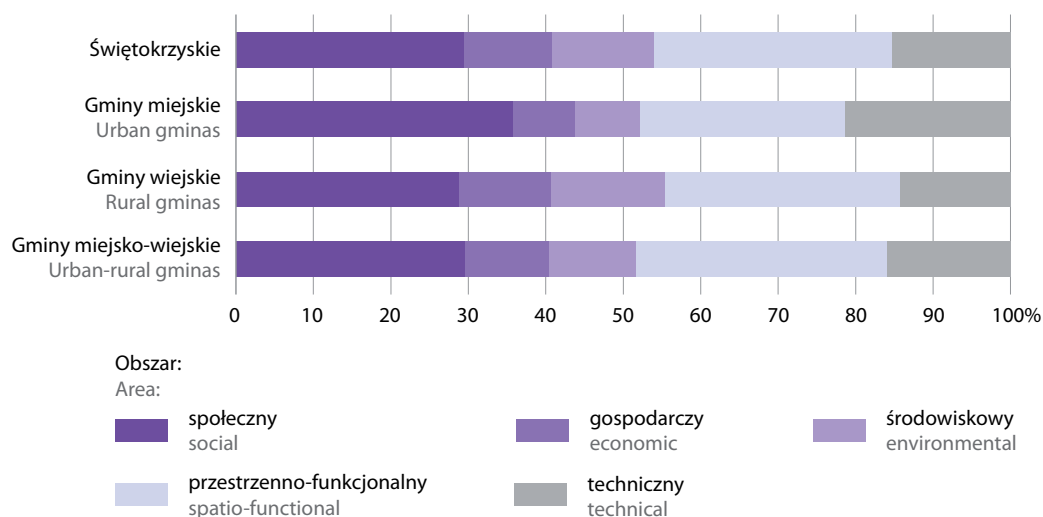
Najwięcej przedsięwzięć zaplanowano w programach rewitalizacji obowiązujących w gminach wiejskich – 61,0% ogółu przedsięwzięć (61,2% rok wcześniej) oraz miejsko-wiejskich – 32,3% (31,8% w 2022 r.). W gminach miejskich w 2023 r. udział wyniósł 6,7% i był niższy o 0,4 p.proc. niż rok wcześniej. Miasto Kielce w latach 2021–2023 nie posiadało przedsięwzięć z tego zakresu.

W strukturze przedsięwzięć podstawowych, zaplanowanych w programach rewitalizacji (GPR lub PR) obowiązujących w badanym okresie dominowały przedsięwzięcia z obszaru przestrzenno-funkcjonalnego – 30,7% ogółu w 2023 r. (32,5% rok wcześniej). Interwencje obejmowały również działania w obszarach: społecznym – 29,6% (29,3% przed rokiem) oraz technicznym – 15,3% (o 0,9 p.proc. więcej niż w 2022 r.). Pozostałe interwencje obejmowały obszary środowiskowe oraz gospodarcze i stanowiły odpowiednio 13,2% i 11,2% (w 2022 r. było to 12,7% oraz 11,1%).

W 2023 r. według poszczególnych rodzajów gmin, podobnie jak w województwie, większość zaplanowanych przedsięwzięć dotyczyło interwencji w obszarze przestrzenno-funkcjonalnym. W gminach wiejskich ich udział wyniósł 30,3%, natomiast w gminach miejsko-wiejskich – 32,3%. W gminach miejskich największy odsetek dotyczył przedsięwzięć w obszarze społecznym (35,8%).

Wykres 75. Struktura przedsięwzięć z zakresu rewitalizacji zaplanowanych w programach rewitalizacji GPR/PR według obszaru interwencji w % w 2023 r.

Chart 75. Structure of revitalisation undertakings planned of revitalisation in programme GPR/PR by intervention areas in % in 2023

Liczba przedsięwzięć rozpoczętych, realizowanych lub zakończonych w 2023 r. w województwie świętokrzyskim wyniosła 393 (o 47,1% mniej niż rok wcześniej). Udział ich w ogólnej liczbie przedsięwzięć zaplanowanych na cały okres obowiązywania programów rewitalizacji (GPR lub PR) stanowił 13,0% (o 10,9 p.proc. mniej niż w 2022 r.).

W wyniku przeprowadzonych działań rewitalizacyjnych w 2023 r. efekty były widoczne w różnych obszarach interwencji, m.in.:

- 3,3 tys. osobom udzielono pomocy (w formie np.: stypendiów, dożywiania, pomocy osobom bezdomnym),
- przeprowadzono blisko 1,0 tys. zajęć, szkoleń i warsztatów, w tym 0,7 tys. skierowanych do dzieci i młodzieży,
- w 0,8 tys. obiektów zlikwidowano pokrycia azbestowe,
- dostosowano 22 budynki do potrzeb osób z niepełnosprawnością,
- wyremontowano/wybudowano nowe drogi o długości 90 km,
- wyremontowano/wybudowano drogi lub ścieżki rowerowe o długości blisko 20 km,
- zrewitalizowano 39 przestrzeni wspólnych o otwartym charakterze, tj. podwórka, place, deptaki, nabrzeża, plaże,
- wyremontowano 7 budynków zabytkowych.

Rozdział 8. Wybrane dane o województwie świętokrzyskim

Chapter 8. Selected data on Świętokrzyskie Voivodship

Tablica 50. Wybrane dane o województwie świętokrzyskim
Table 50. Selected data on Świętokrzyskie Voivodship

Lp.	Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019
1	Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska w tys. zł (ceny bieżące)	466200,6	203503,8	120528,5	286234,7	387731,0
2	Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej w tys. zł (ceny bieżące)	58166,9	18992,6	41214,8	74422,2	69250,5
3	Ścieki komunalne odprowadzone na 1 mieszkańca w dam ³	0,028	0,029	0,028	0,028	0,028
4	Udział odpadów komunalnych zebranych selektywnie w odpadach komunalnych zebranych ogółem w %	26,3	27,3	28,0	27,9	29,5
5	Przyrost naturalny na 1000 ludności	-3,0	-2,7	-2,7	-3,1	-3,5
6	Urodzenia żywe na 1000 ludności	8,4	8,5	8,7	8,6	8,3
7	Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności	-1,9 ^a	-1,4	-1,8	-2,0	-2,8
8	Wskaźnik starości demograficznej w %	17,2	17,8	18,4	19,0	19,7
9	Dzieci w wieku 3-6 lat w placówkach wychowania przedszkolnego ^b na 1000 dzieci w wieku 3-6 lat	.	779	827	863	874
10	Wskaźnik zatrudnienia według BAEL ^c w % (przeciętne w roku)	.	.	.	.	49,3
11	Współczynnik aktywności zawodowej według BAEL ^c w % (przeciętne w roku)	.	.	.	.	51,5
12	Stopa bezrobocia według BAEL ^c w % (przeciętne w roku)	10,7	9,2	7,3	6,0	4,2
13	Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy (stan w dniu 31 grudnia)	87	35	38	38	53
14	Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw ^d w zł	3470,67	3579,30	3821,36	4088,80	4339,56
15	Przeciętna w roku liczba emerytów i rencistów w tys.	300,4	302,0	303,0	311,1	312,5
16	Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w zł	1786,10	1818,86	1866,45	1943,25	2034,25
17	Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwie domowym w zł	1202,80	1305,96	1432,68	1549,82	1626,46
18	Wskaźnik zagrożenia ubóstwem po uwzględnieniu w dochodach transferów społecznych w %	.	.	.	.	18,1
19	Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem w %	9,5	8,6	7,6	6,9	6,3
20	Dzieci przebywające w żłobkach i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3 (stan w dniu 31 grudnia)	41,4	51,7	57,5	68,9	84,7

a Do obliczenia salda wykorzystano dane o migracjach wewnętrznych za 2015 r. i migracjach zagranicznych za 2014 r. b Łącznie z dziećmi przebywającymi przez rezydującej Polski zamieszkałej w mieszkaniach, pochodzących z bilansów opracowanych na podstawie NSP 2021. W związku z tym nie są w pełni porównywalne
a For calculating net migration, data on internal migration for 2015 and data on international migration for 2014 were used. b Including children in units living in households, coming from the balances compiled on the basis of the National Census 2021. As a result, they are not fully comparable to the data

2020	2021	2022	2023	2024	Specification	No.
453950,0	361869,6	394686,1	569695,7	.	Outlays on fixed assets in environmental protection (current prices) in thousand PLN	1
90969,3	83391,6	103635,5	95930,0	.	Outlays on fixed assets in water management (current prices) in thousand PLN	2
0,028	0,029	0,030	0,030	.	Industrial wastewater discharged per capita in dam ³	3
31,1	32,3	33,6	35,0	.	Share of municipal waste collected separately in total municipal waste in %	4
-6,5	-8,1	-6,5	-6,1	-6,7	Natural increase per 1,000 population	5
7,9	7,3	6,9	6,2	5,6	Live births per 1,000 population	6
-1,7	-2,0	-1,9	-2,3	-2,3	Internal and international net migration for permanent residence per 1,000 population	7
20,6	21,1	21,8	22,5	23,2	Old age ratio in %	8
843	880	911	930	.	Children aged 3-6 years attending pre-primary education establishments ^b per 1,000 children aged 3-6	9
50,6	53,0	53,9	53,2	52,8	Employment rate by LFS ^c in % (annual average)	10
52,9	55,5	56,1	55,3	54,9	Activity rate by LFS ^c in % (annual average)	11
4,5	4,5	3,7	3,8	3,7	Unemployment rate by LFS ^c in % (annual average)	12
57	25	29	32	34	Registered unemployed persons per 1 job offer (as of 31 December)	13
4513,57	4855,22	5458,30	6090,03	7065,89	Average monthly gross wages and salaries in the enterprise sector ^d in PLN	14
312,7	309,7	308,1	309,3	311,6	Annual average number of retirees and pensioners in thousands	15
2152,28	2301,63	2510,86	2949,48	3372,43	Average monthly gross retirement and other pension paid from the non-agricultural social security system in PLN	16
1726,92	1831,64	2050,21	2418,76	.	Average monthly available income per capita in households in PLN	17
16,3	13,4	14,8	19,9	.	At-risk-of-poverty rate after social transfers in %	18
5,7	5,0	4,6	4,5	.	Beneficiaries of social assistance at domicile in total population in %	19
87,7	115,3	137,4	152,5	.	Children staying in nurseries and children's clubs per 1,000 children up to the age of 3 (as of 31 December)	20

cały rok szkolny w placówkach wykonujących działalność leczniczą. c Wyniki badania od 2021 r. zostały uogólnione przy wykorzystaniu danych o ludności z danymi prezentowanymi za wcześniejsze lata. d Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.
performing health care activities throughout the school year. c Since 2021 the survey results have been generalized using data on resident population of Poland presented for previous years. d Data concern economic entities employing more than 9 persons.

Tablica 50. Wybrane dane o województwie świętokrzyskim (cd.)
 Tablica 50. Selected data on Świętokrzyskie Voivodship (cont.)

Lp.	Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019
21	Zasoby mieszkaniowe na 1000 ludności (stan w dniu 31 grudnia)	349,2	352,4	356,1	360,2	365,3
22	Zużycie wody z sieci wodociągowej w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca w m ³	27,6	27,7	26,4	27,3	27,6
23	Porady lekarskie ^a udzielone w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej na 1 mieszkańca	6,9	6,8	6,9	7,1	7,3
24	Liczba ludności na 1 placówkę ambulatoryjnej opieki zdrowotnej (stan w dniu 31 grudnia)	1548	1500	1482	1468	1469
25	Wskaźnik poziomu kosztów w przedsiębiorstwach niefinansowych ^b w %	89,3	95,5	94,2	95,2	95,4
26	Wskaźnik rentowności obrotu netto w przedsiębiorstwach niefinansowych ^b w %	10,1	4,0	5,6	4,0	3,6
27	Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw niefinansowych ^b w mln zł (ceny bieżące)	1478,5	1108,3	1211,6	1440,0	1610,7
28	Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw niefinansowych ^b (rok poprzedni=100; ceny bieżące)	94,9	74,8	109,3	118,8	111,9
29	Nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową ^c na 1 mieszkańca w zł (ceny bieżące)	207,1	106,9	114,9	225,6	226,5
30	Sprzedaż detaliczna towarów ^d (rok poprzedni=100; ceny bieżące)	91,6	105,1	106,7	111,7	101,3
31	Drogi gminne i powiatowe o twardej nawierzchni na 100 km ² powierzchni ogólnej w km (stan w dniu 31 grudnia)	104,9	106,2	107,7	109,3	109,9
32	Udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej w %	27,5	20,7	20,4	16,2	21,1
	Udział dochodów własnych w dochodach ogółem jednostek samorządu terytorialnego w %:					
33	ogółem	39,3	39,1	36,8	36,6	38,0
34	gminy ^e	42,0	38,2	36,4	35,7	37,5
35	miasto na prawach powiatu	52,8	53,9	50,3	52,4	46,4
36	powiaty	27,6	29,0	29,8	29,9	35,5
37	województwo	21,6	33,6	22,6	24,5	28,0

a Łącznie z poradami finansowanymi przez pacjentów; łącznie z poradami z izb przyjęć szpitali ogólnych udzielonymi pacjentom niehospitalizowanym, w których liczba pracujących przekracza 49 osób. c Bez amortyzacji środków trwałych. d Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących a Including consultations paid by patients; including consultations provided in admission rooms of general hospitals for non-hospitalized patients. Data have persons. c Excluding depreciation of fixed assets. d Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons. e Excluding

2020	2021	2022	2023	2024	Specification	No.
377,0	383,2	389,4	395,9	.	Dwelling stocks per 1,000 population (as of 31 December)	21
29,0	28,8	28,6	31,6	.	Consumption of water from water supply system in households per capita w m ³	22
6,4	7,0	7,5	7,8	.	Doctor's consultation ^a provided within the scope of out-patient health care per capita	23
1485	1490	1462	1444	.	Population per out-patient health care unit (as of 31 December)	24
94,3	93,2	94,7	93,3	93,6	Cost level indicator in non-financial enterprises ^b in %	25
4,7	5,6	4,3	5,5	5,1	Net turnover profitability indicator in non-financial enterprises ^b in %	26
1645,5	1964,4	1903,0	2467,7	2415,4	Investment outlays of non-financial enterprises ^b in million PLN (current prices)	27
102,2	119,4	96,9	129,7	97,9	Investment outlays of non-financial enterprises ^b (previous year=100; current prices)	28
226,9	239,0	238,0	423,9	.	Intramural expenditures on research and development ^c per capita in PLN (current prices)	29
94,8	109,2	123,4	93,0	99,4	Retail sale of goods ^d (previous year=100; current prices)	30
110,2	110,5	110,2	111,8	.	Hard surface communal and district roads per 100 km ² of total area in km (as of 31 December)	31
29,6	25,8	20,8	28,6	.	Share of renewable energy sources in production of electricity in %	32
					Share of own revenue in total revenue of local government units in %:	
39,1	37,6	40,1	39,0	.	total	33
39,2	36,2	39,0	39,2	.	gminas ^e	34
46,4	47,4	49,6	48,3	.	city with powiat status	35
34,1	33,3	35,1	29,8	.	powiats	36
32,8	36,5	40,3	39,0	.	voivodship	37

Łącznie z danymi o placówkach podległych resortom obrony narodowej, spraw wewnętrznych i administracji. b Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, przekracza 9 osób. e Bez gmin mających również status miast na prawach powiatu.
 included health care of the Ministry of National Defence, the Ministry of Interior and Administration. b Data concern economic entities employing more than 49 gminas which are also cities with powiat status.

Tablica 50. Wybrane dane o województwie świętokrzyskim (dok.)
 Tablica 50. Selected data on Świętokrzyskie Voivodship (cont.)

Lp.	Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019
	Dotacje inwestycyjne ogółem ^a dla jednostek samorządu terytorialnego w mln zł:					
38	ogółem	707,1	232,0	410,4	770,7	851,8
39	gminy ^b	242,4	91,3	118,2	345,2	389,8
40	miasto na prawach powiatu	114,9	34,3	85,1	72,3	183,7
41	powiaty	82,6	56,5	66,8	119,4	67,7
42	województwo	267,3	50,0	140,3	233,7	210,5
	Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem jednostek samorządu terytorialnego w %:					
43	ogółem	21,2	9,9	14,0	21,5	20,1
44	gminy ^b	15,6	8,0	11,7	19,8	17,9
45	miasto na prawach powiatu	23,8	10,7	14,1	15,9	20,1
46	powiaty	13,3	10,7	12,5	16,8	12,0
47	województwo	55,7	24,1	36,8	52,7	50,6
	Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego w mln zł:					
48	ogółem	-54,5	217,9	-1,6	-361,0	128,0
49	gminy ^b	69,9	199,3	4,0	-212,9	56,8
50	miasto na prawach powiatu	-113,2	-36,4	-41,8	-98,6	-53,6
51	powiaty	14,1	22,6	6,5	-3,2	110,5
52	województwo	-25,4	32,4	29,6	-46,3	14,3

^a Suma wszystkich typów dotacji inwestycyjnych. ^b Bez gmin mających również status miast na prawach powiatu.

2020	2021	2022	2023	2024	Specification	No.
					Total investment grants ^a for local government units in milion PLN:	
605,3	505,3	704,1	1414,0	.	total	38
319,4	330,7	470,0	996,7	.	gminas ^b	39
99,0	33,2	69,5	94,5	.	city with powiat status	40
66,3	78,5	109,1	226,0	.	powiats	41
120,6	62,9	55,4	96,8	.	voivodship	42
					Share of investment expenditure in total expenditure of local government units in %:	
16,8	14,8	17,8	25,0	.	total	43
16,5	15,4	18,6	26,4	.	gminas ^b	44
13,3	7,8	10,7	14,1	.	city with powiat status	45
12,8	13,2	17,3	19,4	.	powiats	46
39,8	32,5	29,6	46,8	.	voivodship	47
					Result of budgets of local government units in milion PLN:	
427,5	561,0	-206,4	-599,3	.	total	48
275,1	366,6	-230,3	-508,1	.	gminas ^b	49
-39,7	9,7	-95,2	-178,9	.	city with powiat status	50
96,5	107,8	-22,5	29,3	.	powiats	51
95,6	76,9	141,5	58,4	.	voivodship	52

a Sum of all types of investment grants. b Excluding gminas which are also cities with powiat status.

Rozdział 9. Wybrane dane o Kielcach

Chapter 9. Selected data on Kielce

Tablica 51. Wybrane dane o Kielcach

Table 51. Selected data on Kielce

Lp.	Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019
	Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w tonach/rok:					
1	gazowych	308498	324091	339718	329124	342311
2	pyłowych	278	233	197	207	216
3	Odpady wytworzone ^a w tys. t	118,1	117,4	114,9	128,0	197,0
4	Zmieszane odpady komunalne zebrane na 1 mieszkańca w kg	269,9	266,9	261,5	261,0	259,9
5	Ludność (stan w dniu 31 grudnia)	198046	197704	196804	195774	194852
6	Przyrost naturalny na 1000 ludności	-1,7	-1,4	-0,8	-1,7	-2,5
7	Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności	-3,3 ^b	-1,1	-2,9	-3,0	-2,4
8	Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 1000 osób w wieku produkcyjnym (stan w dniu 31 grudnia)	637	661	685	711	733
9	Stopa bezrobocia rejestrowanego ^c (stan w dniu 31 grudnia) w %	8,8	7,6	5,8	5,5	4,9
10	Długotrwale bezrobotni w ogólnej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych (stan w dniu 31 grudnia) w %	59,4	59,4	57,6	52,7	52,6
11	Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy (stan w dniu 31 grudnia)	.	45	31	22	27
12	Liczba osób na 1 mieszkanie w zasobach mieszkaniowych (stan w dniu 31 grudnia)	2,39	2,36	2,34	2,30	2,25
13	Dzieci w wieku 3-6 lat w placówkach wychowania przedszkolnego ^d na 1000 dzieci w wieku 3-6 lat	.	922	985	1024	1008
14	Liczba osób na 1 przychodnię (stan w dniu 31 grudnia)	1246	1149	1047	1025	1015
15	Porady lekarskie ^e udzielone w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej na 1 mieszkańca	11,6	11,4	12,3	12,6	12,9

a W ciągu roku; z wyłączeniem odpadów komunalnych. b Do obliczenia salda wykorzystano dane o migracjach wewnętrznych za 2015 r. i migracjach o Powszechny Spis Rolny 2020. Dane od 2021 r. nie są w pełni porównywalne z danymi za lata poprzednie. d Łącznie z dziećmi przebywającymi przez cały rok szpitali ogólnych pacjentom niehospitalizowanym. Łącznie z danymi o placówkach podległych resortom obrony narodowej, spraw wewnętrznych a During the year; excluding municipal waste. b. For calculating net migration, data on internal migration for 2015 and data on international migration for 2014 2020. Data since 2021 are not fully comparable to those for previous years. d Including children in units performing health care activities throughout the school have included health care of the Ministry of National Defence, the Ministry of Interior and Administration.

2020	2021	2022	2023	2024	Specification	No.
					Emissions of air pollutants from plants especially noxious to air purity in tonnes/year:	
327785	341611	335229	304569	.	gaseous	1
147	131	159	115	.	particulates	2
112,5	120,7	143,6	106,1	.	Waste generated ^a in thousand tonnes	3
249,4	262,0	254,4	258,3	.	Mixed municipal waste collected per capita in kg	4
187427	185478	183885	182295	180537	Population (as of 31 December)	5
-5,9	-6,9	-5,0	-4,7	-6,2	Natural increase per 1,000 population	6
-1,9	-2,5	-3,7	-3,7	-4,1	Internal and international net migration for permanent residence per 1,000 population	7
751	763	774	787	796	Non-working age population per 1,000 persons of working age (as of 31 December)	8
5,8	5,2	4,6	4,6	4,4	Registered unemployment rate ^c (as of 31 December) in %	9
54,9	58,6	52,8	50,6	50,8	Long-term unemployed persons in the total number of registered unemployed persons (as of 31 December) in %	10
26	15	15	18	14	Registered unemployed persons per 1 job offer (as of 31 December)	11
2,10	2,06	2,02	1,98	.	Population per 1 dwelling in dwelling stocks (as of 31 December)	12
1035	1074	1113	1124	.	Children aged 3-6 years attending pre-primary education establishments ^d per 1,000 children aged 3–6	13
961	932	844	817	.	Population per out-patients department (as of 31 December)	14
11,6	12,8	13,9	14,5	.	Doctor's consultation ^e provided within the scope of out-patient health care per capita	15

zagranicznych za 2014 r. c Dane za lata 2015-2020 wyszacowane na podstawie wyników Powszechnego Spisu Rolnego 2010, natomiast od 2021 r. - w oparciu szkolny w placówkach wykonujących działalność leczniczą. e Łącznie z poradami finansowanymi przez pacjentów; bez porad udzielonych w izbach przyjęć i administracji.

were used. c Data for 2015-2020 were estimated on the basis of the results of the Agricultural Census 2010, and since 2021 - on the basis of the Agricultural Census year. e Including consultations paid by patients; excluding consultations provided in admission rooms of general hospitals for non-hospitalized patients. Data

Tablica 51. Wybrane dane o Kielcach (dok.)
Table 51. Selected data on Kielce (cont.)

Lp.	Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019
16	Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w ogólnej liczbie ludności w %	6,5	6,5	5,8	5,3	5,0
17	Odsetek dzieci w wieku do lat 3 objętych opieką w żłobkach i klubach dziecięcych w % (stan w dniu 31 grudnia)	15,8	16,6	17,1	18,1	22,1
18	Miejsca w żłobkach i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3 (stan w dniu 31 grudnia)	153,4	160,4	167,3	188,7	234,0
19	Podmioty gospodarki narodowej na 1000 ludności (stan w dniu 31 grudnia)	145,7	146,2	146,6	144,7	147,9
20	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności (stan w dniu 31 grudnia)	101,0	99,4	98,6	100,4	102,0
21	Spółki handlowe na 1000 ludności (stan w dniu 31 grudnia)	17,0	18,5	19,6	16,5	17,7
22	Wskaźnik rentowności obrotu netto w przedsiębiorstwach niefinansowych ^a w %	21,3	5,3	8,9	3,8	2,3
23	Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw niefinansowych ^b na 1 mieszkańca w zł (ceny bieżące)	4499	3317	2825	3903	4240
24	Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności	4,8	3,8	3,1	4,6	7,3
25	Dochody własne budżetu miasta na 1 mieszkańca w zł	2901	3034	3125	3401	3542
26	Wydatki majątkowe budżetu miasta na 1 mieszkańca w zł	1530	702	953	1125	1602

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób. b Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba
a Data concern economic entities employing more than 49 persons. b Data concern economic entities employing more than 9 persons; according to investment

2020	2021	2022	2023	2024	Specification	No.
4,4	3,9	3,8	4,1	.	Beneficiaries of social assistance at domicile in total population in %	16
24,5	26,6	29,3	28,7	.	Percent of children up to the age of 3 in care in nurseries and children's club in % (as of 31 December)	17
277,1	300,4	314,7	316,9	.	Places in nurseries and children's clubs per 1,000 children up to the age of 3 (as of 31 December)	18
157,3	163,3	167,3	171,5	175,9	Entities of the national economy per 1,000 population (as of 31 December)	19
108,2	111,5	113,8	116,1	118,4	Natural persons conducting economic activity per 1,000 population (as of 31 December)	20
19,3	21,4	22,5	23,8	25,1	Commercial companies per 1,000 population (as of 31 December)	21
5,2	4,6	2,3	5,5	3,7	Net turnover profitability indicator in non-financial enterprises ^a in %	22
4165	5628	8641	9890	.	Investment outlays of non-financial enterprises ^b per capita in PLN (current prices)	23
8,2	6,3	5,9	6,4	7,2	Dwellings completed per 1,000 population	24
3740	3948	4242	4433	.	Own revenue of the city budget per capita in PLN	25
1149	667	982	1474	.	Property expenditure of the city budget per capita in PLN	26

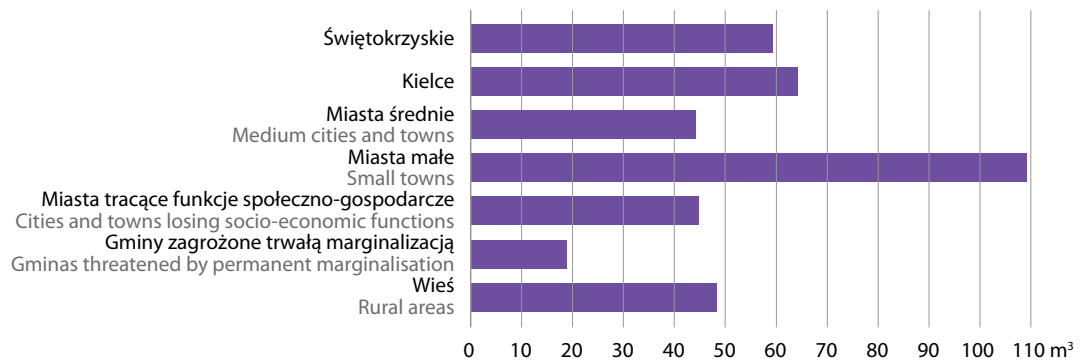
pracujących przekracza 9 osób; według lokalizacji inwestycji.
location.

Aneks. Wybrane dane dla Obszarów Strategicznej Interwencji na tle miast i obszarów wiejskich w województwie świętokrzyskim

Annex. Selected data for the Areas of Strategic Intervention against the background of cities and rural areas in Świętokrzyskie Voivodship

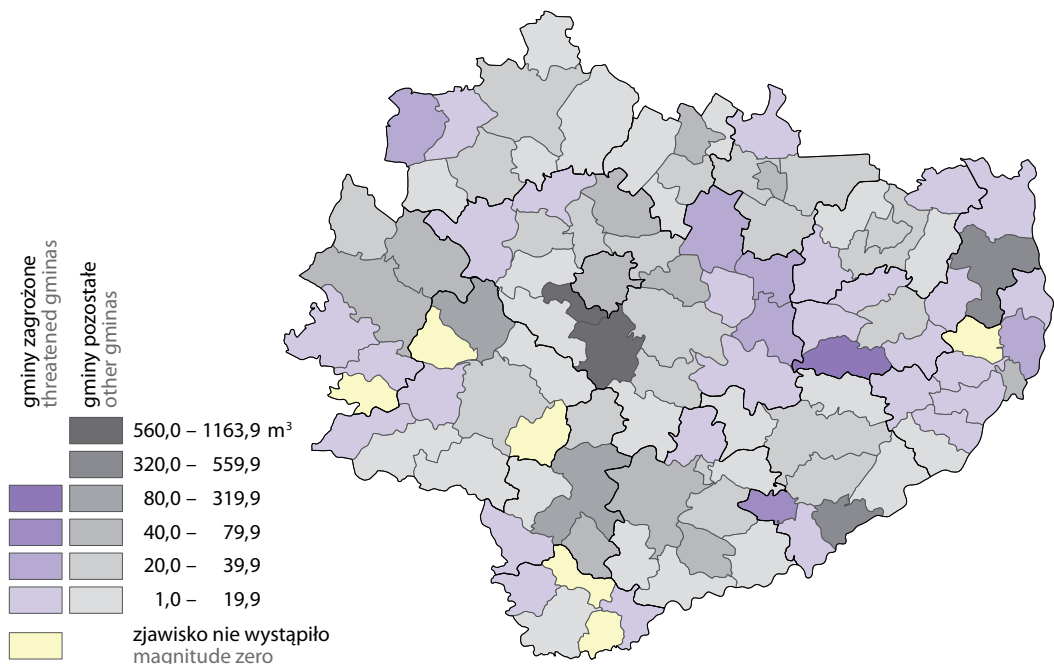
Wykres 76. Ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczania odprowadzone do wód lub do ziemi w ciągu roku ogółem na 1 mieszkańca w 2023 r.

Chart 76. Industrial and municipal wastewater requiring treatment discharged into waters or into the ground during the year per capita in 2023

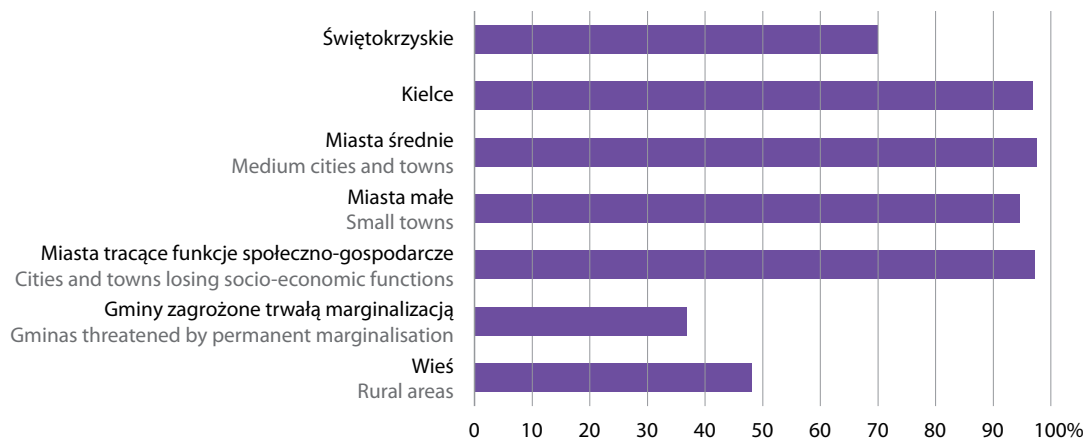
Mapa 58. Ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczania odprowadzone do wód lub do ziemi w ciągu roku ogółem na 1 mieszkańca w 2023 r.

Map 58. Industrial and municipal wastewater requiring treatment discharged into waters or into the ground during the year per capita in 2023

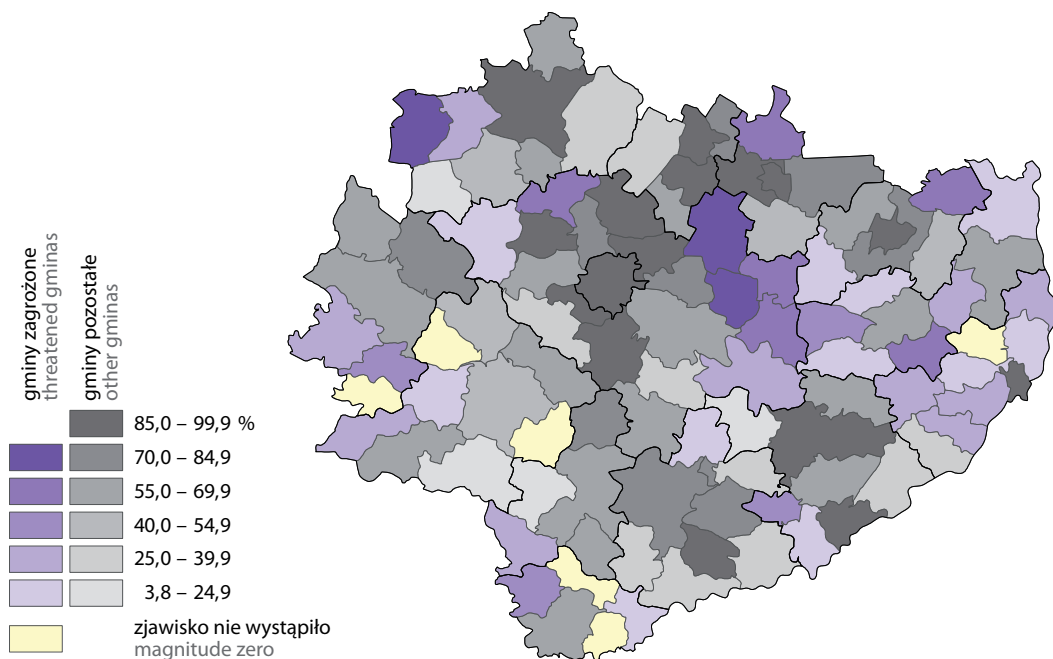

Wykres 77. Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem 2023 r.

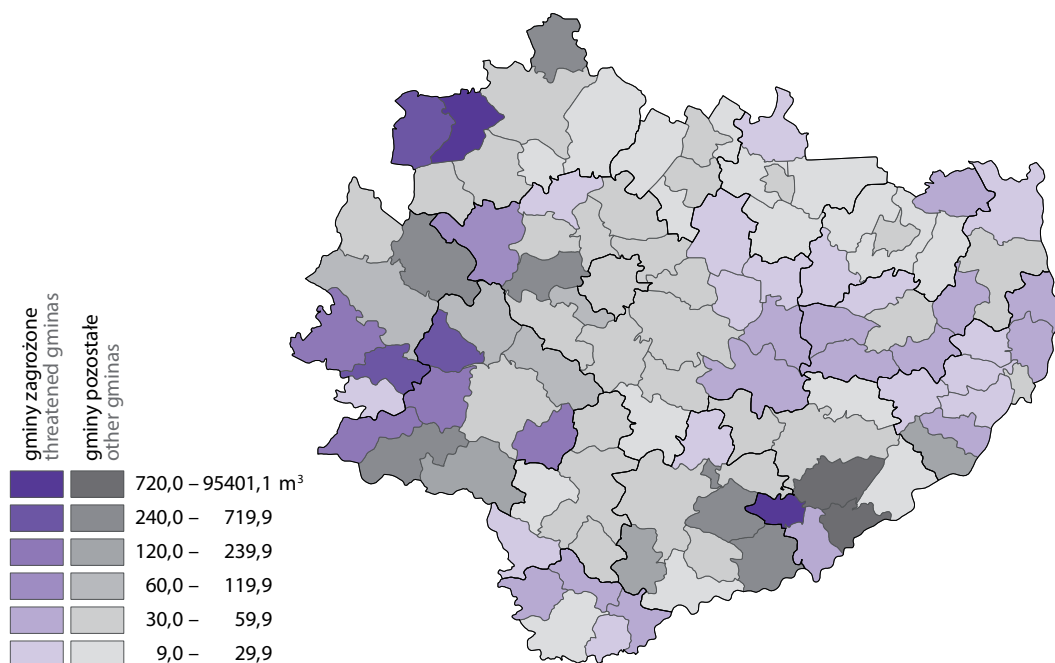
Chart 77. Population connected to wastewater treatment plants in % of total population in 2023

Mapa 59. Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem 2023 r.

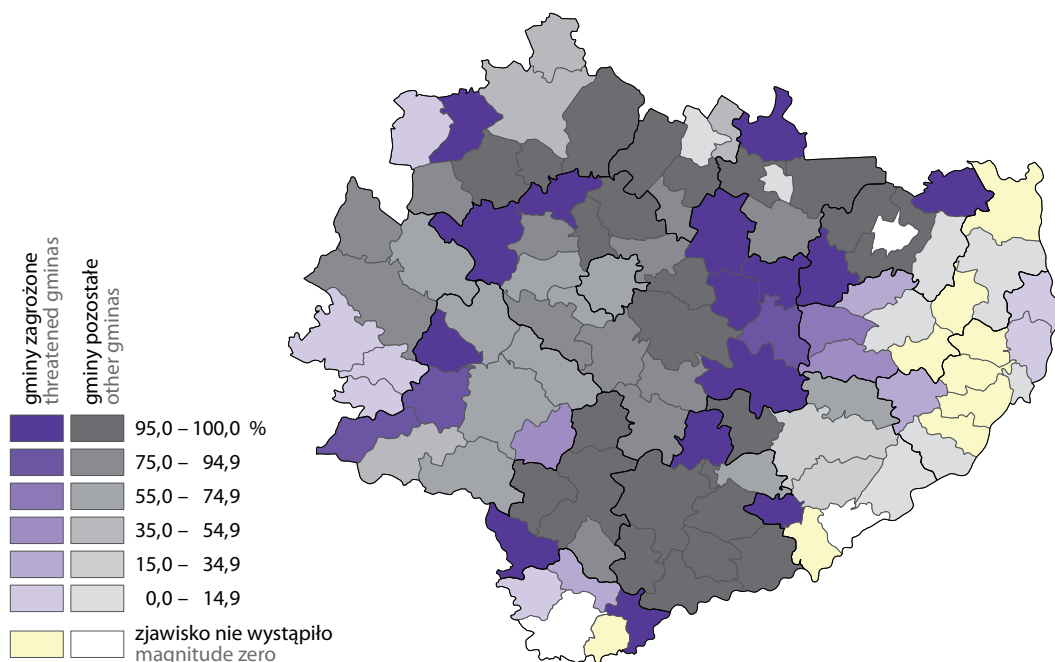
Map 59. Population connected to wastewater treatment plants in % of total population in 2023

Mapa 60. Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności na 1 mieszkańca w 2023 r.
 Map 60. Water consumption for needs of the national economy and population per capita in 2023

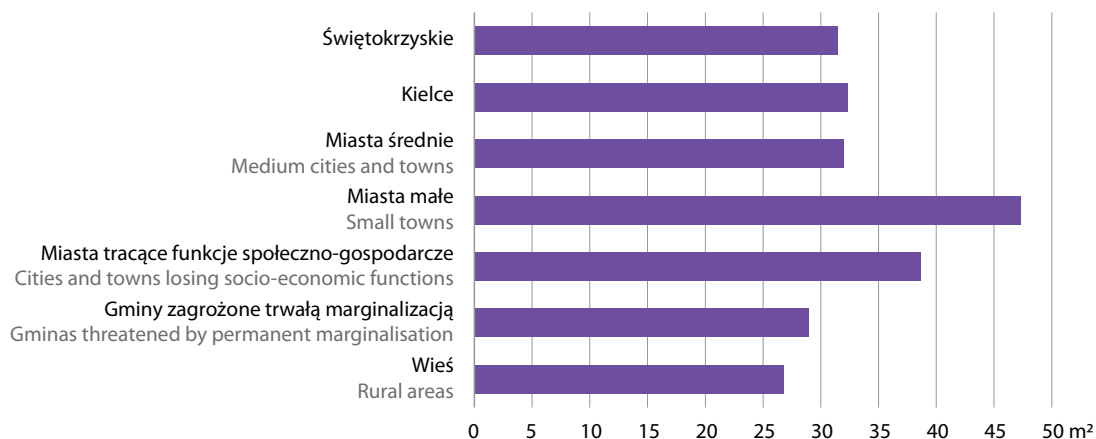

Mapa 61. Udział obszarów prawnie chronionych w powierzchni ogółem w 2023 r.
 Stan w dniu 31 grudnia
 Map 61. Share of areas under legal protection in total area in 2023
 As of 31 December

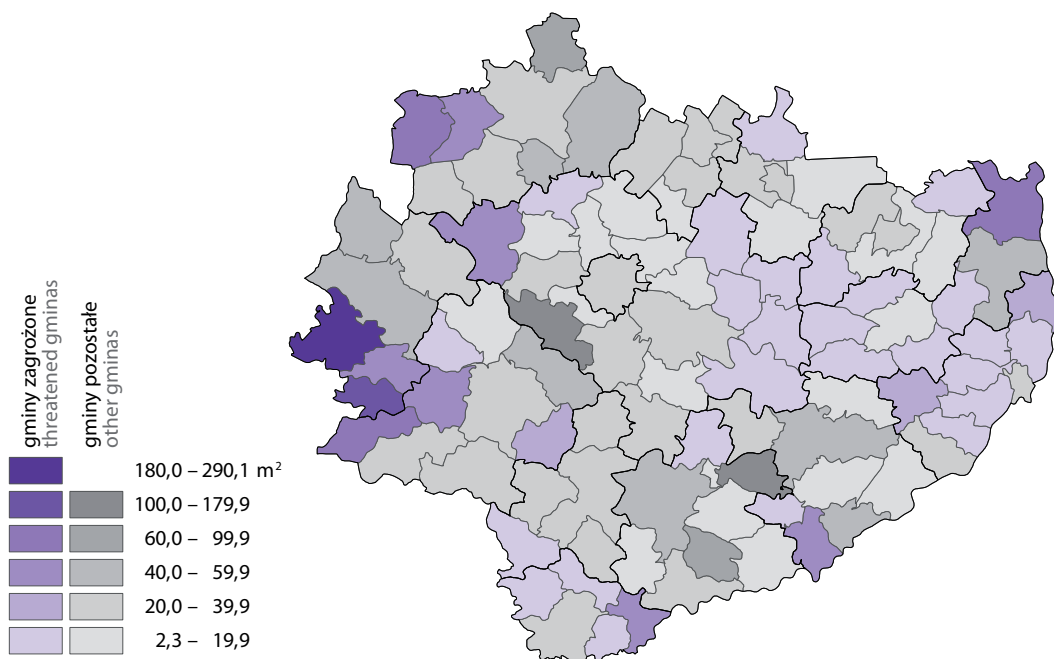

Wykres 78. Powierzchnia terenów zieleni ogółem na 1 mieszkańca w 2023 r.

Chart 78. Total green areas per capita in 2023

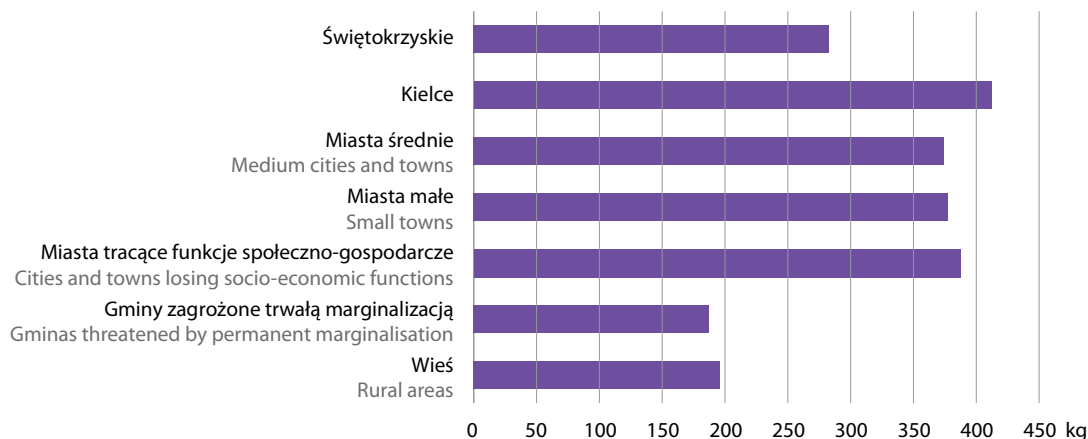
Mapa 62. Powierzchnia terenów zieleni ogółem na 1 mieszkańca w 2023 r.

Map 62. Total green areas per capita in 2023

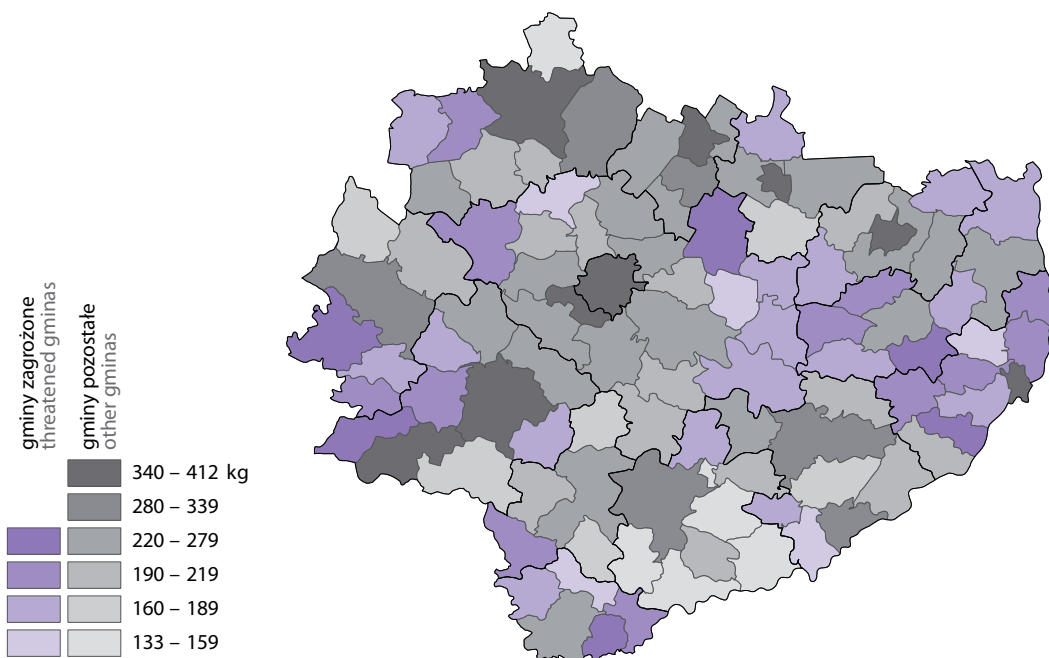

Wykres 79. Odpady komunalne wytworzone na 1 mieszkańca w 2023 r.

Chart 79. Municipal waste generated per capita in 2023

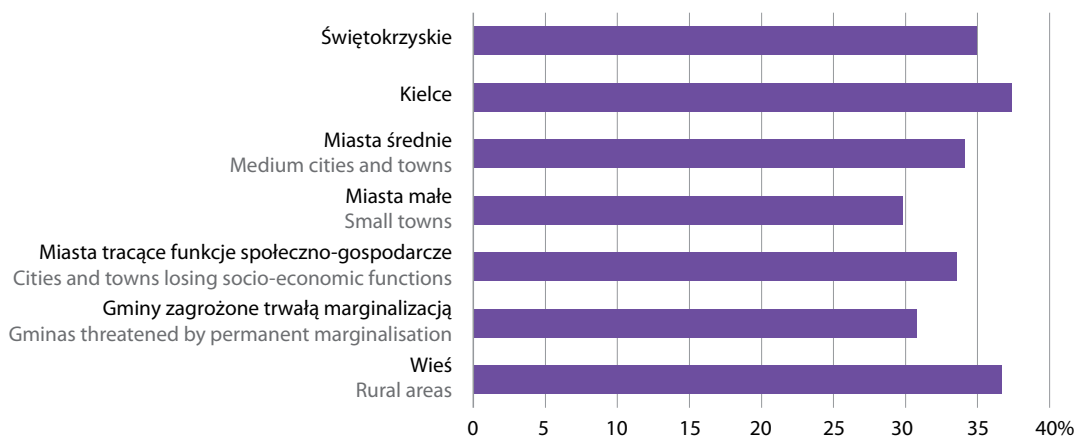
Mapa 63. Odpady komunalne wytworzone na 1 mieszkańca w 2023 r.

Map 63. Municipal waste generated per capita in 2023

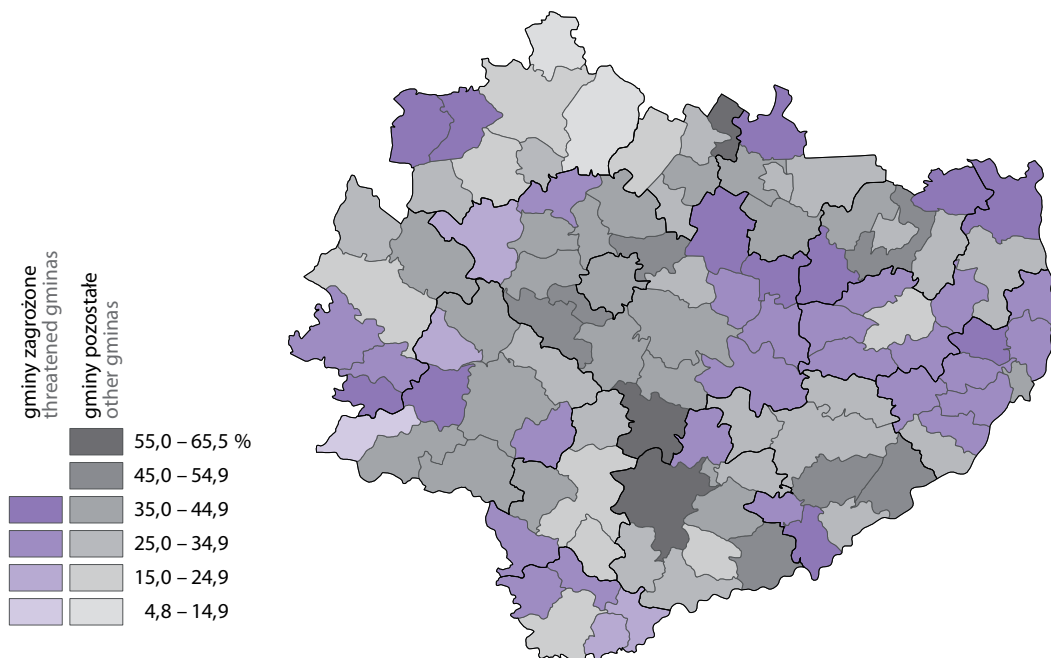
**Wykres 80. Odpady komunalne zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów komunalnych
wytworzonych w 2023 r.**

Chart 80. Municipal waste collected separately in relation to total municipal waste generated in 2023

**Mapa 64. Odpady komunalne zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów komunalnych
wytworzonych w 2023 r.**

Map 64. Municipal waste collected separately in relation to total municipal waste generated in 2023

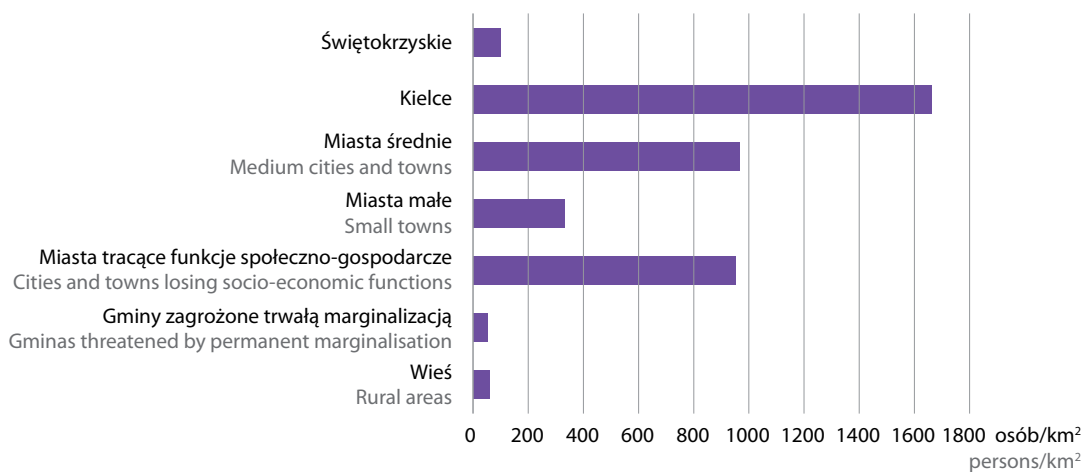

Wykres 81. Gęstość zaludnienia w 2023 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 81. Population density in 2023

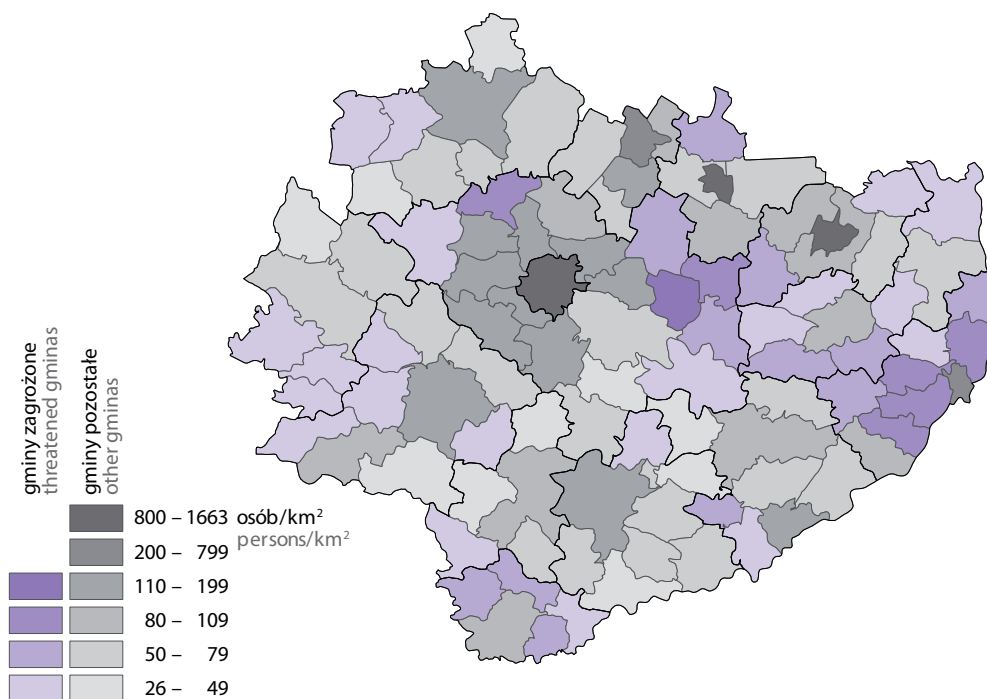
As of 31 December

Mapa 65. Gęstość zaludnienia w 2023 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 65. Population density in 2023

As of 31 December

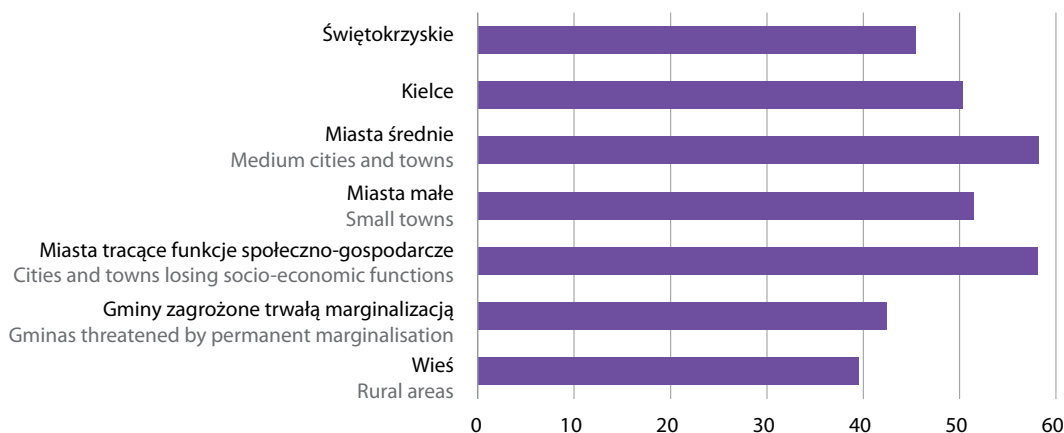

Wykres 82. Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2023 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 82. Post-working age population per 100 persons of working age in 2023

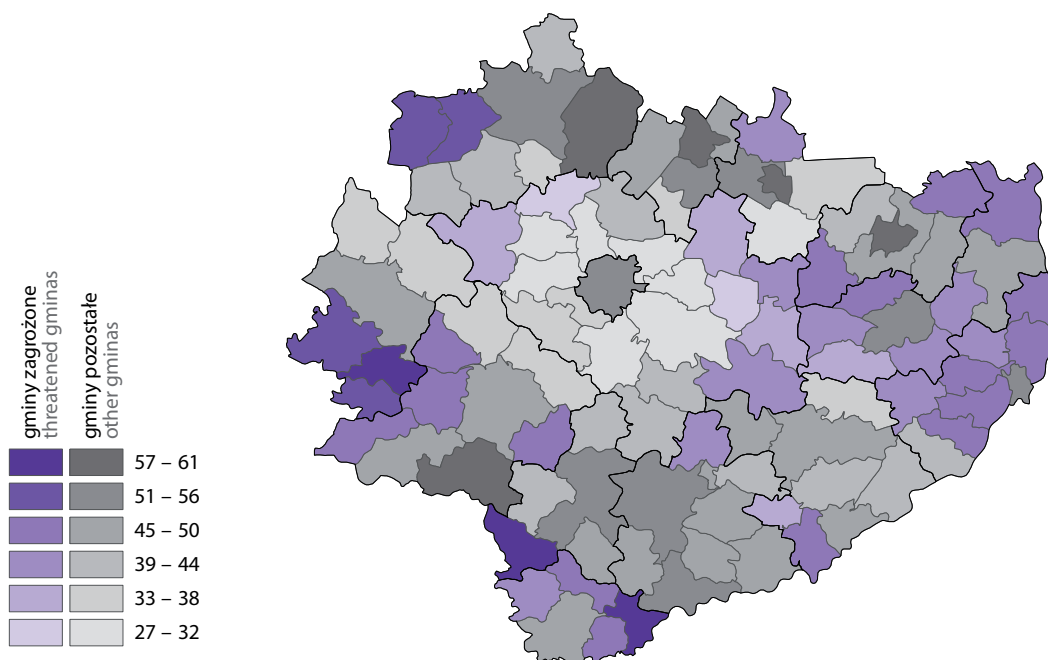
As of 31 December

Mapa 66. Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2023 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 66. Post-working age population per 100 persons of working age in 2023

As of 31 December

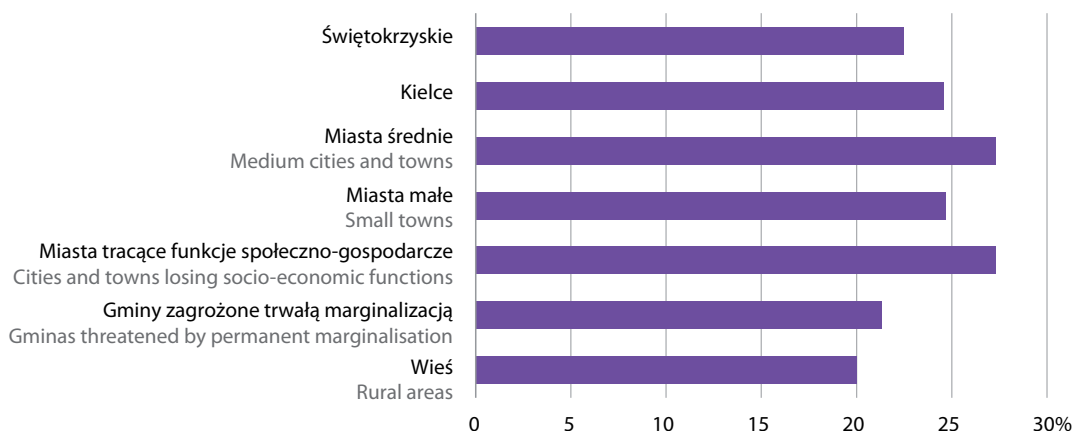

Wykres 83. Udział ludności w wieku 65 lat i więcej w ogólnej liczbie ludności w 2023 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 83. Share of population at age 65 and more in total population in 2023

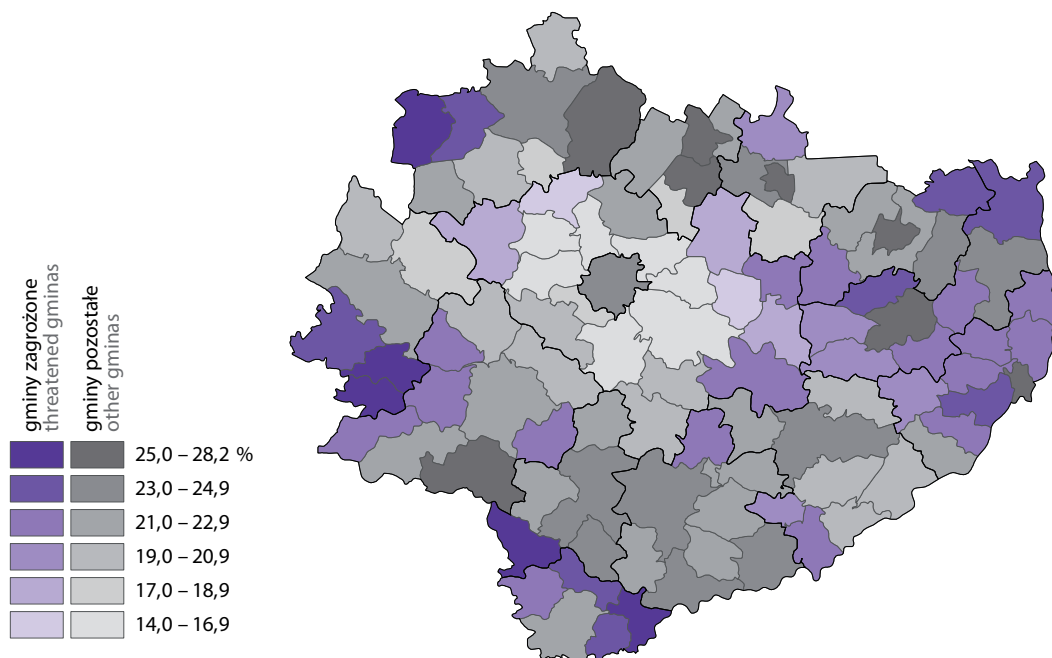
As of 31 December

Mapa 67. Udział ludności w wieku 65 lat i więcej w ogólnej liczbie ludności w 2023 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 67. Share of population at age 65 and more in total population in 2023

As of 31 December

Wykres 84. Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2023 r.

Chart 84. Natural increase per 1,000 population in 2023

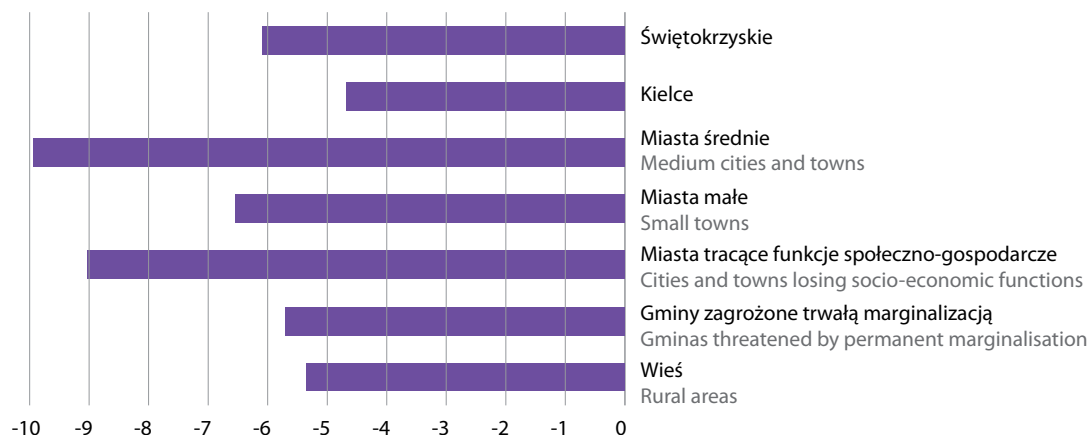
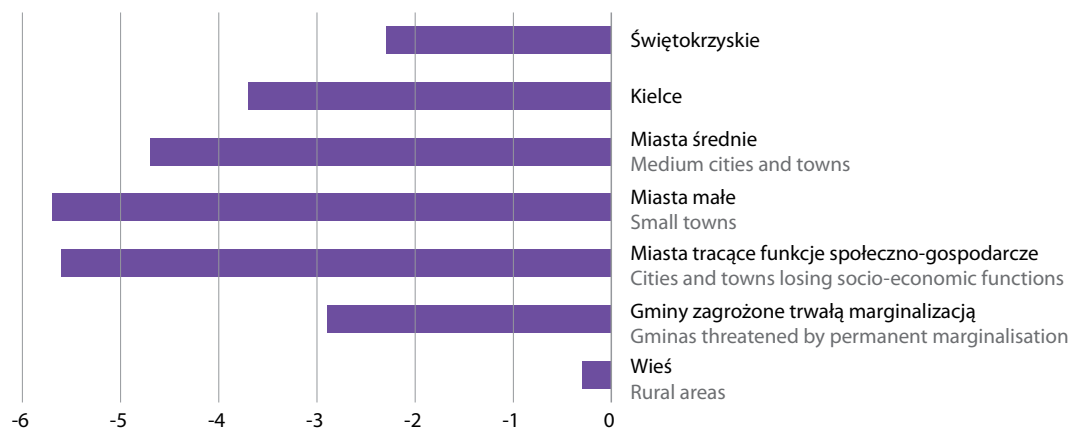
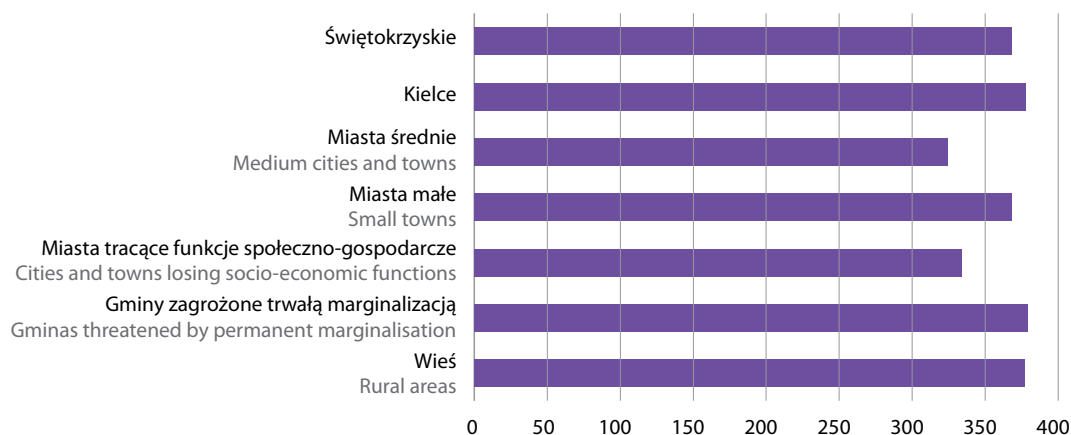
Wykres 85. Saldo migracji ludności na pobyt stały na 1000 ludności w 2023 r.

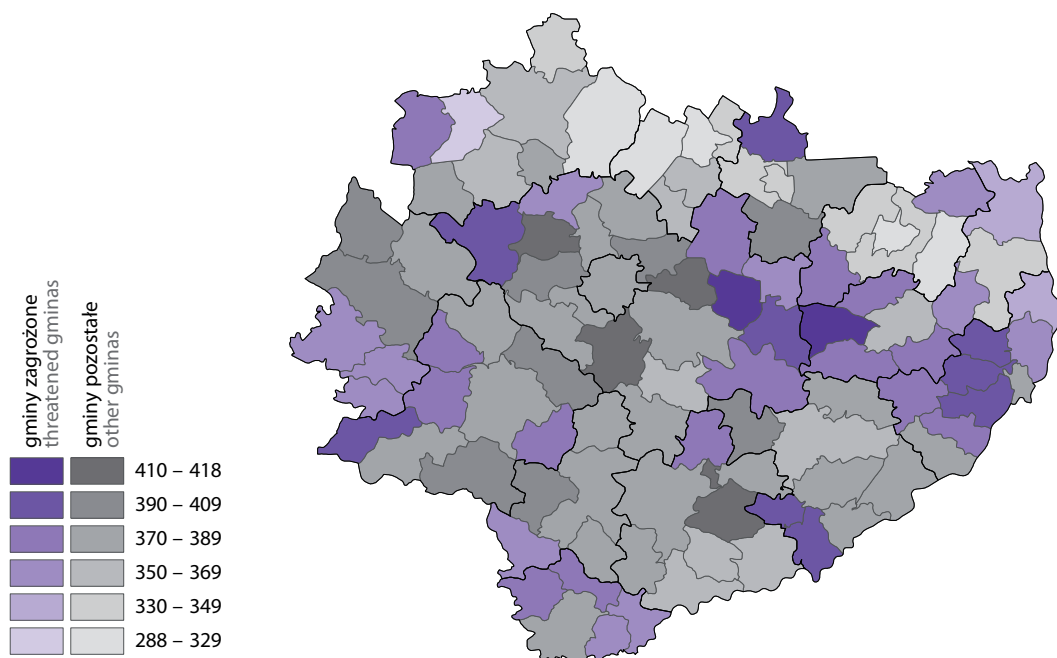
Chart 85. Net migration of population for permanent residence per 1,000 population in 2023

Wykres 86. Pracujący w gospodarce narodowej według miejsca zamieszkania na 1000 ludności w 2023 r.
Stan w dniu 31 grudnia
Chart 86. Employed persons in the national economy by place of residence per 1,000 population in 2023
As of 31 December

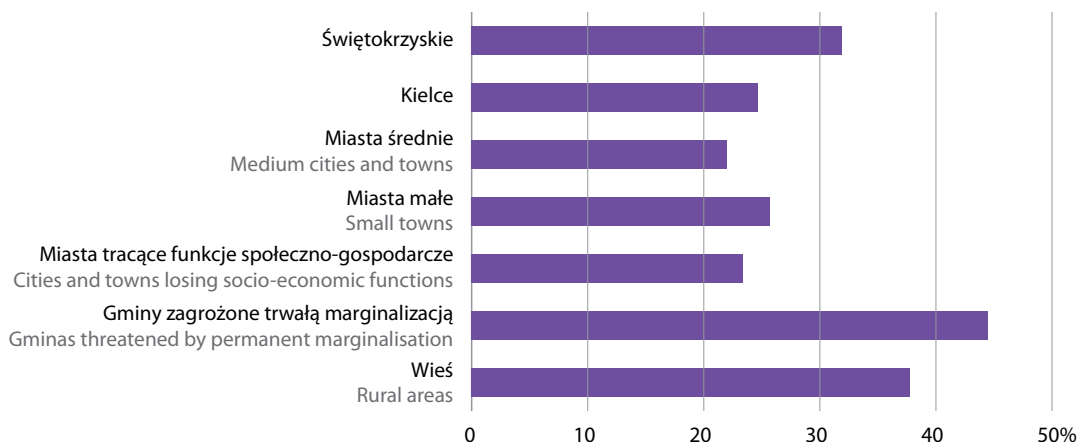
Mapa 68. Pracujący w gospodarce narodowej według miejsca zamieszkania na 1000 ludności w 2023 r.
Stan w dniu 31 grudnia
Map 68. Employed persons in the national economy by place of residence per 1,000 population in 2023
As of 31 December

Wykres 87. Udział pracujących w podmiotach o liczbie pracujących 5 i mniej osób w ogólnej liczbie pracujących w gospodarce narodowej według miejsca zamieszkania w 2023 r.

Stan w dniu 31 grudnia

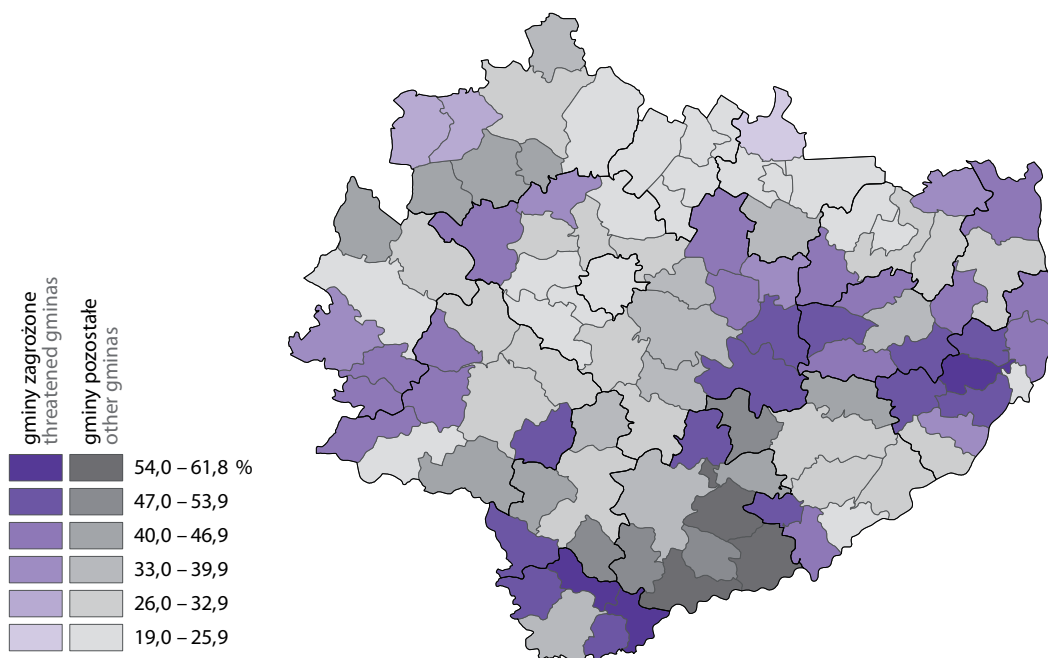
Chart 87. Share of employed persons in entities with 5 and less employed persons in the total number of employed persons in the national economy by place of residence in 2023
As of 31 December

Mapa 69. Udział pracujących w podmiotach o liczbie pracujących 5 i mniej osób w ogólnej liczbie pracujących w gospodarce narodowej według miejsca zamieszkania w 2023 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 69. Share of employed persons in entities with 5 and less employed persons in the total number of employed persons in the national economy by place of residence in 2023
As of 31 December

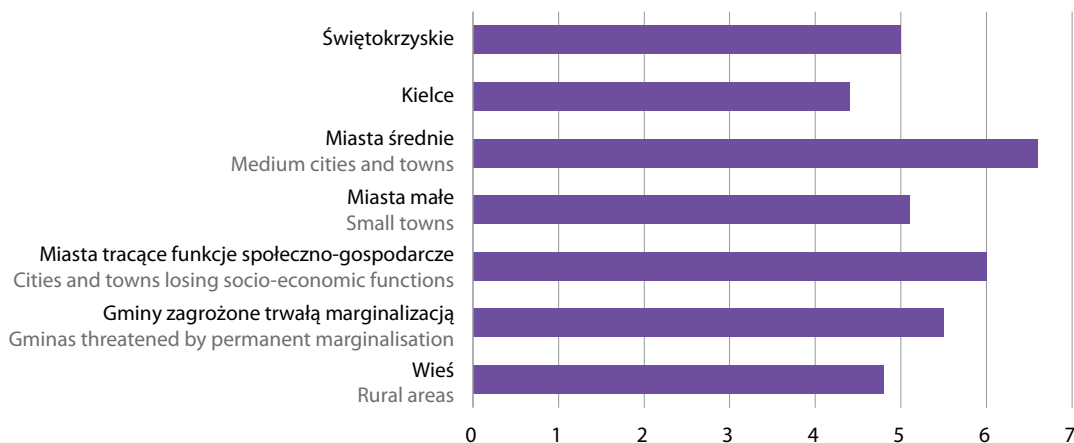

Wykres 88. Bezrobotni zarejestrowani na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2023 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 88. Registered unemployed persons per 100 persons of working age in 2023

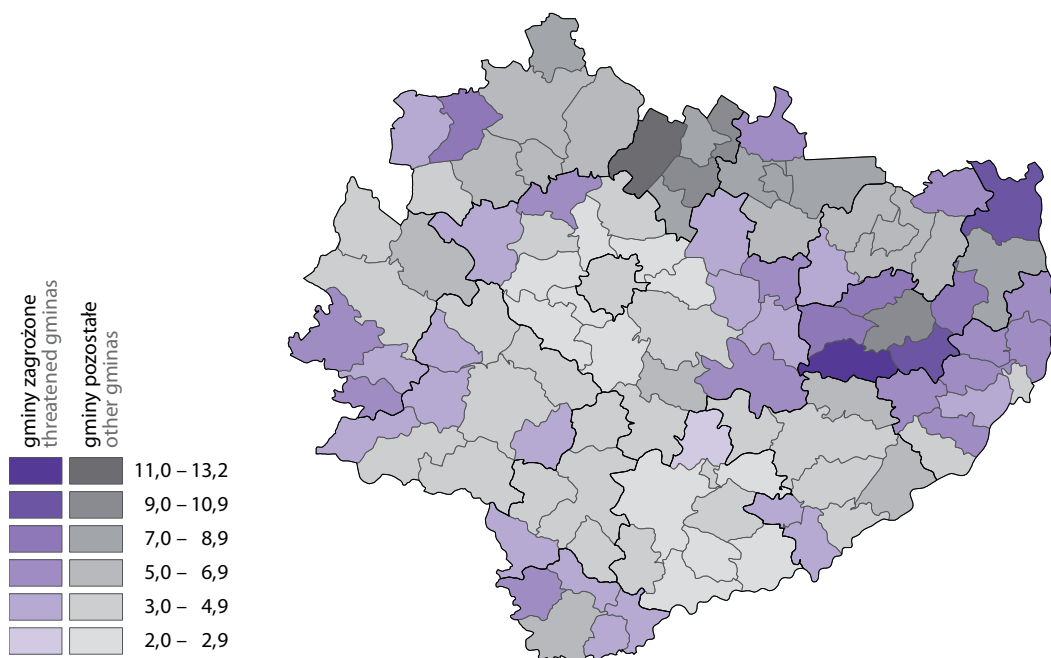
As of 31 December

Mapa 70. Bezrobotni zarejestrowani na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2023 r.

Stan w dniu 31 grudnia

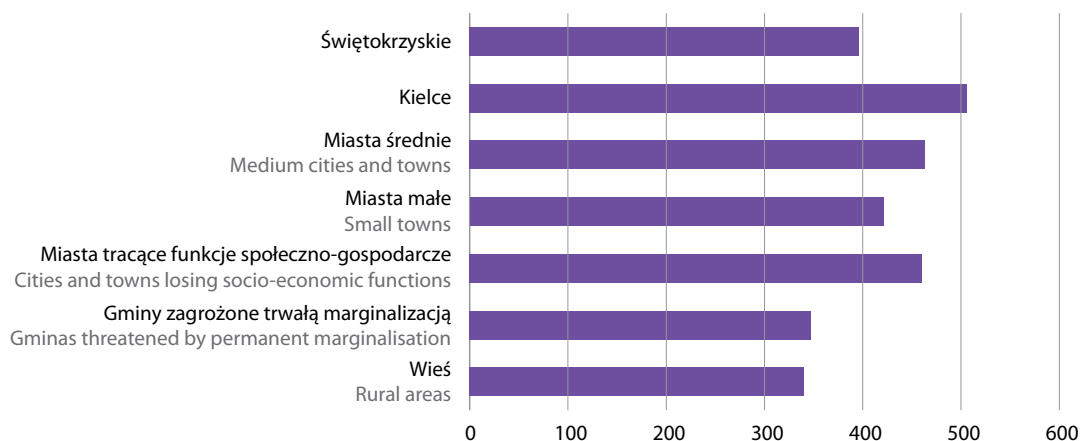
Map 70. Registered unemployed persons per 100 persons of working age in 2023

As of 31 December

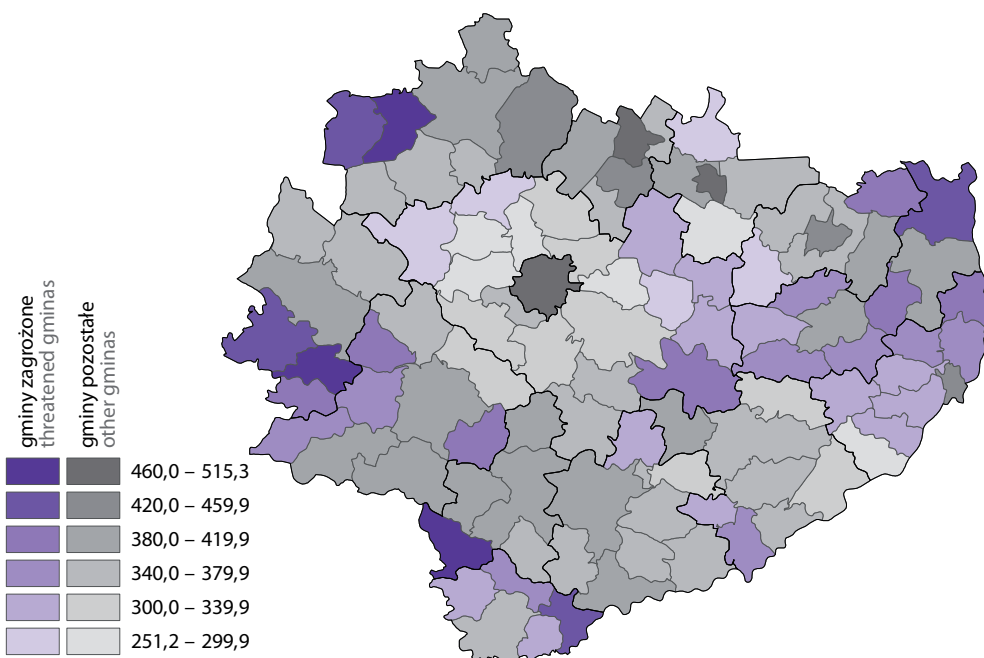

Wykres 89. Zasoby mieszkaniowe na 1000 ludności w 2023 r.

Stan w dniu 31 grudnia

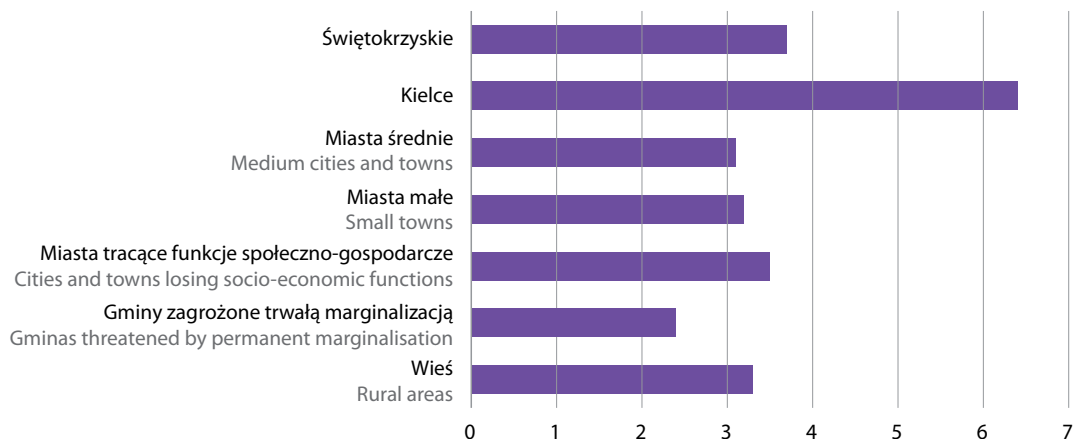
Chart 89. Dwelling stocks per 1,000 population in 2023
As of 31 December**Mapa 71. Zasoby mieszkaniowe na 1000 ludności w 2023 r.**

Stan w dniu 31 grudnia

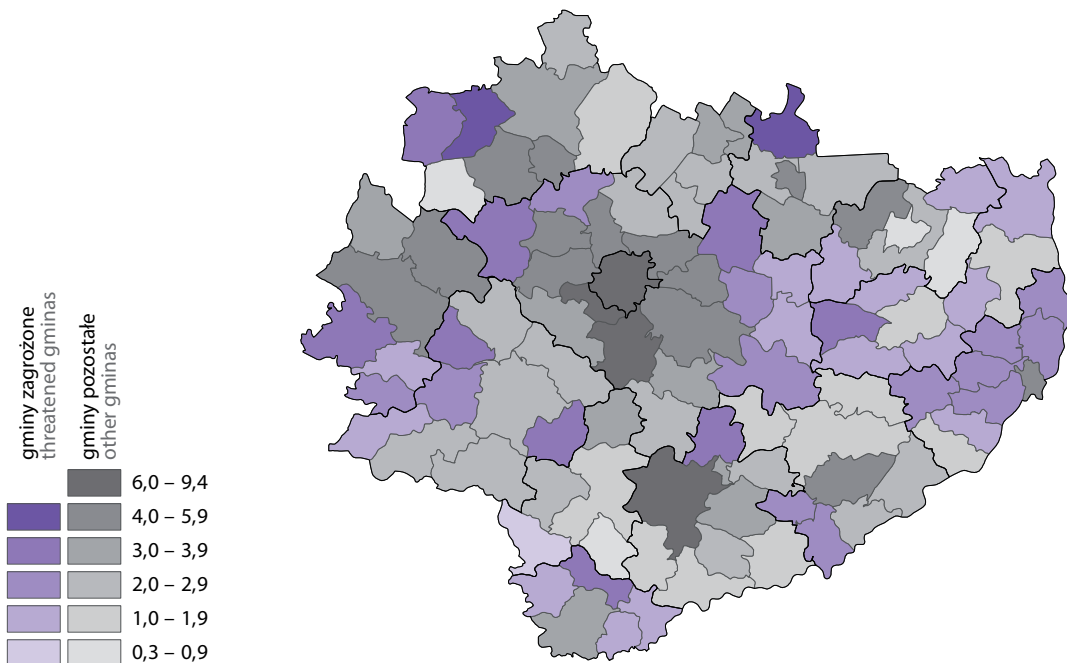
Map 71. Dwelling stocks per 1,000 population in 2023
As of 31 December

Wykres 90. Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności w 2023 r.

Chart 90. Dwellings completed per 1,000 population in 2023

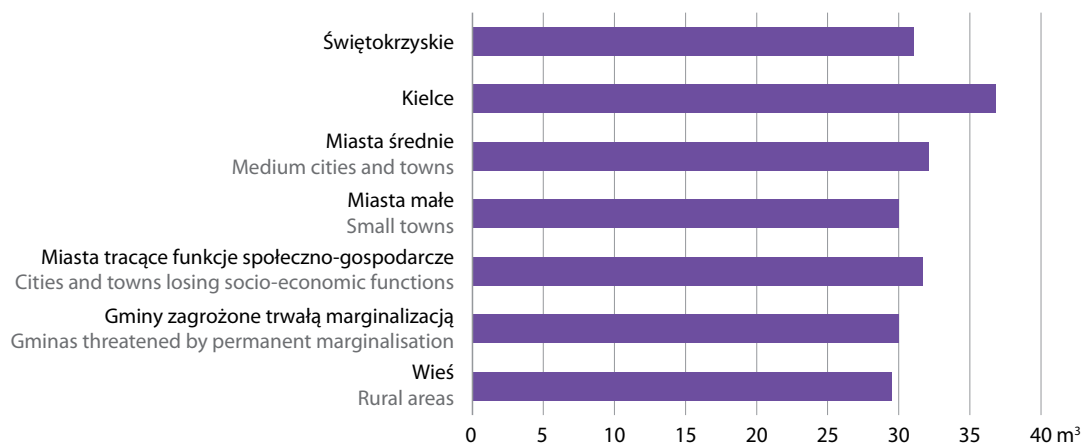
Mapa 72. Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności w 2023 r.

Map 72. Dwellings completed per 1,000 population in 2023

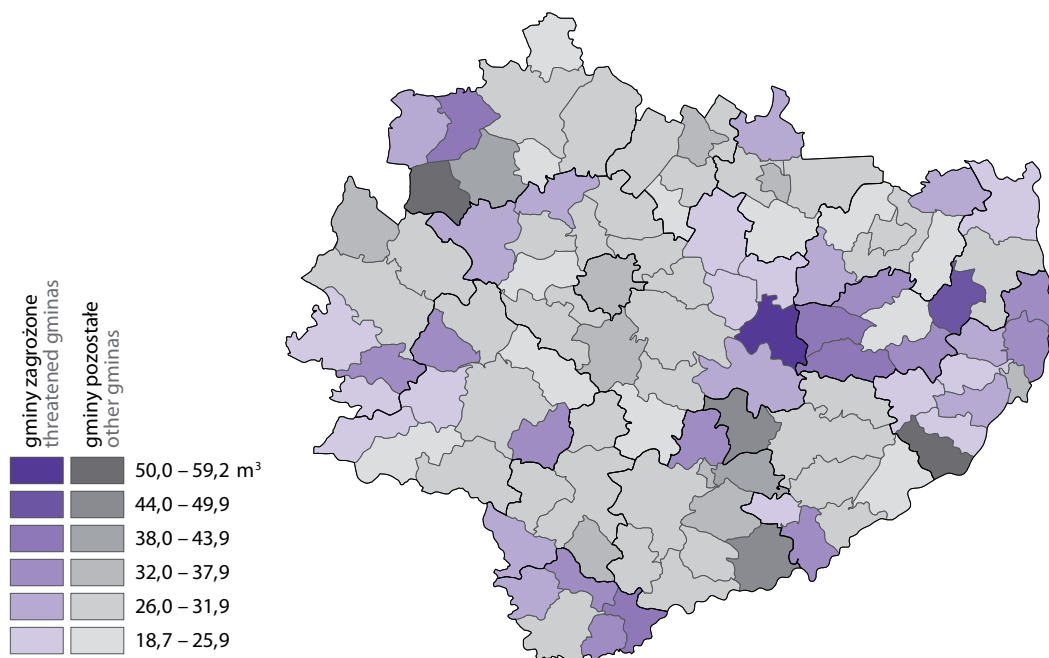

Wykres 91. Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych na 1 korzystającego w 2023 r.

Chart 91. Consumption of water from water supply system in households per 1 user in 2023

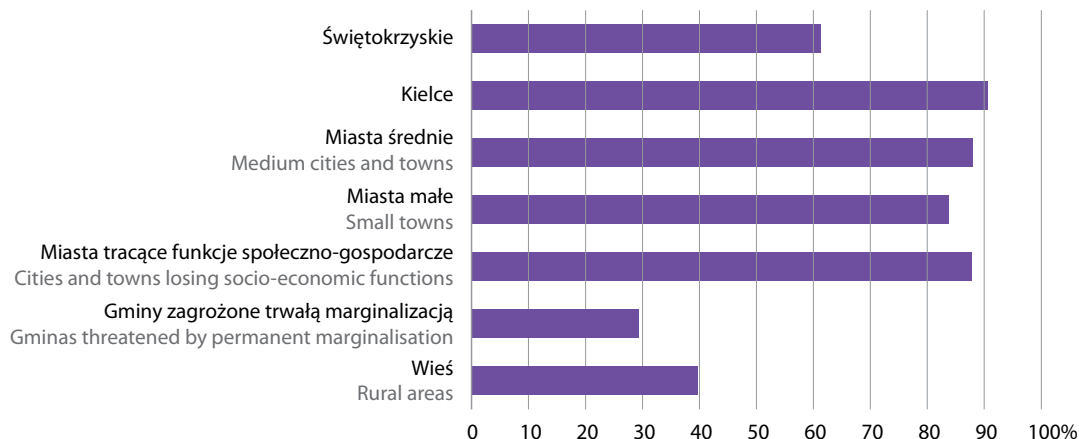
Mapa 73. Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych na 1 korzystającego w 2023 r.

Map 73. Consumption of water from water supply system in households per 1 user in 2023

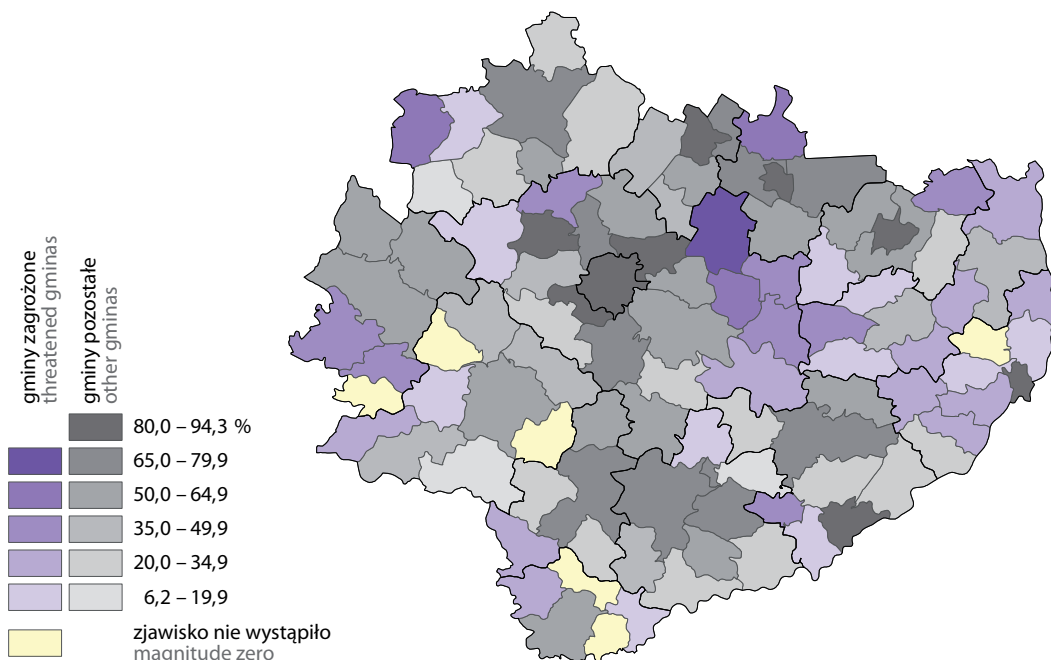

Wykres 92. Odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej w 2023 r.

Chart 92. Percentage of population using sewage system in 2023

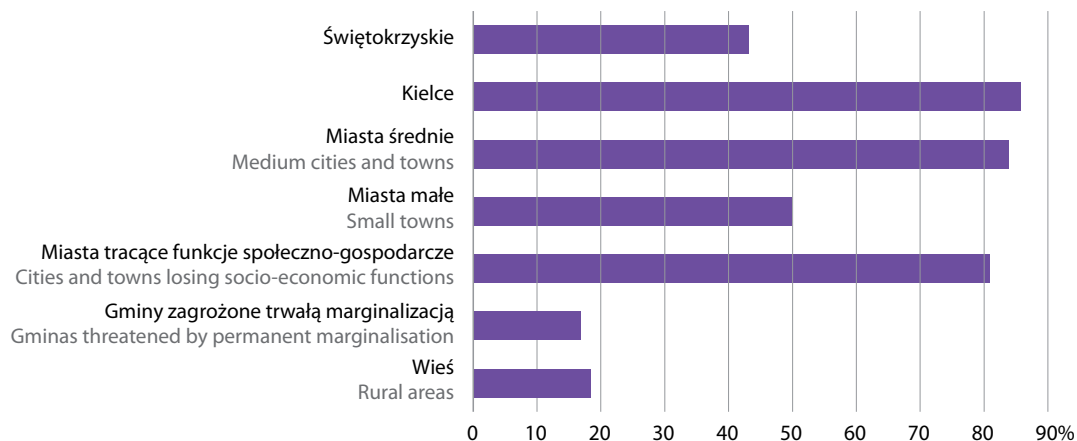
Mapa 74. Odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej w 2023 r.

Map 74. Percentage of population using sewage system in 2023

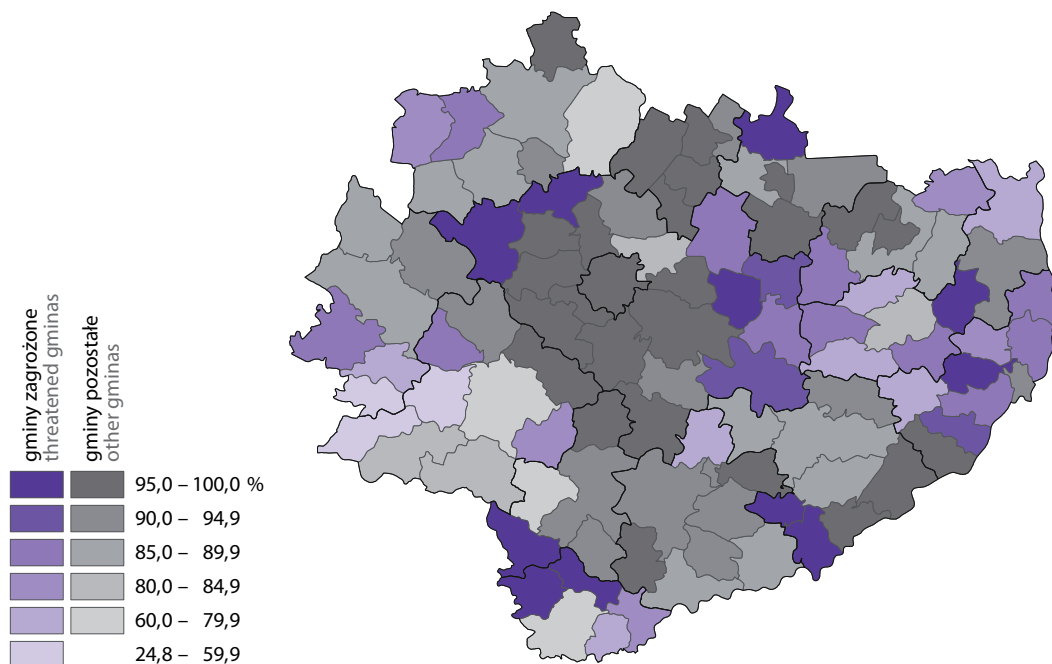

Wykres 93. Odsetek ludności korzystającej z sieci gazowej w 2023 r.

Chart 93. Percentage of population using gas supply system in 2023

Mapa 75. Odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej w 2023 r.

Map 75. Percentage of population using water supply system in 2023

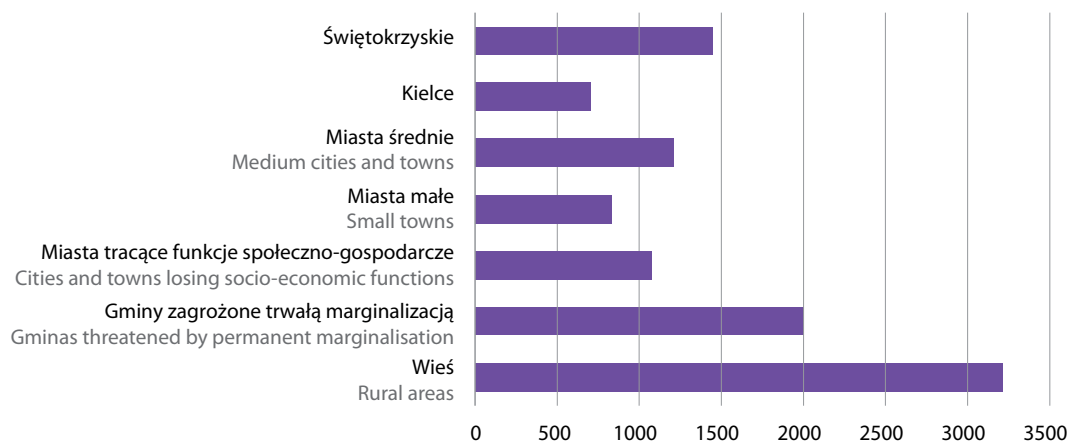

Wykres 94. Liczba ludności na 1 podmiot ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w 2023 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 94. Population per out-patient health care unit in 2023

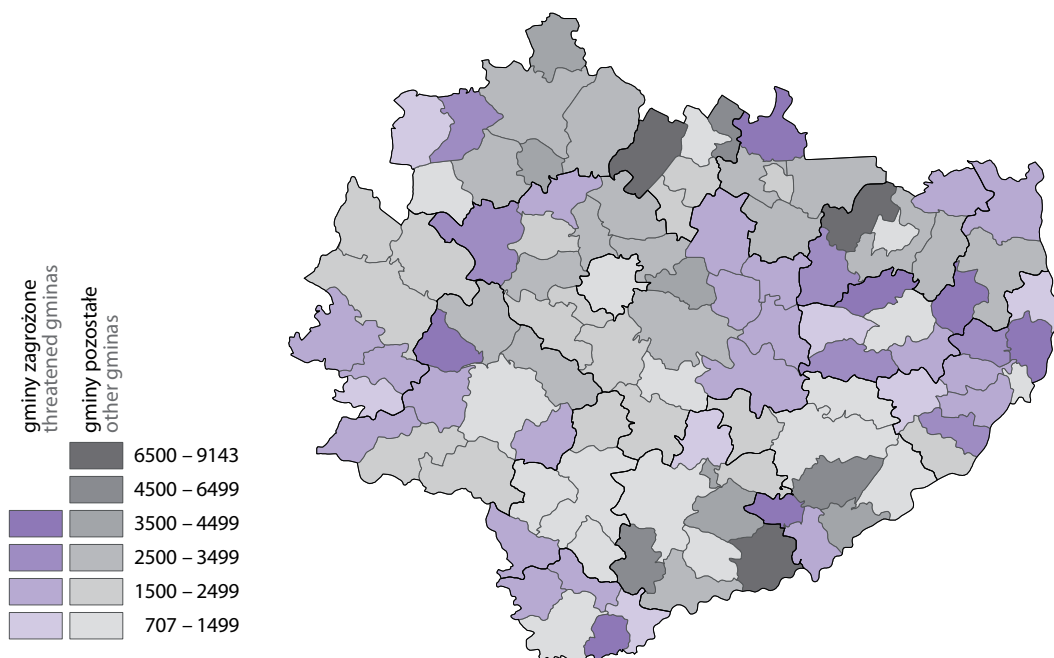
As of 31 December

Mapa 76. Liczba ludności na 1 podmiot ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w 2023 r.

Stan w dniu 31 grudnia

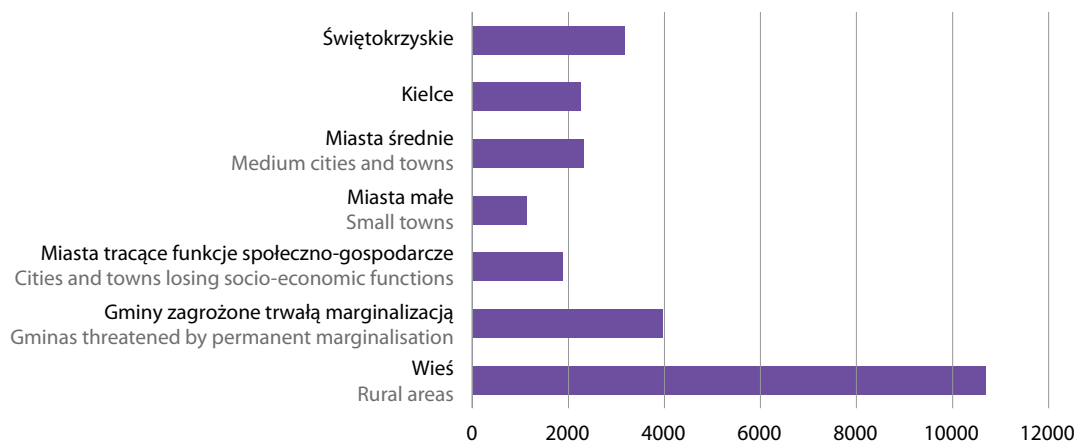
Map 76. Population per out-patient health care unit in 2023

As of 31 December

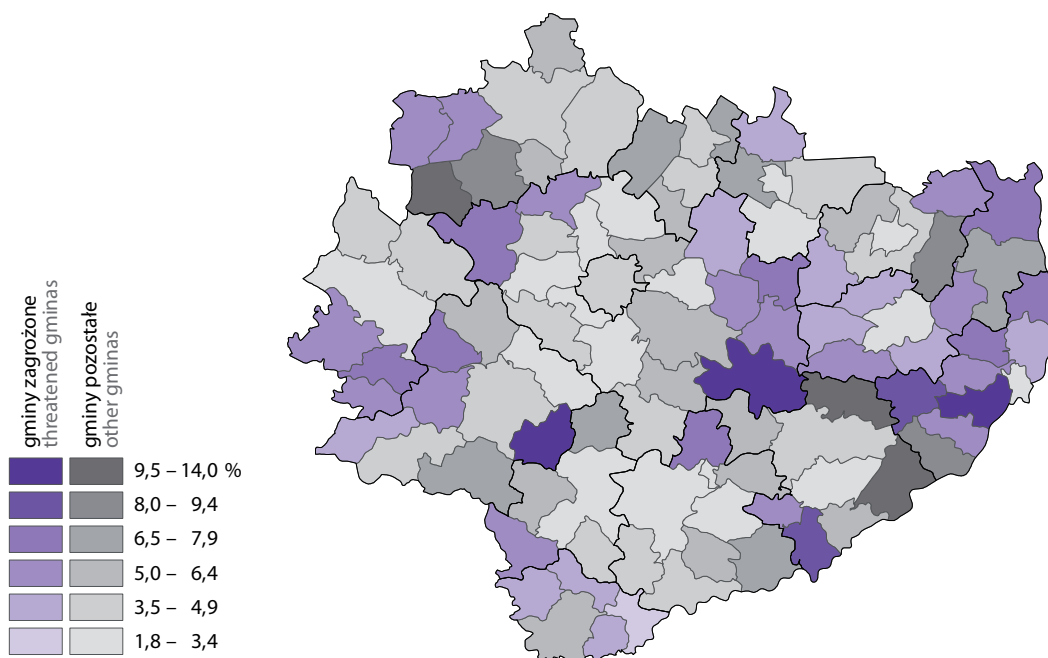

Wykres 95. Liczba ludności na 1 aptekę ogólnodostępną w 2023 r.

Stan w dniu 31 grudnia

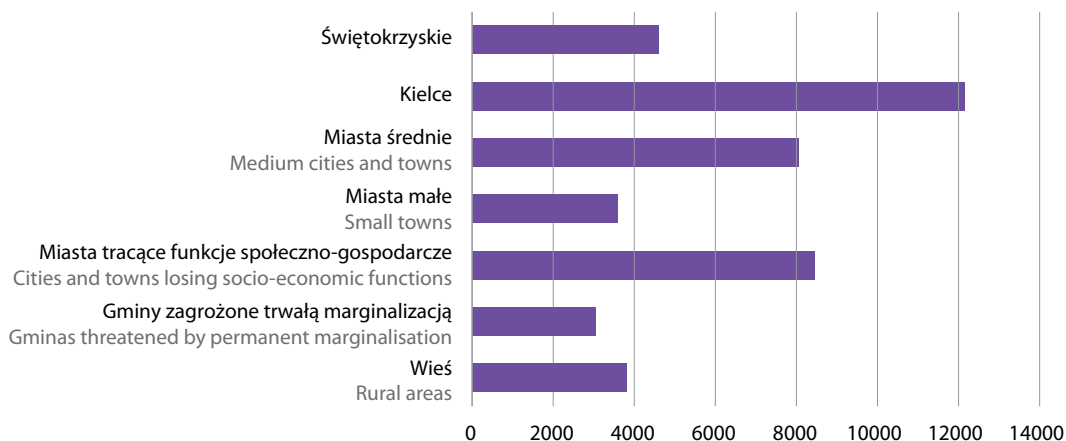
Chart 95. Population per generally available pharmacy in 2023
As of 31 December**Mapa 77. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem w 2023 r.**

Map 77. Beneficiaries of social assistance at domicile in total population in 2023

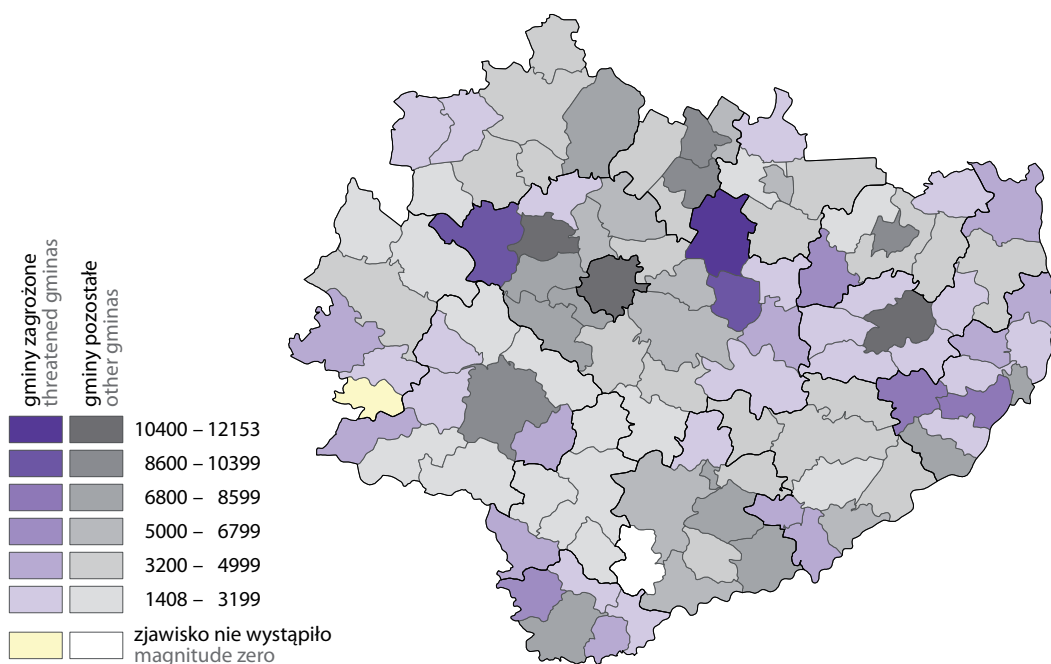

Wykres 96. Liczba ludności na 1 placówkę biblioteczną w 2023 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 96. Population per library establishment in 2023
As of 31 December**Mapa 78. Liczba ludności na 1 placówkę biblioteczną w 2023 r.**

Stan w dniu 31 grudnia

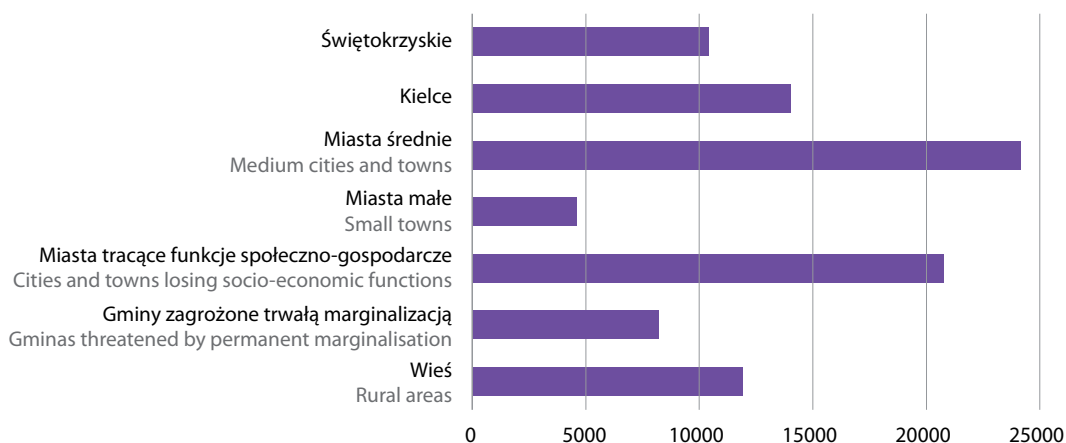
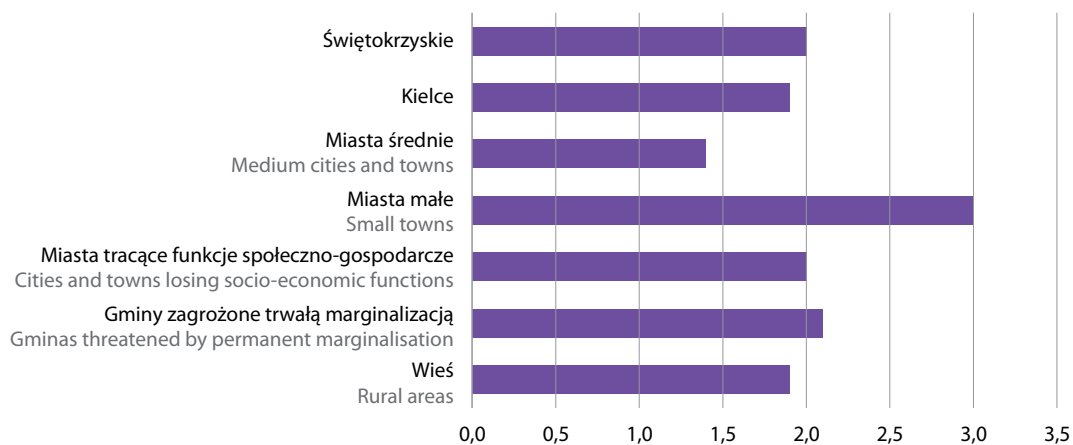
Map 78. Population per library establishment in 2023
As of 31 December

Wykres 97. Liczba ludności na 1 placówkę kultury^a w 2023 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 97. Population per culture center^a in 2023

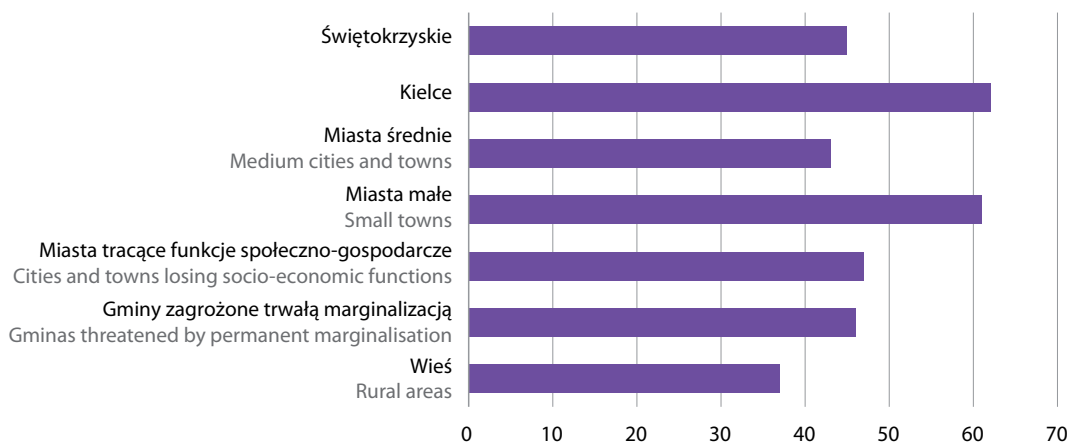
As of 31 December

^a Centrum kultury, dom i ośrodek kultury, klub i świetlica.^a Center of culture, cultural center and establishment, club and community center.**Wykres 98. Turystyczne obiekty noclegowe^a na 10 tys. ludności w 2023 r.**Chart 98. Tourist accommodation establishments^a per 10 thousand population in 2023^a Stan w dniu 31 lipca.^a As of 31 July.

Wykres 99. Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. ludności w 2023 r.

Stan w dniu 31 grudnia

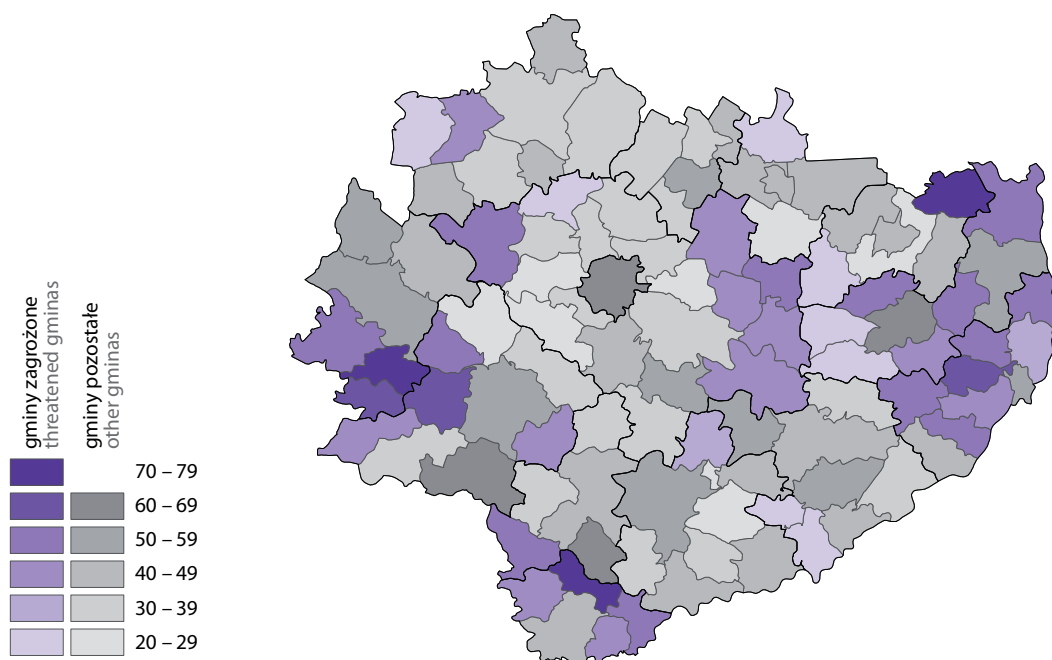
Chart 99. Number of foundations, associations and social organisations entered in the REGON register per 10 thousand population in 2023
As of 31 December

Mapa 79. Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. ludności w 2023 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 79. Number of foundations, associations and social organisations entered in the REGON register per 10 thousand population in 2023
As of 31 December

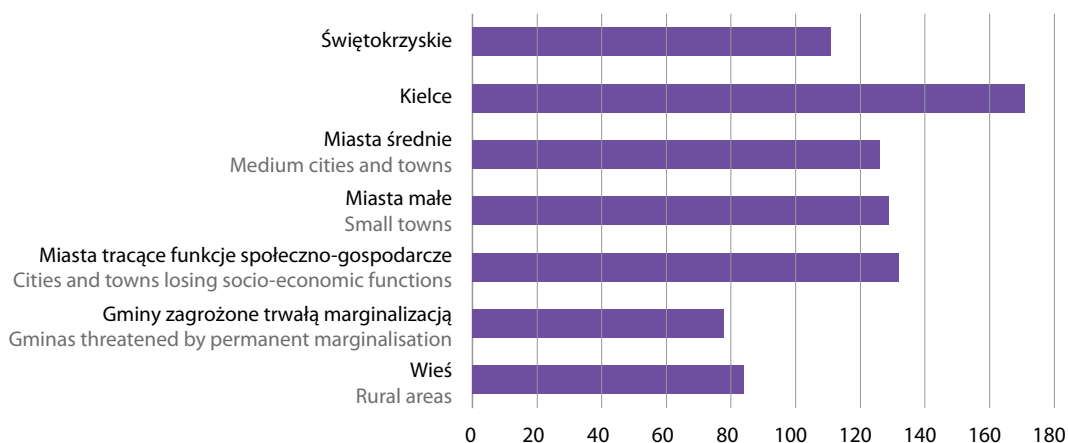

Wykres 100. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 1000 ludności w 2023 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 100. Entities of the national economy in the REGON register per 1,000 population in 2023

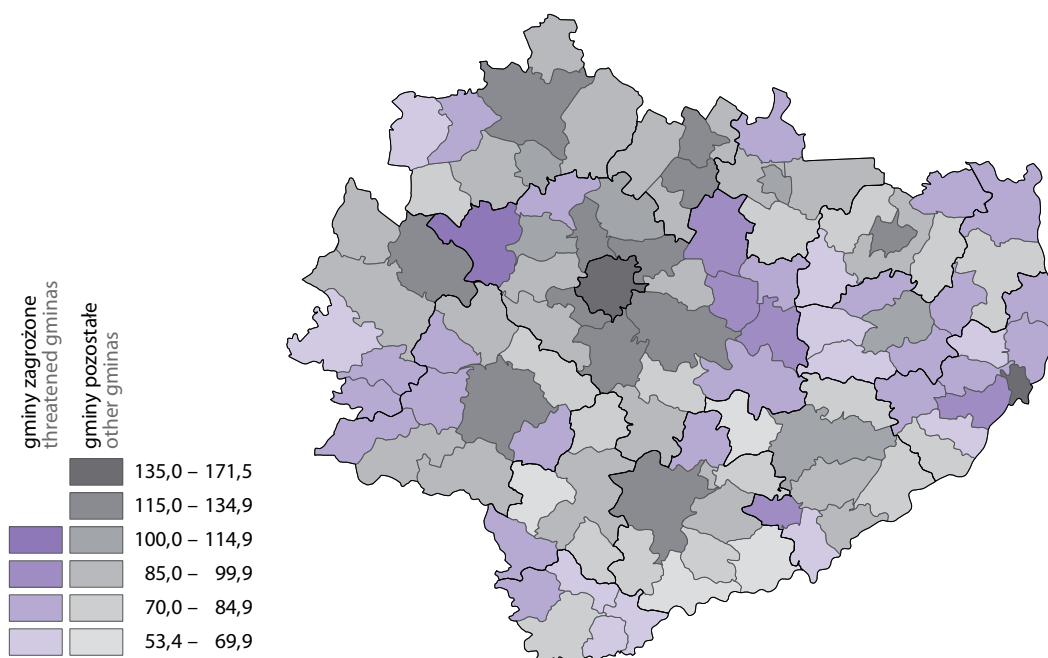
As of 31 December

Mapa 80. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 1000 ludności w 2023 r.

Stan w dniu 31 grudnia

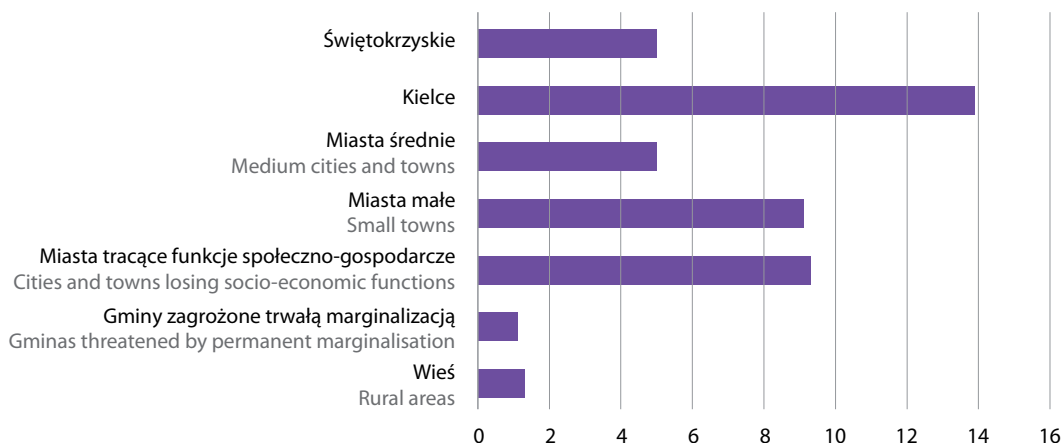
Map 80. Entities of the national economy in the REGON register per 1,000 population in 2023

As of 31 December

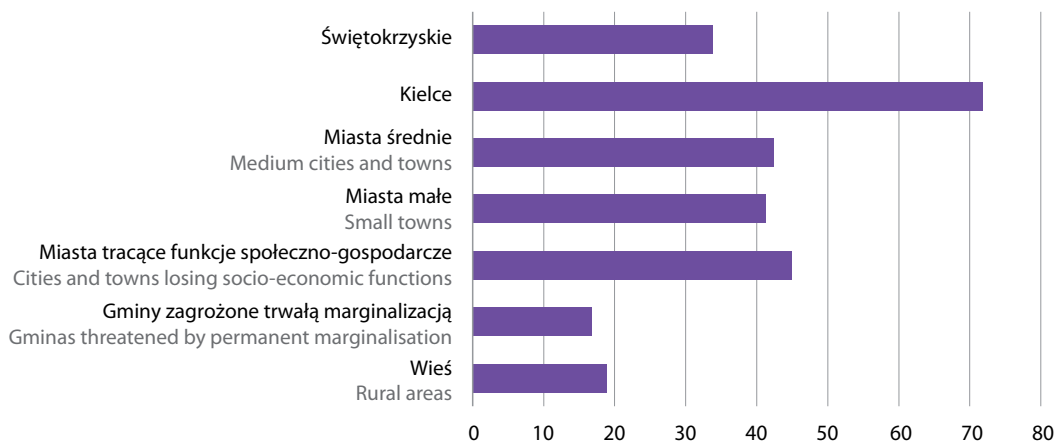

Wykres 101. Liczba spółek handlowych z udziałem kapitału zagranicznego na 10 tys. ludności w 2023 r.

Stan w dniu 31 grudnia

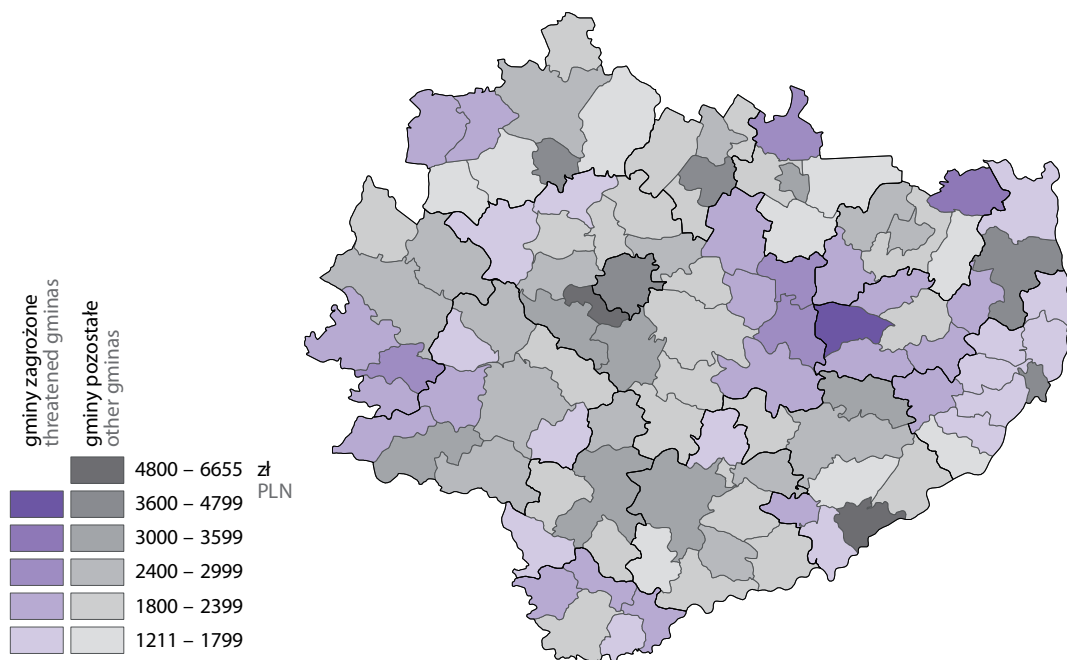
Chart 101. Number of commercial companies with foreign capital participation per 10 thousand population in 2023
As of 31 December**Wykres 102. Liczba podmiotów gospodarki narodowej w usługach wyższego rzędu^a na 1000 ludności w 2023 r.**

Stan w dniu 31 grudnia

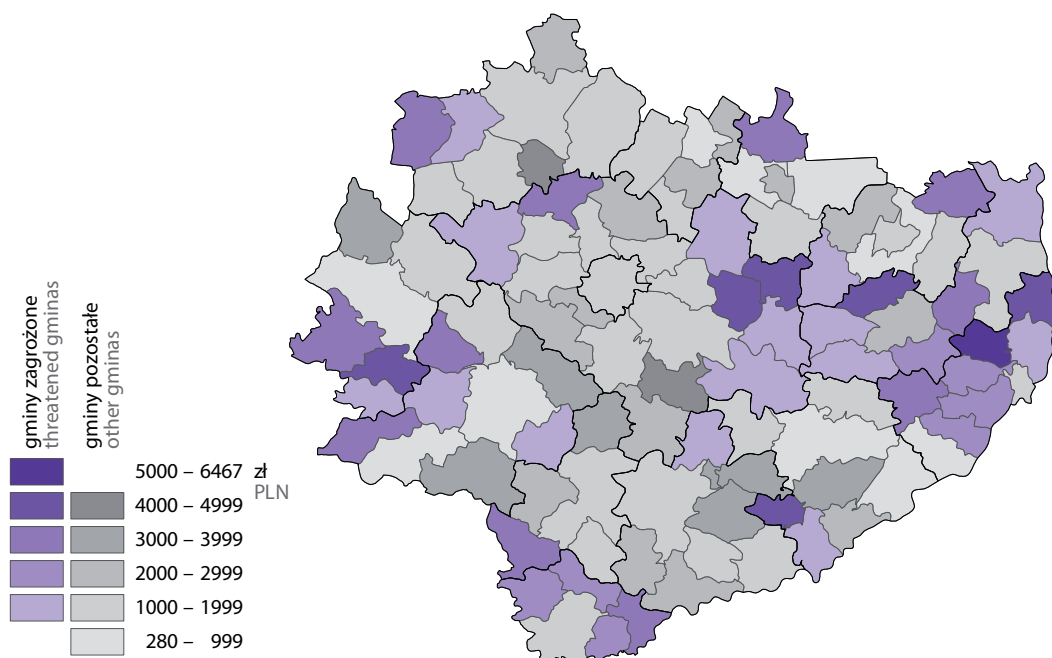
Chart 102. Number of entities of the national economy in the higher level services^a per 1,000 population in 2023
As of 31 December^a Dotyczy sekcji J–R; tzw. „zaawansowana przedsiębiorczość”.

a Applies to J–R sections; the so-called ‘advanced entrepreneurship’.

Mapa 81. Dochody własne budżetów gmin i miasta na prawach powiatu na 1 mieszkańca w 2023 r.
 Map 81. Own revenue of budgets of gminas and city with powiat status per capita on 2023

Mapa 82. Wydatki inwestycyjne budżetów gmin i miasta na prawach powiatu na 1 mieszkańca w 2023 r.
 Map 82. Investment expenditure of budgets of gminas and city with powiat status per capita in 2023

Mapa 83. Udział powierzchni obszaru rewitalizacji w powierzchni ogółem gmin, które prowadziły działania rewitalizacyjne na podstawie GPR lub PR w 2023 r.

Map 83. Share of area of revitalisation area in total areas of gminas which have carried out revitalisation activities on the basis of GPR or PR in 2023

